ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ

היכל חמישי

שער אחד עשר

אור התורה

מספרי

נביאים וכתובים

והוא לקוטי אמרים. מאמרים יקרים. מעוררים הלבבות לעבודת ה'. על סדרי פרשיות התורה. ועל חנוכה ופורים. שלש רגלים ור"ה ויוהכ"פ.

מאת

כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו הגדול הגאון האמתי האלקי חסידא קדישא אור עולם נזר ישראל ותפארתו קדוש ה'

מרנא ורבנא **מנחם מענדל** נבג"מ זי"ע

— אדמו"ר ה„צמח צדק" —

מליובאוויטש

כרך ג

נעתק מכת"י ויוצא לאור בפעם הראשונה
על ידי מערכת
„אוצר החסידים"
770 איסטערן פארקוויי ברוקלין נ. י.
שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושבע לבריאה

ד) **אמרו** אליו וגו׳ ונשלמה פרים שפתינו. דודאי כד בר נש איהו חוטא גרים לאתרחקא אות ה׳ מאות וא״ו היינו כמ״ש באגה״ת פ״ו בפי׳ הפסוק ובפשעכם שולחה אמכם דהיינו שירדה השפעת בחי׳ ה׳ תתאה כנ״ל הנקראת אימא תתאה ונשתלשלה ממדריגה למדריגה למטה מטה עד שנתלבשה השפעתה בע״ש דנוגה המשפיעות שפע וחיות ע״י המזלות וכל צבא השמים כו׳ ופי׳ שנתרחקה מאות ואו שאין הקול מאיר בה, כי כשהקול מאיר בה זהו ע״ד גילוי אלקותו ית׳ ע״י הדיבור והיינו כענין משה ידבר משה הוא בחי׳ קול כמ״ש בזהר וארא דכ״ה סע״ב ועי״ז הי׳ נסים, וע׳ בלק״ת סד״ה שוש אשיש בענין ונשמע קולו וע״ז אנו אומרים מהרה ישמע קול כו׳, משא״כ כשהדיבור נתלבשה בק״נ הוא ע״ד וילך חרנה נחר גרוני ע׳ בת״א ר״פ ויצא ובלק״ת פ״ו צ״ו וע׳ מענין הסתלקות הוא״ו מן ההא בזח״א ויגש דף ר״י ע״א ע״פ רחל מבכה כו׳ כי איננו וכ״ז גורם החטא שעובר על הדיבור עליון וגרים דאסתלק בן י״ה דאיהו אות וא״ו בתוך הה״א ואתרחקו ישראל מתמן כו׳ ובג״כ כל מאן דעביד תשובה גרים לאחדא אות ה׳ לאות ו׳ ופורקנא בדא תלי׳ ובג״ד הכל תלוי בתשובה כו׳ עכ״ל. נשמע קחו עמכם דברים דהיינו וידוי דברים עושה לחבר הדבור העליון שהוא ה׳ תתאה לבחי׳ וא״ו שהוא הקול וזהו חיבור כללות שם הוי׳. ואפ״ל עוד כי הנה ד׳ רבתי דאחד זהו הבינה והוא אינו מלשון דלית ושפלות אלא מלשון דלי עיני למרום כן כתב הפרדס שער האותיות באות ד׳ ובמאו״א אות ד׳ סט״ו כתב ג״כ ד׳ רברבי לאה וידוע כי הגדולה לאה היינו ה׳ גדולה כו׳, ועיין בלק״ת בד״ה כי תצא דרוש הראשון ספ״ג שבחי׳ ד׳ רברבא דאחד זהו ההמשכה שהוא שרש לדבור ועולה בשם דבור. א״כ לפי״ז יש לפרש קחו עמכם דברים קאי על מל׳ ובינה ששניהם נק׳ דברים כי הם אותיות המחשבה ואותיות הדבור והגם שווידוי דברים הוא מ׳ אך הרי צ״ל ג״כ ע״י מחשבה מעומק הלב להיות מודה ועוזב. וא״כ זהו ענין תשוב ה׳ תתאה לגבי וא״ו ותשוב ה׳ עילאה וזהו ושובו אל הוי׳ וזהו שובה ישראל עד להמשיך בחי׳ עד שהוא ת״ת מזה דאסתלק לעילא ואתרחק מה״א תתאה והא עד זהו בן י״ה וכמ״ש בזהר ר״פ וארא בענין בטחו בה׳ עדי עד ותשובה זו שיהי׳ עד תאוות גבעות עולם שהבינה תאיר בו שיהי׳ בן י״ה והמ׳ תקבל ממנו כו׳ כמ״ש בזהר וארא שם.

ה) **ביומא** פב״ת מתפייס בדברים כ׳ מהרש״א בח״א שם בווידוי עם התשובה י״ל תשובה בינה ודוי דברים מל.

וא״ו) **במד״ר** פ׳ תצוה פל״ח ע״פ וזה הדבר אשר תעשה להם פי׳ קחו עמכם דברים ואין דברים אלא דברי תורה שנאמר אלה

בלק״ת סד״ה שוש אשיש: נצבים ג, א.
בת״א ר״פ ויצא: כא, א־ב.
פ״ו: כ״ה בהכת״י, אוצ״ל פ׳.

מפתח כללי

אור התורה

OR HATORAH

NEVIIM UKESUVIM

Vol. III

Published and Copyrighted 1986 by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway
Brooklyn, New York 11213
Tel.: (718) 493-9250 • (718) 774-4000

Printed in U.S.A.

נדפס בדפוס "עזרא"
ע"י מרדכי בן רחל ושלום דוקטור בן אסתר הדסה

480 SUTTER AVENUE BROOKLYN, N.Y. 11207

ב"ה.

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א ובהמשך להנדפס מכבר מדרושי ורשימות כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק", הננו מו"ל בזה — בפעם הראשונה מכתבי יד — כרך שלישי מדרושיו וכו' לספרי נביאים וכתובים[1].

כמה מהם נתעקו מגוף כתב יד קודש, והשאר מביכלאך כתבי יד מעתיקים שונים[2], כמצויין לכל דרוש בהערות בשולי העמוד. כתבי יד אלו הגיעו לידינו לאחרי הדפסת שני כרכים הראשונים דאוה"ת נביאים וכתובים.

בסוף הספר הוספנו: א) מפתח ענינים. ב) רשימת מאמרי כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" על שה"ש שנדפסו בספרי אוה"ת. ג) פקסימיליות מגוכי"ק.

• • •

העריכה וההערות בשולי העמוד נערכו ע"י הרב התמים ר' אהרן שי' חיטריק והרב התמים ר' גבריאל שי' שפירא.

• • •

בפרטיות יותר ע"ד כתבי כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" — ראה בהקדמת כ"ק אדמו"ר שליט"א לספר אור התורה שמות (שמות—בא).

מערכת "אוצר החסידים"

כט אלול, ערב ראש השנה, **ת**הי' **ז**ו **ש**נת **מ**שיח
ברוקלין נ. י.

---

1) כרך ראשון יצא לאור — אסרו חג השבועות ה'תשכ"ט. כרך שני — ער"ח מנ"א ה'תשל"ו.

2) כמה מהדרושים היתה בידינו רק העתקה אחת, ובכלל שאפשר שגם לאחר שהשתדלנו בזה, ימצאו טעויות, ובפרט בציוני העמודים ומ"מ שבפנים, חסרון התחלת או סיום החצע"ג וכו'.

ובבקשה רבה שכל מי שיש בידו עוד כת"י או נוסח שונה בד"ה הנ"ל יודיענו בהקדם, וזכות הרבים תלוי' בו.

לוח המפתחות

אור התורה

נביאים וכתובים

שופטים

ה, יא

בס״ד פ׳ תרומה שנת תקצ״ד פה לובאוויץ

מקול מחצצים בין משאבים וגו׳ צדקת פרזונו בישראל. להבין מהו ענין פרזונו ולכאורה הרי בלא״ה ישראל עלו במחשבה, כי במלאכים כתיב וברוח פיו כל צבאם שהתהוותם מבחי׳ אותיות הדיבור, אבל נשמות ישראל נמשכו מבחינת מחשבה שלמעלה מהדיבור, וכנודע דס״ר נשמות שרשיות שבישראל שרשן מס״ר אותיות התורה שהם בחי׳ אותיות המחשבה, דהיינו עם אותיות המחשבה, דהיינו עם אותיות אהו״י, כי בדיבור וכתב לא יש בתורה רק ל״א רבוא אותיות וכמ״ש במ״א, וס״ר נשמות אלו בהם כלולים כל פרטי הנשמות שהם ענפים או ניצוצים שלהם, וא״כ הרי מקורן ושרשן קודם ירידתן בגוף ג״כ הגבה מאד נעלה במחשבה עילאה ומהו ענין העלי׳ עוד. אך הענין הוא דמבשרי אחזה, כמו עד״מ בנפש יש כמה כחות מעולים מן המחשבה, כי המחשבה אינה אלא לבוש להשכל שהוא מתלבש באותיות המחשבה, אבל ההשכלה עצמה אינה כלל מסוג ומהות האותיות. ויש עוד בחינה בנפש ג״כ למעלה אפי׳ ממהות השכל והוא הנקרא משכיל, פי׳ מקור השכל שממנו נמשך השכל, ועי״ז נאמר משכיל לאסף כו׳. וכמ״כ עד״מ למעלה הנה יש ריבוא רבבות מדרגות למעלה מן המחשבה ואפילו למעלה מן החכמה. וזהו ענין עליות הנשמות ע״י ירידתם בגוף שעי״ז הם מתעלים למעלה מבחי׳ מחשבה. ולהבין ביאור זה, וגם מפני מה עלי׳ זו הוא דוקא

מקול מחצצים בין משאבים: נעתק מכת״י 581 לג, א. נמצא ג״כ בהכת״י 17 ל, א. 111 רמ, א בכותרת: פ׳ בשלח. 114 קעז, ב.

כמה ענינים שבמאמר זה נתבארו ג״כ בתו״ח שמות שמט, ב. וראה ג״כ אוה״ת בשלח ע׳ תרפה, אוה״ת נ״ך ע׳ יג.

ישראל עלו במחשבה: בראשית רבה פ״א, ד.

דס״ר נשמות . . שרשן מס״ר אותיות התורה: ראה זהר חדש שיר השירים עד, ד. מדרש רות פח, ד. מגלה עמוקות אופן קפו. תניא פל״ז. וראה לקו״ת במדבר טז, ב. ספה״מ תקס״ו ע׳ קצ. מאמרי אדמו״ר האמצעי ויקרא ע׳ שפח, תשכ. סה״מ תרמ״ד ע׳ רסה.

בתורה רק ל״א רבוא אותיות וכמ״ש במ״א: ראה לקו״ת בהר מא, ב. שם מג, ד. המשך וככה תרל״ז פפ״ט. ובסה״מ קונטרסים ח״א קצא, ב: שמספר אותיות הכתובים בתורה הם בערך ש״ה אלפים. וכ״ה במאמר הנפש (לרמ״ע מפאנו) ח״ג פ״ה (שאין בתורה רק בערך ל״א וחצי ריבוא אותיות (ש״ה אלפים)). וראה בנצ״ז לזהר חדש עד, א (במילואים — קכו, א).

ע"י התלבשותם תחלה בגוף. ויובן בהקדים המאמר איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד בהן. פי' כי בחי' איהו וחיוהי חד קאי על בחי' חכמה דאנת הוא חכים כו', שהחכמה נקרא חיוהי כמ"ש והחכמה תחיה כו'. ועוד כי הנה יש ה' בחי' נפש רוח נשמה חי' יחידה, ובחי' נפש זהו בחינת אותיות רוח הוא בחינת המדות, נשמה הוא בחי' בינה, חיה הוא בחי' חכמה, ואיהו פי' אור א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו שהוא רם ונשא לאין קץ מבחינת חכמה שאינו בגדר עלמין לא בבחי' ממלא ולא בבחי' סובב כו'. ומ"מ כשמתלבש אור א"ס בחכמה נעשה איהו וגרמוהי חד בהון, כי הוא החכמה והוא המדע כו'. והוא וחכמתו ואיהו וגרמוהי קאי על בחי' אותיות המחשבה שכשמתלבש בבחי' אותיות המחשבה נעשה ג"כ איהו וגרמוהי חד בהון כי לא מחשבותי מחשבותיכם ושם עלו ישראל בבחי' מחשבה זו ובבחי' אותיות. כו'. אך ע"י ירידתן בגוף ירידה צורך עלי' היא דהיינו להעלותן מבחי' איהי וגרמוהי לבחי' איהי וחיוהי. וכמ"ש בזוהר לאשתאבא בגופא דמלכא ואי אפשר להיות העלאה כזו מצד נשמותיהם שעלו במחשבה לבד שהוא בחי' לבוש הנפש וכמ"ש לבושין תקינת דמנייהו פרחין נשמתין לבני נשא דהיינו בחי' לבושין הפנימיי' שהיא בחי' אותיות המח' והתאחדותו היא כשהאחדות בחי' המחשבה בלבד שאותיות המחשבה הן כלבוש תחליפם ויחלופו שהרי שכל אחד יכול להתלבש לפעמים במחשבת אותיות אלו בחי' איהו וחיוהי שחיות הנפש ממש מתלבש בגוף ומתפעלת ממקרי הגוף ולפעמים באותיות אחרות ואין מתאחדי' ממש כגוף לגבי הנפש שזו היא כו' רק מצד התלבשות בגוף ונפש החיונית יכולה היא להתעלות מעלה מעלה.

ב) **והענין** כי הנה נפש החיונית הבהמית נלקחה בשרשה מחיות הקדש שבמרכבה פני אריה פני שור כו'. והנה החיות נושאות ומנשאות עם הכסא, פי' מנשאות שהם בטלים לכסא ית' ועי"ז הם נושאות ג"כ את הכסא לבחי' א"ס ב"ה ממש, כי לא אדם הוא כו' וממשיכים שיתלבש בבחי' אדם להיות אנת הוא חכים כו' והכח הזה בהחיות לפי שהם משבה"כ שנפלו בבריאה

איהו וחיוהי חד: ראה תיקוני זהר בהקדמה ג, ב.

שהחכמה נק' חיוהי: ראה במד"ר בקהלת דצ"א, א. רע"מ ס"פ יתרו צא, ב.

נפרנח"י . . נפש מדות . . נשמה בחי' בינה: ראה בראשית רבה פי"ד, ט. ע"ח שער דרושי אבי"ע בראשיתו.

הוא החכמה והוא המדע: ראה רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ב, ה"י. שמונה פרקים פ"ח. מורה נבוכים ח"א פס"ח. פמ"ח. שער היחוד והאמונה פ"ט. ובמצות האמנת אלקות בארוכה.

ירידה צורך עלי': ראה תניא פל"ז. וראה לקו"ש ח"כ ע' 284 הערה 30.

לאשתאבא בגופא דמלכא: זהר ויחי ריז, ב. וראה אוה"ת שמות ע' קיט. תו"ח משפטים תיא, ב. שערי תשובה ח"א שער התפלה מד, א ואילך.

לבושין תקינת דמנייהו פרחין: תקו"ז בהקדמה ד"ה פתח אלי'.

משבה"כ שנפלו בבריאה ועיקרם מלפני מלוך מלך: ראה ע"ח שער הכללים פ"א.

ועיקרם מלפני מלוך מלך כבי' דהיינו מעולם התהו וכו' מבחי' התיקון לכך יש להם כח זה להעלות ולנשאות את הכסא, ועד"ז ארז"ל האבות הן הן המרכבה. אך לכאורה אינו מובן שהרי נשמות ישראל נמשכי' מבחי' אצילות דאיהו וגרמוהי חד ולמה נק' בבחי' מרכבה. אך הענין דהנה האבות הן המדות חג"ת אברהם אוהבי בחי' חסד ופחד יצחק בחי' גבורה כו' ומ"ש ישראל עלו במח' היינו כי המדות הן הן מקור האותיות של המחשבה כו' ולכן כללות נש"י הן ס"ר כנגד ששה מדות וכמ"ש ששה משמותם על האבן כו', וכמ"ש במ"א. והנה יש ב' בחי' מדות, הא' הם המדות שנולדי' מן השכל, שלפי שכלו כך תהיינה מדותיו, ולכן נק' השכל בשם אב ואם, כי חו"ב נק' או"א שהם מקור המדות, וזהו הנק' דו"ר שכליים ונק' אה"ע והב' הם המדות שלמעלה מהשכל ונק' אה"ר, ובזהר נקראי' מדות אלו טורי חשוכא, והמדות הנמשכי' מהשכל נק' טורי נהורא. וזהו יוצר הרים ובורא רוח, פי' יצירה היא לשון גילוי ההעלם שנמשכי' הטורי נהורא בבחי' גילוי ושרשן מטורי חשוכא ובחי' מדות אלו שהם למעלה מהשכל זהו הנק' יחידה והוא בחי' מאדך שלמעלה מהכלי. כי נר"נ מתלבשים בכלי, הנשמה היא השכל המתבונן בגדולת ה' כמ"ש ונשמת שדי תבינם, ומזה נמשכי' התפעלות המדות שבכלי הלב הנק' רוח, וזהו יוצר הרים ובורא רוח. אבל בחי' בכל מאדך האה"ר שבלי גבול שלמעלה מהכלי של הלב והמוח זהו בחי' יחידה, שמפני גודל האור אינה מלובש' בכלי. וע' מזה ע"פ שאו את ראש כו' לגלגלותם בפ' במדבר וע"פ מי מנה עפר יעקב ובפ' נשא וע"פ ועשית בגדי קדש וע"פ השמים החדשים ושאר דוכתי. וכך למעלה יש ב' בחי' מדות אלו כמ"ש בזהר דאית חסד ואית חסד דאיקרי ורב חסד כו', עיי' באגה"ק ע"פ חסדי ה' כי לא תמנו כו'. והנה באמת שרש מדות אלו הנמשכים מהשכל ג"כ שרשן ממדות עליונות שלמעלה מהשכל רק שמ"מ אין ערוך זל"ז, ולכן אברהם שהי' מבחי' חסד עולם ואנכי עפר ואפר כמו שאין ערוך האפר מן העץ שנשרף לגבי עצם העץ כן אין ערוך מדות אלו לגבי מקורן ושרשן הנק' טורי חשוכא. אמנם מ"מ כיון ששרשן מהם לכך הם בחי' מרכבה להעלות בחי' אדם העליון הוא בחי' ח"ע למעלה מהחכ'

האבות הן הן המרכבה: **בראשית רבה פמ"ז, ו. פפ"ב, ו.**

אבות הן המדות חג"ת: **ראה מאורי אור מערכת אבות סכ"ז. סידור שער הסוכות רנז, ג.**

חו"ב נק' אב ואם . . וזהו הנק' דו"ר שכליים ונק' אה"ע: **ראה תניא פ"ג.**

ובזוהר . . נק' טורי חשוכא . . טורי נהורא: **ראה זח"ג רמט, א.**

בכל מאדך האה"ר שבלי גבול: **ראה תו"א לט, ד. שרש מצות התפלה פט"ז. ד"ה לרוקע פ"א (דרמ"צ קס, ב).**

וע' מזה ע"פ שאו את ראש כו' לגלגלותם בפ' במדבר: **לקו"ת במדבר א, ד.**

וע"פ מי מנה עפר יעקב: **לקו"ת בלק סד, ג.**

וע"פ ועשית בגדי קודש: **ראה תורה אור תצוה פב, ד. סה"מ תקס"ה ע' שי.**

וע"פ השמים החדשים: **לקו"ת שה"ש מט, ג. ג, א. סה"מ תקס"ד ס"ע קמו.**

דאית חסד ואית חסד: **ראה זהר ויחי ריט, א. נשא קלג, ב. ויקרא כא, א. נשא קמ, ב.**

ע' באגה"ק ע"פ חסדי ה' כי לא תמנו: **אגה"ק ס"י (קיד, ב).**

שהעלאה זו היא ע"י המדות, אף שהמדות נולדו מהחכמה, יפה כח הבן מכח האב שהרי שרשן למעלה מהחכ'. אך הנה כדי שיהי' גילוי עצמות ומהות בחי' המדו' עליונות שלמעלה מהחכ' הנק' ורב חסד ואה"ר שיהי' מתחבר ומתגלה גילוי גמור במדו' הנמשכי' מהשכל שזהו בחי' גילוי חי' יחידה ממש בבחי' נר"נ הוא דוקא ע"י התלבשות נר"נ בגוף ונה"ב, שמחמת הירידה הזאת תהי' בחי' בע"ת, כי תגדל התשוקה להעלות נפשו בביטול אליו ית' ביתר שאת מכאשר תוכל נפשו שאת בהשגתו. וזו היא מעלת ומדרגת בכל מאדך שהיא מעלה יתירה הבאה לאדם בהתלבשות הנשמה בגוף מה שלא זכתה טרם התלבשותה, ע"ד במקום שבע"ת עומדי' צ"ג א"י לעמוד, והוא בחי' גילוי אה"ר ורב חסד כו'. וזהו ענין יתרון האור מן החושך, שע"י אתהפכא חשוכא של הנה"ב לנהורא נתגלה יתרון אור האהבה הנ"ל. והיינו ג"כ משום דשרש נה"ב נלקחה מעולם התהו שהיא ג"כ המדות בלי גבול כנודע, אלא ששם שבה"כ ונפלו בנה"ב, לכן ע"י בירור נה"ב והתכללותה במדות שבנפש אלקית נעשה יתרון אור הנ"ל. וזהו ענין ההעלאה מבחי' איהו וגרמוהי לבחי' איהו וחיוהי הוא בחי' חי' יחידה כנ"ל.

ג) **וזהו** פי' צדקת פרזונו בישראל, כי ישראל שרי אל, אל הוא בחי' חסד כמ"ש חסד אל כל היום. אך הטעם שנק' בשם אל היא כמ"ש בזוהר בכמה מקומות שהוא בחי' נהירו דחכמתא והיא בחי' המדות שנמשכים מן החכמה והשכל שע"ז מורה האות אלף למ"ד, כי כללות המדות היא ג' בחי' נה"י שהן המדות טבעיי' אלא שמתכללים כל אחד מיו"ד ונעשים למ"ד (והוא ענין למ"ד כלים דז"א וי' כלים פנימי' וי' תיכוני' וי' חיצונים), והיינו ע"י האלף הוא בחי' נהירו דחכמתא כמ"ש אאלפך חכמה כו'. וגם תמונת א י' בראש י' בסוף וקו באמצע היא בחי' התכללות ג' קוין. וכללות ג' קוין והתחברותם נק' בשם אדם שהוא שם מה במילוי אלפין שהוא בחי' עולם התיקון וזהו בחי' ישראל. וכמ"ש אדם אתם אתם קרויים אדם. וכבר נת' שבחי' זו היא ענין איהו וגרמוהי חד. אך בחי' פרזונו זהו בחי' שלמעלה מבחי' איהו וגרמוהי שבחי' גרמוהי הן בחי' כלים המגבילים אותיות המחשבה כנ"ל.

יפה כח הבן מכח האב: **שבועות מו, סע"ב.**
במקום שבע"ת עומדין צ"ג א"י לעמוד: **ברכות לד, ב. לקו"ש חי"ד ע' 361.**
אתהפכא חשוכא של הנה"ב לנהורא: **זח"א ד, א, וראה תניא פל"ו.**
ישראל שרי אל: **תקו"ז בהקדמה ג, א. ת"י כה, א. ראה ר"מ בוטריאל לספר יצירה פ"א מ"א (טו, א). רמ"ז ר"פ שמיני. ראה אוה"ת משפטים ע' א'שטז. תצוה ב'תשעה.**
אל הוא בחי' חסד: **ראה פרדס שער (כ) השמות פ"א.**
כמ"ש בזוהר בכ"מ שהוא בחי' נהירו דחכמתא: **זהר לך צד, א. צו ל, ב. לא, א. אחרי סה, א.**
אאלפך חכמה: **ראה איוב לג, לג. וראה סה"מ תקס"ח ע' שמה. אוה"ת נצבים ע' א'רלה.**
תמונת א י' בראש י' בסוף וקו באמצע: **ראה פרדס שער האותיות פ"ד בשם הת"ז.**
אדם אתם אתם קרויים אדם: **יבמות סא, א.**

אבל פרזונו הוא בחי' אור הסובב כ"ע בחי' מקיף שאינו יכול הכלי להגבילו, ולכן נק' פרזונו וכמ"ש פרזות תשב ירושלים מרוב אדם, שהכרך שיש לו חומה הנה החומה מגבלת מדת העיר עד פה תבוא ולא יותר. אבל לע"ל שיהי' בירושלים רוב אדם עד שלא תהי' חומה מגבלת כלל, זהו הנק' פרזון. וכך יובן למעלה הנה האותיות נק' אבנים בס"י שהן בתים כלים המגבילים, וזהו בחי' החומה, והגבלה זו זהו בבחי' מדות הנק' חסד עולם, עולם הוא כלי המגביל החסד, אבל ורב חסד הוא בלי גבול. וזהו בחי' פרזונו שאין האותיות המגבילים כ"א מתפשט בלי גבול ופי' צדקת פרזונו בישראל היינו שיהי' התחברות וגילוי ורב חסד הבלי גבול בנש"י שמבחי' חסד עולם ויהי' א"כ בחי' פרזונו מתגלה בישראל. וזהו ההעלאה מבחי' איהו וגרמוהי לבחי' איהו וחיוהי. כי חי' יחידה שאין להם כלים מגבילים זהו בחי' פרזונו, וגילוי זה היא ע"י ירידת הנשמה בגוף ונפש הבהמית שעי"ז יתגלו בה בחי' בכל מאדך כנ"ל. אך הנה אמרו רז"ל בכל מאדך בכל ממונך שלהגיע לגילוי בחי' מאדך הוא ע"י ממונך, דהיינו מצות צדקה. כי באמת כיון שעיקר בחי' זו היא למעלה מבחי' כלים שלכן נק' פרזונו א"כ איך ישכון בישראל בבחי' כלי. אלא שזהו ע"י הצדקה דכתי' וצדקה תרומם גוי שמגביה ומעלה את הנה"ב ע"י הצדקה שמתוך שהכניס בהממון כח הנה"ב הרבה עד שהרויח הממון והרי שרשה מלפני מלוך מלך כנ"ל, וכשנותן הממון לצדקה נעשה כח הנה"ב שנתברר כלי לבחי' בכל מאדך, דכיון שהנה"ב שרשה מלפני מלך כנ"ל משם לכך היא יכולה להיות כלי לגילוי אור היחידה כו', והיינו כשנכללה בנה"א. וזהו צדקת פרזונו והיינו ע"י הצדקה בפיזור רב שלא בצמצומים ודקדוקים הנמשכים מההגבלות כ"א בוויתור רב יותר מכדי טבעו שזהו בחי' פזרונו ורב חסד, ועי"ז יהי' כלי לגילוי בחי' פזרונו הנ"ל בישראל. ועוד מפני שע"י שמרחם על העני להחיות רוח שפלים עי"ז מעורר עליו גילוי ר"ר וכמ"ש הצילה מיד כלב יחידתי, שע"י ר"ר מלמעלה יציל בחי' יחידה שלו מהכלות בלעומת זה מרצונות זרות ושיהי' פרזונו בישראל כנ"ל.

ד) **ולהבין** מ"ש חדלו פרזון כו' עד שקמתי דבורה. הנה אמרו רז"ל במגלה (די"ד ע"ב) חזא שמא זיבורא וכו', דלכאו' יפלא איך אמרו ע"ש הנביאה לשון גנאי כזה והרי אדרבה זכר צדיק לברכה ולא לכנותם בלשון גנאי ח"ו. ויובן עפמ"ש במ"א (בפ' שלח ע"פ כי תבאו אל ארץ מושבותיכם כו') ביאור הפסוק בפ' עקב וגם את הצרעה ישלח ה' עד אבוד הנשארים והנסתרים מפניך וארז"ל שהצרעה היא מסמא עיניהם מלמעלה

אותיות נק' אבנים בס"י: ס"י פ"ד, מט"ז. תו"א ויצא כא, ב. ספר הערכים חב"ד כרך א' ע' מז, וש"נ.

אמרו רז"ל בכל מאדך בכל ממונך: ספרי ואתחנן ו, ה. ברכות נד, א. סא, ב.

במ"א (בפ' שלח ע"פ כי תבאו אל ארץ מושבותיכם כו'): לקו"ת שלח מא, א.

הצרעה היא מסמא עיניהם: ראה סוטה לו, א. ובילקוט משפטים (רמז שס).

ומסרסם מלמטה. וביאור ענין זה הוא ע"ד מארז"ל שמזיעתן של חיות יוצא נהר דינור על ראש רשעים בגיהנם. פי' הוא ארס וחימה וכמ"ש הנה סערת ה' חימה יצאה כו'. והוא פסולת שלהם כי בכל עולם ועולם יש בחי' טוב ורע, ואין ר"ל רע ממש ח"ו אלא רע מלשון כעס וחימה והוא ענין חו"ג שבכל העולמות, (פי' כי מבחי' גבורות נמשך החימה וזהו פסולת הגבורות, וזהו ענין שער בשין וסער בסמ"ך, ועכ"ז גם פסולת הגבורות אינו עדיין רע ממש שהרי אדרבה הכעס היא על ראש רשעים למה הן מורדי' נגד ה' ית'. אלא שנק' רע להיות נמשך מזה פועל הדין כו'. ועד"ז נק' עה"ד טו"ר גם באצילות ממש הגם דלא יגורך רע, רק מפני שמזה נמשך אח"כ למטה מטה בחי' רע כו') וכן הענין באדם שהוא עולם קטן ויש בו ג"כ ב' בחי' אלו חו"ג ומקורן מבחי' חו"ב, כי חכמה היא מקור החסד והיא בחי' ביטול ובינה דינין מתערין מינה. אך פי' שהדינין מתעוררי' על מי שאינו מתבונן בגדולת ה' כמ"ש ועמי לא התבונן וכו'. וצריך האדם לעורר הגבורות שבו על עצמו, דהיינו על הרע שבו שהיא מסט' דס"מ ונוק' שהם הם הרשעים וכמ"ש על ראש רשעים יחול. וכמארז"ל לעולם ירגיז אדם יצ"ט על יצה"ר. ופי' לעולם, כי הרי תמיד יש לו בחי' הרוגז שהוא מצד הגבורה שאין לך אדם שאינו כלול מטוב ורע והרע היינו הרוגז והחימה והכל הוא מסט' דרע וכמארז"ל רע לשמים ורע לבריות, והרוגז והכעס ישפוך על הרע שבו שיקצוף מאד ויחרה אפו למה הוא כך. והתעוררות בחי' הגבורות הנ"ל היא מזיעתן של חיות שהיא התלבשות שבפ' ראשונה של ק"ש ויש בה בחי' גבורות ג"כ (שהוא בחי' שם מ"ב) לכן צריך הוא לשפוך חמתו וירגוז על היצה"ר ביתר שאת כאשר יעמיק בשכלו ענין ההתבוננות באמונת ה' אחד ושישראל עלו במחשבה ושלכן רוצה לדבק מחשבתו להתכלל באחד אז יעשן אפו מדוע

וביאור ענין זה: מכאן עד סעיף ה' נמצא ג"כ בלקו"ת שלח מא, א, באוה"ת שלח א'תשצט כמעט אות באות. וראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' קיב.

מארז"ל שמזיעתן של חיות יוצא נהר דינור: ראה חגיגה יג, סע"ב.

פי' הוא ארס: בלקו"ת ובאוה"ת שם: פי' זיעה הוא ארס.

רע ממש ח"ו: באוה"ת שם מוסיף: (דהא איתא בכהאריז"ל דמחזה דז"א ולמטה מתחיל עה"ד טוב ורע ופשיטא שאין שייך שם רע ח"ו).

פי' כי מבחי' גבורות: ראה גם באוה"ת בראשית כרך ג' דף תקסב, א. ד"ה חייב אדם לברך תרל"ח ע' כח.

אדם עולם קטן: ראה תנחומא פקודי ג. תיקוני זהר תס"ט (ק, ב). אבות דר"נ פל"א, ז. קהלת רבה פ"א, ד (והארץ לעולם עומדת). זהר תולדות קלד, ב. מו"נ ח"א פע"ב. אגה"ק (תניא קיז, ב). לקו"ת במדבר ה, סע"א.

ובינה דינין מתערין מינה: ראה זהר ויקרא י, סע"א. יא, רע"א. ע"ח שי"ג, פ"ח. שי"ד, פ"ב.

לעולם ירגיז אדם יצ"ט על יצה"ר: ברכות ה, רע"א.

מאמרז"ל רע לשמים ורע לבריות: קידושין מ, א.

ק"ש . . (שהוא בחי' שם מ"ב): ראה זהר תרומה קלב, ב. פרדס שער (כא) פרטי השמות פ"ה ופי"ב. וראה לקו"ת ואתחנן יד, ב.

לא הי' כזאת בכל עת ואפי' שלא בשעת התפלה. וזהו פי' בינה דינין מתערין מינה כנ"ל.

וזהו ענין פ' שני' שבק"ש וחרה אף וכו' שנמשך מהתלהבות הפ' ראשונה ולכך כתיב וסרתם ועבדתם אלקים אחרים, כי באמת שלא בשעת התפלה אינו כע"א כלל ח"ו אף בשעה שאינו עובד את ה' משא"כ בשעת ק"ש בהתלהבות לבו ידמה בעיניו מה שהי' רחוק מה' כל היום כאילו עע"א ממש כמ"ש פן יפתה לבבכם מיחודו ואחדותו וה"ז כאלו וסרתם ועבדתם והטיב יחרה לו (וזהו ע"ד וחרה אף וכו', ובאד"ר ביאר שהוא הגבורות והדינין הנמשכי' מחוטמא דז"א). ובזה הוא מקרר הכעס והחימה שברע גמור ולא יהי' רע לאחרים כלל. וזהו ענין שממנו נמשך ארס חזק היא בחי' גבורה וחימה על הרע שיעשן אפו כו'. וזהו שמסרס את הרע, פי' שמקררו להיות כמו סריס שאין בו חמימות לכן אינו מוליד. וגם מסמא את עיניהם, פי' שלא יביט על אחרים לא במילי דעלמא ולא בעבודתם בעין רעה וקנאה שמצד הרע, כי אין הברכה שורה אלא על דבר הסמוי מן העין. וכן ברכת ה' היא המשכות אלהות אינו שורה כ"א בעין טובה. ע"כ תוכן הדברים הנאמרים ע"פ וגם את הצרעה וכו'.

ה) ומעתה יובן ג"כ ענין פי' וענין שקמתי דבורה. כי הנה הדבורה נמשך ממנה ארס חזק עד שמעקיצת הדבורי' מתהוה נפוח הבשר וכאב עצם כנודע ומפורסם. והנה זהו בחי' גבורות וחימה הנ"ל. אך הנה הנביאה דבורה שרשה מבחי' מלכות דאצילות, ולכן דבורה ג"כ לשון דבור ה. אך הענין כמש"ל בהשתלשלות הגבורות שמבחי' גבורות עליונות דוקא נמשך אח"כ הדיני' על המנגד. והנה הדבור נמשך ע"י ה"ג המפרידות ההבל וכו', וזהו פי' דבורה דבור ה'. אך מזה נמשכים אח"כ למטה גבו' קשות על המנגד לדבר ה'. וזהו ענין הארס של הדבורה, וכמו מבחי' שעורה שעור ה' ה"ג עליונות נמשך אח"כ סערת ה' חימה כמ"ש במ"א בענין עומר שעורים וכו' ולכן בדיקת הסוטה הוא ג"כ ע"י מנחה משעורים שנק' מנחת זכרון מזכרת עון.

ובזה יובן מה שארז"ל דדבורה הנביאה נק' זיבורתא, כי זיבורתא היינו צרעה, והרמב"ן בפי' התו' פ' משפטים כ' שצרעה היא מין ידוע כגון הדבורה. ועכ"פ גם הדבורה יש לה ארס כמו הצרעה וכמ"ש בגמ' בכמה

ובאד"ר ביאר שהוא הגבורות והדינין הנמשכין מחוטמא דז"א: ראה לקוטי תורה מסעי צ, א. לקו"ת [להאריז"ל] בראשית ג, א. שער הפסוקים בראשית קיז. ועוד.

סריס . . אינו מוליד: ראה יבמות פ, ב. ב"מ פד, א.

אין הברכה שורה אלא על דבר הסמוי מן העין: ראה תענית ח, ב וש"נ. טוש"ע או"ח סר"ל, ב.

ע"כ תוכן הדברים: הכוונה ללקו"ת שלח מא, א.

דבורה הנביאה נק' זיבורתא: מגילה יד, ע"ב ופרש"י דבורה. רש"י ברכות כח, ב.

מקומות שרקיה זיבורתא כו'. והיינו ממש מ"ש בפ' משפטים וגם את הצרעה ישלח כו', שכמ"כ ע"י דבורה הנביאה הכרית את יבין מלך כנען וסיסרא כו'. וז"ש לתת לו ארץ הכנעני כו' ותקם את דברך כו', והיינו ע"ש שממנה נמשך הגבו' על הסט"א. ושרש גבו' אלו זהו ענין בינה דינין מתערין מינה, וכן דבורה עצמה היא מבחי' מל' דאצילות אלא שממנה נמשכים הגבורות קשות על המנגד לדבר ה' וזהו הארס ועקיצת הדבורה. ובחי' זו בנפש היא בחי' לעולם ירגיז אדם יצ"ט על יצה"ר שרוגז היצ"ט נק' עקיצת הדבורה וכו' וצרעה. וזהו ענין שקמתי דבורה ועי"ז אח"כ שקמתי אם כו' בחי' אם לבינה תקרא שהיא אם לבחי' ישראל בחי' ז"א והיא ע"י מס"נ בק"ש שממשיכין יחוד או"א להיות אם בישראל. ובחי' זו נק' ג"כ דבורה, כי ק"ש נק' דבש בחי' אה"ר בתענוגים, והדבש הוא דבש דבורין, דהיינו שע"י לעולם ירגיז וכו' יוכל לבוא למס"נ בק"ש. וכן יש דבש צרעין. והרי הדבורה והצרעה שיש להן ארס ומהם דוקא נמשך הדבש. וזהו הוראה שא"א להגיע לבחי' דבש ומתיקות אהבה דק"ש אלא ע"י לעולם ירגיז אדם יצ"ט על יצה"ר. וזהו ענין חדלו פרזון בישראל עד שקמתי דבורה, דהנה מבואר למעלה דבחי' פרזונו בישראל זהו ענין גילוי אה"ר דבכל מאדך וחדלו פרזון עד שקמתי דבורה, שא"א להגיע לבחי' זו כ"א ע"י בחי' לעולם ירגיז אדם יצ"ט כנ"ל. וכמ"כ בבחי' פרזונו דמצות צדקה לקיים מ"ש פזר נתן לאביוני' כו' היא ג"כ ע"י בחי' דבורה הנ"ל, שירגיז יצ"ט על יצה"ר והוא כמבואר במ"א עפמ"ש לעשות צדקה ומשפט, דבחי' משפט שייך בצדקה ממש שיעשה האדם משפט בנפשו על מותרות חיי גופו נגד הצדקה. כי הנה אמרו רז"ל חייך קודמין לחיי חבירך, ודוקא חייך כמשל הקיתון של מים שאם ישתו שניהם ימותו כדאית' בגמ'. משא"כ המותרות שלך אין קודמין לחיי חבירך שאינו בדין שיפנק האדם את נפשו בתפנוקי עלמא וחבירו ימות ברעב ח"ו. וז"ש לעשות צדקה ומשפט, שכדי לעשות צדקה בפזור רב הוא ע"י שיעשה משפט הנ"ל בנפשו, ובזולת המשפט הנ"ל יאמר שצריך הכל לכדי חייו כו' וחייך קודמין. משא"כ ע"י משפט הנ"ל אין שום אמתלא ותירוץ ויבוא לעשות צדקה להיות וחי אחיך עמך. וז"ש חדלו פרזון הנ"ל שהיא בחי' פיזור נתן לאביוני', עד שקמתי דבורה, שהוא לעולם ירגיז כו'. דהיינו בחי' משפט הנ"ל על הרע שבו המעכב ומונע, וכמ"ש ולא ירע לבבך בתתך כו' כי בגלל הדבר הזה יהי' גלוי מבחי' פרזונו ובחי' ורב חסד בנש"י. וז"ש משפט וצדקה ביעקב אתה עשית, וכמ"ש במ"א שהמשפט הוא שעם היות הגילוי בחי' ורב חסד שבלי גבול מ"מ לא יומשך לחיצוני' וסט"א כ"א בסט' דקדושה.

צרעה . . נמשך הדבש : ראה בכורות ז, ב.
חייך קודמין לחיי חבירך : ב"מ סב, א.

עוי"ל בענין צדקת פרזונו כו' וכתי' אור זרוע לצדיק. פי' אור שנברא ביום ראשון שהוא מאיר מסוף העולם ועד סופו בלי גבול שהוא חסד דע"י ונק' רב טובך גנוז לצדיקי', היינו יסודות דזו"נ. וזהו זרוע לצדיק והוא כמ"ש במ"א בענין בקר דיוסף הנז' בזהר ח"ג דר"ד שבו מאיר הנ"ל. וזהו כאשר ילדה רחל את יוסף יסוד ז"א ויאמר יעקב בעל עולם האצי' לבן העליון חסד דע"י שע"ז נא' וישכם לבן בבקר שלחני למקומי, כי מעתה יוכל להתמלות בחי' חסד דע"י הנ"ל בבקר דיוסף. וזהו צדקת פרזונו, פי' בזוהר בראשי' דל"ב סע"א דא צדיק דעלמא היינו יסוד שבו מאיר אור שנברא ביום ראשון שהיא בחי' פרזונו בלי גבול שמאיר מסייפי עלמא וכו'. וזהו שבשילה שהיא בחלקו של יוסף הי' אוכלים קדק"ל ומעשר שני בכל הרואה, משא"כ בירושלים רק לפני' מן החומה, וארז"ל שזה הוא בזכות יוסף עלי עין שלא רצתה להביט כו', והיינו כי זהו מבחי' האור הנ"ל שהיא צדקת פרזונו שלמעלה מבחי' חומה והיא מתגלה בבחי' יוסף צ"ע (אך לע"ל פרזות תשב ירושלים כו') וכנז' שם בזהר דל"א ע"ב יהי אור והוא נהורא דעינא, והיינו ג"כ ע"י הצדקה שזהו בחי' יוסף הוא המשביר שע"ז נא' פזר נתן וכמ"ש בזהר ויגש דר"ח בגין כך גבאי צדקה כו' ע"ש.

———•———

להדרוש צדקת פרזונו בביכעל מו"ח מן תקס"ט *

העתק על פערטיל כת"י רנ"ח ושם דס"ה ע"ב

ועיין בש"ע אאזמ"ו סי' א' המתחיל יהודא בן תימא ושם ס"ח כי עת רצון שלמעלה וכו' למעלה מגדר המקום והזמן, וצ"ע אם הוא למעלה מגדר

אור שנברא ביום ראשון: **חגיגה יב, א. וראה זהר בהקדמה ז, א. בראשית לד, ב ועוד. וראה בהנסמן במאמרי אדה"ז פרשיות לע' תשמו.**

יוסף יסוד ז"א: **ראה פרדס שעה"כ בערכו.**

להדרוש צדקת: **נעתק מגוכתי"ק 1098 כה, ב. נדפס גם בספה"מ תקס"ט (בהוספות) ע' רפא.**

***) אולי הכוונה לד"ה זה הנדפס בתו"ח שמות שמט, ב. וראה ג"כ אוה"ת בשלח ע' תרפה. אוה"ת נ"ך ע' יג.**

העתק על פערטיל כת"י: **המאמר הנדפס בתו"ח. נמצא ג"כ בבוך 554 סב, א וסיומו (בתו"ח שנז, ב) הוא בדף סה, ב, וא"כ אולי לבוך זה כוונתו במ"ש כאן: העתק על פערטיל כת"י רנ"ח ושם דס"ה ע"ב. בוך זה נכתב בחיי אדהמ"צ וכולל מאמרי אדה"ז ואדהמ"צ מכמה שנים (שלא ע"פ הסדר). אך גודלו 22X19 ס"מ (למעלה מגודל „בוך פערטיל"). וצריך בירור.**

אבל ראה אוה"ת חוקת ע' תתלד שנזכר ג"כ „ספר רנ"ח" ושם כוונתו לא להכת"י 554.

ועיין בש"ע אאזמ"ו: **לכללות הבא להלן ראה ג"כ ספר החקירה להצ"צ קיא, ב ואילך. דרמ"צ מצות האמנת אלקות פי"א ואילך. אוה"ת דרושים לש"ש ע' א'תקכא. ד"ה מים רבים תשי"ז (קרוב לסיומו). לקוטי שיחות ח"י ע' 176 ואילך. חט"ז ע' 98.**

הזמן א"כ איך שייך וישבות ביום השביעי, וג"כ א"כ למעלה תמיד הוא שבת ופסח, וגם חול, ואיך יתכן זה. ואפ"ל דהנה בתשובת הרשב"א ח"א סי' ט' כתב וז"ל וגדולה מזו דבר הכתוב תילים סי' ק"ב ואתה הוא ושנותיך לא יתמו, ושנותיך הכוונה בא"ס ובאין תחילה ואיך אמר שנותיך כנגד ההתחלה ואז לא הי' שנים למאמיני החדוש, ויותר מזה שהוא יתברך לא יפול בו מנין שנים וזמן, שאינו בזמן כי הוא אדון הזמנים, ולמעלה מהם ית' עילוי רב מכל אלה הדמיונות, אלא שדיבר הכתוב דרך אמירה זהו שרז"ל קורין לזה שברות האוזן באמרם בכמה מקומות כדי לשבר את האוזן במה שהיא יכולה לשמוע עכ"ל, הרי מ"מ המכוון מהפסוק שמציאותו ית' קיים המשך בלי תכלית לו כאלו עברו עליו שנים בלי גבול, באין תחלה ובאין סוף רק שאינו בבחי' מנין שנים וזמן כ"א למעלה מהן עילוי רב, ולכן נאמר כן ושנותיך כי האוזן אינה יכולה להבין המשך וקיום בלי גבול ובלי תכלית רק בבחי' זמן, ולכן נאמר כן שכמו שיצייר האדם המשך בלי תכלית בבחי' זמן כאלו תאמר זמן בלתי מוגבל, שאי אפשר לאדם לצייר המשך בלי תכלית רק בבחי' זמן, וכך הוא המשך וקיום הבורא ית' בלי גבול ותכלית, רק שהמשך זה הבלתי מוגבל מרומם לאין קץ מבחי' זמן, כמו שמרומם מבחי' מקום, ולפי שא"א להאדם לצייר המשך בלי גבול שאינו בבחי' זמן, ע"כ אמר הכתוב בלשון זמן בלתי מוגבל, וזהו ואתה הוא ושנותיך לא יתמו. וכ"כ הרמב"ם במ"נ ח"ב פי"ג וז"ל, שהזמן עצמו ג"כ מכלל הנבראים כו', ושזה אשר יאמר הי' הבורא קודם שיברא העולם, וכן כל מה שיעלה בשכל מהמשך מציאותו קודם בריאת העולם המשך אין תכלית לו כל זה שער זמן או דמות זמן לא אמתת זמן עכ"ל, ופי' שער זמן או דמות זמן כתב האפודי רוצה לומר שלא הי' שם זמן במציאות כלל, אלא שהשכל משער הזמן או הדמיון מדמהו אע"פ שאין הענין כן כי הזמן נברא בלא ספק עכ"ל. וא"כ הרי הרמב"ם שסובר ג"כ שהזמן נברא ומחודש עכ"ז כ' ג"כ דפי' הי' הבורא קודם שנברא העולם הוא ענין המשך מציאותו קודם בריאת העולם המשך אין תכלית לו, רק שאינו בבחי' זמן, וא"כ עכ"פ שייך הלשון המשך מציאותו המשך אין תכלית לו, כמו המשך שאין לו תכלית בזמן, אלא שזה הוא למעלה מבחי' זמן. ועד"מ ענין הימים למעלה הם ז' ספירות חג"ת נהי"ם הן שרש לשבעה ימי בראשית, אבל הם אינן כלל בבחי' זמן אלא הם ז' מדות עליונות, וביום השבת הוא עליות המדות לבחי' בינה שהיא למעלה מבחי' מדות ושם מאיר מבחי' דלאו מכל אלין מדות איהו כלל, גם שייך למעלה ענין י"ב חדשים שהם י"ב גבולי אלכסון או הם י"ב מלאכים דבריאה שבמרכבה הנק' י"ב בקר והים עליהם מלמעלה, ועד"ז יש שנים ושמיטות ויובלות, א"כ

וכ"כ הרמב"ם . . שהזמן עצמו מכלל הנבראים: ראה סידור שער הק"ש עה, סע"ד בשם הה"מ. לקוטי תורה בלק ע, ג. ספה"מ תקס"ו ע' מג. אמרי בינה שער הק"ש פל"ז. לקו"ש ח"י ע' 176.

י"ב חדשים שהם י"ב גבולי אלכסון: ראה פרדס שער כ"א פ"ו־ח. ושער י"ג פ"ג. וראה אוה"ת בראשית ז, רע"א (ד"ה מחר חודש). בא ע' רנד (ומביא שם מד"ה מחר חודש). וראה גם (בענין י"ב גבו"א) ס' יצירה פ"ה מ"א. ס' הבהיר אות צה (ובהנסמן

לפי"ז שייך ענין שבת למעלה דווקא בבחי' מיוחדת מימי החול, אע"פ שאין שם זמן, והיינו כי ימי החול הם ו"ק חג"ת נה"י ושבת הוא בינה, היינו עליות המדות בבינה, וכן שייך ענין יוהכ"פ שהוא התגלות עתיקא, ואפ"ל ג"כ שאין כל בחי' אלו תמיד יחד כ"א כשנק' ימי המעשה אינו שבת, וכשנק' שבת למעלה אינן ימי המעשה, כי כל מדה ומדריגה היא בחי' בפ"ע, ומאחר שלימדנו הראשונים ששייך לומר המשך בלי תכלית למעלה שנמשל בפסוק להמשך זמן ממש בלי תכלית, היינו מ"ש ושנותיך לא יתמו, וא"כ בהמשך בלי תכלית שבזמן ודאי שייך ימי החול ויום השבת ור"ח ופסח ור"ה, א"כ מאחר שהפסוק אומר משל לקיום מציאותו ית' מזמן בלתי גבול, א"כ יש לנו לייחס בחי' אלו דחול ושבת ור"ח למעלה, אלא שלפי האמת המשך זה הבלי מבול גבהה הרבה מהמשך הזמן, ואין השכל משיג איך הוא, כמו שאינו משיג איך שאינו בבחי' מקום כלל, לכן עכ"פ שייך יום השבת למעלה מה שאינו מאיר בימי המעשה והכל הוא למעלה מהזמן, והיינו הארת המדות זהו ימי המעשה וכשמתעלים בבינה נק' וישבות ביום השביעי, שהבינה נק' שביעאה עילאה בזח"ג פ' תזריע דמ"ז ע"ב, ובזח"א פ' בראשית דמ"ז ע"ב, ועיין בהביאור ע"פ אכלוהו היום שבת"א פ' בשלח ושם בהביאור כ' בענין הזמן ג' בחי', וזה סדרן מלמטה למעלה, הא' בבי"ע שם שייך זמן ממש יום ולילה, הב' באצי' שם הוא למעלה מהזמן, ומ"מ שייך שם קודם ומתאחר כמו תחלה נאצל מדת חסד ואח"כ גבורה ואח"כ רחמים כו', וע"כ נקראים ששת ימים, הג' בחי' כתר וכ"ש בחי' אור א"ס שם אין שייך קודם ומתאחר, כי שם עבר הוה ועתיד הכל בבת אחת, דהיינו ענין שם הוי' שהוא היה הוה ויהיה, אבל מ"מ שייך גם הענין שיאמר בלשון בני אדם המשך מציאותו המשך אין תכלית לו, אע"פ שאין שייך בהמשך זה קודם ומתאחר כלל, כמ"ש בס' העקרים מאמר שני פרק * וכ"ש לפ"ד האפודי.

ומעתה י"ל ענין יום השבת זהו עליות ו"ק דאצילות שבהם שייך קודם ואיחור כשעולים לקבל מאוא"ס, משא"כ בימי המעשה אין בהם גילוי אור א"ס בערך זה כלל, וכעד"ז היו"ט ור"ה ויוהכ"פ, ומ"מ הכל למעלה מהזמן דבי"ע, אך כשנמשך משם להאיר בבי"ע מאיר לכל מקום בזמנו ממש, כמו בשבת מאיר הבינה הנק' יום השביעי היא מאירה למטה ביום השביעי דווקא, וכן ענין יום הדין מאיר בר"ה באחד לחודש השביעי, והסליחה דווקא ביוהכ"פ שלמטה מאירים כל בחי' אלו שהם למעלה מהזמן רק הם מכונים יום השביעי מטעם הנ"ל שהבינה היא שביעאה, וכן מכונים באחד לחודש השביעי כל בחי' אלו מאירים למטה בזמן ומקום דווקא, היינו מה שהוא למטה יום השביעי ממש בבחי' זמן אזי דווקא מאיר בו הבינה, וכן עד"ז בר"ה והיינו ע"י שהארה זו שנמשכה מלמעלה מהזמן היא מאירה דווקא ע"י בחי' מלכות דאצי' מקור

לשם). לקו"ת פ' מסעי צד, א. פ' ראה כג, ג. ביאוה"ז לכ"ק אדהאמ"צ פה, א ואילך. ולכ"ק אדהצ"צ ע' תנא ואילך. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' רכה. במדבר ח"א ע' קכד.

פרק : בגוכי"ק יש כאן מקום פנוי לתיבה אחת, וצ"ל : פרק י"ח.

דבי"ע אשר בה כבר יש שורש לבחי' זמן ממש בבי"ע, ועיין מזה בסש"ב ח"ב פ"ז וז"ל, והנה אע"פ שהוא יתברך למעלה מהמקום והזמן, אעפ"כ הוא נמצא גם למטה במקום וזמן דהיינו שמתיחד במדת מלכותו ית' שממנה נמשך ונתהווה המקום והזמן וכו' עכ"ל. וזה קרוב למ"ש בעה"ק ח"א רפ"ח וז"ל א"ס הוא שלימות מבלי חסרון, ואם תאמר שיש לו כח בלי גבול ואין לו כח בגבול אתה מחסר שלימותו כו' והגבול הנמצא ממנו תחילה הם הספירות, עכ"ל. וא"כ מצד הכח הנמצא ממנו להאיר בגבול שייך מקום וזמן, דדוקא מצד בחי' הנקרא אין סוף ובלי גבול אין שייך מקום וזמן, אבל מצד כח הגבול י"ל שייך מקום וזמן, ומ"מ היינו מקום רוחני כמו מעלה ומטה במדריג' כמ"ש בת"א פ' וארא בד"ה וארא אל אברהם, אבל מצד עצמותו מעלה ומטה שוין, וא"כ מדת מלכותו שהוא שורש המקום והזמן י"ל שרשה מבחי' מה שיש באוא"ס ב"ה ג"כ כח הגבול, וכענין שיעור קומה רל"ו אלפים רבבות פרסאות, ומה שמתייחד עם מדת מלכותו זהו מה שמאיר בחי' א"ס בכח שבבחי' גבול כו', או עכ"פ תוספת וריבוי אור כו'.

והנה הזמן שבבחי' מל' ג"כ גבוה מזמן הגשמי וכענין אלף שנים בעיניך כיום אתמול, וא"כ עפי"ז יובן איך שייך וישבות ביום השביעי, כיון מצד כח הגבול שבא"ס שהוא בחי' מל' שייך זמן, והוא ית' עצמו שלמעלה מהזמן מאיר בבחי' זמן ג"כ, והיינו ענין השבת ויו"ט, וז"ש ביו"ט מקדש ישראל והזמנים, וכיון שמ"מ זמן ובחי' יום השביעי שבמ' אינו כזמן גשמי שלנו, ע"כ א"ש שבחי' זו מאיר בזמן שלנו שלמטה לכל מקום כפי זמנו כו', ואע"פ שיש מקום כשאצלינו מתחיל יום השבת אצלם הוא עדיין אינו שבת, מאיר להם שבת בזמנם, כי בחי' שבת שבמל' אף ששם שייך זמן אינו ממש כזמן שלנו כו', א"כ נק' ג"כ למעלה מהזמן לגבי זמן שלנו כו'.

וז"ש רבינו ז"ל בש"ע שלו סי' א' סעיף ח' כי עת רצון שלמעל' ויחודים עליונים שבק"ש ותפלה וקדושת שבת ויו"ט הוא למעלה מגדר המקום

בת"א פ' וארא בד"ה וארא אל אברהם: נה, ב־ג. ספה"מ תקס"ב ע' קלד ואילך.

שיעור קומה רל"ו אלפים רבבות פרסאות: ראה „שיעור קומה" [נדפס עם ס' היכלות בס' „מרכבה שלמה" ירושלים תרפ"ד — דף ל, א] פרדס שער עצמות וכלים רפ"א. מק"מ לזח"ב נו, א (הובא באוה"ת וארא ע' קצז). ע"ח שמ"ב פ"ב ושער מ"ד פ"ז. של"ה שכה, סע"ב ואילך.

בפרדס ובמק"מ שם ובאוה"ת ואתחנן כרך ו' ע' ב'רלג — הוא בשם ס' היכלות. ובע"ח שמ"ב שם ולקו"ת ויקרא נד, ב שלח ג, ג — בשם פרקי היכלות.

ובס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשצו מובא בשם המד"ר [ואולי הוא טעות המעתיק שם].

ובהמקומות דלהלן מובא בשם ס"י: סה"מ תקס"ב ע' קפט. תקס"ז ע' מג. תקס"ט ע' מה. שערי אורה לו, ב. [וליתא בספר יצירה שלפנינו. ואולי פיענוח הר"ת „ס"י" כאן הוא „ספרים ישנים"].

והזמן וכו' עכ"ל, דקשה הא היחודים עליונים זהו מה שמתייחד במדת מלכותו והרי ביאר בסש"ב ח"ב פ"ז שבמדת מלכותו שייך מקור לבחי' זמן וכו'. אלא צ"ל לפי שגם הזמן שבמדת מל' הוא ג"כ למעלה מהזמן שלנו רק שנק' סדר זמנים, ע"כ היחודים הם למעלה מהזמן שלנו כו', ומ"מ מאיר למטה לכל מקום ומקום בזמנו הראוי לו, שהרי עכ"פ בחי' מלכותו היא שורש לבחי' הזמן שלמטה ממש כמ"ש בסש"ב, ועיין בלק"ת בדרושי עשי"ת בד"ה להבין פי' הפסוק. ועפ"ז י"ל מ"ש ושנותיך לא יתמו, לשון ושנותיך שייך ג"כ מצד בחי' מלכותו, ואין צריך לדחוק כמ"ש הרשב"א שהוא שבירת האוזן לבד.

ועיין בלק"ת בדרוש עשי"ת בד"ה להבין פי' הפסוק: סא, א.

מלכים א׳

ה, יב

שלשת אלפים משל מ״א הי״ב, להבין משל ומליצה משלי א׳, ואזן וחקר ותיקן משלים קהלת, ע״כ יאמרו המושלים חקת כ״א כ״ז.

בש״א כ״ד י״ג כאשר יאמר משל הקדמוני מרשעים יצא רשע וידי לא תהי׳ בך. רבות בשה״ש דף ב׳ ג״ד, ע״ה קי״א קז״א שלה שעזב עקדה שכ״ו. וז״ל רש״י משל קדמונו של עולם התורה שהיא משלו של הקב״ה מרשעים יצא רשע הקב״ה מזמן לרשע שנופל ביד רשע כיוצא בו. והיכן אמרה תורה והאלקים אנה לידו משפטים כ״א י״ג כדאיתא במסכת מכות עכ״ל. וית׳ משל הקדמוני מתלא דמלקדמין, וכן פי׳ במצ״ד. ודברי רש״י הם במסכת מכות פ״ב ד״י ע״ב ושם פרש״י משל הקדמוני היא התורה שהיא משל הקב״ה שהוא קדמונו של עולם עכ״ל. ובעמה״מ ש״ו פמ״ז דק״ו א׳ העיר ענין מ״ש בזח״ג בהעלותך קנב״א דהתורה הוצרכה להתלבש בלבוש כו׳. ואין זה שייך למשל הקדמוני די״ל שהתורה כולה היא משל ולבוש לבחי׳ קדמונו של עולם כדפי׳ אדמו״ר נ״ע בד״ה לבסומי בפוריא, וא״כ לפי״ז יש להעיר לזה מענין עוטה אור כשלמה. ובעמה״מ שער עולם הבריאה רפ״ג פי׳ דעוטה אור כשלמה זהו ענין עולם המלבוש שלמעלה גם מא״ק הנק׳ בע״ח אדם דבריאה, ובעמה״מ נק׳ יצירה ועולם המלבוש הוא אצילות כו׳. וכ״כ בשער א׳ רפ״ה וז״ל התורה קדומה היא נבנית מן ב״פ רל״א פנים ואחור, וכ״כ שם רפ״ד והוא אור לבושו של הקב״ה שעליו נאמר עוטה אור כשלמה כו׳, והקו וחוט מא״ס הוא נשמה של המלבוש וע״ש פנ״ו ושם פ״ד ונק׳ תורה קדומה כו׳. וענין פנים ואחור היינו כמ״ש אדמו״ר נ״ע בענין אחור וקדם צרתני דקאי על התורה בד״ה ואהיה אצלו אמון, וענין רל״א שערים נזכר בביאור ע״פ את שבתותי תשמרו. ועמ״ש אדמו״ר נ״ע בפי׳ עוטה אור כשלמה סד״ה ביום השמע״צ ובאגה״ק ד״ה עוטה אור. ומכ״ז יש להבין קצת מ״ש בד״ה לבסומי בפוריא הנ״ל, שכל א׳ צ״ל לו לבוש מהתורה לפי ערך נשמתו כו׳. וע׳ בסש״ב רפ״ה ופנ״ג. ואפ״ל שע״ד

שלשת אלפים משל: נעתק מהכת״י 1150 ריז, א.

בד״ה לבסומי בפוריא: תו״א מגלת אסתר צג, ג.

כמ״ש אדמו״ר נ״ע בענין אחור וקדם צרתני . . בד״ה ואהי׳ אצלו אמון: לקו״ת במדבר יח, ב. ובמאמרי אדה״ז כתובים (ח״א) ע׳ רב.

בביאור ע״פ את שבתותי תשמרו: לקו״ת בהר מג, ב. וראה אוה״ת בהר ע׳ תתקח ואילך.

אדמו״ר נ״ע בפי׳ עוטה אור כשלמה סד״ה ביום השמע״צ: לקו״ת שמע״צ פו, א. ובאגה״ק ד״ה עוטה אור: סי׳ יט.

עולם המלבוש הוא לבוש שבו ועל ידו נמשך אור א״ס בא״ק, וכמ״ש ע״פ השמי׳ ושמי השמים לא יכלכלוך שכל המקיפים עליונים אינם יכולים להיות אף כלי לקבל מן הקו וחוט כו׳ אלא ע״י אמצעות הלבוש, והוא הרשימו שנשאר בהחלל כו׳, וזהו ענין עוטה אור כשלמה והלבוש היא התורה כו׳ ע״ש. וכך עד״ז מאצי׳ לבריאה צ״ל לבוש והיא היכל קדה״ק דבריאה כמ״ש בתניא פנ״ב, ע״כ יש כמה בחי׳ ומדריגות בענין לבוש כו׳. ולכן כל א׳ לפי שרש אחיזת נשמתו כך צ״ל רבוי עסקו בתורה כו׳.

ז, יד

בן אשה אלמנה. פ״ג דערוכין דט״ז סע״ב לענין אל ישנה אדם מאומנות אבותיו מוכח דשייך ג״כ על משפחות אמו. ע״ש. רבות כי תשא ס״פ מם קנה ב. ויקהל ס״פ מח קסב א.

ח, ב

בירח האיתנים. פי׳ בת״י שמקודם היו מונים מתשרי כו׳. י״ל בהקדים מ״ש במ״ת אנכי ה״א אשר הוצאתיך מאמ״צ ולא אמר אשר בראתי שמים וארץ. אלא כי הבריאה רק מבחי׳ דבור ומ׳ אבל יצ״מ מבחי׳ אנכי. וא״כ החדשי׳ שהיו מוני׳ מתחלה זהו י״ב בקר דבריאה מרכבה לבחי׳ דבור. אבל מיצ״מ ומ״ת הם י״ב צירופי הוי׳ דאצי׳ מרכבה לבחי׳ אנכי.

ח, נט

ויהיו דברי אלה. פ״ק דר״ה ד״ח ע״ב משפט עבדו ומשפט עמו ושם טז א. דבר יום ביומו ספ״ב דמגלה כ, ב. רבות נשא פי״ג רנד ב גבי ביום השלישי נשיא. עמה״מ ש״י פט״ו דנ״ו ג. בירושלמי פ״ג דר״ה ה״ג מלך וצבור נדונין בכל יום שנאמר לעשות משפט עבדו ומשפט עמו דבר יום ביומו, ושם שנדונין ביום ולא בלילה.

בן אשה אלמנה: נעתק מגוכתי״ק 1043 ל, ב.
בירח האיתנים: נעתק מגוכתי״ק 1096 יט, ב. ראה גם אוה״ת נ״ך ע׳ סא.
ויהיו דברי אלה: נעתק מגוכתי״ק 1043 ל, א.

ח, סו

ביום השמיני שילח ענין בונייך שתשבע"פ נבנית מתשב"כ וזהו ויבן ה' אלקי' את הצלע, וכמו דחוה זהו תושבע"פ היחוד והאדם תושב"כ ידע את חוה תושבע"פ שיהי' ומלאה הארץ תושבע"פ דעה את ה' כמים חסדי דוד במא"א ח' סמ"ה זח"א ויחי ריט"א תרומה קסט"א בפרד"ס ערך חסד, חסיד המתחסד עם קונו, וזהו בחי' דוד, זח"ג רכ"ב רצה ומודים נו"ה ונו"ה שרשם מאד נעלה בד"ה לבאר ענין המסעות, ובבה"ז בשלח כ' ונק' אפיקי מים, וג' עדרי צאן הממלאים את הבאר חותמך פתילך ומטך, בשבת מקבלת מנצח היחוד תושב"כ ותושבע"פ ע"ד בבה"ז בראשית כ"ב ענין מטרוניתא ולא ענין כשנק' אתתא דההוא נער דהיינו גילוי פנימי' התורה גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, וענין גל עיני י"ל הארה מעיני פקיחא ועינן כי עין בעין יראו כו', ועי' זח"א ר"פ תולדות קל"ד א' מענין גל עיני, ועי' מד"ר פ' וירא ס"פ ס"ג ע"פ ויפקח ה' עיניה הכל בחזקת סומי' כו', ועי' זח"ב בהעלותך קנב"א דפי' ואביטה נשמתא דאורייתא.

ביום השמיני בינה שנק' כתר דגבורה זח"א ויחי ריז"ב שלח את העם שיהי' מלאכיו גבורי כח העם ע"ד עם נושע בה' כי חלק ה' עמו הן עם לבדד ישכון כי עם קדוש אתה עם זו יצרתי לי ולאמר לציון עמי אתה, וד' האמירך היום להיות לו לעם סגולה, עי' ד"ה נאוו לחייך בתורים, גם להיות לו לעם שתפילין דמארי עלמא כתיב בהו מי כעמך, א"כ שלח את העם שיהי' בבחי' זו וירם קרן לעמו עם קרובו, אשרי העם שה' אלהיו, וזהו אשריך ישראל מי כמוך עם נושע בהוי'.

ביום השמיני שילח: נעתק מכת"י 997 פס, א.

ד"ה נאוו לחייך בתורים: לקו"ת שה"ש יג, סע"א ואילך. והנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בספר המאמרים תקס"ד ע' ט.

ישעי׳

א, יח

אם יהי׳ חטאיכם כשנים כשלג ילבינו, אם יאדימו כתולע כצמר יהיו, וארז״ל שבת פ״ט אם יהי׳ חטא׳ כשנים הללו שסדורות ובאות משימ״ב ועד עכשיו כשלג ילבינו. ובירושלמי (פ״ט דשבת) ר׳ אליעזר אומר אם יהיו חטאילם כשנים [וגו׳] כשנים שבין שמים וארץ כשלג ילבינו יותר מכאן כצמר יהיו. ר׳ יהושע אומר כשני אבות כו׳, עוד שם בשעה שעונות קלים כשלג ילבינו בשע׳ שהן כבדין כצמר יהיו וצ״ל דמשמע מזה שצמר הוא יותר משלג כ״א כשנים כשלג ילבינו אבל אם יאדימו יותר היינו כתולע כצמר יהיו הרי צמר גבוה משלג וכן משמע מפסוק לבושי׳ כתלג חיור ושער רישי׳ כעמר נקי הרי שערות מחוברין לראש עכ״פ אבל לבושי׳ הם נפרדים לגמרי הרי דצמר גבוה יותר. וגם מדאומר הנותן שלג כצמר שהוא רבותא דשלג יהי׳ כצמר משמע דצמר גבוה משלג והרי עצם לבנונית הוא בשלג יותר מבצמר וכמבואר במשנה (נגעים) בהרת עזה כשלג שני׳ לה כו׳ כצמר לבן גם כתיב תכבסני ומשלג אלבין.

והענין הוא כי הנה ארז״ל ברבות, תשובה קדמה לעולם שנאמר בטרם הרים יולדו מאותה השעה תשב אנוש עד דכה והיינו כי עולם הוא ז״ק שהם המדות והן הנק׳ ג״כ הרים אבל תשובה היא בינה שלמעלה מבחי׳ מדות וזהו מקוה ישראל ה׳ וארז״ל מה מקוה מטהר את הטמאים כו׳ ונודע דמקוה מ״ם סאה הוא מ״ם סתומה דבינה ונק׳ עלמא דחירות שאין שבירה

אם יהי׳ חטאיכם כשנים כשלג: נעתק מכת״י 1215 פח, ב. נמצא בין מאמרי הצ״צ ואינו ברור אם הוא מהצ״צ.

המאמר עם הוספות והגהות נמצא באוה״ת נ״ך ע׳ פח (סעיף ב׳). כנראה שהמאמר כמו שנדפס כאן נאמר, והמאמר כמו שנדפס בכרך א׳ הוא כמו שנכתב הרשימה עם מראי מקומות וציונים.

וארז״ל שבת פ״ט: דף פט, ב.

ובירושלמי (פ״ט דשבת): ה״ג.

כשלג — כצמר: בענין שלג וצמר ראה סידור עם דא״ח סג, ב ע״פ הנותן שלג כצמר. ובסה״מ תקס״ז ע׳ קכח ואילך. אוה״ת נ״ך כרך א׳ ע׳ פט.

ארז״ל ברבות תשובה קדמה לעולם: בראשית פל״א. פסחים נד, א. וראה ג״כ מאמרי אדה״ז הקצרים ע׳ שכט. לקו״ת דרושים לר״ה ס, סע״ד ואילך.

תשובה היא בינה שלמעלה מבחי׳ מצות: ראה פרדס ערך תשובה.

וארז״ל מה מקוה מטהר: יומא פה, ב.

מ״ם סתומה דבינה: ראה זהר (רע״מ) פנחס רלו, ב ובאור החמה שם.

ונק׳ עלמא דחירות: ראה מאור עינים בסופו בענין כונת המקוה. וראה (תוספתא) וארא כז, ב. (רע״מ) משפטים קטו, ב. (רע״מ) תצא רעח, א.

שולט שם כו' והנה שית אלפי שני דהוי עלמא שרשם נמשך מו"ק שהם שימ"ב אשר יומו של הקדב"ה אלף שנה כו' והם שרש התהוות הזמן אבל התשובה שהיא מבחי' בינה הוא למעלה מהזמן וזהו אם יהי' חטאיכם כשנים הללו שסדורות היינו שהפגם מגיע בבחי' ו"ק ששם שורש הנשמות ישראל נמשכו מו"ק הנ"ל, ולכן אמרו כשם שא"א לעולם בלא רוחות כך א"א בלא ישראל רוחות הם ו"ק ושנים הנ"ל הם סדורות ובאות ונמשכות משימ"ב שהם ו"ק דז"א והן הנק' סדר זמנים ועי"כ אף שהחטאים הם מגיעים בבחי' שנים הנ"ל כשלג ילבינו ע"י התשובה שקדמה לעולם לו"ק.

והנה לבאר הפירושים שבירושלמי הנ"ל י"ל מקודם דעת ר' אליעזר שאומר אם יהי' חטאיכם כשנים שבין שמים לארץ כשלג ילבינו יותר מכאן כצמר יהיו כי הנה מבואר בלק"ת מהאריז"ל בענין שמי עם י"ה שס"ה זכרי עם ו"ה רמ"ח שהמ"ע נמשכין מבחי' ו"ה היינו שהם רמ"ח פיקודין רמ"ח איברין דמלכא ז"א כו' עם זכרי עטרת היסוד דדכורא הממשיך השפע לנוק' והו"ע כי כל בשו"א דאחיד בשמיא וארעא וזהו"ע כשנים שבין שמים לארץ שהם ת"ק שנה היינו ה' חסדים שבחמשה ספירות חג"ת נ"ה שהם עצמיים, ובחי' יסוד נק' כל בשמו"א שמחבר וממשיך שפע הה"ח וכללותן לתוך המל' וכמבואר בזהר (שמיני דמ"א) ולכן ע"י החטא היינו שמבטל ופוגם במ"ע הרי החטא מגיע בבחי' שנים שבין שמים לארץ שהם ה"ח הנ"ל הנק' ת"ק שנה, והנה ארז"ל עבר אדם על מ"ע ושב לא זז משם עד שמוחלין והיינו שע"י תשובה שמגיע למעלה מבחי' ו"ק שהוא בבחי' בינה משם נמשך למלאות הפגם שחיסר בבחי' ו"ה וזהו ממעמקים קראתיך כו' היינו למשל הנהר שהוא יסוד ז"א שנחרב ויבש ע"י ביטול מ"ע שהעצה לחפור בעומק יותר היינו מקורו ושרשו מיסוד אימא כו' ונק' כשלג ילבינו ועי"ז ממלא כל הפגמים שנעשו בשנים שבין שמים לארץ וכמבואר בזהר, אך ואם יותר מכאן היינו עבר על מל"ת שהם נמשכים מבחי' י"ה שהוא למעלה משו"א

שית אלפי שנין דהוי עלמא : ר"ה לא, א. סנהדרין צז, א. ע"ז ט, א.

כשם שא"א לעולם בלא רוחות כך א"א בלא ישראל : תענית ב, ב. זח"ב ד, ב.

מבואר בלקו"ת מהאריז"ל בענין שמי עם י"ה שס"ה זכרי עם ו"ה רמ"ח : פ' בראשית. וראה זח"א כד, א. רנג, א. זח"ג קי, ב. רכב, ב. רכח, ב. רעג, ב. רעח, ב. הקדמת ת"ז בתחילתה.

ובת"ז י"א פעמים (ד, ב. ה, א. י, ב. יא, א. יח, א. כו, א. סד, א. פט, א. קז, ב. קס, ב [תז"ח קג, ג]. קסז, ב [שם קח ב].

עם זכרי . . הממשיך השפע לנוק' : באוה"ת נ"ך כרך א' ע' פח נוסף : ועיין מזה במא"א אות ז' סעי' יג. וכן לקמן מציין למאו"א זה.

כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא וארעא : דברי הימים א' כט, יא. זח"א לא, א. זח"ב קטז, א. זח"ג רנז, א. ז"ח קג, ב (ונצוצי זהר שם).

שמחבר וממשיך . . וכללותן לתוך המל' : ראה בסידור שער ל"ג בעומר.

ארז"ל עבר אדם על מ"ע : יומא פו, א.

וכמבואר בזהר : רע"מ פנחס רנה, ב. וראה גם בזח"ג טז, א.

שהם זו"נ ומ"מ נק' זה שמי עם י"ה שמי היינו מל' כמבואר במא"א אות ז"ין והיינו כי מצד אחד יש מעלה במ"ע שנהפך האתרוג שמק"נ ליכלל בקדושה ממש לפי שנמשכים מז"א זכרי עם ו"ה והאיש דרכו לכבש אבל בל"ת שהם רק להפריד הרע לא שיהי' נהפך לטוב, ולכן הם מנוק' שהאשה אין דרכה לכבש, ועכ"ז שרשן גבוה יותר כי הם להפריד גקה"ט שלמטה מק"נ וגדול כח ההפרדה זו של ההסתר יותר מההתהפכות ק"נ לקדושה כו', ולכן ממשיך מבחי' י"ה שלמעלה מו"ה, ואפ"ל שזהו ג"כ שרש ענין ב' הפסוקים כי גדול עד שמים חסדך ופסוק מעל שמים חסדך תילים סי' ק"ח היינו הראשון מיירי על קיום מ"ע שזהו גדול עד שמים כנ"ל שממשיך בחי' שנים שבין שמים לארץ אבל ע"י קיום מל"ת נאמר כי גדול מעל שמים חסדך שהרי ממשיך בחי' י"ה ואף שהן בבחי' שמי שלמטה מבחי' זכרי היינו כמו"כ יום השבת הוא בבחי' מל' וששת ימי המעשה נמשכים מו"ק דז"א וי"ל שזהו"ע טוב שם משמן הטוב וזהו"ע כתר שם טוב עולה על גביהן דכתר תורה ולכן התיקון לזה צ"ל ע"י לפני הוי' תטהרו למעלה משם הוי' והיינו יוה"כ מכפר ולכן אף שנתקן לא נתלבן ממש כשלג כי הנה בביטול מ"ע שחסר האור וגם חסר בירור ק"נ שפיר ע"י התשובה נתמלא החיסרון ונמשך האור אבל ל"ת שנמשך בג"ק א"כ להפך ג"ק זה לטוב לא יוכלו להתלבן כ"כ בתכלית הלבנונית.

ועתה יש לבאר דעת ר' יהושע שאומר אם יהי' חטאיכם כשנים כשני אבות כשלג ילבינו שני אבות הם תק"ב כי אברהם חי קע"ה ויצחק ק"פ ויעקב קמ"ז והם ג"כ כמו שנים שבין שמים לארץ וי"ל כי אברהם בן שלש שנים הכיר את בוראו ולכן אינו בחשבון עד ג' שנים שהן המדות העליונות שהם בחי' האבות והנה ידוע מענין ואברהם זקן בא בימים שהם לבושים הנעשים מהתורה ומצות ושרש יומין ולבושים אלו הם יומין עילאין דז"א הנק' ימי עולם ובביטול מ"ע פוגם ביומין עילאין וזהו אם יהי' חטאיכם כשנים כשני אבות כו' כשלג ילבינו מבחי' ימי קדם כו', והנה תק"ב גימט' ברוך מרדכי וכמו"כ גימט' ארור המן כ"א מהם ג"כ כחשבון שנות האבות ויש בחי' עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי דהיינו בחי' דקמי' כחשיכה כאורה כי המן הפיל פור הוא הגורל שרצה

והאיש דרכו לכבש: **יבמות סה, ב.**

ולכן ממשיך מבחי' י"ה שלמעלה מו"ה: **באוה"ת נ"ך — א ע' פט מציין: וכמ"ש בתו"א סד"ה חייב אינש לבסומי.**

טוב שם משמן טוב: קהלת ז, א. **וע' מדרש רבה שם.**

כתר שם טוב עולה על גביהן: **אבות ד, יג. אדר"נ מא, א.**

לפני הוי' תטהרו . . והיינו יוה"כ מכפר: **ראה אגה"ת פ"א.**

אברהם בן שלש שנים הכיר את בוראו: **נדרים לב, א.**

ואברהם זקן בא בימים . . יומין עילאין: **ראה זהר ח"א קכט, א. רכד, א.**

להגביה את עצמו לקבל מבחי' דכחשיכה כאורה ואם צדקת מה תתן לו ורבו פשעיך מה תעשה לו וזהו"ע הגורל לפני המן פי' שרצה להגביה א"ע בבחי' שלמעלה מתורה כי תורה נק' תורת הוי' אך ע"י שפגם בתורה הנה ארור המן הוא כחשבון ברוך מרדכי כי נמשך משם יניקת החיצוני' וזהו המן מן התורה מנין שנא' המן העץ בחי' עץ הדעת טו"ר כו' וזהו"ע אם יהי' חטאיכם כשני אבות שיעוררו בזה בחי' המן שנק' ארור אעפי"כ כשלג ילבינו ולהיות נהפך לבחי' ברוך מרדכי והיינו ע"י הגילוי מבחי' דקמי' כחשיכה כאורה ונק' רדל"א עת"י ועז"נ אם תגביה כנשר משם אורידך כו'. והנה יוה"כ ופורים ענין אחד הוא בחי' הגורל בבחי' כחשיכה כאורה כי כיפורי' כמו פורים א"כ כמו בפורים עד דלא ידעי בין ארור המן כו' כמו"כ ביוה"כ אם יהי' חטאיכם כשנים כשני האבות דהיינו גימט' ארור המן אזי כשלג ילבינו אך אם יאדימו כתולע יסוד דקליפה שהוא בעילות אסורות אין יוהכ"פ מכפר לגמרי רק יסורין ממרקין וזהו כצמר יהיו שאינו לבן כמו השלג ממש היוצא מזה ששניהם אמת שמדריגת הצמר הוא למעלה ממדריגת השלג אבל בענין הלבנונית השלג מעולה והוא כי שם הפגם רק בשנים במ"ע ובמל"ת וע"כ יכול להיות שיתלבנו לגמרי וכשלג ילבינו אבל אם פגם באיסור כרת א"א להלבינם כ"כ אבל מ"מ כמה שילבינם צריך להמשיך מבחי' גבוה יותר והיינו מבחי' צמר וע"כ כצמר יהי'. ודיעה ג' שבירושלמי שם ר' יודן אומר בשעה שעוונות קלין כשלג ילבינו בשעה שהן כבידין כצמר יהי' והענין כי הנה במשנה שבועות פ"ק ובגמרא שם די"ב ע"ב אלו הן קלות עשה ול"ת ואלו הן חמורות כריתות ומיתות ב"ד היינו לפי שע"י עשה ול"ת שלא נכרתה נפשו משרשו ובחי' מזלי' ע"כ כשלג ילבינו בחי' מקור הנשמה אבל ע"י כריתות שנכרתה נפשו משרשה שע"ז נאמר כי אבי ואמי עזבוני היינו שרש ומקור הנשמה שהם או"א אלא וה' יאספני מבחי' ושער רישי' כעמר נקי וזהו כצמר יהי' וי"ל שענין כשלג וכצמר הוא ע"ד שנתבאר במ"א בענין נושא עון או כובש עד"ז י"ל ההפרש בין כשלג ובין כצמר.

ולהבין זה ביותר ע"ד החסידות הנה כתיב כי לשלג יאמר הוי ארץ איוב סי' ל"ז ואיתא בפרדר"א שלקח הקדב"ה שלג מתחת כסה"כ וזרק ומזה נעשה ארץ והענין פי' השל"ה ס"פ בראשית דארץ היינו נש"י הנק' ארץ חפץ ושרשם ממחה"ק שע"ז נא' ישראל עבמ"ח חכמה קדומה והנה המחשבה נק' מלבוש כמו עד"מ המח' הוא לבוש להשכל כך עד"מ מחה"ק הוא לבוש לאור

תורה נק' תורת הוי' : ראה ת"ז בהתחלה (ב, א). וראה ג"כ שם תמ"א, ת"ע (קלא, א).
המן מן התורה מנין : חולין קלט, ב. אס"ר ט, ב.
יוה"כ ופורים ענין אחד הוא : ראה ג"כ תו"א מג"א צג, ג. צה, ד. ק, סע"א ובכ"מ.
אין יוהכ"פ מכפר לגמרי רק יסורין ממרקין : יומא פו, א. וראה אגה"ת פ"א.
ואיתא בפרדר"א שלקח הקב"ה שלג מתחת כסה"כ : עיין פרדס ערך שלג.
ישראל עלו במחשבה תחלה : ב"ר פ"א, ד. זח"ב קיט, א. זח"א א, ב. כה, א. זח"ג רכט, ב. שו, ב. תקו"ז ו, א. כג, ב. עט, ב. ועוד.

א״ס ב״ה והיינו בחי׳ א״ק ומלבוש זה נק׳ שלג וכמ״ש לבושי׳ כתלג חיור וזהר״ע ונוזלים מן לבנון דפי׳ ונוזלים היינו שרש נש״י בחי׳ מזליהו והם מן לבנון מן בחי׳ לבושי׳ כתלג חיור וזהו שע״י התשובה כשלג ילבינו ר״ל שיתעלו כ״כ למעלה כמו שהם בשרשם בחי׳ מזליהו ונוזלים מן לבנון. היוצא מג׳ דעות שבירושלמי וההפרש ביניהם שר׳ אליעזר מפרש אם יהי׳ חטאיכם כשנים על ביטול מ״ע אזי כשלג ילבינו אבל אם יאדימו כתולע היינו ל״ת וזהו יותר מכאן כצמר יהי׳, ור״י מפרש אם יהי׳ חטאיכם גם על ל״ת שעל שניהם על ביטול מ״ע ועל ל״ת אומר שאם יהי׳ חטאיכם כשנים כשלג ילבינו אבל אם יאדימו כתולע היינו בעילות אסורות כי תולע הוא יסוד דקליפה אזי כצמר יהי׳ ור׳ יודן מפרש שעל הכל אמר אם יהי׳ חטאיכם כשנים כשלג ילבינו זולת איסור כרת ח״ו שהם חמורות כמבואר במשנה הנ״ל אזי כצמר יהי׳, אך כ״ז נדבר לפי הדרש דשנים פי׳ לשון שנים (יאר״ן) אבל להבין לפי פי׳ הפשוט דשנים הם חוטין כדפי׳ במצודות שפי׳ כשנים חוטים צבוע אדום כמו ע״ד ותולעת שני וכתולע הוא שם הצבע שצובעים בו אדום וא״כ ההפרש תולע הוא עצמות הרע ושנים הוא התפשטות בדבר המורכב מטו״ר וכענין ההפרש בין ג״ק הטמאות ובין הרע דק״נ והנה ברבות (תולדות פס״ג) ע״פ ויצא הראשון אדמוני הוא אדום ולבושו אדום והיינו עצמיות הרע שבמדות נק׳ הוא אדום והלבושים היינו מחדו״מ של הרע א״כ לבושי׳ זהו התפשטות והוא אדום זהו עצמיות ואזי כצמר יהי׳ שללבן בחי׳ זו א״א להיות ע״י שלג שהוא שרש נש״י ומזליהם כ״א מלמעלה משרש נשמותיהם שהוא בחי׳ ושער רישי׳ כעמר נקי שלמעלה מבחי׳ לבושי׳ כתלג וכענין ההפרש בין ויבוא כגשם לנו לבחי׳ ומדריגה אהי׳ כטל לישראל וטל הוא שעתיד להחיות בו את המתי׳ רשעים בחייהם קרואים מתים והיינו כי צמר שרשו מגולגלתא שבו מלובש חסד דעתיק ושלג מגבורה דעתיק שבמו״ס והחסד בחי׳ שאין אתעדל״ת מגעת לשם, ופי׳ ב׳ ע״ד החסידות לבאר הטעם מה דשלג מלבין משא״כ צמר שאינו מלבין כל כך הגם דצמר גבוה משלג הענין כי שלג נמשך מי״ג תיקוני דיקנא לבושי׳ כתלג חיור וצמר שער רישי׳ כעמר נקי שם חסד דעתיק ומ״מ שלג לבן יותר כי עיקר המתקת הדינין הוא בשרשן שהוא גבורה, וגם שגבורה מאיר הגילוי בפנימית משא״כ חסד וימינו תחבקני בבחי׳ מקיף כו׳, וזהו שאנו מבקשים הלבן חטאינו כשלג וכצמר כנ״ל, וזהו מ״ש אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך ב״פ אנכי בחי׳ כשלג וכצמר והם נמשכים מב׳ הבחינות א״א ועתיק.

וטל הוא שעתיד להחיות בו את המתים: חגיגה יב, ב. שבת פח, ב. ת״ז בהקדמה (יב, א) ובכ״מ.

רשעים בחייהם קרואים מתים: ברכות יח, ב. וראה תניא פי״ז. אגה״ת פ״ז. מאמרים הקצרים ע׳ שה.

שלג נמשך מי״ג תיקוני דיקנא: ראה שער א״א (שי״ג) פי״א. ראה סידור סג, ב. וראה ג״כ בהנסמן עוד באוה״ת יתרו.

המתקת הדינין . . שהוא גבורה: באוה״ת נ״ך ע׳ פס נוסף: דע״י.

והנה בתרגום יונתן פי' אם יהי' חוביכון כתימין כצבעונין כתלגא יחוורון אם יסמקון כזהוריתא כעמר נקי יהון, וי"ל ע"ד שפי' (בלק"א פי"א) ענין רשע וטוב לו ורשע ורע לו שרשע וטוב לו היינו שהטוב שבנפשו האלקית שבמוחו ובחלל הימני כפוף ובטל לגבי הרע מהקליפה שבחלל השמאלי ומתלבש בו כל ג' לבושי' של הרע אך בינתיים מתחרט ובאים לו הרהורי תשובה מבחי' הטוב שבנפשו וע"ז ארז"ל רשעים מלאים חרטות אך מי שאינו מתחרט לעולם ואינם באים לו הרהורי תשובה כלל נק' רשע ורע לו שהרע שבנפשו הוא לבדו נשאר בקרבו והטוב עומד בבחי' מקיף עליו ולכן ארז"ל כל בי' עשרה שכינתא שרי', וזהו אם יהי' חטאיכם כשנים הו"ע רשע וטוב לו אזי כשלג ילבינו מצד שרש הנשמה כנ"ל אבל אם יאדימו כתולע הו"ע רשע ורע לו אזי כצמר יהי' כנ"ל. והנה לכל הפירושים דירושלמי ות"י וע"ד החסידות הנז"ל נשמע שכשלג יהי' או כצמר עכ"פ הכל הוא ע"י תשובה, אבל ברבות ויחי תפס לו דרך אחרת שפי' שכשלג ילבינו הוא ע"י תורה כי מפרש שם ע"פ ולבן שיניים מחלב בזכות התורה שנאמר אם יהי' חטאיכם כשנים כשלג ילבינו ע"כ ומקודם צ"ל פירושו כי לכאורה מפרש ולבן שיניים להיות החטא הנמשל כשנים יהי' מתלבן כחלב ע"י התורה והיינו כי התורה נק' חלב חיוורתא דע"ק ונק' ג"כ לבושי' כתלג חיור ואפשר מפרש ג"כ ולבן שיניים (לא לשון שיניים כ"א) לשון שנה וכן משמע מפורש (בפ' צ"ח) שאומר שם ע"פ חכלילי עיניים מיין ולבן שיניים מחלב יפה יין לבן שנים (כלומר זקן ושבע שנים) ממה שיפה חלב לתינוק, ולפי"ז מפרש כאן (בפ' צ"ט) המדרש ג"כ שנים לשון שנה ויהי' פירושו ולבן שיניים ר"ל הלבנת השנים והיינו כי יש שנות עולם ויש שנים קדמוניות שמבחי' עת"י ועד"ז מבקשים בר"ה וביוכ"פ חדש עלינו שנה טובה והגם שאינו מובן איך ע"י התורה יתלבנו החטאים הענין כי בתורה יש ג"כ יגמה"ר וכמבואר בזהר (שמות ד') ובגמ' (שבת) ע"פ הרועה בשושנים א"ת שושנים אלא ששונים והרי שושנים הם י"ג מדה"ר כידוע בענין תליסר עלין דסחרין לשושנה ואיך אמרו א"ת שושנים אלא ששונים, אך הענין כי בתורה יש י"ג מדה"ר והם י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן ולכן נזכר בגמרא הכל ורחמנא קאמר וכן עד"ז פי' הרב המגיד נ"ע ע"פ על ענין הק"ו שבתורה ואביה ירק ירק כו' הלא תכלם כו' תסגר שבעת ימים וארז"ל ק"ו לשכינה י"ד יום אלא דיו לבא מן הדין להיות כנדון והקשה מאחר שהמסקנא הוא רק תסגר שבעת ימים א"כ למה נצרך

רשעים מלאים חרטות: ר"ח ש' היראה בשם ס"ח. שבט מוסר פכ"ד בשם מארז"ל. וראה תניא פי"א.

כל בי' עשרה שכינתא שרי': ראה סנהדרין לט, א.

ברבות ויחי: פ' צט. מובא גם בלקו"ת האזינו עב, ד.

פי' הרב המגיד נ"ע ע"פ על ענין הק"ו שבתורה ואביה ירק ירק: רמזי תורה סי' קלז. וראה אוה"ת בהעלותך ע' תק. ראה ע' תשפה. ד"ה יונתי תר"ם ע' כט. פלח הרמון שה"ש צא, סע"א.

הק"ו על י"ד ורק דיו לבא מן הדין כו' והי' יכול לומר תסגר שבעת ימים בלא ק"ו ובלא דיו ותירץ שאין הפי' שנלמד זה דתסגר שבעת ימים מהק"ו אלא להיפוך שהק"ו נולד ממילא כי משה ביקש אל נא כו' ושם אל הוא מדה ראשונה מי"ג מדה"ר וק"ו הוא מדה ראשונה מי"ג מדות שהתורה נדרשת בהם לכן כשהזכיר משה תיבות אל שהיא מדה ראשונה די"ג מדה"ר נולד ממילא ק"ו שהוא מדה ראשונה דיג"מ שהתורה נדרשת כו' הרי שיג"מ שבתורה שייך לי"ג מדה"ר, ובזה יובן הענין שע"י התורה כשלג ילבינו ואפשר שהרבות מפרש ג"כ שנים לשון שיניים שבפה שהם טוחנות המאכל והיינו להיות מדקדק במעשיו וידוע ענין מעלת דקדוק המצות כמארז"ל ע"פ ישא ה' פניו אמרו מלאכי השרת לפני הקדב"ה כתבת בתורתך אשר לא ישא פנים אמר להם וכי לא אשא פנים לישראל שאני כתבתי ואכלת ושבעת וברכת והם מדקדקים ע"ע עד כזית ועד כביצה כו' הרי שע"י כל התורה אין נשיאות פנים כ"א ע"י דקדוקי מצות נמשך נשיאות פנים כו'. והענין כי אין בין מים עליונים למים תחתונים אלא כמלא נימא אבל המלא נימא זו א"א לעבור כ"א ע"י דקדוקי מצות דוקא שעי"ז עוברי' את המלא נימא ולכן זהו מעלת ענין שיניים טוחנות דקדוקי המצות כו' ועד"ז י"ל פי' אם יהיו חטאיכם כשנים לשון שיניים שבפה היינו שתעשה תשובה לדקדק אחר מעשיו כמ"ש נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה כו' ואזי כשלג ילבינו, והנה ברבות (ר"פ ויקרא) ע"פ ההר הטוב הזה והלבנון למה נק' שמו לבנון שמלבין עוונותיהם של ישראל הה"ד אם יהי' חטאיכם כשנים כשלג ילבינו, פי' לבנון היינו ריבוי הלבנונית שלמעלה מבחי' לבן שלכן נק' לבנון וזהו ענין כיריעות שלמה שהם מקיפי' דע"י ולכן משם נמשך שילבין גם החטא שהוא עבוד ושחור וכמ"ש שחורה אני ונאוה כו' כיריעות שלמה כו' והיינו משום דקמי' כחשיכה כאורה, ועוי"ל כי הנה לבנון היינו ל"ב נ"ח עם נש"ב זהו לבנון כמבואר במק"מ (ר"פ שמות) וזהו"ע אם יהי' חטאיכם כשנים להיות ולבן שיניים כי השיניים שבפה הם ג"כ ל"ב ועי"ז ממשיך בחי' לבנון להיות כשלג ילבינו ולהיות ולבן שינים מחלב.

ולהבין ביותר ענין תשובה תולה ויוכ"פ מכפר הלא תשובה הוא בבינה ויוכ"פ ג"כ בבחי' בינה כידוע אך הענין כי מקודם י"ל ענין ומעלת תשובה כי בזהר הקשה ע"פ וכי יפתח איש בור כו' כסף ישיב לבעליו כו'

שהם טוחנות המאכל: **ראה תו"א מז, ד.**

כמארז"ל ע"פ ישא ה' פניו אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה כתבת בתורתך . . והם מדקדקים ע"ע עד כזית: **ברכות כ, ב. במדב"ר פי"א, ז. עקב י, יז. ח, י.**

אין בין מים עליונים למים תחתונים אלא כמלא נימא: **ראה תקו"ז תיקון לח. וראה ירושלמי חגיגה ב, א — כמלא טיפת ספח. ובחגיגה טו — ג' אצבעות.**

לבנון היינו ל"ב נ"ח עם נש"ב: **ראה גם באוה"ת דברים א'תתקמה.**

ולהבין: **אינו ברור אם שייך לעיל או ענין בפ"ע.**

ומה על דא כך כו׳ מאן דגרים לאבאשא עלמא אמאי אית לי׳ תשובה דכתיב איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם והתוודו כו׳ והשיב כו׳ פי׳ שהקושיא הוא כי כשאחד חוטא מזיק לכל העולם וא״כ תימה הוא איך יקובל בתשובה גם שהזיק לעולם כו׳ ומה אם יפתח בור צ״ל כסף ישיב שהזיק לבעליו א״כ מה מתקן החוטא מה שהזיק להעולם כו׳, ותירץ בזהר דא מהנייא להו כי סגולת התשובה שיש בה כח לרפאות כל מה שהזיק לעולם דאם לא הי׳ כחה גדול לא הי׳ נמלט החוטא מן העונש ק״ו מבור דכסף ישיב לבעליו כו׳ אלא דזו סגולתא לתקן כל המעוות ממש וביתר שאת וכמארז״ל ביומא דפ״ו גדולה תשובה שבשביל יחיד שעשה תשובה מוחלין לכל העולם כולו שנא׳ ארפא משובתם כו׳ כי שב אפי׳ מהם לא נאמר אלא ממנו כו׳ מ״מ ארפא משובתם מן היחיד כו׳ והוא כי גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם פי׳ לרפאות כל מה שהזיק לעולם כו׳ כי ע״י דעביד תשובה עושה וממציא מציאות עצום לאימא הנק׳ תשובה כו׳, ולכן מביא רפואה לעולם כי עולם הוא ו״ק ו׳ מדות עליונות וע״י המשכה מבינה מביא רפואה כו׳ כי יש רפואה שאחר המכה ושרשה מבחי׳ מל׳ ויש רפואה שהיא קודמת למכה וכמ״ש כל המחלה כו׳ לא אשים עליך כי אני ה׳ רופאיך ומאחר דלא אשים מהו רופאיך אלא שהרפואה קודם למכה שלא תהי׳ המכה ושרשה מתפארת כו׳ ולכן ע״י תשובה שממשיך מבינה מביא רפואה לעולם כו׳, ולהבין ענין יוכ״פ הנה איתא במדרש שה״ש בסופו ע״פ אחות לנו קטנה לע״ל באין כל שרי אוה״ע ומקטרגין על ישראל הללו עע״ז והללו עע״ז הללו כו׳ והוא אומר להם אחות לנו קטנה מה קטן כל מה שהוא עושה אין ממחין בידו למה מפני שהוא קטן כך ישראל מתלכלכין בעוונות כל השנה בא יוכ״פ ומכפר עליהם. ואינו מובן המדרש דמתחיל בקטן ומסיים ביוכ״פ כ״א קטן מה צריך יוכ״פ הלא קטן אין מעלין עליו כלום ואם מצד יוכ״פ הלא יו״כ מכפר גם על גדול, אך הענין כי פי׳ קטן הוא כי הנה כתיב כי אל דעות ה׳ שיש ב׳ דעות ד״ת וד״ע כי ע״פ ד״ת למטה יש ולמעלה אין כי הבריאה נק׳ יש מאין אבל ע״פ ד״ע למעלה יש ולמטה אין וכמ״ש להנחיל אוהבי יש וזהו עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה ואטו מקודם לא ידע אך הענין שמקודם ידע בבחי׳ ד״ע אבל עתה ידעתי גם בבחי׳ ד״ת ושרש ב׳ דעות אלו הוא נמשך מבחי׳ מל׳ ומבחי׳ עתיקא כי ע״פ דעת תחתון דבחי׳ מל׳ הרי העולם תופס מקום הגם דקמי׳ כלא חשיב זהו קמי׳ אבל בבחי׳ מל׳ הרי נעשה העולם יש כו׳ וכ״ז בבחי׳ מל׳ אבל בבחי׳ עתיקא הנה למעלה יש ולמטה אין, והנה ההבדל בין ד״ת לדעת עליון הוא כי עפ״י ד״ת תופס מקום מעשה התחתונים ולכן ע״י מצוה ממשיך וע״י עבירה פוגם אבל עפ״י ד״ע אין תופס מקום כלל מעשה״ת והנה ביוכ״פ מאיר דעת עליון

גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם: יומא פו, ב. ר״ה יז, ב.

ב׳ דיעות . . ד״ת ד״ע: ראה תו״א יתרו סח, א. לקו״ת ראה כג, ד. דרושים לשמע״צ פג, א. שה״ש מז, ב. ספה״מ תקס״ב ע׳ רו. ספה״מ תקס״ג ע׳ תשעה. ספה״מ תקס״ד ע׳ קנו. ספה״מ תקס״ו ע׳ רח. ע׳ שכח. סידור שחרית מה, סע״א. דרושים לחתונה קכט, א.

לכן מכפר אך מ"מ מכפר רק על ישראל והוא לפי כי ישראל הם בבחי' קטן וביטול ומקבלים מבחי' ד"ע איך שלמעלה יש ולמטה אין משא"כ אוה"ע מחשיבים עצמם ליש ודבר הגם שמודים שהבריאה נעשה יש מאין מ"מ מקבלים רק מבחי' ד"ת ולכן נק' עשו בנו הגדול וזהו שאמר ד"א הקטן מונה לקטן שהוא מה שישראל מונין ללבנה והענין כי כמו סיהרא ל"ל מגרמי' כלום כך ישראל מקבלים הכל מלמעלה וזהו דלפעמים אמרו בן י"ג שנה למצות בן שבעים כו' בן מאה כו' כאלו עבר כו' אבל בבחי' א"א שם הנה בחי' מאה שנה נקרא נער ולכן דורות הראשונים היו מאריכים שנים הרבה כמו אלף שנים והוא לפי שקבלו מבחי' א"א כו' וזהו מה קטן כל מה שעושה אין אביו מעלה עליו כו' למה מפני שהוא קטן כך ישראל בא יוכ"פ ומכפר עליהם וא"כ שהם בבחי' קטן מה צריך יוכ"פ אך הענין כי מה שמכפר הוא רק יוכ"פ דוקא לפי שאז מאיר ד"ע ושם אין תופס מקום כלל מעשה התחתונים כי בכל השנה מאיר רק ד"ת ושם תופס מקום מעשה התחתונים משא"כ ביוכ"פ שמאיר בחי' ד"ע לכן אין תופס מקום כלל מעשה התחתונים וע"כ מכפר אך מ"מ למי מכפר לישראל דוקא והוא כי מ"מ צ"ל כלי לזה והכלי לזה הוא רק ביטול וע"כ ישראל שהם בבחי' ביטול הם כלי לבחי' ד"ע ומאיר עליהם בחי' ד"ע לכן נמחל עוונות שלהם ביוה"כ משא"כ אוה"ע שמחזיקים עצמם ליש הרי מגיעים רק בבחי' ד"ת לכן הגם שביו"כ מאיר בחי' דעת עליון אין מאיר עליהם וזהו פי' המדרש דלע"ל באין שרי אוה"ע ומקטרגין על ישראל הללו כו' והללו כו' והוא משיב להם אחות לנו קטנה שמפני שהם בבחי' קטן שהוא ביטול ושפלות מצד בחי' ד"ע שלמעלה יש ולמטה אין ע"כ בא יוכ"פ שמאיר אז ד"ע ומכפר עליהם אבל רק עליהם דוקא משא"כ אוה"ע כנ"ל כו'.

ב"ה מוצאי יוהכ"פ

אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו אם יאדימו כתולע כצמר יהיו כו' ואמרז"ל אם יהיו חטאיכם כשנים היינו כשנות האבות כי שנות האבות

ישראל מונין ללבנה: סוכה כט, א. שהש"ר ו, ד.
סיהרא ל"ל מגרמה כלום: ראה זהר תולדות קלה, סע"ב. ויחי רלו, ב. רמט, ב. ויקהל רטו, א. בחקתי קיג, ב. מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שפג.
בן י"ג שנה למצות בן שבעים כו' בן מאה כו': אבות ה, כב.
אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג: נעתק מכת"י 525 כב, א. וראה ד"ה דלעיל.
ואמרז"ל אם יהיו חטאיכם כשנים היינו כשנות האבות: ירושלמי פ"ט.

היו תק"ב שנה כימי השמים על הארץ מהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה (ושמים וארץ הרי תק"ב), ועוד כי בן שלש שנים הכיר אברהם את בוראו ולכן שני שנים הראשונים אינם מן החשבון וז"ל אם יהיו חטאיכם כשנים כשנות האבות כשלג ילבינו ויותר מזה כצמר יהיו משמע שמדריגת שלג הוא למע' מצמר דכשלג ילבינו לבנונית שלג יהי' וע"ד מ"ש תכבסני ומשלג אלבין ולבנונית כצמר הוא למטה מזה וכן משמע בגמ' בהרת עזה כשלג שאת כצמר לבן ולפעמים משמע להיפוך וכן האמת שבחי' צמר למעלה ממדריגת שלג כי לבושי' כתלג חיור ושער רישי' כעמר נקי וכן משמע מ"ש הנותן שלג כצמר שזהו רבותא בסיפור שבחיו שנותן שלג כצמר ומבואר הקושי' בסידור הלא שער רישי' הוא למעלה מבחי' לבושיו ולמה נמשל לצמר שלבנונית כצמר הוא למטה מלבנונית דשלג כמו שידוע סדרם בהרת עזה כשלג ואחריו צמר לבן ואחריו סיד ההיכל ע' בסידור), וצ"ל תחילה כשנים כשנות האבות מה שיכות זה לזה וגם להבין שני שעירי יוהכ"פ שמצותו שיהיו שניהם שווין במראה ובקומה ובדמים הרי גורל א' לה' וא' לעזאזל שני הפכים ומדוע צריך שיהיו שניהם שווין כו'. והנה להבין ענין הגורל דשעירי יוהכ"פ צ"ל ענין פורים דיוהכ"פ הוא כפורים דבפורים כ' ג"כ הפיל פור הוא הגורל ומשם נבין גם ענין הגורלות דיוהכ"פ דהנה ארור המן וברוך מרדכי כ"א מהם ג"כ כחשבון שנות האבות והגורל הוא להיות כי חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי וא"י הפיל פור הוא הגורל לפני המן כו'.

ויובן כ"ז בהקדם ענין הידוע דבאתעדל"ת אתדל"ע כי המצות המה נק' מצות הוי' וכן תורה תורת הוי' כמ"ש מצות הוי' ברה תורת הוי' תמימה והוא כי על הכסא דמות כמראה אדם מראה דמות כבוד הוי' ורמ"ח פיקודי' המה רמ"ח אברים דמלכא למשל האבר שהוא כלי לחיות הנפש כך כל מצוה הוא כלי והמשכה פרטי' משם הוי' וכן מל"ת כי שמי עם י"ה שס"ה זכרי עם ו"ה רמ"ח שהרמ"ח מ"ע המה כלי להמשכת ו"ה בשם הוי'

בן שלש שנים הכיר אברהם את בוראו: **נדרים לב, א. השגת הראב"ד פ"א ה"ג מהל' עכו"ם. וראה ג"כ אוה"ת קדושים קמד, א. לקו"ש כרך כ' ע' 14 ואילך ובהנסמן שם.**

ומבואר הקושיא בסידור: **סג, ב.**

ע' בסידור): **חסר התחלת המוסגר.**

חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע: **מגילה ז, ב. — בש"ס שלנו הגירסא מיחייב. וראה לקו"ש חט"ז ע' 370.**

המצות המה נקראים מצות ה': **ראה תו"א לה, ב. להעיר מהקדמת ת"ז בתחלתה (ב, א). וראה ג"כ שם תמ"א, ת"ע (קלא, א).**

רמ"ח פיקודין רמ"ח אברים דמלכא: **בתניא פכ"ג**: ובתיקוני'. **ראה תקו"ז ת"ל (עד, סע"א). ובאגרת התשובה רפ"א (ד, ב)**: בזהר. **וראה זהר וישלח קע, ב. בספר המאמרים תקס"ה ע' תתעו**: בר"מ. **ראה רע"מ משפטים קיח, א.**

שמי עם י"ה שס"ה זכרי עם ו"ה רמ"ח: **נסמן לעיל ע' איקעו.**

ושס"ה ל"ת המה בי"ה כי ע"י האתכפיא שמבטל רצונו לשמור א"ע מהל"ת הנה האתכפי' מגיע לבחי' י"ה דשם הוי' למעלה מהמשכת ו"ה שע"י מ"ע וזהו שבאתדל"ת אתדל"ע כמ"ש והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' שע"י קיום המצות עשה ול"ת מגיע עלי' להנשמה וכן להפוך בעברו על איזה מצוה גורם ירידה להנשמה ע"ד מ"ש ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע והנה בד"כ המה ג' קווין כמארז"ל [על] שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח וז"ע ג' אבות אברהם הי' מקור החסד גמ"ח ויצחק בעקידת הו"ע עבודה ויעקב הוא נגד התורה כמ"ש ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל והנה כאשר פגמו בזה בבחי' ג' קוין שהו"ע שם הוי' בכלל הנה ע"ז ארז"ל עבר על מ"ע ושב לא זז משם עד שמוחלין לו כי הפגם הוא רק בו"ה עבר על ל"ת ושב תשו' תולה ויוכ"פ מכפר להיות כי ביום הכיפורים ע"י תשו' מעומקא דלבא נמשך מבחי' אנכי מי שאנכי למעלה משם הוי' ע"ד ותתפלל חנה על הוי' ומשם נתמלא גם הפגם דל"ת שפגם בבחי' י"ה דשם הוי' להיות כי ממשיך למעלה משם הוי' והנה ברוך מרדכי וארור המן ג"כ כ"א כחשבון שנות האבות ע"י קיום הג' קוין תורה ועבו' וגמ"ח מדריג' האבות הוא בחי' ברוך מרדכי המשכת שם הוי' וע"י הפגם הוא ארור המן הוא ג"כ כחשבון הזה כי נמשך מזה יניקת החיצוני' והנה המן יניקתו הוא משם הוי' ע"י עבירת מצות התורה כמ"ש המן מן התורה מנין המן העץ כו' בחי' עה"ד טו"ר ולכן ע"י הפגם מקבל משם יניקה ובשמירת תורה ומצות אין לו יניקה מבחי' הזאת וענין הגורל לפני המן הוא כי המן לא רצה בחי' הזאת לבטל א"ע בענין קיום המצות מה שבאתדל"ת אתדל"ע מחמת גסות הרוח כידוע ולכן הפיל פור הוא הגורל לפני המן היינו שרצה להגבי' א"ע לקבל מאוא"ס ב"ה שלפניו כחשיכה כאורה ואם צדקת כו' מה תתן לו ורבו פשעיך מה תעשה לו וז"ע הגורל לפני המן למעלה מבחי' התורה תורת הוי' כי המן מן התורה כנ"ל וז"ע עד דלא ידעי בין ארור המן לברוך מרדכי כי כחשיכה כאורה רק שאעפ"כ אם תגבי' כנשר משם אורידך והנה כמ"כ ענין יוהכ"פ כפורים להיות שביוהכ"פ ממשיכים מבחי' עצמותו ומהותו בכדי למלאות הפגמים למעלה מבחי' שם הוי' רצון המלובש בתו' ומצות דשם אינם תופסים מקום ענין הפגמים וז"ע הגורלות שניהם שווין להיות כי הוא מדריגה כחשיכה כאורה ומשם יומשך למלאות הפגמים להיות להוי' חטאת ר"ל אף שחטאת יהי' ג"כ להוי' לאתהפכא מחשוכא

[על] שלשה דברים העולם עומד: **אבות א, ב.**

אברהם הי' מקור החסד גמ"ח: **ראה זהר בראשית מז, ב. זח"ב (תוספות) רעו, א.**

עבר על מ"ע ושב: יומא פו, א. **ראה אגה"ת פ"א ובליקוט פי' שם.**

אנכי מי שאנכי: **ראה תניא מהדורא קמא (קה"ת, תשמ"ב) ע' תו. אבן עזרא תולדות כז, יט. הנסמן במאמרי אדה"ז פרשיות לע' רט.**

המן מן התורה מנין: **נסמן לעיל ע' א'קעח.**

לאתהפכא מחשוכא לנהורא: **ראה זח"א ד, א. וראה תניא פל"ו.**

לנהורא ממש זדונות לזכיות רק שעם היות שכחשיכה כאורה אעפ"כ נמשך לנש"י דוקא וכנ"ל בענין המן אם תגבי' כנשר משם אורידך כו' שז"ע החותם דנעילה (ע"ד יבחר לנו את נחלתינו) נמצא יוהכ"פ הו"ע אחד עם פורים כשם שבפורים ברוך מרדכי וארור המן ענין קיום התומ"צ ופגם בבחי' שם הוי' והפיל פור לפני המן למעלה משם הוי' כנ"ל כמ"כ ביוהכ"פ הוא ג"כ ע"ד לפני הוי' וזהו אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו היינו אם הם כשנות האבות ע"ד כימי השמים על הארץ בחי' ג' קווין תורה ועבודה וגמ"ח כי ישמחו השמים ותגל הארץ ר"ת י"ה ו"ה היינו אם הפגמים המה בשם הוי' אף בבחי' י"ה דשם הוי' כשלג ילבינו ע"ד להוי' חטאת כנ"ל ויתר מזה היינו אם יאדימו כתולע כצמר יהיו דהנה בגשמיות שנים הוא חוטים שצבועים בדם התולע שהתולע הוא עצם האדמימות ושנים הוא שצבועים ממנו ועד"ז הוא בענין העבירות אם יהיו חטאיכם כשנים הוא העוונות שפגמם מגיע בשם הוי' אף בבחי' י"ה כנ"ל אבל אם יאדימו כתולע היינו מקור האדמימות מקור הרע ע"ד שעשו נק' אדמוני מקור הרע והוא כאשר פגם בריתות ג"כ על ל"ת רק מחייבי כריתות ובכלל הו"ע ביאות אסורות שהפפם מגיע בכתר ר"ל אזי כצמר יהיו היינו שכדי לתקן זה הפגם צריך להמשיך מבחי' כשער רישי' כעמר נקי כי השלג הוא רק בבחי' לבוש לבושי' כתלג חיוור משא"כ הצמר הוא בחי' שער רישי' ומשם אפשר לתקן גם העוונות שכתולע ענין כריתות כנ"ל רק שעכ"ז הוא כצמר ר"ל שהתיקון אינו בשלימות בעצם הלבנונית כמו בהעוונות שכשנים שנות האבות בחי' שם הוי' שזה המשכת לבושי' כתלג כו' נעשה כשלג ילבינו וכלא היו כו' והוא מחמת הפגם הגיע למדריגה גבוה מאד בבחי' הכתר לכן אף ההמשכה שמבחי' כשער רישי' שלמעלה מבחי' לבושי' כתלג חיוור ג"כ אינה פועלת להיות נמחל ונסלח לגמרי בעצם הלבנונית עזה כנ"ל וכמארז"ל עבר על כריתות ומיתות ב"ד תשו' ויוהכ"פ תולי' ויסורים ממרקין היינו שנמחל לו העון אבל ליבון לגמרי צריך ליסורים כו' נמצא שניהם אמת שמדריגת הצמר הוא למעלה ממדריגת השלג אבל בענין הלבנונית השלג מעולה והוא מפני כי שם פגם רק בשם הוי' כשנים כנ"ל וכאן פגם בבחי' כתר לכן אינו בעצם הלבנונית, והנה עצה היעוצה לזה להציל את נפשו מיסורים הוא ג"כ ע"י תולע דכמו שבלע"ז תולע הוא מקור הרע כמ"כ יש בקדושה ג"כ בחי' תולע והוא כי עולת תמיד אותיות תולע דארז"ל מה תולעת אין כחה אלא בפה שאף שהוא ברי' קטנה מרקיב ארז גדול כך ישראל אין כחה אלא בפה וזהו מ"ש אל תיראי תולעת יעקב וכתיב הקול קול יעקב והוא בחי' דיבור באותיות התורה ותפילה כי שורש האותיות הוא גבוה מאוד נעלה כמארז"ל מט"ט קושר כתרים לקונו מתפילותיהן של ישראל שנעשה מהן בחי' כתר

ישמחו השמים ותגל הארץ ר"ת י"ה ו"ה: **ראה ג"כ אוה"ת וישלח רלו.**

עבר על כריתות ומיתות ב"ד: **יומא פו, א.**

ארז"ל מה תולעת אין כחה אלא בפה: **ילק"ש ב ת"ג.**

שהו"ע יהי רצון המשכת הרצון מחדש וכמשל התולעת שמרקיב את הארז הגדול כמ"כ ע"י אותיות התורה והתפילה נוטלים בחזרה החיות שנמשך למקור החיצונים והקליפות ומתקני' גם את העוונות הנמשל לתולע שהם כריתות כו' הפגם בכתר אבל להיות שע"י האותיות נעשה בחי' כתרים ולכן נתקן זה הפגם מכל וכל וכמ"ש אמרות טהורות כענין שמטהרים את הטמאים ממש וזהו תולע דקדושה עולת תמיד וכידוע דהתורה נק' עולת תמיד ע"ש והגית בה תמיד וכן עלינו לשבח כחשבון תולע אחר שבחי ש"מ לתת גדולה כו' בחי' הדיבור ולכן עי"ז ינצל מהיסורים ג"כ כי כל ענין היסורים הוא מפני שפגם דכתר למעלה מבחי' הפגם דכשגים כנ"ל אבל ע"י האותיות קושר כתרים רק שלענין דיבור התורה והתפילה צריך עוד תנאי שיהי' בבחי' ביטול כמו התולעת וכמו שא' דהע"ה ואנכי תולעת ולא איש ואזי נדמה לתולעת לענין שיהא כחו בפיו להרקיב את הארז הגדול להוציא החיות שהמשיך למקור הרע בהעוונות שכתולע ואזי ע"י שני הבחי' נתכפר לו העון מכל וכל גם לענין יסורים וכנ"ל וד"ל.

א, כז

שבת חזון ברכ"ת

ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה. להבין מהו ענין ציון במשפט ושביה בצדקה. הנה ארז"ל חזרנו על כל המקראות שבתורה ולא מצינו שנקרא כנס"י בשם ציון אלא במקרא הזה ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך לנטוע שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי אתה. א"ת עמי אלא עימי. והענין הוא כי הנה בפסוק זה מבואר הג' דברים שהעולם עומד עליהם תורה ועבודה וגמ"ח, ואשים דברי בפיך קאי על עסק התורה שנק' דברי אשר שמתי בפיך, ובצל ידי כיסיתיך זהו ענין גמ"ח שכולל כל המצות,

---

מס"ט קושר כתרים לקונו מתפילותיהן של ישראל: ראה זח"א לז, ב. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספה"מ תש"ד בתחלתו. ובתש"ח ע' 202.

ציון במשפט תפדה: נעתק מכת"י 438 קנא, א. בכת"י 178 יב, א בכותרת: כתר"ה. ראה אוה"ת דברים לו בכותרת: פ' דברים. ראה גם אוה"ת בראשית — א דף ב, א.

ארז"ל חזרנו על כל המקראות שבתורה ולא מצינו שנקרא כנס"י: ראה ירושלמי פ"ד דתענית סוף ה"ב. וראה קה"ע שם.

א"ת עמי אלא עימי: מדרש אגדה ואתחנן קפא. הקדמת הזהר ה, א.

ג' דברים שהעולם עומד עליהם תורה ועבודה וגמ"ח: אבות א, ב. פרד"א טז. זהר ויצא קמו, ב.

לנטוע שמים וליסוד ארץ זהו ענין עבודה דקרבנות. ועכשיו תפילה כנגד תמידים תקנו, וכמארז״ל ע״פ והנה סולם מוצב ארצה, זה הכבש של המזבח שמוצב ארצה, וראשו מגיע השמים זהו ריח הקרבנות שעולה השמים כמ״ש ריח ניחוח להוי׳. וכן אמרו בזוהר סולם דא צלותא, היינו עבודה שבלב זו תפילה. לכן מפני שבמקרא זה הוא כוללת ג׳ דברים שהעולם עומד עליהם אז נקרא ישראל בשם ציון המצויינת בג׳ קוין הללו. וזהו שמסיים הפסוק ולאמר לציון עמי אתה ואת עמי כו׳. ובזה יובן ג״כ פי׳ המד״ר ע״פ והנה באר בשדה והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה. והנה באר בשדה זו ציון, והנה שם שלשה עדרי צאן אלו שלשה רגלים שבהם ועל ידם המשכת בחי׳ הג׳ דברים שהעולם עומד עליהם שע״י נק׳ ציון. ועוד אמרו במד״ר והנה שם שלשה עדרי צאן אלו שלשה בתי דינין שהיו בירושלים שהעולם קיים עליהם, כמארז״ל אבות פ״א על שלשה דברים העולם קיים על הדין ועל האמת ועל השלום שנאמר אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם. וזהו שנאמר ציון במשפט תפדה, משפט דאיהו דין דג׳ בתי דינין. עוד ארז״ל במד״ר הנ״ל, וירא והנה באר בשדה זו ציון, והנה שם שלשה עדרי צאן אלו שלשה מלכיות ראשונות, ונאספו שם כל העדרים זו מלכות אדום, ואז והשיבו את האבן על פי הבאר למקומה, והשיבו לשון תשובה, שע״י הגלות באין לידי תשובה ואם ישראל עושין תשובה מיד נגאלין. וז״ש כאן ושביה בצדקה דקאי על הגלות שנקרא בשם צדקה כמ״ש צדקת פרזונו בישראל, וארז״ל א״ת פרזונו אלא פזרונו צדקה עשה הקב״ה עם ישראל שפיזרן לבין האומות, וזהו ושביה בצדקה. והנה בתחילה יש להבין ענין ציון הנ״ל שע״י ג׳ דברים הנ״ל. ואשים דברי בפיך זהו תורה, כי דברי הוא ב׳ בחי׳ דיבור, ונק׳ בלשון רז״ל מפתחות החיצוניות ומפתחות הפנימית. הא׳ הוא אותיות הדיבור עליון שבדבר ה׳ שמים נעשו ובע״מ נבה״ע, כמ״ש את עשית השמים כל הארץ כו׳ שהטא בחי׳ מפתחות החיצוניות בחי׳ מלכות כ״ע. והב׳ הוא בחי׳ אותיות שע״י הוא המשכות אלקות שנק׳ מפתחות הפנימיות שהוא אותיות הדיבור דתורה כמ״ש והי׳ הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום, אנכי מי שאנכי. וע״י עסק התורה הוא בחי׳ התחברות

תפלה כנגד תמידים תקנו : **ברכות כו, א־ב. טוש״ע (ודאדה״ז) או״ח סי׳ צח (ס״ד).**

זה הכבש של המזבח שמוצב ארצה : **ראה מדרש רבה ס״פ ויצא פס״ח.**

סולם דא צלותא : **תיקוני זהר תיקון מה. וע׳ בהשמטות זח״א (רסו, ב) סי׳ ג.**

נק׳ ישראל בשם ציון : **ראה זח״ג פ׳ צו לה, א. וראה תו״א פ׳ מקץ ד״ה רני ושמחי בת ציון.**

פי׳ המד״ר : **ויצא פ״ע עט, א**

עבודה שבלב זו תפלה : **ספרי דברים יא, יג. תענית ב, א.**

א״ת פרזונו אלא פזרונו צדקה עשה הקב״ה : **פסחים פז, ב. וע׳ תדא״ר י.**

מפתחות החיצוניות ומפתחות הפנימית : **ראה שבת לא, סע״א־ב. לכללות הענין ראה לקו״ת ראה כב, ד ואילך.**

אנכי מי שאנכי : **ראה תניא מהדורא קמא (קה״ת, תשמ״ב) ספמ״ט ע׳ תו. אבן עזרא תולדות כז, יט. הנסמן במאמרי אדה״ז פרשיות לע׳ רט.**

ב' דברי, דבר מלך שמחיה עולמות מלכות כ"ע, ודברי ממש בחי' מל' דא"ס ע"י עסק אותיות התורה שנק' מפתחות הפנימיות שיומשך ויתגלה על ידי פנימי' התורה. וז"ש אדם לעמל יולד, ועיקר העמל הוא עמל פה כמ"ש כל עמל אדם לפיהו, אך עדיין איני יודע אם לעמל שיחה אם לעמל תורה כשהוא אומר והגית בו יומם ולילה הוי אומר עמל תורה. וזהו ענין ב' בחי' דיבור, עמל שיחה הוא ע"י דבר מלך מלכות כ"ע, וכמ"ש בזהר לאו אורחא דמלכא לאשתעי מילין דהדיוטא, וגם נכלל בזה שיחה דתפילה שנק' חיי שעה, שהיא בחי' מלכות המחייה ומהווה זמן ומקום. אבל עמל תורה נק' דברי ממש שנק' חיי העולם. וזהו שאמר בשבת מצוא חפצך ודבר דבר, וארז"ל אפילו דיבור אסור בשבת, והיינו דיבור של חול, אבל הדיבור בתורה העיקר הוא דוקא בשבת דכולו עלמא מודו שבשבת ניתנה התורה, וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר אנכי הוי' אלקיך, כי בדיבור דעשי' נאמר ויאמר אלקים ל"ב אלקים דבראשית ולא נזכר שם הוי' רק בסוף מע"ב. אבל בעשה"ד דמ"ת בשבת ניתנה היא הדיבור דאנכי הוי' אלקיך, לכן בשבת שאז עליות עולמות והנשמות דיבור אסור שהם מקבלים חיותם בשבת מפנימי' האותיות דמח' ודיבור העליון, כנ"ל בענין מפתחות הפנימי', וכמ"ש שער החצר הפנימית יהי' סגור כו' וביום השבת יפתח כו'. וזהו שע"י הדיבור דתורה יתחברו ב' בחי' דיבור העליון. וזהו ודברי אשר שמתי בפיך, ואשים דברי בפיך, וזהו כמו דבריי ב' יודין.

ועתה יש להבין מ"ש אשר שמתי ואשים לשון עשיה, היינו שעיקר העול דתורה הוא כשירדה בתומ"צ בעשי' גשמידת כמ"ש היום לעשותם דווקא, כמבואר בזהר דעשייה לעילא. והוא כמארז"ל ביום חתונתו זו מ"ת. והוא כמו עד"מ יחוד הגשמי דחו"כ הוא דוקא הורדת הטיפה מעצמיות ופנימיות המוחין בהגשמה דוקא שאז יהי' בזה כח הולדה, כך עיקר פנימיות ועצמיות המוחין דחכ"ע דתורה הוא דווקא בתומ"צ הגשמיות שבעשיי' גשמיות כמו ציצית ותפלין. כי לפעמים אמרז"ל נובלות חכמה שלמעלה תורה. אך בקיום התומ"צ בגשמיות הוא המשכת יחוד עליון בכנס"י מעצמיות ופנימיות המוחין עליונים דתורה.

לאו אורחא דמלכא לאשתעי במילין דהדיוטא: ראה זהר בהעלותך קמט, ב.
דתפלה שנק' חיי שעה: שבת י, א.
אפילו דיבור אסור בשבת היינו דיבור של חול: ראה שבת קיג, ב.
דכו"ע מודו בשבת ניתנה התורה: שבת פו, ב.
ל"ב אלקים דבראשית: פרדס ש' הנתיבות פ"ב. מאו"א ערך כבוד ס"ו, יב. וראה תז"ח קיב, ג. וראה ג"כ ספה"מ תקס"ז ע' קלב.
שבת שאז עליית העולמות: ראה ע"ח שער פנימיות וחיצוניות דרוש ג, ח, טו. שער קיצור אבי"ע פ"ו. שער (הקדמה ל) השבת פ"א ואילך.
בזהר עשיי' לעילא: ראה זח"א קטו, א.
ביום חתונתו זו מ"ת: שה"ש ג, א. וראה רש"י ומצודות דוד. תענית כו, ב.
נובלות חכמה שלמעלה תורה: בראשית רבה פי"ז, ה. ופמ"ד, יז.

וז"ש ג"כ ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל, כי עדות דתורה שנק' עדות הוי' נאמנה הוא כמשל העדות שמגלה לנו דבר אבל לא ראינו עצם הדבר וזהו מי שעסק בתורה באקראי שממשיך רק הארה מחכ"ע. אבל מי שעוסק בתורה בקביעות כמארז"ל עשה תורתך קבע, זהו בחי' ותורה שם בישראל, המשכות עצמות דיבור העליון וחכ"ע דתורה בעשי' גשמי' דווקא. בדבר ה' שמים נעשו. וז"ש ואשים דברי בפיך. וזהו ג"כ שהתורה נק' קו האמצעי שבג' קוין תורה ועבודה וגמ"ח, ונק' בזהר בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה. ויש בזה ב' פירושים הא' שע"י התורה מבריח מן קצה דקו הימין שהוא חסד אל עד קצה קדו שמאל שנקרא גבורה. והיינו שע"י התורה שנק' תפארת קו האמצעי מחבר ומבריח בין הקצוות דחו"ג אש ומים היינו לאכללא שמאלא בימינא כמאמר הזהר כללא דאורייתא לאכללא שמאלא בימינא. והפי' הב' בענין בריח התיכון דתורה קו האמצעי היינו שמבריח מקצה עליון דדברי בחי' עתיק מל' דא"ס עד קצה התחתון היינו בחי' ז"א מל' כ"ע שיהי' ואשים דברי בפיך ע"י עסק התורה בפה ודיבור. וזהו הרחב פיך ואמלאהו, וארז"ל בדברי תורה הכתוב מדבר. היינו שע"י אנכי ה' המעלך מארץ מצרים בתפלה שאלמלא הקב"ה עוזרו כו' אח"כ ע"י עסק התורה הרחב פיך ואמלאיהו מדברי ממש אשר שמתי בפיך מבחי' מל' דא"ס ומל' כ"ע כנ"ל בענין בריח התיכון. ואח"כ כתיב ובצל ידי כסיתיך כמ"ש כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם, כי מה שהתורה נק' לחם כמ"ש לכו לחמו בלחמי, זהו הפנימי' דתורה שמחיה הנה"א בפנימיות כמ"ש כי אמרתך חייתני. אך לא על הלחם לבדו יחיה כו' כ"א על כל מוצא פי ה' הוא הבל הדיבור דתורה שמזה נעשה מקיפים שמחיה ג"כ לאדם, כמ"ש כי חיים הם למוצאיהם בפה דוקא. ונמצא יש בתורה ב' בחי' פנימי' ומקיף, ומפנימי נמשך המקיפים ופנימים, כמבואר בע"ח שמתחלה הי' צמצום כו' ואח"כ נמשך אור הקו מאוא"ס בבחי' גילוי ומאור הקו נמשך אח"כ מקיפים ופנימים. הגם ששרש המקיפים הוא מבחי' המקיף הכללי בחי' סובב הכללי, אבל ע"י אור הקו נמשך ומתעגל וחוזר ונמשך כידוע הלשון בע"ח. לכן גם בעסק התורה שנק' תורה אור פנימי נמשך מהבל הדיבור בחי' מקיף. וזהו ואשים דברי בפיך, זהו הפנימי. ובצל ידי כסיתיך זהו המקיף הנמשך ע"י עסק התורה. והוא כמ"ש בעבודת הלוים שבני גרשון נשאו יריעות המשכן שהוא בחי' מקיפים, כמ"ש נוטה שמים כיריעה. ובני קהת נשאו את

עשה תורתך קבע: אבות א, ט.

תורה נק' קו האמצעי . . ונק' בזוהר בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה: זהר ס"פ תרומה קעה, ב. וראה אוה"ת ויחי שצה, א.

לאכללא שמאלא בימינא: ראה זח"ג כד, א. קעו, א. ובהנסמן בספר הערכים חב"ד כרך ד' ע' רח הערה 1 והערה 4. וראה סה"מ תקס"ו ע' יב ואילך. מאמרי אדה"ז כתובים (ח"א) ע' צה. שם (ח"ב) ע' קיג. לקו"ת מטות פו, ב. ובהנסמן במ"מ לשם (קה"ת, תשד"מ).

וארז"ל בדברי תורה הכתוב מדבר: ברכות נ, א.

כמבואר בע"ח שמתחלה הי' צמצום: ע"ח ש"א ענף ב, ובכ"מ.

הכלים ארון ושולחן ומנורה שבהם אורות פנימים. והעיקר הוא הארון שבו לוחות העדות דתורה. וידוע שמעלת בני קהת הוא גבוה יותר ממעלת בני גרשון כמ"ש בבני קהת כי עבודת הקודש עליהם בכתף ישאו. היינו שיש מעלה בשרש אור פנימי על המקיפים. ועד"מ גשמי הוא כמו שעושים העיגול ע"י מחוגה שהעיקר הוא המרכז נקודה הפנימי שבתוך העיגול הגם שהעיגול הוא המקיף את הנקודה מכל צדדיה. אך התחלת ועיקר העיגול הוא ע"י המרכז נקודה הפנימי' שנעשה העיגול על ידה. וזהו שגם בתורה יש או"פ ואו"מ, שמהבל הדיבור נעשה או"מ וע"ז אמר ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך. אך הפי' הפשוט שפי' רז"ל על ובצל ידי כסיתיך שקאי על גמ"ח, כי חסד דרועא ימינא שהיא כללות המצות שהר המשכות מקיפים עליונים על נש"י ע"י קיום המצות. כידוע שתרי"ג מצות הם תרי"ג עמודי אור, והוא מבחי' כתר ורצון עליון, לשון כותרות ומקיף כמ"ש כתרו לי כו' כמ"ש וימינך תחבקני, כמשל האדם שמחבק את חבירו ביד ימינו לבלי יפרד ממנו. כך ע"י קיום המצות בעשייה גשמיות דווקא נמשך מלמעלה על כל אחד מישראל מקיפים עליונים ונק' צל ידי כמו הצל שמגין מגשם ומזרם וחום, כך המצות מגינות על ישראל. וז"ש ומתחת זרועות עולם, שדוקא מבחי' זרועות עולם דרב חסד שע"י המצות ורצה"ע דכתר יוכל לבוא גם מתחת להיות מקיפים לנש"י כמ"ש כצנה רצון תעטרנו. וזהו ובצ ידי כסיתיך.

ויש עוד פי' על ובצל ידי כסיתיך דקאי על האהבה המסותרת שיש בכ"א מישראל ששרשו למעלה מעלה מבחי' מקיף עליון דישת חשך סתרו, ונמשך ובא בכ"א בהעלם ומקיף לכן נק' אהבה מוסתרת שעז"נ ה' צילך על יד ימינך (כמ"ש למעלה בענין וימינך תחבקני) לשמור ולהגין מכל המחשבות זרות והרהורים רעים. אך גם בגמ"ח שהוא כללות המצות דמקיפים יש ג"כ בהם ועל ידם המשכת או"פ הוא ענין שמחה של מצוה מהתבוננות דבשמחה וטוב לבב מרוב כל, שהמצות הם יותר גבוהים מרוב כל חיי העוה"ב שהוא רק זיו והארה, שמזה ישמח ישראל בעושיו בשמחת הנפש בפנימיות באלקות ע"י קיום תומ"צ בבחי' מקיף ופנימי. וכידוע שהמשכת הפנימי צ"ל תחלה בחי' מקיף כמארז"ל כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאלו מעיד עדות שקר. הגם שהפרשיות שבתפילין הם שמע והא"ש כמו בק"ש. אך בתפילין הם בחי' מקיפים על ראשו, ובק"ש הוא מאיר בפנימי' במוחו ולבו. אך בלא מקיף א"א להיות גילוי הפנימי,

---

שמעלת בני קהת: ראה לקו"ת נשא כד, ד.

רז"ל על ובצל ידי כסיתיך שקאי על גמ"ח: ירושלמי פ"ד דתענית סוף ה"ב.

תרי"ג מצות הם תרי"ג עמודי אור: פרדס ש"ח פ"ג. וראה בהנסמן בס' מאמרי אדה"ז פרשיות ס"ע שלח.

כתר . . לשון כותרות: ראה ג"כ לקו"ת במדבר סט, א. שה"ש יח, א. מאמרי אדה"ז ענינים ע' קצא. ספה"מ תקס"ו ע' רגג.

כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאלו מעיד עדות שקר: ברכות יד, ב. וראה זהר ח"ג קעה, א.

לכן ק״ש בלא תפילין הוא עדות שקר. וזהו שאמר פיהו פתחה בחכמה ע״י ואשים דברי בפיך תורת חסד על לשונה, ב׳ בחי׳ חסד יש חסד מלגאו וכמ״ש וחסדי מאיתך לא ימוש והכלי לזה הוא חסד דלבר חסד דרועא ימינא, בחי׳ וימינך תחבקני ובצל ידי כסיתיך. וכידוע בענין אוהל מועד אוהל לשון מקיף ומועד לשון ונועדתי, ונודעתי, שהוא ענין יחוד וחיבור פנימי הוא ע״י יוסף בגימ׳ אוהל מועד ובגימ׳ צון, כידוע שע״י צדיק עליון נמשך התגלות תוס׳ אורות בפנימי׳. אך כ״ז הוא תורה וגמ״ח שהוא המצות, שע״י הוא הגדלת איברים כמ״ש בזהר רמ״ח פקודין רמ״ח אברים דמלכא בבחי׳ פנימי׳ ומקיפים דבחי׳ ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך. אבל עיקר היחוד עליון הוא בחי׳ עבודה שהוא קרבנות ועכשיו תפילה כנגד תמידים תקנו שעז״נ לנטוע שמים כו׳, שכללות ג׳ דברים האלה נק׳ שארה כסותה ועונתה, שארה זהו המזון דתורה ואשים דברי בפיך, כסותה הוא ענין המקיפים דגמ״ח וכללות המצות והו״ע ובצל ידי כסיתיך ואח״כ לנטוע שמים כו׳, שהו״ע עבודה בכלל הוא בחי׳ עונתה בגימ׳ הוי׳ צבאות שהוא עיקר היחוד ע״י תפלה וקרבנות שעז״נ לנטוע שמים וליסוד ארץ שהוא יחוד וחיבור ומשפיע ומקבל שמים וארץ העליונים ע״י הקרבנות, כי קרבן לשון קירוב כמ״ש בזהר, שע״י הקרבנות נעשה קירוב למעלה בכל המדות ושמות העליונים לעצמות אוא״ס ב״ה דלאו מכל אינון מדות כלל מצד עצמותו ית׳. וע״י הקרבן יומשך ויתגלה תוס׳ אור בהמדות ושמות עליונים מבחי׳ כי לא אדם הוא באדם העליון. וזהו קרבן בגימ׳ ארך אפיים היינו המשכת מא״א ועתיק לז״א שנק׳ אדם. וזהו שאמר והקטיר הכהן הכל המזבחה בה׳ היינו תחלה הוא העלאה לה׳ תתאה שהיא הדיבור דבר מלך, ואח״כ העליה הוא במח׳ עליונה בחי׳ כי לא מחשבותי מחשבותיכם. והוא דוקא כשהאדם ג״כ נשמר ממחשבות הבלי עולם רק במחשבתו ית׳, וזהו יחוד עליון שע״י הקרבנות שנק׳ סולם. ועכשיו ע״י תפילה שנקרא ג״כ סולם כו׳ וראשו מגיע השמים, הוא ע״י ח״י ברכאן דצלותא כנגד ח״י חוליות השדרה שע״י יומשך מפנימי׳ המוחין העליונים לחבר שמים וארץ עליונים, ובשבת ברכה הז׳ כולל י״ב ברכות האמצעים. ומ״ש לנטוע שמים היינו כמ״ש השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך ישראל דלעילא מן שמים קמי׳ כחשיכא כאורה, ואם צדקת מה תתן לו כו׳. אך כשההמשכה היא ע״י השמים אז ישראל דווקא הם חשובין ובאתעדל״ת שלהם אתעדל״ע, וכמ״ש כי באורך נראה אור, הבט משמים וראה את עמך ישראל דוקא, וע״י שמים יומשך לארץ וכמ״ש אני אענה

רמ״ח פיקודין רמ״ח אברין דמלכא: ראה ת״ז ת״ל. תניא פ״ד.

קרבן לשון קירוב כמ״ש בזוהר: זח״ג כו, ב. וראה בחיי ר״פ ויקרא. תו״א ד״ה משה ידבר.

קרבן בגימט׳ ארך אפיים: ראה ג״כ אוה״ת ויצא קעז — 354.

ח״י ברכאן דצלותא כנגד ח״י חוליות: זח״ג רנה, סע״ב. ברכות כח, ב. וראה לקו״ת בלק ע, ד.

את השמים והם יענו את הארץ, וע"י השמים יומשך אני הוי' בקרב הארץ ג"כ. וזהו ג"כ שאמר לשון נטיעה לנטוע שמים כמ"ש במדרש ע"פ כי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל, מה אני לא עסקתי אלא במטע תחלה כמ"ש ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם שהנטיעה מורה על דבר חשוב כמו גילוי תענוג מהשגת אוא"ס שבג"ע מקדם כך אתה תתעסקו במטע תחלה ונטעתם כל עץ מאכל, היינו כי האדם עץ השדה דתומ"צ שנק' ישבעו עצי הוי'. והגם שעיקר הנטיעה היא בארץ וכמ"ש כי תבואו אל הארץ ונטעתם כו', אך הוא ע"י השמים דוקא, וכמ"ש אני אענה את השמים והם יענו את הארץ. וזהו שע"י עבודה דקרבנות ותפלה שנק' סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה יהי' יחוד עליון דשמים וארץ העליונים ע"י נש"י. וזהו ולאמר לציון עמי אתה ע"י ג' דברי' שהעולם עומד עליהם תורה ועבודה וגמ"ח שנק' בשם שארה וכסותה ועונתה בגימ' הוי' צבאות. ועז"נ והנה באר בשדה, באר זה ציון והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה זהו ג' רגלים שבהם הוא הגילוי דג' דברים הנ"ל. ומה שנק' בשם באר עד"מ כמו הבאר מים חיים הגשמיים נובעים מלמטה כטבע המים שהם נובעים מתתא לעילא, וגם מתגברים ממקור מים חיים מעילא לתתא. כך הב ארמים חיים דכנס"י, בתחלה היא העלאת מ"נ מלמטה למעלה כמ"ש עלי באר, והוא בחי' ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשיך וכמ"ש אליך הוי' נפשי אשא, וכמ"ש נשמה שנתת בי טהורה היא, אתה בראת אתה יצרת אתה נפחת בי שהוא בחי' ירידה צורך עלי' כמ"ש ואתה עתיד ליטלה כו' ולהחזירה, שיהי' והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה כאשר נתנה. וזהו אנכי הוי' אלקיך המעלך מארץ מצרים בתפילה, עלי באר בתחלה ואח"כ ענו לה מלמעלה למטה ע"י ג' דברים תורה ועבודה וגמ"ח ממקור מים חיים עליונים, וזהו באר זה ציון שלשה עדרי צאן זה ג' רגלים, וע"ד ג' עדרי צאן הנ"ל, הוא מנחת יעקב ששלח לעשו ג"כ ג' עדרים עדר עדר לבדו. והיינו ג"כ העלאת מ"נ דג' עולמות בי"ע, פנימי חיצון ומקיף כמבואר במ"א ועי"ז ולאמר לציון עמי אתה.

עוד ארז"ל במד"ר הנ"ל וירא והנה באר בשדה זה ציון והנה שם שלשה עדרי צאן אלו שלשה בתי דינים דתנן שלשה בתי דינין היו שם, א' בהר הבית, וא' בפתח העזרה, וא' בלשכת הגזית. ולכאורה איזה שייכות לפי' זה עם פי' הראשון ששלשה עדרי צאן הם ג' רגלים שהם המשכות אלקות שע"י באר זה ציון, והענין הוא לפי שההמשכה דבאר זה ציון הוא ממים חיים עליונים שיכולים הכל לקבל מהם כמ"ש ויריבו רועי גרר עם רועי יצחק לאמר לנו המים, כי קמי' כחשיכא כאורה לכן ארז"ל שג' עדרי צאן הם ג' בתי דינים שהי' שם, פי' שיהי' המשכה זו ע"י דין ומשפט למי שראוי דוקא ולא למי שאינו ראוי,

---

ג' עדרי צאן הם ג' בתי דינים: ראה זח"ג כ, א. וראה באוה"ת בראשית כרך א' דף רט, א. וראה לקו"ת שה"ש בד"ה שינייך כעדר הרחלים. תו"א פ' יתרו סד"ה זכור את יום השבת.

היינו שלא יומשך מזה תוס' יניקה לחיצונים ח"ו רק לישראל לבדם כמ"ש כי חוק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום. וזהו ציון במשפט תפדה, פי' שכל אדם יתנהג א"ע בדין ומשפט בכל צרכיו שלא יחפוץ במותרות רק כדי חייו ההכרחים והמותרות יתן לצדקה להחיות רוח שפלים, ועי"ז יומשך ההשפעה מלמעלה ג"כ במקום קדוש היינו לנש"י, ולא יומשך השפעה עליונה לקליפות וסט"א להיות ממנה תוס' יניקה לחיצונים ח"ו. וזהו שבתחלה ארז"ל על ג' דברים העולם עומד כו' ובסוף הפרק ארז"ל על ג' דברים העולם קיים על הדין ועל האמת ועל השלום שנאמר אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם, זהו ענין ג' רגלים. וענין ג' בתי דינים שהיו שם שעז"נ ציון במשפט תפדה ואח"כ כתיב ושביה בצדקה הוא ענין בע"ת, וזהו כפי פי' הג' במד"ר ששלשה עדרי צאן הם שלשה מלכיות הראשונות, ונאספו שם כל העדרים זו מלכות רביעית שקשה מכולם, ואז והשיבו את האבן ע"פ הבאר למקומה זהו ענין תשובה שהיא באה מההיפוך דוקא, ע"ד ופרעה הקריב, שע"י גלות מצרים ופרעה הקריב וארז"ל הקריב לבן של ישראל לאביהם שבשמים, וכן בכל הגליות בצר לך כו' ושבת עד הוי' אלקיך, ובמקום שבע"ת עומדים כו', וכמ"ש בצר פקדוך צקון לחש מוסריך למו, שע"י בצר שבגלות ויצעקו אל הוי' בצר להם עי"ז פקדוך צקון לחש צקון הוא לשון יציקה ושפיכה, וע"י שישראל שופכים לבם כמים בתפלה כמ"ש לפני הוי' ישפוך שיחו שפכי כמים לבך כו' עי"ז נמשך מלמעלה שפיכה ויציקה היינו אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת שאין אתעדל"ת מגעת שם בדרך הדרגה והשתלשלות המדריגות, רק בחי' שפיכה ויציקה מלמעלה מעלה מגדר ההשתלשלות וכמ"ש שבעה ושבעה מוצקות לשון יציקה כנ"ל. וכמו בשבת שיש ב' בחי' הא' לעשות את השבת הוא באתעדל"ת אתעדל"ע והב' מתנה טובה שיש לי בבית גנזי ושבת שמה, כך ע"י תשובה עילאה מעומקא דליבא בחילא יתיר בבחי' בכל מאדך שהוא ענין צקון לחש, עי"ז יומשך הגילוי ממעמקים קראתיך הוי' בחי' מאד העליון שהוא בחי' יציקה מלמעלה.

עתה יש להבין מ"ש ושביה בצדקה מהו בצדקה דווקא. והענין הוא ע"ד אומרם ז"ל ע"פ צדקת פרזונו בישראל א"ת פרזונו אלא פזרונו, צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפיזרן לבין האוה"ע, והיינו שע"י הפיזור בגלות מתעורר מדת הנצח, וכמארז"ל והנצח זו בנין ירושלים, שע"י התגברות המנגד שבגלות מתעורר יותר בכאו"א מישראל מדת הנצחון בעבודת הוי' בדרך אתכפייא להתגבר על יצרו תמיד וכד אתכפיא סט"א לתתא אסתלק

הקריב לבן של ישראל לאביהם שבשמים: שמות רבה פכ"א, ה. ביאוה"ז קרח צה, רע"ד.

מתנה טובה שיש לי בבית גנזי ושבת שמה: שבת י, ב.

והנצח זו בנין ירושלים: ברכות נח, א.

יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין. וזהו ענין הצדקה שעשה הקב"ה עם ישראל שפיזרן כו', כי העבודה שע"י אתכפיא יחשב להם כאילו הי' עבודתם בתשובה מעומקא דליבא בחי' בכל מאדך ממש, וזהו ושביה בצדקה, כי הכלי לזה הוא ענין נתינת הצדקה בפו"מ, וכאומרם ז"ל בכל מאודך בכל ממונך. ובזה יובן פי' הכתוב שמעו לי אבירי לב הרחוקים מצדקה וארז"ל אלו צדיקים גדולים שכל העולם ניזונים בזכותם והם ניזונים בזרוע של הקב"ה, וכמו רחב"ד שיצא ב"ק ואמר כל העולם ניזונים בזכות חנינא בני וחנינא בני די לו בקב חרובין מע"ש לע"ש, וזהו הרחוקים מצדקה שאין צריכים לצדקה. אך מה שנקראים בשם אבירי לב, הענין הוא ע"ד הכתוב אשר נדר לאביר יעקב, כי יעקב פתח בנדר תחלה כמ"ש וידר יעקב נדר תחלה, וידוע שהנדרים שייך לפרישות ופרישות מביאה לידי קדושה, כי הנדרים הוא לאסור דבר המותר, וזהו התגברות יתרה על היצה"ר כמארז"ל איזהו גבור הכובש את יצרו בבחי' אתכפיא ואתהפכא. וזהו שנקראו אבירי לב שהוא בחי' בכל מאדך שלמעלה מבכל לבבך ובכל נפשיך. וזהו אשר נדר לאביר יעקב, ולכן אמר יעקב אם יהי' אלקים עמדי כו' ונתן לי לחם לאכול ובגד לבוש כו' והיה הוי' לי לאלקים, כי הוי' הוא בחי' סוכ"ע ואלקים הוא בחי' ממכ"ע. אך לגבי עצמות ארא"ס ב"ה גם הוי' בחי' סוכ"ע כאלקים יחשב, וזהו והי' הוי' כו' שע"י הנדר בא לבחי' אביר יעקב שלמעלה מיעקב סתם. ועד"ז נאמר גם כאן שמעו לי אבירי לב הרחוקים מצדקה, פי' שיש להם בחי' ומדריגת אביר לב שהוא בחי' בכל מאדך כנ"ל, והם הצדיקים גמורים שנק' ציון ולאמר לציון עמי אתה, ועליהם נאמר ציון במשפט תפדה, ולא כתיב בצדקה כי הם הרחוקים מצדקה, רק ושביה בצדקה היא צדקת פרזונו שפיזרן כו'. ועי"ז מתעוררים ישראל במדת הנצח בבחי' אתכפיא ונחשב להם כתשובה מעומקא דליבא בחי' ובכל מאדך. וזהו ע"י הצדקה בפו"מ שנותנים ישראל למטה להחיות רוח שפלים ומרחמים על העניים, ובזה מעוררים בחי' מאד העליון, כי המרחם מרחמים עליו מן השמים, וזהו ושביה בצדקה.

בכל מאדך בכל ממונך: **ברכות נד א.**

אלו צדיקים גדולים שכל העולם ניזונים בזכותם והם ניזונים בזרוע של הקב"ה: **ראה ברכות יז, ב.**

רחב"ד שיצא ב"ק ואמר כל העולם ניזונים בזכות חנינא בני: **תענית י, א. זח"ג רטז, ב.**

פרישות מביא לידי קדושה: **ראה ע"ז כ, ב.**

איזהו גבור הכובש את יצרו: **אבות ד, א.**

ד, ג

והי' הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו וארז"ל עתידין צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש, וי"ל מ"ש והי' הנשאר בציון והנותר בירושלים הלא רוב ישראל הם בחו"ל ואיך נאמר הנשאר בציון דוקא. אך הנה יובן בהקדים ענין חטא דור הפלגה שבנו העיר והמגדל שנא' ע"ז וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בנה"א, מה הי' ענין המגדל ולמה גדלה חטאתם עד מאד עד שאין להם חלק לעוה"ב כמשי"ת, אך הנה מתחלה כ' ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים וארז"ל במד"ר פל"ת ודברים אחדים שא' דברים חדים על שני אחדים על הוי' אחד ועל אחד הי' אברהם, וצ"ל מהו"ע השייכות מה שדברו דברים חדים על ב' אחדים להעיר ומגדל אשר בנו. אך הענין הוא דהנה ידוע שכל ההמשכות הנמשכות בקדושה למטה שיהי' דירה בתחתוני' הוא ע"י בחי' עיר ומגדל שזהו מ"ש גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו, והיינו שהעיר היא בחי' ירושלים שנק' עיר אלקינו והמגדל הוא בחי' בהמ"ק וכמ"ש כמגדל דוד צוארך שקאי על בהמ"ק, ובד"פ הנה המגדל הוא בחי' ציון בחי' קדה"ק שזהו מ"ש בישעי' כרם הי' לידידי בקרן בן שמן כו' ויבן מגדל בתוכו וגם יקב חצב בו, ויבן מגדל בתוכו הוא בחי' קה"ק וגם יקב חצב בו קאי על השיתין שהיו מנסכין את היין והיינו שבבהמ"ק הי' נמשך בחי' המשכה גילוי אלקות דב"ת ובהמ"ק נק' מגדל הנה נת' שהמשכה שבקדושה הוא ע"י עיר ומגדל וז"ש מגדל עוז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב, וז"ש בילקוט תהלים רמז תש"ג בשם מדרש תנחומא שא"ל אברהם כשבנו את המגדל הנחתם מגדל עוז שם ה' ואתם בונים המגדל, אך הנה בחי' עיר ומגדל זה נמשך ע"י בחי' ביטול דוקא וכמשי"ת, אכן דור הפלגה לא רצו בזה כלל שרצו לילך בשרירות לבם הרע וכמ"ש ויאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכיך לא חפצנו שקאי על דור המבול ודור הפלגה (שהם בחי' א' כמ"ש במ"א) ואעפ"כ רצו שיומשך להם ההשפעה בגשמי' לזה בנו את העיר ואת המגדל שהוא לעומת העיר והמגדל דקדושה ולזה גדלה חטאתם עד מאד כי רצו להרוס את הבנין דקדושה ולהוסיף כח בסט"א, וזהו בד"כ חטא של דור הפלגה, וביאור הענין הוא דהנה כתי' גדול ה' כו' בעיר אלקינו, פי' עיר אלקינו כי

והי' הנשאר בציון: **נעתק מהכת"י 382 קעב. א. ראה אוה"ת נ"ך ע' תשסא. וע' קו.** כמה ענינים המבוארים כאן נמצא ביתר ביאור במאמרי אדה"ז פרשיות ע' סא ד"ה ויהי כל הארץ. ובד"ה והי' הנשאר בציון י"ג תשרי תרצ"א (סה"מ קונטרסים ע' 278).

על ב' אחדים: **ראה ילקו"ש שם דט"ז ע"ד.**

עתידין צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש: **ב"ב עה, ב.**

דור הפלגה . . אין להם חלק לעוה"ב: סנהדרין קז, ב.

דור המבול ודור הפלגה (שהם בחי' א' כמ"ש במ"א): **ראה אוה"ת נח תרסא.**

רצו שיומשך להם ההשפעה בגשמי': **ראה זח"א כה, ב. תו"א ס"פ נח. תורת חיים ד"ה ויהי כל הארץ.**

העיר והמגדל דקדושה: **ראה לקו"ת לג"פ ס"פ נח.**

גודע ממ"ש בס"י שתי אבני' בונות שתי בתים ג' אבני' בונות ו' בתים כו' מכאן ואילך צא וחשוב עד אין שיעור והיינו שכמו שמקיבוץ אבנים הרבה נעשה ונבנה הבית ובהקבץ הרבה בתים נעשה עיר ככה יובן למע' שהאבנים הם בחי' אותיו' המחי' ומהווה את כל העולמו' הנבראי' כי בדבר ה' שמים נעשו שכל הנבראי' עליוני' ותחתוני' נבראו מבחי' דבר ה' וכמ"ש בעש"מ נבה"ע, והנה א"ר שיש למטה בדצח"מ הרבה נבראי' עד אין קץ ושיעור ופעם כתי' מה רבו מעשיך ה' שיש ריבוי התהוות נבראי' עד אין שיעור ופעם כתי' מה גדלו מעשיך ה' פי' מה גדלו קאי על נבראי' גדולי' כמו מלאכים כי המלאכי' נבראו ג"כ מבחי' הדבור ויש ריבוי בחי' מלאכי' שוש"ה אלף אלפי' ישמשוני' ורבוא רבבן קדמוהי יקומון וארז"ל שכ"ז מספר גדוד א' אבל לגדודיו אין מספר וכולם מקבלים חיותם מבחי' דבר ה' המחי' אותם, וזהו בחי' עיר אלקינו שפי' עיר הוא בחי' כלליות עולם הדבור שכמו שהעיר היא מכמה בתים ובית הוא מקיבוץ הרבה אבנים כמ"כ בבחי' עיר אלקינו שהוא כללות עולם הדבור יש הרבה צירופי אותיות שעי"ז נמשך החיות לכל נברא להחיותו כי כל נברא יש לו צירוף בפ"ע המחי' אותו, וזהו בחי' עיר אלקינו ששרש בחי' האותיו' נמשך מבחי' ש' אלקי', וזהו שאלקי' נק' ל' רבים, והיינו לפי שמשם אלקי' נמשך בחי' הריבוי והתחלקו' בבחי' הרבה צירופי אותיו' כו', והמגדל הוא בחי' גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו שזהו מ"ש כולם בחכ' עשית כי הוי' בחכ', והנה הוי' נק' ה' אחד שאין שם בחי' ריבוי והתחלקו' כלל, רק כשנמשך שם הוי' בבחי' ש' אלקי' אז נעשה הריבוי והתחלקו' וכמו שא"ר למטה ששכל א' שהוא רק בחי' נקודה א' וכשנמשך השכל למטה בבחי' צירופי אותיו' נעשה מזה הרבה צירופי אותיות כו' וכך הוי' אחד כו', אך כשנמשך בבחי' שם אלקי' נעשה בחי' ריבוי והתחלקות. אך הנה כתי' כי הוי' הוא האלקים שכולא חד שהריבוי והתחלקות נמשך מש' הוי' שהוא אח"פ ממש וכנ"ל, וזהו ענין עיר ומגדל דקדושה.

ב) **אך** הנה איך ימשיכו בחי' עיר ומגדל זה זהו ע"י שיש בנפש ג"כ בחי' עיר ומגדל דהנה כתי' ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך לנטוע שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי אתה, וארז"ל בירושלמי חזרנו על כל המקרא ולא מצינו שנק' ישראל בשם ציון אלא בפ' זה, והיינו כי בפ' זה נא' תחלה ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך כו' ואשים דברי בפיך הוא בחי' תו' שהוא בחי' דבר ה' וכמ"ש ודברי אשר שמתי בפיך, ופי' דברי בפיך היינו שהתו' נמשכה בבחי' פנימיות ממש וכמ"ש ותורתך בתוך מעי, ובצל

בס"י שתי אבנים בונות: ראה פ"ד מט"ז. תו"א ויצא כא, ב. ספר הערכים חב"ד כרך א' ע' מז, וש"נ.
בעש"מ נברא העולם: אבות רפ"ה.
וארז"ל שכ"ז מספר גדוד א': ראה חגיגה יג, ב.
וארז"ל בירושלמי: תענית פ"ד ה"ב.

ידי כסיתיך הוא בחי׳ מצות ועי״ז נמשך מקיפי׳ עליוני׳ וכמ״ש ה׳ צלך על יד ימינך, על יד ימינך הוא בחי׳ מצות ועי״ז נמשך ה׳ צלך בחי׳ מקיפי׳ שהוא בחי׳ צילא דמהימנותא, וז״ע צל סוכה וכמ״ש וסוכה תהי׳ לצל יומם כו׳, ועד״ז בשאר כל המצות, לנטוע שמים וליסוד ארץ הוא בחי׳ עבודת הקרבנות וכמארז״ל אלמלא מעמדות לא נתקיימו שמים וארץ ומפני כי בפ׳ זה נא׳ ג״ד שהם בחי׳ תו׳ ועבודה וגמ״ח שהם בחי׳ ג׳ קוין לכן נק׳ אז כנס״י בשם ציון כי פי׳ ציון הוא מלשון ציון וסימן שהוא בחי׳ בצלמנו כדמותינו בצלם אלקי׳ עשה את האדם, והיינו כי עהכ״ס דמות כמראה אדם פי׳ בחי׳ אדם הוא בחי׳ רמ״ח פקודין רמ״ח אברי׳ דמלכא שהוא בחי׳ מצות וכן תו׳ נק׳ אדם וכמ״ש זאת התו׳ אדם, וכשישראל מקיימין תומ״צ שהם הג׳ קוין שנת׳ בפ׳ זה היינו תו׳ ועבודה וגמ״ח אז נק׳ בשם ציון שהוא בחי׳ מגדל שיש בנפש ועי״ז הם ממשיכי׳ בחי׳ ציון שהוא בחי׳ מגדל הנ״ל, וזהו שארז״ל נשבע הקב״ה שלא יכנס בירושמ״ע עד שיכנס בירושמ״ט כו׳ כי ע״י בחי׳ ירושמ״ט עושי׳ בחי׳ ירושמ״ע, וזהו והי׳ הנשאר בציון, פי׳ הגם שהוא בחו״ל עכ״ז הוא אוחז בציון דהיינו שמקיים תומ״צ בחי׳ ואשים דברי בפיך כו׳ כנ״ל ועי״ז הוא ממשיך בחי׳ ציון, וכן הנותר בירושלים שהוא בחי׳ יראה שלם כו׳ קדוש יאמר לו, והיינו שכמו שאו׳ המלאכי׳ לפני הוי׳ קדוש דהיינו איך שהוא מובדל כך יאמרו לפני הצדיקי׳ קדוש לפי שהם בחי׳ ציון וסימן לאדה״ע בצלמנו כו׳ שזהו בחי׳ ש׳ הוי׳ וכמ״ש ועל הכסא דמות כמראה אדם הוא מראה כבוד הוי׳ כו׳, אמנם הנה דור הפלגה לא רצו בקיום המצות ולא רצו לילך בדרכי השי״ת כ״א לילך בשרירות לבם הרע שזהו שאה״כ ויאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכיך שהם דרכי הוי׳ בחי׳ תומ״צ לא חפצנו, והיינו מפני כי לקיום המצות צ״ל בחי׳ ביטול והם לא רצו בבחי׳ ביטול כ״א שיהי׳ בבחי׳ נפרד, אכן הנה ידעו שהמשכות והשפעות בקדושה נמשך ע״י עיר ומגדל דוקא כי היו חכמים להרע, לכן בנו העיר והמגדל דלעו״ז ורצו להרוס בנין העיר ומגדל דקדושה, וזהו וימצאו בקעה בארץ שנער, הנה בקעה זה הוא לעומת א״י שכתיב בה לה׳ הארץ ומלואה לכן הי׳ בהמ״ק בא״י דוקא, אבל בחי׳ בקעה זו הוא בחי׳ ההיפך ממש בחי׳ סט״א מל׳ דקליפה והוא כמו שמדבר הוא לעו״ז נגד א״י שנק׳ מדבר העמים, כמ״כ בחי׳ בקעה זו הוא היפך מבחי׳ א״י, וזהו וימצאו בקעה שמצאו מקום הנפרד כו׳ ובנו שם העיר ומגדל, ותהי להם הלבינה לאבן, כי

צילא דמהימנותא וז״ע צל סוכה: ראה זח״ג קג, א ואילך. וראה מאמרי אדה״ז הקצרים ע׳ תקטו. מאמרי אדה״ז נביאים ע׳ פא.

אלמלא מעמדות לא נתקיימו שמים וארץ: תענית כז, ב.

כנס״י בשם ציון: נסמן לעיל ע׳ א׳קפח.

ציון מלשון סימן: ראה ירמי׳ לא, כ. עירובין נד, ב.

רמ״ח פיקודין רמ״ח איברין דמלכא: נסמן לעיל ע׳ א׳קצב.

נשבע הקב״ה שלא יכנס בירושמ״ע: תענית ה, א. זח״ג טו, ב. רלא, ג.

ירושלים . . יראה שלם: ב״ר פנ״ו, י.

הנה ארז"ל וכי יש אבנים בבבל כי אבנים הוא בא"י דוקא וכמ"ש ארץ אשר אבניה ברזל, משא"כ בבבל שאין שם אבנים, וזהו ותהי להם הלבינה לאבן והיינו כי בחי' אבן הוא מדריגה גבוה שהאבן הוא בריאה בידי"ש ולכך האבנים הם חזקים מאד, משא"כ לבינה שהיא בריאה בידי אדם, וזהו מ"ש משם רועה אבן ישראל, אבן דוקא ונק' אבן בוחן כו', והיינו כי אבן הוא בחי' אותיות א' ב"ן שזהו"ע אדם ובהמה כי ב"ן בגימט' בהמה וא' הוא בחי' אדם והיינו שיש בחי' ביטול הא' שהוא בחי' ביטול דאדם שהוא בחי' מ"ה ויש בחי' ב"ן שהוא בחי' ביטול דמלאכי' שנק' בשם בהמות וחיות שהוא בחי' ביטול היש, והנה יש מעלה בביטול האדם נגד הבהמה ויש מעלה בביטול דבהמה נגד האדם והיינו כי ביטול דאדם הוא ע"פ השגה וטו"ד משא"כ ביטול דבהמה, אכן יש מעלה בביטול דבהמה שהוא בחוזק יותר לכן כ' אדם ובהמה תושיע ה' וארז"ל אלו בנ"א שהם ערומים בדעת כאדם ומשימין עצמן כבהמה ואז תושיע הוי', והיינו לפי שאז יש בהם ב' המעלות וז"ש ואני תמיד עמך בהמות הייתי עמך שעמך הוא בחי' בהמות דוקא בחי' ביטול שלמע' מטו"ד והשגה שעי"ז דוקא הוא אני תמיד עמך כו', וזהו בחי' אבן שהוא בחי' הביטול דאדם ובהמה.

ג) אך דור הפלגה לא רצו בבחי' ביטול כנ"ל, וזהו ותהי להם הלבינה לאבן שתמורת האבן שהוא מל' דקדושה עשו הלבינה שהוא בחי' מל' דקליפה וזשארז"ל זקף לבינה והשתחווה לה. וביאור ענין ותהי להם הלבינה לאבן, הנה נודע שבקדושה עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר, אך הנה בקליפו' הם י"א שזהו י"א סממני הקטורת שהיו במקדש כנגד י"א כתרין דמסאבותא, והיינו מפני כי בע"ס דקדושה הנה האור והחיות הנמשך מאא"ס ב"ה להע"ס הוא מאיר בתוך הע"ס ומתלבש בהם בבחי' פנימי' ממש ולכן הם עשר ולא יותר כי האור עם הכלי נתאחד ממש כו', אך בקליפו' הם י"א והיינו כי החיות שנמשך להם מהקדושה אינו מתלבש בהם בבחי' פנימי' כ"א ע"י מקיף להחיותם וע"כ הם י"א כי הם שני דברים שהאור והחיות הנמשך להם הוא בחי' בפ"ע לפי שאינו מתלבש בהם כלל וז"ע המקיף דלבונה, וזהו ותהי להם הלבינה לאבן היינו שרצו לקבל חיות רק מבחי' מקיף דלבונה כי לקבל חיות מהקדושה שנמשך בבחי' פנימי' א"א לקבל כ"א ע"י ביטול לכך רצו יותר לקבל רק מבחי' מקיף דלבונה שהמקיף יכול להחיות גם לקליפות שהם

וכי יש אבנים בבבל: ראה מדרש רבה שה"ש בתחילתו.

אבן הוא בחי' אותיות א' ב"ן: ראה ג"כ תו"א עז, ג. לקו"ת ראה כז, ב. ספה"מ תקס"ה ע' תנז.

ב"ן בגמט' בהמה: ראה ספה"מ תקס"ו ע' שא.

אלו בנ"א שהם ערומים בדעת: חולין ה, ב.

עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר: ס"י פ"א מ"ד.

י"א סממני הקטרת כנגד י"א כתרין דמסאבותא: ראה תו"א ד"ה ראה ריח בני. ספה"מ תקס"ה ע' יח. תקס"ז ע' שלד. מאמרי אדה"ז כתובים (ח"ב) ע' קד.

נפרדים כו׳, וזהו ע״ד שא״ר באותיות שיש בחי׳ אותיות שהם נמשכי׳ בבחי׳ פנימי׳ ממש להחיותם וכמו בדבר ה׳ שמים נעשו שהאותיות מתלבשים בבחי׳ או״פ ממש, ויש בחי׳ אותיות שאינם מתלבשי׳ בבחי׳ פנימי׳ כ״א רק בבחי׳ מקיף לבד ואעפ״כ הם מחיים ומהווים כמו עד״מ שמוש השמות והשבעת האותיות שהיו יכולים בדורות הקודמים להשביע השמות שמשביע בשם פלוני והמלאך פלוני שיהי׳ הדבר ההוא והי׳ נעשה כך תומ״י, ואע״פ שאינו יודע ומשיג כלל את השם שהאותיות אלו הם רק בבחי׳ מקיף ואעפ״כ הי׳ פועל כו׳, וזהו שרצו לקבל חיות מהמקיף דהיינו ע״י שימוש השמות וכמ״ש בלק״ת מהאריז״ל, וזהו ותהי להם הלבינה לאבן שבחרו בלבינה מל׳ דקליפה שמקבלת רק מבחי׳ לבונה זכה שהוא רק מבחי׳ או״מ שמחי׳ קליפות כו׳, תמורת האבן מל׳ דקדושה ורצו להרוס בנין העיר והמגדל דקדושה, וזהו כמ״ש ושפחה כי תירש גבירתה כו׳ אמלאה החריבה כו׳, ולזה גדלה חטאתם עד מאד, וז״ש הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים, פי׳ וראשו בשמים הנה כ׳ דרך הנשר בשמים, אם תגביהי כנשר משם אורידך נאום הוי׳ והיינו כי שם הוי׳ מתחיל ביו״ד והיינו כי כדי שיומשך בבחי׳ ש׳ הוי׳ שהוא בחי׳ חכ׳ זהו ע״י יו״ד דוקא שהוא בחי׳ צמצום והיינו לפי שבחכ׳ נמשך אא״ס בבחי׳ גילוי ממש וכדי שיומשך אא״ס בבחי׳ גילוי זהו ע״י צמצום דוקא כי עצמיות אא״ס אינו יכול להיות נמשך בגילוי כ״א ע״י צמצום, והנה נודע שכדי שיומשך בבחי׳ צמצום זה זהו ג״כ ע״י צמצום שיש בנפש שזהו״ע יעקב יוד עק״ב שהוא בחי׳ ביטול וצמצום וע״י בחי׳ ביטול וצמצום שיש בנפש עי״ז נתצמצם אא״ס שיומשך בבחי׳ חכ׳ בבחי׳ גילוי ממש, אך דור הפלגה שלא רצו בבחי׳ ביטול כו׳ ולזה אמרו הבה נבנה לנו עיר כו׳ וראשו בשמים דהיינו שרצו לקבל מבחי׳ מקיפי׳ עליוני׳ שלמע׳ מבחי׳ הצמצום שנתצמצם בע״ס דקדושה ששם אם צדקת כו׳ וכחשיכה כאורה שוין לפניו ואין הביטול תופס מקום כלל ע״ד חנם בלא מצות כי שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך, וזהו וראשו בשמים, אך הנה כ׳ משם אורידך נאום הוי׳ דהיינו כשנמשך בבחי׳ ש׳ הוי׳ אין להם יניקה ואחיזה כלל כי משם הוי׳ א״א לקבל כ״א על ידי ביטול דוקא ולכן נאמר וירד הוי׳ לראות את העיר כו׳.

ד) וזהו מ״ש ברבות ודברים אחדים שדברו דברים חדים על שני אחדים על הוי׳ אחד ועל אחד הי׳ אברהם כו׳, פי׳ שדברו על הוי׳ אחד, דהנה כ׳ ביום ההוא יהי׳ הוי׳ אחד, והקושי׳ ידוע אטו האידנא לאו אחד הוא,

---

רצו לקבל חיות מהמקיף . . ע״י שימוש השמות וכמ״ש בלק״ת מהאריז״ל : באוה״ת מטות ע׳ א׳רפט מציין : הר״ח שעה״ק פ״י העיר לענין הדבור ממ״ש בזח״א ס״פ נח דע״ד, ע״פ והבית בהבנותו אבן שלימה. ראה תו״א י, ב — בלק״ת להרח״ו ז״ל.

אמלאה החריבה : יחזקאל כו, ב. מגילה ו, א.

יו״ד דוקא שהוא בחי׳ צמצום : ראה אגה״ת פ״ד.

יעקב יו״ד עקב : ראה ע״ח שער ג׳ ספ״ב. פרדס שער עה״כ מערכת יעקב.

אטו האידנא לאו אחד הוא : ראה פסחים נ, א.

אך הענין הוא דהנה אנו או' בק"ש הוי' אחד ולכאו' אינו מובן למה אין אומרי' הוי' יחיד שיחיד הוא למע' מאחד וכנודע, אך הנה התירוץ ע"ז דאחד מורה איך שהוא אחד בז"ר וארץ וד"ר העולם, והיינו אף כשנבה"ע בז"ר וארץ כו' שיש בחי' ו"ק גשמי' ו"ק רוחני' שהו"ע בחי' ז"מ לך ה' הגדולה, ואעפ"כ כולם בטלים ממש לאלקות, כי הנה אוה"ע או' רם ע"כ גוים ה' על השמים כבודו שהוא בחי' ירידה לפניו להשפיל בבחי' ארץ כ"א עזב ה' את הארץ ביד המזלות ורק על השמים כבודו שהוא בחי' יחיד לבד אבל למטה נעשה בחי' יש ודבר נפרד ממש, אבל הנה באמת הוא כמו שאנו או' המגביהי לשבת המשפילי לראות בשוב"א לפי שהוא מגביהי לשבת ע"כ המשפילי לראות בשוב"א בשוה שכמו שהארץ השפלה לפניו ית' כמ"כ השמים הוא ג"כ השפלה לפניו וכמו שיכול להשפיל בשמים כמ"כ יכול להשפיל בארץ, וזהו ה' אחד שהוא אחד בז"ר וארץ וד"ר העולם והם בתכלי' הביטול לאלקו' ואינם בחי' נפרד כלל שזה רבותא יותר מבחי' הוי' יחיד שאין זה רבותא שהכל מודים שהוא יחיד רק שזהו הרבותא שאפי' בז"ר וארץ כו' הוא ג"כ אחד, וזהו שאנו או' ביום ההוא יהי' הוי' אחד דהיינו שלע"ל יומשך זה בבחי' גילוי ממש שהכל יהיו רואי' בראי' חושי' ממש איך שהוא אחד ואין העולם תופס מקום כלל, משא"כ עתה אין זה בבחי' גילוי ממש כי החשך יכסה ארץ כו', והנה כדי שיומשך בחי' ה' אחד זהו ע"י בחי' ביטול שע"י הביטול נפש האדם לאלקות עי"ז נמשך בחי' גילוי אלקו' בעולמו' דהיינו שנמשך בחי' א' אלופו ש"ע בז"ר וארץ כו' ועי"ז נעשה אחד, והנה הם לא רצו בבחי' ביטול ולא רצו לקבל מבחי' הוי' אחד דהיינו מבחי' המשכת אא"ס שנמשך בבחי' פנימי' כו' כ"א מבחי' מקיף לבד, וזהו שדברו על ה' אחד, ועל אחד הי' אברהם היינו כי אברהם נק' אחד לפי שאברהם הי' כלי לבחי' אחד והי' ממשיך בחי' ה' אחד שיהי' המשכ' גילוי אלקו' בעולמות ממש כי אברהם הי' בבחי' ביטול והי' מרכבה לבחי' הוי' אחד כי אברהם הוא אבר מ"ה כו' וכמ"ש ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה שתמיד הי' בבחי' ביטול ורו"ש כו' והם לא רצו בזה, וזהו שדברו על אברהם, והיינו שבזה גופא שבנו את העיר והמגדל בזה דברו דברים חדים על שני אחדים לפי שהעיר והמגדל שלהם הוא היפך ממש משני אחדים הנ"ל, וזהו ששייך דברים חדים שדברו להעיר והמגדל כו', אך הכח הזה שהי' להם להמשיך העיר והמגדל להמשיך כח בסט"א ולהרוס הבנין דקדושה וכמו שאה"כ וזה החלם לעשות ועתה לא יבצר מהם, זהו ע"י ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדי' פי' שהם היו באחדות וע"ד שמצינו בדברי רז"ל על דורו

למה אין אומרים הוי' יחיד: ראה זח"ג ל, ב. תו"א וארא נה, ב. לקו"ת פ' ואתחנן ד"ה שמע ישראל. ספה"מ תקס"ב ח"א ע' רמט ואילך. שם ח"ב ע' תקיט. אמ"ב שער הק"ש פ"ח. אוה"ת ואתחנן ע' ריא, תכט. שם דרושים לחג השבועות ע' רב.

אחד בז"ר וד"ר העולם: סמ"ק קד. שו"ע או"ח סי' סא סעי' ו. שו"ע אדמוה"ז שם.

אברהם הוא אבר מה: ראה זח"א ד, רע"א.

דורו של דוד שהיו צדיקי': לכללות הענין ראה אוה"ת נח כרך ג' (תרלב, ב) ד"ה

של דוד שהיו צדיקי׳ ואעפ״כ היו יורדים למלחמה ונופלים ודורו של אחאב שהיו עוע״ז היו יורדי׳ למלחמה ונוצחי׳ והיינו לפי שהי׳ בהם אחדות וכמ״ש חבור עצבים אפרים הנח לו, משא״כ דורו של דוד שהי׳ בהם דלטורי׳ כו׳, והיינו כי אחדות היא מדריגה גבוה מאד ולכן לא הי׳ כח במדה״ד לשלוט בהם וגם שהיו שפה אחת שדברו כולם בלה״ק וכל השבעות ושמושי שמות הם בלה״ק דוקא ולכן היו יכולי׳ לפעול הכל כרצונם ע״י שמושי שמות ולכן נא׳ הבה נרדה ונבלה שם שפתם והיינו שבלבל לשונם ומחמת זה נתפרדה האחדות ואז הי׳ כח במדה״ד לשלוט עליהם ואז ויפץ ה׳ אותם כו׳.

ה) **ומעתה** י״ל ענין מגדל עוז שם הוי׳, כי הנה ארז״ל הצדיקי׳ שמם קודם להן דומין לבוראן שנא׳ ושמי הוי׳ לא נודעתי להם, כך הצדיקים שמם קודם להן שנא׳ ושמו מרדכי ושמו בועז, אבל הרשעים הן קודמין לשמן גליות שמו נבל שמו כו׳, והענין הוא דהנה כתי׳ ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ אשר הלכו אלקי׳ לפדות לו לעם ולשום לו שם (בש״ב ז׳ ד״ג) וארז״ל ע״ז במדרש מצינו שהלך הקב״ה מהלך ת״ק שנה לעשות לו שם שנא׳ ותעש לך שם כיום הזה בנחמי׳ ט׳ יו״ד, ולהבין מהו״ע לעשות לו שם, והענין הוא דהנה מבואר למעלה שיש ב׳ בחי׳ בחי׳ עיר אלקינו ובחי׳ מגדל, והנה עיר אלקינו הוא בחי׳ צירופי אותיות הדבור מבחי׳ דבר ה׳ להחיות הנבראי׳ שהוא בחי׳ המשכת בחי׳ המחדש בטובו בכ״י מע״ב שבכ״י נתחדש הבריאה מאין ליש שעז״נ שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה המוציא במספר צבאם שכאו״א מהלך בשבילו המתוקן לו שאלמלא הי׳ מעורב כוכב א׳ בחבירו הי׳ נחרב העולם ועז״נ בהבראם כיום הבראם ממש שבכ״י נמשך המשכת חיות חדש להחיות את העולמו׳ כו׳, אך הוא רק חידוש הישינות לבד שאין בזה שום תוס׳ וגרעון כו׳ שזהו רק בחי׳ המשכה הטבע לבד, עוד כל ימי הארץ זרע וקציר כו׳, אך יש בחי׳ המשכ׳ שלמע׳ מן הטבע כמו יצי״מ וקי״ס שהוא היפוך הבע ממש הפך ים ליבשה שהוא בחי׳ המשכה שלמעלה מן הטבע, וזהו שהלך הקב״ה מהלך ת״ק שנה לעשות לו שם דהיינו מה שנמשך גילוי בחי׳ המשכה שלמע׳ מן הטבע נק׳ בחי׳ שם וכמ״ש טוב שם משמן הטוב ששם הטוב הולך מסוף העולם עד סופו, וכן כל זית שיש לו שם בשדה, והיינו מה שהוא דבר הפלא הוא בחי׳ שם, וכך למעלה שענין גילוי בחי׳ שם הוי׳ שלמע׳ מן הטבע נק׳ בחי׳ שם כו׳, ובזה יובן הפי׳ מה ששמו קודם לשם

וזה אשר תעשה, ומציין שם למדרש תהלים סי׳ ז. ואח״כ: וע׳ מזה ג״כ במד״ר ר״פ אמור.

במדרש תהלים שם: בימי שאול ושמואל. ובויק״ר שם: בימי דוד (וכ״ה בתנחומא חוקת ד. במדב״ר פי״ט, ב. ובירושלמי פאה פ״א ה״א: דורו של דוד. וראה מפרשי המדרש בויק״ר שם. וראה דב״ר פ״ה, י: דורו של שאול). וראה ג״כ מאמרי אדה״ז פרשיות ע׳ עג. מאמרי אדה״ז ענינים ע׳ פו.

צדיקים שמם קודם להן דומין לבוראן: **אס״ר ו, ג. ר״ר ד, ה.**

מצינו שהלך הקב״ה מהלך ת״ק שנה לעשות לו שם: **ראה קה״ר ז, ב — לקנות לו שם.**

הוי' ושמי הוי' לא נודעתי להם לפי שכדי שיוכל להיות בחי' גילוי שם הוי' זהו מצד שנמשך המשכה עליונה יותר שלמע' משם הוי' בבחי' שם הוי' וכמ"ש מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך וכתי' לעושה נפלאות גדולות לבדו כו' שבחי' פלא נמשך מבחי' לבדו כו' בחי' ולגדולתו אין חקר, והיינו שיש שני בחי' מה רבו מעשיך ה' ובחי' מה גדלו מעשיך כו' בחי' מה רבו מעשיך הוא בחי' המשכה שנמשך בכל יום לחדש את הישינות וכמו שאנו או' בברכת יוצר ובטובו מחדש בכ"י תמיד מע"ב, וכתי' אח"כ מה רבו מעשיך ה', אך בחי' מה גדלו מעשיך הוא בחי' המשכה שלמע' מן הטבע כמו נס דיצי"מ וקי"ס שזה נמשך מבחי' ולגדולתו אין חקר בחי' עמקו מחשבותיך עומק המח' בחי' ב"ע כו', וזה ששמו קודם לשם הוי' והיינו לפי שהוא המשכה בשם הוי' מבחי' העצמי' עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד, וזהו שהלך לעשות לו שם כו' שנא' ותעש לך שם כהיום כו', ופי' כהיום הזה היינו ע"ד שאו' בק"ש ויציב כו' הדבר הזה שיהי' הדבר בבחי' זה בחי גילוי אספה"מ, וזהו הדבר הזה שיהי' מאיר בדבר בחי' זה, ושיתגלה כן למטה, ועד"ז הוא פי' מ"ש ותעש לך שם כהיום הזה שיהי' גילוי בחי' זה ויהי' גילוי בחי' שם כמו שהוא למעלה יתגלה למטה, וכמ"ש ונגלה כבוד הוי' כו' וראו כ"ב כי פי הוי' דיבר כו', והנה בחי' שם זה הוא בחי' המגדל דקדושה כי מגדל הוא ל' גדול בחי' ולגדולתו אין חקר כו' וזהו מגדל עוז שם הוי' שהמגדל הוא בחי' גילוי שם הוי' שהשם קדם להוי' דהיינו בחי' שם טוב כו', בו ירוץ צדיק ונשגב והיינו שצדיקי' ממשיכי' את בחי' המגדל בחי' שמו קודם להוי' ולכך גם הצדיקים שמם קודם להן כו', והנה מ"ש בו ירוץ צדיק קאי על כללות נש"י שכולם נק' צדיקי' וכמ"ש ועמך כולם צדיקי' והוא כמ"ש בזוה' מאן דנטיר ברית אקרי צדיק כו', ובזה יובן ג"כ ההפרש מה שבחול אומרים מגדיל ישועות מלכו בפת"ח, ובשבת מיגדול בחירי"ק שהוא בחי' מה גדלו מעשיך הוי' בחי' ולגדולתו אין חקר, ולזה אנו או' בעיר אלקינו שהוא רק המשכה מבחי' עיר אלקינו בחי' צירופי אותיות הדבור לבד כו' בחי' מה רבו מעשיך הוי', אך בשבת הוא בחי' התגלות מבחי' מגדול בחירי"ק שהוא בחי' מה גדלו מעשיך הוי' בחי ולגדולתו אין חקר, ולזה אנו או' מגדול, וזהו והי' הנשאר בציון פי' נשאר ע"ד והי' שארית יעקב שמשים את עצמו כשיריים שהוא בחי' חיר"ק נקודה התחתונה של סגו"ל שמברר את השני נקודות העליונות שהוא בחי' ע' וישמעאל עי"ז נמשך בחי' ציון שהוא בחי' מגדל, כי ציון היא קדש הקדשים, וכמש"א ציון המצוינת קדש הקדשים שהוא ג"כ בחי' מגדל וכנ"ל שהמגדל הוא קדש הקדשים, והיינו שעי"ז שהוא בחי' שארית בחי' נקודה לבד חיר"ק עי"ז נמשך בחי' מגדל ג"כ בחיר"ק שהוא ע"ד שאנו אומרי' בשבת בחי' מגדול בחיר"ק קדוש יאמר לו שיאמרו המלאכים לפניהם קדוש לפי שנמשך למטה גילוי אלקות ממש מבחי' קדש הקדשי' ולכך יאמרו לפניהם קדוש כו' וכנ"ל.

———•———

ו, ה

כי על כל כבוד חופה, והנה פי' כי על כל כבוד חופה משמע שיש ב' מיני כבוד, והענין כי פעם נא' מכה"כ ופעם נא' ברוך כה"מ, אי' מקום כבודו, והענין כי מלא כה"כ הוא בחי' כבוד תתאה שהוא בחי' המל' הממכ"ע המהוה עולמות בי"ע שהם מחודשים מאין ליש ובע"ג ואינם בערך הא"ס ב"ה הבבע"ג וע"ז צ"ל כח האלקי המחי' אותם ולהתצמצם א"ע צמצום גדול שלא להשפיע רק הארה וזיו בעלמא שיתהוה יש מאין ולכן נק' כבוד שהוא רק בחי' אור וזיו בלבד כתרגומו זיו יקרי', ופי' מכה"כ שגם בארץ הלזו הוא מלא כבודו ית' שהרי הוא בחי' סוכ"ע וכמ"ש בתניא פל"ג. ולכן כל הנבראי' שמתהוי' מבחי' כבודו ית' הם בטילים במציאות לגמרי לגבי בחי' זו. אמנם מ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא שהוא בחי' עצמותו ית' היינו שהוא בחי' העלם ונק' סוכ"ע כמבואר ענין זה בתניא פמ"ח. ונמצא יש בכל אדם ובכל בחי' מן העולם ב' מיני חיות ואור מא"ס ב"ה, הא' המלובש בו ונק' כבוד ה' כמאמ' מכה"כ והב' בחי' אני מלא סוכ"ע כו' בחי' כבוד זה נק' כבוד תתאה ונק' כבוד נברא כלומר שהוא מקור בי"ע ושרשה אך יש עוד כבוד ב' ונק' כ"ע ונק' כבוד ה' כ"מ ל"ו מכה"כ.

ז, ד

השמר והשקט ישעי' ז' ד' ילקוט ח"ב לזא, שמרים מזוקקים ישעי' כה ו ילקוט ח"א שחג ח"ב קיגג בחיי קפהא, ושוקט הוא על שמריו ירמי' מח יא שבת פ"ך קמה"ב מגילה פ"ק יב מד"ר באסתר קכג א, אך שמריה ימצו תלים עה ט פ"ט דפסחים, מד"ר בשה"ש ד' א', זח"ב עמוד תמג, ילקוט ח"א שחג ח"ב סהג רמז שז של"ה קפהא בחיי נגג עגג, הקפאים על שמריהם צפני' א' י"ב פסחים פ"ק זב חא ילקוט ח"א רטוג ח"ב מחד של"ה רנוא תד"א פי"ח, בחיי עבב, ילקוט ח"ב קיגג רמז תתיג כי כוס, כוס שהוא כמוס הלא הוא כמוס עמדי זהו דורדייא דמו"ס שוקט על שמריו שלא הלך בגולה כי ואני בתוך הגולה והוא אסור באזיקי' משא"כ במו"ס.

כי על כל כבוד חופה : **נעתק מהכת"י 443 פח, ב.**

מיוסד על ד"ה זה — בהנחות הר"פ ע' מט. וביאורו בלקו"ת שה"ש מז, ב ואילך. סידור **קכח, ד ואילך.**

כבוד . . בחי' מל' : **ראה פרדס שער (כג) ערה"כ בערכו. פרע"ח שער (ז) הק"ש פ"ב.**

מכה"כ : **ע"כ נמצא בהכת"י.**

השמר והשקט : **נעתק מגוכתי"ק 1072 תה, א.**

פסוק והי' מעשה הצדקה ישעי' לב יז, פסוק כי כוס תלים עה ט, הלא הוא כמוס האזינו לב לד, שאנן מואב ושוקט על שמריו ירמי' מ"ח י"א, למען ירושלים לא אשקוט ישעי' ס"ב א', תלים רסי' פ"ג ואל תשקוט כו'.

ט, ו

א) **בישעי'** סי' ט' פסוק ו' למרבה המשרה ולשלום אין קץ וגו' פרש"י ע"י שחזקיה הרבה המשרה של הקב"ה על עצמו לירא מפניו, משרה לשון שררה, ולשלום ו' זו תיקון המלה, הוא הרבה משרה על שכמו ומה גמול ישלם לו הנה לשלומו אין קץ ואין קצבה, מעתה ועד עולם עולמו של חזקיה ועד"ז פי' הרד"ק פסוק והי' אמונת עתך חסן ישועות חכמה ודעת בישעי' סי' ל"ג ו' דר"ל קיום זמנך וחוזק ישועתך יהי' ע"י חכמה ודעת כו' ואפ"ל פי' הרבה המשרה של הקב"ה על עצמו, כי הנה יש שרו של עולם מט"ט וממנו מקבלים ע' שרים וחזקיה קבל על עצמו רק השררה של הקב"ה כי שרו של עולם אינו אלא שליח ההשפעה, ואין בידו להרע או להטיב מעצמו, כ"א בשליחותו של מקום ועמ"ש מזה ע"פ עתה ידעתי כי גדול הוי' מכל האלקים בפ' יתרו, ואיך ע"י למרבה המשרה נמשך השלום הנה ע' בזח"ג פ' בחוקותי דקי"ג ע"ב ע"פ ונתתי שלום בארץ, והשלום שהוא היסוד ע"ד הנני נוטה אליה כנהר שלום שרשו בא מהבינה והכתר כמ"ש בענין אל עליון כו' וקונה הכל, ולכן ע"י קבלת עול מלכות שמים ועול תורה ועול מצות ממשיך מהכתר כמ"ש בלק"ת פ' שלח בד"ה ועתה יגדל נא כח אד' גם י"ל ע"ד מ"ש בזהר ויחי דף רמ"ב ע"ב ע"פ וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה דהיינו תושב"כ ותושבע"פ ויט שכמו לסבול עולא דאורייתא ועי"ז זכה לבחי' להנחיל אוהבי יש יש שכר כו'.

קיצור. ע"י שהרבה המשרה של הקב"ה על שכמו, עי"ז זכה לבחי' ולשלום אין קץ, גם ע"ד או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי שנתבאר קצת לקמן ישעי' ד"ז ה'.

למרבה המשרה: נעתק מכת"י 1035 שמט, א. נמצא ג"כ בכת"י 722 קפב, א. מיוסד על מאמרי אדה"ז — שנדפס במאמרי אדה"ז נביאים ע' ס — עז.

שרו של עולם מט"ט: ראה זח"ג רעו, א.

ע"פ עתה ידעתי כי גדול הוי': ראה אוה"ת חנוכה תתקנה, ב.

כמ"ש בלקו"ת שלח בד"ה ועתה יגדל נא כח אד': לט, א.

ב) **מד"ר** פ' נשא פי"א דרמ"ה ג' ע"פ וישם לך שלום, שלום מל' ב"ד שנאמר למרבה המשרה ולשלום אין קץ, עמ"ש מענין ריבוי השלום לע"ל ע"פ וגר זאב עם כבש כו, ואפ"ל לכן המם סתומה כי הנה מבואר בילקוט פ' לך רמז ס"ד שחמשה אותיות מנצפך שהם כפולים כולם רומזים על גאולה כו' והיינו כי כ"ב אותיות הפשוטים נלקחו משבעה המדות וה' אותיות מנצפ"ך הם מהבינה כמ"ש בפרדס שער האותיות ולכן בא לכאן המ"ם סתומה להורות על שמאיר במ' מאור הבינה כו' וכן פי' בזהר גדול פ' בראשית עמוד נ"ג פי' מם סתומה דלמרבה המשרה הוא מל' כשהיא במדרגת עלמא עילאה בינה וע"ד איהי בקדמיתא פתיחא ברזא דה' לקבלה לבעלה ולבתר דאשתלים מינה אתמליא באשלמותא ואתעבידת מ' סתומה כגוונא עילאה דעלמא דאתי כו' ועמ"ש מענין מם סתומה שהיא בינה עלמא דחירו שאין שם פתח ומבוא ליניקת החיצונים משא"כ במ"ם פתוחה בלק"ת בד"ה במדבר סיני כו' ולפ"ז י"ל דלפיכך ולשלום אין קץ כיון שהיא עלמא דחירו, א"נ ע"ד שבינה נק' מלך שהשלום שלו שלום יסוד אבא הוא בחיבור תמיד עם בינה שהם תרין ריעין משא"כ זו"נ נק' דודים שהיחוד רק לפרקים ונק' אהל מועד, לפי הזמן אכן לע"ל שיהי' המל' במדרגת הבינה א"כ יהי' בה ג"כ ולשלום אין קץ וזהו אהל בל יצען כו', וזהו ענין הנני נוטה אליה כנהר שלום היינו כמו נהר היוצא מעדן שהנהר הוא יסוד אבא שיוצא מעדן עילאה חכמה ושרשו ממו"ס ומשקה את הגן בינה והוא גן נעול כו' כמ"כ הנני נוטה אליה בבחי' מ' ג"כ להיות כנהר שלום וכמ"ש מזה בד"ה לדוד מזמור לד' הארץ ומלואה גבי ועל נהרות יכוננה, ובעמוד ק"ח פי' אדם א' לעילא לעילא מ' סתומה מ' דלמרבה המשרה, וע' מענין מ' דלמרבה המשרה בזהר ר"פ שלח ובמק"מ שם.

קיצור. פי' מ"ב סתומה דלמרבה המשרה כי מ"ם סתומה בבינה שאין ממנה פתח ומבוא ליניקת החיצונים משא"כ מם פתוחה, ולכן היא מאותיות שהם לגאולה וע"י שהאדם מקבל עול מלכות שמים גורם שתתעלה המ' להיות במדרגת הבינה בחי' מ"ם סתומה, גם י"ל שזה נמשך ע"י עסק התורה שניתנה למ' יום, ואזי נמשך ולשלום אין קץ בחי' הנני נוטה אליה כנהר שלום כמו ונהר יוצא מעדן כו'.

ג) **בת"ז** תיקון ה' ואחר תיקון שבעים בתקון א' דקל"ז א' מ' סתומה הנ"ל זהו ענין גן נעול כו' בראשית ברא אלקים ב נקודה בהיכליה (עמ"ש מזה בלק"ת בד"ה ראה אנוכי נותן וע' בזהר פ' בראשית ד"ך ע"א) עליה

עמ"ש . . וגר זאב עם כבש: **ראה אוה"ת בראשית תרלג, ב. תרע, ב.**

בלק"ת בד"ה במדבר סיני: **במדבר ג, ד.**

בד"ה לדוד מזמור לד' הארץ ומלואה: **נדפס לקמן בד"ה לדוד מזמור עה"פ כי הוא על ימים סעיף ג.**

בלק"ת בד"ה ראה אנוכי נותן: **יח, ב.**

אתמר גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום מאי מעיין (עמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה ששים המה מלכות דרוש הראשון בסופו בענין ומעין מבית ה' יצא) דא נקודה מאי ניהו נעול דילה דא ו' דסתים להיכלא (ע' בר"ח שער התשובה פ"ב בתחלתו דק"ו ע"ב גבי וכן אימא עילאה לבושה הם שש קצוות כו') ובה אתעביד ם סתימא איהי מ' רבתי מלמרבה המשרה והאי נקודה עלה אתמר ונעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים נסתרה עכ"ל ואפשר להעיר לזה מענין מ"ש הבחי' פ' ויקרא ע"פ צפונה לפני הוי' כי רוח צפונית אינה מסובבת בראו ולא גמרו וע"י הקרבנות מתקנים ומשלימים בחי' צפונה, וא"כ י"ל שזהו שהעולם נברא בבית בראשית ברא שבאות בית רוח צפון פתוח וע"י הקרבנות שמתקנים בחי' צפון להיות צפונה לפני הוי' נעשה רוח צפונית ג"כ מסובבת וזהו מ"ם סתומה ועיין מענין גן נעול במד"ר פ' בא פט"ו דקל"א ע"ב ובפ' פקודי ר"פ נ"ב ובפ' במדבר פ"ב דף רמ"ד ע"ג על שהרחיקו א"ע מן הזנות כו' גן נעול כו' וע' מענין הפסוק גן נעול בזח"א פ' בראשית דל"ב ב' ובפ' נח דס"ג סע"א פ' ויחי דרמ"ט ע"ב פ' אחרי דס"ו ע"ב פ' האזינו דרצ"ח ע"ב.

קיצור. מם סתומה זהו גן נעול גל נעול, והיינו שמאיר נקודה שהיא חכמה עילאה בבינה הנק' היכליה ומאיר בחי' מעיין חתום וזהו המם סתומה ושתהי' המ' אחותי כלה בבחי' זו, וזהו נמשך ע"י שהאדם בבחי' גן נעול ואינו מתקשר ברצונות זרות כ"א מתקשר באהבתו יתברך ועד"ז ע"י הקרבנות מתקנין רוח צפונית ונעשה העולם בבחי' מ"ם סתומה, וכמ"כ ע"י תפלה שבמקום הקרבנות, וזהו למרבה המשרה ע"י שמרבה עליו עומ"ש בתפלה ועי"ז נמשך ולשלום אין קץ מבחי' מעיין חתום.

ד) **בענין** ולשלום אין קץ י"ל עפמ"ש בת"א פ' שמות בד"ה הבאים ישרש בענין לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד ובאג"ה סי' י"ז ד"ה נודע שבאתעדל"ת הרי שהמצות הם בחי' רחבה מאד שלמעלה מבחי' קץ וגבול וע' מזה במד"ר פ' בראשית ר"פ יו"ד ויש להעיר מענין מקצה השמים מוצאו בזח"ב תרומה קל"ז סע"א, ומענין מבריח מן הקצה אל הקצה, תרומה קע"ה ב' וע' מ"ש בתו"א פ' וישב בד"ה בכ"ה בכסלו בענין מ"ש מי יקום יעקב כי קטן הוא כי יעקב מבריח מן הקצה אל הקצה ומאחר שיש קצה בראש וקצה בסוף הרי יש לו בחי' גבול וה"ז בבחינת קטן לגבי א"ס ב"ה עכ"ל ומזה יובן ענין ולשלום אין קץ היינו המשכת אור א"ס ב"ה ממש שאינו בבחינת קץ וגבול ח"ו. ואפ"ל עד"ז פי' הפסוק אלה תולדות יעקב יוסף כי יעקב מבריח מן הקצה כו' אבל יוסף הוא בחי' שלום המחבר א"ס ב"ה עם מקור הנבראים

לק"ת בשה"ש בד"ה ששים המה מלכות: לט, א.
תו"א . . בד"ה הבאים ישרש: נד, ג.
תו"א פ' וישב בד"ה בכ"ה בכסלו: כט, א.

בבחי' ולשלום אין קץ ועמ"ש מזה ע"פ בן פורת יוסף שההשפעה יורדת לחיצונים כמ"ש ויברך בית המצרי כו' ועז"נ קץ שם לחושך כו', אבל יוסף בן פורת רבוי האור ע"כ אין קץ משאל"ס מאדך בלי גבול, אך עיקר פי' ולשלום אין קץ היינו בעליית המל' במדרגת מל' דא"ס שזהו ענין למרבה המשרה ע"ד אגוסטוס יושב כו', ולכן המם סתומה עלמא דחירו כנ"ל אזי יהי' ולשלום אין קץ וכמ"ש וברית שלומי לא תמוט דהיינו גילוי יסוד דעתיק והוא גילוי פנימיות עתיק, ועמ"ש מזה בלק"ת פ' תצא סד"ה כי ההרים ימושו.

מ"ם סתומה דלמרבה המשרה זהו כענין תיבת נח שהיא כמו ספינה סתומה ובתיבת נח הי' השלום וגר זאב עם כבש כו' ואריה כבקר יאכל תבן והיינו ע"י כניסתם בהתיבה שהיא בינה, שהשלום נמשך מוחין דגדלות שמזה נמשך הסבלנות היפך הכעס כו'.

יא, ח

ושעשע (פרש"י ושיחק) יונק על חור פתן (על חור עפר שהנחש מקנן בתוכו, פתן נחש משהזקין נעשה חרש ושוב אין לו לחש שנאמר אשר לא ישמע לקול מלחשים תלים נ"ח) ועל מאורת צפעוני (הלע"ז לפי ת"י שהביא רש"י און אוף דער ליכט פון דעם בייזין שלאנג וואס הייסט צפעוני כלומר אוף זייני אוגין), גמול (תינוק הגמול משדי אמו) ידו הדה ת"י ידהי יושיט. וזהו ענין גודל השלום שיהיה אז וכמ"ש הבחיי פ' בראשית ע"פ עפר תאכל כל ימי חייך דף י"ד ע"ב כל ימי חייך יגיד שהעונש הזה לא יזוז ממנו לעולם ואפילו בזמן המשיח אשר הסתלק האיבה שבין האשה ובין הנחש כענין שכתוב ושעשע יונק על חור פתן העונש הזה במאכל העפר לא יזוז ממנו לעולם, הוא שכתוב בישעי' סס"י ס"ה זאב וטלה ירעו כאחד ואריה כבקר יאכל תבן ונחש עפר לחמו לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי אמר ה' עכ"ל. הרי מבואר שיסתלק האיבה שבין הנחש ובין האשה ובין זרעה, והיינו שיומשך השלום אף גם עם הנחש שיהיה הנחש מכיר מקומו שעפר לחמו ויהיה נכנע ובטל לגבי האדם. והיינו כי איבה זו הוא מנוק' דקליפה שנקראת אויבתי כמ"ש בזח"ב פקודי דרמ"א ע"ב ע"פ אל תשמחי אויבתי לי כו', ולכן ואיבה אותיות ויבאה היינו מ"ש ויבאה אל האדם קשטה ככלה כו' וע"ז נתקנא הנחש דכורא דקליפה ובא נחש על חוה כו' ומזה נמשך ואיבה אשית, איכה ישבה בדד העיר ר"ת איבה, ורוצה להיות

ושעשע : נעתק מגוכתי"ק 1152 קיג, א.

ושפחה כי תירש כו׳. אבל לע״ל שיהי׳ עלית המל׳ להיות אחצט״ב וכמו בינה כו׳ ואת רוח הטומאה אעביר כו׳. ותהיה השפחה תחת גבירתה ולא יהיה איבה ח״ו כ״א אדרבה ביטול, וזהו ענין השלום אפילו עם הנחש, ועי״ד שפירש אדמ״ו נ״ע באג״ה סס״י י״ב בענין והיה מעשה הצדקה שלום, שלום אפילו בפמליא של מטה הן היכלות התחתונים ובפרט עוה״ז השפל המעורב טוב ברע מחטא אדם הראשון והרע שולט על הטוב כמ״ש אשר שלט האדם באדם כו׳, ולאם מלאם יאמץ. וכנראה בחוש באדם התחתון הנקרא בשם עולם קטן שלפעמים הטוב גובר ולפעמים להיפך ח״ו ואין שלום בעולם עד עת קץ שיתברר הטוב מהרע לידבק בשרשו ומקורו מקור החיים ב״ה ואזי יתפרדו כל פועלי און ורוח הטומאה יעביר מן הארץ כשיתברר מתוכו בחינת הטוב המחייהו, ובירור זה יהיה ג״כ ע״י גילוי אלקותו למטה בהארה רבה והשפעה עצומה כמ״ש כי מלאה הארץ דעה את ה׳ כו׳ עכ״ל. לכן יהיה השלום עם הנחש ע״ד הנ״ל שלא יהיה עוד בחינת ולאום מלאום יאמץ כ״א יהיה נכנע ובטל לגמרי כביטול מדרגות התחתונות שבקדושה לגבי מדרגות העליונות מהן, כמו ביטול מל׳ דיצירה הנקרא ג״כ שפחה לגבי מל׳ דאצילות הנקראת גבירתה וכמ״ש כעיני שפחה אל יד גברתה כעיני עבדים מט״ט וסנדל אל אדוניהם, כן עד״ז יהיה ההכנעה והביטול גם בכל מה שהוא עכשיו סטרא אחרא, ויהיה הקליפה ע״ד קליפה ושומר לפרי כמש״ל בשם השל״ה. ועמ״ש בפ׳ בשלח בד״ה ויסב אלקים כו׳ וחמושים עלו בנ״י בענין מ״ש לע״ל וכתתו חרבותם לאתים כו׳ ולא ילמדו עוד מלחמה. וכמו שמעין זה ואפס קצהו היה בימי שלמה שנאמר ומלכת שבא באה כו׳ ולכן נקרא שלמה ע״ש השלום, שהאיר הארה מבחינת מלך שהשלום שלו, ועמ״ש בד״ה שיר השירים בפירוש אשר לשלמה ובד״ה צאינה וראינה בפירוש במלך שלמה, ובד״ה שחורה אני ונאוה בפירוש כיריעות שלמה, משם יובן שרש ענין השלום הנ״ל שהוא ע״י גלוי אור א״ס ב״ה דקמיה כולא כלא ממש חשיבי.

בבחיי ס״פ נח בענין באור כשדים וז״ל ומה שהזכיר לשון אור כשדים דע כי לשון אור כולל ג׳ ענינים בקעה והר ואש, בקעה מלשון מאורת צפעוני, כי הכתוב יקרא חורו של צפעוני והבקעה הוא העמוק, מאורת (ואפשר להעיר לזה לענין יהי מארת חסר כי משם יניקת מאורת צפעוני,

---

אדם . . עולם קטן : תנחומא פקודי ג. תקו״ז תס״ט (ק, ב). ועייג״כ אדר״נ פל״א. קה״ר א, ד. זח״ג קלד, ב. מו״נ ח״א פע״ב.

שלמה . . מלך שהשלום שלו : שבועות לה, ב. במד״ר יב, ד. ועוד. וראה רמב״ם הל׳ יסוה״ת ו, ט. שו״ע יו״ד סו״ס רעו.

ועמ״ש בפ׳ בשלח בד״ה ויסב אלקים : ראה אוה״ת בשלח ע׳ שעא.

בד״ה שה״ש בפירוש אשר לשלמה : לקו״ת שה״ש א, ד.

ובד״ה צאינה וראינה : לקו״ת שה״ש כב, א.

ובד״ה שחורה אני : לקו״ת שה״ש ז, ג. ספהמ״מ הנחות הר״פ ע׳ קכו.

והוא ג"כ בחינת אור כשדים, ומשם הוציא הקב"ה את אברהם כו') והוא כאלו אמר בבקעת כשדים. הר מלשון באורים כבדו ה' (ועיין רש"י כאן גבי מאורת צפעוני שהעיר ג"כ מענין אור כשדים כו'). אש מלשון חמותי ראיתי אור ישעיה מד ט"ז, עכ"ל.

בשל"ה בהקדמה בית דוד ד"ך ע"ב בשם הרב הגלאנטי בפסוק שישי ושמחי בת אדום הקדמה מעלה קבלתיה ממורי זלה"ה והוא שלא תהיה ביטול הקליפות כולם מכל וכל אבל תהיה שאותו צד המר והקשה יעקרהו הקב"ה מן העולם וישאר הקצה הטוב והמתוק, והענין הוא שימתיק הקב"ה החיצונים ממרירות עד שיכנסו אל הקדושה פנימה, וז"ס ושעשע יונק על חור פתן כו'. כבר ידעת כי סוד הייחוד והזיווג נקרא שעשוע, והנה השעשוע הזה תרד סוד שמחתו עד שיונק שהוא מט"ט תינוק יונק משדי אמו (עמ"ש בת"א פ' וארא בד"ה וארא אל אברהם כו' באל שדי) שעל ידו נעשה הייחוד בשית יומין דחול תרד השעשוע הזה עד חור פתן דהיינו עד אותו חור שהוא נוקבא דתהומא רבא משכן הטמאים עכ"ל. ויש לעיין במדרש שה"ש ע"פ דודי שלח ידו מן החור, והמכוון י"ל שבחי' חור פתן זהו עומק ההתקשרות ברצונות זרות ותענוגים שלנגד רצון ה'. ולעתיד בבחינת חור פתן הנ"ל יהיה ג"כ גילוי אלקות עד שלא יהיה החור בבחי' התקשרות תענוגים גשמיים כ"א יהיה חור וכלי ריקן לקבל גלוי אלקות וביטול לפי ערך אשר יוכל שאת, ולכן יהיה נכנע ובטל לבחינת תינוק הנ"ל מט"ט היונק וממשיך החלב משדי אמו שהוא ענין הבינה וההשגה באלקות כמארז"ל שעשה לה דדים במקום בינה.

ער"ש בשל"ה ועל מאורת צפעוני דהיינו נקבתו של פתן חרש וצפעוני הזה שהיא מאורת מארת חסר כתיב, גמול דהיינו סנדלפון אשר הוא נגמל מחלב אמו (עמ"ש בד"ה ואהיה אצלו אמון בפירוש כאשר ישא האומן את היונק) ידו הדה (ואפ"ל גמול לשון גמילת חסדים לכן בזכות זה ידו הדה על מאורת צפעוני) עכ"ד. א"כ לפירוש הגלאנטי פתן זהו דכר דקליפה ומאורת צפעוני זהו נוקבא דקליפה שלע"ל ימתקו, ויהיו נכנעים ובטלים אל הקדושה. וצ"ע דאומר ברבות ויגש פצ"ה הכל מתרפאים מי שהביא מכה על הכל אינו מתרפא אלא ונחש עפר לחמו ישעי' ס"ה למה שהוריד הבריות לעפר, הרי הנחש אינו מתרפא. וצ"ל דנהי שאינו מתרפא לעלות משפלותו אבל עכ"ז לא יזיק עוד כדמסיים הפסוק בהדיא לא ירעו ולא ישחיתו כו'.

בת"א פ' וארא בד"ה וארא אל אברהם : נה, ד.

שעשה לה דדים במקום בינה : ראה ברכות י, א.

בד"ה ואהי' אצלו אמון : לקו"ת במדבר יז, ד. מאמרי אדה"ז כתובים (א') ד"ה זה.

יב, א

ואמרת ביום ההוא אודך ד' כי אנפת בי ישוב אפך ותנחמני.

א) **נדה** ספ"ג דל"א א' דרש רב יוסף מאי דכתיב אודך ד' כי אנפת בי (מפני שכעסת עלי אני מודה שלטובתי היה) במה הכתוב מדבר בשני בני אדם שיצאו לסחורה ישב לו קוץ לאחד מהן (ולא יכול לצאת) התחיל מחרף ומגדף לימים שמע שטבעה ספינתו של חבירו בים התחיל מודה ומשבח לכך נאמר ישוב אפך ותנחמני. והיינו דא"ר אלעזר מאי דכתיב עושה נפלאות לבדו תלים סי' עג (הוא לבדו יודע שהוא נס אבל בעל הנס אינו מכירו) אפילו בעל הנס אינו מכיר בניסו.

רבות רב"ב. ילקוט ח"א נג ח"ב צד"א קט"א קכו"ב קכח"ג. עמה"מ עה"ד. שלה קג"א. תד"א ח"ב פי"א.

ב) **מד"ר** אמור ר"פ לב בשעה שצדיקים יוצאים מתוך ג"ע ורואין את הרשעים נידונין בגיהנם שנאמר ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כו' באותה שעה הם נותנים שבח והודאה להקב"ה על היסורין שהביא עליהם בעוה"ז הה"ד ואמר ביום ההוא אודך ד' כי אנפת בי ישוב אפך בעובדי כוכבים ומזלות ותנחמני מהם.

כא, יו"ד

מדושתי ובן גרני פרש"י תבואות קודש שלי ערימת חטיי כו' עכ"ל. עמ"ש ע"פ בטנך ערימת חיטים ובמד"ר פ' במדבר רפ"ד משל למלך שהי' לו כמה גרנות כו' והי' לו גורן א' כו' ע"ש והוא כפרש"י ילקוט ח"א חג"א כנ"ל ח"ב קנ"ו ב' בחי' קס"ד א' בשם המד"ר וכ"ה שם בישעי' ע"פ מאשר יקרת בעיני נכבדת ד"נ ע"ג רמ"ז שי"ו.

(ב) **במא"א** ג' כ"ה גורן נק' יסוד דנוק' וזהו שארז"ל במדרש רות רבה ע"פ וירדת הגורן שאין עושין גרנות אלא בנמוך שבעיר זהו יסוד דנוק' דבי' דשים וזרים הזרע העליון ורנ"ב אברים באשה (ר"ת ראה נא

ואמרת ביום ההוא: נעתק מגוכתי"ק 1056 רט, ב.
מדושתי ובן גרני: נעתק מהכתי"י 723 קנה, א.

בענינו כמ"ש בסידור האריז"ל כולם כלולים בסו"ד גימט' רנ"ג גרן עכ"ל ובאות ד' ססעי' ד' דישה נק' שימות כמארז"ל שהי' דש מבפני' וזורה מבחוץ דו"ד ע"ב) שהזכר יסוד דש וזורה ובורר שפע העליון עכ"ל עם הגהות, א"כ לדבריו הדישה והזורייה היא בעת הזורייה וז"ש ברות ותרד הגורן כו' ועי' במד"ר יו"ד כ"ג בענין יקב.

(ג) **אך** עוד י"ל כפשוטו שהדישה והזורייה בגורן לאחר שכבר נגמרה הצמיחה ונעשית תבואה וזהו כי ענין זריעת וצמיחת ראשית תבואתה הנ"ל, יובן ע"ד שנת' בת"א בד"ה ויהי בשלח פרעה בענין וזרעתיה לי בארץ, אך התבואה יש בה קש ומוץ ותבן אף שבתחלה הי' שומר וע' במד"ר ס"פ וישלח המתינו עד שתבא הגורן כו', והנה ענין שהמוץ והקש הם שומר לפרי נת' בד"ה ויקח המן את הלבוש בענין מארז"ל מעטרא לי' כסאסאה לשבולתא כו'.

(ד) **והנה** הבהמ"ק נק' גורן כמ"ש בסוף שמואל שנבנה דוקא בגורן ארוונה היבוסי ובהושענות אומרים אבן שתיה בית הבחירה גורן ארנון כו' ובמא"א א' קמ"ו ארנן כו' עכ"ל, וע' בלק"ת ס"פ חוקת דס"ו ע"ג ע"פ אכלה ער מואב בעלי במות ארנן שיש בחי' ארנן חו"ב תרין ריעין ויש לעומת זה במות ארנן וע' כה"ג בזוהר פ' יתרו דס"ח א' בענין כהן מדין כו' וע' מענין ארונה היבוסי בזוהר ויקהל דרי"ד ע"א וע"ב וא"כ מה שנבנה בהמ"ק בגורן ארונה דוקא זהו ע"ד שמברר השושנה מבין החוחים וע"ד מ"ש בת"א סד"ה ויאבק איש בפי' שהעלו אבק עד כסה"כ ע"ש, ואפ"ל ע"ד הבירור מבחי' גורן האטד ארונה היבוסי כמ"ש במא"א אות יו"ד סעי' י"ג יבוס נק' ערוה דקיימה ע"ג ברית וז"ש כל מכה יבוסי ויגע בצינור שהוא יסוד עכ"ל וזהו"ע המתינו עד שתבוא הגרן בנין בהמ"ק לע"ל שיהי' בחי' גרן ארנן שיהי' לע"ל זו"נ ע"ד תרין ריעין כמו או"א כנודע בענין ביום ההוא יהי' כו' וא"כ דישת ראשית תבואתה הוא בבחי' גרן הנ"ל ששם מקום הבירור ע"י הקרבנות שמבררים נה"ב וע"י ג' פעמים בשנה יראה כו' כדרך שבא לראות כו' וזהו מדושתי ובן גרני ועד"ז יובן ענין חג הסוכות באספך מגרנך ומיקבך כו' באספך כי אז מקבלים תבואתה בחי' גרן הנ"ל, אך בזמן חורבן בהמ"ק וגלות מצרים שזהו בחי' גרן האטד וכמ"ש במא"א ג' כ"ה גורן האטד הם השרים של עכו"מ כמו מצרים עשוים כגורן ונק' אטד וקוצים דעכו כאש קוצים ועמ"ש ע"פ ויקוצו מפני בנ"י וע' בבה"ז ויחי סד"ה רי"צ פתח ויבואו עד גורן האטד והנה סנהדרין נק' ג"כ גרן כי הם מנקין ישראל מהמוץ ותבן דהיינו שיהי' ובערת הרע וע"י התו' שענינה להפריד הרע כו'.

בת"א בד"ה ויהי בשלח פרעה: סא, א.
בד"ה ויקח המן את הלבוש: ראה אוה"ת מג"א ע' ב'שו. ובהוספות למג"א ע' א.
מעטרא לי' כסאסאה לשבולתא: סוטה ה, א.
בת"א סד"ה ויאבק איש: כו, ד.
שהעלו אבק עד כה"כ: חולין צא, א. זח"א קע, א.

(ה) **והנה** וירא יושב הארץ הכנעני בר"ת יש שם הוי' כ"כ בת"ז ד"ט ע"א ותחלתו ווי כו' וע' בת"א בד"ה ויהי בשלח פרעה צווח ווי כו' וע' בת"א בד"ה ויהי בשלח פרעה את העם, ויובן איך ע"י גורן האטד הנ"ל נתבררו בחי' ראשית תבואתה וזהו ויקוצו מפני בנ"י וכנ"ל ולכן וירא יושב זהו וי וזהו שהוא אבל גדול למצרים וע' בת"א פ' וארא בד"ה קח את מטך. זח"א פ' ויחי דרי"ו א' ר' חייא פתח ועמך צדיקים ענין הקדמה זו כדי לפרש ענין ויחי יעקב דמפרש על חיים עליונים נצחיים ע"כ מקדים פסוק לעולם יירשו ארץ נצר דיש בו שני ענינים לעולם זהו ע"ד וחיי עולם נטע בתוכינו והיינו ירשו ארץ כדמסיק שהוא ארץ החיים וע' במד"ר ויצא ר"פ ע"ד אתה מחסה חלקי בארץ החיים פירשו שמחיה חיים תחילה לע"ל נמצא לעולם ירשו ארץ היינו חיים נצחים לע"ל בתחיה"מ וכמארז"ל אינם חוזרים לעפרן ועד"ז מפרש ויחי יעקב וזכה לזה בארץ מצרים ע"ד מ"ש בזהר פ' חיי דקכ"ב ע"ב בענין ויהיו חיי שרה אתת שרה נחתת וסליקת בג"כ שרה זכתה לחיין עילאין כו' וזהו ע"ד הנז' בזח"ג ר"פ תזריע מ"ב ע"ב ע"פ כל ימי חיה בגין דאה"ח שדר לה חיים ונהיר לה ועד"ז י"ל ויחי יעקב שזכה לבחי' עה"ח וכמ"ש בפרדס ערך עץ בשם הרע"מ עץ החיים תפארת דילי' חכ' ובינה וידוע דיעקב הוא ת"ת וזה שארז"ל יעקב אבינו לא מת, והענין ע"ד דלית טהור אלא דנפיק מגו טמא דהיינו שא"א להתקשר בקדושה האלקי' עד שיצטרף ויזקק תחלה במקום הטומאה כשושנה בין החוחים דוקא כמבואר בזח"מ פ' נח ע"פ מש"ש בזו' דע"ג ב' ורזא דבת שבע כו' ובפ' לך לך דפ"ג ע"א ת"ח רזא דמילה אי אברהם לא יחית למצרים ולא יצטרף תמן בקדמיתא כו' והיינו כי מחמת חטא עה"ד טו"ר כל עניני הקדושה מעורבים טו"ר וצריך להפריד הטוב מהרע כו', וע' בת"א פ' מקץ בד"ה מזוזה מימין שזהו"ע מאן דלא מהפך חשיכה לנהורא כו' והיינו שע"י בירור הטוב מעה"ד טו"ר ע"י זכתה לחיין עילאין כו' וזהו ע"ד הנז' בזח"ג ר"פ תזריע מ"ב ע"ב ע"פ כל אתוון ט"ר כחדא כו' לכן ויחי יעקב שזכה לבחי' עץ החיים ע"י בארץ מצרים שבירר שם עה"ד טו"ר כו' וענין י"ז שנה גימט' טוב זהו ע"ד מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב כמ"ש בזהר פ' שמיני דמ"א א' והנה עה"ח נק' טוב כמ"ש בזהר בראשית ד"ח ע"א ע"פ שכל טוב לכל עושיהם דא אילנא דחיי דאיהו שכל טוב בלא רע כלל לבחי' טוב זה זכה יעקב בארץ מצרים ע"י בירור עה"ד טו"ר.

בת"א בד"ה ויהי בשלח פרעה: **סא, ג.**
בת"א פ' וארא בד"ה קח את מטך: **נז, א־ב.**
אינם חוזרין לעפרן: **ראה סנהדרין צב, א.**
דיעקב הוא ת"ת: **ראה זח"ג כח, סע"א.**
יעקב אבינו לא מת: **תענית ה, ב.**
בת"א פ' מקץ בד"ה מזוזה מימין: **מב, א.**

חגיגה טו"ב סנהדרין קו"ב תד"א ח"א פכא פג ציוני ס"פ הברכה, האריך, בת"א ס"פ שמות.

לבך יהגה אימה איה סופר כו'.

פ"ב דחגיגה דט"ו ע"ב, ופרש"י מגדל הפורח באויר הוא אות למד, ועמ"ש מזה בד"ה ראשי המטות סעיף י"ג בענין התר נדרים פורחין באויר, שהנדר בבינה והתר נדרים ע"פ יחיד מומחה מיסוד אבא, זהו בחי' אויר, וע' מענין אויר בד"ה מזוזה מימין פי' שהוא כתר, ועד"ז ענין מגדל הפורח באויר, המגדל היינו ג"כ בינה כמ"ש בפרדס ערך מגדל, ובמא"א אות מם סי"ט, ועמ"ש ע"פ אני חומה בענין ושדי כמגדלות, שהמגדל גבוה מהחומה, והחומה היא ג"כ בחי' סובב ומקיף והמגדל הבולט ממנה גבוה יותר וכמו בחי' שלמעלה מסוכ"ע, וע' מענין מקיף למקיף בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית, דרוש השני בענין ג' בחי' מזון לבוש בית, וע' מענין ושדי כמגדלות בסוף הזח"ג האזינו דרצ"ו א' דאינון נהרין רברבן דנפקין מאימא עילאה, ולכן הוא פורח באויר שהוא כתר, כנודע מענין הוא דא עתיקא שהתגלות עתיק הוא בבינה וגם הבינה נעשית כתר דז"א ולכן הבינה נק' הוא אע"פ שהחכמה שלמעלה ממנה נק' אתה מטעם כי היא כתר לז"א כמ"ש במא"א אות הא סעיף*.

והנה אות למ"ד בו תלויים מצות ל"ת שהם לא, ונודע של"ת שרשם גבוה ממ"ע כמ"ש בד"ה אלה פקודי המשכן משכן העדות ועמ"ש בד"ה ועשית ציץ בענין קדש למד מלמטה והוי' מלמעלה, כי קדש זהו אק"ב למד ל"ת זהו עדיין מלמטה בחי' באתערותא דלתתא אתעדל"ע, הוי' מלמעלה היינו אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת ועד"ז י"ל ענין מגדל הפורח באויר כו'.

והנה למד הוא ענין לימוד ע"ד מכל מלמדי השכלתי וכל בניך למודי הוי', וכן פי' אלף, ע"ד אאלפך חכמה, ובמג"ד באות למד למדני לעשות רצונך פי' ג"כ כי האלף ולמד ענינם אחד, אלא האלף מה שהחכמה מלמד

לבך יהגה אימה איה סופר: נעתק מגוכתי"ק 1072 רסז, א. ראה מאמרי אדה"ז נביאים ע' קכג.

בד"ה מזוזה מימין: תו"א מב, ג.

ועמ"ש ע"פ אני חומה: ראה אוה"ת שה"ש (ח"ג) ע' א'ג. וראה ספה"מ תקס"ה ח"ב ע' א'קיב.

בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית, דרוש השני: לקו"ת ברכה צח, ד.

סעיף: בגוכתי"ק נשאר מקום פנוי, וצ"ל יג.

בד"ה אלה פקודי המשכן: לקו"ת בשלח ג, ב.

ועמ"ש בד"ה ועשית ציץ: תו"א תצוה פד, א.

לבינה היינו אאלפך חכמה, ולמד הלימוד הנמשך מבינה המדות וא"כ זהו כענין תשב"כ ותשבע"פ, ויש מעלה בהלימוד דבינה כמ"ש בת"א ר"פ לך בענין אב רם זהו חכמה שכל הנעלם וכשנוסף בו הא דבינה נעשה אברהם בחי' גבוה יותר שיוכל להשפיע גם למטה, וזהו ולמדתם אותם את בניכם, למען תלמד ליראה, ולע"ל וכל בניך למודי הוי', והנה נו"ה נקראו למודי הוי', וכ"ז השפע הנמשך מהבינה הנק' למד, ועמ"ש מענין אלף ומענין למד ע"פ ויטע אשל בבאר שבע סעיף ט' י' י"א.

מ, א

נחמו נחמו, בכפליי' יש להעיר מענין קוממיו' דכשיתברר ב"ן יהי' קול כלה ג"כ שניהם בכתר א' ולכן הוא משבח' בלשון כפול כנז' במדרש שה"ש ע"פ הנך יפה כו'. וי"ל ג"כ בכפליי' גילוי פנימי ומקיף, על לב, וקראו אלי', כמשנ"ת וידעת תקס"ה בביאור, והוא ג"כ ענין אנכי אנכי הוא מנחמכם הא' מו"ס מקור הא"פ נק' ג"כ אנכי הב' שרש המקיפי' כנז' בכי המצוה הזאת דנצבים תקס"ה. כי מלאה צבאה, כל העסק להיו' גלוי א"ס בבי"ע וזהו ענין ש' צבאות, נרצה עונה זדונו' כזכיות.

מ, יב

ושקל בפלס הרים, ישעי' מם יב. (ב) איה שוקל, ישעי' לג, יח. (ד) אשקול ע"י עושי המלאכה, אסתר ג ט. לשקול על גנזי המלך, אסתר ד' ז'. (ה) כסף ישקול כמוהר הבתולות, משפטים כב, יו. (ו) ארבע מאות שקל כסף, פ' חיי כג, טו יז. (ז) שלישית השקל בשנה, נחמיה י, לג. עשרים גרה יהיה השקל, בחקתי כז כה.

בת"א ר"פ לך: יא, א־ב.
ע"פ ויטע אשל בבאר שבע סעיף ט' י' י"א: ראה אוה"ת בראשית כרך ז' תתשפו, ב — תתשפט.
נחמו נחמו: נעתק מגוכתי"ק 1114 קלח, א.
כמשנ"ת וידעת תקס"ה בביאור: ספה"מ תקס"ה ע' תשלח. אוה"ת ואתחנן ע' קעא.
בכי המצוה הזאת דנצבים תקס"ה: ספה"מ תקס"ה ע' תתעו. לקו"ת נצבים מה, ב.
ושקל בפלס הרים: נעתק מגוכתי"ק 1072 רסח, א.

פסוק מי מדד שייך למחצית השקל, על"ק ססע"י ג' וססע"י ד'.

ישעי' מם יב, מי מדד בשעלו מים.

א) **סנהדרין** ספ"ד דל"ט סע"א א"ל ההוא צדוקי לרבי אבהו אלקיכם כהן הוא דכתיב ויקחו לי תרומה (עמ"ש מזה ע"פ ויקחו לי תרומה) כי קבריה למשה במאי טביל, וכי תימא במיא והכתיב מי מדד בשעלו מים, א"ל בנורא דכתיב הנה ה' באש יבא כו'. ענין הטבילה במים מבואר בסידור בכוונת המקוה, מקוה מים היא בינה ובה מאיר ד' יודין דשם ע"ב שזהו ענין מם סאה, והטבילה היא ההתכללות ז"א בבינה כו'. והטבילה בנור, הנה ד' יסודות ארמ"ע, הרי האש גבוה הרבה מהמים, עיין בד"ה אתם נצבים פ"ג בענין כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא, וע' בד"ה והיה מספר בנ"י. ולע"ל כתיב ואני אהיה לה נאום ה' חומת אש כו' והוא בינה כו'. ופי' בשעלו י"ל פרסת רגל כדמשמע בפרש"י כאן שכ' בשעלו בהליכתו, שנאמר דרכת בים סוסיך, וכ"כ עוד רש"י במלכים א' סי' כ יוד, לשעלים לשון מדרך כף רגל וכן במשעול הכרמים, וכן מי מדד בשעלו מים, שדרך בים סוף שנאמר דרכת בים סוסיך עכ"ל. עוד פרש"י כאן בשעלו כמו במשעול הכרמים, שביל. ד"א שעל שם כלי הוא וכן בשעלי שעורים, יחזקאל יג. והמ"צ פי' בשעלו אגרוף (ענין במדה שאדם מודד כו'. בנדרים דפ"א ב' שלא מצינו שועל שמת בעפר פיה קאי שועל על אבר התשמיש, וא"כ י"ל בשעלו יסוד, ור"ל מי בינה מדד בשעלו יסוד אבא, מים חסד, והוא גרה לא יגור, שאינו מקלס להקב"ה א"כ עשרים גרה קילוס ושבח).

והנה לענין טביל בנורא יש להעיר מענין ועתיק יומין יתיב כו' נהר דינור נגיד ונפיק מן קדמוהי כו' בדניאל סי' ז' ט"י. וידוע כי עת"י זהו בחי' כתר, וכיון ממנו נגיד ונפיק נהר דינור לכך בו טביל ז"א כו', כי בפרדס נהר דינור ת"ת כשנוטה לצד הגבורה, ואפ"ל כי כמו שנהר דינור יוצא מזיעתן של חיות המרכבה דבריאה כן מרכבתא עילאה ד' חיות באצי' הם פני ארי' אבא פני שור אימא כו' כמ"ש במא"א ע"כ מהם נמשך ג"כ נהר דינור כו' ובזח"א פ' בראשית דכ"ג סע"ב דבחי' נוריאל זהו ענין נהר דינור.

ב) **זח"ב** ס"פ תרומה דקע"ה סע"ב תאנא כתיב מי מדד בשעלו מים, מאן מים דא הוא בינה. אפ"ל שהיא בחי' המים אשר מעל השמים כי שמים הוא ז"א, ומעל השמים הוא בינה, כמ"ש במא"א אות

(עמ"ש מזה ע"פ ויקחו לי תרומה) : אוה"ת תרומה ע' א'שמט.
מבואר בסידור כוונת המקוה : קנט, ג.
עיין בד"ה אתם נצבים פ"ג : לקו"ת נצבים מד, ג. ספה"מ תקס"ב ע' תקכו.
וע' בד"ה והיה מספר בנ"י : לקו"ת במדבר ו, א־ב.
ועמ"ש בד"ה והיה מספר בנ"י : לקו"ת במדבר ה, ד.

עיין סל"ה על שמים נקרא בינה שהיא על ז"א הנקרא שמים. וע' זח"ג ויקרא דט"ז ע"א, ובפ' שמות דף ה' ע"ב בפי' על כלי מים, דפי' ג"כ בינה וכנ"ל. ובמא"א על כל מים בינה שהיא למעלה מחסד מים זכים וגבורה מים עכורים, ובזח"ג ס"פ פנחס דרנ"ח סע"א משמע דהמים אשר מעל השמים הם מבחי' כתר י"ל כי הבינה נק' הוא לפי שהיא בחי' כתר דז"א. גם בפרדס ערך מים זכים כ' בשם הזהר פ' מצורע דהבינה נקרא מים רבים והטעם כי היא נהר שאינו פוסק מימיו ונהר יוצא מעדן כו', והוא שם בזהר דנ"ד סע"ב ע"פ מקולות מים רבים, וא"כ דבחי' מים הנ"ל זהו ענין ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. א"כ מי מדד בשעלו מים היינו קו המדה כמה יהי' האור הנמשך בבחי' עדן להאיר בגן כו', ונהר הנ"ל ג"כ יובל שמו שער החמישים, וא"כ מי מדד היינו עתיקא יחידו של עולם. בשעלו י"ל יסוד אבא כנ"ל. ואפ"ל ג"כ ע"ד מקוה ישראל היא בינה, כמ"ש במא"א מ"ם ס"צ והמים שבה מם סאה נמשך מד' יודין דשם ע"ב שבחכמה, וזהו ג"כ ענין מי מדד כו'. גם ע"ד יחוד מים עליונים עם מים תחתונים אתעדל"ע לפי ערך האתעדל"ת וכ"ז ע"י מי מדד כו', וע' בזהר פקודי דרל"ג ע"ב דהמדידה דבחי' עלמא דאתכסיא הנק' ים הוא בחי' קנה המדה.

קיצור. מים מל' בינה, בחי' המים אשר מעל השמים, א"כ ונהר יוצא מעדן. ויש בחי' קו המדה למדוד בחי' המשכת הנהר בג"ע. וזהו ענין קנה המדה, וגם המדה דהמשכת מים עליונים לפי ערך ההעלאה של מים תחתונים בוכים כו'.

ג) **ר'** אלעזר מתני הכי, דא חסד, ר"ל בחי' מים היינו חסד. ועמ"ש בד"ה והיה מספר בנ"י בענין פלג אלקים מלא מים, דפי' פלג אלקים שנפלג ונחלק שם אלקים שהוא מסתיר להיות מי אלה, ע"ד מי ברא אלה, ועי"ז הוא מלא מים, וא"כ אתי שפיר פי' מי מדד בשעלו מים כו', ועמ"ש מענין מים בסידור בענין נטילת ידים, ובד"ה ושאבתם מים בששון כו'.

א"ל רבי שמעון כולא בחד מתקלא סלקא, ומתתקן, י"ל ע"ד הנ"ל שבינה נק' על כל מים, שהיא למעלה מחסד מים זכים כו', א"כ החסד מקבל מהבינה ע"ד אתה כהן לעולם. ואפ"ל ע"ד ולך אד' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו וכתי' בעל גמולות ה' ע"כ זהו מי מדד בשעלו מים דקאי ג"כ על החסד שבני אדם עושים שמודד החסד לשלם לאיש כמעשהו כו'. גם ע"ד ובחג נידונין על המים.

ועמ"ש מענין מים בסידור בענין נטילת ידים: **קא, א.**
ובד"ה ושאבתם מים בששון: לקו"ת דרושים לסוכות **פ, א.**

ועיין בזח"א פ' בראשית די"ח ע"ב ע"פ יקוו המים אל מקום אחד דפי' יקוו ל' קוין והם המשכות המוחין וג' קוין בז"א, וזהו ג"כ ענין מי מדד. גם ענין ברהטים בשקתות המים בזהר ויצא.

ושמים בזרת תכן, מאן שמים תפארת דכתיב תפארת ישראל. עיין בלק"ת בסוף שיר השירים בד"ה כי כאשר השמים החדשים בפירוש השמים כסאי דלשם פי' ג"כ שמים הוא ת"ת שממנו נמשך הכתר וממנו נמשך הפרסא הנק' כסאי, ובעבודה שמים הוא בחי' תשובה בחי' בכל מאדך יחידה כו'. ואפ"ל לפ"ז פי' בזרת תכון ל' פזור כדלקמן מלשון וזריתי פרש כו' כי צדקת פרזונו, פזרונו צדקה עשה הקב"ה שפזרן כו' שעי"ז דוקא יבואו לבחי' תשובה הנ"ל הנקרא שמים. ובחשן כתי' זרת ארכו וזרת רחבו כו'. והנה זרת פרש"י פ"ב דערובין דכ"א סע"א שהוא חצי אמה, והתוספת שם פי' שליש אמה, ובת"ז תקון חמישי דט"ו סע"א כ' אמה ה' עילאה, וחצי האמה ה' תתאה כו' ואמאי אתקרי ה' תתאה חצי האמה בגין דאתקרי מצה פרוסה לחם עוני. לפ"ז א"ש ושמים בזרת תכון דהיינו ע"י ה' תתאה הנק' חצי האמה וכמ"ש בהבראם בה' בראם ה' זעירא כו', וע' פרדס ערך אמה ושם פי' מצה פרוסה ע"ד הירח שלפעמים הוא נראה חציו מאיר כו' ועיין שם בערך מצה פרוסה בסוד המ' ונקראת מצה שאין בה תערובות חמץ שכבר נטהרה לבעלה ונקראת פרוסה שעדיין לא נזדווגה כדי שתשלים פרצתה ולזה רמז מצה פרוסה בפסח כו'. ובתקונים פירש כי מצה היא ה' והיותה פרוסה היא ד' כו'. וע"ש ערך הלל בענין הלל גמור ושאינו גמור ג"כ ע"ד הנ"ל. וע' במא"א א' צ' מענין אמה, ובאות ה' סי"ד מענין הלל ובאות מם ססע"י צ"ה מענין מצה פרוסה רחל שנפרסה מלאה והיא מצה ענייה לחם עוני כו'. מכ"ז אפ"ל לענין ושמים בזרת תכן חצי האמה, ע"ד אשר ברא אלקים לעשות לתקן להמשיך שלימות האמה כו'. ומזה יש להעיר לענין מחצית השקל שהוא ע"ד מצה פרוסה היינו שיהיו ע"ד מונין ללבנה דוקא שמצדה דוקא בחי' החצאים לפי שאין בה שלימות מצד עצמה ולית לה מגרמה כלום, רק מה שמקבלת מבחי' שמש הוי' שבו דוקא הוא השלימות, וכמ"כ באדם צ"ל בחי' הביטול שיראה א"ע חסר ול"ל מגרמיה כלום וכמ"ש כי ממך הכל כו' ועמ"ש ע"פ בחצוצרות, וזהו העשיר לא ירבה ע"ד אל יתהלל העשיר בעשרו כו' כ"א בזאת יתהלל שיהי' בחי' זאת שהוא נוק'

ובאסתר עד חצי המלכות ותעש כי אסתר בחי' לבנה כמ"ש במד"ר ע"פ יפה כלבנה ממ"ש ואני לא נקראתי כו' זה שלשים יום כו'.

עיין בלקו"ת בסוף שה"ש בד"ה כי כאשר השמים החדשים: **נא, א.**

צדקה עשה הקב"ה שפזרן: **פסחים פז, ב.**

אשר ברא אלקים לעשות לתקן: **ראה פרש"י לבראשית רבה פי"א, ז.**

מקבל ירח שאין לו שלימות כלל, אשה יראת ה' היא תתהלל, אין עשיר אלא בדעת בחי' משה ואעפ"כ תפלה לעני בחי' והדל חשוב כמו תפלה למשה.

קיצור. ושמים ת"ת בזרת תכן, מלשון וזריתי פזרונו, זרת חצי האמה, ה' תתאה, מצה פרוסה, לחם עוני, מצד הירח. וזהו ג"כ מחצית השקל ע"ד מונין לבנה, שיראה א"ע חסר מכל מעלה, בחי' ענין ואביון אני.

ד) **ובפרדס** ערך חצי, כל דבר פרוס לחצאין הוא מצד המ', כי החצי מטעם מעוט הירח, ויש חצי ההין והוא הת"ת כו' וכן מחצית השקל הוא ת"ת כו', והוא מחלק אותה לחצאין יוד למעלה ויוד למטה הוי"ו באמצע כו' עכ"ל ולפע"ד אפ"ל כי מאחר שהלבנה היא בבחי' חצי ממילא גם ת"ת שמש נק' מחצית דכר בלא נוק' ג"כ אין לו שלימות כי זכר ונקבה בראם ואזי דוקא ויקרא שמם אדם וכמ"ש בזהר ויקרא דף ה' ע"א בפי' גדול הוי' כשהוא בעיר אלקינו דמלכא בלא מטרוניתא לאו הוא גדול ולא מהולל כו'. וכ"כ שם עוד דף ג' ע"ב. ובמ"א פי' כי עי"ז נמשך בבחי' שמש הוי' מבחינה דלעילא מן שמשא, ע"ד בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו כו', והיינו שעי"ז והיה אור הלבנה כו' ואור החמה יהיה שבעתים כאור זה"י, ועמ"ש בתלים ע"פ בחצוצרות וקול שופר, דפי' הה"מ נ"ע בחצוצרות ב' חצאי צורות, כביכול כנס"י עם הקב"ה. כי אדם א' דם, פי' שהאדם שלמטה הוא בחי' דם, כי הדם הוא הנפש וכשמתדבק באלופו של עולם אזי נקרא אדם. וזהו אדם אחד מאלף מצאתי, זה משה כו' במד"ר ויקרא פ"ב, וזהו שתי חצאי צורות כי האדם הוא חצי צורה שהוא רק דם, ואלף לבד כביכול ג"כ אינו צורה שלימה, וכשיתדבקו יחד נעשו צורה שלימה. ועמ"ש בפי' ענין צורה בת"א סד"ה הבאים ישרש יעקב בענין יוצרך ישראל ובד"ה מזוזה מימין, אך איך יבא האדם לבחי' זו שיהי' חצי צורה לגבי הקב"ה זהו ע"י מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו', כך אין בלבנו אלא אחד, וע"ד שחורה אני ונאוה בזה"ג בלק קצא א'. וזהו שיתנו מחצית השקל דוקא. ולכן בר"ח נאמר והרעותם בחצוצרות כי אז התדבקות שמשא בסיהרא כו'. ולכן המשילו בתנ"ך התדבקות כנס"י בהקב"ה ע"ד תשוקת אשה לאישה וכמשארז"ל במד"ר פ' בראשית פ"ך ע"פ ואל אישך תשוקתך אין תשוקתה של אשה אלא לאישה כו' ואין תשוקתו של הקב"ה אלא על י' שנאמר ועלי תשוקתו עכ"ל.

אין עשיר אלא בדעת: **ראה נדרים מא, א.**

דפי' הה"מ נ"ע חצוצרות ב' חצאי צורות: **אור תורה בהעלותך מה, ד (הוצאת קה"ת תשל"ג). הובא ונתבאר באוה"ת בהעלותך ע' שסט־ע. תהלים (יהל אור) צח, ו.**

בת"א סד"ה הבאים ישרש יעקב: **תו"א נג, ג־ד.**

ובד"ה מזוזה מימין: **תו"א מב, ג־ד.**

וייצר בשני יודין: **ראה פרש"י בראשית ב, ז. וראה תו"א בראשית ג, ד.**

ועמ"ש ע"פ לפני לא נוצר אל: **ראה לעיל ד"ה לפני לא נוצר אל.**

וזהו וייצר ה' אלקים את האדם וייצר בשני יודין ע"ד ב' מחצית השקל ב"פ י' זהו צורה שלימה בחי' האדם שהוא להיות גלוי אלקות. וע' בענין ב' ברכות דנישואין יוצר האדם ואשר יצר בת"א פ' בראשית בד"ה להבין ענין הברכות, ועמ"ש ע"פ לפני לא נוצר אל, בזח"ג קדושים דפ"ו ע"ב. עוי"ל בענין אדם א' דם כי דם פירושו ג"כ לשון דום לה', שהוא לשון תקוה ול' שתיקה, והיינו ע"ד קוה קויתי לה', גם י"ל דם לשון אדמה לעליון. וע' בפרש"י בחומש ר"פ כי תשא ע"פ וקנמן בושם מחציתו חמשים ומאתים גזירת הכתוב שיהי' בו חצאין. ובלק"ת מהאריז"ל פ' תרומה בטעמי מצות וז"ל הנה תמצא ברוב מדות שהיו במשכן היה בהם חצי אמות והענין במה שידעת איך כולם הם בסוד חצאים כו' ע"ש. ועמ"ש במ"א דגם בהכתר הממוצע בין המאציל לנאצלים בהממוצע יש ב' בחי' והם ב' חצאים כו' להעיר מן חציים אל הים הקדמוני וחציים אל הים האחרון מענין חצות לילה, מענין חצי שבט המנשי, עד חצי המלכות, מכל הנ"ל י"ל פי' ושמים בזרת תכן, כי שמים ז"א בעצמו הוא ג"כ רק מחצה, כי שמים וארץ הם זו"נ בחיבור שניהם יחד דוקא הם אדם שלם, לכן תכלית עליות הנשמות לאשתאבא בגופא דמלכא, וע' אג"ה סי' ד' בד"ה נגאלין אלא בצדקה בפי' למען חייך.

קיצור. כל דבר פרוס לחצאין מצד המ', ומחצית השקל י"ל כי גם הדבר אין לו שלימות בלי הנוק', אימתי הוא גדול, בחצוצרות ב' חצאי צורות, אדם א' דם, וייצר כו' את האדם, פי' יוצרך ישראל, לכן ושמים בזרת תכן חצי אמה, ופי' מחצית שיהי' רק מקבל ממנו ית' ואין חיים אחרים כלל (בשליש ע' תלים סי' פ' ו' בדמעות שליש או המשרה את אשתו ע"י שליש, ובת"ז ש"ו א' פי' בשליש ת"ת) ועמ"ש ע"פ הזח"ב ויקהל דקצ"ז ב' ע"פ מי עלה שמים דמפרש ששמים עלה לבחי' מי וע"ש בבה"ז, והיינו כיון מי מדד כו' ושמים בזרת תכן לכן עליית שמים לבחי' מי זהו עלי' עצומה.

ה) וכל בשליש עפר הארץ דא הוא גבורה, ובת"ז תקון ה' דט"ו סע"א פי' להפך, מי מדד בשעלו מים ודא דרועא ימינא דאיהו גוון חוור, ושמים בזרת תכן דא דרועא שמאלא דאיהו גוון סומק, וזהו כעין שמצינו

גם י"ל שהיא מחצית ע"ד הגוף לגבי הנשמה הם שני חצאים ואזי נעשים אחד וכן הוא עד"מ בכנס"י סד"ה שימני כחותם, ועמ"ש ע"פ החדש הזה שבחי' התחדשות זהו מצד הלבנה דוקא, והיינו ע"י ביטולה תחלה ואח"כ נעשית נקודה כו' ואח"כ חצי ואח"כ מתמלאת כו'.

סד"ה שימני כחותם: ראה לקו"ת שה"ש מה, ד.

ב"ש אומרים שמים קדמו כי למה נק' שמים ששמים מעשיהם של בריות במד"ר פ' בראשית פ"ה, א"כ שמים הם בחי' גבורה, וכל בשליש עפר הארץ דא גופא עמודא דאמצעיתא דאיהו גוון ירוק ושקל בפלס הרים וגבעות במאזנים תרין סמכי קשוט עכ"ל. במד"ר בא פט"ו ע"פ מדלג על ההרים הם מלכיות כו' וכתי' כי לא ממוצא כו' הרים כי אלקים כו' וזהו ושקל בפלס הרים כו' ע' בכלי פז במקומו בישעי' כאן מי בינה בחמישים שעריה כו' וכל בשליש ע' פרש"י שליש מדבר כו' וע' במד"ר ס"פ ע"פ והשלישית יוותר בה ומ"ש ע"פ ושלשת תרד וע"פ בחדש השלישי לצאת, ומענין על שלשה דברים העולם עומד.

ושקל בפלס הרים אלין אינון שאר כתרין דאקרין טורי אפרסמונא דכיא. פי' במק"מ נו"ה שהם מבינה הנקרא אפרסמונא דכיא, ובמא"א א' קס"א אפריון נק' המ' אך אפרסמון סוד הבינה ע' זח"ב תרומה קכז"א.

וגבעות במאזנים אלין שאר רתיכין תתאין מינייהו כ' במק"מ פי' מ' ובי"ע וכן בזהר פ' תשא דקפ"ט ג' סע"ב גבי ונשא מגבעות פי' שגבעות הן בתולות אחריה ריעותיה וכ"כ בפ' משפטים דקי"ב סע"א וע"ב והן ההיכלות דבריאה יצירה כו', וע' בלק"ת סד"ה אתם נצבים, מענין הרים וגבעות, משמע שהן אה"ר שלמעלה מהשכל והמדות שע"פ שכל, ובלק"ת בשה"ש סד"ה קול דודי בענין מדלג על ההרים כו' ע"ד ישאו הרים שלום לעם וגבעות בצדקה.

ו) **ת"ח** בשעלו מאי שעלו רוחא דחכמתא. הנה לפרש"י ושאר מפרשי' לכאורה אין שועלו ענין לרוח דחכמתא, ואפ"ל משום שעלו לשון שביל כמו במשעול הכרמים וכ"כ ושבילך במים רבים תלים סס"י ע"ז ובפרדס שער הנתיבות דל"ב נתיבות חכמה נקראים ג"כ שבילים וכ"ה בזהר פקודי דרל"ג ע"א אינון ל"ב לקבל ל"ב שבילין דנפקין מלעילא, ובמא"א שין ס"ל פי' שביל יסוד דאבא יש ל"ב נתיבות חכמה כו', ובפע"ח שער הברכות נ' מפרש שביל דעת עליון המייחד ומחבר החכמה, וזהו ושבילך היינו דעת והוא יסוד אבא המאיר בבינה הנק' מים רבים והוא קוץ התחתון של היוד שממנו מקבל הה', וקוץ זה התחתון שרשו מקוץ העליון כמ"ש בת"א ר"פ לך לך, ובזהר בראשית דל"א ע"א בשביל חד דקיק דאתיידע בגניזו לגביה, ועיין בסה"מ סי' קי"ד דנ"ה ע"א וסי' קטז דנ"ח ע"א. ועיקרו בזהר בראשית די"ג סע"ב ע"פ קדש לי כל בכור דא יוד דאיהו קדש כו' פטר כל רחם בההוא שביל

ע"פ ושלשת תרד: אוה"ת בראשית כרך ב' ע"פ זה.
ע"פ בחודש השלישי לצאת: ראה אוה"ת שמות ע' תשעג.
בלק"ת סד"ה אתם נצבים: מה, א.
ובלק"ת בשה"ש סד"ה קול דודי: טו, ד.

דנחת מן יוד דאיהו אפתח רחמא למיעבד פירין ואבין כדקא יאות ואיהו קדש עלאה ופי' בזהרי חמה בההוא שביל דקיק היינו החכמה הנזכר פוטר רחם הבינה ע"י שביל דקיק המיחדם הרומז בקוצו של יוד התחתון שבחכמה כו' לעשות פירין ואיבין בתוכה היינו דו פרצופין כו'. ובמק"מ שביל דקיק יסוד דאבא אפתח רחמה למעבד פירין ואיבין פי' שפותח דלתות שערי יסוד אימא כדי להוציא הנשמות שהם נקראים פירין ואיבין. וזהו ע"ד מ"ש בסידור שער הסוכות על מאמר הזהר פ' אמור דף ק"ד ע"א יעקב אמר אז יבקע כשחר אורך. והנה כאשר יתגבר ויומשך בה שפע השכל מבחי' יסוד אבא כו' אזי נבקע יסוד אימא ומאיר בהמדות והדבור כו' ע"ש וזהו ענין דאפתח רחמה, ועמ"ש בלק"ת ס"פ בלק סד"ה מה טובו בענין פטר כל רחם, וזהו מי מדד בשעלו מים, כי שעלו לשון שביל היינו יסוד דאבא שנק' רוחא דחכמתא, ועי"ז מודד המים דבינה כו' ועיין במא"א אות פ' סעיף ה' פלא יסוד אבא שביל המעורה בבינה, אלף אאלפך חכמה עכ"ל וע' בזהר בלק קצג בע"פ כי עשית פלא, ויש שביל החיצון ע"ד כן דרך אשה מנאפת כו' לא פעלתי און ר"ת פלא. והנה ענין שביל המעורב בבינה זהו ענין בית לוי, כמ"ש בזח"ב די"א סע"ב אתר דחכמה עילאה וההוא נהר מתחבראן כחדא ולא מתפרשין לעלמין כו' הה"ד לויתן זה יצרת כו', וא"כ בחי' זו היא בחי' ים ששם בחי' לויתן ונוני ימא ע"כ נק' מי מדד בשעלו מים, וזהו ג"כ ענין מלך בינה שהשלום שלו יס"א, כי הן לא מתפרשין יוצא מעדן תמיד כו' שהוא בחי' ונהר יוצא מעדן כנ"ל.

והנה שועל נק' ג"כ פקח שבחיות בגמרא פב"ת דברכות דס"א ע"ב אתה הוא שאומרים עליך פקח שבחיות, וספ"ד דסנהדרין שלש מאות משלי שועלים היו לו לר"מ, ובמהרש"א שם והחכם בכל מקום המשילו אותו לשועל ע"ש שהוא החכם ביותר בחיות כו' ובמד"ר וישלח פע"ח אמר לון הדין תעלא אתון להכא דאנא ידע תלת מאה מתלין כו', והמשילו יעקב אבינו כן יעו"ש. וצ"ל ענין שלש מאות דוקא. ואפ"ל כי המ' דאצי' כשנעשית כתר לבריאה נקראת ראש לשועלים, ונגד ג' עולמות בי"ע הוא שלש מאות משלים, וכה"ג נתבאר בענין שלש מאות אמה אורך התיבה, ועד"ז בשלמה שהוא חכמה תתאה נאמר וידבר שלשת אלפים משל עיין בת"א בד"ה מזוזה מימין, וזהו ענין הוי זנב לאריות שהם ע"ס דאצי' שהמ' היא בחי' אחרונה שבהם ונק' סוף כל דרגין אעפ"כ זהו עדיף מבחי' היותה ראש לשועלים ע"ס דבריאה כו'. ועד"ז אמר רשב"ג לבנו רבינו הקדוש שר"א בר' שמעון הוא ארי בן ארי ואתה ארי בן שועל, כלומר שרשב"ג הי' עניו קרא א"ע

בסידור שער הסוכות על מאמר הזהר פ' אמור: **רנז, ב. רנח, א.**
ועמ"ש בלק"ת ס"פ בלק סד"ה מה טובו: **עד, ב.**
נתבאר בענין שלש מאות אמה אורך התיבה: **אוה"ת נח כרך ג'.**
עיין בת"א בד"ה מזוזה מימין: **מב, ב.**

שועל שהוא פקח שבחיות אבל עכ"ז הוא בחי' חכמה דבריאה, משא"כ אריות אריה אותיות ראיה הוא מאצי' ששם מאיר חכמה עילאה כו'. והיינו כי יש ל"ב נתיבות עילאין דחכמה עילאה כבוד עילאה, וזהו ענין שעלו ל' שביל. ויש ל"ב נתיבות תתאין במ' כבוד תתאה וזהו ענין שועל שהיא ראש לשועלים כו'. וזה יש לפרש ג"כ בענין מי מדד בשעלו מים דהיינו עולם הבריאה נק' ג"כ ים עלמא דאתכסיא, כי בריאה הוא מחשבה ובורא חושך בד"ה מי מנה עפר יעקב ונמדד ע"י ל"ב נתיבות חכמה תתאה הנק' שעלו לשון שועל פקח שבחיות כו', וגם י"ב בקר והים עליהם מלמעלה ים של שלמה י"ל ג"כ נמדד ע"י ל"ב נתיבות שבמ' כו'.

קיצור. שעלו רוחא דחכמתא, כי שועלו היינו שביל שהוא יסוד דאבא יש ל"ב נתיבות, והוא המייחד חו"ב וגם נק' פטר כל רחם, וזהו ושבילך במים רבים, וגם שועל פקח, ג' מאות משלים כי מ' דאצי' נעשית ראש לשועלים לבי"ע, וזהו ל"ב נתיבות תתאין ובו נמדד הים שע"ג י"ב בקר דבריאה.

ז) **ושמים** בזרת תכן מאי זרת אינון חמשין תרעין דאתפתחו ואתפזרו לכל סטרין כד"א וזריתי פרש כו' וכל בשליש מאן שליש, רחמי, שלימותא דכולא. י"ל עוד פי' בשליש היא אות גימל שממנו נמשך ההשפעה לד' וזהו ענין גומל דלים וכמ"ש בזהר ויחי דרל"ד ע"ב ע"פ ואגידה, וא"כ עפר הארץ היא מ' וההשפעה נמשך לה מהגומל שהוא היסוד, וזהו ענין יוסף ויהודה בת"א בד"ה ויגש אליו יהודה.

זהר פקודי דרל"ג ע"א אשתכח אמה חד דאיהו תלתין ותרין שלישין כד"א וכל בשליש עפר הארץ וע"ש במק"מ כמה פירושין על שליש, ואפ"ל עוד כי ביום שלישי למע"ב נאמר ותראה היבשה.

ח) **במד"ר** במדבר פ"ב דרי"ב ע"ד א"ר אבין כל הדברים יש להם מדה המים יש להם מדה שנאמר מי מדד בשעלו מים, והשמים יש להם מדה שנאמר ושמים בזרת תכן כו', ומי שאין לו לא מספר ולא מדה אלו ישראל שנאמר והיה מספר בנ"י כחול הים וכו' ור"ל דשם נאמר אשר לא יספר, ועמ"ש בלק"ת פ' במדבר בד"ה והיה מספר בנ"י פ"ג, ובהביאור פ"ד, ומ"ש בפ' בלק סד"ה מי מנה עפר יעקב כו'. ובהביאור שם שזהו ע"י שעושין רצונו של מקום אזי הוא בבחינת אשר לא יספר, והיינו ע"י המשכת הכתר עליון יעו"ש. וא"כ י"ל שבחי' המדה זהו נמשך מצד החו"ב, והיינו מי

בת"א בד"ה ויגש אליו יהודה: מד, א.
בלק"ת פ' במדבר בד"ה והיה מספר בנ"י פ"ג: ו, א.
בפ' בלק סד"ה מי מנה עפר יעקב: סח, א־ב.
ובהביאור שם: ע, א־ב.

מדד בשעלו מים כו׳, כי החו״ב הם המגבילים שיהי׳ עד פה תבא כו׳ ולכן נק׳ ג״כ החכמה חשבון כמ״ש במא״א, ועמ״ש בלק״ת פ׳ חקת ע״פ בואו חשבון. אבל הכתר נק׳ חד ולא בחושבן בת״א פ׳ וירא סד״ה פתח אליהו, וע׳ מענין קו המדה סד״ה ראה ריח בני ובד״ה ויהי בשלח פרעה, ובלק״ת פ׳ נשא בביאור ע״פ כה תברכו בענין ישא ה׳ פניו כו׳, ובפ׳ בחקתי סד״ה בשברי לכם, בענין והשיבו לחמכם במשקל, ובביאור בואו חשבון, וברע״מ פ׳ תשא ובבה״ז שם ובפ׳ פקודי דרל״ג וביאור מזוזה מימין, וביאור לבבתיני פ״ד בענין כי אדם אותיות מאד. נמצא ע״י נש״י נמשך בחי׳ מאד, וזהו ג״כ בחי׳ אדם כו׳, וע׳ ביאור ועתה יגדל נא דתקס״ג, וע׳ בסידור בביאור ועשו להם ציצית בסופו גבי ושורש ענין התורה בפנימיות וחיצוניות כו׳, שכמ״כ בהתורה יש בה סתים וגליא ומצד הגליא היא בבחי׳ מדה רק שהיא ארוכה מארץ מדה ע׳ עירובין דכ״א סע״א, ומצד הסתים היא א״ס ע׳ מד״ר בראשית ר״פ יוד לכל יש סיקוסים כו׳. וע׳ בלק״ת בשה״ש בד״ה ששים המה מלכות כו׳ אחת היא יונתי הראשון, שיש בחי׳ בנש״י הנק׳ אחת היא למעלה מבחי׳ ששים מסכתות הנק׳ ששים המה מלכות. והיינו כנ״ל כי מצד הנגלות שבתורה כו׳ וישראל ג״כ סתים וגליא ומתקשרין בסתים בחי׳ א״ס. וזהו והיה מספר בנ״י כו׳ אשר לא יספר וכו׳.

מג, י

לפני לא נוצר כו׳

משנה * וכל אחד כלול משששה הוא ל״ו כמנין לאה, וזהו ג״כ ענין ששה בנים שילדה לאה כמ״ש במ״א ע״פ אלה פקודי כב״ל ומש״ש שהוא ע״י עסק

בלק״ת פ׳ חקת ע״פ באו חשבון: **סד, ד.**

בת״א פ׳ וירא סד״ה פתח אלי׳: **יד, א־ב.**

סד״ה ראה ריח בני: **תו״א כ, ג־ד.**

ובד״ה ויהי בשלח פרעה: **תו״א סא, ב.**

ובלק״ת פ׳ נשא בביאור ע״פ כה תברכו: **כז, ג־ד.**

ובפ׳ בחקתי סד״ה בשברי לכם: **מח, ג.**

ובביאור בואו חשבון: **לקו״ת חקת סו, ד.**

וע׳ ביאור ועתה יגדל נא דתקס״ג: **ספה״מ תקס״ג ע׳ תקעו ואילך. וראה ג״כ אוה״ת שלח ע׳ תפו ואילך.**

וע׳ בסידור בביאור ועשו להם ציצית בסופו: **ה, ד.**

בלק״ת בשה״ש בד״ה ששים המה מלכות: **לח, ב.**

לפני לא נוצר: **נעתק מהכת״י 665 קפט. א.**

***) כן מצאנו בהכת״י וחסר התחלת המאמר.**

התורה בביטול דוקא הוא כי לאה נק' ענוה ורחל נק' יראה, ולכן ארז"ל מה שעשתה יראה עטרה לראשה עשתה ענוה עקב לסוליתא בסוד עקבי לאה ונכנסים תוך ראש רחל נמצא שע"י התורה הוא המשכה בבחי' לאה ועז"נ בארץ מגורי אביו וכמש"ש ע"פ ויגש ואלה שמות בנ"י יעקב כו' שנק' יעקב בן לגבי ח"ע שנק' אביו כנ"ל, ואח"כ פעם ב' בארץ כנען זהו ענין יחו"ת יחוד יעקב ורחל, אך הטעם שנצרך להיות נמשך אור אבא לבחי' מל' ע"י אמצעות המדות דאצי' דוקא ולא אפשר שתקבל המל' שהוא הדיבור מח"ע עצמה (וע' בתו"א פ' תרומה שזהו ענין ב' הכרובים כרוב א' מקצה מזה כנ"ל ע"ש בלשון אדמו"ר נ"ע ונודע שהז"א כו' בכדי להאיר כו' ע"ש להדי' ההשפעה למל' צ"ל ע"י אמצעות הז"א דוקא) הוא לפי כי חכ' הוא כח מה שהוא תכלית הביטול האמת לאוא"ס ב"ה ולכן אוא"ס מלובש בחכ' דוקא כמ"ש בתניא פל"ה בהג"ה (היינו שהביטול זה דחכ' לאוא"ס ב"ה המלובש בה הוא כביטול וזיו השמש כשהוא בתוך כדור השמש שאינו עולה בשם בפ"ע כלל ובטל לגמרי לגבי עצמות מאור השמש ואין נופל עליו שם יש כלל רק שם אין ואפס וכמ"ש בתניא ח"ב פ"ג, כך ממש הוא בטל הח"ע לאוא"ס ב"ה המלובש בה ולכן מיוחדת באור א"ס ב"ה בתכלית היחוד, והר"ע איהו וחיוהי חד כמ"ש בע"ח שמ"א פ"ז שהוא למעלה מבחי' היחוד דאיהו וגרמוהי כנ"ל והיינו כי חיוהי הוא האור וגרמוהי הוא הכלי ונק' החכ' חיוהי שהוא בחי' אור ונשמה לכל הע"ס אף שהחכ' יש בה ג"כ בחי' אור וכלי אלא משום כי הכלי בטל בתכלית הביטול האמת עד שהוא באמת לאין ואפס ממש ואין מאיר שם רק האור א"ס המלובש בה כנ"ל וזהר"ע איזהו חכם הרואה את הנולד שהוא בבחי' ראי' ממש איך שנולד ונמשך מאין ליש ולכן שם הוא היחוד והתכללות ולא שייך שום ריבוי והתחלקות, וכמ"ש לך ה' הגדולה והגבורה כו' שבגילוי אוא"ס ב"ה בח"ע אין שייך בחי' התחלקות המדות גדולה וגבורה כלל והוא ממש פשוט בתכה"פ, וא"כ איך יומשך מחכ' עצמה בבחי' מל' שהוא דבר ה' אותיות וצירופי' המפרידים להיות התחלקות עולמות אין מספר אלף אלפין כנ"ל עד שיהי' הנפרדים רבים מאד מאד כנ"ל, וכולם אין א' דומה לחבירו כנ"ל ושרש ומקור חיות הנבראים להיות התחלקות כל הבחי' הללו הוא דבור העליון ריבוי צירופי' כ"ב אותיות דבר ה' המתחלקי' לצרופי' רבים עד אין קץ ותכלית (וכמ"ש במ"א בביאור ע"פ שובה ישראל (ובאגה"ק ד"ה ויעש דוד שם) ואיך יומשך ריבוי ההתחלקות שבריבוי הצירופי' דדבור מבחי' הח"ע עצמה שהוא בחי' אחדות ואור פשוט וביטול בתכלית לאוא"ס ב"ה הפשוט בתכה"פ שזהו

מה שעשתה יראה עטרה לראשה: ראה ירושלמי שבת א, ג. יבמות קג, ב תוס' ד"ה המסוליים.

בתו"א פ' תרומה: עט, ג־ד.

איזהו חכם הרואה את הנולד: תמיד לב, א.

במ"א בביאור ע"פ שובה ישראל: ראה אוה"ת ש"ש ע' א'תקב ואילך.

(ובאגה"ק ד"ה ויעש דוד שם): סי' ה.

היפך בחי׳ התחלקות והריבוי כנ״ל וכנודע דכל בחי׳ יש דוקא שייך בו פירוד חלקים רבים אבל בחי׳ אין הוא מושלל לגמרי מבחי׳ פירוד והתחלקות כו׳ והדיבור נק׳ יש לגבי ח״ע כי עם היות הוא דבר ה׳ נק׳ עלמא דאתגליי׳ שהוא מקור לבחי׳ ביטול היש ולכן הי׳ משרבע״ה כבד פה וכבד לשון כי שרש משה הוא מבחי׳ ח״ע ונחנו מה ביטול בעצם ע״כ אמר לא איש דברים אנכי שהוא למעלה מבחי׳ הדבור כנ״ל כי הדיבור זהו ח״ת ביטול היש אבל ח״ע הוא ביטול בעצם דכולא קמי׳ כל״ח כזיו השמש תוך השמש כנ״ל ועד״מ מי שעומד לפני המלך מה לו להגיד ולספר רק חוץ שלא לפני המלך שם שייך הדיבור מגדולת המלך כדי להלהיב ולהלהיט כנ״ל וכמ״ש בתו״א פ׳ מקץ בביאור רני ושמחי כו׳ וע״כ כדי להיות ההמשכה מאור אבא להיות בחי׳ התחלקות אותיות הדיבור הוא ע״י אמצעות המדות עליונות כי במדות שייך התחלקות חו״ג כו׳ רק שאין שם ריבוי התחלקות כמו בדיבור וע״י המדות נמשך אח״כ התחלקות צירופי אותיות יהי אור יהי רקיע כו׳ כי כל צירופי אותיות אש ומים הכל לפי אופן שינוי המדות כך יהי׳ שינוי הצירופי׳ כו׳ ועי׳ ע״פ הזהר פ׳ חיי שרה בענין עשרים שנה לשון יחיד ושבע שנים לשון רבים דהיינו מטעם הנ״ל שבמדות שייך התחלקות המדות משא״כ בח״ע נזכר עשרים שנה לשון יחיד, והגם כי המדות עליונות ג״ב מיוחדות בו ית׳ הנה נק׳ יחוד זה איהו וגרמוהי חד לכן ע״י המדות נמשך בחי׳ הדבור וזהו שנזכר בחיי שרה שהוא בחי׳ מל׳ מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים כי אם היות מקור הדיבור מבחי׳ חכ״ע שהו״ע כ׳ שנים או״א תרין ריעין כו׳ וגם מבחי׳ כתר שהו״ע מאה כי נעוץ סבת״ח וכתר נק׳ מדבר שהוא מקור הדיבור כו׳ וכמ״ש במ״א.

אך עכ״ז להיות התחלקות ריבוי הצירופי׳ שונים זהו ע״י המדות דוקא וזהו ושבע שנים חיי שרה כו׳ וגם המשכת חכ״ע הנמשך בהמדות הוא עדיין למעל׳ מהתחלקות כא החכ׳ עצמה הוא יו״ד דשם הוי׳ בחי׳ ביטול וההמשכה זהו בחי׳ וא״ו שמיו״ד נמשך וא״ו זהו״ע וא״ו דקדוש, משא״כ ח״ע נק׳ קדש בלא וא״ו והנה הוי״ו זהו בחי׳ יעקב וכמ״ש תתן אמת ליעקב והוי״ו נק׳ אות אמת שא״ס ב״ה הוא אחד האמת שהוא לבדו הוא ואין זולתו וזהו מדריגת החכ׳ כו׳ כמ״ש בתניא בהג״ה פל״ה והוי״ו הוא אות הנמשך מבחי׳ אמת וזהו תתן אמת ליעקב רק שמצד התלבשותו במדות נמשך להיות התחלקות וריבוי הנבראים בבחי׳ יש ע״י הדבור כו׳ ומ״מ נמשך ג״כ הכח שיהי׳ ביטול היש וזהו״ע יחוד יעקב ורחל שיומשך אמת ה׳ לעולם וענין זה נת׳ ג״כ בזוהר פ׳ תזריע (דס״ב סע״ב ודס״ג ע״א) ע״פ מה רבו מעשיך ה׳ כולם בחכמה עשית כמה סגיאין עובדוהי דמלכא קדישא בעלמא כו׳ קוב״ה עביד עובדוהי בחכמה וחכ׳ כולל כולא כחדא שהוא בחי׳ התכללות ולבתר נפקי כל חד בזמני׳ ופי׳ המר״ז עובדוהי דמלכא

וכמ״ש בתו״א פ׳ מקץ בביאור רני ושמחי: לז, ד.
ועי׳ ע״פ הזהר פ׳ חיי שרה בענין עשרים שנה לשון יחיד: ראה ח״א קכב, ב.
וכתר נק׳ מדבר . . וכמ״ש במ״א: ראה אוה״ת וארא קכא.

קדישא הוא ז"א בכח אבא שבתוכו אבל הריבוי הוא בעלמא שהוא מל' ובחכ' כולל כולא כחדא שהוא בחי' התכללות אלא שעי"ז נעשה אח"כ ההתחלקות וריבוי במל' שהוא בחי' דיבור, נמצא בחי' אור אבא עם היותו אחדות פשוט מ"מ זה יוכל להיות שימצא ממנו סיבת ריבוי ההתחלקות והו"ע שהי' כח בחי' המחלק את האותיות והיינו ע"י אמצעות התלבשותו במדות כנ"ל שעי"ז עושה אותן להיות אבנין נקובין שיומשך מהם הדיבור שיהי' בחי' יש וגם שיהי' ביטול היש כנ"ל, וזהו"ע שילוב הוי' באדנות וכמ"ש בתניא ח"ב פ"ז תוכן הענין מה שז"א הוא הממוצע שע"י נמשך אור אבא בהדיבור היינו כי אבא הוא מופשט מבחי' התחלקות והדיבור הוא התחלקות צירופי אותיות וז"א יש בו ב' בחי' שהמדות הם בחי' התחלקות המדריגות שהרי חו"ג הן שני הפכים כו' אמנם בחי' ת"ת נק' אות אמת שמחבר חו"ג שיהי' התכללות ג' קוין והיינו ע"י הביטול (וכמ"ש בתו"א פ' יתרו בד"ה להבין ביאור ענין האבות הן הן המרכבה) וא"כ יש בז"א ב' הבחי' התחלקות והתכללות, לכן הוא הממוצע שבו וע"י נמשך בח"ע בהדבו' כנ"ל וזהו למען תדעו ותאמינו לי כי אני הוא פי' ע"ד מ"ש וידעת היום כו' כי הוי' הוא האלקים פי' ששני שמות אלו הם אחד ממש ואע"פ דכתיב שמש ומגן הוי' אלקים, שש' הוי' הוא אור וגילוי ושם אלקים הוא הצמצום ומעלים והוא בחי' מגן ונרתק והוא בחי' כלים שהם האותיות דבר ה', וב' בחי' אלו זהו ג"כ ענין יעקב ורחל שהוא בחי' ז"א ונוק' הגם שנראות לכאורה כמו ב' הפכים שבחי' יעקב ורחל שהוא בחי' ז"א ונוק' הוא הארת יסוד אבא שאין בו עדיין התחלקות וכמ"ש הקל קול יעקב כמו קול פשוט שאין בו עדיין התחלקות כו' והדיבור הוא התחלקות הצירופי' וגם נק' מגן שהאותיות הם בחי' כלים המעלימי' על האור כנ"ל עכ"ז תדע שהם אחד ממש וגם אני הוא אנא הוא אינון ממש שאוא"ס ב"ה מתייחד עמהן כי כמו דאיהו וחיוהי חד כך איהו וגרמוהי שם הכלים חד ממש וגם שני השמות הם אחד ממש וזהו"ע שילוב אדני בהוי' שהוא בחי' יחו"ע שילוב הוי' באדנ"י שהוא יחו"ת והכל אחד ממש, וכמ"ש במ"א ע"פ את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו אני הוי' דפי' אני הוא כי סובב וממלא הכל אחד כנ"ל, ולפי שהדבר הוא למעלה מהשכל ע"כ נאמר למען תדעו ותאמינו לי שאין מספיק לזה הידיעה לבד שיהי' מושג בשכל ממש כי אם צריך לצרף לידיעה זו בחי' אמונה כי כמו דלמת"ב בבחי' יחו"ע כך לית מתב"כ בבחי יחו"ת וכמ"ש בתניא ח"ב ספ"ז שהכל כח א"ס ב"ה למעלה מהשגת שכל הנברא כו' וגם כי שרש האור והגילוי זהו בחי' חסד דע"י ושרש בחי' הכלים שהוא בחי' הדיבור נמשך מגבו' דעת"י אשר מתלבש במו"ס ומשם נמשך בחי' שער רישי' כעמר נקי וגם ע"י י"ג ת"ד דא"א אשר כל שערה

וכמ"ש בתו"א פ' יתרו בד"ה להבין ביאור ענין האבות: עב, ד.

ושם אלקים הוא הצמצום: ראה רש"י בראשית בתחלתו. מא"א אות א, פג. קה"י בערכו ספר הליקוטים להאריז"ל בתחלתו. מדרש ילמדנו. ובכ"מ.

וכמ"ש במ"א ע"פ את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו: ראה אוה"ת ויקרא תריא ואילך.

הוא המשכה בחי׳ בפ״ע וכענין התחלקות צירופי אותיות הדיבור כו׳ אלא דשם הוא תכלית האמיתי כי הרי גם אבא שהוא ח״ע כח מ״ה לקבל מבחי׳ שערות אלו כנודע נמצא כי שרש הדיבור והתחלקות הצירופי׳ שרשו ג״כ מבחי׳ ע״י ממש שהוא בחי׳ א״ס ולזה אמר למען תדעו ותאמינו לי ותבינו כי אני הוא דכולא חד, וענין שיהי׳ נמשך ריבוי התחלקות מבחי׳ ע״י ממש הוא כמ״ש באדר״ז דרפ״ח ע״א כבוצינא דאתפשטן מיני׳ נהורין לכל עיבר ואינון נהורין דמתפשטי׳ כד יקרבון למנדע לון לא שכיח אלא בוצינא בלחודוי כו׳ ועמ״ש במ״א ע״פ ויהיו חיי שרה מאה שנה כו׳ אלא דשם גם אחר התחלקות הנהורין עכ״ז הם מיוחדים ממש כולא כחדא בבחי׳ ביטול היש משא״כ בבחי׳ מל׳ דאצי׳ שהתחלקות צירופי אותיות הדיבור הוא כדי להיות התהוות היש לדבר נפרד כנ״ל והוא בחי׳ התחלקות ממש ולכן המל׳ מקבלת ע״י המדות דוקא כנ״ל, ועכ״ז שרשה מגבו׳ דע״י ממש ולכן גם בבחי׳ יש זה דבי״ע נמשך ג״כ ביטול היש כמ״ש וצבא השמים לך משתחוים כו׳.

ועתה יובן ג״כ מ״ש לפני לא נוצר אל ופי׳ בזהר דקאי על הא דקוב״ה קרא ליעקב אל, כי הנה מבואר לעיל בענין יחוד יעקב ורחל איך שיעקב הוא הארת ח״ע הנמשך בבחי׳ הדיבור וזהו״ע יעקב יו״ד עקב שהוא המשכת היו״ד דחכ״ע בבחי׳ יעקב שהוא הדבור שהוא בבחי׳ התחתונה סוף כ״ד כו׳ אך המשכה זו רק מבחי׳ היותר תחתונה שבחכ׳ והוא בבחי׳ מל׳ דאבא ולכן נק׳ המשכה זו אל כי הנה או״א הם תרדל״מ והם מלבישים לבחי׳ כתר, והנה בכתר תר״ך עמודי אור והיינו בחי׳ תחתונה כו׳ ועז״נ להנחיל אוהבי יש ולכן בחי׳ מל׳ דאבא שהוא חלק העשירית מע״ס דאבא אל שהוא המספר קטן דש״י חלק עשירית ממנו, וז״ש שמעו נא בית יעקב הנקראים בשם ישראל פי׳ ישראל סבא היינו בחי׳ חכמה ויעקב שנמשך ממל׳ דאבא הוא בחי׳ שם לבד מבחי׳ ישראל כי מל׳ דאבא הוא בחי׳ שם דאבא שהוא רק הארה בעלמא מבחי׳ אבא וכמ״ש במ״א גבי פי׳ מקרא קודש שהקריאה הוא בשמו כנ״ל וז״ש ואלה שמות בנ״י כו׳ יעקב שיעקב הוא בבחי׳ שמות די״ס שם לבד ולכן נק׳ ישראל אל שהוא רק מעשר בחי׳ יש כנ״ל וזהו לפני לא נוצר כו׳ כי הנה כתיב יוצר אור ובורא חושך וצ״ל הלא בריאה הוא למעלה מיצירה כדכתיב בראתיו יצרתיו כו׳ וא״כ למה יצירה הוא בחי׳ אור ובריאה הוא בחי׳ חשך, אך הענין הוא כי הנה יש בחי׳ צומר וצורה וכמ״ש הרמב״ן פ׳ בראשית הובא בע״ח שער א׳ פ״ג בפי׳ בראשית דקאי על חומר הראשון הנק׳ היולי שהוא הדבר המוכן לקבל צורות הד׳ יסודות ועלי׳ דוקא שייך לשון בריאה שנברא יש מאין ואח״כ יצר ממנו צורות הד׳ יסודות שהם בחי׳ צורה ושנעשה

ועמ״ש במ״א ע״פ ויהיו חיי שרה: ראה אוה״ת בראשית 848.
יעקב יוד עקב: ראה ע״ח שער ג׳ ספ״ב. פרדס שער עה״כ מערכת יעקב.
וכמ״ש במ״א גבי פי׳ מקרא קודש: ראה לקו״ת צו יב, א.
יש חומר וצורה כמ״ש הרמב״ן: שער הגמול (הובא בסידור רעה, ב).

בחי' היולי צורת האש צורת רוח כנ"ל וכ"פ בהרמב"ם ספ"ג מה' יסוה"ת וברא ארבע צורת לגולם זה כי צורת האש כו' נמצא צורה הוא בחי' הגילוי של ההעלם והחומר הוא בחי' ההעלם שהוא שרש ומקור לכל הצורות והגילוי כו', וכמו עד"מ התפוח עצמותו הוא טעמו וממשו שמתוק לחיך או חמיצת ועריבות כו' והצורה שלו הוא המראה לבן או אדום בחי' גוונין שלו וכן בכל דבר שבעולם כמו השולחן החומר שלו הוא העץ והצורה שלו האורך והרוחב ומראיתו כנ"ל, וע' בת"א בד"ה נר חנוכה כו' משמאל פי' ענין חומר וצורה נמצא מובן מזה שהחומר גבוה יותר מבחי' הצורה שהרי חומר ההיולי הוא למעלה מהד"י שהם הצורות והוא כללות עולם ושרשם ומקורם וכמ"ש בע"ח שם שכמ"כ למעלה באצי' ענין ההיולי הוא בחי' כתר שהוא הממוצע בין המאציל לנאצלים והד"י הם חו"ב ת"ת ומל' כו' וזהו"ע ובורא חשך כי חשך היינו בחי' ההעלם שלמעלה מהצורה והגילוי כי כבר הוא חושך סתרו דלמתב"כ והחכמה היא ראשית הגילוי כנ"ל ולכן נאמר בזה דוקא בריאה והיינו כמ"ש בע"ח שאדם דבריאה הוא א"ק ואדם דיצירה הוא בחי' עולם הנקודים כנ"ל והוא משום כי בחי' א"ק הוא דכללות העולמות אשר הוא לגבי ד' עולמות אבי"ע כמו ההיולי לגבי הד"י כמבואר בע"ח שם ע"כ נק' בריאה וכנ"ל בהרמב"ן עז"נ בראשית ברא וזהו בורא חושך (שהוא בחי' ישת חושך סתרו שאינו נמשך ומתגלה כלל ואצי' שהוא חכ' ראשית הגילוי ע"כ שייך ע"ז לשון * כמו בהמשכת המדדות מההיולי זהו בחי' יצירה כו' כנ"ל, וזהו יוצר אור ואור הוא בחי' המשכה מההעלם דבחי' ישת חושך סתרו אל הגילוי באצי' ע"ז שייך לשון יצירה וזהו בחי' יעקב אז יבקע כשחר אורך שבוקע את החשך סתרו להיות אור והגילוי כנ"ל כמ"ש במ"א כנ"ל וזהו לפני לא נוצר אל כי אל הוא בחי' אור וגילוי כמ"ש אל הוי' ויאר לנו וע"ז שייך לשון יצירה.

והנה פי' לפני לא נוצר אל הוא בחי' אור וגילוי היינו כי לפני החכ' דאצי' שהוא ראשית הגילוי של אוא"ס בהע"ס דאצי' לא נוצר אל דהיינו שלא נתגלה בבחי' צורה וגילוי אלא שם הוא בחי' ישת חשך סתרו כו' אלא בחכ' דאצי' שהוא ראשית הגילוי נוצר אל בבחי' אוא"ס ב"ה בעולם האצי', והגם שנת' שאדם דיצירה הוא בחי' אורות הנמשכי' מא"ק שלמעל' מאצי' אך גם חכמה דאצי' שרשם הוא מחכמה דא"ק המתלבשת במל' דא"ק ומתלבש באצי' כו' כמ"ש בע"ח והנה עיקר גילוי החכ' הוא בחי' יעקב יו"ד עקב ולכן קרא הקב"ה ליעקב אל, ודרך פרט הנה באצי' ג"כ יש בי"ע אשר החכ"ע עצמה הוא בחי' העלם ונק' בריאה בורא חושך כי מוחין דאבא הוא מה שלמעל' מהשתל' כמ"ש במ"א שסדר ההשתל' והגילוי זהו מבחי' מוחין דאימא וכנ"ל ולכן יעקב דוקא שהוא נהירו דחכמתא הוא בחי' יצירה שבאצי' היינו מה

בת"א בד"ה נר חנוכה: מא, ד.

החכמה דאצילות . . ראשית הגילוי: מאו"א אות ב' סנ"ח.

שנמשך בבחי׳ גילוי להיות מקור לבחי׳ הדיבור והגילוי ולכן נאמר על בחי׳ יעקב לפני לא נוצר אל שלא נמשך בבחי׳ גילוי בדיבור עליון שהוא הצורה והגילוי המגלה העלם המח׳ עד שנמשך בחי׳ יעקב יבקע צורים שבוקע החושך דישת חושך סתרו שיומשך בבחי׳ גילוי כנ״ל. ובכ״ז יתורץ הקושי׳ על לשון לא נוצר אל דאיך שייך היצירה באלקות וגם מהו ענין לפני ואחרי דבאמת בעצמות המאציל ית׳ לא שייך כל זה כלל ח״ו, אך בבחי׳ התגלות האור בע״ס דאצי׳ שייך לשון יצירה וכנ״ל דא״ק נק׳ אדם דבריאה והאורות הנמשכי׳ ומתגלים זהו בחי׳ יוצר אור כו׳ ועכ״ז אומר הכתוב למען תדעו ותאמינו לי ותבינו כי אני הוא פי׳ הגם שירד האור הנמשך ומתלבש בע״ס עד שלכך שייך לומר לפני ואחרי כו׳ מצד בחי׳ הי״ס כנ״ל אין זה אלא שמתלבש בע״ס עד שלכך שייך לומר לפני ואחרי כו׳ מצד בחי׳ הי״ס כנ״ל אין זה אלא שמתלבש ונתצמצם להיות נראה כך כמאמר כולא לאחזאה איך מתנהג עלמא כו׳ לאחזאה דוקא אבל באמת לאמיתו אני הוא כי איהו וחיוהי חד ממש.

ואחרי לא יהי׳ דהא דוד הכי איקרי ולאו אית בתרי׳ אחרא פי׳ אחרא הוא בחי׳ מל׳ דאצי׳ נוק׳ דז״א שהיא עומדת באחורים דז״א וגם נה״י דז״א נעשו מוחין לנוק׳ ונה״י הוא בחי׳ אחוריים וזהו שכתוב דהא דוד הכי אקרי שנק׳ אחרי להיות נמשך ומקבל מבחי׳ אחוריים דז״א כו׳ וזהו״ע החשן והאופד דכה״ג שהאופד נגד בחי׳ מל׳ וכמ״ש דוד חגור אופד בד והחושן על לבו, והענין כמו עד״מ בנפש האדם שהתגלות המדות והתלבשותם בהדבור הוא רק בחי׳ אחוריים של המדות אבל פנימי׳ המדות דא״א להתלבש באותיות הדבור כמו עד״מ כאשר האדם בהתפעלות הלב מעומקא דליבא הנה אז לא יוכל לפרש כלל בצירופי אותיות הדיבור את האה׳ והתשוקה ולכן לא יוכל לדבר מרוב התפעלות כו׳, וכמ״ש במ״א שזהו ענין קול השופר שהוא קול פשוט לפי שהוא בחי׳ צעק לבו אל ה׳ מעומקא דלבא שלא יכילו אותיות הדיבור כלל רק יצעק בקול פשוט כו׳ אך כאשר נחה שקטה קצת את ההתפעלות שבלב ויהי׳ רק בחי׳ אחוריי׳ שהוא בחי׳ נה״י בחי׳ אחרונה שבמדות אזי יוכל להביא אור בהתפעלות בדיבור דהיינו לפרש את האה׳ בדיבור איך ומה, וכך יובן למעלה שמבחי׳ נה״י דז״א שהוא בחי׳ אחורים של המדות עליונות מזה דוקא נמשך ומתלבש בדיבור עליון וזהו שנק׳ בלשון אותיות לשון אתא שהוא לשון תרגום שהוא בחי׳ אחורי׳ כו׳ (וכמ״ש בת״א פ׳ יתרו ד״ה זכור את כו׳ בדיבור הראשון) ולכן נק׳ דוד אחרי וזהו ואחרי לא יהי׳ דלאו אית

וכמ״ש במ״א שזהו ענין קול השופר: ראה לקו״ת נצבים מד, ב.

אותיות לשון אתא: ישעי׳ כא, יב. וראה מאמרי אדה״ז כתובים (א) ע׳ קח. ספה״מ תקס״ג ע׳ שיא. אוה״ת בשלח ס״ע שצא.

*) בהכת״י כאן מקום פנוי לתיבה אחת.

בת״א פ׳ יתרו ד״ה זכור את: סט, ד.

בתרי אחרא בבחי׳ זו שיהי׳ אני הוא אנא הוא אינון ממש מפני שבחי׳ מל׳ הוא סוף האצי׳ אשר עד שם מאיר אור אבא שבתוכו מלובש הקו וחוט דאוא״ס ושם הוא מסתיים ונפסק ואין מאיר עוד בבי״ע וכמ״ש ומשם יפרד ושם לאו איהו וגרמוהי חד כי כל בחי׳ נבראים משא״כ באצי׳ אני הוא וזהו ואתם עדי אלין אינון ישראל היינו כנס״י הוא בחי׳ מל׳ דאצי׳ ועבדי אשר בחרתי בו דא יעקב וכנת׳ לעיל, ואית דאמרי ועבדי דא דוד אשר בחרתי דא דוד עילאה, ופי׳ דוד עילאה הוא בחי׳ המל׳ בעליותה למעלה בבחי׳ פב״פ כו׳ (ועמ״ש ע״פ שחורה אני ונאווה שיש בחי׳ אל ב׳ בחי׳ כו׳) כי אני אני הוא אנא הוא אינון ממש דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד ממש כו׳ לפני כו׳ ואחרי כו׳ כנת״ל (ובעבודת ה׳ יש ג״כ בנש״י בחי׳ עבודה בבחי׳ אחוריי׳ ובבחי׳ פנים שהוא בחי׳ אתכפי׳ ואתהפכא ושרשן מב׳ בחי׳ אלו דיעקב ודוד שנק׳ לפני כו׳ ואחרי כו׳) ומבואר מזה בת״א פ׳ תצוה ע״פ זכור את הנחשלים אחריך כו׳ לכתך אחרי במדבר כו׳ וע׳ במ״א ע״פ אחרי הוי׳ תלכו דנת׳ שם ג״כ הטעם שבחי׳ מל׳ נק׳ אחרי, וזהו ג״כ ענין חשן ואופד שדרך כלל יש ג׳ בחי׳ בי״ע דאצי׳ ועולם הא״ס שלמעלה מהאצי׳ כו׳ וכמ״ש במ״א ע״פ יוסף ה׳ לי בן אחר וכמ״ש ע״פ ששה משמותם כו׳ עוד יובן פי׳ שהמל׳ נק׳ אחרי ע״ש מ״ש במ״א ע״פ יוסף ה׳ לי בן אחר דקאי על בנימין שנק׳ בן לפי שהוא בחי׳ צ״ת המעלה מ״ן שהו״ע הבירורי׳ דעולם התהו שנפלו בשבה״כ מק״נ דבי״ע שהוא בחי׳ סט״א כדפי׳ בתניא ח״א פ״ו פי׳ מצד אחר שאינו צד הקדושה כו׳ וכשמתבררים הנצוצים והרים ועולים מבחי׳ מ״ן ליבטל בקדושה ע״ד ברא כרעא כו׳ והיינו ענין בירור נה״ב, ועד״ז אמר כאן דדוד שהוא בחי׳ מל׳ נק׳ אחרי כי כן המל׳ מבררת ק״נ דבי״ע כו׳, וזהו ואחרי לא יהי׳ כי בבחי׳ מל׳ איהו וגרמוהי משא״כ בבי״ע כו׳. עוד יובן ענין לפני כו׳ ואחרי כו׳ ע״ד מ״ש בזהר שלח דקכ״ט א׳ תלת עלמין אית לי׳ לקוב״ה כו׳ ופי׳ הרמ״ז שם שדרך כלל יש ג׳ בחי׳ בי״ע ואצי׳ ועולם הא״ס שלמעל׳ מאצי׳ כנ״ל וכמ״ש בזה במ״א בביאור ע״פ ויאמר משה אכלוהו היום כו׳, וזהו״ע בראתיו יצרתיו אף עשיתיו כי עולם הא״ס שלמעלה מאצי׳ נק׳ בריאה א״ק אדם דבריאה ואצי׳ זהו יצרתיו גילוי ההעלם כמ״ש בת״א בביאור ע״פ ואלה המשפטים שאצי׳ הוא מלשון ויאצל שהו״ע גילוי ההעלם וכו׳ ולכן שייך ע״ז יצירה שהיצירה הוא אור וגילוי ההעלם של החשך דבריאה משא״כ אף עשיתיו הפסיק הענין כי בבי״ע הוא עלמא דפרודא כו׳ וכמו באדם יש ג׳ בחי׳ מחשבה דבור ומעשה, אשר מחשבה ודיבור מתאחדים כי הדיבור הוא גילוי ההעלם של

ועמ״ש ע״פ שחורה אני ונאווה: **ראה לקו״ת שה״ש ו, ג־ד.**

בת״א פ׳ תצוה ע״פ זכור את הנחשלים: **פה, ב.**

וע׳ במ״א ע״פ אחרי הוי׳ תלכו: **ראה לקו״ת ראה יט, ד.**

וכמ״ש במ״א ע״פ יוסף הוי׳ לי בן אחר: **ראה אוה״ת ויחי שצ־א ואילך. אוה״ת ויגש תתשיג.**

במ״א בביאור ע״פ ויאמר משה אכלוהו היום: **ראה אוה״ת בשלח תקצה ואילך.**

בת״א בביאור ע״פ ואלה המשפטים: **עו, ב.**

המחשבה וכענין הצורה והחומר, משא"כ עשי' הוא ענין בפ"ע ואינו לגבי הדיבור כערך הדיבור לגבי המחשבה כו', וזהו לפני לא נוצר אל דקאי על כללות עולם האצי' שהוא אלקות והוא בחי' גילוי ההעלם בבחי' ישת חשך סתרו כו' כמו מה שלמעלה מאצי' אינו בבחי' גילוי ונק' אל עליון בחי' סוכ"ע שהוא עליון ואינו נמשך ומתלבש באצי', אבל אצי' הוא בחי' גילוי לשון ויאצל כו' ואחרי לא יהי' כי בי"ע הוא עלמא דפרודא כו' משא"כ אצי' שהוא אלקות כו'.

מג, כא

עם זו יצרתי ע' ת"ז דכ"א מ"ש ע"פ בשש משה, ויובן עם מ"ש בענין שיכות ר"ח לנש"י שנמשכי' ממל' ע"ב יודעי' יותר שמכה"כ והוא ז' ו', ומרבעה"ש אמ"ל בשש בא גילוי הוי' באד' וע' מזוזה זהר ואתחנן רס"ו זו זה ועמ"ש ע"פ ואתחנן דתקס"ד מזה.

מד, כב

מחיתי כעב פשעיך וכענן חטאתיך שובה אלי כי גאלתיך. באדארף מען דאס פארשטיין אז עס שטייט שוין מחיתי איז דער פירוש איך

עם זו יצרתי: נעתק מגוכתי"ק 1114 צא, א. נמצא ג"כ בכת"י 744 שעו, ב.

ואתחנן תקס"ד: ראה ספה"מ תקס"ד ע' קצו ואילך. וראה לקו"ת ואתחנן ב, א. אוה"ת ואתחנן ע' מה.

מחיתי כעב פשעיך: נדפס בקונטרס שמע ישראל נ. י. תרצ"ט. קונטרס (מח) ה"צמח צדק" ותנועת ה"השכלה" (קה"ת תש"ו) ע' 60.

נמצא ג"כ בבוך 141 קלא, ב. 154 נד, א. 258 רמז, א. 432 רכג, א. 503 (דפים בודדים). 525 קצט. 546 קנב, א. 613 קג, א. 694 קמה, א. ובאגרות קודש [שנסמן לקמן] שנמצא בכתי"ק.

בכמה ביכלאך (הנ"ל) בא מאמר זה בין קבוצת מאמרים — באידיש — והם: א) ד"ה שמע ישראל [נדפס בקונטרסים הנ"ל]. ב) ד"ה מזמור שיר ליום השבת [קה"ת תשט"ז — וראה בהקדמה שם]. ג) ד"ה דער עסק הפרנסה [פוקח עורים ח"ב — אגודת חב"ד נ. י. ת"ש ע' 51]. ד) ד"ה להבין צו פארשטיין דעם ענין פון קבלת מ"ש — נמצא רק בבוך 141.

האָב שוין אויסגעמעקט, צו וואָס שטייט מיר ווידער שובה, אַז מען זאָל זיך ווידער קערן, דאָס הייסט תשובה טאָן.

איז דער ענין אַזוי, וואָרום עס איז פאַראַנען צוויי׳ערליי תשובות, איינס רופט מען תשובה תתאה, דאָס מיינט מען איין אונטערשטע תשובה, דאָס הייסט איין נידריקע תשובה און די אַנדערע תשובה רופט מען תשובה עילאה, דאָס מיינט מען איין געהויבענע תשובה. וואָס רופט מען איין אונטערשטע תשובה. דאָס איז חרטה צו האָבן אויף פריערדיגע מעשים און מצער זיך צו זיין און צו פאַרביטערן זיך דעם לעבן אויף די עבירות וואָס ער האָט געטאָן. און וואָס הייסט תשובה עילאה. ער קערט זיך אום צו גאָט ב״ה צו זיין נאָענט צו דער אויבערשטן ע״י קריאת שמע ותפלה.

ב) און צו פאַרשטיין דעם ענין פון עבירות און אמונה און מצות איז דאָס אַזוי, וואָרום לאָמיר זען אַז גאָט ב״ה שיקט זיך ניט צו זאָגן דעם לשון וואָרום אמונה איז דער פירוש צו גלויבן, צו זאָגן, דער מענש גלויבט אין גאָט ב״ה, און דער איז ניט קיין גלייבער, וואָרום דאָס ערשטע איז אַלע אידן ווערן גערופן מאמינים בני מאמינים, איז טייטש זיי זיינען אַליין בטבע גלייבער און זיינען די קינדער פון די אבות וואָס זיינען געווען די ערשטע גלויבער אין גאָט ב״ה (כמו שכתוב במ״ר סדר בשלח פ׳ כ״ג ע״פ תשורי מראש אמנה) און ווידער דער לשון פון גלויבן שיקט זיך צו ריידן אויף אַזוי אַ זאַך וואָס מען זאָגט עס וועט די זאַך

מאמר זה בלה״ק (ע״ש אדמו״ר הזקן) נדפס במאמרי אדה״ז הקצרים ע׳ קמו. ובבוגה ירושלים סי׳ לז. [וראה גם אוה״ת נ״ך ע׳ רמד — שנזכר ע״ש אדה״ז].

המאמר נאמר ביום ב׳ כ״ב מנחם אב בשנת תר״ג [אבל באגרות קודש כ״ק אדמו״ר מהוריי״ץ נ״ע כרך ב׳ ע׳ קד־ה ג׳ או ה׳ אלול ת״ר] לפני שלש מחנות של חיילים יהודים מגדודי הפנים [מאטראזען] הרוכבים והרגלים (יותר משש מאות איש) שנתקבצו בהככר אשר במבצר הפטראפבלי מפעטערבורג (ראה קונט׳ הנ״ל ע׳ 2—31).

ולהעיר ממכתב כ״ק אדמו״ר שליט״א: שמאז השתמשו האדמו״רים בל׳ המדוברת — אידית — דמלבד דכל התורות ומאמרי דא״ח נאמרו בל׳ זה, הנה אחדים מהמאמרים גם נכתבו וניתנו להעתקה ופרסום באידית דוקא וכמו פוקח עורים לאדהאמ״צ, שמע ישראל, מ״ש ליוה״ש, אחת שאלתי להצ״צ [רשימותי רצב, פולין] — ואפשר יש עוד — עכ״ל.

וראה ג״כ לקוטי שיחות — כא ע׳ 446.

מאמר זה נדפס ע״ש אדמו״ר האמצעי בקונטרס דרכי תשובה (ווארשא תרנ״ח).

צווייערליי תשובות: ראה אגה״ת פ״ד ובליקוט פירושים שם.

וראה גם בלקו״ת בלק עג, א ואילך.

קריאת שמע ותפלה: בהכת״י 141, 154 נוסף: ותומ״צ.

ענין פון עבירות און אמונה און מצות: ראה לקו״ת דברים ד, א. אוה״ת דברים כרך ז׳ ע׳ ב׳תצה.

דעם לשון: שם נוסף: אמוגה.

מאמינים בני מאמינים: ראה שבת צז, א. תניא פי״ח־יט.

זיין און איצט איז דאָס ניטאָ נאָך, שיקט זיך צו זאָגן ער גלויבט אַז די זאַך וועט זיין, אַזוי ווי תחה"מ און משיח, אָבער אויף גאָט ב"ה שטייט ומבשרי אחזה אלוה (באיוב סי' י"ט פסוק כ"ו) איז דער פירוש פון זיך אַליין קען איך זען דעם ענין פון געטליכקייט, שטייט דאָך דער לשון אחזה, דאָס טייטש גלייך ווי איך זעה מיט די אויגן די זאַך, וואָרום דאָס זעהען אַלע, אַז השי"ת איז פול אַלע וועלטן צו מאַכן זיי לעבעדיג, און שטענדיג און איז אַרום אַלע וועלטן, און ווי זעה איך דאָס, על זה זאָגט דער פסוק ומבשרי אחזה פי' ומבשרי היינו פון מיין גוף, אַזוי למשל ווי אַ נשמה אין גוף געפינט זי זיך אין גאַנצן גוף צו מאַכן לעבן איטליכן אבר באַזונדער און כאָטש מען זעט ניט וואָס איז די נשמה, פון דעסטוועגן איז גלייך ווי מיר זעהען אַז אַ לעבעדיגער מענש האָט אין זיך אַ נשמה וואָס דער גוף לעבט אין איר, והראי' אַז די נשמה גייט אַרויס פון דעם גוף איז דער גוף ווי אַ פגר מובס, און אַזוי גאָר די וועלט איז אַ גרויסער גוף וואָס איז מקבל חיות פון דעם הייליגען נאָמן פון גאָט ב"ה, ע"כ נאמר ומבשרי אחזה אלוקה וואָרום מען זעט דאָך וואָס ער געפינט זיך אויף דער וועלט איז דאָך אין אים פראַנען לעבעדיגקייט וואָס דער באַשעפער האָט אין אים אַריינגעשיקט.

ג) **און** אַז ער זאָל זיך דאָס דערמאָנען, וועט ער געוויס מורא האָבן און וועט זיך שעמען צו זינדיגן, אַזוי ווי מיר זעהען מיט די אויגן, אַז איין מענש שעמט זיך צו טאָן איין עבירה פאַר איין אַנדערן מענשן וואָס זעט, וואָס זשע איז דאָס, ווייל יענער מענש האָט אין זיך איין נשמה, ווי אַ ראי' דערצו איז אַז יענער מענש שלאָפט, שעמט ער זיך ניט פאַר אים, היינט דער מענש וואָס קוקט זיך דערינען ניט אַריין און נעמט דאָס זיך ניט צום האַרצן צו טראַכטן דערינען ווערט ער גירופען אין פסוק והכסיל בחושך הולך (בקהלת סי' ב' פסוק י"ד) איז דער פירוש, דער נאַר גייט אין דער פינשטער, כלומר ער לייגט זיך ניט אַריין צו מתבונן זיין דערינען און וואָס די עצה דערצו, מען זאָל זיך געוואוינען אָפט צו טראַכטן דערינען און נעמען זי צום האַרצן אַז די וועלט איז געגליבן אַזוי ווי דער גוף, און דערינען איז די שכינה אַזוי ווי אַ נשמה איז אין גוף.

ד) **און** דאָס האָבן געזאָגט אונזערע חכמים (בגמ' ברכות ד"ח ע"א) אַז זינט דער בית המקדש איז חרוב געוואָרן איז ניט פאַראַנען איין רואונג צו הקב"ה אין דעם עולם נאָר אין די פיר איילן פון הלכה וואָס וואָס מען לערנט די תורה. וואָס איז דער ענין דערפון, איז אַזוי: למשל אַזוי ווי די נשמה וואָס רוהט אין גוף איז דער רעכטער אָרט אירער רוהט זי אין מוח און פון דאָרטן ציט זיך שוין די לעבעדיגקייט אין איטליכן אבר באַזונדער. אַזוי כביכול השי"ת איז זיין כבוד פול די גאַנצע וועלט, און

ומבשרי אחזה אלוה: ראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' רסד. אוה"ת תשא ע' א'תתנה.

דער עיקר רואונג פון זיין הייליגקייט איז אין די פיר איילן וואס מען לערענט תורה ווארום די תורה מיט הקב"ה איז גאר איינש מיר זעהען דאס אז דער כח פון דעם טוער איז געפונען אין דער זאך וואס איז געטאן געווארין און די תורה איז דעם אויבערשטנס פעולה, געפינט זיך אין איר א כח הוי' הייגט אזוי ווי מיר זעהען אז אין איין מענטשין איז פראנען די מחשבה וואס ער קען טראכטין און דיבור וואס ער קען ריידן און מעשה וואס ער קען טאן, איין זאך וואס דאס רופט ביי מענשען נפש רוח ונשמה, אזוי אויך איז גאט ב"ה. הייגט אז ער לערנט תורה וואס דאס איז גאט'ס מחשבה און רעדט אין דער תורה אדער אין דאוונען מיט כוונה אדער ער טוט איין מצוה, ווערט ער מיט די אלע זאכען פאר איינסט מיט גאט ב"ה וואס דאס איז די מחשבה או דיבור או מעשה פון השי"ת. ווארום מיט דעם ציט ער אים גאט ב"ה אין דער וועלט און דאס איז דער פירוש פון דעם וואס עס שטייט פיר איילן פון הלכה, ווארום הלכה איז דער טייטש איין גיינג וואס ער מאכט אריין פירן גאט ב"ה אין זיין וועלט.

ה) און מצוה איז דער פירוש אין בעהעפטונג, עם ווערט אלץ איינס מיט הקב"ה, ווארום די נשמה איז איין טייל געטליכקייט פון אויבן און איין מצוה איז איין כוח איין צו ציהען אים גאט ב"ה אונטן אין דער וועלט מיט דעם וואס ער טוט וואס גאט האט אזוי געהייסן טאן און מחמת דעם ווערט ער גאר פאר איינסט מיט אחד, דאס איז הקב"ה וואס ער איז נאר איינס און חוץ אים איז גאר נישט דא, ווערט ער מיט דעם איין מרכבה, איין ראיטשטול צו דער הייליגער זייט פון דער שכינה. און וואס איז איין עבירה, איז דער פירוש ער פארט איבער, דאס הייסט, ער טרעט אפ פון דער הייליגער זייט אין איין אנדער זייט און מיט דעם וואס ער טוט איין עבירה, ווערט ער איין (מרכבה) ראיטשטול צו דער אנדער זייט פון הייליגקייט, דאס איז אין דער (טומאה) אומהייליג לאמיר זען עס איז ניטא איין גרעזעלעל וואס וואקסט אונטן אויף דער ערד וואס האט ניט איין כח איין ווארצל אויבן אין די מזלות, פשיטא שוין איין מצוה אדער איין עבירה. עס שטייט איין פסוק גם את זה לעומת זה עשה האלקים (בקהלת סי' ז' פסוק י"ד) פירוש איינס קעגן דעם אנדערן, עס איז פראנען צווייערליי ערטער אויבן וואס מען רופט זיי (היכלות) חדרים. היכלות פון (טומאה) אומהייליגקייט, וואס דארטן זיינען מקבל חיות רשעים ונואפים ורוצחים, און היכלות פון (קדושה) הייליגקייט וואס פון זיי זיינען מקבל חיות צדיקים, און איין נשמה איז איין טייל געטליכקייט און אז איין מענטש טוט איין עבירה, פירט ער די נשמה אונטער דעם כוח פון היכלות הטומאה, כאטש די היכלות פון טומאה איז דאך זער לעבעדיגקייט און זייער גיפיניכטס אויף אלץ פון גאט ב"ה, אזוי ווי עס שטייט

מצוה . . בעהעפטונג: ראה לקו"ת ויקרא מה, ג, ובכ"מ.

ואתה מחי' את כולם, איז דער פירוש דו גאָט ב"ה ביסט דאָך מחי', מאַכסט זיי באַשאַפן און מאַכסט לעבן אַלעמען פון דעסטוועגן שטייט דאָך באבוד רשעים רנה, איז דער פירוש אַז די שלעכטע ווערן פאַרלאָרן איז איין שמחה און איין געזאַנג. למשל צו פאַרשטיין, די נעגל און די האָר וואָס איין איין מענטשן טרעפט דאָך גאָר ניטש אָן, און זיי לעבן דאָך פון דער לעבעדיגקייט וואָס דער גאַנצער גוף לעבט, פון דעסטוועגן שניידט מען זיי אָפּ און עס רירט גאָר ניט אָן צום גוף און פילט גאָר דערפון קיין ווייטיג ניט פון דעם אָפּשניידן, אַזוי ווי דער גאַנצער גוף, און עס איז פראַנען פירערליי היכלות הטומאה וואָס זיי רופן זיך חושך, ענן, ערפל, נוגה, און פון זיי קומט אַראָפּ אונטן אין דעם מענטשן אַלע שלעכטע מחשבות וואָס דער יצר הרע נעמט זיך פון דאָרטן, און פון דעם היכל נוגה קומט אַראָפּ אין דעם מעטנשן אומעטיגקייט און מרה שחורה, און פאַרוואָס רופט מען דאָס נוגה איז דאָך דער טייטש ליכטיגקייט, וואָרום עס איז פראַנען אַזוי איין אומעטיגקייט וואָס איטליכער בעל תשובה דאַרף אין דער תחילה דערצו אָנקומען אומעטיג צו זיין און צו פאַרביטערט זיין אויף זיינע עבירות וע"ז נאמר בכל עצב יהי' מותר (במשלי סי' י"ד כ"ג) און דאָס ווערט גערופן תשובה תתאה, אונטערשטע תשובה, דאָס הייסט אַ נידעריגע מדריגה, און נאָך דעם קען ער קומען צו איין העכערע מדריגה תשובה וואָס מען רופט תשובה עילאה, היינו תפילה בכוונה ער זאָל דאַווענען ערנסט און אַ מצוה טאָן מיט שמחה, וואָרום איידער ער האָט געטאָן די נידעריקע תשובה, קען ער ניט קומען צו דערגרעסערע תשובה, וואָרום פריער דאַרף זיך דער מענטש דערוועקן פון אונטן, דהיינו עס זאָל אים זייער שלעכט זיין פון די חטאים און זאָל אויף זיי אומעטיג זיין און זאָל זיך דער לעבן פאַרביטערט זיין און דער השי"ת איז דער גרויסער רחמן איז מען אים בוודאי מוחל אַזוי ווי עס שטייט אין פסוק ברחמים גדולים אקבצך, איז דער טייטש, מיט מיינע גרויסע רחמנות וועל איך איינזאַמלען וואו דו ביסט פאַרשרייפט מיט דיינע מחשבות און וועל דיך מקרב זיין צו מיר, און ער העלפט אים און נעמט אים אַרויס פון די היכלות פון טומאה, אַזוי ווי עס שטייט אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, איך בין דיין גאָט וואָס איך האָב דיך אַרויסגעצויגן פון מצרים, וואָרום די היכלות פון טומאה ווערן גערופן מצרים, און מחמת די תשובה תתאה און זיינע פאַרביטערטקייט איז זיך גאָט אויף אים מרחם און איז אים מוחל אויף אַלע זיינע עבירות אָן שום ספק מחמת ג-ט ב"ה איז איין גרויסער בעל רחמנות.

ו) אָבער עס איז נאָך ניט איין גאַנצן, וואָרום ער דאַרף נאָך אויסשייערן דורך סיגופים ותעניות אַנטקעגן זיינע עבירות וואָס ער האָט גיטאָן, כאָטשי מען האָט דאָך שוין אים מוחל געוועזן זיינע עבירות אָבער ער דאַרף זיך דאָך אויסשייערן דעם גוף תשובה איז מכפר און יסורים שייערן אויס און מאַכן גאָר ריין און אַזו ווי עס שטייט אַלע וואָס זיינען

מחויב געוואָרן בזמן שהי' בית המקדש קיים אַז בית דין זאָלן טויטן, זאָגט מען צו אים אידער מען טויט אים, ער זאָל זיך מתוודה זיין, דאָס הייסט, ער זאָל זאָגן אַז ער האָט חוטא געווען, און זאָל חרטה האָבן דערויף, כאָטש פון דעסטוועגן פאַרשטיינט מען אים אַזוי ווי ער איז מחויב געוואָרן נאָכ'ן דין. נישט מער ווייל דער דור איז זייער שלאָף קען מען ניט פאַסטן פיל, איז די עצה אַז איטליכער זאָל זיך מאַכן אַ צייט, ער זאָל זיך באַדיינקען אויף זיינע מעשים און זאָל אויך פאַסטן נאָך זיין כוח נאָך, היינו ערב ר"ח און זאָל צונעמען די יסורים, וואָס מען שיקט אים צו פון אויבן מיט שמחה און מיט אהבה ווי עס שטייט ושמחים ביסורים, איז טייטש און זיי זיינען פריילך מיט דעם וואָס די יסורים זיינען אויף זיי געקומען און ער געהער זייער פריילך זיין אַז ער דערמאָנט זיך אַז השם יתברך שיקט אים צו די יסורים כדי ער זאָל אים אויסרייניקן זיינע עבירות און עס שטייט אין פסוק ווענען גאָט ב"ה האָט האָלט, דעם שטראָפט ער און דאָס איז דער פירוש פון פסוק וחטאתי נגדי תמיד און נאָך אַ פסוק תשמיעני ששון ושמחה, איז דער פירוש אַזוי מחמת מיינע זינד זיינען תמיד אַנטקעגן מיר איך בידיינק זיך תמיד אויף מיינע עבירות ווערט דאָך דערוועקט ביי אים אומעדיגקייט און איין פאַרביטערנעס און הקב"ה איז פול מיט רחמים פאַרגיט ער אים די עבירות און איז מוחל אַזוי ווי אויבן איז געשטאַנען, מיט גרויס רחמנות וועל איך דיך איינזאַמלען. נישט מער ער וויס דאָך אַז זיינע עבירות זיינען דאָך ניט אויסגעשייערט געוואָרן דורך יסורים, דעריבער אַז עס קומט אויף אים עפּעס איין צער, ה' ישמרנו, דאַרף ער דאָס צונעמען מיט שמחה, מחמת ער פאַרשטייט דאָך אַז ווענען גאָט ב"ה האָט האָלט, יענעם שטראָפט ער, שטייט שוין ווייטער תשמיעני דו מאַכסט מיך הערן ששון און שמחה כדי שאוכל איך זאָל קענען צוקומען צו טאָן די אויבערשטע תשובה, ווייל ער איז אויף זיך מקבל די יסורים מיט ליבשאַפט און דינט גאָט אויך מיט ליבשאַפט און מיט דער כוונה ער וויל זיך צו אים באַהעפטן איז דאָס גערופן תשובה עילאה, די העכערע תשובה.

היינט איז שוין פאַרשטאַנדיג דער פסוק וואָס עס שטייט שובה אלי נאָך מחיתי וואָרום דער פירוש פון שובה אלי איז מיינט מען די אויבערשטע תשובה צו טאָן איין מצוה מיט שמחה דאָס רופט מען זאָלסט זיך אומקערן צו מיר זאָלסט זיין באַהעפט צו מיר מיט תורה און מצוות

מיר זעהען . . גיוואָרן: בהכת"י שם נמצא קטע זה אחר תיבות כח הוי' (דלקמן).
ער זאָל זיך מתוודה זיין: סנהדרין מג, ב.
שלאָף: בהכת"י שם: שלאַף, איז אונז געגומען אַז איטליכער זאָל זיך מאַכן איין באַזונדער אָרט ער זאָל דאַרטן נאָר אליין זיין און זיך צידיינקען אויף זיינע מעשים און זאָל אויך פאַסטן אַביסל ווי נאָך זיין כח נאָך און זאָל צונעמען . .
ושמחים ביסורים: שבת פח, ב.

מיט שמחה וואָרום איך האָב דיך שוין אויסגעלייזט איטליכן פון זיין מצרים, דאָס זיינען די עבירות און מחשבות רעות, האָב איך דיך אויסגעליזט דורך דער אונטערשטע תשובה, וואָרום אָן דער אונטערשטער תשובה קען מען ניט קומען צו דער אויבערשטער תשובה, וואָרום פריער דאַרף מען האָבן איין אויפוועקונג פון אונטן, און מחמת גאָט ב"ה איז פול מיט רחמנות, ווערט ביי אים דערוועקט איין דערוועקונג פון אויבן און העלפט אים אַז ער זאָל קענען טאָן די אויבערשטע תשובה. והמשכיל יבין.

———●———

נד, יב

לד"ה ושמתי כדכד

ירידת נר"נ מבחי' מחשבה עילאה למטה בגוף הוא כדי לברר את נה"ב מאהבת עוה"ז ותענוגיו לאהבת ה' בחי' בכל מאדך שהוא הרצון שלמעלה מהשכל ליכלל באור א"ס ממש שלמעלה מבחי' מח' ואפי' מבחי' חכ' שרש הכלים ובהתכללו שם יהי' אין ואפס כו' והכח הזה בנה* הוא מפני שנפל מכלים דתהו שנפלו עמהם רפ"ח ניצוצי האורות כו' והנה בהאורות דתהו הוא התגברות הרצוא מאד, כי אורו' דתיקון יש להם התיישבות בכלים דע"ס להיו' אור החכמה כו' משא"כ אורות דתהו שלא היו יכולים להתיישב בהכלים כ"א נסתלקו ונכללו באור א"ס ממש הפשוט בתכלי' עד שנפשטו מכל מהות מה כו' וכיון שניצוצי מאורות אלו ישנם בהכלים בשבירה כו' ע"כ כשמתק* הנה העלאתם הוא בחילא יתיר לצאת מכל גדרי ההשתלשלו' אפי' מבחי' ח"ע וע"ס דאצי' שהם כלים המגבילים מליבטל באוא"ס ממש כו' וזהו ענין אהבת בכל מאדך שבנה"ב, והנה מדרגה [זו] היא בחי' יחידה שבנפש, וא"כ ע"י בירור נה"ב הוא עלי' נר"נ בח"י כו' וזהו הירידה דנר"נ צורך עלייה ליכלל ב* וזהו ומכפירים יחידתי שבחי' יחידה צריכים ליקח אותה מהכפירים שהוא בירור נה"ב כו', אך כדי להיות בירור והעלא' הנה"ב מהתקשרותו בתענוגי עוה"ז זהו"ע יגמה"ר המאירי' בחדש אלול המעוררי' לתשובה עילאה כו'.

והנה ע"י עלי' נר"נ לבחי' ח"י כנ"ל, גורם ג"כ עליי' מהכלים ד* וז"א ומל' (ג"כ נר"נ כי חכ' אור כו') לבחי' האור א"ס ב"ה שלמעלה

לד"ה ושמתי כדכד: נעתק מכת"י 1307 (עלים בודדים). ראה ד"ה זה בלקו"ת פ' ראה.
*) סיום התיבה קרוע בהכת"י.

מהכלים (והו"ע ח"י חכמה וכתר) והוא עליי' ז"א מבחי' טהרה לקדושה, כי פנימיו' הכלים הם בביטול מהותן עדיין ואינן חו"ג ממש כו' ולכן הם בבחי' בהירות האור ולא כלי ממש כו', אבל על אוא"ס הפשוט כו' אין שייך לו' טהרה בהירו' כי קדוש ומובדל מגדר מהות כי בהירות היינו הזדככות ורוחניו' המהות כו' והיינו עלי' ז"א והתכללותו בא"א ממש, והנה א"א נק' כי לא אדם וז"א נק' כמראה אדם, ע' ביאור צאינה וראינה ושוש תשיש דז"א בחי' כלים ע"כ יש התחלקות חג"ת ג' קוין, משא"כ א"א אינו בחי' כלים כלל כי נק' פשוט כו' רק שרש הכלים בהעלם ורוחניות דקות גדול (ל' הע"ח) ונק' שרש הנאצלי' וזהו כי לא אדם הוא משא"כ עליי' ז"א והתכללותו בא"א שיהי' כמו א"א ממש וא"כ הוא אז בחי' פלא אדם כו' כנ"ל אבל בבחי' אדם דז"א ממש אין העלי' כו' רק שנמשך בו תוס' אור כו' כי ז"א ישאר ג"כ כו'.

הנה מ"ש בתו' על מאמר נעשה אדם טוב מאד, היינו על מה שנכלל בא"א אבל על מה שנשאר להיות בבחי' אדם ממש לא נאמ' זה אף שניתוסף בו ג"כ אור כו' וכן בנר"נ של האדם היינו מה שנכלל בח"י נאמ' טוב מאד אבל מה שנשאר להיות בבחי' נר"נ לא נאמ', וע"ז ארז"ל נח לו לאדם אדם דוקא מה שנשאר בבחי' אדם ונר"נ.

אבל אי הוה ס"ל שהם מלמעלמ"ט, א"כ הרי כל בחי' א"א ממש יתגלה בז"א אד"ם ממש ועז"נ והנה טוב מאד, וא"כ איך נח לאדם כו', ולכן צ"ל ישפה, ומה שנמנו וגמרו הוא מטעם אחר כמ"ש התוס'.

נד, יג

וכל בניך למודי הוי' ורב שלום בניך, וארז"ל א"ת בניך אלא בוניך, וצ"ל למה עיקר הדרש דאל תקרי על ורב שלום בניך (שמזה הוכיחו דת"ח מרבים שלום בעולם) ולא על וכל בניך למודי הוי'. הנה י"ל ענין ערב רב שהוא תערובות הרע בטוב והטוב ברע עד שבכל דבר לא יהי' הטוב לבדו כ"א מעורב ברע, ויש להקדים תחלה ההפרש בין תפלה לתלמוד תורה דידוע דשעת צלותא הוא שעת קרבא כנזכר בזוהר, ובתורה ארז"ל ת"ח מרבים שלום כו'

וכל בנייך: נעתק מהכת"י 194 ה, א.

מיוסד על ד"ה וכל בנייך הנדפס במאמרי אדה"ז נביאים ע' קסד. ועל ד"ה לה"ע ערב רב [המשך המאמר] שנדפס במאמרי אדה"ז פרשיות ע' רמז.

א"ת בנייך אלא בונייך: סוף מס' ברכות, ובכ"מ.

כנזכר בזוהר: זח"ג רמג, א. ראה לקו"ת בלק עב, א. ביאוה"ז להצ"צ ח"ב ע' תרצב.

והשלום הוא היפך המלחמה. ולהבין זה יש להקדים תחלה בענין בחי' וענין ערב רב שהוא סוד תערובות הטוב ברע, וכידוע בענין נפש הבהמית שבאדם שהיא מבחי' נוגה שכלולה מטו"ר דהיינו שאין לך שום כח מכחות הנפש הבהמית שלא יהי' בו טו"ר כמו השכל שבנה"ב שמשתמש בו בתורה וחכמת ה' וגם יכול להשתמש בו לרע כמאמר חכמים המה להרע כו', וכן האהבה שיוכל להשתמש בה לצד הקדושה לאהוב את ה' בלב ונפש ומאוד וגם יוכל להשתמש בה לצד הסט"א להתאוות תאוות רעות כו' וכעד"ז בשאר המדות שבנפש האלקית והבהמית, וזהו מפני שהנה"ב במהותה ועצמותה כלולה מטו"ר וכנזכר בלק"א פ"א ופ"ט, וכ"ה באריכות בשעה"ק להרח"ו שער ב' עיי"ש.

והנה ענין תערובות טו"ר יש ב' בחי' הא' היינו משום שהאדם יש בו שניהם את הטוב וגם את הרע והרי הוא כלול מטו"ר, ואע"פ שהטו"ר אין מעורבים ממש מ"מ כיון שיש בו ג"כ רע הרי שייך לקרותו טו"ר שהוא כולל ומעורב מטו"ר והוא עד"מ תערובות יבש ביבש שההיתר והאיסור הם שני גופים, דרק שמ"מ יש בתערובות זו איסור (ונלע"ד שזהו משל ודוגמא לענין שתי נפשות שבאדם האלקית והבהמית שהאלקית כולה טוב ואינה מתערבת עם הבהמית ממש עד שיהי' גוף א' ממש כתערובות לח בלח ח"ו, אלא הם מובדלים וכנזכר בלק"א רפ"ט מקום משכן נה"ב כו' מקום משכן נה"א כו', ומ"מ האדם שכלול משניהם הר"ז כתערובות יבש ביבש, ועוד שהאלקית מתלבשת בנה"ב כדאי' בשע"ק), והבחי' השנית הוא כשהטו"ר הם מעורבים ממש דהיינו שמדה א' כמו אהוי"ר או איזה מחדו"מ וכדומה היא כלולה מטו"ר שיש בה טוב וגם רע וכמו עד"מ הלומד תו' להתייהר כו', או המתפלל באהבה וכוונתו ג"כ להתגדל בעיני הבריות כו' וכיוצא בזה ונמצא שהטו"ר נתערבו ונעשו גוף וענין א' ממש, והוא ד"מ תערובות לח בלח שהאיסור עם ההיתר נעשו גוף א', ויש בזה כמה בחי' בתערובו' זו. אם רובו טוב ומיעוטו רע או להיפך, וכן בענין שיעור המיעוט כמה הוא אם חלק א' מג' או מד' וכיוצא בזה, ולזאת בחי' תערובות טו"ר נק' ערב רב שהוא תערובות הרע עם הטוב ממש עד שיהיו לגוף א' (ונלע"ד שזהו"ע נה"ב מצד עצמה שרובה רע ויש בה מעט טוב המעורב עמה ממש והיו לאחדים).

ב) **והנה** ענין שעת צלותא שעת קרבא מבואר עפמ"ש בלקו"א פ"ט ששתי הנפשות האלקית והבהמית נלחמות זע"ז על הגוף כו' והעיקר הוא בשעת ק"ש ותפלה שאז הוא זמן מוחין דגדלות להתבונן בגדולת אא"ס ב"ה שעי"ז תוליד אהוי"ר ועי"ז יבא לאכפייא או לאהפכא גם תשוקת נפש הבהמית כו', ולהיות כי נה"ב כלולה מטו"ר כנ"ל ע"כ ענין מלחמה זו הוא להפריד הרע שבנה"ב מן הטוב שבו ואז יוכלל הטוב שבו בקדושת נפש האלקית, והוא כמו עד"מ כסף המעורב עם סיגים שהם נעשים גוש אחד עד שבכל חלק קטן שבקטנים מעורבים הם יחד ממש שאין דרך לברר הכסף ולהסיר הסיגים אלא על ידי שמניחים הכסף בתוך שלהבת וכור שמצרפים בו שאז ע"י כח

האש מתפרדים הסיגים ונשאר הכסף נקי כו', כמ"כ ע"י שלהבת י"ה ורשפי אש שבתפלה שמעורר האדם ע"י התבוננותו בגדולת ה' מצד הנפש האלקית אז עי"ז מתברר ג"כ כחות הנה"ב להסיר הבגדים הצואים שהן התאות גשמיי' ותשאר האהבה דנה"ב ג"כ זכה וברורה לה', כמ"ש בלקו"א פ' ט' ולכן אז בזמן התפלה וההתבוננות נעשים ניכרים חלקי הרע שבמדות דנה"ב, דהיינו שמצד ההתבוננו' באלקות יבין ויכיר הרע שבמדותיו איך שהוא רחוק מאד מה' בתכלית, משא"כ בכל היום כשאינו מתבונן בגדולת ה' אינו מרגיש כלל ברע שבמדותיו ונדמה לו כאלו הוא צדיק וישר כו' אבל ע"י ההתבוננות בגדולת ה' איך שבאמת אין עוד מלבדו כו' אזי יבין היטב איך שכל מדותיו הם נגד ה' ממש בהיותו יש גדול שזהו היפך ממש מהקדושה אלקית דכולא קמי' כל"ח, וכענין מארז"ל גבי דוקין שבעין דלדידהו לא הוי מומא ולדידן הוי מומא, פי' הדוקין שבעין הוא ההסתרה מלהיות רואה את הנולד דהיינו מלראות בעין שכלו איך שהכל נולד ומתהווה בכל רגע מאין ליש כו' לדידהו שהפרידן מאחדותו לא הוי מומא, אבל לדידן הוי מומא כי כל סט' דקדושה צ"ל בבחי' ביטול ממש והוא בחי' אין שהוא הכלי להשראת אוא"ס, משא"כ בחי' אני הוא יש, וצריך לעשות מאני אין כו' וכמ"ש במ"א באריכות, ונמצא שעיקר הכרת הרע שבנה"ב הוא אָוקא ע"י התבוננות שבתפלה והוא כמשל היכר ובירור הסיגים ע"י כח האש כו' וכל שיהי' הרשפי אש וההתבוננות גדול יותר יהי' יותר ניכר אפי' חלק הרע הדק שבנה"ב כו'.

ג) **ועל** כן אנו רואים שבעת התפלה מתגברים ג"כ כחות הרע במחשבות זרות כו' לפי שהנה"ב מתאמצת ג"כ נגד רצון הנה"א בכחותיו וכמשל שני אנשים הנלחמים יחד שמתאבקים זע"ז וכ"א מתאמץ להפיל את חבירו וכנז' בלק"א פכ"ח ונמצא שהחלש אף שינוצח אחר החיבוק אבל בשעת החיבוק הוא מתגבר ג"כ ויוכל להיות שיהי' נדמה לו שיפיל ג"כ את הגבור המפילו כו' וכמו"כ הוא התגברות נה"ב בשעת המלחמה שהוא שעת צלותא כו', והנה ענין התגברות נה"ב הוא בשני ענינים הא' להפיל מח"ז מדברי רע גמור דהיינו שהוא ניכר שהוא רע ואעפ"כ מסיתו למחשבה זו ולתאוה זו בכדי לבלבל כו', והב' הוא שמיפה השקר בעיניו לומר שאינו רע כלל שמצד א' יש בה קצת טוב אע"פ שעיקרה רע עדשנת"ל אות א' בענין תערובות הטו"ר ממש, הוא מיפה בעיני האדם לומר כי דבר זה הוא טוב גמור ומכסה על הרע שבו כאלו אינו רע כלל, והוא היותר מצוי ושכיח בעניני פיתויי היצר, כי שיפתהו לעשות רע גמור יודע שלא ישמע לו האדם, אבל זאת היא עצתו לפתותו לתאוות או למדו"מ ערים באמרו שאינם רעים כלל אבל

גבי דוקין שבעין דלדידהו לא הוי מומא: גיטין נו, א. וראה פרש"י שם ד"ה דוקין.
ולדידן הוי מומא: לכללות הענין ראה גם אוה"ת תשא ע' איתתצא.
אני הוא יש וצריך לעשות מאני אין כו' וכמ"ש במ"א באריכות: ראה לקו"ת במדבר יח, ג.

הם טוב גמור כו׳, ואע״פ שבאמת הם רע גמור וקצת הטוב שבהם בטל במיעוטו לגמרי (וכנז׳ בספר חו״ה בשער יחוד המעשה) וזהו עיקר המלחמה עם הנה״ב דהיינו שהוא מתנשא לומר שהוא הטוב והכשר כו׳ וכענין מ״ש אם תגביהי כנשר כו׳ למען שמי יכבד ה׳ כו׳. וזהו לשון הר״מ דאילנא דטו״ר שלטא בזה״ג, ופי׳ וענין שלטא היינו שיש להרע שליטה בשעת תערובתו עם הטוב לומר שהוא הטוב ומתנשא עצמו שיכלול הטוב בו וכמ״ש אמר אויב ארדוף אשיג כו׳, ולכן שעת צלותא הוא שעת קרבא שהוא מלחמה עצומה לעמוד כנגד היצה״ר ולהפילו מתאוותיו ומחשבותיו כו׳ ע״י עומק התבוננות בגדולת ה׳ שעי״ז ממילא יתגלה הטוב ויתגלה מה שהוא רע כנ״ל במשל היכר הסיגים ע״י כח האש כו׳ וזהו שאומרים בשמ״ע סלח לנו אחר שאמר תחלה אחד ואהבת כו׳ משום שעי״ז נתגלה יותר איך שהוא באמת חוטא ושוקע ברע כו׳ אע״פ שמקודם היו כל דרכיו זכים וישרים בעיניו כו׳ כנ״ל.

ד) **וזהו״ע** שראה בנו של ריב״ל עליונים למטה ותחתונים למע׳ כו׳ ואמ״ל ריב״ל עולם ברור ראית כו׳ והיינו משום שזה העולם הוא קודם גמר הבירור שעדיין לא הוברר הלכך הרע מתנשא בו על הטוב לומר שהוא הכשר כו׳ והוא העליון כו׳ ודוחה את הטוב באמת לומר שהוא תחתון ואינו כלום כו׳ ובחי׳ זו ימצא אפי׳ בעובדי ה׳ משום שעדיין נמצא בו איזה מיעוט רע המעורב בו א׳ מריבוא כו׳ ומצד בחי׳ זו יוכל להיות שמתנשא על הטוב באמת יותר ממנו, משא״כ בעולם עליון שהוא עולם ברור שנברר הטוב מן הרע לגמרי, ולפיכך ראה עליונים דכאן למטה שם כו׳ דהיינו שבחי׳ הרע המתנשא כאן לומר שהוא עליון הוא באמת נשפל שם למטה כיון שנתברר מן הטוב ונדחה למקומו כו׳ ותחתונים דכאן הם שם למעלה דהיינו שבחי׳ הטוב שהי׳ נשפל כאן הנה אחר הבירור הרי הוא עולה למעלתו העליונה כו׳ וזהו כמשל היין שיש בו שמרים, וכשהוא מעורב עם השמרים הרי השמרים עולים למעלה וחלקי היין יורדים למטה, אבל כשנעשה היין צלול הנה חלקי השמרים שהי׳ למעלה הם יורדים למטה וחלקי היין שהיו למטה הם עולים למעלה שזהו מקום הראוי, כמ״כ הוא ההפרש בין עוה״ז שמעורב טו״ר ויוכל להיות שהרע יהי׳ עליון לומר שהוא הכשר כו׳ משא״כ עולם העליון שהוא אחר הבירור כנ״ל (וכן בתפלה ברשפי אש הוא ג״כ בירור כו׳ כנ״ל).

ה) **וכ״ז** הוא הבירור שע״י התפלה שהוא בבחי׳ מלחמה ונק׳ שעת קרבא כו׳, אבל מעלת עסק התו׳ הוא בבחי׳ אחרת שאין הבירור בדרך מלחמה כלל, אלא שכשיושב ושונה ואומר כשר או פסול או טהור וטמא

חו״ה: — חובת הלבבות.

אילנא דטו״ר שלטא בזה״ג: זח״ג קכד, ב.

שעת צלותא הוא שעת קרבא: ראה זח״ג רמג, א. וראה ביאוה״ז להצ״צ ח״ב ע׳ תרצב.

עולם ברור ראית: פסחים נ, א. ב״ב י, ב. וראה ספה״מ תקס״ח ע׳ יח. הנחות הר״פ ע׳ עח־ט.

אסור ומותר כו' אזי ע"י אמירה זו נעשה ממילא הבירור והבדלה בין טוב לרע כי באמרו כשר וטהור ומותר הוא מגביה את הטוב בלתי ישפילוהו ולומר עליו שהוא רע, אלא הוא מגלה עליו לומר שהוא טוב וכן באמירתו פסול וטמא אסור הוא משפיל את הרע בלתי יתנשא בעצמו לומר שהוא טוב אלא הוא מגלה עליו שהוא באמת רע כו', וזהו שנק' מתניתא מלכתא כמלך הגוזר על עבדיו ומגביה את זה ומשפיל את זה ואין מי שיעמוד לנגדו, כמ"כ הם פסקי התו' שהם רצונו וחכמתו ית' לומר שזה כשר כו' ויוכל להתעלות וזה פסול כו' וידחה לו כו' ואין זה מלחמה כלל, רק למה"ד לתערובות איסור והיתר ובא א' וגילה עליהם לאמר זהו ההיתר וזהו האיסור כו', כמ"כ הטו"ר מעורבים ואין אתנו יודע עד מה כו' והרע מתנשא לומר שהוא הטוב כו' אבל ע"י לימוד התו' שהוא כגזרת מלך לומר זהו טוב וזהו רע ולא יהי' מעורבים עוד כו', וזהו"ע ת"ח מרבים שלום בעולם כי ע"י לימוד התו' נשקט הריב והמלחמה שבין טו"ר שהרע מגביה את עצמו לומר שהוא הכשר כו' ומתאמץ נגד הטוב דנה"א כנ"ל, משא"כ ע"י לימוד התו' שהיא גזרת מלך לומר על הרע שהוא פסול וטמא טמא יקרא ולא יתנשא עצמו בשקר כו' ונשקט המלחמה כי אין חכמה ואין עצה נגד ד' וגם הרע מכיר מקומו ויתפרדו כל פועלי און ולא יתנשא עצמם כו' וזהו שנתנה התו' להבדיל בין הטמא והטהור כו' כי עי"ז הוא עיקר ההבדלה.

והנה בענין לימוד התו' יש ג"כ ב' בחי' הא' הדינים המפורשים להדיא בגמ' שזה אסור וזה מותר, והב' הוא הדינים שאין מבוארים להדיא וצריכים עיון גדול וחקירה בש"ס ופוסקים כי יש פנים לכאן ולכאן וע"י העיון בעומק הוא מוציא הדין לאור להיתר או לאיסור לטהר או לטמא ומביא ע"ז ראיות מהגמ' ופוסקים, והוא ג"כ בירור הטוב מהרע בשני אופנים, דהנה מבואר למע' (אות א') שתערובות הטו"ר הוא בשני אופנים הא' שבעצם אין הטוב מעורב כלל עם הרע והם שני גופים נפרדים רק ששניהם ישנם באדם א' והוא כמשל תערובות או"ה יבש ביבש כו' ונמצא בירור זה הוא בקל יותר כיון שאין הטו"ר מעורבים בעצם א"כ א"צ כאן רק להכיר הרע ולהבדילו מן הטוב וכמו עד"מ שיבא מי שיכיר חתיכת האיסור המעורב בחתיכות היתר ויזרקנו לחוץ, משא"כ כשהרע מעורב עם הטוב והי' לאחדים ממש כתערובות לח בלח, או כסף עם סיגים שנעשו גוף א' ממש אזי הבירור צריך מלאכה יותר גדולה דהיינו כמו בירור הכסף מהסיגים שהוא ע"י הכור שמצרפים ומתיכים בו כו' כנ"ל, ועד"ז יובן ג"כ למעלה שידוע שיש בחי' ניצוצי הקדושה שנפלו ונתערבו ברע ומהם נשפעו ג"כ הדצ"ח שבעוה"ז כמבואר בס' הקבלה, וזאת תורת האדם בעוה"ז לברר הטוב מהרע ע"י התומ"צ כו', ויש בתערובות זו ב' ענינים, הא' שהטו"ר הם

מתניתא מלכתא: ראה ביצה כח, ב. וש"נ.
ת"ח מרבים שלום בעולם: ברכות סד, א.

בשני גופים אלא רק שלא נודע מי הוא הטוב כו׳, ובירור זה נעשה ע״י לימוד התו׳ בההלכות המפורשים להדיא לומר שזה כשר ויוכל להתעלות וזה טרפה ורע גמור שאין לו עלי׳ כו׳ והרי בחי׳ טו״ר אלו כבר יש להם הפרש מצד עצמותם רק שנתערבו ולא נודעו מי הטוב כו׳ וצריך לברר ולומר בפה מלא זהו הטוב וזהו הרע דהיינו לומר על טמא טמא ועל טהור טהור (כמו שפר נונא קבר נונא, חמרא דימא תורא דימא כו׳) ובאמירה זו שאומר כן בקריאתו בתו׳ נעשה כן, כי מתניתא מלכתא כמלך הגוזר שמתקיים מיד ואין פוצה פה ומצפצף לנגד גזירת המלך, ונעשה הבירור למטה בעוה״ז ולמע׳ בעולמות עליונים, והב׳ הוא בחי׳ ניצוצי הטוב המובלעים ממש ברע ובחי׳ בירור זה הוא להוציא הטוב מן הרע, או לפעמים כשגבר הרע על הטוב ביותר אזי נדחה לגמרי ח״ו (עם הטוב) עד עת קץ הימין, וזהו״ע הדינים שיש בהם עיון גדול ויש בהם פנים להכשיר דהיינו מצד הטוב שיש באותו הדבר ופנים להחמיר ולאסור הדבר מצד הרע שבו כו׳, שמצד הרע שבו יש סברא בחכמת אלקות לדחותו כו׳, וע״י העיון בעומק החכמה שבתורה הנה בחכמה אתברירו וכשמוצאי׳ ראיות להכשיר ודוחה הקושיות שהיו מראים לאיסור כו׳ הו״ע הוצאת הטוב ובירורו, ודחיי׳ הקושיות הוא בירור ודחיית הקליפות שהיו מעלימים ומסתירים על אותו הניצוץ, והבירור מבחי׳ ח״ע כו׳ (וע׳ היטב באגה״ק סי׳ ד״ו והמשכילים יזהירו כו׳ קרוב לסוף המאמר נת׳ ענין בירור זה, במ״ש והמשכיל יבין פלא גדול כו׳) וכן להיפך אם מצא ראיות לאסור הדבר היינו שראוי לדחות זה הענין כי א״א לו להתכלל בקדושה האלקית כו׳, והנה בירור זה נעשה ע״י העיון בתורה כשמוציא ההלכה בפה אחר העיון (ועיין בסידור מזמור לתודה כו׳ הריעו לה׳ כל הארץ ר״ת הלכה כו׳) וזהו ת״ח מרבים שלום כי הבירור שע״י התורה הוא בבחי׳ שלום ממש, משא״כ שעת צלותא הוא שעת קרבא כו׳ (והמשל בזה בשני אנשים שמחולקים בדין שהא׳ רוצה לחייב חבירו או לפוסלו מלבוא בקהל (וכמו מעשה דיהודא גר עמוני) וכה״ג שאם הא׳ אומר כן מסברת עצמו הרי יוכל חבירו לחלוק עליו, ואע״פ שבאמת דברי המחייב והפוסל הם נכונים עכ״ז יעמוד זה בעקשותו, משא״כ כשמראה לו מפורש שכדבריו כן הוא ואז בהכרח יודה כו׳, כמ״כ הוא ההפרש בין הבירור שע״י התפלה שהאדם מתבונן בגדולת הבורא ית׳ ועי״ז מדחה בעצמו את המדות רעות שבנפשו, שביכולת הנה״ב לעמוד כנגדו בקשרי המלחמה ואומר שאדרבא הוא הטוב כו׳, ולכן ארז״ל שאלמלא הקב״ה הי׳ עוזרו כו׳, משא״כ בלמוד התו׳ שהוא אמרות ה׳ שהקב״ה אומר זה כשר וזה פסול ויורחק כו׳ גם הרע מוכרח לענות אמן בע״כ כנ״ל). (הג״ה, וזהו מ״ש בתו״א ד״ה בחודש השלישי שהתו׳ היא עוז וכח להנה״א להתגבר על הנה״ב

(ועיין בסידור מזמור לתודה: מד, ג. וראה ס׳ מאמרי אדה״ז על מאמרז״ל (תפלה) ע׳ שנו. מאמרי אדה״ז כתובים (א) ע׳ ו. יהל אור ע׳ שסח-שעה.

מעשה דיהודא גר עמוני: ראה ברכות כח, א.

שאלמלא הקב״ה הי׳ עוזרו: סוכה נב, ב. קידושין ל, ב.

ותושי' שמתשת כח הנה"ב מה שאין כוז זה בנה"א מצד עצמה וגם ע"י תפלה כו', ולכן הדין זהו שלום וזהו ואלה המשפטים כו' וגם כי לנגד בחי' ז"ת יש לעו"ז אשר שלט כו' אבל התו' מג"ר כי לא אדם אין שם לעו"ז כו' וז"ש ברבות וישלח הקש והתבן מתדיינים כו' לכשיבוא בעל השדה כו' היינו שכולם בטילים לגבי פסק הקב"ה כו' עכ"ה). ושארז"ל ע"פ ורב שלום בניך א"ת בניך אלא בוניך, דלכאורה למה הוצרכו לזה דגם כדכתיב בניך י"ל דהיינו ת"ח כמ"ש וכל בניך למודי הוי', וא"כ כיון שכוונת רז"ל להוכיח דת"ח מרבים שלום בעולם למה לא יוכלו להוכיח כן אלא אם תקרי בוניך דוקא, אך הענין דבאמת ענין בוניך וענין מרבים שלום הכל ענין א' הוא כי פי' בוניך שעוסקים בבנינו ש"ע שהם הבונים מדת מלכותו ית' לסדר כל דבר על מקומו הראוי לו ולא יהי' מעורבים כו', והוא עד"מ כמו שרי מלוכה שעל פיהם יקום כל דבר המשפט בין דין לדין כו', והם פוסקים ע"פ החוקים שחקק להם המלך, וכמאמר ריב"ז אני כשר לפני המלך כו' כמ"ש במ"א, ועי"ז הם מרבים שלום בעולם והוא שכל דבר על מקומו יבא ולא יצא חוץ לגבולו וכנ"ל, ונמצא ע"י שהם בבחי' בוניך שעוסקים בבנינו ש"ע שהוא בבחי' הפסק דתורה לומר על טהור כו' עי"ז דוקא הם מרבים שלום בעולם כנ"ל.

ז) **והנה** מתחלה כתיב וכל בניך למודי הוי' ואח"כ כתיב ורב שלום בניך, כי הנה באמת הכח הזה בלימוד התו' שאדם מישראל לומד שיהי' דבריו עושים רושם שבאמרו על טמא טמא ועל טהור טהור כן יקום לברר הטוב מן הרע עי"ז כו' אין זאת ע"י דיבורו בה' מוצאות הפה לבד אא"כ הוא עוסק בתורה בדו"ר שאז בחי' הדו"ר מתלבשת בדבור דה' מוצאות הפה שלהם שיהיו דבריו חים וקיימים להעשות רושם מדיבורם ושיתקיים ממש מה שהוא אומר, וז"ש רז"ל וכל דבריהם כגחלי אש דהיינו לפי שהם בבחי' דו"ר ברשפי אש ע"כ הם פועלים פעולתם כגחלי אש כו' ולכן צריך להיות תחלה עסק התפלה קודם ת"ת שע"י עומק ההתבוננות בתפלה בגדולת הבורא ית' נקבע היטיב בנקודת לבבו איך שה' אחד כו' ושהוא צור חיינו כו' ומנת חלקינו כו', ועי"ז יהי' נקבע בלבו גם על כל היום שכל מעשיו יהיו לשם שמים שמה שידבר ויעשה כונתו לה' לבדו כו', וזהו פי' וכל בניך למודי הוי', פי' למודי לשון נפעל שנתלמד מה' אלקי' להדבק ולילך אחריו בכל לבבו ונפשו, וכמו התלמיד לגבי רבו מובהק שכל חכמתו ממנו ונמשך אחריו בכל דרכיו ומסתמא מה שהתלמיד אומר הוא מקבלת רבו כמ"ש ספ"י דיבמות ר"א תלמידך וישב ודורש סתם והכל יודעים כי שלך היא, והיינו כיון שהוא תלמידו וכל חכמתו הוא ממה שנשפע לו מחכמת רבו כו' כמ"כ ענין למודי הוי' שבחי' הוי' אחד

מ"ש בתו"א ד"ה בחודש השלישי: סז, א. ספה"מ תקס"ז ע' קמט.

וכמאמר ריב"ז אני כשר לפני המלך וכמ"ש במ"א: ברכות לד, ב. וראה ספה"מ תקס"ג ע' תשטו.

וכל דבריהם כגחלי אש: אבות פ"ב מ"י.

נקבע הדק היטב בנקודת לבבו עד שכל לבבו ונפשו מלא מזה שהוי׳ אחד והוא למוד מזה לבדו כו׳ וזה נעשה ע״י עומק ההתבוננות בתפלה כו׳ שנקבע כ״כ אחדות ה׳ בלבו עד שנשאר רשימו גם על כל היום שמה שמדבר ועושה כונתו לה׳ לבדו כשיזכור ויתבונן אח״כ בגדולת ה׳ אפי׳ מעט כו׳ כמ״ש בלק״א ואז יהיו דבריו בדבר הלכה עושים רושם לברר הטוב מהרע ע״י אמרי פיו, וז״ש תחלה וכל בניך למודי הוי׳ דהיינו ע״י עסק התפלה נעשו בבחי׳ למודי הוי׳ ואז יש בהם הכח הזה בד״ת שלהם שיהי׳ בחי׳ ורב שלום בניך כו׳, ולכן דרז״ל הדרש א״ת בניך אלא בוניך על בניך השני מ״ש ורב שלום בניך ולא על בניך שבלמודי הוי׳, לפי שענין היותם בוניך בנאים ועוסקי׳ בבנינו של עולם זהו דוקא ע״י התו׳ בחי׳ ורב שלום, וזה א״א מבלי קדימת וכל בניך למודי הוי׳ ע״י התפלה כנ״ל, והנה פי׳ בניך היינו שמקבלים ממדת מל׳ ע״ד מארז״ל כל ישראל בני מלכים הם, אבל בחי׳ בוניך היינו אדרבא שהם בונים מדת מל׳ ית׳ ע״י עסק התו׳ דאורייתא מח״נ ואבא יסד ברתא וזהו״ע ויש דוד שם וכדפי׳ בזוהר דעביד שמא קדישא בכל יומא כו׳.

ז) **והנה** כ״ז הוא בעסק התו׳ דהיום דשלטא אילנא דטו״ר עה״ד, העסק בתורה הוא לברר הטוב מהרע שזהו עיקר העסק בהאי עלמא כו׳ אבל לע״ל דלא שלטא אילנא דטו״ר כו׳ כי ממילא יבורר הרע לעצמו והטוב לעצמו, לא יהי׳ אז עסק הלימוד בשביל לברר הטוב מהרע מאחר שאז לא יהיו מעורבים כלל עד שיצטרכו לומר על טמא טמא להפרידו כו׳ ולא יהי׳ אז העסק בהלכות איסור והיתר הנגלות לנו ע״ד שעוסקים עתה אלא יהי׳ עיקר העסק בפנימי׳ התו׳ שהוא חכ׳ עילאה הגנוזה בטעמי ההלכות למה יהי׳ זה טמא וזה טהור והו״ע סודות התורה וטעמי מצות שבזוהר כו׳ שזהו הנק׳ אילנא דחיי שהוא פנימי׳ התומ״צ והנגלות יהי׳ גלוים וידועים ממילא כו׳ (ועיין בזה באגה״ק הנ״ל אות ה׳).

עוסקים בבנינו של עולם : **ראה שבת קיד, א.**

כל ישראל בני מלכים הם : **שבת סז, א.**

אבא יסד ברתא : **זח״ג רמח, א. רנו, ב. רנח, א. ת״ז תכ״א (סא, ב).**

וכדפי׳ בזוהר דעביד שמא קדישא בכל יומא : **ראה אגה״ק סי׳ ה.**

דרוש שני

ח) **להבין** ענין ערב רב שהי' להם התלהבות גדולה לצאת מארצם ולהדבק בשכינה, מדוע כשראו במ"ת שלא הי' גילוי שכינה עליהם נהפכו לגמרי ועשו העגל, וזהו לכאורה סותר למש"ל בענין ת"ח מרבים בשלום כו' דכשהבירור הוא מלמעלה שהש"י אומר על הטמא שטמא יקרא כו' הוא נדחה לו ואינו עומד לנגד בבחי' מלחמה כו' וא"כ בשעת מ"ת שהע"ר ראו שהש"י ריחקם בעצמו קצת מדוע נהפך לבם לעשות העגל כו' שזהו כמו מלחמה כו' (מיהו י"ל שזהו לפי שהיו בגופים בעוה"ז, ובעוה"ז ודאי ניתנה הבחירה שיוכלו למרוד כו', ולפמש"ת לקמן אי"ה א"ש) כמבואר בזהר פ' תשא דקצ"א ע"ב א"כ לא הי' אמת בתחלה כו', וגם להבין מה שהש"י לא רצה לקבלם ומשה קבלם כמ"ש בזוהר שם ע"א (וע' ברמ"ז שם שהש"י לא הודיע הטעם למשה למה לא מקבלם וחשב משה שהוא מפני שלא יהנו מהנאת ישראל כיון שלא נשתתפו בצרתם, לכן חשב משה שגדול כח פיוס שמו ית' מהפסת דעת ישראל כו', וכשראה משה שה' לא חזר להשיבו קבלם, אבל באמת מה שלא רצה הש"י לקבלם הוא משום שהקירוב מזיק להם כדלקמן אי"ה) והענין שיש דברים ששרשן מבחי' גבורות קשות, ואותן נמצאים הקירוב להם מפסיד אותם וגורם להרחיקם לגמרי, אלא ההנהגה עמהם צריך להיות בבחי' ריחוק ודחיי' וזה טוב להם שע"י הדחיי' יוכלו אח"כ להתקרב, וכמו עד"מ בגשמי', הנה ארז"ל יצר תינוק ואשה תהא שמאל דוחה כו', כי התינוק מצד מיעוט דעתו אם יתנהג אדם עמו בבחי' ימין מקרבת לבד אזי יוצא לתרבות רעה, כי מצד הקירוב יוגבה לבו עד שיוכל להעיז פני אביו וכמ"ש באדוני' ולא עצבו אביו מימיו כו' הנה מחמת הקירוב גרם לו שיאבד מן העולם כו', ונמצא שהקירוב סופו להביא אותו לריחוק אמיתי שיהי' נדחים מן העולם לגמרי, ולכן צריך להתנהג עמהם בבחי' שמאל דוחה שע"י הדחיי' והריחוק ישפילהו ואז אח"כ יוכל להתקרב ע"י ימין מקרבת (ועד"ז צריך להתנהג עם היצר שהוא ג"כ מגבורות קשות צ"ל שמאל דוחה כו') משא"כ במי שדעתו רחבה ועמוקה צריך להתנהג עמו בימין מקרבת לבד כי לא יתנשא מפני הקירוב שדעתו יפה להכיר מקומו כו' ואדרבא כשיתנהג עמו בשמאל דוחה יתרחק כו', וכמו שהוא בהנהגת האדם עם הנלוים אליו, כך יובן עד"מ למעלה בענין ההנהגה האלקית שהש"י מתנהג עם בריותיו, שעם הנשמות שהם גבוהות ונמשכות מסט' דקדושה שכל בחי' סט' דקדושה שהוא בבחי' ביטול אמיתי, ומה גם יוצאי מצרים שהי' דור דיעה כו' ומשה שהי' רועה שלהם עיקרו בחי' הביטול כמ"ש ונחנו מ"ה, לכך

להבין ענין ערב רב: **עיין המצוין בהתחלת ד"ה וכל בניך.**

נהפכו לגמרי ועשו העגל: **ראה שערי תשובה ח"ב יא, ב. קונטרס ההתפעלות (דף מט, א).**

ארז"ל יצר תינוק ואשה תהא שמאל דוחה: **ראה סוטה מז, א. זח"ג קעז, ב. וראה שערי תשובה ח"ב שער התשובה פי"ד (י, ב).**

התנהג עמהם הש"י בבחי' ימין מקרבת שהש"י הי' הולך לפניהם יומם כו' וכמ"ש בזוהר שם שהע"ר אמרו חמינן דאתון ישראל כל טב וכל יקר דעלמא לכו, ואנן דחיין לבר דלכו כו', מפני שזה הקירוב לא יפסיד לישראל ח"ו כי אעפ"כ יכירו מקומם, ואדרבא מה שיתקרבו יותר ויראו כבוד אלקים יהיו יותר פחותים ושפלים בעיניהם מפני שיבינו היטב גדולת ה' איך שאין ערוך אליו, ונמצא כי כל מה שיתקרבו יותר וישיגו יותר גדולת ה' יהי' בהם הביטול ושפלות יותר וכמ"ש הרמב"ם בס' המדע רפ"ב מה' יסודי התו', והאיך הוא הדרך לאהבתו ויראתו, בשעה שיתבונן האדם במעשיו כו' ויראה מהן חכמתו שאין לה ערך כו' מיד הוא אוהב כו' ומתאוה תאוה גדולה לידע את השם הגדול כו', וכשמחשב בדברים האלו עצמן מיד הוא נרתע לאחור ויירא ויפחד וידע שהוא ברי' קטנה שפלה אפילה עומדת בדעת קלה ומעוטה לפני תמים דעות כמש"א דוד מה אנוש כי תזכרנו כו' עכ"ל בקצרה, נמצא שזה ההתבוננות וזו ההשגה שמשיג ומכיר חכמת הבורא ית' אע"פ שהוא בחי' קירוב ממש מ"מ היא עצמה ממש גורמת לו השפלות להיות נרתע לאחוריו ולידע שהוא ברי' שפילה כו' ואינה גורמת לו גבהות ח"ו להתגאות מהשגתו בחכמת האלהות וכמו שאמר דוד מה אנוש כו' פי' שמבחין היטב האיך שאחר כל השגתו הוא באמת ברי' שפילה ואפילה כשמעריך עצמו לגבי א' מהנמצאים הגדולים העליונים אשר באמת גם הם כולם כלא חשיבי קמי' ית' דאור צח אתחשך קמי' כו' וכל זה באמת הוא רק במי שהוא מסטרא דקדושה שההתקרבות והשגה אלקית גורמת לו באמת שפלות יתירה מכמו קודם ההשגה כו', ועד"ז ממש הי' ההנהגה עם ישראל בצאתם ממצרים בבחי' קירוב גדול שנגלה עליהם אלקות וזה הקירוב גרם להם שפלות וענוה אמיתית בעצמותם.

ט) **אך** ההנהגה זו היא דוקא עם נשמות ישראל כנ"ל, לא כן צריך להיות ההנהגה עם סטרא אחרא דלאו מסט' דקדושה הם, והיינו בחי' ע"ר ששרשן מבחי' נוגה כמ"ש הרמ"ז שם, ועיקר בחי' נוגה הוא בחי' היש והרגשת עצמותו למציאות דבר גדול, ואע"פ שיש שם ג"כ בחי' החכ' וההשגה באלקות שהרי נוגה כלולה מטו"ר ג"כ, מ"מ אדרבא כל מה שמשיג אלקות יותר נעשה יותר יש בעיניו מצד שהרי הגיע למע' גדולה להשיג אלקות כו' (ועושה עיקר ומרגיש מעלה זו שהוא משיג, ולא עצם הענין מה שהשי"ת גדול ומהולל מאד עד שאין ערוך לו ממש), בסט' דקדושה הוא להיפוך שמרגיש עיקר מה שה' הוא גדול ואינו מרגיש כלל ליש ודבר מה שהוא משיג זה, כי מה יתן ומה יוסיף לו השגתו זאת להתגאות בזה מאחר שבאמת אין השגה זו ערך כלל להשגת הנמצאי' העליונים מה שהם משיגים באלקות, וכטפה מן הים כו' והשגת הנמצאי' העליונים אין ערוך ממש להשגת הספי' והשגת הספי' אין ערוך להשגת הספי' העליונים מהם, עד שגם בחי' א"ק נק' אדם דבריאה

ושמעתי בשם מורינו ז"ל: ראה אוה"ת מטות ומסעי ע' א'תסט.

מאין ליש לגבי עצמותו ית' שאינו משיג כלל מהות ועצמות אוא"ס כמו שאין כל נברא משיג את בוראו, וריבוי ומיעוט ההשגה הוא רק בבחי' הקו כו', וא"כ ממה שהאדם משיג איזו השגה אין שייך שום גבהות רק אדרבא להכיר יותר איך שאין ערוך קמי' ית', ושמעתי בשם מורינו ז"ל שזה הי' ההפרש בין הרמב"ם ובין להבדיל אריסטו ששניהם עסקו בהפילוסופיא, אך הרמב"ם כל מה שהשיג יותר עי"ז בחקירת אלקות נעשה שפל בעיניו יותר כמ"ש הוא נרתע כו', ואריסטו מה שהשיג יותר נעשה יש ודבר בעיניו יותר שהרי הוא משיג כו', וזהו שאמרנו שסט"א הקירוב להם מפסידם לכן לא הנהיגם הש"י בימין מקרבת שמצד הקירוב היו נעשים יותר יש ודבר בעיניהם כו', ולכך ג"ב לא רצה הש"י לקבלם כלל כי גם הקבלה הוא קירוב וזה מפסידם כו' וזה גורם להם לבעוט אח"כ כו' אלא שאם היו מרחיקים ודוחים אותם בתחלה אז היו יכולים להתקרב אח"כ כי ע"י דחי' זו ישפילו ישותם ואח"כ יוכלו להתקרב, וזשארז"ל לע"ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו, ולא אברהם, כי אברהם הוא בחי' ימין מקרבת ויצחק הוא בחי' שמאל דוחה ויש נמצאים שההנהגה עמהם צ"ל בשמאל דוחה דוקא בתחלה אז יתקרבו אח"כ משא"כ אם הי' ההנהגה עמהם בימין מקרבת תחלה הי' הקירוב מפסידם וכנ"ל בענין הע"ר, אך הדחיי' דשמאל דוחה לא ניכר עכשיו החסד שבו שהרי נראה שהוא ריחוק, אמנם זהו דוקא עכשיו בזמן תערובות טו"ר, אבל לע"ל שיבוררו הרשעים ג"כ יכירו שמן הדיחוי דוקא בא להם הקירוב ויאמרו ליצחק כי אתה אבינו ועיין בשבת ספ"ט שנראה שאותן שהיו צריכים לדין גיהנם ויצחק יפטר אותן הם שיאמרו כן כי אתה אבינו כו' והיינו כמ"ש שאותן שהי' רשעי' אזי בחי' השמאל דוחה גורם להם הקירוב והתקון כו' וע"ד שנא' אודך ד' כי אנפת בי כו').

י) **הג"ה,** אמר מ"מ נלע"ד שז"ס הנז' בזוהר פ' שלח דקס"א ע"א, דאית גופא דנהירו דנשמתא לא נהיר בי' עד דמבטשין לי' כדין סליק נהירו כו' מהדר ומרומם ומשבח מצלי צלותי' ובעותי' ומברך למארי' הא כדין כולא נהיר כו' יעו"ש, ופי' שיש גוף שבחי' נוגה גובר בו מאד עד שהנפש האלקית אינה יכולה להפכו לקדושה אא"כ יבטשו מתחלה את הגוף ע"י יסורים, שאז דוקא מהדר ומרומם כו' והוא להיות הגוף הזה בבחי' יש מאד ע"כ אם יתנהגו עמו מלמעלה ימין מקרבת לבד אזי יתגבר בו הישות וישכח על ד' והוא עדשנת"ל שיש נבראי' שהקירוב מפסידם כו' אמנם כשמבטשים אותן מבחי' שמאל דוחה אז נשפל ישותו ויוכל אח"כ להתקרב לאוא"ס ע"י הנפש אלקיית שתאיר בו ויהי' מהדר ומרומם ומשבח כו'. אך ורק לפ"ז צריך להבין מש"ש עוד, סט' אחרא בעי למעבד הכי ובטש בחייביא, וכל מה דבטש כדין נר רשעים ידעך מחרף ומגדף לכל סטרין ולא יכיל לאנהרא כלל, וכדין כתיב כי מה האדם שיבא אחרי המלך כו' בעי לאתדמי' לי' ולא יכיל, וע"ד הוי' צדיק יבחן לבטש בי', וכדין נהיר ואתתקף בנהירו, יבחן כמד"א אבן בוחן עכ"ל שמזה מבואר לכאו' דלסט"א אין מועיל שום ביטוש אלא אדרבא כל מה שמבטשין לי' מחרף ומגדף כו', וזה לכאו' סותר למש"ל שאפי' הע"ר שהי'

מסט"א הי' מועיל להם הדחיי' והריחוק אלא שהקירוב הפסידם כו'. אך י"ל דלק"מ, דהע"ר היו מבחי' נוגה כמש"ל בשם הרמ"ז ונוגה מעורב טו"ר אבל עכ"פ יש בו טוב, וכמו שבאמת הי' בהם בחי' טוב שנתפעלו מנפלאות ד' והי' להם התלהבות גדולה לעזוב ארצם ומולדתם ולילך אחרי ה' במדבר אלא שהי' להם בחי' רע ויש ג"כ, ולפיכך הי' מועיל להם השמאל דוחה להכניע הרע שבהם ואז הי' נשאר הטוב שבהם בלי רע והי' מתגבר על הרע כו'. אבל בזוהר שלח שנז' חייביא דמיירי בבחי' ג' קליפות הטמאות לגמרי שהם רע גמור ואין בהם שום טוב כלל שיועיל להם הדחיי' בתחלה אלא אדרבא ע"י הדחיי' הוא מחרף ומגדף כו'. ועוי"ל דהחילוק הוא ג"כ מצד המבטש והדוחה, ששמאל דוחה של הש"י בסט' דקדושה פועל ישועות להיות עי"ז האדם משבח ומודה להש"י כי מאמין באמונה שלמה שבודאי אין יסורים בלא עון או עכ"פ לטובת האדם כו' משא"כ סטרא אחרא דבעי למעבד הכי לבטש בחייביא, והוא בחי' מל' דנוגה בודאי השמאל דוחה דסט"א בועטים בה כי יודעים שאין ממש בסט"א שיקבלו שמאל דוחה שלו ברצון ובאהבה אלא שנמשכים אחרי' כשמפתה בפיתויי' ומשפיע להם טוב, וכמ"ש בזוהר בענין זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם כו'. וע' בסדור ע"פ אל תבטחו בנדיבים כו' משא"כ כשמתנהג בשמאל דוחה מחרפים ומגדפים בו, וזהו ההפרש בין מל' דקדושה הנק' אבן בוחן למל' דקליפה (שנק' אבן נגף) מצד ההנהגה דשמאל דוחה דוקא, וז"ש ר"ש שם מלה מלה אבתרך רדפנא מיומא דהוינא כו' כי זהו ההיכר בין הנהגת מל' שמים בסט' דקדושה ובין מל' דקליפה בסט"א, וגם בזה נודע טוב טעם ליסורי הצדיקים משום שיש צדיק שהגוף שלו מסתיר ביותר וצ"ל ההנהגה עמו בשמאל דוחה כו'. ועוי"ל דלהע"ר הי' מועיל בחי' שמאל דוחה שהוא ריחוק לבדו אבל ביטוש הוא מדריגה יתירה וזה אין יכולים לקבל אלא בסט' דקדושה דוקא וכמ"ש ה' צדיק יבחן צדיק דוקא וכנז' במדרש המשל מקנקנים כו' אבל אנשים פשוטים לא יוכלו לקבל כ"כ ביטושים ממש אלא רק שמאל דוחה וריחוק לבד, שעי"ז יתקרבו אח"כ בימין מקרבת כו'.

אין יסורים בלא עון: **שבת נה, א.**

וכמ"ש בזוהר בענין זכרנו את הדגה: **ראה זהר קח, א. וראה אוה"ת ואתחנן ע' ס. אוה"ת שה"ש ע' תשמח.**

וע' סידור ע"פ אל תבטחו בנדיבים: **נג, ד.**

טו, כב

כי כאשר השמים החדשים. במד"ר פ' בראשית פרשה א', פ' אמור ס"פ כ"ט, ס"פ האזינו, ילקוט ר"פ האזינו, פ' בלק דף רמד ג' תוך רמז תשע"א, פ' עקב דף רע"ג א' רמז תתע"ב, פ' ראה דרע"ח ב' רמז תת"צ, פ' תצא דר"צ ע"א רמז תתקכ"ה, ח"ב בישעי' בתחלתו רמז רנ"ד, זח"א פ' בראשית דף ד' סע"ב ועיין בפי' הרמ"ז לשם, עו"ש בזהר דכ"ה ע"ב, פ' ויקרא די"ו סע"א, פ' אחרי דס"ח ע"ב ס"פ ואתחנן דף ע"ר ע"ב, ת"ז תקון י"ח דל"ה ע"ב תקון ל"א דע"ט א', של"ה במסכת פסחים שלו בפי' ההלל ע"פ ברוכים אתם לה' עושה שמים וארץ דקס"ט א', בתשב"כ פ' הברכה דף שפ"ו ע"ב. יש לרשום ג"כ פסוק כל הנקרא בשמי שנתבאר בדרוש זה בהביאור.

כי כאשר השמים החדשים כו', כתי' השמים כסאי כו' ואיך שייך זה הלא אין לו דמות הגוף כו'. הנה באה"ע אנו אומרים לעשות ולקיים תחלה לעשותה ואח"כ לקיים וכמ"ש ושמרתם את חקתי ועשיתם אתם כתי' שהאדם הוא הוא העושה את התורה כי הנה התורה קדמה אלפים שנה לעולם פי' עולם הוא ו"ק מעלה ומטה כו' ושרשן משה מדות הגדולה והגבורה כו' וזהו אין כל חדש תחת השמש וכדפי' ברע"מ פ' פנחס דרנ"ה ב' דהיינו שכל מה שיש למטה נמשך הכל מעלה ז' רקיעי' מז' מדות כו', והתורה גבהה מבחי' ו"ק דהיינו בבחי' אלפים אאלפך חכמה אאלפך בינה, וכדי שתומשך לבחי' עולם דהיינו להיות מימינו אש דת שהם רמ"ח מ"ע מימין וש"ס ל"ת משמאל וכן כשר ופסול הכל מו"ק כו' הנה המשכה זו הוא ע"י אתעדל"ת בואהבת בכל לבבך רוח איתי רוח ואמשיך רוח ועי"ז אח"כ בכל נפשך מודו"מ של מצות התורה, ואיך יבוא לואהבת ע"י התבוננות שמע שם ע' כו' וזהו ותן בלבינו בינה כו' ועי"ז לעשות ואח"כ לקיים כו', והכח הזה באהבה של האדם להיות עי"ז אמשיך רוח יובן (ד"ה האזינו תקע"א) ע"ד והאופנים ברעש כו' שהרעש יותר מהשרפים כי עם היות שמדרגתם למטה ממדרגת השרפים אמנם

כי כאשר השמים: נעתק מגוכתי"ק 1122 קצא, א. ראה גם אוה"ת נ"ך ח"א ע' שטז, ושם נפרטו כמה מהציונים כאן.

יש לרשום . . בדרוש זה בהביאור: הכוונה לתו"א ג, א.

כי כאשר השמים: נעתק מגוכתי"ק 1135 י, א.

קדמה אלפים שנה לעולם: ראה מדרש תהלים צ, ד. ב"ר פ"ח, ב. ובכ"מ.

אין כל חדש תחת השמש: ראה קהלת א, ט.

שמע שם ע': זח"ג רלו, ב.

(ד"ה האזינו תקע"א): לקו"ת האזינו עד, ג ואילך.

שרשם למעלה ממקום עליון יותר דהיינו מבחי׳ לפני מלוך מלך כו׳ ועי״ז והחיות נושאות את הכסא להיות גילוי בחי׳ אדם שעל הכסא היא בחי׳ התורה כי זאת התורה אדם וזהו בכה״מ, ועד״ז באדם שלמטה ע״י התלבשות הנשמה בנה״ב שמבחי׳ שמרי אופנים ויבוא לבחי׳ רעש גדול הנ״ל וזה תכלי׳ ירידת הנשמה לתקן את נה״ב להשיבה לשרשה לפני מלוך כו׳ ע״י בכל לבבך בשני יצריך, ורעש גדול זה נק׳ השמים כמו שמים בחי׳ מקיף ועי״ז כסאי כמו והחיות נושאות את הכסא היינו להיות בחי׳ הקב״ה יושב ועוסק * בתורה ישיבה והשפלה מבחי׳ אאלפך כו׳ לבחי׳ עולם שהוא בחי׳ אדם ז״א דאצי׳ שנה״י דאבא מתלבשים בו והוא בחי׳ התורה כמ״ש וראית את אחורי כו׳ וגם מקור התורה מבחי׳ שער רישי׳ נמשך ג״כ ע״י רעש הנ״ל שמרעש נעשה שער והיינו ליבון הלכתא שיומשך בז״א מי״ג ת״ד דא״א כו׳ וכ״ז נמשך ע״י השמים בחי׳ רצוא ורעש גדול בבחי׳ תשובה בכל מאדך כו׳ שמבחי׳ בליטה שלמטה נמשך מלמעלה בחי׳ שקיעה להיות יושב כו׳ בחי׳ כסאי כו׳ והיא השפלת חכמתו ורצונו בדברים גשמיים בתפילין וציצי׳ וצדקה ותרומות ומעשרות.

והנה אם רץ לבך בבחי׳ השמים אח״כ שוב בבחי׳ יראה וזהו והארץ כו׳ כי הארץ היא בבחי׳ השפלה שהכל דורסים עליה וכך בחי׳ השוב בחי׳ ויעמדו מרחוק וז״ש ארץ יראה ושקטה, שהארץ היא בחי׳ יראה ועי״ז ושקטה מבחי׳ רצוא כו׳ והנה מבחי׳ שוב נמשך העבודה במצות מעשיות ובקיום כל מל״ת וד״ס להיות ירא חטא (ויראה נמשך מצד נה״א כח מה ורעש מצד נה״ב כנ״ל). והנה מבחי׳ שקיעה נעשה בליטה מלמעלה וזהו הדום רגלי, כי כנ״י נק׳ רגל כמ״ש בנים אתם וברא כרעא והדום רגלי הוא להגביה ולהעלותה ממטה למעלה הוא ע״י מצות מעשיות וצדקה תרומם גוי כו׳ וזהו מלך יחיד כו׳ וזהו כל המשפיל עצמו הקב״ה מגביהו וזהו יראה ושקטה ע״ד ועבודת הצדקה השקט כו׳ והוא למעלה מבחי׳ רעש כי הרעש כתי׳ לא ברעש ה׳ אלא הרעש הוא לה׳ אבל קול דממה דקה בבחי׳ שוב תמן מלכא קאתי. נמצא מלמעלה יש ג״כ רצוא ושוב כי כסאי בחי׳ שוב והדום בחי׳ רצוא ועליי׳ וזהו ענין יחיד חי העולמי׳ כו׳ ומלך יחיד כו׳, וכן מלמטה רו״ש בחי׳ השמים וארץ אך ע״י רצוא שמלמטה בחי׳ שמים נמשך מלמעלה בחי׳ שוב כסאי כו׳ וע״י שוב שמלמטה ארץ נמשך מלמעלה בחי׳ עליי׳ והיינו להעלות כנס״י.

בכל לבבך בשני יצרך: **ברכות נד, א.**
הקב״ה יושב ועוסק בתורה: **ע״ז ג, ב.**
ועוסק בתורה: **בשולי הגליון רשום בגוכתי״ק באותיות קטנות מהרגיל: יושב ועוסק בתורה ד״ה שה״ש.**
כל המשפיל עצמו הקב״ה מגביהו: **עירובין יג, ב. זח״ב רלב, ב. זח״ג צא, א.**
ועבודת הצדקה השקט: **ראה אגה״ק סי׳ יב ובליקוט פי׳ שם.**
והענין: **לכללות הענין ראה ג״כ ביאוה״ז להצ״צ ח״ב ע׳ תתכו.**
תמן מלכא קאתי: **ראה ת״ז בהקדמה.**

אך לע״ל השמי׳ החדשים כו׳ דהנה כתי׳ מה שהי׳ הוא שיהי׳ ואין כל חדש כו׳ ולפעמי׳ כתי׳ שיר חדש כו׳ וגם שירה חדשה כו׳ והענין כי הבירורי׳ שמתבררים מ״ן דבי״ע ועולים להתכלל במ״ד דתיקון נק׳ שירה חדשה כי זהו דבר חדש שיתכלל דבר שנפל בשבירה בנוגה ויעלה למעלה בקדושה עליונה ועד״ז הוא בירור נה״ב ששרשה מבחי׳ לפני מלוך כו׳ ומ״מ נק׳ זה רק לחדש הישינות, וזהו שירה חדשה ל׳ נקבה כו׳ והוא ע״ד חדשים לבקרים בריה חדשה והיינו לחדש הישינות כו׳, וגם המשכת האור מלמעלה רוח איתי דוח כו׳ הוא ג״כ עד״ז כי הנה צ״ל למה הי׳ התהוו׳ עולם התהו ריבוי האור כו׳ מאחר שלא נתקיימו והלא הוא ית׳ צופה ומביט ומכיר בראש מה שיהי׳ בסוף וגם מ״ש בע״ח שתחלה הי׳ האור ממלא מקום החלל ואח״כ צמצם כו׳ וידוע שהצמצום לא הי׳ רק בהאור שהוא גילוי וא״כ למה מתחלה המשיך הגילוי ואח״כ צמצם כו׳, אלא שהוא כדי שיהי׳ ביכולת להמשיך גלוי אור זה ע״י אתעדל״ת והיינו אורות דתהו שבלי גבול דכיון שהיו בכלים פ״א הגם שאח״כ נכללו בבחי׳ העלם ונק׳ מקיף החוזר מ״מ יוכלו אח״כ לחזור ולהמשיכם כו׳ ע״ד מ״ש ביחזקאל הי׳ הי׳ דכיון דכבר הי׳ עליו נבואה בא״י ע״כ יוכלו להיו׳ מתנבא גם בח״ל משא״כ אם לא הי׳ כו׳, וכעד״ז פי׳ ענין פתח ואמר שבזהר שאחר שזה פתח הצינור והמשיך ההשכלה חדשה יוכל גם אנשי׳ אחרי׳ למוצאה משא״כ לולי שזה פתח כו׳ וכן אמרו בדרא דרשב״י אפי׳ ינוקא כו׳ וזהו שמזכירים עקדת יצחק וקשה הא מצינו מס״ב יותר בבית שני כמו מעשה דחנה ושבעה בני׳, אלא שאברהם פתח הצינור כו׳ וזהו מה שהיה פי׳ מתחלה קודם שנה״ע הי׳ הוא ושמו פי׳ היה שמו שהמשיך הגלוי ממנו ית׳ וזהו לבדו ימלוך אשר מלך בטרם כל, ואיך שייך מלך ושמו כשהוא לבדו, אלא הכוונה כמ״ש בע״ח שהי׳ האור ממלא כו׳ שהמשיך הגלוי, כדי שאח״כ אף כשיסתלק אור זה יוכלו הנשמו׳ להמשיך האור דכיון דכבר הוה, וזהו ויהי אור דכבר הוה, לכן הי׳ עולם התהו, ומה גם שהנה״ב שרש׳ מבחי׳ זה דמקיף החוזר ע״כ הגם שנפלה תוכל להתחדש כנשר כו׳, וכ״ז ענין שמי׳ וארץ דעכשיו בחי׳ רו״ש דכבר הוה רק שהוא לחדש הישינו׳ והוא כל שית אלפי שני כו׳ וזהו שמי׳ לא זכו כו׳ כי אחר הרצוא שוב וחוזר חלילה ע׳ זהר ויגש, אכן השמים החדשי׳ מה שלא הי׳ גילוי כלל למעלה מעלה מבחי׳ האור שהי׳ ממלא מקום החלל ולמעלה מהקו, זהו אשר אני דוקא עושה ע״י הקב״ה מניח תפילין כו׳ וזהו קדושתי למעלה כו׳ וזהו שמבקשי׳ בשבת קדשנו במצותיך

מ״ש בע״ח שתחלה הי׳ האור ממלא מקום החלל: שער א׳ ענף ב׳.
פתח . . הצנור: ראה גם מאה שערים ס״ע כח. סה״מ תרע״ח ע׳ רפג.
בדרא דרשב״י אפי׳ ינוקא: ראה זהר בלק קצא, א.
קודם שנברא ה״ע הי׳ הוא ושמו בלבד: פרדר״א פ״ג.
הקב״ה מניח תפילין: ברכות ו, א.

כי שבת בחי' שיר חדש כו' והוא ג"כ בחי' שמי' וארץ רו"ש רק חדשי' כו' וע"ז הבטיח כן יעמוד כו' כמ"ש במ"א.

סו, כג

והיה מדי חדש רבות בא ס"פ ט"ו. זח"א סב ריש ע"ב, מא א, קיו רע"א, קפא א, ח"ב קנו סע"ב, ח"ג עז א, עט ב, קמה רע"א, קנט ב, קפב סע"ב.

כמ"ש במ"א: ראה תו"א א, ד.
והיה מדי חדש: נעתק מגוכתי"ק.

נא, יד

נשבע ה' בנפשו, התפשטת אורו, הסכ"ע וממכ"ע, קרוב ה' לכל קוראיו כשהצעקה מנקודת הלב, וזהו דוקא באמת ע"י תורה, מלאכים אף שאין להם תורה צועקי' קדוש באמת כי אין גופם מק"נ המחשיך והתפעלותם מהתהוותם מאין, כמו חידוש גדול עד"מ שריפה או להיפך שנצול מגמ"ד להריגה, וכן ההתבוננו' מאין ליש (כולל ב' חידושים הנ"ל, היש בטל דמיון לחידוש דשריפה שנאבד כל אשר לו והב' התגלו' הבורא שהוא בניצול ממות לחיים) כשיקרא באמת תורה חכמה שבנפש רואה הנולד מאין ליש איך כל אשר חפץ עשה, אותיות המתלבשים בשמים וארץ זהו עשה, אמנם עיקר המהווה הוא רצון ה', ומזה יתפעל נפשו ג"כ להיות לו רצון לה' וזהו אמת אך צ"ל כלי מתורה הנגלית כי ד' אש אוכלה משל ד"י יסוד האש רוחני מכולם ואינו נאחז אלא א"כ יש כלי, והנה א"א להיות צעק לבם באמיתית אא"ס ג"כ ביטול רצון ההפכי ג"כ בשעת התפלה דאל"כ הא כבר נתלבש רצון הנפש ברצונות זרות ומטמטמי' לבו כאבן, וזהו ענין וגללו את האבן מע"פ הבאר ואז קרוב ה' כו', ולא יהי' עוד נפילה וזהו למען יזמרך כבוד ולא ידום, מיד כלב יחידתי, ויעקב גלל האבן לבדו מה שעושים כל העדרים כי כתי' תתן אמת ליעקב, אך איך יהי' ההמשכה כל היום ע"י תורה וצדקה לבושי' פנימי' וחיצון (והמשך הפסוק י"ל כי הנה כבוד זהו בחי' אור המתפשט ממנו להחיות העולמות מל', וזהו יחיד חי העולמים ע"י מלך, וזהו ירידה גדולה שיומשך מבחי' יחיד חי העולמים, וצ"ל אתעדל"ת להיות בשכמל"ו ע"י מס"נ באחד תחלה תתן אמת ליעקב כמ"ש קרוב ה' לכל קוראיו כו' עד ולא ידום, וזהו בחי' אמת שאין בו נפילה ולפי שיעקב גלל את האבן לכן אמר בשכמל"ו שיהי' הגילוי למטה ג"כ, וזהו וימלא כבודו כי במרגלים וישאוהו במוט בשנים, עיין ר"מ פ' שופטים ורמ"ז שם ובשל"ה פ' זו והכוונה שהפרידו בין יחו"ע ליחו"ת, והיינו שלא הי' להם ביטול רצון ההפכי שזהו בחי' יחו"ת ביטול היש וטענו כי חזק הוא ממנו כי האבן גדולה עפ"י הבאר, ולכן אפי' בעה"ב כו', כי הכבוד תתאה נתלבש בע"ש כ"כ עד כי חזק כו', ע"כ לא רצו ליכנס לא"י לאהפכא חשוכא כו', רק להיות אוכלי המן יחו"ע לבד, אבל ז"א כי סר צילם שהסט"א אין בה ממשות כי וכבודי לאחר לא אתן בהתלבשות ח"ו כמ"ש ר"מ פ' תצא רק צל ומקיף וכשסר צילם אין בהם ממשות כמ"ש בלק"א פכ"ט שאין בו שום ממשות כו', וכן בנשמה ומיד כלב יחידתי, וזהו וימלא כבוד כל הארץ אתהפכא חשוכא וביטול רצון ולא להיות פוסח על שני הסעיפים ח"ו, ופי'

נשבע ה' בנפשו: נעתק מהכת"י 744 שפה, א.

וימלא כבוד לשון מאנא מכבדותא תורה לבוש הפנימי׳ עוטה אור כשלמה וצדקה לבוש החיצון וילבש צדקה).

וי״ל שזהו ירא בני ומלך ועם שונים המפרידים בין ה׳ לבחי׳ מלך כענין המרגלים הנ״ל אל תתערב, כי ענין רצונם בכבוד עילאה לבד נוטה כמו על השמים כבודו כו׳, וביוכ״פ אומרי׳ בשכמל״ו בקול רם כי אז כמו שלעתיד וימלא כבוד גילוי אי׳ מקום כבודו מל׳ בכתר מלך הקדוש, ואז אין חשש מיניקת החיצוני׳ וכענין קול כלה, משא״כ עכשיו צלותא בחשאי, וכן בשכמל״ו מיראת יניקת החיצוני׳ מבחי׳ מל׳ כי עכ״פ ומלכותו בכל בבחי׳ צל.

יחזקאל

(ד, ה)

ביחזקאל סי׳ ד׳ ה׳ ואני נתתי לך את שני עוונם למספר הימים שלש מאות ותשעים יום, י״ל זהו כמנין שמים ע״ד מ״ש בעזרא סי׳ ט׳ פסוק ז׳ ואשמותינו גדלה עד לשמים ומזה נמשך אלביש שמים קדרות ישעי׳ סי׳ נו״ן פסוק ג׳ וזהו יגלו שמים עונו איוב סי׳ ך׳ כ״ז. והנה הבחיי פ׳ בחקתי דף קס״ג א׳ כ׳ וז״ל תמצא בפ׳ זו מן ואם לא תשמעו לי עד געלה נפשם ש״צ תיבות בכוון ואם בכולן זכרון השם יבא לרמוז על ש״צ שנים שחטאו השבטים בארץ ע״ד שאמרו אין לנו חלק בדוד ולא נחלה בבן ישי ותמצא בד״ה ושבועתו לישחק בשין וקרי בצדי שנשבע לו הקב״ה שאם אין בניו חוטאים יותר מש״ץ שנים שלא יגלה אותם מן הארץ והוא שאמר יחזקאל ואני נתתי לך כו׳ ש״ץ יום יום לשנה יום לשנה נתתיו לך עכ״ל וע׳ בפע״ח שער חגהמ״צ פ״ו ד״ה מהר״י ז״ל בענין שלע״ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו יושב בשמים ישחק ואפיק צ׳ ועייל שין דאיהי אימא עילאה דאתכלילת ביצחק והיינו יושב בשמים והיא על השמים תפארת כו׳. והנה ענין ואשמותינו גדלה על לשמים קאי על מש״ש תחלה כי נשאו מבנותיהם להם כו׳ כי עי״ז גורמים אלביש שמים קדרות דהיינו ושפחה ק״ב כי תירש גבירתה מל׳ דאצילות כמובן ממ״ש בזח״ג פ׳ אחרי דס״ט א׳ פי׳ ושפחה ודע״ה א׳ בענין קדרות וא״כ פגם זה מגיע בבחי׳ צדיק שהוא יסוד עולם ובבחי׳ שין אימא עילאה ובמא״א אות שין סעי׳ מ״ח שמים בז״א כולל חו״ג אש ומים שמים גימט׳ זכר ונקבה כי המל׳ כלולה עם התפארת הנק׳ שמים כו׳, וגם שמים גי׳ שמן י״פ טל כו׳, ע״ש סעי׳ מ״ז בענין שמן ובזהר ר״פ ויקהל דף קצ״ה ע״ב ת״ח עד השתא קוב״ה אזדעזע תלת מאה ותשעים רקיעים ובטש בהו ובכה על חורבן בי מקדשא ובמק״מ שם ש״ץ רקיעים כמנין שמים וכמנין שכינה עכ״ל וצ״ל שכינה עולה שפ״ה ועם ה׳ אותיות גימט׳ ש״צ והרמ״ז שם כ׳ ש״ץ רקיעין* אלביש שמים קדרות ופי׳ שהם נה״י דזעיר הם שין וט״ס דמ׳ הם צדיק והבטישה בהם מחמת ירידת בחי׳ רחל כו׳, ומכ״ז יש להעיר לענין ש״ץ יום הנ״ל.

ביחזקאל סי׳ ד׳ ה׳ ואני נתתי לך את שני עוונם : **נעתק מהכת״י 54 שעס.**

(לז, יג)

וידעתם כי אני ה'.

רבות רצה בג פ' כי תבוא ע"פ יפתח ה' לך ג' מפתחות בידו של הקב"ה ואין בריה שולטת עליהן לא מלאך ולא שרף, ואלו הן מפתח של תח"ה ומפתח של עקרות ומפתח של גשמים, מפתח של תח"ה דכתיב וידעתם כי אני ה' בפתחי את קברותיכם כו'. וכ"ה בגמרא רפ"ק דתענית סוף עמוד הראשון. ואפ"ל כי מפתחות שנמסרו למלאכים היינו מה שבעולמות בי"ע אבל ג' מפתחות הנ"ל הן מבחי' ע"ס דאצילות עצמו שהוא למעלה ממדרגת המלאכים ע"כ לא נמסרו בידי מלאך כו'.

(שייך לפסוק יב)

(זח"א פ' נח דס"ט ע"א. ח"ב פ' שמות די"ו ע"ב ע"פ ואנכי אעלך גם עלה שזהו מ"ש והעליתי אתכם מקברותיכם עמי, וכתיב ששם עלו שבטים כו').

פר"ג דשבת דקנ"ג סע"ב א"ל ליקום מר לגויה דביתיה א"ל גלית אדעתיך דאפילו נביאי לא קרית דכתיב וידעתם כי אני ה' בפתחי את קברותיכם ופרש"י בהעלותי עד שיעלנו הקב"ה מקברותינו אין לנו רשות לעלות.

יד. **ונתתי** רוחי בכם וחייתם פי' הרד"ק כי מאחר שנאמר תחלה והעליתי אתכם מקברותיכם והעלאה זו ודאי היינו ע"י נפש וא"כ ענין ונתתי רוחי זהו תוספת רוח השכל, וחייתם ע"ד מ"ש בישעי' כימי העץ ימי עמי, וברבות בראשית ס"פ י"ד לפי שעכשיו בנפיחה שנאמר ויפח כו' לפיכך מת אבל לע"ל בנתינה, שנאמר ונתתי רוחי בכם וחייתם ועמ"ש מזה בלק"ת בד"ה האזינו השמים (הראשון). פ' ויחי ס"פ צ"ו, הובא לעיל בפסוק י"ב. בשה"ש רבה בתחלתו בפסוק הראשון דף ג' ג' רוח הקודש מביא לידי תחיית המתים שנאמר ונתתי רוחי בכם וחייתם.

וידעתם כי אני ה': נעתק מגוכתי"ק 1014 שיב, א.
יד: הכוונה לפסוק יד.
ועמ"ש מזה בלקו"ת בד"ה האזינו השמים (הראשון): עב, ב.

ביחזקאל סי' מ"ד, הנה כל המושל עליך ימשול לאמור כאמה כבתה. ונזכר ברבות וישלח ר"פ פ' כדור כן נשיא כו' לפום גנתא גננא ועיקרו ותצא לאה לקראתו יצתה מקושטת כו' וע"כ ותצא דינה כו'.

הענין כי בלאה היתה בחי' זו בדקות שנתאוה ליחוד ע"ד ואל אישך תשוקתך דבחי' כלה עילאה כלתה נפשי כדי להיות הולדה יששכר בחי' תורה אך מגלוי רשפי האש שיצתה כו' מזה יש יניקת החיצונים עד שנשתלשל למטה ותצא דינה כו' להיות ע"ד בא נחש על חוה כו', וברבות כי תצא שלא תהא פרדנית ותצא לאה פי' המ"כ פרדנית יוצאת ונפרדת חוץ לביתה, והיינו כי ומשם יפרד שבי"ע נק' עלמא דפרודא ויעקב יצא לשדה לברר כי האיש דרכו לכבש, ולכן מה שיצתה לקראתו לעלמא דפרודא זה לא הי' ראוי כו' כי כל כבודה בת מלך פנימה, וברבות בראשית פי"ח הגירסא והרי היא פרסנות וכ' המ"כ ע"ד מפרסת פרסה. ויש לפרש כאמה בתה היינו מל' הנק' בת היא דוגמת הבינה כי עלמא תתאה כגוונא דעלמא עילאה וה"ע שכינתא עילאה ושכינתא תתאה. וע' מענין ותצא לאה ספ"ב דנדרים דה"ל בנים נבונים שאפילו בדורו כו' המהרש"א פי' משום כיון דארצויי קמיה ודאי יהי' אשה מזרעת תחלה כו', ואפ"ל שכיון דארצויי ארצי זה מורה על שהן בחי' כלה עילאה שהיא אהבה רבה ע"ד כלה שארי כו' א"נ ע"ד תרין דלא מתפרשין ולכן ה"ל בנים נבונים שנמשכים מבינה שהיא כלה עילאה, וזהו ביום ההוא תקראי אישי לשון חביבות ע"ד תרין ריעין. עמ"ש ע"פ ותקנא רחל זח"ב תרומה קכו"ב.

מו, א

א. **שער** החצר הפנימית ח"א ע"ה, ב'. יהיה סגור, כ"ח, א'.

ביחזקאל סי' מ"ד : נעתק מהכת"י 1150 ריז, ב.
שער החצר : נעתק מגוכתי"ק 1093 פו, א.

הושע

(יד, ג)

קחו עמכם דברים ושובו אל ה׳.

א) **ת״י** קריבו עמכון פתגמין דאידותאה ותובו לפלחנא דה׳. במצד״ד אינו שואל מכם זבחים ועולות אלא קחו עמכם דברים שתתוודו לפניו ובזה תשובו אל ה׳. וכ״מ במד״ר פ׳ תצוה פל״ח גבי לשמוע בקול תודה כו׳, עיין רש״י תלים סי׳ נ״א ע״פ כי לא תחפוץ זבח וסס״י נון ע״פ זובח תודה יכבדנני וענין הווידוי מבואר בתורה פ׳ נשא ה׳ ז׳ בפסוק והתוודו את חטאתם אשר עשו. ועיין בספר החינוך להרא״ה פ׳ במדבר סי׳ ש״ד ועיין במד״ר פ׳ נשא פ״ח דרס״ו ד׳ (שהוא בדפוס שקלאוו דף ס״ד ט׳) ומניין אף בגלות וידוי שנאמר והתוודו את עוונם ואת עון אבותם בפ׳ בחוקתי כ׳ מם. ומה שיש להקשות איך אומר אח״כ אף אני אלך עמכם בקרי, עיין בפנים יפות שם ובדניאל סי׳ ט׳ כ׳ ועוד אני מדבר ומתפלל ומתודה חטאתי וחטאת עמי ישראל (ובקורק׳ ע׳ וידוי הוא בשורש הודאה וכמ״ש ומודה ועוזב ירוחם משלי סי׳ כ״ח י״ג ועיין בקורק׳ ערך זה שורש ב׳). בענין הווידוי ע׳ בשל״ה בתשב״כ פ׳ נשא דף שנ״ב ע״א מ״ש. ואענה אף אני חלקי. ונראה דמבואר בלק״ת פ׳ מטות בענין נדרים איך ע״י הדיבור שאומר הרי עלי כקרבן נאסר המותר. וצ״ל שאותיות הדיבור כמו שיש בהם כח שמהם מט״ט קושר כתרים מתפילותיהם של ישראל כמבואר בת״א ס״פ מקץ בד״ה מזוזה מימין, כי שורש האותיות נלקח מלמעלה מהשכל וע׳ באג״ה ד״ה ויעש דוד שם כמו״כ יש להם כח לאסור דבר המותר שיהי׳ כקרבן, ומופלא סמוך לאיש נדרו נדר לפי שמאיר בו בחי׳ פלא בבחי׳ מקיף, וכ״ז הוא ע״י הכח שיש בכאו״א למס״נ באחד. והנה ידוע שמכל עון נברא קטיגור אחד ולכן ע״י וידוי דברים שאומר חטאתי עי״ז י״ל יש בכח הדיבור להוציא החיות מהקטיגור כו׳ דאף שא״א לברר הג׳ קליפות הטמאות עד לע״ל מ״מ י״ל ע״י התשובה

קחו עמכם דברים: נעתק מהכת״י 62 ריו״ד, א.

מאמר זה בא בהכת״י אחר ד״ה שובה ישראל (נדפס באוה״ת ש״ש א׳תקיד). ואולי זה המשך.

וענין הווידוי: ראה אוה״ת ש״ש ע׳ א׳תצו ואילך.

בלק״ת פ׳ מטות: פא, א־ב.

מט״ט קושר כתרים מתפילותיהם של ישראל: ראה זח״א לז, ב. וראה הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א בספה״מ תש״ד בתחלתו. ובתש״ח ע׳ 202.

בת״א ס״פ מקץ בד״ה מזוזה מימין: מב, ב.

באג״ה ד״ה ויעש דוד שם: סימן ה׳.

עם האותיות הדיבור מחלישו ונוטל ממנו עיקר החיות כו' דמאחר שיש בכח הדיבור שיהי' ממנו בחי' כתר ועטרה כמו"כ י"ל יש בו כח לבטל הרע.

עוי"ל ותקם את דבריך כי צדיק אתה וכן ע"י צדיקים כמ"ש הקימותי דבר ה' משא"כ הרשעים ולכן בעו"ת צ"ל קחו עמכם דברים דבורים עיין במד"ר ר"פ דברים ע' לק"ת תצא דל"ג א' וי"ל ע"י החטא עושה כעין שבה"כ ע' לק"ת בשה"ש דף י"ט סע"א ודף כ' ע"א ולכן ע"י הווידו מוצא האותיות וכענין קטרת פי' בד"ה בכ"ה בכסליו העלאת האותיות. ע' הרמ"ז ס"פ בא יומא ח' פ"ו ב' מד"ר פ' בשלח ס"פ ב"א ע"פ לא חסרת דבר כו' ומה הי' חסר תשובה שנאמר קחו עמכם דברים ושובו אל הוי' עכ"ל. וע' בלק"ת פ' נצבים סד"ה כי המצוה הזאת בענין כי קרוב אליך הדבר ומ"ש ה' דבר מחשבה ודבור יש לפרש קחו עמכם דברים היינו מחשבה ודיבור כדאיתא בגמ' ספ"ג דב"מ על כל דבר פשע כו' מלמד שמחייב על מחשבה כמעשה כו'. מד"ר פ' תצוה פל"ח דף קנ"ד א' ס"פ קרח אין ויקח אלא משיכת דברים כו' וכה"א קחו עמכם דברים כו' שם דף רע"ב א' (שהוא דף ס"ה א').

אמרו אליו כל תשא עון קח טוב כו' יע"ש בשה"ש רבה ס"פ כחוט השני שפתותיך דף כ"ד ד' (שהוא כ"ג ב') ונשלמה פרים שפתינו בקהלת רבה ע"פ ופורץ גדר דקי"א א' (שהוא כ"ט א') ויקח אותה פתה אותה בדברים כמד"א קחו עמכם דברים כו'. זח"ג פ' קדושים עמוד קס"ד בד"ה תשובה דא היא מצוה כו'. ילקוט ח"א ש"ה ב' ז"ג שלה קמ"ב א' דף ר"א ב' רד"ב רי"א ב ריב"ג רכט"א רל"א א"ב רלג"א רלז"א רמב"א רנב"ג רצה"ב שלח"ב שעב"ב שפג"ב (וע') יבג טזא יזב (סמ"ו) נג"א פר אמ"ג ע"ש יג"א תד"א ח"ב פ"ט ופנ"ב (מ"ח) תקצ"ז (מ"ע) פ"א (י"ח) תשובה קכ"ג בחיי קטו"א קעו"ב.

ג) **וז"ל** הזח"ג פ' קדושים הנ"ל תשובה דא היא מצוה ובעונותינו מדחרב בי מקדשא לא אשתאר לנא אלא ווידו דברים לבד ודא מלכות ור"ל כי המשכות הוא דיבור כמ"ש דבר מלך שלטון כמ"ש באג"ה סי' כ"ה ד"ה להבין אמרי בינה וז"ל והנה נודע לי"ח כי דבר ה' נק' שכינה בלשון חז"ל ואימא תתאה ומטרוניתא בלשון הזהר ובפרט בר"פ וארא תמצא כו' ובלשון המקובלים נק' בשם מלכות ע"ש דבר מלך שלטון, כי המלך מנהיג מלכותו בדיבורו ועוד טעמים אחרים כידוע לי"ח עיין בסש"ב פנ"א כ"ב ובחלק ג' פי"א ובאג"ה סי' ה' ד"ה ויעש דוד שם. והנה נפש האדם ידוע לכל שהיא כלולה מע"ס חב"ד כו' וכח הדיבור שבנפש דוגמא לדיבור העליון לייחד

בד"ה בכ"ה בכסליו: תו"א כט, ד. וראה שערי אורה יד, א.
בלקו"ת פ' נצבים סד"ה כי המצוה הזאת: מו, א.
כ"ב: כ"ה בהכת"י, ואוצ"ל נ"ב.

השכינה ומש"ה קיי"ל בק"ש ובהרמ"ז דאינו יוצא בהרהור בלא דיבור עכ"ל. ומזה יובן דווידו דברים הוא מל' היינו כי המל' שהיא שכינה נק' דבר ה' ועז"נ גבורי כח עושה דברי, וכשמקיים דבר ה' ממשיך אור בהדיבור עליון דהיינו שמיחד השכינה כנ"ל וזהו ענין ותקם את דבריך כי צדיק אתה. ושאול אמר הקימותי דבר ה' אבל כשעובר על דבר ה' ה"ז פוגם בהדיבור העליון דהיינו שממשיך גלות השכינה שמתלבש הדיבור בק"נ ונקרא נאלמתי דומיה כו', לפני גוזזי' נאלמה. לכן ע"י ווידוי דברים מתקן ומעלה דבר ה' שיתעלה לקבל מהמדות וחב"ד כו'. וכדאומר בזח"ג שם ומאי בינה כר"ל תשובה הוא בינה וכאן מפרש ווידוי דברים זהו מל' מ' בו י"ה (ע' בלק"ת פ' ראה בד"ה וכל בניך והאי בו ו' איהו ודאי וכל מאן דחזר בתיובתא כאילו חוזר אות ה' לאות ו' דאיהו בן י"ה אשתלים ביה הוי' ו' דא איהו תשובה תשוב ה' ודאי לגבי ו' דאות ה' איהו ווידוי דברים והיינו כי אות ה' היא מ' ושכינה הנק' דבר ה' וגם הה' מורה על ה' מוצאות הדבור וזהו בהבראם בה' בראם ועיין בזח"ג פ' בלק דקצ"א ע"א בענין עושי דברי דהיינו להמשיך שתהי' המ' בבחי' ה"א ולכן ע"י ווידוי דברים גורם תשוב ה' לגבי ו' ובחי' ו' זהו הקול שמאיר בהדיבור. ועיין בסדור בד"ה אד' שפתי תפתח, שחיבור זה זהו ענין בקול דברי אלקים חיים ומלך עולם, ר"ל הקול זהו ת"ת המקבל מהבינה הנק' אלקים חיים ומשפיע להדיבור שיהי' הדבור דברי אלקים חיים וכמ"ש בזהר ר"פ וארא בענין עד תאוות גבעות עולם. ועיין בזהר וארא דנ"ה סע"ב מענין חיבור קול ודבור ודכ"ו עמוד א' ורזא דיליה קחו עמכם דברים ושובו אל ה' ר"ל כי ע"י ווידוי דברים גורם תשוב ה' תתאה שהוא הדיבור לגבי ו' והרי אות ו' נק' בו י"ה א"כ בהוא"ו מאיר י"ה א"כ הרי אשתלים שם הוי' בשלימות ע"י ווידוי דברים וזהו ושובו אל הוי'.

קיצור. ווידוי דברים הוא מל' כי המל' נק' דבר מלך שלטון ובכל התורה נאמר וידבר הוי' אל משה ונק' זה הדבר כי משה נתנבא בזה, עיין בלק"ת פ' מטות ע"פ לאמר זה הדבר. וזהו אמת ויציב כו' הדבר הזה עלינו לעולם ועד וכמ"ש במ"א, והיינו כשאינו מקיים דבר ה' גורם פגם בהדיבור וגורם פירוד בין אות ה' שהוא הדיבור ובין אות ו' כמו שמבואר אח"כ. וכשעושה תשובה ומתוודע ווידוי דברים ודיבור שאדם דוגמא לדיבור העליון עי"ז תשוב ה' לגבי וא"ו שהוא הקול שיהי' בקול דברי אלקים חיים וזהו ושובו אל הוי' שמחבר משם הוי' בשלימות.

(ע' בלק"ת פ' ראה בד"ה וכל בניך: כט, א־ב.

(ע' בלק"ת: בהכת"י חסר סיום המוסגר ואולי צ"ל אחר תיבות וכל בניך.

בסדור בד"ה אד' שפתי תפתח: רלז, א־ב.

משה נתנבא בזה: רש"י ר"פ מטות (מספרי פ' קנג) ובלקח טוב עה"ת.

עיין בלק"ת פ' מטות ע"פ לאמר זה הדבר: פב, א.

הדברים אשר דבר משה. והנה במד"ר פ' דברים אמרו דברים לשון דבורים מה הדבורה הזה כל מה שהיא מסגלת מסגלת לבעליה כך כל מה שישראל מסגלין מצות ומע"ש הם מסגלים לאביהם שבשמים ועמ"ש מזה בלק"ת בשה"ש סד"ה לסוסתי ברכבי דרוש השני. וגם כי ע"י התורה דמחו"ב נפקת ממשיכים מוחין דגדלות לז"א ע' בד"ה באתי לגני ובהביאור. וזהו קחו עמכם דברי תורה ושובו אל הוי' שע"י דברי תורה ממשיך מאור א"ס בשם הוי.' וע' מענין הדיבור בס"ת בד"ה בחודש השלישי וע' בזח"א פ' בראשית דף ד' סע"ב ע"פ ואשים דברי בפיך ובפי' הרמ"ז שם.

זיי"ן) **במד"ר** פ' קרח קחו עמכם דברים ותוקח האשה בית פרעה י"ל פי' קחו ע"ד כי איש אשה שתתעלה המל' הנק' אשה אש ה' לבחי' ביום ההוא תקראי אישי כו'. עוי"ל פי' קחו עמכם דברים דאיתא במד"ר בשה"ש ס"פ כחוט השני שפתותיך ממדברך נאוה מדברך נקרא דבורך וע' סד"ה בחודש השלישי שנק' הדיבור בשם מדבר לפי שהוא דבר ה' המדבר בו ע"ש. והיינו קחו עמכם דברים שהדברים אינם שלכם רק דבר ה' השמע לאזניך מה שבחי' אתה מוצא מפיך וכן בדיבורי התפילה אד' שפתי תפתח בלק"ת בד"ה שיר השירים דרוש השני.

(חי"ת) **במד"ר** פי' קח טוב בלשון אתב"ש גימט' נפש דהיינו ענין התפילה שאדם מקריב דמו וחלבו.

בלקו"ת בשה"ש סד"ה לסוסתי ברכבי דרוש השני : יב, א־ב.
ע' בד"ה באתי לגני ובהביאור : לקו"ת שה"ש לג, ב.
בלק"ת בד"ה שיר השירים דרוש השני : ב, ג.

עמוס

(ג, ד)

הישאג ארי׳ כו׳, עיין בתורה דכפירי׳ רשו וכו׳, חתונה חורף תקס״ד שהכפירים שואגים לטרף רפ״ח ניצוצי׳, אבל הארי׳ שואג שלא מצד בירורים רק ע״י שאגתו שואגים הכפירים לטרף, א״כ י״ל דה״פ הישאג כו׳ וטרף אין לו שהרי א״צ טרף לעצמו, ועיין בתורה דאם יתקע ההפרש בין שאגה לשרפי׳ דהשאגה פנימי׳ וא״ש דלא מצד בירורים. ומש״ש דחיות למעלה מהשרפי׳ אמת שכ״ד הרמב״ם וכ״מ בחולין צ״א דהאומרים ברוך גבוה יותר, אך זהו נגד כאריז״ל, לכן אם באנו ליישב זה להאריז״ל צ״ל דמיירי בחיות דמרכבתא עילאה דאצי׳ הנז׳ בתו׳ ע״פ ויאכילך את המן, וע׳ בדרוש עד לא אשתקע ו׳ ובקי״ס מענין רקיע כעין הקרח כו׳ שעל חיון עילאין, ואפ״ל היינו ארי׳ דבי עילאי כו׳, אם יתקע שופר למעלה אפי׳ משאגת ארי׳ כי זה הארה מלפני האצי׳ שופר מאריך כו׳. מצרים ואשור עיין בתורה דביום ההוא יתקע כו׳.

הישאג ארי׳: **נעתק מהכת״י 744 שפת.**
דכפירי׳ רשו . . חתונה חורף תקס״ד: **ספה״מ תקס״ד ע׳ יח ואילך.**
ועיין בתורה דאם יתקע: **מאמרי אדה״ז אתהלך ע׳ קיח.**
הנז׳ בתור׳ ע״פ ויאכילך את המן: **ראה לקו״ת עקב יג, ג ואילך.**
ועיין בדרוש עד דלא אשתקע או׳: **ראה ביאורי הזהר מג, ד ואילך.**
עיין בתורה דביום ההוא יתקע: **ראה לקו״ת דרושים לר״ה ס, א.**

ענין אם תגביהי כנשר פי׳ בע״ח שער הקליפות פ״ג בענין יעקב איש חלק כי כל השערות דקדושה הם למעלה באו״א אבל יעקב נשאר איש חלק, וע׳ זח״ג תזריע מח״ב ע״פ ואיש כי ימרט ראשו, ונת׳ במ״א וע׳ במא״א ג יט בענין גלח רישיה דמאריה כדי שלא יתאחזו החיצונים, ומ״ש בד״ה ונקדשתי בענין שערך שגלשו, ובביאור ע״פ וגלחה את ראשה מותרי מוחין דדוקא מא״א הו׳, ובביאור ע״פ כי כארץ תוציא צמחה פ״א, ומבואר בע״ח שענין עשו שיצא כאדרת שער לפי שלא הי׳ תיקון אלא בזו״נ דקליפה ולא באו״א וא״א לכן כל אלו השערות השייכים בג״ר נמשכו בעשו כו׳ וזהו ענין ד׳ מאות איש דוגמת ד׳ יודין דשם ע״ב כו׳ וע׳ בפי׳ הרמ״ז ר״פ יתרו סז ב שלכן נק׳ מלך זקן שבו סוד השערות דהוו שייכי לאריך כו׳ ועמ״ש הרמ״ז בזה ר״פ וישב ששרשו מזמ״ל קדמאין ע״כ נק׳ מלך זקן וכסיל כו׳, ועי״ש בע״ח שהקליפה רצתה להדמות כו׳ בא״א דיליה כו׳ בבחי׳ שערות כו׳ ועז״נ אם תגביהי כו׳ אורידך נאום ה׳, וביצי׳ ועשיי׳ יש תקון בא״א ועתיק דקליפה, הקדמה ב׳ ענין אשור תענוג בחי׳ ע״י דקליפה נגד אשר קדשנו כמ״ש בד״ה יתקע בש״ג פ״ו וברבות בראשית ס״פ ט״ז כל המל׳ נק׳ אשור ע״ש שמתעשרות מישראל ונק׳ נינוה כי נינוה העיר הגדולה בינה והתגלות עתיק בבינה וכן לעומת זה נאמר באשור ויבן את נינוה, ולע״ל כתי׳ ואשרו אתכם כל הגוים כו׳ ע׳ רבות ר״פ שמות, ראוה בנות ויאשרוה ע״ד כן רעיתי נה״א בין הבנות נה״ב, וע׳ במא״א א קלג קלד קלה מענין אשרי אשר, וענין בעברי הנהר דאיתא ברבות בשה״ש ע״פ מים רבים כו׳ ונהרות לא ישטפוה זהו בעברי הנהר במלך אשור, המכוון כמו שבקדושה בעבר הנהר ישבו אבותיכם למעלה מנהר היוצא מעדן בינה כי הם מחג״ת דא״א, מים רבים בחי׳ ים מ׳, ונהרות בינה, כן לעו״ז יש קליפות נגד מ׳ נק׳ מים רבים, גלי הים, ויש ששרשם מבינה ולמעלה כמו רישא דדהבא כו׳, וזהו בעה״נ במלך אשור שלהיותו מבחי׳ אשור תענוג הרי הוא בעה״נ ובבלעם נאמ׳ פתורה אשר על הנהר כו׳ פי׳ בזח״ג בלק קצ״ג סע״א סתורה מ׳ דקליפה שולחן לחם ע״ד כ״א הלחם אשר הוא אוכל כן דרך כו׳ אכלה כו׳, אשר על הנהר יסוד דקליפה וע״ש מענין פתורה דקצ״ב ע״א, ובמא״א ד׳ ד״ה ד׳ נהרות כו׳ וכנגדם או״א זו״נ

ענין אם תגביהי כנשר : נעתק מגוכתי״ק 1079 שצט, ב.
זח״ג תזריע . . ונת׳ במ״א : ביאה״ז לכ״ק אדמו״ר האמצעי ולכ״ק אדמו״ר הצ״צ שם.
בד״ה ונקדשתי : ראה לקו״ת אמור לב, א.
ובביאור ע״פ וגלחה את ראשה : ראה לקו״ת תצא לו, ב.
ובביאור ע״פ כי כארץ תוציא צמחה : לקו״ת ג, א־ב.

דקליפה כו׳, ואפ״ל עברי נהר ע״ד מ״ש ברבות אמור ר״פ כ״ט ושל אדום עולה ולא יוודע כמה כו׳ אם תגביהי כנשר כו׳ היינו כי עלייתו בסולם להדמות לבחי׳ ע״י דקדושה וזהו אפילו עולה ויושב אצלי משם אורידך היינו ענין יגלח כו׳ בעברי נהר כו׳, והיינו כנ״ל מה שרוצה להגביה א״ע שגם מבחי׳ שערות יומשך ממנו השפעת חכמה דקליפה דוגמת זקן שקנה חכמה כו׳ חכמת הכישוף כו׳ ועמ״ש ע״פ ער מואב בלק״ת חקת, וע״כ יגלח, והך הכפתור עתיק דקליפה וממילא וירעשו הסיפים כי כל יניקתם מבחי׳ לבונה וכמו ק״נ ממוצע בין כו׳ וכן הכתר דקליפה ממוצע כו׳. ושער הראש מוחין דקטנות ושער הרגלים פי׳ מהרש״א ל׳ רגילות ושער הזקן נמשך ממוחין דגדלות עומק חכמת הכשוף וכה״ג, ע׳ מענין זקן וזקנה במא״א ז׳ ד״ד ל״ד, ובפרדס ערך זקן הוא הכתר, ויש זקן אשמאי לבן הרמאי, והנה בקדושה ודלת ראשך כארגמן ע׳ מענין ארגמן במא״א א׳ קמ״ה, ואחר כל זה והניף ידו על הנהר דקדושה כו׳, תער השכירה פרש״י גדולה י״ל תער ש׳ אד׳ ותער הגדולה ע״ד יגדל גא כח אד׳ מ׳ דא״ס ועז״נ ואין מידי מציל וכמו כתר כרת כו׳, במא״א א׳ ק״פ ומל׳ הרשעה קרוי שער וזהו שער הרגלים דפי׳ הכ״פ בישעי׳ שער בית הערוה, במא״א ש׳ סעיף ע״ב שער נק׳ המל׳ אד׳ במלואו תרעא זח״א בשלח נא״א, בראשית ד״ז סע״ב תרעא חד ושם אוי לא זכי הא רע וזהו תער הנמשך מתרעא הנ״ל לאשור כו׳ וע׳ במא״א ח׳ ד״ב ובי״נ שם זח״ב סוא ח״ג נבא נד ח״ב דוא, בשלח נדא ע״פ אז, ענין בעה״נ בשה״ש רבה ע״פ מים רבים מי הנהר והענין כי ד׳ נהרות הם מצרים בבל כו׳ והנהר הרביעי הוא פרת הוא דמעיקרא אדום וע׳ בענין והניף ידו על הנהר דקדושה, ומזה יומשך יגלח בעה״נ כו׳.

לענ״ד י״ל פי׳ שני באגדה זו והוא ע״ד שמשון הגבור שהי׳ כחו וגבורתו המופלאת נמשך מצד שערות ראשו וכמ״ש כי נזיר אלקים אני מבטן אמי אם גלחתי וסר כחי ממני וחליתי והייתי ככל האדם, בשופטים סי׳ י״ו פסוק י״ז, ועיין בגמרא פ״ט דברכות דנ״ו ע״ב ושם הרואה תגלחת בחלום ישכים ויאמר ויגלח ויחלף שמלותיו בפ׳ מקץ, קודם שיקדימנו פסוק אחר כ״א גולחתי וסר כחי, ובמד״ר ויחי פצ״ח דף קי״א ע״ב ע״פ יהי דן נחש, מה נחש זה כל כחו אינו אלא בראשו, כך שמשון אם גלחתי וסר כחי ממני, והטעם הוא מפני שהנזיר שרשו מא״א בחי׳ כתר ושם הכח והגבורה וכמארז״ל איזהו גבור שנאמר טוב ארך אפים מגבור כו׳, ולכן ארז״ל פ״ק דסוטה דף יו״ד ה׳ היו מעין דוגמא שלמעלה כו׳ שמשון בכחו, וא״כ יש זלעו״ז בחי׳ זו באריך דקליפה, ג״כ שם הכח גדול ובא״א דקליפה ג״כ בחי׳ שערות, אך עז״נ אם תגביהי כו׳ כנ״ל בשם הע״ח שער מ״ט, וזהו שגלח בעה״נ במלך אשור שלא יהי׳ בסט״א בחי׳ זו דעת״י וא״א, רק יתחיל תיקונם מז״א כו׳. ויש לקשר זה ג״כ עם

ועמ״ש ע״פ ער מואב בלק״ת חקת: סו, ג.

דרוש הנ"ל דג"ז אמת שאם היו דוגמת א"א להשפיע ע"י שערות, היו נמשכים פושעים ואפיקורסי' ומחרפי' מטעם הנ"ל שההשפעה ע"י שערות הוא בדילוג הערך, ולכן אפי' בלוים נאמר והעבירו תער כו' א"כ מכש"כ בסט"א כו'.

בגמ' סנהדרין דצ"ה ע"ב סף מחנהו מאתים וששים כו' חסר חד, י"ל כמנין מגורי, שעולה רנ"ט היינו ז' פעמים הבל, כנגד הבל הבלים כו' הכל הבל, ומותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל.

(ב, יד)

ביאור על התורה הנ״ל

א) **להבין** ביאור הדברים הנ״ל, הנה מתחילה צ״ל תוכן המכוון מדרוש הנ״ל והוא שכדי לבאר מה שאמר רני ושמחי בת ציון בת דוקא שהוא בחי׳ ראשונה מלמטה למעלה בג׳ השמות שבו שנקרא כנס״י בת אחות אם לכן הקדים ביאור מה שפעמים נא׳ שהנשמה נק׳ נר הוי׳ דמשמע שהוא עושה הארה למעלה ופעמים אמר להפוך כי אתה תאיר נרי ולכן הקדים עוד ענין אני ה׳ לא שניתי לפי שאין כדמיון הנשמות שמתלבשת בגוף ומח׳ דיבור ומעשה משא״כ למעלה נא׳ כי לא מחשבותי מחשבותיכם שאין המח׳ מלובשת וז״ש גלוי וידוע כו׳.

ב) **וזהו** ענין ג״פ קדוש השתלשלות ג׳ אותיות ראשונות דשם הוי׳ יו״ד צמצום כדי להיות ה׳ בחי׳ מח׳ שעצמותו אינו מתלבש במח׳ כ״א הארה בעלמא ע״י צמצום מתלבשת בה׳ שהוא מח׳ וזהו קדוש הראשון אח״כ יש עוד ב׳ צמצומים להיות ו״ה בשם הוי׳ ה׳ תתאה בחי׳ דיבור ולכן ביו״ד נברא העוה״ב שעוה״ב הוא ה׳ ונברא ע״י צמצום יו״ד וע״כ שכר מצוה נמשך מהמצוה שיהי׳ הצמצום יו״ד וזהו כל הנשמה תהלל ל׳ בהילו נרו ולכן לא אמר תשכח להמשיך בחי׳ עוה״ב י״ה.

ד) **ועתה** יש לבאר מ״ש פעמים להיפוך כי אתה תאיר נרי, והענין כי אמת שכשאדם יש לו מס״נ רצוא ושוב שזהו בחי׳ נשמה כנ״ל אזי הוא בחי׳ נר הוי׳ תהלל י״ה אבל כדי שיבוא לזה א״א להגיע לזה ע״י התבוננות לבד שאף שמבין בשכלו עכ״ז הגוף ונה״ב מונעים אלא לזה צ״ל כי אתה תאיר ע״י קיום תומ״צ הם גורמי׳ בירור והזדככות נה״ב והגוף ולכן צ״ל סומע״ט ומארי דחושבנא ואשר בו מום לא יוכל ליקרב למסו״נ בק״ש ומעתה יתבאר ענין ג׳ בחי׳ דכנס״י בת ואחות ואם שבחי׳ זו שאין לו המס״נ בטבעי׳ כ״א ע״י בחי׳ ישראל היינו שכבר גבר ונצח הנפש הבהמית.

ביאור על התורה הנ״ל: ביאור על ד״ה רני ושמחי שבתו״א לו, א.

להבין ביאור הדברים הנ״ל: נעתק מהכת״י 298 ה, א. נמצא ג״כ בהכת״י 154 קמג, א. 459 כא, ב. 812 קז, א.

ברוב כת״י הנ״ל ביאור זה הוא על דרוש רני ושמחי שבתו״א לו, א. ובכת״י 459 נרשם כותרת (על הדרוש רני ושמחי) מאדמו״ר מוהר״מ תקצ״ב בפאלצק. ובכת״י 154 בסוף הביאור נרשם: סליק תורת אדמו״ר מ״מ. ובכת״י 812 נרשם (על הביאור): ביאור התורה רני ושמחי שבתו״א המתחיל הנה בת.

ג) **אך** כדי שיומשך האדם בחי' י"ה הוא ע"י כל הנשמה דוקא שהוא בחי' רצוא ושוב הרצוא הוא מס"נ בק"ש ואח"כ השוב ד' אמות של הלכה שע"י רצוא רשוב נעשה למעל' ג"כ בבחי' י"ה שהוא הסתלקות והתפשטות ועפי"ז נת' מה שנק' הנשמה נר הוי' שהוא גרם שיהי' הארת והמשכות שם הוי' אסב"ה.

ה) **ובחי'** אחותי הוא בחי' מי שתורתם אומנתם שנק' אחי' ורעי' להקב"ה שע"י הדבור דתו' עושים ההבדלה בין טו"ר ועי"ז נעשים בירור נה"ב וע"כ אינם בבחי' בת ומקבל בירור זה דק תורתו אומנתו לברר כו' אבל בת הוא בחי' מקבל ומתברר והיינו ע"י המצות ובחי' אמי הוא המס"נ בק"ש שאפילו מי שתורתו [אומנתו] מפסיק לק"ש שע"י המס"נ ממשיכים בחי' י"ה כנ"ל שהוא המשכה להיות תורה ולכן כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תו' אין לו לכן נק' בחי' זו אמי שמוליד ההמשכה כו' לע"ל בחי' בת תעלה ביתר שאת לכן נא' רני ושמחי בת ציון.

ו) **ולהבין** זה מהו ענין שבחי' בת דוקא תתעלה ביתר שאת הנה תחילה אעתיק מה שמ"כ בזה בקצרה וז"ל הנה בת הוא בחי' המתברר ואחות שהוא בחי' מארי תורה הוא המברר וכמ"ש בת"ז פקודא לאפרשא בין דכי' כו' שהוא בחי' תו' להבדיל בין הטמא לטהור כו' ודברי אשר שמתי בפיך והוא ענין כשר לפני המלך משא"כ בת בחי' מצות כעבד לפני המלך והכל נרמז בנר חנוכה עי' פרע"ח שער חנוכה וכן בשער השבת תחלת פסוק ג' יחודי' אהי' הוי' אלקים הוי' אדנ"י גימט' נר יחוד הוי' אהי' שהוא יחוד או"א הוא ע"י מס"נ בק"ש הארת הכת"ר ויחוד זו"נ היינו יחוד הוי' אלקים הוא ע"י התו' ויחוד הג' הוי' אדנ"י בחי' המצות הוא כשבאי' כל האורות בבחי' חותם והוא ענין תתן אמת ליעקב כי תורת אמת הוא בז"א ומלכות מקבלת בבחי' חותם ולע"ל יתעלה בחי' בת כי יהי' גדול כח המתברר על רישומיו כמ"ש ברע"מ פ' תרומה ושארי דוכתי ע"כ מ"כ.

ז) **וביאור** הדבר הנה פי' שר הענין עד"מ מלך בו"ד שיש לו שרי מלוכה וגם שיש לו עבדים משרתים אותו הנה אנו רואים שכל עניני המלוכה שלו נחתכי' ע"פ השרים דוקא ולא ע"י העבדים בכל המשפטים שבין איש לרעהו בין בממון בין בנפשות ישפטו הם בועד המשפט שלהם

כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תו' אין לו: יבמות קט, ב.
שער חנוכה: בתו"א שם נוסף: פ"ד.
פסוק: שם: פ"ד.
אהי' הוי' אלקים הוי' אדנ"י: שם: הוי' אהיה הויה אלקים הוי' אדנ"י.
כח המתברר על רישומיו: שם: שהוא משם ס"ג כנודע כי נעוץ סופן כו' וסוף מעשה כו' ויהי' בבחי' תגא על רישיה.

ולכן יסכים גם המלך אח״כ לא ישנה ממשפטם על הרוב עיין ביאורי הזוהר פ׳ וירא ע״פ וה׳ פקד את שרה בענין לאו בזכותא תלי׳ כו׳ משא״כ עבדים אין להם שייכות כלל לחוות דעתם בשום משפט רק הם משרתי׳ את המלך כו׳ איש איש על עבודתו אם לשולחן המלך או לרכבו ופרשיו כו׳ וכעד״ז במלכותא דרקיע כי הנה תושבע״פ מלכות קרינן לה מלך במשפט יעמיד ארץ היינו ענין כשר ופסול שבבחי׳ ניצוצי׳ אם לחיי׳ כו׳ וכש״כ בעניני הקרבנות שזה יוכשר ה״ז עליות וקירוב כו׳ וכן בסדר נשים ועניני עריות שהוא ענין איך יהי׳ זיווג הנשמות וכן בדיני יבום שנוגעי׳ בעניני עמוקי׳ בגלגול הנשמות כ״ז במשפט ויבא בדבר מלך הוא תושבע״פ לאסור ולהתיר לטמא ולטהור כו׳ והנה התנאים והאמוראים להם ניתנה עניני מלכות תו׳ שבע״פ שיסתכלו ויפסקו בחכמתם ודעתם והשגתם בכל הנ״ל בענין מחלוקת ב״ש וב״ה אם צרת הבת ערוה כו׳ והלכה כב״ה דאחרי רבים להטות כו׳ וכמ״ש ע״פ התורה אשר יורוך כו׳ ולכן נק׳ בחי׳ שרים וזהו בחי׳ אחותי כי שורש נשמות אלו היינו נשמות שבחי׳ אצילות שנק׳ אחי׳ ורעי׳ להקב״ה שנאצלו עם הספירות דז״א יחוד או״א ולכן נק׳ בחינת אחי׳ ואחות לבחי׳ ז״א ועי׳ מזה (באגה״ק) ד״ה איהו וחיוהי שהן מעין בחינת אלקות בצמצום עצום וכעין הכלי דז״א שהם ג״כ בבחי׳ גבול כו׳ רק ההפרש בין נשמות אלו להכלים דע״ס הוא שמ״מ אין נשמו׳ אלו בחי׳ אלקות לברוא יש מאין כיון שאין הקו מאור א״ס מלובש בתוכן הואיל ונפרדו מהכלי׳ דע״ס כו׳ ע״ש ובזה יובן ענין ו׳ לרבות אחיך הגדול כי נתבאר במ״א ענין וי״ו דוהנורא הוא בחי׳ הקו המאיר ומתגלה בקו האמצע דאצי׳ תפארת בז״א כו׳ לכן מצד בחי׳ וי״ו זה נמשך לרבות אחיך הגדול כי עם היות הנשמות דאצי׳ נק׳ אחי׳ ורעי׳ לע״ס דז״א הנק׳ אחיך הגדול בוודאי לגבי הנשמות עוד זאת מעלה יתירה בו מצד הוי׳ הוא בחי׳ הנק׳ אא״ס שמאיר בו דווקא והרי האור מעין המאור שהוא למעלה מבחי׳ כלים ולאו מכל אינון מדות איהו כלל משא״כ בנשמות ולכן תכלית עלי׳ הנשמות הוא לאשתאבא בגופא דמלכא שהם הכלי׳ דע״ס לפי שבהם מאיר הקו מאו׳ א״ס ממש ונק׳ ג״כ שר כי שר ב׳ אותיות מן ראש וסוף דאלף הוא בחי׳ החכ׳ דע״ס דז״א וראש הוא חכ׳ אבל שר הוא בחי׳ חיצונית חכ׳ והיינו בחי׳ נשמות הנ״ל הנקראי׳ אחי׳ כו׳ וזהו לא זז מחבבה עד שקראה אחותי והוא ג״כ ענין התורה למטה בכל דור חכמי ישראל שתורתם אומנתם לפרש דיני התורה ולהורות.

עיין ביאורי הזוהר פ׳ וירא ע״פ וה׳ פקד את שרה : **יא, ב ואילך.**

אחי׳ : **בכת״י 154 נוסף :** (רעי׳ להקב״ה).

(באגה״ק) ד״ה איהו וחיוהי : **סי׳ כ׳.**

נתבאר במ״א ענין וי״ו דוהנורא : **ראה יהל אור קכ.**

לאשתאבא בגופא דמלכא : **זהר ויחי רנז, ב. אוה״ת שמות ע׳ קיט.**

וזהו ביאור ענין ודברי אשר שמתי בפיך לאפרשא בין דכי' כו' וכמו שבחי' זו עצמו מברר בירורי' דרפ"ח ניצוצין כל ימי המעשה כו' כך הוא ענין בחינת נשמות הנ"ל הם ג"כ בחי' המברר ע"י הדבור בד"ת, וענין עבד הוא בחי' קיום המצות בפו"מ והרי הוא בזה למטה מן השר וכן פי' המצוה הוא עפ"י חכמות התורה שהן בחי' שרי' ולעבד אין שייך רק לקיום רצון המלך בלי שיודע שום טעם לרצון משא"כ שר שמבחי' רצון וחכ' והוא בחי' בת שהוא למט' מבחי' אחות ועיקר ענין עבודה שהוא לשון תיקון ידוע שענין זה למעלה הוא תיקון ובירור הרפ"ח ניצוצי' דבי"ע ע"י לאכפייא לסט"א בסור מרע ועשה טוב והוא כמשל עבד המתקן דירה נאה למלך ומנקה אותה מלכלוך וטינופת ע"י קיום ושמירת מצות ל"ת דאורייתא ודרבנן ויקנו כלים נאים ע"י קיום מ"ע כו' וזהו ולעבדה ולשמרה כו' וע"י קיום מצות אלו נמשך להיות וה' יגיה חשכי שיוכל לאכפייא חושך נה"ב והנה אף * בחי' עבד הוא ג"כ בירורי' מ"מ בחי' אלו נק' הוא מתברר כי בירורי' אלו הן בחי' דמ"ן להפוך מבחי' נוג"ה לקדושה ונמצא הוא בחי' מלמטה למעלה אבל בירור דבחי' שר הוא המשכות בחי' שר מ"ד מאצילות מלמעל' למטה שמברר המ"ן כו' וזהו ענין מ"ה מברר ב"ן כו' וזש"א השבטים ליוסף המלך תמלוך עלינו אם משל תמשל בנו מושל הוא בחי' שר והענין כי מה שאמר להם ותסובינה אלומותיכם ותשתחוין לאלומתי ידוע ומבואר במ"א דאלומה הוא בחי' הבירור כמו שעושה מהרבה שבלי' אלומה אחת כן הוא ענין הבירורי' להעלות מבחי' רה"ר טורי דפרודא לבחי' אחד וכמאמר ורב להושיע כו' והשבטי' הי' מבריאה ולכן בירור שלהן הוא בירור דמ"ן אבל יוסף הי' מאצי' מבחינת נשמות הנק' אחיך כמ"ש במדרש ע"פ מי יתנך כאח כמו יוסף כו' וע"כ אמר להם שבירור ואלומות שלהם בטלי' ומשתחוי' לגבי המשכה שלו והמ"ד מברר המ"ן והוא עיקר הבירור ולכן אמרו לו אם משול תמשול בנו שאתה אומר שאתה כמו בחי' שר אצלינו ואנחנו בחי' עבד, והנה ב' בחי' אלו בת ואחותי הם ב' יחודים מג' יחודים בנר חנוכה ע"ד שילוב הוי' באדנ"י (הנז' בתניא ח"ב) והוא בחי' יחו"ת משא"כ בירור השני דמ"ה מברר ב"ן בחי' אחותי הוא יחוד עליון יותר ע"ד שילוב אלקי' בבחי' גילוי שם הוי' ממש משא"כ ביחוד הא' שם הוי' מוסתר בשם אדני כו'.

נת' ענין בחי' בת ואחותי כעבד לפני המלך כשר לפני המלך תו' שבע"פ מל' קרינן לה ותנאי' עוסקין בבנינו ש"ע ונשמות נק' אחי' לז"א ודברי אשר שמתי כו' תו' לאפרשא כו' עבד קיום המצות בפו"מ ואין שייך

ומבואר במ"א דאלומה: ראה תו"א וישב כח, א. אוה"ת וישב תתרפג.

רה"ר טורי דפרודא: ראה תניא פכ"ב.

והשבטי' הי' מבריאה: ראה ג"כ אוה"ת ויחי תטו. אוה"ת ויגש תתשי.

(הנז' בתניא ח"ב): שער היחוד והאמונה פ"ז.

ותנאי' עוסקין בבנינו ש"ע: שבת קיד, א.

לידע הטעם ועבודה ג"כ בירור אבל דמ"ן ב"ן מתברר אבל אחותי מ"ה מברר המ"ן וזהו שאמר משל תמשול בנו כו' וזהו ענין ב' יחודים הראשונות דנ"ת.

ח) **והנה** יחוד הא' מג' יחודי' הנ"ל בחי' יחוד הוי' אהי' שהוא ע"י מס"נ בק"ש וזהו בחי' לא זז מחבבה עד שקראה אמי שיחוד הוי' אהי' הוא יחוד או"א ויש בחי' זו בזו"נ ג"כ כמובן בענין נ"ח והענין כי או"א הם בחי' אין ויש וההתהוות וההתחדשות מאין ליש וצ"ל תמיד והיינו ע"י יחוד חו"ב. וזהו מתחדש בכל יום מעשה בראשית הוא חכ' ומעשה בראשית הוא ההמשכה מחכ' לבינה כמאמר כולם בחכ' עשית לכן זיווגייהו תדיר תרין רעין כו' כדי להיות מחדש בכ"י תמיד מעשה בראשי' אך זה היחוד הוא מבחי' חיצוני' היינו רק לחדש הישנות העולמות כאשר הן אבל להיות המשכת אור חדש מא"ס לזה צ"ל העלאת מ"ן דוקא ואין זה אלא ע"י מס"נ שכדי לעורר בחי' אור חדש מא"ס אין זה אלא ע"י מס"נ שהוא ביטול היש שנכלל באין ממש ולכן מס"נ בק"ש ממשיך יחוד או"א מבחי' פנימיות שנמשך הארה חדשה מא"ס ע"י הכתר לחו"ב כו' וזהו כל האו' אין לו אלא תורה אפי' תורה אין לו אלא צ"ל תחלה מס"נ בק"ש שעי"ז ותורה שם בישראל שעי"ז נמשך אא"ס בתורה ולכן אפילו מי שתורתו אומנתו מפסיק לק"ש להמשיך יחוד או"א ועי"ז אח"כ יומשך אא"ס בתורה שהוא בחי' חב"ד דז"א אבל כל האומר אין לו אלא תורה אפילו תורה אין לו ולכן נק' בחי' מס"נ זה בחי' אמי שהוא יחוד דאו"א ובחי' אם ומקור לבחי' תורה שהוא חב"ד דז"א וזהו ותו' שם בישראל שעי' ישראל ממשיכים התורה ומוכרח ששרשן למעלה מבחי' תורה כמ"ש במ"א ביאור יונתי בחגוי הסלע שהתו' הוא חב"ד דז"א פי' שהוא חכ' שבהנהגות המדות היינו שעצם פסקי התו' הם מהמדות כשר וטהור ומותר נמשך מבחי' חסד ואסור וטמא נמשך עי"ז מדות הגבו' כו' וא"כ החכ' המלובשת בזה הוא החכ' איך יהי' הנהגות המדות ולכן נק' נובלות חכ' שלמעלה תורה שאינה בערך עצם החכ' שאינה שייך למדות רק חכים ולא בחכמה ידיעא קדש מלה בגרמי' וכמ"ש בע"ח דמבחי' נה"י דאבא שנמשך מוחין לז"א משא"כ עצמיות בחי' אבא דבוק בכתר.

והנה ישראל עלו במחשבה ומח' הוא החכמה אך למעלה ל' עלה פי' הבחי' עליונה שבמחשבה והוא בחי' פנימיות החכ' שלמעל' מבחי' תו' שהוא נובלות חכ' ולפי הידוע בענין עילה ועלול שיש ג' בחי' בכל עילה א' חלק התחתון מה שמשפיע לזולתו ונק' בלשון קבלה נה"י שבעליון שנעשה מוחין לתחתון ב' עצמיות וחלק העליון מה שהוא דבק בעילתו ועד"ז ישראל עלו

זיווגייהו תדיר: זח"ג ד, א.
כמ"ש במ"א ביאור יונתי בחגוי הסלע: ראה לקו"ת שה"ש יט, ד.
ישראל עלו במחשבה: ב"ר פ"א, ד.
תו' שהוא נובלות חכ': בראשית רבה פי"ז, ה.

במח' בבחי' היותר עליונה שבחכמה היינו מה שדבוקה בכתר אלא שזהו שורש הנשמה ומקורה אבל מה שמתפשט למטה בגוף הוא רק הארה ממנו אך ע"י המס"נ בבחי' רצוא ושוב תקוע לשרשה ומקורה בבחי' כתר וחכ' ועי"ז יומשך הארה חדשה מא"ס להיות יחוד או"א ומזה נמשך אח"כ האור בחב"ד דז"א שהוא בחי' תורה וזהו ותורה שם ע"י ישראל דוקא ולכן נק' נש"י בחי' אמי ומקור לתורה וזהו בעטרה שעטרה לו אמו עטרה הוא בחי' כתר ונמשך ע"י אמו בחי' נשמה רצוא ושוב מס"נ כו' וזה נק' יחוד הוי' אהי' כי ענין אהי' אשר אהי' הנה בחי' אהי' ראשון הוא בכתר והשני בבינה ע"ד הא ז"א אתקרא ולכן נא' שעטרה לו אמו שמת"ת דאימא נעשה כתר לז"א ומ"מ שורש כתר זה הוא מא"א כמ"ש במ"א וזהו ענין ג' יחודים דנר חנוכה הנזכר בפע"ח הא' הוא ע"י מס"נ בק"ש שנמשך אור א"ס בחו"ב הב' ע"י התו' הג' ע"י המצות ונק' חותם וזהו בחי' בת ציון כו' ופי' כי חותמו של הקב"ה אמת וזהו ענין תתן אמת ליעקב כמבואר במ"א ע"פ ויכתוב משה מוצאיהם כו'.

ט) **והנה** לע"ל תתעלה בחי' בת ויובן ע"ד מ"ש הנה ישכיל עבדי וכו' וגבה מאד שבחי' בת הוא כעבד לפני המלך יהי' גבוה מאוד כי הנה גם עכשיו יש בחי' כעבד לפני המלך נעבוד מיד כו' והטעם כי הרי אין יסורים בלא עון ע"כ אפי' ע"פ התורה דמחכ' נפקת צ"ל כך רק שהבקשה יה"ר שיומשך מבחי' שלמעלה מהחכ' אשר שם אין אתעדל"ת תופס מקום ולכן משם יכול להיות ההמשכה לרפואות החולי אף שעפ"י התו' אינו כן וההמשכה זו הוא ע"י ענין כעבד שהוא בבחי' ביטול יותר מהשר שכל עיקר ענין עבד הוא בחי' הביטול שא"צ לידע כלל הטעם רק שא' ונעשה רצונו ומצד ביטול זה יכול לפעול מהמלך שיתנהג שלא עפ"י החוק והנימוס כ"א לפנים משוה"ד כו' עד"מ משא"כ בחינת שר שעיקרו מבחי' החכ' כו' וצ"ל אע"ג דהמשכה זו הוא ע"י מס"נ כנ"ל והרי גם מי שתורתו אומנתו שהוא בחינת כשר לפני המלך מפסיק לק"ש להיות לו מס"נ שהרי כל האומר אין לי אלא תורה כו' וא"כ מאי מעליותא דעבד אלא שהוא כענין שכתב האריז"ל בלקו"ת על הש"ס על מאמרז"ל חכם עדיף מנביא וא"ת הלא הנביא הוא ג"כ חכם כשארז"ל אין הנבואה שורה אלא וכו' וי"ל שצד החכ' שלו הוא קטנה מצד הנבואה, אבל אעפ"י שיש לו מס"נ ג"כ אבל בחי' כעבד הוא שכל עסקו להיות בבחי' ביטול רק שמ"מ כעת שמבחי' שר גבוה יותר שהוא כענין

ת"ת דאימא נעשה כתר לז"א: **ראה ע"ח שער מיעוט הריח (של"ו) פ"א.**

חותמו של הקב"ה אמת: **שבת נה, א.**

כמבואר במ"א ע"פ ויכתוב משה מוצאיהם: **ראה גם לקו"ת מסעי צה, א.**

אין יסורין בלא עון: **שבת נה, א.**

כענין שכתב האריז"ל בלקו"ת על הש"ס על מאמרז"ל חכם עדיף מנביא: **ב"ב יב, א. וראה אגה"ק סי' יט.**

מ"ה מברר ב"ן והוא ימשול בך רק שלפעול הבקשה בזה גדולה בחי' עבד וכמו ק"ש הוא בבריאה כי לעורר ולהמשיך יחוד או"א הוא דוקא ע"י בירורים דרפ"ח ניצוצין כו' וכמ"ש במ"א ע"פ ממושבותיכם תביאו כו' אכן לע"ל אחר שלימות הבירורים שיתעלה שם ב"ן למעלה משם מ"ה יהיה בחינת הנה ישכיל עבדי ירום ונשא כו' וגבוה מאוד היינו עליות המל' בכתר וזהו אחעט"ב עטרה הוא בחי' כתר וזהו עלי' למעלה ג"כ מבחי' אימא דכתיב בעטרה שעטרה לו אמו שבחי' עטרה אינה אימא עצמה אלא שנעשית מאימא כמו העטרה גשמיות שהוא דבר בפ"ע משא"כ בחי' בת תתעלה להיות תגא על ראשו שהוא בחי' עטרה לעצמה בת מל' כי העטרה עושים מאבנים הטובות שהוא ענין בירור הרפ"ח שזהו בחי' בת בחינת אשת חיל כו' ותתן טרף כו' ביאור הזהר פ' בשלח ע"פ והי' ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים שהוא בחי' מל' אל הים הקדמוני שהוא בחי' בינה אימא, אך עפ"י חסידות אינו מובן כלל מאחר דבחי' אימא זהו ענין כל הנשמה תהלל כנודע שנשמה היא מבינה שהוא בחינת רצוא ושוב הרצוא הוא המס"נ בק"ש כו' א"כ במה יגדל מעלת בחי' בת שהוא ענין ושכחי עמך וכו' ע"י וה' יגיה חשכי תתן אמת ליעקב שעי"ז מגיע לבחי' המס"נ בק"ש כלפי לייא כו' ויובן ע"ד מ"ש במ"א איך בחי' אתכפייא מעורר וממשיך ממקום עליון יותר מבחי' אתהפכא ואע"ג דבחי' אתכפייא הוא בחי' ב"ן ובחי' אתהפכא במצותיו חפץ מאד זו בחי' מ"ד אלא דהיא הנותנת ששורש המ"ן גבוה יותר כנודע מענין אבנא למשקל כו' שברע"מ פ' כי תשא וכך יובן ג"כ שבענין המס"נ דבחי' בת ע"ד ושכחי עמך כו' שהוא בחי' אתכפייא זהו עיקר הבירור דבחי' ב"ן ויתרון האור הוא מהחשך דוקא ולכן מצד זה הוא עיקר העלי' כו' ומ"מ יש מעלה יתירה בבחי' אתהפכא שזהו המשכות מ"ד להיות המשכות בכלי שיהי' גילוי למטה ועוד שגם מעלת המ"ן הוא אחר שנתברר ע"י המ"ד אזי דייקא יגדל מעלתו ושורש ענין עלי' זו כי נשמת נק' ע"ש נשמה שהוא רצוא ושוב מס"נ כו' וא"כ כמו שהנשמה רצוא שלה הוא מהמקיף כו' כך עד"ז הנשמה לנשמה יש לה מהנשמה כו' והוא ע"ד שמצינו רצוא ושוב גם בבחי' אלקי' ממש כענין למען יזמרך כבוד ולא ידום כי נהורא תתאה קארי תדיר כו' אלא שאינו נק' בשם רו"ש רק מטי ולא מטי כמ"ש במ"א הטעם כי רצוא ממש אין שייך רק לצאת מהיש ודבר נפרד כו' והנה גילוי בחי' נשמה לנשמה זהו ענין וגבוה מאד פי' שבחי' מאדך דלע"ל שבחי' עבדים יהיו בהגבה ועלי' נפלאה מבחי' מאודך ומס"נ דעכשיו והיינו ע"ד הנ"ל בחי' מטי ולא מטי והזוכה לזה הוא דוקא ע"י בחי' עבד כנ"ל.

וכמ"ש במ"א ע"פ ממושבותיכם תביאו: ראה לקו"ת במדבר כ, א.

נהורא תתאה קארי תדיר: ראה זהר תרומה קל, רעא. וישלח קעה, ב. לך עז, ב. פו, ב.

מטי ולא מטי: זח"א טז, ב. וראה אוה"ת תרומה ע' א'שנח.

והנה בזוהר פ׳ ויצא בסתרי תו׳ נזכר ענין ע״פ המעט קחתך את אישי שנז׳ שם קרא בשמים והחכ׳ מאין תמצא כו׳ ושהוא למעלה מבחי׳ שקראה לה אמי ע״ש כו׳ והיינו כי הגדולה לאה הוא בחי׳ אימא ורחל היא בחי׳ בת נק׳ הקטנה כו׳ שמחי׳ בי״ע ומבררת הניצוצים כי רועה היא ואעפי״כ עלי׳ נא׳ קחתך את אישי וכמ״ש כי הנני בא ושכנתי בתוכך דוקא.

ובכל הנ״ל יובן מ״ש בלקוטי הש״ס להאריז״ל על ענין הנ״ל שקראה אמי כו׳ וז״ל דע כי הנה יותר חביבה לאדם בתו מאחותו כו׳ ע״ש ור״ל שמקשה אבל אמרו ז״ל לא זז מחבבה עד שקראה אחותי כו׳ הרי בת חביבה מאחותי הנראה בחוש אלא התירוץ שהחביבות הוא כך כשהנשמה היא בחינת מקבל נק׳ בת כנ״ל (אות ד׳) וכשמקבלים שניהם ממקום אחד נק׳ אחותי והרי זה מעלה וחביבות יתירה במה שאינו בחי׳ מקבל וכשהוא מתעלה עוד עד שהוא בחינת משפיע לז״א וכענין ישראל ותורה שם בישראל נק׳ אמי וכנ״ל אך מ״מ כמו שבחי׳ בת חביבה יותר אף שהוא בחינת מקבל כי בחי׳ בירורי׳ דרפ״ח דאתכפייא סט״א כו׳ יקר מאוד למעלה וכנודע ג״כ מענין צחוק עשה לי אלקים דוקא שיהי׳ בחי׳ יש ושיהי׳ בטל לאין מזה דוקא נעשה בחי׳ צחוק ותענוג עליון כו׳ וכך לע״ל בחי׳ זו תתעלה ביתר שאת כנ״ל אלא שמכל מקום עכשיו שבחי׳ זו הוא בחי׳ מתברר הרי עכשיו המברר יותר גבוה כו׳ וזהו ג״כ ענין יוסף ויהודא דעכשיו בחי׳ יוסף גבוה (כנ״ל סוף אות ז׳) ויהודא נקרא אצלו עבדך בחי׳ עבד לגבי בחי׳ שר אבל לע״ל ועבדי דוד נשיא לעולם.

(ג, ט)

מפתח פתוח׳ אותיו׳ ב״ן יתעלו בס״ג למעלה ממ״ה ועי״ז ומשתי כי עכשיו כרחל נאלמה גם פתוח׳ כי בציץ פתוחי חותם חקיקה משא״כ במל׳ האותיו׳ נפלו למטה ונתרחקו אבל לע״ל מל׳ כתר א״ב חקיקה וזהו שידובר בה.

מפתח פתוח׳ : נעתק מגוכתי״ק 1135 מג, א.

תלים ססי׳ י״ז אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתיך, פ״ק דב״ב דף יו״ד ע״א, ירושלמי סנהדרין פרק יו״ד, תענית פרק שני גמרא דהלכה א׳, מד״ר פ׳ בראשית פכ״א דף כ״ד סע״ד (והוא במד״ר דפוס שקלאוו דכ״ה תחלת עמוד שני), ד״ח א׳, מד״ר פ׳ לך לך פמ״ד דף מ״ח ע״ד (שהוא בדפוס שקלאוו דף נ״ג ע״א) כמ״ש בירושלמי פ״ב דתענית הנ״ל, מד״ר בקהלת דף צ״ו ב׳ (שהוא בד״ש דט״ו ג׳) בפסוק כי ברוב חלומות כמ״ש במד״ר פ׳ לך לך הנ״ל, במד״ר בקהלת בפסוק ביום טוב היה בטוב ג״כ כנ״ל והוא דף ק״ג א׳ (ובד״ש דכ״ב ע״ב). במגלת אסתר תוך ד״ה גם ושתי המלכה דף קכ״ב ב׳ (ובד״ש ד״ז סע״ג). זח״א פ׳ נח דף ע״ב ע״א. זח״ג פ׳ בלק דף ק״צ ע״ב, האזינו באדר״ז דף רצ״ב א׳, ואין כן פי׳ המד״ר באסתר דקכב״ב הנ״ל יעו״ש ותבין, בזהר הפי׳ שע״י צדק שהיא מ׳ אחזה פניך ת״ת וע׳ בה״ז פ׳ בלק שם וזהו ע״ד בזאת דוקא יבא אהרן המל׳ נק׳ צדקה.

אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתיך, זהר ח״א פ׳ נח דע״ב ע״א פי׳ צדק היא המל׳ וע״י בחי׳ זו יוכל אח״כ להשיג במדריגות העליונות היינו בבחי׳ שם הוי׳, וכן פי׳ בפ׳ בלק דק״ץ סע״ב ובה ניעול לגבי מלכא לאחזא׳ אנפוי, וע״ז אמר דוד אני בצדק אחזה פניך, והוא ע״ד פתחו לי זה השער לה׳ תחלה מפתחות החיצוניות ואח״כ מפתחות הפנימי׳ בד״ה כי תשמע בקול, באדר״ז דרצ״ב ע״א. רבות פ׳ בראשית פכ״א דכ״ה א׳, אשבעה בהקיץ תמונתיך לכשיקיץ אותו שנברא בדמותך (היינו אדה״ר כשיקום בתחיית המתים) באותה שעה אני בצדק אחזה פניך (היינו שאז יקויים ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו׳) באותה שעה אני מצדיקו מאותה גזירה, הטעם שדוד מצדיק לאדם פי׳ הידי משה לפי שדוד משלים ע׳ שנה שנחסרו לאדה״ר,

---

תלים . . אני בצדק : נעתק מכת״י 229 עז, ב. ראה גם אוה״ת נ״ך כרך ב׳ תתקכב.

אני בצדק : נעתק מהכת״י 744 שנב, ב.

בד״ה כי תשמע בקול : לקו״ת ראה כב, ד.

דוד משלים ע׳ שנה שנחסרו לאדה״ר : ראה זח״א קסח, א. נה, א. צא, ב. יל״ש בראשית רמז מא. במדב״ר פי״ד, יב. פדר״א יט. וראה אוה״ת ויחי שנג, ב. ברכה א׳תתקנו ואילך.

ויותר י"ל כי פי' הנה ישכיל עבדי כו' מאד אותיות אדם שמשיח יהי' במדריגת כמו שהי' קודם החטא וכמ"ש ברבות בראשית פי"ב ע"פ אלה תולדות בענין ששה דברים שניטלו מאדה"ר ועתידי' לחזור ע"י משיח כו' וכ"ה בפ' נשא פי"ג דרנ"ג ע"א בקרבן נחשון, ומשיח הוא בחי' דוד, ור"ת אד"ם אדם דוד משיח ועמ"ש מזה בד"ה אוסרי לגפן, עכ"פ למדנו מזה דפי' אשבעה בהקיץ תמונתיך זהו בתחיית המתים היינו כשיקיץ אדה"ר שהוא תמונתך ע"ד הקיצו ורננו שוכני עפר, ולפי"ז תמונתיך קאי על אדה"ר שנברא בצלמו ודמות כבי' ע"כ נק' תמונתך, מ"מ י"ל גם זה אמת בפי' הפסוק שאז ישיגו תמונתך והיינו ענין ותמונת ה' יביט הנאמר במשה, אלא שמשה זכה רק לבחי' וראית את אחורי, אבל לע"ל יהי' גילוי בחי' פנימית, ועמשל"ק בשם השל"ה פ' בראשית. רבות בראשי' כח"א, פ' לך פמ"ד מח"ד, ויבקשו פני זו צדקה שנאמר אני בצדק אחזה פניך, וכ"ה בקהלת רבה צ"ו ב' בפסוק כי ברוב חלומות ודף קג"א בפסוק ביום טוב הי' בטוב, ובאסתר קכ"ב ב' סד"ה גם ושתי המלכה אמר דוד לפניו אלו באין עם תורה ומעשים טובים שיש בידם אבל אני בצדק אחזה פניך עכ"ל, המכוון ע"ד צדקה וחסד חנם כענין הנז' בגמ' דברכות ס"פ הי' קורא שכל העולם ניזון בצדקה והם ניזוני' בזרוע כו'. של"ה ל"ו ב' סג"א קי"א א' קכ"ב א' קנ"ה א' קמ"ו ב' שמ"ט ב', וז"ל דל"ו ב' וכביכול פניו של הקב"ה נאמר באור פני מלך חיים כי הוא חסד וצדקה כו' אני בצדק אחזה פניך עכ"ל, והנה חסד גבוה מצדקה, אלא שע"י הצדקה שמלמטה נמשך מלמעלה חסד כו', עיין רבות פ' עקב דס"ג א' סד"ה אות ג' גירות, כי העוה"ז כמו חלום, ולע"ל בחי' בהקיץ כו', ובפ' ואתחנן ס"פ דשס"ט ע"ב כו' ומשה זכה בחייו מה שיזכו שאר צדיקים לאחר מותם כשיחיו שנאמר אשבעה בהקיץ תמונתך, אבל בקבלת התורה ותמונה אינכם רואים, ובמשה רבינו עה"ש כתיב ותמונת ה' יביט (ור"ל אבל הם לא זכו לגילוי זה, וזהו ותמונה אינכם רואים, אלא לע"ל יזכו לבחי' אשבעה בהקיץ תמונתך וכבר נת"ל בשם החייט שענין תמונה זאת הוא תמונת האדם העליון שעל הכסא כו', שעניגם הם כחות אלקים הגבוהים גם מרוחניות המלאכים ואצ"ל מהגשמיות כו', וכמשי"ת בלק"ת בשה"ש בפסוק צאינה וראינה פי' וענין שיעור קומה יעו"ש, שבחי' חכמה עילאה נק' מוחא והרצון נק' גלגלתא כו' וכן שאר בחי', ועיין בעה"ק ח"ג פכ"ו, ויש להעתיק כל הפרק ובפרד"ס שער כ"ב פ"א, ועל כזה נאמר הנוטע אוזן כו' כן הכח העליון המקבל הקול ההוא ובוחן איך כו' יקרא אוזן כו', כי אפי' בכלי הגופניים האלה אשר בנו לא תקרא עין מפני העין ממש אלא מפני הראות הנק' עין באמת כו' עכ"ל, וכ"כ שם פ"ב בשם השערי אורה אל יעלה בדעתך כי עין בצורת עין

מאד אותיות אדם: ב"ר פ"ח, ה. ובפרש"י לב"ר שם. תו"א מו, ד.

ור"ת אד"ם אדם דוד משיח: ספר הגלגולים ספ"א. תו"א ויחי מו, ד. ביאוה"ז בלק קב, א. קה, ב.

בד"ה אוסרי לגפן: ראה תו"א מו, א-ב.

וכמשי"ת בלק"ת בשה"ש בפסוק צאינה וראינה: כא, ד.

ממש כו', אבל הם ענינים פנימיים באמיתת מציאות השם מהם המקור והשפע יוצא לכל הנמצאים כו' עכ"ל, ועוד בפרדס שער ל"ו פ"ח בענין גוף האדם וז"ל קרום של מוח והעצם החופה והעור שעליו הוא רמז לכתר עליון, ולכן יש בו שערות לרמוז אל שרשו העליון, והם עולמות וצינורות המתפשטות מכח הא"ס כו', והמוח שתחת הקרום מתחלק אל ג' מוחות להראות ג' מציאיות שבחכמה והם חכ' בינה ודעת כו', וכן תלוים מהמוח החושי' ראי' שמיעה ריח דיבור שהם בשרשם ד' אותיות הוי' י' ראיה כו', ועמ"ש מזה בת"א בד"ה יהודה אתה ואמרו חכמי הניתוח כי ל"ב נתיבות נמשכים מהמוח אל הגוף לרמוז אל ל"ב נתיבות שבחכ' כו' ול"ב שיניים כו' עכ"ל, יעו"ש שהאריך, ועיין בשל"ה בהקדמה בית נאמן דף י"ג ע"ב שביאר אך עיקר שם ראש ועין וכיוצא הוא אמיתי למעלה ברוחניות העליון, אלא שלמטה הושאלו שמות אלו אל עין גשמי, ע"ד מה שהאדם חותם ראובן בן יעקב הוא רק סימן לעצם מהות ראובן כו', א"כ מכל זה יש להבין פי' ותמונת ה' יביט היינו ראיית אחוריים של בחי' רוחניות האדם העליון כו', אחוריים של בחי' חכמה כו', הוא הנק' קשר של תפילין.

(יט, ב)

תורת אדמו"ר שליט"א מה שדרש בשבת פ' תולדות פה לובאוויטש

ומעשה ידיו מגיד הרקיע ופי' רז"ל (פ"ק דכתובות) מעשה ידיהם של צדיקי' מי מגיד הרקיע, ויובן בהקדי' ענין חפירת בארות שחפרו האבות דהנה כתי' ונהר יוצא מעדן כו' עדן הוא בחי' ח"ע חכים ולא בחכ' ידיעא ונהר הוא בחי' המשכה כמו ונהרו אליו כו' המשכות מבחי' עדן להשקות את הגן שהוא להיות השגה לנשמות מזיו השכינה ואח"כ ומשם יפרד כו' להיות התהוות עולמות הנפרדי' בי"ע שבהם מוסתר מהות האלקו' ולכן המלאכי' אומרים קדוש שהוא מובדל כו' אבל בג"ע הוא התגלות הזיו והיינו ע"י ונהר יוצא כו'.

והנה כדי להיות התהוות בי"ע שהוא בחי' ומשם יפרד הוא ע"י פרסא ומסך המפסיק בין אצי' לבי"ע עד"מ האור הנמשך ע"י מסך עב המפסיק שנק' אור של תולדה וזהו ענין הרקיע המבדיל בין מים למים כי רקיע הוא

בת"א בד"ה יהודה אתה: ראה מה, א ואילך.
ומעשה ידיו: נעתק מכת"י 1230 שעה א. נמצא ג"כ בהכת"י 318 רא, א. 606 מג, א.

בחי' המסך הנ"ל שהוא מבדיל בין מים עליוני' דבחי' ונהר יוצא מעדן לבחי' מים תחתוני' בחי' ומשם יפרד כו' ולכן נק' הג"ע מתיבתא דרקיעא דהיינו שהם למעלה מבחי' הרקיע שהם משקי' בחי' ונהר יוצא מעדן כו' משא"כ למטה מהם בבי"ע אין מושג בחי' זו מחמת הרקיע המבדיל ביניהם, והנה בחי' פרסא הנ"ל יש בכל עולם עד שבריבוי המסכים נמשך בחי' ק"נ שמהם נמשך ונשתלשל כל תענוגי עוה"ז שהם רק מבחי' פסולת תענוג העליון וכנודע מענין וישב בגיא מול בית פעור כו' שע"ז דפעור הוא שהי' מתריזין עצמן בכדי להמשיך הפסולת שמהם התהוות תענוגי עוה"ז ולכן אמר רע"ק אם לעוברי רצונו כך כו' וזהו הכל מחמת ריבוי המסכי' המפסיקים וכמשל חצר הכבד באדם שמפסיק בין איברי הנשימה לאיברי המזון ושם באיברי המזון שלאחר הפסק הפרסא הוא התהוות הפסולת והצואה שיוצא לחוץ כו.

והנה נודע שהנשמות קודם ירידתן בגוף היו עומדי' בג"ע כמ"ש אשר עמדתי לפניו, וא"כ צ"ל למה זה ירדו בגוף כ"כ למטה למקום מים הרעים כו' אך כי ירידה זו צורך עלי' הוא והוא עד"מ באר מים חי' שמים אלו הם עצמן מימי פרת כמבואר בגמרא (בכורות נ"ה) ומי פרת הרי הוא מי נהר ואינם מים חיים ממש רק ע"י שעברו דרך עפר הארץ נזדככו ונעשו מים חיים, אשר מים חיים מעלתן גבוה מאוד שהם מטהרי' טומאות חמורות אשר אין להם טהרה בסתם מים כמו זבי' ומצורעי' וקידוש מי חטאת לטהרת טמא מת כו' לפי שהם רומזים לבחי' המשכה עליונה מלמעלה מהשתלשלות סתימו דכל סתימין בחי' והחכ' מאין תמצא וכתי' והחכ' תחי' כו' וכך הוא בענין ירידת הנשמה מג"ע להתלבש בגוף ונה"ב שהם מסתירי' על אור הנשמה וממשיכי' אותה אחר תענוגי עוה"ז שהם הפסולת כו' אך בהתגברות אור הנשמה להיות בבחי' אליך ה' נפשי אשא זהו ענין באר מים חיים שנעשו מים חיים שלפי שדוחקין יוצאי' מעפר הארץ וזהו בחי' בכל מאדך כו' ולכן זהו ירידה צורך עליי' כי קודם ירידתן בעוה"ז הי' השגתם מבחי' ונהר היוצא מעדן כו' נהר דווקא נהר הוא בחי' בינה שממנה מקור האור בג"ע אבל ע"י ירידתן בעוה"ז כתי' מעין גנים באר מים חיים שע"י שהם בבחי' באר מים חיים ממשיכי' בג"ע מבחי' מעין כו' שהוא בחי' והחכ' מאין תמצא וזהו ענין חפירת הבארות שחפרו האבות כי האבות הן הן המרכבה בבחי' ביטול ע"ד אליך ה' נפשי אשא ועי"ז המשיכו מבחי' מקור מ"ח שלמעלה מבחי' הנהר היוצא מעדן וכנודע מענין בעבר הנהר ישבו אבותיכם דהיינו למעלה מבחי' הנהר כו' אך מהו ענין גילוי זה בג"ע, והענין כי זהו דאיתא בזהר תמיד קוב"ה אתי לאשתעשעא עם צדיקייא בג"ע, והענין דמבואר למעלה שהג"ע נק' מתיבתא דרקיעא, ולעיל נת' הטעם לפי שהוא למעלה מבחי' רקיע המפסיק בין בחי' מים דנהר היוצא

אמר רע"ק אם לעוברי רצונו: סוף מס' מכות.
האבות הן הן המרכבה: ב"ר פמ"ז, ו. ובכ"מ.
בזהר תמיד קוב"ה אתי לאשתעשעא עם צדיקייא בג"ע: ראה זח"א עז, א.

מעדן לבחי' ומשם יפרד כו', אכן עיקר הענין והפי' במתיבתא דרקיעא היינו שאדרבא מתיבתא זו מקבל ג"כ מבחי' רקיע והיינו כי יש עוד בחי' רקיע שלמעלה מעלה מבחי' מסך המבדיל הנ"ל המפסיק בין אצי' לבריאה והוא מ"ש ועל ראשי החיות רקיע כעין הקרח כו' ויש חיוון תתאין דבי"ע ויש חיוון עילאין שהם חג"ת דאצי' ובחי' הרקיע שעל ראשי החיות זהו ג"כ שכדי להיות המשכה מאו"א לחג"ת צ"ל ע"י קרומא פסיק כו' שמעלי' ומסתיר אור החו"ב עצמן כו' וכמבואר בד"ה הנותן שלג כצמר כו' ע"ש, ולכן גם הג"ע נק' מתיבתא דרקיעא כי כדי שיהי' נמשך מבחי' עדן איזה נהר והמשכה להשקות הנשמות צ"ל ע"י רקיע הנ"ל וזהו שנאמר ב"פ הבדלה גבי יהי רקיע כו' הא' רקיע העליון שע"ג חיוון עילאין שממנו נמשך ג"כ המתיבתא דרקיעא, הב' בחי' רקיע המבדיל למטה בין אצי' לבי"ע להיות ומשם יפרד כו' ובכללות כל המסכי' שבעולמות בי"ע, ונמצא שבחי' נהר היוצא מעדן להשקות את הגן זהו מה שנמשך ע"י בחי' העלם רקיע הנ"ל שלכך נק' הג"ע מתיבתא דרקיע וגם ע"פ הקבלה כ"ה כי רקיע היינו בחי' בינה כידוע מענין אמר אור מים רקיע וכן ונהר יוצא כו' הוא בחי' בינה, אבל ענין קב"ה אתי לאשתשעא עם צדיקיא בג"ע זהו בחי' גילוי האור מבחי' כתר וחכ' שנק' קדוש וברוך כנ"ל כמ"ש במ"א שלמעלה מעלה מבחי' רקיע הנ"ל וזה נמשך ע"י עסק התומ"צ מבחי' נוגה בהתלבשותה בגוף שממשיך בחי' מים חיים שלמעלה מבחי' נהר יוצא כו' אלא בחי' והחכ' מאין תמצא, וזהו מעשה ידיהם של הצדיקי' מי מגיד הרקיע כי ע"י קיום מצות נמשך ברקיע הנ"ל בחי' מים חיים שלמעלה מבחינתו התמידיות ונהר יוצא כו' ומגיד לשון המשכה כו'.

———●———

(כד, א)

לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה.

מד"ר פ' בראשית פי"א די"ג ע"א, והביאו לפנינו דיוסקום א' טעון בי"ו מוטות כו' ותינוק אחד הי' יושב באמצעיתו והי' מכריז ואומר לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה כו' והוא המעשה הנזכר בשבת פי"ו דקי"ט ע"א ופירש"י לה' הארץ דאין אנו רשאים ליהנות עד שנברך שמו בברכת הלחם, ואפ"ל משום שנאמר רם על כל גוים ה' על השמים כבודו אבל מי כה' אלקינו המגביהי לשבת למעלה מבחי' שמים, ולכן המשפילי לראות בשמים ובארץ,

———

וכמבואר בד"ה הנותן שלג כצמר: סידור סג, ד.

לדוד מזמור: נעתק מהכת"י 62 רצו, א. נמצא ג"כ בהכת"י: 665 קכח, א. 1076 קפד.

ולא על השמים לבד כבודו כ״א מלא כל הארץ כבודו וע׳ מזה בלק״ת בשה״ש בד״ה ששים המה מלכות דרוש השני ספ״ב, וזהו לה׳ הארץ ומלואה, ולכן לא אמר לה׳ השמים והארץ, כי זה שעל השמים כבודו הכל מודים, אבל הרבותא כי לה׳ הארץ ומלואה ג״כ והכל בהשגחה פרטיות גם למטה כו׳ כמש״ש בלק״ת, וז״ש למען תדע כי אני ה׳ בקרב הארץ וארא ח׳ י״ח ועיין במד״ר וארא פי״ב ע״פ כל אשר חפץ ה׳ עשה בשמים ובארץ כו׳, ועמ״ש מזה בהקיצור סעיף יו״ד בענין וזאת המצוה אשר צוה ה׳ לעשות בארץ וקאי על שמע ישראל כו׳ ה׳ אחד.

ב) מד״ר כי תשא פמ״א דקב״ה ע״ג אבל הקב״ה ישתבח שמו ויתעלה זכרו אינו כן אלא העולם וכל אשר בו שלו כד״א לה׳ הארץ ומלואה הארץ שלו והפירות שלו כו׳ אחד מעשרה מעשר כו׳ הוי לך ה׳ הצדקה יעו״ש מפרש ומלואה הם הפירות.

ג) פ׳ אמור פ״ל דף ריש עמוד ג׳, ד״א יעלוז שדי זה העולם כו׳ וכל אשר בו אלו הבריות שנאמר לה׳ הארץ ומלואה, מפרש ומלואה אלו הבריות ע״ד ברוך מרחם על הארץ ברוך מרחם על הבריות, ופי׳ בסידור הארץ הוא מ׳ דאצי׳, הבריות הם הנבראים דבי״ע, שהם המקבלים מבחי׳ מ׳ הנק׳ ארץ, וכ״מ הפי׳ בזוהר בשלח ד״נ ע״א וז״ל לדוד מזמור באתר חד ובאתר אחרא מזמור לדוד מה בין האי להאי אלא לדוד מזמור שירתא דקאמר דוד על כנס״י, מזמור לדוד שירתא דקאמר דוד על גרמי׳, לה׳ הארץ ומלואה, לה׳ דא קוב״ה הארץ ומלואה דא כנס״י וכל אוכלסין דילה דמתחברין בהדה, ואוכלסין דילה ג׳ שהם בי״ע, ע׳ זח״א ויחי דרכ״ט ע״ב ע״פ משכני אחריך נרוצה, ובזוהר ויקהל דקצ״ז ע״ב, ואקרין מלואה ודאי הוא כמד״א מלא כל הארץ כבודה, וע׳ בענין מכה״כ בזח״ג אמור צ״ג א׳ דלכאורה זהו ההמשכה מלמעלה מבחי׳ כבוד עילאה שנמשך בהארץ ע״ד ואולם חי אני נאום ה׳ וימלא כבוד ה׳ את כל הארץ, וא״כ מה זה ענין לאוכלסין דילה, ואפ״ל כי אוכלסין דילה הם גורמים להיות נמשך בה הכבוד עילאה, אמנם בסידור בד״ה כי על כל כבוד חופה פי׳ מכה״כ קאי על כבוד תתאה וא״כ הארץ היא מ׳ בעצם ומלואה היינו כבוד תתאה ל״ב נתיבות ח״ת שנמשכי׳ בה כו׳ והם המתפשטים בכל אוכלסין דילה.

קיצור. הארץ מ׳ ומלואה הם הבריות בי״ע, וגם ומלואה זה מכה״כ ותרגומו זיו יקרי׳ דהיינו כבוד תתאה.

בלק״ת בשה״ש בד״ה ששים המה מלכות דרוש השני ספ״ב: מא, א.
ופי׳ בסידור הארץ הוא מ׳ דאצי׳: מא, א־ב.
בסידור בד״ה כי על כל כבוד חופה: קכח, ד. וראה הנחות הר״פ ע׳ מט. מאמרי אדה״ז נביאים ע׳ לד.

ד) **מד"ר** נשא פי"ד רנ"ז א' ע"פ ביום השביעי נשיא, ד"א מי הקדימני ואשלם תחת כל השמים לי הוא באיוב סי' מ"א, וזהו לה' הארץ ומלואה וע"ש, ואפ"ל כי השמים זהו ענין יהי רקיע ויהי מבדיל כו', וא"כ תחת כל השמים היינו גם למטה מהפרסא לי הוא, עמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה ששים המה מלכות דרוש הראשון, והנה לי הוא בחי' גבוה כנודע מענין כ"מ שנא' לי אינו זז כו' ואפ"ל ע"ד צחוק עשה לי אלקים, והצחוק והתענוג נמשך דוקא מבחי' תחת כל השמים ולכן נאמר הודו על ארץ ושמים שבבחי' זו ארץ קדמה. ועל"ק סעיף ט' ד"ה ילקוט במקומו סעי' ח'.

ה) **מד"ר** פ' מסעי דף רפ"ד ד' ע"פ זאת הארץ אשר תפול לכם בנחלה כו' אמר הקב"ה הארץ שלי שנאמר לה' הארץ ומלואה ואומר כי לי הארץ וישראל שלי הם שנאמר כי לי בני ישראל מוטב שאנחיל ארצי לעבדי שלי לשלו כו' ועיין במד"ר פ' במדבר פ"ב דרט"ו ב' א"ר לוי מצינו דברים הרבה ברא הקב"ה ובירר לו אחד מהם כו' ברא ארצות ובירר לו אחד מהן שנאמר תמיד עיני ה' אלקיך בה כו' ברא ובירר לו כו' ובך בחר ה' להיות לו לעם סגולה כו', י"ל אשרך ארץ כו' משא"כ בחו"ל מקבלי' מנער שרו של עולם וזהו שבירר לו ממש, ועיי' מזה בזח"א פ' חיי דקכ"ד ע"ב וס"פ תרומה דף קע"ד ב' ודף קע"ה סע"א שהענין שבחי' ארץ החיים מקבלת השפע מהקב"ה ע"י ת"ת דאצי' שנק' והבריח התיכון ומקבל מהבינה ששם החירו כי בה מאיר ע"ק כו' משא"כ בשאר ארצות נמשך ע"י נער ומט"ט כו' ועז"נ לה' הארץ ומלואה, וכן בצדיקים נאמר כי חלק הוי' עמו חביבין שנקראו בנים למקום. וענין שאנחיל ארצי לעבדי זהו ע"ד שהצדיק יסוד עולם שממשיך השפע מבחי' ת"ת בריח התיכון והו"ע כי כל בשמים ובארץ כו', ובמ"א אמרו ארץ נק' קנין וישראל נק' קנין ע"כ ינחלו קנין כו'.

קיצור. ארץ החיים מקבלת מת"ת הנק' בן חורין ובריח התיכון, ושאר ארצות מקבלי' מנער של עולם ולכן גם עיקר המצות הם בארץ, וגם בק"ש נאמר וזאת המצוה אשר צוה ה' לעשות בארץ, ובצדיקים כתי' כי חלק ה' עמו, ולכן לעולם יירשו ארץ וצדיק הוא כי כל בשמים ובארץ, וע' מ"ש ע"פ אתהלך לפני ה' בארצות החיים.

ו) **והנה** עפ"ז י"ל מה שאומרים מזמור זה בלילה דר"ה אחר התפילה כי הנה כתי' ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה כו' מראשית השנה וע' מזה באג"ה סי' י"ד כי בחכ' יסד ארץ שיסוד ארץ עליונה כו' הוא מהמשכת והארת חכמה עילאה, וע' מזה באג"ה סי' ה' בד"ה ויעש דוד שם, והארה

עמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה ששים המה מלכות דרוש הראשון: לח, א ואילך.
ועמ"ש ע"פ אתהלך: ראה סה"מ אתהלך ע' א. תו"א כו, ג.
מה שאומרים מזמור זה בלילה דר"ה: ראה אוה"ת דברים ברכה (בהוספות) ע' א'תתקל.

והמשכה זו היא מתחדשת ממש בכל ראש השנה, וע״כ אומרי׳ לה׳ הארץ ומלואה שזהו ג״כ השירה של הארץ בפרק שירה, ועי״ז ממשיכי׳ אח״כ להיות והארץ נתן לבנ״א דוגמת משארז״ל ר״פ כיצד מברכין כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה, והנה אתם קרואים אדם, וזהו כענין הנז״ל בשם המד״ר פ׳ מסעי ע״פ זאת הארץ אשר תפול לכם בנחלה, שלי לשלי והיינו והארץ לבני אדם, ועמ״ש ע״פ אך בגורל יחלק את הארץ, ועיי׳ בזוהר פ׳ פנחס דרל״ט ב׳ ושם ענין אתה תומיך גורלי, ועמ״ש בפי׳ והארץ נתן לבנ״א בד״ה כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם ושבתה הארץ, וכמדומ׳ שם פי׳ והארץ שם ב״ן נתן לבנ״א ש׳ מ״ה, אך ב״ן שרשו מס״ג שלמעלה מבחי׳ מ״ה, או י״ל ע״ד מ״ש בד״ה הבאים ישרש בפי׳ כי תהיו אתם ארץ חפץ, שבארץ יש כח הצומח להצמיח בחי׳ אור זרוע לצדיק הנז׳ בד״ה ששים המה מלכות דרוש הראשון והו״ע המצות שנק׳ אור זרוע זורע צדקות, ובחי׳ והארץ נתן י״ל שנמשך בר״ה והיינו כי עיני ה׳ אלקיך בה מרשית השנה כו׳ וכנ״ל בשם אג״ה סי׳ י״ד, ועמ״ש בהקיצור ע״פ כי כארץ תוציא צמחה בענין תדשא הארץ דשא, והארץ תתן יבולה היש בה עץ אם אין וארץ זו היא ג״כ נק׳ ארץ החיים שממנה נשפע החיים רוחניי׳ לנשמות דהיינו אהוי״ר ואמונה כמ״ש בד״ה לא תהי׳ משכלה ועקרה בארציך, וגם חיים גשמיים וזהו בחכ׳ יסד ארץ והחכ׳ תחי׳, וע׳ בלק״ת פ׳ תבא בד״ה היום הזה אשר א״י היא תושבע״פ ועמ״ש ע״פ ארץ ארץ ארץ שמעי דבר ה׳ ג״פ ארץ תושבע״פ ומצות וכנס״י, והנה ענין השמים שמים לה׳ והארץ נתן י״ל ע״ד המאמר לארץ ולדרים עליה ה׳ אורי בר״ה וגם אני אענה את השמים וזהו השמים שמים לה׳, והם יענו את הארץ וזהו עיני ה׳ אלקיך בה מראשית השנה דהיינו ממש שמאיר בה וכמ״ש בענין עיניך יונים ועמ״ש ע״פ ואתחנן כו׳ ואראה את הארץ דהיינו להמשיך בה בחי׳ ראיי׳ כו׳.

קיצור. מה שאומרים בר״ה לה׳ הארץ ומלואה, כי ארץ כו׳ עני ה׳ אלקיך בה מרשית השנה וזהו ג״כ השיר של הארץ, ועי״ז ממשיכים להיות והארץ נתן לבנ״א זאת הארץ אשר תפול לכם בנחלה, שלי לשלי בגורל, ענין

בד״ה כי תבואו אל הארץ: ראה ספה״מ תקס״ב ע׳ קפו. ושם (כרך ב׳) ע׳ תלג. וראה דרמ״צ קסז, א. אוה״ת בהר כרך ג׳ ע׳ תתעז, תתצו.

בד״ה הבאים ישרש: תו״א נג, ד. וראה מאמרי אדה״ז נביאים ע׳ פד. אוה״ת שמות ע׳ תתנה.

הנז׳ בד״ה ששים המה מלכות דרוש הראשון: לקו״ת שה״ש לח, ב. וראה יהל אור ע׳ שנד. אוה״ת ויחי שצה, א.

ועמ״ש בהקיצור ע״פ כי כארץ תוציא צמחה: לקו״ת סוף פ׳ ברכה ק, א.

בד״ה לא תהי׳ משכלה: תו״א משפטים עט, א.

וע׳ בלק״ת פ׳ תבא בד״ה היום הזה: מא, ג.

ועמ״ש ע״פ ארץ ארץ: ראה אוה״ת בראשית תתרלז.

ועמ״ש ע״פ ואתחנן: ראה לקו״ת ואתחנן ג, א. אוה״ת ואתחנן נג, סב, עה.

ושבתה הארץ, ארץ חפץ, בה אור זרוע, ארץ החיים, וענין השמים שמי׳ לה׳ והארץ נתן, כי מהשמים נמשך הטל והגשם בארץ, גם המאיר לארץ ולדרים כו׳, א״נ י״ל ע״ד דלתת להם כימי השמים על הארץ, וזהו והארץ נתן נותן בעין יפה נותן, ואפ״ל בחי׳ והארץ נתן לבנ״א נמשך בר״ה ויוה״כ כי אז תדשא הארץ דשא כו׳.

ז) סוף מסכת תמיד ביום הראשון היו אומרי׳ לה׳ הארץ ומלואה ובמסכת ר״ה דל״א א׳ על שם שקנה והקנה ושלט בעולמו ופי׳ רש״י שקנה שמים וארץ (ועמ״ש בד״ה חמשה קנינים קנה הקב״ה בענין שמים וארץ קנין אחד) והקנה תבל ליושבי בה כלומר קונה על מנת להקנות, ושלט בעולמו שלא נבראו המלאכים עד יום שני (וע׳ במד״ר פ׳ בראשית פ׳ שלכן נק׳ יום ראשון יום אחד שהי׳ הקב״ה יחיד בעולמו) והנה אור שנברא ביום ראשון גנוז כו׳ א״כ בראשון האיר בחי׳ גבוה, ואפ״ל לכן נק׳ ר״ה זכרון ליום ראשון, וע״כ אומרי׳ בו ג״כ לה׳ הארץ ומלואה, וע׳ בד״ה ביום השמע״צ כנישין ספ״א בענין זכרון ליום ראשון.

קיצור. ביום ראשון שהוא בחי׳ גבוה אומרי׳ לה׳ הארץ, כי בחכ׳ דוקא יסד ארץ והחכ׳ מקבלת מיום ראשון שהוא כתר, ור״ה ג״כ נקרא זכרון ליום ראשון. אדר״ן פ״א. ילקוט חא עב צטב קפזב רעא רצב ריד (חב) נוא צאב קטזב קכג קכהד.

ח) ילקוט ח״א פ׳ בשלח רמז רמב אשירה לה׳ שהוא עשיר שנא׳ לה׳ אלקיך השמים ושמי השמים כו׳ לה׳ הארץ ומלואה, עיין מענין עשיר במד״ר פ׳ ואתחנן ובזח״ב ר״פ תשא עמודא דאמצעיתא נק׳ עשיר. ילקוט פ׳ תרומה תוך רמז שס״ג ויקחו לי תרומה מי שנאמר בו לה׳ הארץ ומלואה כו׳ הוא צריך לב״ו אלא שחומד לישראל לשרות שכינתו בהם כאב שמחמד לבניו כו׳ א״כ מובן פי׳ לה׳ הארץ ומלואה ע״ד תן לו משלו שהכל שלו כו׳, וע״ד וידעת היום כו׳ ועל הארץ מתחת אין עוד מלבדו. בפ׳ עקב דף ר״ע ע״א סוף רמז ותתנה הן לה׳ אלקיך השמים ושמי השמים הארץ וכל אשר בה. משל למה הדבר דומה למלך שהיו לו שני אריסין כו׳ כך משה כשעלה למרום הי׳ יודע את העליוני׳ ואת התחתוני׳ קילס להקב״ה בהן שנאמר הן לה׳ אלקיך השמי׳ כו׳ אבל דוד שלא עלה למרום קילס להקב״ה במה שהוא יודע שנאמר לה׳

(ועמ״ש בד״ה חמשה קנינים: ראה מאמרי אדה״ז על מאמרז״ל ע׳ קכ, קכו. וראה אוה״ת שבועות ע׳ קעד, קעז, קפא. ספה״מ תרל״ו ע׳ רנא.

פ׳: כ״ה בהכת״י. וראה פ״ג, פי״א.

וע׳ בד״ה ביום השמע״צ: ראה לקו״ת דרושים לשמע״צ פה, א. ספה״מ תקס״ה ע׳ תתקס ואילך.

הארץ ומלואה עכ"ל ע' בסדור בדרוש בהמ"ז ובת"א ס"פ בשלח בד"ה להבין ענין לחם משנה ענין לחם מן השמים מן שירד בזכות משה וענין לחם מן הארץ והוא ענין ברכה והודאה וענין יחו"ע ויחו"ת דהיינו ביטול האמיתי בחי' ונחנו מה ובחי' ביטול היש, וא"כ משה שהשיג בחי' יחו"ע ולכן נתנבא בזה כמ"ש בלק"ת בד"ה וידבר משה אל ראשי המטות לאמור זה הדבר, וא"כ ידע בחי' הביטול דיחו"ע וכש"כ שידע הביטול דיחו"ת שהרי נתנבא בכה ג"כ ע"כ קילס להקב"ה בהביטול של בחי' השמים שהוא ענין יחו"ע כי שמים היינו ז"א דאצי' ובבחי' הביטול דיחו"ת בחי' הארץ וכל אשר בה ועמ"ש בלק"ת בד"ה האזינו השמים דרוש הראשון ודרוש השלישי, ועמ"ש בד"ה שובה ישראל דרוש הראשון פ"א בפי' וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקי' בשמים ממעל זהו בחי' יחו"ע ועל הארץ מתחת זהו יחו"ת, משא"כ דוד שהי' מרכבה לבחי' מ' הנק' ארץ לא השיג הביטול דבחי' יחו"ע ועמ"ש בת"א בד"ה רני ושמחי דרוש השני בענין וצדקתך ירננו שגם המלאכים העליונים אין להם השגה רק בבחי' מ' הנק' צדקתך, וזכר רב טובך רק יביעו כו'.

ט) **ילקוט** תלים רמז תר"ל אמר ר' שמואל ארבעה מזמורי' שהי' לאדה"ר לאומרן אמרן אלו הן לה' הארץ ומלואה הי' צריך אדה"ר לומר שבשבילו נבה"ע, על מלאותו והשמים מספרים כו' ומזמור שיר ליום השבת כו' ולמנצח אל הנחילות כו' עכ"ל וכיון שאדה"ר הי' צריך לומר לה' הארץ ומלואה, ואדה"ר נולד בר"ה י"ל לכך או' מזמור זה בליל ר"ה כו', והנה בפע"ח שער ר"ה פ"ז כתב וקודם קדיש בתרא שלא יחסרו לו מזונותיו בכל השנה יאמר המזמור כ"ד בתלים עכ"ל ולפע"ד י"ל ע"ז עוד ב' טעמים האחד כמ"ש מפני שאדה"ר הי' צריך לומר הב' כמש"ל סעיף ו' כיוון בר"ה נאמר ארץ כו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ע"כ צריך להקדים ולומר ענין לה' הארץ ומלואה כו' וגם שפסוק זה הוא השירה של הארץ.

ילקוט במקומו סי' כ"ד רמז תרצה עד סוף רמז תש, ושם רמז תרצה מובן לה' הארץ ומלואה הפך מ"ש ומכרתי את הארץ ביחזקאל סי' למד יב והיינו כשיקנה הקב"ה את ארצו ואז בן בית חוזר ובקשו את ה' אלקיהם ואת דוד מלכם ולכן לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה ולפי שעל ר"ה ויוה"כ נאמר כי בא לשפוט הארץ כמ"ש במד"ר אמור פ"ל ע"כ או' לה' הארץ ומלואה כו'.

ע' בסדור בדרוש בהמ"ז : **ראה קו, ד ואילך.**
ובת"א ס"פ בשלח בד"ה להבין ענין לחם משנה : **סו, א־ב.**
כמ"ש בלק"ת בד"ה וידבר משה אל ראשי המטות : **פב, א.**
בלק"ת בד"ה האזינו השמים דרוש הראשון ודרוש השלישי : **עא, ג ואילך. עד, א ואילך.**
בד"ה שובה ישראל דרוש הראשון פ"א : **סד, א.**
בת"א בד"ה רני ושמחי דרוש השני : **לז, א.**

י) **זח״א** פ׳ נח דס״ז ע״א לה׳ הארץ ומלואה האי קרא על א״י אתמר דאיהי ארעא קדישא (ע׳ זהר פ׳ לך דע״ח א׳ דהא חילא עילאה דעלה לית לי׳ שיעורא, והיינו נעוץ סופן בתחלתן וע׳ באג״ה ד״ה איהו וחיוהי) ומלואה דא שכינתא כד״א כי מלא כבוד ה׳ את בית ה׳ וכתי׳ וכבוד ה׳ מלא את המשכן מאי מלא ולא מלא, אלא מלא ודאי דאתמלי׳ מכולא עמ״ש מזה בלק״ת ד״ה ויקרא אל משה ושם פ״א, תבל וירשבי בה דא שאר ארעאן וכן פי׳ רש״י בתלים, וע׳ במהרמ״א בתלים שם שהקשה למה שינה שבארץ אמר ומלואה ובתבל לא א׳ רק יושבי בה ולפמ״ש הזהר אתי שפיר כי ומלואה היינו וכבוד ה׳ מלא שבחי׳ זו היא בארץ דוקא שהיא מקבלת מכבוד ה׳ ממש שלא ע״י אמצעות נער מט״ט כו׳ וכנ״ל בפי׳ אשריך ארץ כו׳, ולכן גבי נח נאמר במוסף דר״ה להרבות זרעו כעפרות תבל ובאברהם נאמר זרעך כעפר הארץ ועמד ע״ז הרד״א בפי׳ למוסף דר״ה ולפמ״ש אתי שפיר דבנח שזרעו עובדי כוכבים נאמר כעפרות תבל היינו חו״ל אבל באברהם נאמר כעפר הארץ דהיינו א״י. ד״א לה׳ הארץ דא ארעא קדישא עילאה פי׳ מ׳ דאצי׳ דקוב״ה אתרעי בה, ומלואה אלין נשמתהון דצדיקי׳ דאתמליי׳ מינייהו מחילא דעמודא חד דעלמא קיים עלה היינו צדיק יסוד עולם וע׳ בסידור ע״פ נשמת כל חי תברך את שמך וזהו ענין ואולם חי אני וימלא כבוד ה׳ את כל הארץ. ובזה מובן ג״כ למה בארץ אמר ומלואה משא״כ בתבל כו׳ וע׳ זח״ג ויקרא די״ב א׳ בענין תדשא הארץ דשא שהוא מכוון כנגד דבור זכור את יום השבת, כי אז אתרביאת ארעא דשא ועשב וזהו ענין ומלואה כו׳ ועמ״ש לעיל סעי׳ ב׳ בשם הזוהר בשלח ד״נ, וע׳ עוד מזה בזוהר וארא דכ״ב ע״ב ויקהל דקצ״ה ע״ב ובפ׳ תזריע דמ״ה ע״ב.

בחיי קטוב קעבא רלחד. של״ה כדב פחב קכגב.

יא) **בחיי** פ׳ תצוה קטוב ע״פ וזה הדבר אשר תעשה להם באחד בשבת לה׳ הארץ ומלואה וזהו כנגד בריאת העולם שכתוב והארץ היתה תוהו ובהו, ויבא מלך הכבוד כנגד ויאמר אלקים יהי אור שכבוד השכינה אור גדול עכ״ל. ובפ׳ בהר ע״פ כי לי הארץ עתידה לחזור לי ביובל ולזה רמז דוד ע״ה באמרו לה׳ הארץ ומלואה כו׳ תחלת המזמור באות למד כו׳ מגדל הפורח באויר כו׳.

קיצור סעיף ח׳. הן לה׳ אלקיך השמים כו׳ הארץ, מורה על עשירות משה השיג בבית ובשדה ע״כ אמר הן כו׳ השמים כו׳ הארץ, אבל דוד לא השיג רק בשדה היינו לה׳ הארץ כו׳ ע״ד במלאכים רק וצדקתך ירננו אבל זכר רב טובך רק יביעו.

ע׳ באג״ה ד״ה איהו וחיוהי) : סי׳ כ׳.
בלק״ת ד״ה ויקרא אל משה ושם פ״א : **א, ב.**
וע׳ בסדור ע״פ נשמת כל חי : קצא, ד.

(ט) **אדה״ר** הי׳ צריך לומר לה׳ הארץ כו׳ ואמרו דוד, גם י״ל ע״ד ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ ופי׳ באג״ה אגרת ט׳ דהיינו שגם בעניני ארץ לא יפרידו מאחד האמת ח״ו ור״ל שלא להיות ע״ד היינו כחולמים הנזכר בת״א פ׳ וישב, שהחלום זהו שני הפכים בנושא א׳, וזהו שיוסף פותר חלום אותיות תופר כו׳ ועי״ז ממשיך כי כל בשמים ובארץ כו׳ וע׳ עוד מענין מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ בת״א פ׳ וישב בד״ה והנה אנחנו מאלמים אלומים גם עי״ז ממשיכים לה׳ הארץ הפך ומכרתי את הארץ. ועוי״ל פי׳ גוי אחד בארץ דגבי מצות ק״ש שנאמר בה הוי׳ אחד כתיב תחלה וזאת המצוה אשר צוה ה׳ לעשות בארץ, הרי ע״י ק״ש ממשיכים בחי׳ הוי׳ אחד בארץ, שזהו פי׳ לעשות בארץ, וא״כ זהו ענין גוי אחד בארץ והיינו לה׳ הארץ כו׳ ועמ״ש מזה לעיל סעי׳ א׳, וביאור ענין לעשות בארץ בענין ק״ש מבמ״א, והמכוון כי בני נח י״א שאין מצווים על השיתוף אף שמצווים על לא יהי׳ לך כו׳ והשיתוף הפך ממ״ש במד״ר פ׳ בראשית פ״א בענין מי אתי מי הי׳ שותף עמי כו׳, והם אומרים שהמלאכים מסייעים לו בהנהגת העולם רק שהוא העיקר כו׳ ומצות ק״ש להאמין אשר רק הוי׳ אחד א׳ בז׳ רקיעי׳ והארץ וד׳ רוחות והמלאכים הם רק שלוחי השפעה והם אצלו ית׳ רק כגרזן ביד החוצב בו כו׳.

(י) **לה׳** הארץ אה״ק ע״ל ס״ה, ומלואה, כי מלא כבוד ה׳ וע״ל ס״ג או הארץ זהו ארץ עליונה מ׳ דאצי׳ ומלואה הם הנשמות שנמשכים מבחי׳ חי העולמים.

כי הוא על ימים יסדה, ב״ב פרק הספינה עד״ב. ירושלמי פ״ט דכלאים. מד״ר לז״ד. זח״א פ׳ נח סז״א פ׳ וארא כב״ב פ׳ צו לב״ב פ׳ תזריע מה״ב. בחיי קעא״ד.

א) **מהרמ״א** כ׳ והראי׳ כי גם שהארץ וכל תבל ברא אלקי׳ כי הלא הוא על ימים יסדה שרקע הארץ על המים ולמקוה המים קרא ימים כי יש מיני מימות ותהומות ואין זה כ״א כח אלקי ולא דבר טבעי כמנהגו נוהג כי איך תוכל עמוד הארץ על המים בדרך טבעי אם לא שאצבע אלקים הוא וכן על הנהרות הם ד׳ נהרות של ג״ע התחתון במקורם ומתלבשים

(ט) : כ״ה בהכת״י [עוד הפעם סעיף ט׳ וסעיף יו״ד], והכוונה שמבאר ענינים בסעיף זה.

בת״א פ׳ וישב בד״ה והנה אנחנו מאלמים : כז, ד.

בני נח י״א שאין מצווים על השיתוף : ראה הרמ״א באו״ח סי׳ קנ״ו, ועיין בדרכי משה שם — ובד״ה מי כמוכה תרל״ז איתא שהוא ע״פ תוד״ה שמא (בכורות ב, א) תוד״ה אסור (סנה׳ סג, ב) ר״ן ספ״ק דע״ז. רי״ו נ״ז ח״ה. ובשו״ת ושב הכהן סל״ח ושערי אפרים סכ״ד נחלקו ע״ז. — ועייג״כ נו״ב מהד״ת חיו״ד סקמ״ח. פ״ת ליו״ד סקמ״ז סק״ב. פרמ״ג בשפתי דעת סו״ס סה. שדי חמד פאת השדה כללים אות ג׳ ס״ו סקי״א, ובספרים שהובאו שם. (הערה בד״ה מים רבים תשי״ז).

בצאתם יכוננה, כי השלשה מקיפין קצת מלכות וכל יתר מימות שבעולם ארז"ל שמנהר פרת הם מתברכין, הנה כי מנהרות ג"ע יכונן הוא ית' את הארץ, עכ"ד. גם בספרי המחקר מצאתי כן הרלב"ג במלחמות מאמר שישי ח"א פי"ג וז"ל ואמנם שלא יתן אותו טבע המים והארץ הוא מבואר כי כבר הי' טבעם נותן שיהיו המים מקיפי' היסוד הארצי מכל צדדין כו' עכ"ל אלא שזהו אצבע אלקים ועז"נ לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו, וכ"כ הבחיי פ' בראשי' ע"פ יקוו המים, והנה אלו שתי גזירות הפך מטבעם כי טבע העפר לרדת למטה והמים למעלה ועתה גזר על המים שהיו מלאים את כל העולם כולו שירדו למטה כטבעו של עפר כענין שכתוב איוב ל"ח ל' כאבן מים יתחבאו, וגזר על העפר שיעלה למעלה כטבע המים וזהו שכתוב לרוקע הארץ על המים כל"ח כי זה חסד לעולם לקיום הישוב והנבראים שבו עכ"ל.

ב) **בגמ'** ב"ב ע"ד סע"ב כי אתא רב דימא א"ר יוחנן מאי דכתי' כי הוא על ימים יסדה כו' אלו שבע ימים וארבעה נהרות שמקיפים את ארץ ישראל והנה ז' ימים י"ל ז' ספירות כ"כ בפרדס ערך ים, ושם שהבינה נק' ים כשהיא מאירה בחמשים שערי בינה, וידוע כי מ"ט שע"ב הם ז' מדות כל אחד כלול מז', וזהו שהם ז' ימים וע' ת"ז תיקון ך' דמ"ו רע"ב בענין ולמקוה המים קרא ימים, ובזח"א פ' נח דס"ז א' על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה אלין שבע עמודין דקיימא עלייהו ומליין לה ופי' במק"מ אלין ז' עמודי' פי' ז' קצוות דזעיר וקאי ימים דקרא שהן ז' קצוות דזעיר אבל מלת נהרות לא פירשה ובפ' וארא דכ"ג פירש מאן אינון נהרות כד"א ונהר יוצא מעדן עכ"ל וי"ל נהרות ל' רבים כי יסוד ז"א נק' נהר וכן הבינה וכן יסוד אבא, ובזח"מ פ' נח שם כ' שבעה עמודים הם ו' קצוות ובחי' מל' הדבקה בתפארת דקיימא ארעא מ' עליהו בהשפעתם, ועכ"פ ז' הימים י"ל הם מ"ט שע"ב כנ"ל ועל נהרות י"ל ונהר יוצא מעדן יובל שמו זהו שער החמשים, וע' זוהר ויחי דרמ"ו ע"ב זבולון לחוף ימים ישכון וע' ע"פ כי שפע ימים ינקו בפ' הברכה ל"ג י"ט ופירש"י זבולון וישכר הים נותן להם ממון בשפע, ובפנ"י פי' ים נש"ב כו' וגם ניצוצות שמבררים ממצולות ים, וכמדומה שארז"ל שלשה נוטלים בשפע ונותנים בשפע ואחד מהם ים, ובעת לא מצאתי.

ג) **זח"ב** ר"פ וארא דכ"ב סע"ב כי הוא על ימים יסדה אלין שבעה עמודים דארעא סמיכא עלייהו, ובמק"מ שם הם ז' בחי' הזכר המשפיעים בה וזה כמ"ש במ"א כי ים וארץ הם כמו משפיע ומקבל כי ים הוא עלמא דאתכסי' וארץ עלמא דאתגלי' וכמ"ש בת"א פ' בשלח בד"ה אז ישיר משה

בת"א פ' בשלח בד"ה אז ישיר משה: סב, א. וראה ספה"מ תקס"ג ע' קנג.

ובנ"י בענין משה כי מן המים משיתיהו כו' ובבה"ז בשלח דמ"ח בד"ה עוי"ל מאמר הנ"ל באופן אחר, ובגמ' פ"ב דחגיגה הארץ על מה עומדת על העמודים כו' עמודיה על המים שנאמר לרוקע הארץ על המים כו' וי"א ז' עמודים שנאמר חצבה עמודיה שבעה, ובמהרש"א שם דשבעה עמודים הנ"ל נכללים בג' דברים שהעולם עומד עליהם תורה ועבודה וגמ"ח ור"ל ע"ד מ"ש בת"א ד"ה לבסומי בפורי' דרוש הראשון, שפנימי' ג' עמודים אלו הם אהבה ויראה ורחמים, א"כ הם ו' שבשם והתלבשותם במחודו"מ זהו ה' תתאה וזהו ז' עמודים, ובמד"ר ר"פ שמיני חצבה עמודיה שבעה הם ז' ספרי תורה כו' ז' ימי המילואים כו' ע"ש. עו"ש בזוהר וארא ועל נהרות יכוננה כו' כד"א ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן כו', והרמ"ז בפ' ויקהל דקצ"ה ע"ב פי' על ימים יסדה הם היכלות הבריאה שרחל מעותדת בלילה לירד שם והם ז' ימים (ומה שנק' בריאה ים כי יוצר אור ובורא חושך א"כ בריאה היא ההעלם דוגמת ים וכן נת' במ"א ע"פ ואתה הרם את מטך כו') ועל נהרות יכוננה הם ו"ק דזעיר הנק' נחלים ונהרות עכ"ל ולפ"ז י"ל ב' בחי' אלו דימים ונהרות הם כענין מים תחתוני' ומים עליונים כי ים זהו ודאי מים תחתונים בוכים והנה כשעולים דרך עפר הארץ נעשו באר מים חיים ונהרות זהו ונהר יוצא מעדן כו' בחי' מים עליונים וזהו כענין מעין גנים באר מים חיים שנת' בלק"ת פ' חקת בד"ה אז ישיר ישראל כו' עלי באר כו', וזהו כמ"ש הפנ"י פ' הברכה בענין כי שפע ימים ינקו, שהוא הניצוצות שמעלים מבחי' ימים כו', וע' בזוהר פ' צו דל"ב ע"ב מבואר ענין כי הוא על ימים יסדה זהו מבחי' תחתונים ושם דמים העליונים זהו ענין המקרה במים עליותיו, וא"כ אפ"ל זהו ועל נהרות יכוננה, ולכן נאמר יכוננה ל' עתיד כו' כי לאחר העלאת מ"ן ממים תחתוני' נמשך ההמשכה מבחי' ונהר יוצא מעדן ובמא"א אות ד' סכ"ה ד' נהרות הם או"א וזו"נ כו' וגם ונהר יוצא מעדן יובל שמו כו', ובזוהר תזריע דמ"ה סע"ב כי הוא על ימים יסדה כו' דההיא ארץ החיים על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה, דכולהו נפקי מההוא נהר עילאה דנגיד ונפיק מעדן ובהוא אתתקנת לאתעטרא במלכא קדישא ולמיזן עלמין עכ"ל דבריאה עכ"ל ור"ל שזהו הכל העלאת מ"ן מים תחתוני' ועי"ז נמשך אח"כ המשכת מ"ד מנהר עילאה דנפק מעדן יסוד ז"א דאצי' כו'.

וזהו ענין הנני נוטה אליה כנהר שלום בישעי' סי' י"ב, וע' מפסוק זה במד"ר פ' תולדות ר"פ ס"ו ע"פ שובי שובי השולמית אומה שאני עתיד ליתן בה שלום הה"ד ונתתי שלום בארץ אומה שאני עתיד לנטות עליה שלום דכתיב כה אמר ה' הנני נוטה עליה כנהר שלום, וצ"ל מהו ההפרש בין ונתתי שלום

בת"א ד"ה לבסומי בפורי' דרוש הראשון : **צה, ב.**
וכן נת' במ"א ע"פ ואתה הרם את מטך כו') : **ראה תו"ח שמות ע' קעח ואילך.**
בלק"ת פ' חקת בד"ה אז ישיר ישראל : **סב, ב. וראה ספה"מ תקס"ו ע' רסט.**

בארץ ובין הנני נוטה עליה כנהר שלום, ואפ"ל עדמ"ש בלק"ת פ' תצא סד"ה כי ההרים ימושו בענין וברית שלומי לא תמוט דהיינו ברית עליון המקשר מה שלמעלה מעלה מסדר ההשתלשלות לבא בגילוי בסדר ההשתל' ולא בחי' כי כל בשמים ובארץ המקשר מה שבסדר ההשתל' לבד מעולם ועד עולם כו', ובהביאור שם שההתקשרות שבסדר ההשתלשלות זהו ע"י יסוד ז"א והוא העמוד שעליו העולם עומד וצדיק שמו, אבל ברית שלומי זהו ההמשכה מיסוד דעתיק, ואולי עז"נ צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגא, וזהו ענין הנני נוטה אליה כנהר שלום כי הנהר ענינו שיוצא תמיד ואינו נפסק כלל כמ"ש ונהר יוצא מעדן יוצא לשון תמידות כמ"ש בזוהר פ' יתרו דפ"ג סע"א והוא בחי' יובל שמו שער החמשים המקשר או"א והרי הם תרין ריעין דלא מתפרשין משא"כ בבחי' יסוד ז"א שעז"נ ונתתי שלום בארץ אינו בתמידות כי נקראים דודים ולא ריעים וע' מזה בזח"ג פ' האזינו דר"צ ע"ב אבל אומרו הנני נוטה אליה כנהר שלום זהו שזו"נ יהיו כמו או"א וזהו ענין ביום ההוא יהי' כו' וע' מזה בלק"ת סד"ה שובה ישראל עד דרוש השני פ"ה שזהו ענין אוהל בל יצען ובל יסע יתדותיו לנצח וא"כ מובן ענין כי על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה שעי"ז יומשך בחי' הנני נוטה אליה כנהר שלום כו'. וע' מפסוק זה במד"ר פ' צו ספ"ט בעוה"ב מניין הנני נוטה אליה כנהר שלום מובן כמ"ש דזהו בחי' עליונה יותר מבחי' ונתתי שלום בארץ דקאי על עוה"ז כו'. עוד מזה במד"ר ס"פ שופטים דרצ"ו ע"ד, ובשה"ש רבה בפסוק שובי שובי השולמית ובקהלת צא"א גבי עת מלחמה ועת שלום דכתי' הנני נוטה עליה כנהר שלום ובזוהר פ' בלק דר"ו ע"ב ת"ח מה כתיב פתורא אשר על הנהר מאי על הנהר דיהיב עינא בישא על ההוא נהר דקיימא בהוא בישראל דכתיב הנני נוטה אליה כנהר שלום והוא אתא בההוא פתורה ואגרי בהו ור"ל שרצה להרוס הקדושה ולהמשיך שפע זו בקליפת עמלק וכמש"ש במק"מ בשם הרח"ו בענין בההוא פתורא נ"ב שולחן כלשון הקדש הוא יסוד דנוק' דקדושה, ופתורא יסוד דנוק' דקליפה עכ"ל ובמא"א פ' נ"ב בענין שולחן ערכתי לו, והיסוד יוסף נק' בן פורת והוא בחי' הנהר הנ"ל וכמ"ש בזח"א מקץ קצ"ד א', וע' בלק"ת פ' תצא בד"ה ולא אבה ה' אלקיך לשמוע אל בלעם שעד"ז ג"כ בר"ה יש מקטרגים למנוע שפע הנהר בכנ"י אך ולא אבה ה' אלקיך לשמוע כו' ע"ש ואפ"ל לכן תוקעים בשופר הנק' יובל כמ"ש בגמ' פ' דר"ה, והנה ונהר יוצא מעדן יובל שמו א"כ עי"ז ממשיכים הנהר בכנס"י הפך כוונת בעולם, וזהו ועל נהרות יכוננה כנ"ל ונק' נהרות כי יש בנהר זה כמה בחי' יסוד ז"א מקבל מהבינה הנק' יובל ובבינה נמשך מיסוד דעתיק וע' בהרמ"ז פ' אמור צ"ט א' בענין בעבר הנהר ישבו אבותיכם כו' וא"כ ע"י השופר הנק' יובל ונהר יוצא מעדן נמשך הנני

בלק"ת פ' תצא סד"ה כי ההרים ימושו: מא, א־ב.
בלק"ת פ' תצא בד"ה ולא אבה ה' אלקיך: לח, ד.
בגמ' פ' דר"ה: כ"ה בהכת"י, וראה ר"ה ט, ב.

נוטה אליה כנהר שלום כו' ובזוהר ר"פ מקץ דקצ"ג ע"ב והנה עומד על היאור דא חלמא דיוסף הוה בגין דכל נהר דיוסף הצדיק איהו, ורזא דא הוה האי מאן דחמי נהר בחלום חמי שלום דכתי' הנני נוטה אליה כנהר שלום ובזה יש לפרש ענין תקעו בחודש שופר כו' עדות ביהוסף שמו כי יוסף שהוא בחי' נהר מקבל מבחי' בינה הנק' יובל ונק' שופר, וזהו עדות ביהוסף שניתוסף בו ה' עילאה שהיא בחי' בינה כו' שהרי יוסף נולד מרחל וכתיב ושם הקטנה רחל ה' קטנה כמ"ש בת"א סד"ה בכ"ה בכסליו ולכן ותקנא רחל באחותה ושם ה' גדולה לאה, אבל יוסף ע"י היותו צדיק עליון המשיך בה ה' עילאה ע"ד לא זז מחבבה עד שקראה אמי כו' וזהו עצמו ענין הנני נוטה אליה כנהר שלום כמו יסוד אבא כו'.

א"נ י"ל מעלת על ימים יסדה דהנה לע"ל כתיב כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, ועמ"ש מזה בלק"ת פ' ואתחנן בהביאור ע"פ וידעת היום והשבות בד"ה ביאור הדברים ע"פ וידעת היום, ושם רפ"ד, ע"כ על ימים יסדה כו' ואפ"ל ג"כ שעי"ז יומשך לתת להם כימי השמים על הארץ פי' ימי השמים זהו יחו"ע, יומשך גילוי זה גם ביחו"ת שיהי' הגילוי למטה כמו למעלה.

מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו. בלק"ת בד"ה וזאת המצוה אשר צוה ה' לעשות בארץ פי' כי ארץ היא ג"ע התחתון וע"ז אמרז"ל כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב שנאמר ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ וע' מזה בזח"א ר"פ נח דנ"ט ע"ב ובפ' ויחי דרי"ו א'. אך מי יעלה בהר ה' זהו ג"ע העליון עז"נ נקי כפיים ובר לבב כו'. ועמ"ש על הזהר פ' חיי דקכ"ט ע"א תו רזא דמלה שדה המכפלה ודאי מאן מכפלה הא דבשמא קדישא דאיהי מכפלה כו' דלא הוה בשמא קדישא אות אחרא מכפלה בר איהי ור"ל כי ה' תתאה זהו מ' המקבלת מתפארת דז"א והיא שורש ג"ע התחתון כי מל' מקננא באופן. אך ה' עילאה בינה בה התגלות ע"ק זהו שרש ג"ע העליון בינה מקננא בבריאה. ועל זה נאמר מי יעלה בהר ה' מי דוקא מי הוא בינה מי יתן והי' כל עם ה' נביאים. ואפ"ל שזהו ג"כ ההפרש בין חלק לעוה"ב ובין בן עוה"ב, כי חלק נק' מה שנשפע במ' הנק' ארץ ע"י צדיק הנק' כי כל בשמים ובארץ, אכן בן עוה"ב שמקבל מעצמיות עוה"ב ג"ע העליון. וזהו ג"כ ענין ומי יקום במקום קדשו דהנה יש ב' בחי' מקום כי מ' נק' מקום כמ"ש בזח"ב פ' יתרו דס"ב סע"ב בפי' אל יצא איש ז"א ממקומו מ' ביום השביעי ושם פי' שזהו ענין ברוך כבוד ה' ממקומו. ור"ל ע"י המ' מאיר כבוד ה' ע"ד פתחי לי אנת הוא פתחא לאעלאה לי בזוהר

בת"א סד"ה בכ"ה בכסליו: **כט, ד.**
בלק"ת בד"ה וזאת המצוה: **ס, א.**
כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב: **סנהדרין רפי"א.**

אמור דצ"ה א', וא"כ מקום זה הוא בחי' ממכ"ע. אך יש מקום שמיר וגניז הוא מ"ש הנה מקום אתי והוא בינה וכמ"ש בזוהר ויקהל דר"ז ע"א ומקום זה הוא בחי' סוכ"ע והיינו פי' הנה מקום אתי שבבינה מאיר ע"ק כנ"ל. ועז"ב ומי יקום במקום קדשו נקי כפים ובר לבב, כי להגיע לבחי' זו זהו למעלה ממדריג' הצדיק שענינו במקום דבחי' מל' כמ"ש בזוהר ויקרא די"ו ע"ב והיינו ברוך כבוד ה' הוא כבוד עילאה חו"ב שנמשך להאיר ע"י כבוד תתאה הנק' ממקומו. אבל להגיע לבחי' עצם דלשם מאיר ע"ק עז"נ מי יעלה והוא ע"ד שאמר יעקב והי' הוי' לי לאלקים שנת' הפי' בלק"ת בד"ה שובה ישראל עד דרוש הראשון ספ"ב ורפ"ג, והוא ע"ד ז"א בעלותו לע"ק כאלקים יחשב. ועליי' זו כמו שיש שילוב א"ד בהוי' עליות מלמטה למעלה כן יש עליות ש' הוי' דז"א בע"ק הנק' אור הוי' ונועם הוי' כו'. ובמד"ר פ' חיי פנ"ט פי' מי יעלה בהר ה' זה אברהם כו' עד ישא ברכה מאת ה' וה' ברך את אברהם בכל ובפ' וישלח ר"פ פ"ב אמרו זה על יעקב ור"פ וזאת הברכה אמרו זה על משה. וע' זהר וירא צט"א ק"ב קכ"ג סע"ב מקץ רא"א משפטים קכ"ב תזריע מ"ה סע"ב, נקי כפים ר"ל ע"ד לא נהניתי אפי' באצבע קטנה וע"ד שלא הניח ידו למטה מטבורו, ובר לבב זהו כמ"ש בלק"ת פ' תבא סד"ה ולא נתן ה' לכם לב לדעת אשר לא נשא לשוא נפשו ע' בלק"ת פ' שלח בד"ה אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ דרוש השני ולא נשבע למרמה י"ל שקיים השבועה שמשביעין אותו תהי צדיק ואל תהי רשע כו'.

והנה ב' בחי' מקום הנ"ל זהו ענין במקום שבע"ת עומדין אין צד"ג יכולין לעמוד. כי תשובה היא בבינה מקום טמיר וגניז ולכן קודם יג"מ נאמר הנה מקום אתי ונצבת על הצור, ופי' בלק"ת בד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש הראשון פ"ד כי הצור הוא מקור מוצא בחי' אש ושם הוי' נק' אש כי הוי' אלוקיך אש אוכלה הוא, והוא ית' נק' צור שהוא מקור מוצא בחי' ש' הוי'. והנה גדול כח של בעלי תשובה שמגיעי' עד בחי' צור הנ"ל כו', והיינו ע"י המרירות הגדולה בנקודת הלב כו' שמואס בחיי נפשו כו'. אך לא כל אדם זוכה לזה. ולזה אנו מתפללין השיבנו ה' אליך ונשובה כו'. אך עכ"פ צריך לקבל עליו להיות נקי כפים ובר לבב כו' שהן ד' בחי' כנגד ד' אותיות הוי' וכן עיקרי התשובה פי' בח"ה שער התשובה פ"ד שהן ד' דברים החרטה והעזיבה והוידוי והקבלה שלא יישוב עוד לכסלה ח"ו.

זה דור דורשיו ערוכין ג' יז"א זח"א עמוד רס"ה של"ה רס"א בחיי יא"ב כג"ב קס"ב רג"ב מע רכח סה.

בלק"ת פ' תבא סד"ה ולא נתן ה' לכם לב לדעת: מג, ד.
בלק"ת פ' שלח בד"ה אני ה' אלקיכם: מו, ד ואילך.
במקום שבע"ת עומדין: ברכות לד, ב.
פי' בח"ה שער התשובה פ"ד: ראה אגה"ת פ"א ובליקוט פירושים שם.

(א) **בחיי** פ' בראשית יא"ב ע"פ ומפניך אסתר כלומר ממקום שכינתך והוא כלשון שכתוב מבקשי פניך ה' את פניך ה' אבקש בקשו פני תמיד עכ"ל.

(ב) **בפ'** לך ע"פ והכנעני והפריזי אז יושב בארץ כו' דכג"ב כי הדבר הדדבק נק' על שם הנדבק בו כו' וז"ש מבקשי פניך יעקב סלה. כן דרז"ל יאמר נא ישראל סבא מכאן כי הדבר הדבק נקרא על שם הנדבק בו כו' ואין לך לתמוה אם נקרא המלאך בשם המיוחד כו' עכ"ל.

(ג) **פ'** בחקתי ע"פ וזכרתי את בריתי יעקב הקדים יעקב לשאר האבות כו' כמ"ש ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים בפ' ואתחנן ד' ל"ז, בפניו זה יעקב שנאמר מבקשי פניך יעקב סלה בכחו זה יצחק הגדול זה אברהם, וכ"כ בפ' ואתחנן ע"פ ויוציאך בפניו וז"ל וע"ד הקבלה ויוציאך בפניו זה מלאך הפנים שנאמר ומלאך פניו הושיעם בישעי' ס"ג ח', ועוד יכלול הכתוב זכות האבות שבזכותם יצאו ממצרים (ע' בלק"ת בשה"ש בד"ה קול דודי הנה זה בא גבי מדלג על ההרים) בפניו זה יעקב שכן כתיב מבקשי פניך יעקב סלה, בכחו זה יצחק הגדול זה אברהם והתחיל מיעקב למעלתו כי הוא החוט המשולש בזכות האבות וכן הקו האמצעי עיקר, וכן במקום אחר יתחיל מיעקב בפסוק וזכרתי את בריתי יעקב עכ"ל. וע' במד"ר בחקתי פל"ו שאברהם לא ניצול מכבשן האש אלא בזכות יעקב כו' הה"ד אל בית ישרא' אשר פדה את אברהם כו' ע"ש. ועפ"ז אפ"ל פי' הפסוק זה דור דורשיו כו' דקאי אדלעיל מי יעלה בהר ה' שהוא ג"ע העליון ושרשו בינה דאצי' שבה התגלות ע"ק שלזה צ"ל נקי כפים ובר לבב כו'. ואיך יכולים להגיע לזה. אך ע"ז אמר זה דור דורשיו מבקשי פניך יעקב סלה. ור"ל כי על יעקב נאמר מי יעלה בהר ה' כמ"ש במדרש תלים כאן, ובמד"ר פ' וישלח ר"פ פ"ב כדלעיל, וא"כ יעקב נדבק שם וכנ"ל שזהו שאמר יעקב והי' הוי' לי לאלקי' שבחי' הוי' יהי' רק בבחי' אלקים לגבי עצמות אור א"ס המאיר בבינה כו' ונק' עתיקא קדישא כו', ולכן נק' בחי' הר הוי' והיינו ע"ד והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי בבית תפלתם לא נאמר אלא בבית תפלתי, והיינו הבינה שבשם ז"א מתפלל להמשיך רח"ר דעתיקא וא"כ בחי' זו נק' הר קדשי. וע' מענין הר הקדש בלק"ת סד"ה והי' ביום ההוא יתקע בענין והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלים. וזהו שעל יעקב דוקא נאמר מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו ולכן עי"ז גם כל ישראל שהם בני יעקב יוכלו לבא לבחי' זו, וזהו ענין הפסוק זה דור דורשיו מבקשי פניך יעקב סלה, ר"ל עם היות מצד עצמן אינן ראויים לזה כי מי יעלה כו', אך ע"י שהם דור דורשיו, ע"ד כי תדרשנו בכל לבבך

בלק"ת בשה"ש בד"ה קול דודי: יה, א ואילך.
בלק"ת סד"ה והי' ביום ההוא יתקע: דרושים לר"ה ס, ב.

כו' והם מבקשי פניך, דהיינו בחי' יעקב שנדבק שם בבחי' זו ונק' בריח התיכון כו' וא"כ על שהם בחי' זרע יעקב הם מבקשי פניך וכנ"ל שהדבר הדבק מתאחד עם הנדבק בו. לכן ע"ז ג"כ יוכלו לעלות בהר ה' במקום קדשו כו' וכמ"ש בית יעקב לכו ונלכה באור ה', ופי' בזוהר נשא דק"ט ע"א דהיינו באור הנמשך מע"ק להאיר בז"א הנק' הוי'. וכ"כ במ"א אות א' סכ"ח וז"ל אור ה' נק' עתיקא דמתמן נהורא לז"א הנק' הוי' ולפעמים גם הבינה נק' כן עכ"ל. והכח הזה היינו לפי שהם בית יעקב דוקא דהיינו ע"י מדת הרחמים שהיא נחלה בלי מצרים וכמ"ש ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי, ועמ"ש בלק"ת פ' האזינו בד"ה כנשר יעיר כו' הוי' בדד ינחנו כו', ועיין בזוהר וירא דצ"ט א"ב ודף ק' ב' מענין מי יעלה בהר ה' כו' נקי כפים כו' ושם דצ"ג א' מענין מבקשי פניך יעקב סלה והרמ"ז שם פי' זה דור דורשיו שהדור מבקשי פני ה' וה"ס האצי' שהוא בחי' הפנים כנודע כי אחור עשיי' ושמאל יצירה וימין בריאה ופנים אצילות, ופי' יעקב סלה כי על עצם החכ' נא' ופני לא יראו כ"א בחי' וראית את אחורי אחוריים דאבא הוא יעקב עכ"ד, ועמ"ש מזה בלק"ת פ' בלק בהביאור ע"פ לא הביט און ביעקב וע' בת"א סד"ה וישב יעקב בארץ בענין הקול קול יעקב, וע' בלק"ת סד"ה שובה ישראל עד דרוש השני בענין לפני הוי' תטהרו הגם דכתיב ופני לא יראו כו' אבל בבחי' העלאה את פניך הוי' אבקש עכ"ל. וע"ש פ"ג שהחכ' נק' עדיין אחוריים כמ"ש והחכם באחור ישבחנה כו' ופני' הוא גילוי אור א"ס ב"ה עצמו שלמעלה מהתורה כו' ע"ש.

א) **שאו** שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד, והתרגום זקיפו תרעי בית מקדשי רישיכון ואזדקפו מעלני עלמא ויעול מלך יקירא עכ"ל. פ"ב דשבת ל"א, ספ"ד דפסחים נז"א פ"ד דר"ה לב"ב סנהדרין פרק חלק קז"א. ירושלמי ר"ה. עמה"מ ס"ג ב. מד"ר קכה"ד רנג"א דסד"ב באיכה עג"ב. זח"א פ' בראשית דכ"ג סע"ב, ר"פ ויקהל דקצו"א דר"ב א' פסוק פתחו שערים כו' פ' פנחס דרנ"ג ע"ב שאו שערים כו' ע' על הגמרא דשבת הנ"ל בכלי יקר מלכים א סי' ט', מג"ע אופן ר"ח. והנה רש"י בשבת פרק במ"מ דף ל"א פי' דבקו שערים זה בזה, שערים של בית קדש הקדשים. וע' זח"ג האזינו דרצ"ו ע"ב ומטרוניתא לא אתברכא כו' דאינון נה"י כו' באתר דאקרי קדש הקדשים כו', ובג"כ לית רשות למיעל תמן בר כהנא רבא כו' דאקרי חסד. ואפ"ל ע"ד ואיש כי יקח אחותו חסד הוא ודאי כמ"ש בזח"ג פ' ויקרא ד"ז ע"ב. הרי בזח"ג פ' ויקרא ד"ז ע"ב הרי דוקא ע"י החסד נמשך ואיש דא קוב"ה כי יקח אחותו דא כנס"י

בלק"ת פ' האזינו בד"ה כנשר יעיר: **עז, ג ואילך.**
בלק"ת פ' בלק בהביאור ע"פ לא הביט און ביעקב: **עב, ג-ד.**
בת"א סד"ה וישב יעקב: **כח, ב.**

היינו יחוד העליון שבקה"ק והיינו כי כה"ג נמשח בשמן המשחה שמן הוא בחשאי ע' זהר פ' שמיני דל"ט א' דא עובדא בחשאי אינו כו' וזווג למאן דזוויג וע' זוהר מצורע דנ"ג סע"ב בענין בזאת יבא אהרן, ובפ' אחרי דס"ד סע"א בענין וכל אדם לא יהי' באוהל מועד כו' בשעתא דעאל לזווגא להו. ודף ע"ז ב' שחיבור וי"ה זהו ע"י החסד, וזהו בחי' כה"ג ועמ"ש מזה ע"פ מי יתנך כאח לי. ועפ"ז י"ל דלכן כשביקש שלמה להכניס הארון לבית קדה"ק זהו ענין יחוד הנ"ל ואינו ראוי להיות כ"א ע"י כה"ג שמבחי' ורב חסד, משא"כ שלמה עם שהי' מלך אבל אינו כה"ג שהוא דוקא שושבינא דמטרוניתא, ולכן דבקו שערים זב"ז כי מכ"ש ממ"ש וכל אדם לא יהי' כו'. וחשו שיהי' מזה יניקת החיצונים. ועוי"ל כי מרכבה להארון הוא מי ששומר בריתו בתכלית כמ"ש בזוהר ויקהל דרי"ד א"ב ע"פ ויעש בצלאל את הארון ולכן ארז"ל בשעה שנשא שלמה את בת פרעה בא גבריאל ונעץ קנה בים היו שני ארונות הללו אחד של מת (דהיינו ארונו של יוסף וא' של שכינה מהלכין זה עם זה כו' ע"ש והיינו מפני שיוסף שומר הברית בענין אשת פוטיפר ועי"ז דוקא הי' מרכבה לבחי' הארון שהוא יחוד הנ"ל וע' זח"א פ' בראשית דל"ג סע"ב בענין הנה ארון הברית אדון כו' ור"פ נח דנ"ט ע"ב, ולפי ששלמה נשא בת פרעה אף שנתגיירה עכ"ז הי' בזה קצת פגם. ולכן ארז"ל בשעה שנשא שלמה את בת פרעה בא גבריאל ונעת קנה בים כו' וכמ"ש ע"ז הרב"י במגיד משרים פ' בראשית ד"ז שענין נעץ קנה בים מורה על אחיזת החיצונים וסט"א הנק' קנה כמ"ש גער חית קנה (ע' מד"ר ס"פ תרומה) ונעץ בים הגדול דהיינו מטרוניתא דאקרי ים כו' ע"ש ובזח"ג פ' פנחס דרנ"א סע"ב ע"פ גער חית קנה כו' וגם עבר על לאו דלא ירבה לו נשים.

כד רננות כנגד זיבאה ע' מ"ע שם. וגם כד דק תפלה לעני שזהו סיהרא ולכן בתענית אומרי' כ"ד ברכות והם כ"ד צירופי אד'. גם יסוד דנוק' נק' כד כלי ריקן ותמלא כדה ע' במא"א כ' ססעי' ל' ובפרדס ערך כד, ועמ"ש בהגהות לד"ה ושמתי כדכד. ודוגמא שלא הי' יסוד בחלקו של יהודה מפני שפגם בצדיק יסוד עולם במכירת יסוף.

חסדי דוד שתיקן המ'.

ולכן ארז"ל בשעה שנשא שלמה את בת פרעה בא גבריאל: שבת נו, ב. סנהדרין כא, ב.
כ"ד רננות: קטע זה נמצא בצידי הגליון. ובהכת"י 997 פט, א נמצא קטע זה כמאמר בפ"ע.
ראה מאמרי אדה"ז כתובים (ח"ב) ע' קפט. ובהנסמן בהמ"מ שם.
ועמ"ש בהגהות לד"ה ושמתי כדכד: ראה לעיל ע' א'רלת.

והנה לבאר ענין לעייל אורייתא בארונא הנז׳ בזח״ג דרנ״ג בפי׳ ויבא מלך הכבוד הוא ע״ד ענין יחוד תושב״כ ותושבע״פ שנת׳ בלק״ת בד״ה תורה צוה, ומש״ש פ״א בענין תושב״כ ותושבע״פ עיין בד״ה ביום השמיני עצרת כנישין פ״ג ובאג״ה סי׳ כ״ט ד״ה אחעט״ב ומ״ש בהגהות לת״א פ׳ בראשית ד״ה בענין הברכות דיוצר האדם ואשר יצר את האדם שהם נגד אדם וחוה והן תושב״כ ותושבע״פ ובת״א ד״ה לכן אמור לבנ״י, ובד״ה וכל העם רואים את הקולות בענין אל תאמרו מים מים ב״פ מים הם תושב״כ ותושבע״פ, ועמ״ש בענין כמים הפנים לפנים ומ״ש שתושב״כ ג״כ רק כד מים ע׳ באג״ה ד״ה עוטה אור כשלמה בענין וראית את אחורי ומ״ש בבוך תרט״ו מענין כ״י הר״פ בדרוש מקרא משנה תלמוד שהמקרא נמשך מנה״י דאבא.

ומ״ש פ״ב אך מי הם המעוררים כו׳ י״ל עפמ״ש בת״א בד״ה ואלה שמות בנ״י בענין והאיתנים מוסדי ארץ תושבע״פ איתנים אותיות תנאים שהם ממשיכים מתשב״כ בתשבע״פ. וע׳ בד״ה שה״ש ובד״ה ראה אנכי נותן. בונייך עובד אלקים השונה פרקו ק״א כו׳ וזקוק שבעתיים מ״ט פנים כו׳ וה׳ עמו שהלכה כמותו כו׳, וע׳ בד״ה כי ביום הזה יכפר השני בענין והיו הדברים האלה כו׳ סלסלה ותרוממך כו׳. וע׳ סד״ה ביום השמיני שלח ענין בונייך שתו׳ שבע״פ נבנית מתושב״כ וזהו ויבן ה׳ אלקי׳ את הצלע וכנ״ל דחוה זהו תושבע״פ היחוד והאדם תושב״כ ידע את חוה תושבע״פ ומלאה הארץ תושבע״פ דעה את ה׳ כמים חסדי דוד במא״א ח׳ סמ״ה זח״א ח׳ א ויחי ריט״א תרומה קסט״א. בפרדס ערך חסד חסיד המתחסד עם קונו וזהו בחי׳ דוד זח״ג רכב״ב רצה ומודים נו״ה ונו״ה שרשן מאד נעלה בד״ה לבאר ענין המסעות ובבה״ז בשלח ג׳ ונק׳ אפיקי מים. וג׳ עדרי

בלק״ת בד״ה תורה צוה: לקו״ת ברכה צד, א.
בד״ה ביום השמיני עצרת: לקו״ת שמע״צ פה, ב.
ומ״ש בהגהות לת״א פ׳ בראשית ד״ה בענין הברכות: תו״א ו, א. עם הגהות באוה״ת בראשית כרך ג׳.
ובת״א ד״ה לכן אמור לבנ״י: נח, א. ספה״מ תקס״ג ע׳ קו ואילך.
ובד״ה וכל העם רואים את הקולות: תו״א עד, ג. ספה״מ תקס״ה ע׳ תרכח ואילך.
ע׳ באג״ה ד״ה עוטה אור כשלמה: סי׳ יט.
בבוך תרט״ו: גוכתי״ק 1072 קסה, א (ובכת״י מעתיק: 1142 צה, ב).
כ״י הר״פ: סה״מ הנחות הר״פ ע׳ קעג ואילך. וראה אוה״ת נ״ך כרך ב׳ ע׳ א׳קטי.
בדרוש מקרא: נדפס באוה״ת שה״ש כרך ג׳ ע׳ תתקסס.
ומ״ש פ״ב: הכוונה לד״ה תורה צוה הנ״ל בלקו״ת ברכה צד, ב.
בת״א בד״ה ואלה שמות בנ״י: מט, ג.
בד״ה שה״ש: ראה לקו״ת שה״ש א, א.
ובד״ה ראה אנכי נותן: ראה לקו״ת יח, ב.
בד״ה כי ביום הזה יכפר השני: לקו״ת אחרי כז, א.
סד״ה ביום השמיני: ראה לקו״ת דרושים לשמע״צ פח, ג.
בד״ה לבאר ענין המסעות: לקו״ת מסעי פט, ב ואילך.

צאן הממלאי' את הבאר חותמך פתילך ומטך, בשבת מקבלת מנצח היחוד תושב"כ ותושבע"פ ע"ד בבה"ז בראשית כ"ז ענין מטרוניתא ולא ענין כשנק' אתתא דההוא נער, דהיינו גילוי פנימי' התו' גל עני ואביטה נפלאות מתורתיך וענין גל עיני י"ל ע"י הארה מעינא פקיחא וענין כי עין בעין יראו כו' וע' זח"א ר"פ תולדות קל"ד א' מענין גל עיני וע' מד"ר פ' וירא ס"פ נ"ג ע"פ ויפקח ה' עיני' הכל בחזקת סומים כו' וע' זח"ב בהעלותך קנ"ב א' דפי' ואביטה נשמתא דאורייתא. ביום השמיני בינה שנק' כתר דגבורה זח"א ויהי רמ"ז ב' שלח את העם שיהיו מלאכיו גבורי כח העם ע"ד עם נושע בה', כי חלק הוי' עמו הן עם לבדד ישכון, כי עם קדוש אתה, עם זו יצרת לי ולאמור לציון עמי אתה, וה' האמירך היום להיות לעם סגולה ע' ד"ה נאוו לחייך בתורים גם להיות לו לעם שתפלין דמארי עלמא כתיב בהו מי כעמך א"כ שלח את העם שיהיו בבחי' זו, וירם קרן לעמו עם קרובו אשרי העם שה' אלקיו וזהו אשריך ישראל מי כמוך עם נושע בה'.

כה, א

תלים רסי' כ"ה לדוד אליך ד' נפשי אשא במד"ר בשה"ש בפסוק השבעתי אתכם. ילקוט פ' תצא דף רצ"ז ע"ד בפסוק ביומו תתן שכרו ובתלים רמז תשא ורמז תשב, זח"א פ' לך דף פ"ז ע"א לדוד אליך ה' נפשי אשא, מאן נפשי דא דוד דרגא קדמאה כדאמרן, אשא אסלק כד"א אשא עיני אל ההרים בגין דכל יומא דדוד הוה משתדל לסלקא דרגיה לאתעטרא לעילא (הפי' ע"ד מ"ש בזח"ב פ' וארא דכ"ח ע"ב רי"צ פתח ארוממך אלקי המלך ת"ח דוד לקבל דרגא דיליה קאמר בגין דכתיב אלקי דידי בגין דבעא לסלקא שבחיה ולאעלאה ליה לנהורא עילאה, לאתערבא דא בדא למהוי כולא חד עכ"ל ועיין מזה בת"א פ' מקץ בד"ה כי אתה נרי, ועד"ז מפרש הזהר כאן פי' אליך ה' נפשי אשא, והיינו ע"י מס"נ כדפי' המד"ר והילקוט).

ב) **זח"ב** ויקהל דף ר"ב סע"ב למס"נ לגביה ולמיהב ליה נשמתיה ברעותא דלבא, כד נפלין על אנפין ואמרין אליך ד' נפשי אשא כו' עכ"ל. זח"ג ס"פ במדבר דף קכ"א ע"ב, ודף רמ"א ע"ב. של"ה דף קמ"ז ע"א ושם ג"כ אשא ר"ת ארבעים שתים אותיות דהיינו שם מ"ב, עוד שם דף קנ"ד ע"ב יאסוף רוחו ונשמתו כו' דף שכ"ח סע"ב, פ' ראה דף שע"ו ע"ב.

ד"ה נאוו לחייך בתורים: ראה לקו"ת שה"ש יב, ד ואילך.
תלים ר"ס כה לדוד אליך: נעתק מגוכתי"ק 1056 לד, א.

(כז, ח)

לך אמר לבי בקשו פני, ראה פנימיות לבי אם יש לו פנים ואם לא אז את פניך ה' אבקש אל תסתר כו'. להבין ענין ר"ה יוה"כ וסוכות ולהבין פסוק מי אל כמוך כו' לשארית נחלתו למי שמשים עצמו כשיריים שהוא מותר בעולם לזה נושא עון אף להעובד ה' אינו נושא עוונותי' בלא זה.

והענין להבין ענין ט' באב שארז"ל גדר הפרוכת ויצא דם כו' לפי שבימי בית ראשון הי' יודעים חטאתם בע"ז וג"ע וש"ד אבל בבית שני שעסקו בתורה וג"ח רק עון שנ"ח והראו בזה עוונת להבין ענין שנאת חנם שאפי' השונא את חבירו שעשה לו כל הרעות אעפי"כ שונאו בחינם לפי שהרבה שלוחים למקום וחבירו אינו אלא כשליח כמו תינוק הנופל על עץ ואבן נוקם נקמתו מהם ואין שנאה זו אלא מחמת קטנה אמונה שאין נגד בלבם האמונה בה' הוא משגיח בכל הדברים פרטים ההווים בעה"ז לכא"א ולפיכך כל הכועס כאלו עובד ע"ז, אם הי' מתבונן שכל זה מה' הוא והיה מקבלים מאהבה ושמחה לכפרת חטאים שהן הם היסורין שממרקין פי' גומרין עיקר התשובה ובתשובה בלא יסורין היה חוזר לסורו ולזה בקשתינו מחוק ברחמיך הרבים והיה אומר כל דרחמנא עביד לטב שאין רע יורד מלמעלה, אם הי' מתנהג בדרך זה לא יבא לעולם לכלל שנאת חנם וכעס וידוע שיש ג' מחשבת שהם כללות עבודת ה' א' רוממות הבורא ב' שפלות עצמו עד מאוד והממוצע כו' דהנה כל העולמות עליונים מלאכים וחיות הם כגוף להנשמה שהשי"ת שורה בתוכם ומחייה אותם כמ"ש ואתה מחי' את כלם שהוא בחי' ממלא כ"ע וכמו נשמת אדם המחי' את הגוף ועיקר שרייתה במוח וממנה מתפשטת ללב ומלב לשאר אברי הגוף כן כנ"י שהוא נשמותיהם יעקב חבל נחלתו חלק אלוה השוכן בתוכם הם בחי' ראש וחיות המחי' את כל העולמות אבל עולמות עליונים והמלאכים הם בחי' אברי' היצונים דמלכא ולפיכך לא יכלו המלאכים לומר שירה שהם בחי' הפה בלא ישראל שהם הראש כמו שאין הפה משורר בלא מחשבה שבראש וידוע שאברי' הפנימי' נקובתן במה שהוא כמו ניקב קרום של מוח לפי שהחיות השורה בתוכו נפסק ויוצא בנקב א' בחלל א' קטן כו' וכשישראל משעבדים מחשבתם ושכלם בעניני עוה"ז והבלא מפסיקים עצמם מחיותם ושרשם ואין

לך אמר לבי: נעתק מהכת"י 556 יא, א. בהמפתח רשום על מאמרים שלפני זה ושלאחרי זה „תקצ"ד". אולי ד"ה זה ג"כ משנת הנ"ל.

גדר הפרוכת ויצא דם: גיטין נו, ב.

כל דרחמנא עביד לטב: ברכות ס, ב.

לא יכלו המלאכים לומר שירה: חולין צא, ב.

להם חיותם כמו הגוים שבחייהם קרוים מתים וגרומים הסתלקות אלהות השורה בהם חיים העליונים וזהו שהראו להם ענין דם שיצא מהפרוכת לומר הרג את עצמו פי' הגוף נהרג כמו שהנשמה מסתלקת ולא תפסוק בהריגת הגוף רק הגוף נהרג שנסתלק חיותו ואפי' במשהו כנ"ל כאמרו עון עקבי יסובני פי' שאפי' העבירות שאדם דש בעקבו סובבים למעלה מראשו עוונותי עברו ראשי וזה אין צדיק בארץ כו', וזה ענין ט' באב ואח"כ בר"ה ויכ"פ מתקנים זה שפגמו שגרמו הסתלקות חיותם וממשיכים חיות העליון מא"ס ב"ה הסוכ"ע והוא ע"י התשובה והווידוי' שמשפילים עצמם בשפלות גדול בווידוי חטאתם באמרם אשמנו בגדנו כו' תעבנו פי' מקום המתועב מאוד כו' וכשמשפיל עצמו במאד מעוררים רחמנות עצמם כי מדת הרחמי' תגדל על היותר שפל באמת כו' וממשיכים חיות א"ס ב"ה הסוכ"ע פי' כמה עגול יש בו למעלה ולמטה מאד כו' לתוכם לדבקה נפשו באלהי' חיים ומבקשים על נפשם שיתעלה לשורשם.

וזהו מי אל כמוך כו' אל הוא חסד גדל רחמים רבים לשארית כו' וכשעושים זה בר"ה ויו"כ נתקיים פסוק שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני פי' שיש בחי' נישוק ובחי' חיבוק פי' נישוק אתדבקות רוחא ברוחא פה אל פה להתקשר הדיבור שלהם בדבר ה' זו הלכה ומחשבתם במחשבת ה' לדבקה בה' בכל לבבכם ונפשם כמ"ש ודברת בם ולא בדברים בטלים שלא יהי' להם דיבור כו' ובחי' חיבוק גוף בגוף פי' ע"י מצות מעשיות כי מעשה ה' חסד שעולם חסד יבנה כנ"ל הוא דרועא ימינא הוא נק' גופא וכן שאר מדותיו כו' ודיבוק הגוף נעשה ע"י המצות מעשיות צדקה וחסד זה העושה צדקה וחסד איזה העושה צדקה בכל עת כו' כידוע וזה נק' תמכין דאורייתא שסומך ותומך התורה שבו התדבקות רוחא ברוחא והוא ענין החיבוק שמחבק חבירו שלא יסור מעליו כו' וד"ל וזהו זה' יאספני ע"ד אם יהי' נידחך בקצה השמים משם יקבצך כו' וד"ל, וזה נעשה בסוכות בחי' וימינו תחבקני הנ"ל וזה היה ניסוך המים כל ז' כמים הפנים לפנים הולכים ממקום גבוה כו' שהוא חסד ה' עולם יבנה השתלשלות העולמות לברוא יש מאין במאמר פיו ולעולם דברו נצב בשמים כו' כידוע וכן ענין יציאת מצרים להיות לכם לאלהי' שהיו במצרים בטומאה גדולה שלא הי' ביכולת להוציא משם כ"א ה' לבד כו' כידוע וכל זה היה מחסד ה' מאהבתו הגדולה להם להיות להם לאלהים השוכן אתם כו' וזהו אלהיכם ואף בב"א השווים כמים הפנים כו' כן לב האדם יתעורר כנגדו כ"ש בהתעורר אהבת ה' לישראל שיתעורר ג"כ ישראל לאהבת ד' כמים הפנים כו' וכל זה הם ממשיכים במצות סוכה ולולב בסוכות הושבתי וימינו תחבקני הנ"ל וכן לולב לו לב המשכות החיים העליונים שם הוי"ה בד' מינים מד' רוחות העולם להיות שורה שם הוי"ה בלב לתקן אשר פגמו בזה בט' באב כו'. וזהו לך אמר לבי בקשו פני שיש בחי' לב ובחי' לבב לב הוא הפנימיות שבלב שהוא בא מהתבוננות איזה חכמה ודעת כידוע שההארה

מן המוח אל הלב כו' ובחי' לבב היא חיצוניות הלב שלמטה מהדיבור כמו שיש לב לבהמה אין לה דיבור וזהו בקשו פני פנימי' הלב, אם אין פני' אזי את פניך אבקש ה' כו'.

[כט, ג]

מאמר [1] שאמר אדמו"ר [2] אור לערב שבועות * בעת הכנסת ס"ת חדשה למנין דהרב רח"א [3] ז"ל

קול הוי' על המים [4], הנה ידוע [5] דקול הוי' קאי על קול דתורה [6] כו'. והנה פנימי' הקול הוא בחי' הבל [7] וזהו בתורה ה' חומשי תורה וב' דבראשית

---

1) מועתק מבוך מוסקבא — להבין כו' בתער השכירה (נה, א). המאמר נמצא גם כן בבוך מס' 167 (יט, ב) — בלי תאריך — ושינויי נוסח שבו צויינו לקמן בהערות (נ"א). לכללות המאמר — ראה ד"ה קול ה' על המים בס' מאמרי אדה"ז — הקצרים ע' רד.

2) כנראה הכוונה לאדמו"ר הצ"צ.

*) לפני מאמר זה באו המאמרים מפסח שני שנת תקצ"ח ואילך (כמעט על הסדר [לבד מהמאמר שתיכף לפני מאמר זה, שהוא מיום ד' פ' בהר תקצ"ט (נדפס בפלח הרמון שה"ש צט, א)], ולאחרי מאמר זה בא (באותו עמוד) המאמר דליל ב' דשבועות תקצ"ח [ולאח"ז באים כמה ממאמרי שנת תקצ"ט] ולכן נ"ל שגם מאמר זה הוא — משנת תקצ"ח, או תקצ"ט.

3) כפי הנראה — ר' חיים אברהם, בן אדמו"ר הזקן. נולד לאחרי שנת תקל"ו, ונפטר בשנת תר"ח. ראה אודותו בית רבי ח"א פכ"ד. ס' התולדות אדה"ז (קה"ת תשל"ו) ע' שנו. ועוד.

4) תהלים כט, ג.

קול הוי' על המים: בש"פ דברים תשמ"ב דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות ד"ה זה (בקשר לסיום כתיבת ספר תורה). המאמר עם ההערות נדפס (בהוספה ל)ללקו"ש ש"פ ראה תשמ"ב.

5) ראה שהש"ר בתחלתו עה"פ כי טובים דודיך. מדרש תהלים א, ב. ועוד.

6) נ"א: התו'.

תיאור קצר של בוך „מוסקבא — להבין כו' בתער השכירה" שממנו נעתק המאמר

רובו דרושי אדמו"ר הצ"צ (הנחות הרר"ה מפאריטש — כמה מהם נדפסו בפלח הרמון), ומיעוטו דרושי אדמו"ר מהר"ש, וליקוטים מהבעש"ט, אדמו"ר הזקן, אדמו"ר האמצעי ואדמו"ר מוהרש"ב.

כת"י מעתיקים שונים מזמנים שונים. על הכותרות של חלק ממאמרי הצ"צ נכתב (בחייו?) — שליט"א, ועל חלקם — נבג"מ (וכיו"ב).

גדלו: 22¼ x 17¾ ס"מ. שלז דף. כמה דפים באמצע הבוך — חלקים.

ול' דלעיני כל ישראל [8] כו'. והנה הבל זה [9] הכללי מתחלק לס"ר אותיות התורה בפרט וגם [10] שבדיבור אין כאן ס"ר אותיות אבל במח' ישנם שהוא עם אותיות או"י [11] הנחות כו' [12].

וזהו דישראל מתקשראין באורייתא [13] כי ס"ר נש"י [14] כ"א מושרש באות א' בתורה [15] ומשם נמשך שרש ומקור חיות נפשו האלקי' [16] וזהו כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם [17] שהוא בחי' התורה כמו שירדה למטה שניק' לחם [18] ומזון רק על כל מוצא פי הוי' [17] שהוא הבל הפנימי' * דקול ה' שבתורה כנ"ל [19] יחי' האדם [17] שהוא בחי' נה"א להיותה מושרשת שם דווקא באותיות התורה הכלולים [20] בהבל הפנימי' * כו' וד"ל.

אך אם [21] אמור יאמר האדם איך אוכל להגיע לזה החיות הפנימי' הלא הנשמה ירדה למטה מאד ונתרחקה משרשה לז"א קול ה' על המים שקול ה' [22] דתורה נתלבש בח"ע הנק' [32] מים עליונים [24] וירדה למטה כמ"ש * כידוע [25]

---

7) ראה אגה"ק ס"ה קז, ב). ובכ"מ.
8) מגלה עמוקות אופן ריג בסופו.
9) נ"א : הזה.
10) נ"א : הגם (ולכאורה כן צ"ל).
11) נ"א : אהו"י (ולכאורה ט"ס בפנים).
21) ראה לקו"ת בהר מא, ב. מג, ד. המשך וככה תרל"ז פפ"ט. ועוד.
13) ראה זח"ג עג, א.
14) נ"א : נש"י (שיש). ואולי הסוגריים הם סימן מחיקה.
15) ראה זהר חדש רות עה"פ וזאת לפנים בישראל (פח, ד). מגלה עמוקות אופן קפו.
16) ראה סד"ה להבין ענין שמח"ת תש"ו.
17) עקב ח, ג.
18) משלי ט, ה. חגיגה יד, א. ובכ"מ. וראה תניא ספ"ה.
*) הפנימי' : כ"ה בב' ההעתקות. ולכאורה צ"ל „פנימי".
19) נ"א : כו'. ואולי כ"ה גם בבוך מוסקבא.
20) נ"א : הכלולה.
21) בבוך 167 תיבת זו ליתא (ט"ס דמוכח).
22) על המים שקול ה' : בבוך 167 תיבות אלו ליתא. ואולי נשמטו בט"ס מפני תיבות דומות.
23) תקו"ז תס"ט (קי, ב). וראה בס' ערכי כינויים (פרדס, מאו"א וכו') ע' מים.
*) כמ"ש : כ"ה בב' ההעתקות. ולכאורה קאי על התיבות „וירדה למטה", והכוונה למ"ש (לעיל) בקטע הקודם „בחי' התורה כמו שירדה למטה כו'. וראה הערה הבאה.
25) בבוך 167 תיבה זו בסוגריים ויש סגול הפוך ע"ג, ואולי הוא סימן מחיקה. ואולי חשב המעתיק שתיבת „כמ"ש" נמשך ללקמן (דמים יורדים כו'), ולכן מחק תיבת „כידוע".

דמים יורדים מגבוה לנמוך [26] בלי השתנות כלל * [וזהו אל תאמרו מים מים כו' [27]] לזאת ביכולת התורה לירד למטה להחיות אפי' לנפש פחותה [28] ושפלה ממדריגות תחתונים [29] דעשי' [30] כו' וד"ל. סליק.

(כט, ד)

לד"ה קול ד' קמ"ד ב', הנה רז"ל פי' בכח לפי כח של כל אחד א"כ זה מורה על כח הפועל בנפעל ועמ"ש ע"פ ועתה יגדל נא כח אד' שהוא מל' דא"ס, גם חכמה כח מ"ה כח מעשיו הגיד לעמו במא"א ך' י' כח נק' לפעמים חסד ימינך ה' נאדרי בכח ובהרמ"ז פנחס ר"ך ע"פ בכחך עשה, כח ר"ת כתר חכמה, כח אד' הם ב' ידים דז"א שבהם כ"ח פרקין ויש כח אותיות בפסוק בראשית וכן בפסוק אנכי ובפרד"ס ערך כח בינה וענין העונה איהשר"מ בכל כחו מילוי המילוי גימ' כח, א"כ זה מורה על הגילוי ע"ד מש"כ שהוא כח הפועל בנפעל וע' מזה סד"ה אני דפ' ציצית וכאן פי' כח הוא ג"כ ענין הבל בביאור וספרתם לכם ספ"א גבי שבועות וע' מענין הבל במא"א ה' ב' וע' זח"ג מז"ב ומש"ש ובבה"ז פ' חיי בענין מילוי ס"ג גימ' הבל ותינוקות של ב"ר הנה בפרדס פי' ת"ת נק' תינוק יונק משדי אמו בינה, וע' במק"מ ויצא קנ"ו כמדומה פי' כן אמט"ט ועמ"ש מזה ע"פ ועשית כרובים.

---

26) תענית ז, א.

*) כלל: ראה תניא פ"ד וגם קרוב לסופו. וראה מאמרי אדה"ז — אתהלך לאזניא ע' לב. ובהנסמן בהערה הבאה.

27) חגיגה יד, ב. וכפי' האריז"ל (לקוטי הש"ס שם) הובא במאמרי אדה"ז — תקס"ד ע' צו. אוה"ת בשלח ע' תפ. ועוד. וראה תו"א עג, סע"ד. אוה"ת תשא ע' א'תתקיג ואילך (וש"נ). ועוד.

28) נ"א: פחותה וערש (?).

29) נ"א: תחתיות.

30) ראה תניא פי"ח: אפי' לקל כו' נפש דנפש דמלכות דעשי' שהיא מדריגה התחתונה שבקדושת העשי'. ולהעיר מתניא ספנ"א.

לד"ה קול ה': הגהות שכתב כ"ק אדמו"ר הצ"צ בבוך 1157 קמד, ב על ד"ה קול ה' בכח הנדפס באתהלך ע' ה. קטע זה נדפס ג"כ באוה"ת ויקרא ע' קיג.

ועמ"ש ע"פ ועתה יגדל נא כח אד': ראה לקו"ת שלח לט, ב.

סד"ה אני דפ' ציצית: ראה לקו"ת שלח מז, ג ואילך.

(ל, ב)

ארוממך שבועות ב' טו"ב מד"ר קפ"א קצח"ד. ח"מ קכט"ג. ילקוט ח"א קפ"ה ב', ש"א ב', ח"ב כא ד קנט ד קעג ד, של"ה ריא שבב שסאב. שבועות שא ב ח"ב כא ד קנט ד קעג ד של"ה ריא שבב שסאב. שבועות שם כשמוסיפין על העיר ועל העזרות אומר ארוממך ופרש"י שהוא שיר של חנוכת הבית. מד"ר ס"פ שמיני פי"ג ומרומם ארוממך. מד"ר אמור ס"פ כח מרדכי אמר ארוממך, כי המן הפיל הגורל ע"ד הגורל ביוהכ"פ לפני הוי' אך אם תגביהי כנשר משם אורידך נאום הוי' דוקא וע' סד"ה לבסומי בפוריא דרוש הראשון, לכן ארוממך לעצמות אור א"ס אני ה'. ל"ת תלוין בי"ה מ"ע ו"ה. במד"ר באסתר וכיון דרכב אמר ארוממך לפ"ז כי דלתני שהגביהו לבחי' כי גאה גאה שישיג בחי' זו ע' ד"ה וקבל היהודים י"ל שהגביהו לבחי' עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש.

(מ, ו)

פסוק רבות עשית תלים מ' בירושלמי פ"ק דר"ה, בעה"ק ח"א פכ"ג.

(מח, ג)

יפה נוף, זח"א ד"ו ב' כל הפסוק. ח"ב רכב א' ב'. ח"ג ה סע"א ער ב. הר ציון ח"ב יז ב. קרית מלך ח"א קנא א'.

ארוממך : נעתק מגוכתי"ק 1058 רמג, א.
וע' סד"ה לבסומי בפוריא דרוש הראשון : תו"א מג"א צה, ד.
ע' ד"ה וקבל היהודים : תו"א מג"א צו, ד.
פסוק רבות עשית : נעתק מגוכתי"ק 1058 דטז, א.
יפה נוף : נעתק מגוכתי"ק.

(מח, ג)

הר ציון ירכתי כו' (ע' זהר ח"א רו ב ח"ב רכב א' ב'. ח"א קנא א) כתיב צפון וימין אתה בראתם, שיש בכל הנבראי' דבי"ע בחי' צפון ודרום ימין ושמאל. והנה מצפון ודרום שבעוה"ז נוכל להבין ענין צפון ודרום שבעולמות עליונים. דהנה איתא בספר מק"מ השאלה מ"מ אין בדרום שום ישוב כו' והרי דרום הוא חסד ומדוע עיקר הישוב בצפון. אך הענין כי כל שההמשכה יותר תומשך למטה במדרגה יותר זהו באמת עצמיות השפעה (כמו סוף מעשה במח"ת וכמו ארץ קדמה) כמו כשהתלמיד מקבל השכל זהו תכלי' כוונת הרב אף שאז בהכרח באה ההשפעה בכמה לבושים המגשימים. ועד"ז ענין צפון ודרום שבעה"ז שהם ימין ושמאל של המקבל. ולכן דרום שהוא ימין המקבל הוא יותר קרוב אל המשפיע מאין ליש שהיא מדת מלכותו ית' ע"כ לא יוכל להיות יש ודבר כו' משא"כ צפון שמאל המקבל שם מתרחק מאד ההשפעה מהמשפיע ונגבלת מאד לכן שם דייקא גידול הצמחי' והתבואות וישוב בנ"א כו' (או י"ל ע"ד ארי' ושור מדוע ארי' חי' טמאה אלא דהיא הנותנת כו' וכך צפון שנמשך עד"מ מבחי' פני שור צמצום לכן ישוב שיכול ליגבל בכלי משא"כ דרום מדבר דוגמת פני ארי' שאין לו כלי בקדושה כ"א כו' וכך עד"ז מדבר למטה מישוב).

והנה ענין צפון ודרום בבי"ע, צ"ל תחלה ענין א"פ וא"מ כי כל המקיפים הם מבחי' חסדים וימינו תחבקני והא"פ מבחי' גבורה (פי' שכדי שיומשך בבחי' פנימי' זהו דייקא ע"י מדת הגבורה לצמצם האור כו' וע' מזה בביאור ע"פ קול דודי גבי וגבעו' בצדקה. וזהו ידי יסדה ארץ כי ארץ א"פ נמשך מידי שמאל, וימיני טפחה שמים מקיף וע' ע"פ זה בזהר ח"א ד"ל ע"א ח"ב ד"ך ע"א ל"ז א' ועמ"ש בד"ה וידבר כו' וארא כו' גבי נטה שמאלו וברא ארץ כו' וזהו שמאלו תחת לראשי פי' שלהיות נמשך לראשי בבחי' א"פ זהו ע"י שמאלו כו'). וענין א"פ וא"מ יובן עד"מ בהמשכת והארת כוחות הנפש בגוף (ע' המשל בד"ה מי שם פה לאדם ובד"ה וידבר דעשה"ד. ואין להעתיק

הר ציון: נעתק מגוכתי"ק 1153 מא. נמצא ג"כ בהכת"י 744 שסז, א.
מיוסד על ד"ה הר ציון שנדפס במאמרי אדה"ז כתובים (ח"א) ע' ג.
ראה ג"כ מאמרי אדה"ז ענינים ע' שלא. יהל אור ע' קפג. אוה"ת חנוכה רפד, ב. יתרו ע' תתקעט. ר"ה ע' א'תכג. ספה"מ תרנ"ד ד"ה וזהו מ"ש ודמות החיות (כת"י 1207 קפה, ב). תרס"ה ע' קו. בששה"ק תער"ב ח"ב ע' א'כ (וראה גם לקו"ת תזריע יט, ד. במדבר ד, ד). ספה"מ תש"ד ע' 260. תו"ח בראשית מב, ב.
בכת"י נמצא גם ד"ה זה מכ"ק אדהאמ"צ (1194 קנו, א).
איתא בספר מק"מ השאלה . . אין בדרום שום ישוב: ראה מקומות שנסמנו לעיל.
וע' מזה בביאור ע"פ קול דודי: ראה לקו"ת שה"ש יד, ב ואילך.
ועמ"ש בד"ה וידבר כו' וארא: ראה מאמרי אדה"ז פרשיות ע' רכו ואילך.
בד"ה מי שם פה לאדם: תו"א שמות נב, א.
ובד"ה וידבר דעשה"ד: ראה לקו"ת במדבר טז, א ואילך.

כאן שנית) שמצד ההתלבשו׳ בכלי׳ הולך ומתצמצם האור ויש ראש כו׳ ורגל כו׳ משא״כ מצד המקיף (וזהו ג״כ ענין ממלא וסובב ע׳ ד״ה ונקדשתי וע׳ ביאור צו כו׳ קרבני דפ׳ פנחס ולכן הא״פ נמשך ע״י גבורה וכן במקור צמצום שיומשך אח״כ רק קו כו׳).

והנה עיין בע״ח שער ציור עולמו׳ אבי״ע הוא שמ״ג פ״א וז״ל נמצא שפנימית עולם העשייה שבבחינת היושר הוא החיצון שבכל הפנימית שבכל העולמות כולם והעיגולים של עשייה המקיפין על הפנימים שהוא היושר שלהם הם העיגולים היותר פנימים שבכל העיגולים העולמות כולם עכ״ל ולפ״ז יובן שבעשיי׳ המקיף אינו מרוחק כ״כ מן הפנימי, משא״כ ביצי׳ וכ״ש בבריאה המקיף רחוק יותר מהא״פ שלה, וכ״ש באצי׳ כו׳ ע״ש ותבין (וזה יובן ע״ד מ״ש באגה״ק ד״ה קטנתי מכל החסדים, דבולא קמיה דוקא כלא חשיב וא״כ כל שהוא קמיה יותר הוא יותר כלא ואין ואפס, והוא מבין איך שהוא רחוק מאד מה׳ וזהו מרחוק ה׳ נראה לי ע״ש ואע״פ שהוא קמי׳ יותר זהו בענין ממכ״ע שיש לו השגה יותר אבל לגבי סכ״ע דלמת״ב כלל א״כ זהו הקרוב יותר מבין יותר הריחוק ממה שמבין מי שאין לו השגה כו׳) והענין כי אף שבודאי א״פ דבריאה גבוה הרבה מא״פ דעשי׳ והיינו עלוי ההשגה והוא בחי׳ קירוב מ״מ קירוב זה הוא לגבי כללות הא״פ המתלבש בתוך העולמות, שיהי׳ נמשך בבחי׳ השגה, אבל לגבי הא״מ שהוא בלתי מושג כלל, א״כ אדרבה הא״פ דבריאה זהו יתרון מעלתו על מעלת הא״פ דעשייה במה שמשיג יותר איך שהא״מ בלתי מושג כלל ורחוק מאד מההשגה יותר ממה שמושג זה בא״פ דעשייה (עדיין אין מתורץ בזה ל׳ הע״ח דמשמע שבעשיי׳ המקיף קרוב יותר ולפמש״כ אין זה רק בדמיון כו׳. ע״כ י״ל דהנה יש המקיף הכללי המקיף לד״ע בשוה, ויש מקיפי׳ פרטי׳ א״מ דעשיי׳ א״מ דבריאה כו׳ שהם הארות שנמשך להיו׳ מקיף בקרוב כו׳ וע״ד ההפרש מענין ג״פ קדוש שהוא הארת סכ״ע לממכ״ע ובין קדש עצם בחי׳ סכ״ע, ולזאת מאחר שהא״פ דבריא׳ גבוה יותר, א״כ גם ענין השגתו בהמקיף הוא גבוה יותר אע״ג דהמקיף אינו מושג היינו השגת המהות אבל שייך השגת השלילה כמ״ש בביאור ע״פ אלה פקודי, ועי״ז שמשיג יותר בהמקיף ממילא הוא יותר כלא וכאין כו׳ ובבחי׳ רחוק יותר כנ״ל ועי״ז הארת המקיף שנמשך לו הוא ג״כ בחי׳ עליונה יותר עד שלפיכך מאיר בבחי׳ ריחוק יותר כי כל בחי׳ מקיף עליון יותר אינו מאיר אלא בריחוק יותר, וזהו אחכמה והיא רחוקה ממני, שכל מה שמתעלה בבחי׳

ואין להעתיק כאן שנית: לשון בלתי רגיל.
ד״ה ונקדשתי: לקו״ת אמור לא, ד. ספה״מ תקס״ג ע׳ שנו.
וע׳ ביאור צו כו׳ . . דפ׳ פנחס: ראה לקו״ת פנחס עו, ד ואילך.
באגה״ק ד״ה קטנתי: סי׳ ב׳.
כמ״ש בביאור ע״פ אלה פקודי: לקו״ת פקודי ו, ב־ג.

הא"פ משיג יותר הריחוק מבחי' סכ"ע כו' שלא נערוך אליו יותר, ואפ"ל משל לזה מב' תלמידי' א' לומד מקרא וא' תלמוד, ויש בכ"א מה שמשיג ומה שלמעלה מהשגתו, דלפי שהתלמוד דרכו עמוק יותר הרבה מפשטיות המקרא ע"כ הלמעלה מהשגה שבתלמוד רחוק יותר מהשגה, ממה שהוא בפשטיות המקרא דגם מה שלמעלה מהשגה אינו רחוק כ"כ, וזהו משל לבריא' ועשיי' כי תלמוד בבריאה ומקרא בעשיה).

ועד"ז ג"כ באדם בעבודת ה' כל הקרוב קרוב יותר בעמקות ההשגה בבחי' ממכ"ע אזי הא"מ שלו רחוק יותר דהיינו שמשיג יותר גודל הריחוק בחי' סוכ"ע אין שאין ערוך כלל אליו ולא נערוך אליו קדושתו כו' ולכן עד"ז נק' חכמה רחוק ותתצב אחותו מרחוק כו' וזהו ענין קטנתי מכל החסדים כו' שהחסדי' הם א"מ היותר עליוני' שהם בבחי' ריחוק יותר ולכן מצד קרבתו בבחי' הא"פ משיג הריחוק באמת יותר עד שלכן דייקא בברכת יוצר אור שהיא בבריאה מעוררי' רחמי' ברחמיך הרבים רחם עלינו כי שם מושג הריחוק יותר מבעשייה כו' (ועמ"ש בד"ה בהעלותך בענין אוילים מדרך פשעם ובענין שבשמו"ע דייקא אומר סלח לנו כו') ומעוררי' המשכת א"מ צור מגן משגב כו'.

ועד"ז יובן ענין צפו"ד שבכל נברא, שהדרום שהוא בחי' ימין המקבל הוא קרוב יותר אל המשפיע ונלקח מימין המשפיע שהוא א"מ, ושמאל המקבל נלקח משמאל המשפיע שהוא א"פ, ולכן אין גידול צמחי' בדרום להיותו קרוב יותר אל המשפיע יהי' בו הביטול ביותר ע"ד אידי דטריד כו' משא"כ בצפון שהוא רחוק יותר, אלא שאעפ"כ קיום וכח הגידול שבצפון נמשך לו מהדרום שהוא ימין כו' (ועיין בזהר תצוה קפ"ד ע"ב ובמק"מ ובהרמ"ז י"ל ג"ע התחתון הוא בטבור העולם וא"י לצפונו, ע' בפרדס ערך נגב), ועד"ז ג"כ בעבודה, דרום חום זהו תפלה אה"ר רצוא, וצפון קרירות שוב עסק תשבע"פ ושם עיקר גידול תבואתו היא התורה וכן עסק המצות מעשיות, וזהו סוף מעשה ותכלית המכוון, ומ"מ כח זה בצפון נמשך לו מהימין שהוא התפלה דכל האומר א"ל אלא תורה כו'.

וזהו ענין הר ציון ירכתי צפון פי' שהמל' מקבלת מהחסד שנק' בת נדיב שהוא אברהם שקרא' הר וזהו הר ציון ואעפ"כ היא בחי' צפון שבנינה מהגבורות וכמו צפון עיקר הישוב כך היא מקור דבי"ע כו' וזהו ענין שמאלו תחת כו' וימינו תחבקני כו', קרית מלך רב היינו בחי' סוכ"ע מל' דא"ס

תלמוד בבריאה ומקרא בעשי': ראה ת"ז בהקדמה (יד, א). שער המצות וטעהמ"צ פ' ואתחנן. פע"ח שער הנהגות הלימוד. תניא פ"מ בהג"ה אחרונה. אגה"ק סכ"ו.
בד"ה בהעלותך: לקו"ת בהעלותך ל, ב. וראה ספה"מ תקס"ב ע' תנו.

שע״י התומ״צ קוראים וממשיכים מבחי׳ סוכ״ע בממכ״ע, ע״ד מ״ש בד״ה קול דודי בפי׳ עד שנגלה עליהם ממ״ה כו׳ ועמ״ש בד״ה ע״כ יאמרו המושלים בענין פי׳ להבה מקרית סיחון אכלה כו׳.

(נ, כג)

לענין זובח תודה יכבדנני בשני נונין יש להעיר מענין לך ה׳ הגדולה כו׳ כי כל זהו ב׳ הנונין, הנני דאברהם ב׳ זכה לכהונה ומ׳ עמ״ש ע״פ ויהי בנסוע הארון.

(נה, יט)

בס״ד, מאדמו״ר שליט״א י״ט כסלו תרכ״א

פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי. הנה ארז״ל (ברכות) א״ר נתן כל העוסק בתורה וג״ח ומתפלל עם הצבור כאלו פדאני לי ולבני מבין אוה״ע וכמ״ש פדה בשלום נפשי שלום הוא תורה דכתי׳ וכל נתיבותי׳ שלום וגמ״ח הוא וודאי שלום כי ע״י נעשה עמו שלום ואוהבו כי ברבים היו עמדי זהו תפלה והענין כי בשלום ב׳ שלום כי יש שלום בפמליא של מעלה ויש שלום בפמליא של מטה. והענין כי שלום בפמליא ש״מ היינו התחברות

בד״ה קול דודי: לקו״ת שה״ש יד, ג. הנחת כ״ק אדה״א בספה״מ תקס״ט ע׳ מא.

בד״ה ע״כ יאמרו המושלים: לקו״ת חקת סו, ב. הנחת כ״ק אדה״א בספה״מ תקס״ז ע׳ רנט ואילך. וראה מאמרי אדה״ז פרשיות ע׳ תרעו. הגהות וביאורים נדפס באוה״ת חקת ע׳ תתפג. תתצ.

לענין זובח תודה: נעתק מהכת״י 21 קלג, א.

עמ״ש ע״פ ויהי בנסוע הארון: ראה לקו״ת מסעי צב, א ואילך.

פדה בשלום: נעתק מהכת״י 614 רפה, א. נמצא ג״כ בהכת״י 932 שכט, א.

כמה העניגים המבוארים נמצא ג״כ ביהל אור ע׳ ר ואילך.

ארז״ל (ברכות): ח, א.

ב׳ שלום: סנה׳ צט, ב. ראה אגה״ק סי׳ יב.

אלקות עם הנשמה ולמעלה הוא כי הנה כתיב בתו' ואהי' אצלו אמון ואיתא במדרש אמון אומן שבו שבה ברא את העולם כי כמו אומן שעושה מקודם ציור בפנקס ואח"כ לפי זה בונה החדרים כמו"כ אסתכל באורייתא וברא עלמא כי ראה כתוב בה יהי אור אמר ויהי אור וצ"ל למה נצרך להסתכל בתורה דכתיב יהי אור אמר כך יהי אור ויהי אור אך הענין כי צ"ל ממוצע כי הנה ששת ימים עשה הוי' הם ו' מדות עליונות כי כל יום כולל אלף שנה וכמ"ש כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול הנה הוא עכ"פ מקור לזמן וכמו ר"ה כולל שנה ור"ח כולל שלשים יום כמ"כ הוא היום כולל אלף שנה אבל עכ"פ הוא מקור לזמן משא"כ אוא"ס עצמו הוא למעלה מן המקום ולמעלה מן הזמן ולכן צ"ל ממוצע והממוצע הוא בחי' צופה ומביט עד סוף כל הדורות בסקירה אחת שעכ"פ מ"מ הוא סקירה ולכן הוא הממוצע בין אוא"ס לבחי' מקור ושרש הגבול והגם שאיך שייך ממוצע לגבי א"ס הנה הוא ע"ד שאמר משה אנכי עומד בין ה' וביניכם ועד"ז שייך למעלה ממוצע וכמ"כ איתא ברמב"ן (בראשית) שיש כח היולי עדיין אינו לא אש ולא רוח כו' וכן למעלה הוא כי יש ד' אותיות הוי' ויש קוש"י, וכן בנשמה יש ד' מדרי' כי בנשמה יש ד' מדי' בעצמה היינו נפש רוח ונשמה ונשמה לנשמה ויש ניצוץ אלקות שמלובש בהנשמה וע"כ ע"י תורה שלום בפשמ"ע התחברות אוא"ס עם מקור ושרש הזמן כי תורה היא רצונו וחכמתו של הקב"ה ובאדם הוא התחברות אלקות עם הנשמה ושלום בפשמ"ט הוא התחברות אצי' עם בי"ע להיות הביטול דאצי' נמשך בב"יע ובאדם הוא התחברות הנה"א עם הנה"ב.

והנה כי ברבים היו עמדי הוא תפלה, כי הנה כתי' בכל קראינו אליו והקשו רז"ל הא כתי' דרשו ה' בהמצאו ואמרו אלו עשרה ימים שבין ר"ה ליוכ"פ ותירצו כאן ביחיד כאן בצבור הרי מה שיחיד ממשיך בעשי"ת צבור ממשיכין בכ"י והענין כי יחיד בעשי"ת היינו כי עשי"ת הוא כי תשובה תשוב ה' ויש תשוב ה' עלאה ויש תשוב ה' תתאה והנה עשי"ת הוא בבינה והתגלות עתיקא בבינה לכן עי"ז אז ממשיך גם יחיד י"ג מדה"ר כמ"ש מי אל כמוך ואיתא בזהר בעתיק יומין אתמר הנה כמ"כ צבור ממשיכין זה בכל השנה כי אכל בי' עשרה שכינתא שריא שכינתא הוא המשכת אוא"ס שלמעלה (כי עשרה אנשים הוא כמו עשרה ימים דעשי"ת שהוא המשכות עשר עומקים) וזהו הדד בן בדד ואיתא בס' בחי' הדד עולה י"ג בדד עולה עשרה שהד"ד י"ג מ"ה נמשך מבד"ד ע"ס וזהו הדד בן בדד, וכמו"כ הענין למטה שע"י עשרה ממשיכים י"ג מ"ה

ואיתא במדרש אמון אומן שבו ברא את העולם : ראה בראשית רבה בתחלתו.
איתא ברמב"ן (בראשית) : בהקדמה.
ויש קוש"י : ראה אגה"ת פ"ד ובליקוט פי' שם.
והקשו רז"ל . . אלו עשרה ימים : ברכות ח, א.
תשובה תשוב ה' : זח"ג קכב, א.
אכל בי' עשרה שכינתא שרי' : סנהדרין לט, א.

ועי"ז נעשה ה' בדד ינחנו ולכן כל העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הצבור עי"ז נעשה פדה בשלום נפשי ויקרב קריבין שמזה נלמד כאלו פדאוני לי ולבני שהן קריבין כו' שהוא ירידת גלות השכינה בע"ש ועי"ז נעשה פדה בשלום נפשי כו' והנה משמעות הפסוק משמע ששייך זה לזה דאימתי כי ברבים היו עמדי שהוא תפלה דווקא כשיש תורה וגמ"ח שהו"ע שלום דכתיב מקודם פדה בשלום נפשי, והענין כי תפלה כנגד תמידין תקנום שהוא קרבנות והנה כמו קרבן הי' צ"ל במקדש ומשכן דווקא משא"כ שלא במקדש שאינו קרבן ואדרבה שחוטי חוץ, והענין כי במקדש שם יש מקיפים ופנימים יריעות וארון, וע"כ יכול להיות שם העלאה והמשכה ע"י הקרבן וכמו"כ עתה צ"ל תורה וגמ"ח הם מקיפים ופנימים ואזי יכול להיות כי ברבים הי' עמדי שהו"ע תפלה והעיקר הוא תורה כי ת"ת היא כנגד כלם וכמו"כ במשכן הי' יריעות ע"ג הארון דווקא והטעם כי הנה למע' שיש פנימים יש מעלה בפנימים יותר מבמקיפים כי מה שמקיפים גבוה מפנימים הנה הוא אחר שנמשכים מהקו אבל מקודם הרי הי' צמצום והמשכות הקו שהוא פנימי ואח"כ מהקו שמתעגלים ונעשה מקיפים ופנימים וע"כ בשרש הראשון פנימים גבוהים יותר לכן ות"ת כנגד כולם וע"כ כל העוסק בתורה ובגמ"ח שהוא מקיפים ופנימים הנה אז כי ברבים הי' עמדי שהוא עסק התפלה הנה יכולים להמשיך בחי' י"ג מדה"ר וזהו כל העוסק בתורה וגמ"ח ומתפלל עם הצבור כאלו פדאוני לי ולבני מבין אוה"ע.

(צ, יז)

ויהי נועם שלח קסא"ב מקץ קצז"ב תולדו' עה"ב וארא ל"א ב' בשלח תצא סוכה חופה מענין בגדי קדש זח"א רי"א.

תלים ססי' צ'.

ויהי נועם ד' אלקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו.

תפלה כנגד תמידין תקנום: ברכות כו, ב.
ות"ת כנגד כולם: סוף פאה.
ויהי נועם: נעתק מהכת"י 805 תקיג, א.
ויהי נועם: נעתק מהכת"י 1073 ע, ב. ראה יהל אור ע"פ זה.

א) **תרגום** ויהי בסימותא דגן עדן מן קדם ד' עלנא, ועובדוי ידנא מניה יתקנון עכ"ל.

ב) **ורש"י** פי' נועם ה' אלהינו שכינתו תנחומיו, ומעשה ידינו כוננה עלינו לשון תחנה הוא, כוננה כמו שמרה, שפטה עכ"ל. כוננהו ושני פעמים ומעשה ידינו כונן אחד על מלאכת המשכן שבירכן לישראל והתפלל שתשרה שכינה במעשה ידיהם במשכן ואחד שתהא ברכה במעשה ידיהם עכ"ל.

ג) **במד"ר** נשא פי"ב דרמ"ט א' ויברך אותם משה מה ברכה אמר ויהי נועם ד' אלקינו אמר להם תשרה השכינה במעשה ידיכם עכ"ל, ועיין בת"א פ' תצוה סד"ה ועשית בגדי קדש כ' וז"ל ביום שהוקם המשכן כתיב ויביאו את המשכן אל משה אמר ויהי נועם שתהא השראת הברכה מלמעלה מעלה והי ברכת המצות כו' עכ"ל, ומבואר שם שבמקום שיש דכר ונוק' שורה הברכה, ודו"נ הם ז"א ומל' א"כ משמע שהברכה היא מהבינה וזהו ענין ויהי נועם כו'.

ד) **זח"ג** פ' שלח דף קס"א ע"ב ת"ח כד אנהיר עתיקא סתימאה במוחא ופי' המק"מ בשם הרח"ו הארת אריך בחכמה, ומוחא אנהיר ללבא, אבא האיר בזעיר, בדרך נעם ד', ע"י הבינה, ודא הוא כח ד' ההוא חילא מע"ק סדכ"ס, ופי' שם שפע הבא מאריך לכל הספירות, ועיין מענין נועם במא"א אות נון סעיף י"ג ובי"ב שם, וענין ועתה יגדל נא כח אד' פי' רבינו ז"ל שהוא ענין המשכת מוחין דגדלות שאז אין החטא תופס מקום כמו שאין תופס מקום בעיני המלך עד"מ מה שהזבוב נושך אותו לכעוס עליו נמצא הסליחה היא ע"י המשכת מוחין דגדלות ובד"ה ששת ימים תאכל מצות בסידור דרוש השני שע"ז הפסוק פי' רבינו ז"ל אשר מוחין דגדלות זהו כשנמשכים מע"י וא"א והיינו מש"כ בזהר כד אנהיר עתיקא סתימאה כו'.

ה) **זח"א** תולדות קמב"ב וז"ל ות"ח שופריה דאדה"ר רזא איהו דמהימנותא עילאה תליא בההוא שופרא, י"ל אדם הראשון הוא חכמה עילאה כ"כ במא"א אות א' סעיף ל"ב וז"ל אדם הראשון נק' אבא עילאה כו' עכ"ל, וגם בפרדס ערך אדם יש לכוין פי' זה ג"כ וא"כ שופריה דאדם י"ל מה דאנהיר עתקיא סתימאה במוחא דהיינו מה שאור הכתר מאיר בחכמה, ואפשר להעיר מזה לענין כוונת שופר, דארז"ל עד שיאדים פני התוקע ופי' בפע"ח שער השופר פרק   שהוא ענין הארת תיקון ואמת כו' ואפ"ל שזהו להמשיך שופריה דאדם אור עק"ס המאיר בחכמה שנמשך ע"י אדם התוקע שעי"ז

בת"א פ' תצוה סד"ה ועשית בגדי קדש: פב, ד.

ופי' בפרע"ח שער השופר פרק: כ"ה בהכת"י, וצ"ל פרע"ח שער השופר פרק א. פרק ג.

יאדים פניו כו׳. ובג״כ ויהי נועם ד׳ אלקינו עלינו וכתיב ולחזות בנועם ה׳, ודא הוא שופרא דיעקב ודאי, וכולא חדא מלה הוא עכ״ל הזהר תולדות יש לומר שזהו מ״ש בזהר שלח הנ״ל סעיף ד׳ ומוחא אנהיר ללבא בדרך נעם ד׳ היינו מה שמהחכמה מאיר בז״א ע״י הבינה כנ״ל זהו שופריה דיעקב שהוא מעין שופריה דאדה״ר.

———●———

(צא, ז)

יפול מצדך אלף כו׳, וימין מפיל מרבבה, אבל עמלק י״ל מבחי׳ כי אין חשבון ודעת שהרי יודע ומכוין למרוד בלי טעם וחשבון, ע״כ צריך דוקא יד רמה שלמעלה מרבבות רמה ידך בל יחזיון וצ״ע בדרוש מלא עומסו דפ׳ ראה בג׳ ידות גרשון קהת כו׳ קידושא רבא כי יד על כס ד׳ ידות הם יד הגדולה ויד החזקה שכל א׳ כלול מב׳ והחמישית לפרעה יד רמה נשאתי ידי ע׳ בפורים תקס״ד עמלק עמל ולא ראה עמל בישראל אתהפכא שם אין עושה עמלק מאומה רק בנחשלים אחריך, א״כ לכן נצח דישראל לא ישקר רק יעקב תקע כף רגלו, ע׳ לק״ת שמואל כי יעקב עבדי א״כ כו׳ שם עמל ומלק ההתחברות.

———●———

(צז, יא)

אור זרוע לצדיק, ע׳ וידעת היום דקיץ תקס״ד לפני שבועות, הנה אור גילוי הארה בעלמא, מ״מ האור מעין המאור וא״כ ניחא שיהי׳ מזה התהוות האורות דע״ס שהם פשוטי׳, אבל איך יהי׳ התהוות הכלים הרי חכ׳ עשי׳ ממש, ואינו מעין הא״ס הפשוט כו׳, ולז״א אור זרוע הנה גידול הצמחים

יפול מצדך אלף: נעתק מהכת״י 744 שעו.

וצ״ע בדרוש מלא עומסו דפ׳ ראה בג׳ ידות: אוה״ת פ׳ ראה ע׳ תרמב ד״ה ראה אנכי סעיף ב׳ ואילך.

ע׳ בפורים תקס״ד: סידור עם דא״ח רפא, א ואילך. וראה תו״א צה, א ואילך.

אור זרוע לצדיק: נעתק מגוכתי״ק 1114 צב, א. נמצא ג״כ בכת״י 744 שעט, א. וראה אוה״ת משפטים ע׳ א׳רסג.

וידעת היום דקיץ תקס״ד לפני שבועות: ספה״מ תקס״ד ע׳ קכ.

מכח הצומח ג"כ ע"ד הארה כנז' בתו' תחת אשר לא עבדת תקנ"ז, והרי הפרי אינו ממהות כח הצומח רוחני' זהו כהתהוות כלים מההארה דא"ס, וזה פלא יותר מהתהוות האורות כי אורות אין מיש וכלים יש מאין וכח זה בארץ כי נתחב"ס עיין אגה"ק איהו וחיוהי אך לכאורה בארץ הוא ע"י זריעת הגרעין ואיך שייך כן למעלה, הענין דיש צומחי' ג"כ בלי זריעה רק ע"י זריעה עד"מ, ע' אגה"ק זורע צדקות, ועוד דבוי"ב תוצא הארץ בלי זריעה, כך עד"מ למעל' התהוות הכלים בלי זריעה, ואח"כ שייך זריעה כמ"ש הרמ"ע בהקדמה יונת אלם י"ס דנקודי' זריעה כו', וי"ל למעלה יותר הרשימו זריעה והקו מתלבש בה וצומח כו', ועיין זוהר תרומה א"ק וכו', ר"ל דל"ד לשאר לידות ע"י זיווג או"א וזו"נ, והוא כמשל זריעה בקרקע והרשימו שרש הכלים, וזה ואור זרוע כו' ותדשא הארץ דשא ועמדו על פתח י"ל דהיינו הרשימו שיצאת ממל' דא"ס הנק' ארץ ואדם התגלות הקו וכו'.

עיין ס' פלח הרמון ש"ב פ"ד מכתר יהי אור ומחכמה יהי רקיע, וזה יובן עם מ"ש בסידור בפי' הללו בקדשו ברקיע עוזו דכשהגילוי ביצי' אז מחכמ' רקיע כו'.

(קד, כו)

בס"ד

לויתן הוא מיחוד דאו"א (זהר בשלח) וזהו לויתן שמורה ענין דיבוק וחיבור כי או"א תרדל"מ, ובאו"א יש ב' מיני זיווגי' א' לצורך הויות העולמות

תחת אשר לא עבדת תקנ"ז: נדפס בלקו"ת תבא מב, ג.

בכת"י 633 קפד, ב נמצא ד"ה תחת אשר וכו' בכותרת „את זו דרש אדמו"ר ביום שני שאחר שבת הנ"ל [תקנ"ו]". ועד"ז במפתח שבראש כת"י 1064 „פ' נצבים תקנ"ו תחת אשר לא עבדת", וגם בכת"י 1174 הוא בין מאמרי אלול תקנ"ו — שבתחלת הכרך. ובאוה"ת תבא ע' תתשלה: תקנ"ו עבדת בשמחה. אבל בכת"י 337 (סב, ב) „תורת חצי אלול תקנ"ז לפ"ק", ובכת"י 265 (יד, א) „דרוש לשבת תשובה שנת תקנ"ז לפ"ק", ובספר המאמרים תרפ"ח (ע' סז): ד"ה תחת אשר לא עבדת תקנ"ז.

וראה רשימת מאמרים על סדר השנים בסוף מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תרטז הערה 71, 70.

ע' אגה"ק איהו וחיוהי: סי' כ'.

ע' אגה"ק זורע צדקות: סי' ח'.

בסידור בפי' הללו בקדשו ברקיע עוזו: ע, א־ב.

לויתן: נעתק מהכת"י 70 עט, א ואילך. ראה ג"כ אוה"ת שמיני ע' תפה ואילך ד"ה להבין ענין לויתן.

והוא זיווג תדירי ולא מתפרש כלל (וזהו ונהר יוצא כו') והב' לצורך הולדת הנשמות תחתתונים והוא אינו תדירי כ"א לפרקי' כו', ונק' זיווגא שלי' ומשובח, משא"כ הזיווג שלצורך חיות העולמות נק' זיווגא דלא שלי' וכמ"ש האריז"ל שאינו כ"כ משובח, ולויתן כו' לשחק כו' שהוא תכלית השלימות, וא"כ הוא מיחוד דאו"א לצורך הולדת הנשמות שנק' זיווגא שלי', ואעפ"י שלויתן מורה ענין דיבוק והתחברות תמידי מ"מ שייך אפי' על יחוד זה שלצורך הולדת הנשמות ג"כ ברעותא דל"מ כיון דחו"ב בעצמם הם תרדל"מ (זהר אחרי), ושפיר קאי לויתן על יחוד דאו"א הנק' זיווגא שלים כו', וזהו פי' חי יצחק, בזהר

ב) **ורבינו** יהוד' פי' דלויתן הוא יסוד ז"א. ובאמת שניהם נק' לויתן כי בינה ים ומל' נק' ים ור"י מיירי בבחי' בינה הנק' ים א"כ לויתן יס"א, ור"י מיירי בבחי' מל' הנק' ים וא"כ לויתן

ג) **שור** הבר בחי' יסוד כי שור ביסוד (מק"מ) בסוד שורו הדר גבי יוסף שהוא בחי' יסוד, ומשיח בן יוסף נק' שור, ויסוד נטיתו אל הגבורות קו השמאל (פרדס) ולכן נק' שור הבר פני שור מהשמאל (אדמו"ר נ"ע) וזהו פרה מל' דקבילת משמאלא פני שור בחי' יסוד ונק' שמאלא כנ"ל.

(קז, כ)

ישלח דברו וירפאם וגו' ישלח דברו ובזה ירפאם כו' דהנה אנו רואים מאכל אדם שמחייהו ולכאורה תמוהים שהרי האדם הוא גבוה מהמאכל, אך כתיב לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי הוי' יחי' האדם פי' שביו"ד מאמרות נבה"ע ויש להמאכל כמו הלחם שהוא גשמי חיות להחיות את האדם שלמעלה שרשו הוא מחמת מוצא פי ה' שיש במאכל ההוא והוא המאמר שנברא בו וכמ"ש תדשא הארץ דשא כידוע ואף שמאמר שנברא בו שהוא נעשה אדם כו' שהוא אחרון הוא גבוה מכל המאמרות ואיך מחייהו המאכל מ"מ מוצא פי הוי' שבמאכל מוקדם בתורה למאמר נעשה אדם ויוכל להחיותו ומתעלה בו וכ"ז במאכלים אבל במיני רפואות שמרפאים לאדם חליו צ"ל

פני שור מהשמאל (אדמו"ר נ"ע): ראה אוה"ת שמיני ע' תפז — וענין שור הבר, הנה כאן כ' רבינו ז"ל דהוא בחי' פ"ש מהשמאל, עיי"ש.

ישלח דברו וירפאם: נעתק מהכת"י 40 מה, ב.

שביו"ד מאמרות נברא העולם: אבות פ"ה מ"א.

מאין להם כח זה שהרי אינם מאכל כמו סמני הרפואות לא נוכל לומר בהם מוצא פי הוי' ואין בהם קדושה כ"כ שהרי נתפשטו באומות מאד וכל עיקר חכמת הרפואה באומות הוא, אך שעיקרם היא קליפה וחולאת היא ג"כ קליפה, שאין יסורין בלא עון ועל הרוב עיקר הרפואה הוא היפך החולי שאם החולי היא בקרירות הרפואה היא להביא חמימות כו' וכיוצא בו והוא מלחמה שלפעמים מנצח החולי ולפעמים הרפואה והוא כמו מלחמת שני מלכים מהא' ב' קליפות, וזהו באומות אבל בישראל איך בא שמרפאהו מחליו הוא מ"ש ישלח דברו וירפאם פי' דברו היינו דבר מלך שלטון לשון הנהגה וממשלה כו' וישלח דברו הוא שמשלח דברו מלפניו למטה כו'' ודברו הוא אשר בדבר ה' שמים נעשו כו' והוא ענין גלות השכינה שהדיבור בגלות כו' וכשהקב"ה רוצה לרפאותו את החולי ישלח דברו ברפואות שהוא ג"כ ענין ממשלה וגובר על חולי הרע ומבריחו כו' כך הקב"ה מנהיג עולמו ולענין עבודת ה' יכול האדם ללמוד ממנו ג"כ והוא שיש בעבודת ה' שהדיבור ומח' הם בדו"ר כו', ויש בזה מדריגות לכל צד למעלה מעלה כו' ואין כל אדם זוכה לבוא בזה ברוב עיתים גם בתחלת תפלתו או בלימודו אינו יכול לבוא אינו יכול להגיע למדריגתו מיד כו', ולכן העצה היעוצה לשום בתחלה מגמתו בכל כוחו בהאותיות לבדו ובזה יתעלה למעלה מעלה כנ"ל שהאותיות הם לסוסים כו' שהאדם הרוכב על סוס מנהיגו למקום רחוק כ"כ מה שאין בכח האדם לילך ברגליו נמצא אף שהאדם מעולה הימנו מ"מ יש מעלה בסוס מה שאין באדם וכן הוא ממש בהאותיות שהאדם שמשים כוונתו ומחשבתו להם לבדם יכולים האותיות להביאו למקום גבוה כ"כ מה שאין בכח האדם להגיע בשום אופן אליו והמקום הוא מה שארז"ל שהקב"ה הוא מקומו של עולם פי' העולמות עליונים ותחתונים יש בחי' מקומו של עולם והוא גבוה מכל העולמות מאד מאד כו' וז"ש הנה מקום אתי כו' כ"ז יוכל האדם להגיע על ידי האותיות לבד וזהו המשך הפסוקים ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש פי' וילן לינת לילה שכשהאדם הוא בבחי' לילה שאין לו אהוי"ר כנ"ל ויקח מאבני המקום פי' אבנים נק' האותיות כנז' בס"י וישם מראשותיו פי' שישים כל מחשבתו בם וישכב במקום פי' ויש כ"ב אותיות כו' במקום ההוא דבר נעלם ומכוסה מן העין הוא המקום הנ"ל והגיע למקום הנ"ל ע"י אבני המקום שהם מראשותיו, וזהו ישלח דברו וירפאם שאינו רק דברים בלי אהבה ויראה כנ"ל בהאותיות לבדן כו' וימלט משחיתותם שיגיע למקום ההוא עד שלא יוכלו לפגוע בו כל מחשבותיו המחשבות זרות וישכן בטח ושאנן כזית רענן בבית אלקים.

כנז' בס"י: פ"ד מ"ב. וראה תו"א כא, א. לקו"ת במדבר ח, ב.

(קיח, כז)

דמ"ז ע"א בד"ה אל ה' ויאר לנו אסרו חג וכו' איתא בגמרא פ"ד דסוכה דמ"ה ע"ב כל העושה איסור לחג ופרש"י שקורא לחג עונג במאכל ומשתה (וי"א יום שלאחר החג עכ"ל) מעלה עליו הכתוב כאילו בנה מזבח והקריב עליו קרבן, ולהבין זה, בשטה בנה.

שטה אבל, המצוה (ה' ע' מענין ברכות המצות בת"א פ' בראשית בד"ה ענין הברכות ובפ' שמות בד"ה להבין מארז"ל ע"פ כי טובים דודיך מיין, ובפ' תצוה סד"ה ועשית בגדי קדש, ובלק"ת סד"ה אם בחקתי, ובד"ה אלה מסעי, דרוש השלישי, ובד"ה ראשי המטות ובד"ה ואתחנן אל ה' ובד"ה כי כארץ תוציא צמחה ע') ולהבין זה.

לשלימות הענין מועתק בזה נו"א ממאמר זה שעליו קאי ההגהות (נדפס בספה"מ תקס"ד ע' רכז)

מה שאמר אדמו"ר בשמיני עצרת שנת תקס"ה

אל ה' ויאר לנו אסרו חג בעבותים עד קרנות המזבח ואיתא בגמרא אמר רבי פנחס כל המענג את החג באכילה מעלה עליו הכתוב כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן. להבין זה נבאר מה ראו חכמים לתקן על כל מצות ברכה אקבמ"ו והלא מן התורה נתקנה המצוה בלא ברכה אבל הענין הוא שהברכה הוא פי' המצוה כי כל מצוה צ"ל בדו"ר ובאמת הצדיקים יכולים להגיע לאהוי"ר אף בלא ברכה אך שאר העם שאין להם שכל לעשות המצוה בדו"ר לכן חכמים שנקראו רואים ונקראים עיני העדה וראו זה ותקנו לכל מצוה ומצוה ברכה שהוא הפי' ועי"ז יכול לבא לדו"ר. והפי' של הברכה הוא דאיתא בראשית בשביל התורה שנק' ראשית ובשביל ישראל שנק' ראשית וכתיב אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי וצל"ז מהו דווקא יומם ולילה ומהו דווקא חוקות שמים לכתוב שמים סתב עוד כתיב

דמ"ז ע"א בד"ה אל ה' ויאר לנו: **נעתק מגוכתי"ק 1159 שפט, א. והם הגהות לד"ה אל ה' ויאר לנו בספה"מ תקס"ד ע' רכז.**

בת"א פ' בראשית בד"ה ענין הברכות: **ו, א ואילך.**

ובפ' שמות בד"ה להבין מארז"ל ע"פ כי טובים: **נב, ד ואילך.**

ובפ' תצוה סד"ה ועשית בגדי קדש: **פב, א ואילך.**

ובלק"ת סד"ה אם בחקתי: **מז, ג.**

ובד"ה אלה מסעי דרוש השלישי: **לקו"ת מסעי צא, ד.**

ובד"ה ראשי המטות: **לקו"ת מטות פא, א.**

ובד"ה ואתחנן אל ה': **לקו"ת ואתחנן ב, א ואילך.**

ובד"ה כי כארץ תוציא צמחה: **לקו"ת נצבים נ, ב.**

שטה הן כו' קדש הקדשים מקודש מהם במשנה ספ"ק דכלים והוא מפני.

שטה במקום, השכינה (ה' וזה יתורץ עם מ"ש לקמן שמצד ממכ"ע יש מדרגות חלוקות ועשר קדושות נגד עשר ספירות, עד קדש הקדשים בחי' כתר דבריאה, ועיין זח"ג פ' שלח דקס"א ע"ב וגם דוגמא לדבר אשר נבואת מרע"ה היה ע"י אמצעות אספקלריא אחת וכל הנביאים ראו דרך תשע אספקלירואות כמ"ש במד"ר פ' ויקרא פ"א, ותשע אספקליראות זהו דוגמת עשר קדושות, וזהו ענין המבדיל בין קדש לקדש, ע') וגם.

שטה מהם (ועמ"ש מזה בד"ה שיר המעלות ממעמקים בלק"ת בדרושי עשי"ת) אמנם.

שטה העליונים, כמדת בשר ודם כל מי שיש עליו אימה יתירה מאיזה דבר הם נבהלים ונמוגים.

שטה יותר, כולם (וע' בספר העקרים שעמד על קושיא זו בענין יראה ולפמ"ש לק"מ) אמנם.

שטה העולמות, סוכ"ע (ה' ר"ל כמו שבסוכ"ע שוה למטה כמו למעלה כן יהיה בבחי' ממכ"ע כו', וצ"ע דממכ"ע הוא ציור אדם, והרי באדם יש ראש ורגל וא"כ איך אפשר שיהי' הגלוי למטה כמו למעלה, וצ"ל המכוון שיהיה גלוי סוכ"ע, או ע"ד הנזכר בד"ה קול דודי בשה"ש בענין ומקפץ על

השמים כסאי והארץ הדום רגלי ואיתא בגמ' עשר קדושות הן כו' ק"ק מקודשת מכולם והנה קדושת ק"ק מכולם בוודאי הוא לטעם שיש שם השראת השכינה יותר מבשאר מקומות כמאמ' ועשו לי מקדש ושכנתי וכו' וכמאמר ונועדתי שם א"כ מפני מה הוא עשר קדושות ולמע' מז' וכיוצא בזה יש לתמוה בענין השתלשלות העולמות מדריגה אחר מדריגה עד עולם השפל ויש בעולמות עליונים התגלות אלקות יותר מבתחתונים ונראה מזה ח"ו שינוי והא כתיב אני הוי' לא שניתי.

אך הענין הוא דיש ב' בחי' ממכ"ע ובחי' סובב כ"ע ובחי' סוכ"ע שוה למעלה ולמטה כעגול וראי' לזה שהמלאכים שואלים אי' מקום כבודו ואומרים מכה"כ ודומים להם שבכאן יש יותר התגלות ולפי שכלינו דומה לנו ששם יש יותר התגלות אבל לפי האמת הכל שוה למעלה ולמטה כעגול בשוה

בד"ה שיר המעלות ממעמקים: סב, ב.
בד"ה קול דודי בשה"ש: לקו"ת שה"ש יד, ב ואילך.

הגבעות וסוף ביאור כי על כל כבוד חופה, ואפ"ל שזהו ענין אל ה' ויאר לנו דפירוש הבחי' פ' בראשית שזהו ענין אור שנברא ביום ראשון וידוע שהיה מאיר מסוף העולם ועד סופו א"כ היה מאיר בסוף כמו בראש, ע') וזהו.

עמוד ב', שטה ורמ"ח מ"ע נקרא זריעה (ה' ובמ"א נתבאר שגם הל"ת נקרא זריעה והיינו מ"ש בארץ לא זרועה, פי' שבחי' לא, לא תעשה הוא זרועה כו' וזריעה זו היא למעלה מבחי' זריעה דמ"ע כי שמי עם י"ה שס"ה כו' וכמ"ש בלק"ת בד"ה אלה פקודי המשכן, ובד"ה שימני כחותם ע') כי.

שטה נמצא, שעושה (ה' ועמ"ש מענין זריעה ע"פ וזרעתיה לי בארץ בד"ה בשלח פרעה ובד"ה הבאים ישרש ובד"ה ושבתה הארץ בלק"ת פ' בהר, ובד"ה כי כארץ תוציא צמחה ע') והנה.

רק החילוק בבחי' ממכ"ע שעולם שיכול לקבל עליו עומ"ש יותר יש שם יותר התגלות והוא יותר נצחי עד שנשתלשל בזה העולם השפל שאינם יכולים לקבל עליהם עומ"ש העליונים ולכן הם כלים ונפסדי' והכל השינוי הוא מפני המקבלים כמאמר הכתוב ואתה מחי' את כולם וכל מה שיכולים לקבל עליהם מלכותו ית' ממילא יש להם חיות יותר וזהו מאמר הן יראת ה' לחיים שלא כמדת ב"ו מדת ממ"ה הקב"ה כי מלך ב"ו כל מה שמטיל אימה יתירה הם נבהלים ונסוגים יותר אמנם מדת הקב"ה הוא להיפך כל מה שיש להם יותר יראה ומקבלים עליו מלכותו ביותר יש להם חיות ביותר ותחילת הבריאה שהאדם ימשיך אלקותו ית' בכל העולמות עד שיהא בבחי' ממכ"ע שוה לבחי' סוכ"ע וזהו פי' הפסוק של ויאמר אלקים נעשה אדם כו' וירדו בדגת הים ובעוף השמים פי' שאמר אלקים נעשה אדם ותחילת האדם שימשיך אלקותו לכל העולמות וזהו ורדו לשון המשכה שימשיך אלקותו בדגת הים הם המלאכים שנק' דגת הים ויש מלאכים שנקראו עוף השמים כמאמר ועוף השמים וגו' וקאי תיבת ורדו על תיבת אלקים הנאמר למעלה אך במה הוא ממשיך הוא ע"י תרי"ג מצות רמ"ח מצות עשה ושס"ה מל"ת כי ע"י שמירת מל"ת הוא מסיר מניעות המונעים המשכות אלקותו ית' וזהו נק' לעבוד

וסוף ביאור כי על כל כבוד חופה: לקו"ת שה"ש מח, ב.
אור שנברא ביום ראשון: נסמן לעיל ע' א'קסז.
שמי עם י"ה שס"ה: נסמן לעיל ע' א'קעו.
בלק"ת בד"ה אלה פקודי המשכן: ג, ב.
ובד"ה שימני כחותם: לקו"ת שה"ש מה, ב.
בד"ה בשלח פרעה: תו"א סא, א.
ובד"ה הבאים ישרש: תו"א נג, ג.
ובד"ה ושבתה הארץ בלק"ת פ' בהר: לט, ג ואילך.
ובד"ה כי כארץ תוציא צמחה: לקו"ת נצבים ג, ב.

הוא בחו"ל, והנה מבואר בכתוב ביהושע סי' כ"ב י"ט שאפילו עבר הירדן נקרא ארץ טמאה לגבי קדושת בהמ"ק, ועמ"ש בלק"ת בביאור ע"פ אלה מסעי, השני, אבל.

שטה בחוש, עד לע"ל ואז.

שטה חמוהר, עליון (ה' עמ"ש מזה בד"ה ענין עי"מ, ועוי"ל ע"ד מ"ש בכתבי האריז"ל ע"פ ועזב את אביו ומת, כי בנימין היה משמש במקום יוסף שהוא יסוד, ואין קישוי אלא לדעת, וכשעוזב בחי' החכמה ודעת הנק' אביו ומת, נעשה אבר מת כו', ואף שהמשל גשמי המכוון ברוחני ע"ד ותשב באיתן קשתו כו' איתן הוא קשה כו', והנה היחוד נק' בשם דעת והאדם ידע וזהו ומלאה הארץ דעה, וזהו ענין תש"ר שמשם מאיר בתש"י ע"ד שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני ולכן אסור להסיח דעת בכדי שיהי' המשכת דעת עליון כו' ע') וכשהן.

האדמה כמו האדם שרוצה לזרוע הוא חורש מתחילה את השדה ומסיר את הקוצים והאבנים ומ"ע נק' זריעה כי כל המצות שעושים ישראל בעוה"ז הוא כמו זריעה וגמר בישול הפרי יהי' אי"ה בביאת משיח במהרה בימינו ויהי' התגלות אלקות בעולם כמאמר ונגלה כבוד ה' ביום ההוא כו'.

וזהו פי' אור זרוע לצדיק דהנה עד"מ אנו רואים כשאדם מושך ידו של חבירו ממילא מושך החיות והפנימיות של היד מפני שהנשמה נתפשטה ומחי' אותה כך כל רמ"ח מצות נק' אברים דמלכא וכשעושה המצוה שהוא אבר דמלכא ממילא הוא מושך ג"כ הנשמה והחיות של האבר כבי' שהוא פנימית אלקותו וזהו אור זרוע לצדיק שהנשמה נק' נר ומי הוא המאיר הוא השי"ת כמאמר כי אתה תאיר נרי וכשעושה מצות פרטיות מושך אבר פנימי של הנשמה שבנשמה יש ג"כ רמ"ח אברים נמצא האור שהוא אלקותו ית' זרוע ונמשך לצדיק ע"י המצות שעושה ובאמת בנשמה יש מציאות אף בלא אבר כי אנו רואים שיש אדם אף בלא יד לא שיש ח"ו חסרון בנשמה רק שהנשמה אין לה מקום להתפשט מחמת חסרון היד אבל באמת שלימה כך האור שהוא אלקותו ית"ש אין בו חסרון ח"ו אף כשאין עושה המצוה רק שאין לה מקום להתפשט וכשעושה המצוה אז להאור שהוא אלקותו ית' מקום להתפשט נמצא כל המצות שעושה הוא בחי' זריעה ובוודאי יש חילוק גדול קודם שעשה המצוה לאחר עשייתה כי קודם עשייתה הוא עומד בח"ל טומאה ולאחר עשייתה הוא ממשיך אלקות לשם ונע' קדושה ומה שאין מרגישין

בלק"ת בביאור ע"פ אלה מסעי השני: מט, ב ואילך.
בד"ה ענין עי"מ: = עיבור יניקה מוחין. מאמרי אדה"ז ענינים ע' רסט ואילך.

שטה ק״ק, לבין עובדי כוכבים ג״כ שבכל מקום.

שטה ית׳, במצותיו, אמנם למעלה (ה׳ עיין בלק״ת בד״ה ה׳ לי בעוזרי ובסידור שער המועדים בדרוש תלתא אינון זמינין מקדש ע׳) למשל.

שטה ברגל, אינו רואה (עמ״ש בת״א ר״פ בראשית סד״ה השמים כסאי ומ״ש בלק״ת בשה״ש בביאור ע״פ לבבתיני) אמנם.

שטה בלי, מן התורה (ע׳ בד״ה ביום השמע״צ כנישין יהא לכון) אמנם.

שטה גבולית, הוללות כו׳ (וכמ״ש ע״פ ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים) וזהו.

שטה בשעת הרגל (ה׳ ר״ל ע״ד שנתבאר בפי׳ אור זרוע לצדיק, שעכשיו המצות הן בבחי׳ זריעה וצמיחת האור יהיה לע״ל אך עכ״ז ימי החול

בה בחוש הראות מפני שאין רק זריעה וכשזורעין הגרעין בארץ אינו ניכר תועלתו ואינו נתבשל עד זמן שראוי להתבשל כך כל המצות שאנו עושים אינו רק זריעה ולא נתבשל עד שיבא משיח אי״ה ואז יתגלה אלקותו ית׳ וידעו כולם מקטנים ועד גדולים כמאמ׳ וראו כל בשר כו׳ אך אף שאין מרגיש זה צריך להאמין באמונה שלימה שבוודאי ימשיך אלקותו ית׳ ע״י המצות שעושה וצריך לעשות המצוה כי מי שטרח בע״ש יאכל בשבת אבל אם לא יזרע עכשיו מה יאכל לאחר זמן והנה טלית נק׳ פרישא דמלכא וכשהטלית הוא כתיקונה מתעטף אלקותו ית׳ ונק׳ סוכת שלם ותפילין הוא קדושה חמורה מן הטלית שבתפילין אסור היסח הדעת משא״כ בטלית ושאר מצות שבתפילין הם מדעת עליון שיש אצלו ית׳ בחי׳ דעת כמאמר ויודע דעת עליון ולכן אסור היסח הדעת וכשהתפילין הם כתיקונה שורה קדושה עליו וממשיך אלקותו ית׳ עליו וכן בכל המצות וצריך להאמין באמונה שאין משיג זה שקודם עשייתה היו בח״ל ועכשיו נעשה ק״ק יותר מעשר קדושות ולכן גלו ישראל לבין האומות שיעשה אדם מצות ובכ״מ שיעשה מצות ימשיך אלקותו לאותו מקום ויהי׳ אלקותו ית׳ כל הארץ ויהא אני הוי׳ לא שניתי וזה ענין המצוה, והברכה הוא פי׳ המצוה דהיינו ברוך מלשון בריכה העליונה אתה הוא

עיין בלק״ת בד״ה ה׳ לי בעוזרי: דרושים לשמע״צ פח, ב ואילך.
ובסידור שער המועדים: ריט, א.
סד״ה השמים כסאי: ב, ג.
בלק״ת בשה״ש בביאור ע״פ לבבתיני: כט, ד ואילך.
בד״ה ביום השמע״צ: לקו״ת דרושים לשמע״צ פד, ד.

לגבי קדושת הרגלים נחשב ג"כ כמו זריעה וצמיחה שביו"ט יש איזו הארה מבחי' אור הזרוע, ולכן נק' יום טוב ע"ד את האור כי טוב, כי הנה עוה"ב שבו יאיר האור ממש הוא בינה שהיא הנקרא עלמא דאתי והיו"ט הם ג"כ מבחי' בינה ולכן הם מועדים לשמחה ע"ד אם הבנים שמחה, ע') אסרו.

שטה האהבה (ה' ומ"ש בגמרא במאכל ומשתה י"ל ע"ד אכלו ריעים לעילא ושתו ושכרו דודים לתתא, ריעים הם חו"ב בחי' י"ה ודודים הם ו"ה ובמדרש קהלת ע"פ לאכול ולשתות ולשמוח, כל אכילה ושתיה שבמגלה זו בתורה ומעשים טובים הכתוב מדבר כו' וזהו עד קרנות המזבח, עיין מענין ובא לו לקרן בזח"ג במדבר דק"ך ע"א והנה קרן מזרחית צפונית הוא בחי' אכלו ריעים לעילא, וקרן מערבית דרומית הוא בחי' שתו ושכרו דודים כו', ועמ"ש ע"פ אוסרי לגפן עירה, ע') ונעשה חג.

שטה המאכל, ושתיה (וע' בסידור שער ברהמ"ז בענין פתח במזבח וסיים בשולחן ועמ"ש מענין אל ה' ויאר לנו בלק"ת בד"ה ראשי המטות. קיצור ענין אל ה' ויאר לנו זהו גלוי מבחי' אור זרוע לצדיק ואפס קצהו מאיר בכל יו"ט, ולכן הם מועדים לשמחה, כענין אורה ושמחה בד"ה ואתה

לשון נוכח שע"י עשיית המצוה הוא ממשיך אלקותו ית' מהבריכה העליונה לזה העולם אליך לנוכח אמ"ה דכל ברכה בלא שם ומלכות אינה ברכה וזהו מלך העולם שממשיך אלקותו ית' בכל העולמות אשר קדשנו במצותיו כי ע"י שעיית המצוה ממשיך אלקותו ית' מעילא לתתא.

אבל בעת הרגל הוא להיפך כי יש לכל ישראל עלי' למעלה דהיינו מתתא לעילא משל מלך שצוה בניו לעשות מלאכתו ואחר זמן מה מביאין אצלו לראות מלאכתו של כאו"א כן כל בנ"י יש להם עלי' למעלה לראות מעשה מ"ע של כאו"א וכתיב לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל שאינו רואה העבירות הנק' עמל רק המצות של כאו"א ממילא נתעורר אצלו כבי' שמחה מזה וכמאמר ישמח ה' במעשיו וכמים הפנים נתעורר אצלנו ג"כ השמחה של ישמח ישראל בעושיו וזהו לשון זמן שמחתינו דהיינו ב' שמחות והתעוררות זו השמחה היא בלי גבול מחמת שההתעוררות הוא ממנו ית' כבי' ממילא הוא בלי גבול אך בשעת השמחה צריך כ"א להתבונן איך

ועמ"ש ע"פ אוסרי לגפן עירה: ראה תו"א ויחי מו, א ואילך.
סידור שער בהמ"ז: קיד, ג.
בלק"ת בד"ה ראשי המטות: פא, ב. וראה ספה"מ תקס"ד ע' קפז ואילך.
בד"ה ואתה תצוה: תו"א פא, א.

תצוה את בנ"י והמשכה זו מבחי' אשר קדשנו במצותיו, וצ"ל אסרו חג להכניס את השמחה במעשה העבודה דוקא כדכתיב תחת אשר לא עבדת כו' בשמחה, בעבותים הם המצות, וזהו ע"ד ואם רץ לבך שוב לאחד כי והוא ימשול בך, ועי"ז נעשה בבחי' עד קרנות המזבח שיהי' שולחנו ש"א במקום מזבח. במד"ר נשא פי"א ע"פ יאר ה' פניו אליך, אל ה' ויאר לנו כו' ובזח"ג פ' אמור דצ"ג ע"ב ע"פ לך אמר לבי בקשו פני את פניך ה' אבקש מבואר דקאי על יו"ט, ופי' הרמ"ז וז"ל בדרך פשוטה מצינו לשון מועד בהזמנת הפנים וכמ"ש ביחזקאל כ"א אנה פניך מועדות, ות"י לאן אפך מזמנין, וגם בחגים פני ה' מועדים להראות כמ"ש ולא יראו פני ריקם עכ"ל.

(קיט, קס)

ראש דברך אמת ולעולם כל משפט צדקך, י"ל פי' הפסוק שבתחי' וראשון הוא מדת אמת ואח"כ התגלות לעולם הוא משפט וצדק, ומהו השייכות לת"ש, וגם דיש להבין בכלל מה שאומרי' בר"ה בשמ"ע ודברך מלכנו אמת

לעבוד את ה' על להבא בתורה ובתפילה ובמצות ואז מלביש השמחה בלי גבול במ"ע המצות גבולית ואין אנו מדברים מזה שאין לו שמחה של ישמח ישראל בעושיו רק שמחת הוללות ר"ל וזה אל ה' פי' אל הוא חסד כמאמר חסד אל כל היום יאיר לנו בשעת הרגל שהוא שמחה שאין לה גבול ונתן הכתוב עצה אסרו חג שיקשור וילבישזו השמחה בעבותים שהם המצות שמקראים עבותות האהבה ואיתא כ"ז שבהמ"ק קיים היה מזבח מכפר ועכשיו שולחנו של אדם מכפר וצלה"ז מה ענין שולחן אצל מזבח אך הענין הוא כשהיו מקריבין על המזבח ירד אש מן השמים ואכל את הבשר ונעשה הכל אלקות כך שלחנו של אדם צדיק כשאוכל הוא כמו מזבח שמעלה הדבר אליו ית' ונעשה הכל אחדותו ית' אף בדגת הים כו' כנ"ל שהוא אוכל וזהו עד קרנות המזבח שיגיע השמחה כמו על המזבח שהיא מנסכים ועליו יין והי' מקבל תענוג מזה כך האדם הוא מקבל חיות ותענוג עליון מן המאכל אשר הוא אוכל וזהו כל המענג את החג באכילה ושתי' כו' כנז"ל ודי למבין.

ראש דברך אמת: נעתק מכת"י 1039 קפה.

וקיים לעד, דמשמע שמבקשים שיומשך מדת אמת וקיום לעד, והרי עיקר ענין ר"ה הוא להמשיך לו רצון למלוכה מחדש מצד מדת חסד כידוע הפי' ע"פ זכרון ליום ראשון שהי' אז ע"י כי חפץ חסד ורצון למלוכה מעצמו, וצריך להמשיך מחדש בכל ר"ה בחי' חסד ורצון זה, וא"כ בר"ה צריכי' להמשיך מדת חסד ורחמים (וע"ז נתקנו לומר י"ג מה"ר), ואמת הוא דוקא עפ"י הדין כמארז"ל תור' דכתי' בי' אמת אינו עושה לפמשוה"ד, הרי דמדת אמת אינו רק כ"א עפ"י הדין, והנה כמו"כ י"ל דכתי' ואמת ה' לעולם דמשמע דמדת אמת שייכת לקיום העולם והרי אמת אמר אל יברא [חסר].

(קל, ד)

כי עמך הסליחה למען תורא, לכאורה אינו מובן דנותן טעם לשיסלח כדי שיראו ממנו, והרי הסברא נותנת להפך שאם יתנהג הכל במדה"ר להרבות לסלוח לא יתיירא כ"כ מלחטא דהגם שאמר אחטא ואשוב עכ"פ לא יהי' היראה גדולה כ"כ על החוטא, וכן מבואר בהדיא במד"ר פ' בראשית ס"פ י"ב אמר הקב"ה אם אני בורא את העולם במדה"ר הוי חטויהי סגיאין ועד"ז אמרז"ל כל האומר הקב"ה וותרן יותרו מעיו, ופי' במ"ע ספורנו דהכוונה כאשר יסלח לעדת ישורון ויושיעם ע"ד כימי צאתך מאמ"ץ אראנו נפלאות, אזי יומשך היראה בישראל כמ"ש בקי"ס וירא ישראל כו' ויראו העם את ה', וזהו אם עוונות תשמר י"ה ר"ל מבחי' י"ה לבד שזה ואין השם שלם לא נמשך הסליחה, אלא כי עמך הסליחה פי' עמך היינו בשם שלם היא מדת רחמים גדולים.

קיצור. קושיא בהפסוק והתירוץ שע"י הסליחה יומשך כימי צאתך מאמ"צ כו' ומזה יומשך היראה כמ"ש וירא ישראל כו' וייראו העם.

ב) **והראב"ע** פירש וז"ל הטעם כאשר תסלח לעוני ישמעו חטאים וישובו גם הם ויניחו חטאם, ואם לא תסלח לא ייראוך ויעשו חפצם ככל אות נפשם עכ"ל. וכ"כ אבן יחייא וז"ל וזולת זה אתה חייב לסלוח ועמך

ר"ה הוא להמשיך לו רצון למלוכה: ר"ה טז, א. לד, ב. וראה לקו"ת תבוא מא, ד. דרושים לר"ה נו, ג. ד"ה תקעו תש"א.

תור' דכתי' בי' אמת: ע"ז ד, ב.

אמת אמר אל יברא: ב"ר פ"ח, ה. וראה לקו"ש חט"ז ע' 43.

כי עמך הסליחה: נעתק מכת"י 184 קנב, ב. נמצא ג"כ בכת"י 376 שפה. 1303 לז, ב.

ראוי להיות מדת הסליחה למען תורא כי העבד אשר חטא לאדונו אם ידע היותו רחמן יכנע לפניו וישוב אליו וירחמהו ויסלח לפשעו, ואם ידע היותו אכזרי ומונע הסליחה לא יכנע אליו וכל שכן דפקר טפי וירדפהו ותמיד לילה ויום לא יחשה מלהיות בעוכריו עכ"ל. וזהו ע"ד דאיתא בגמ' פ"ב דחגיגה גבי אחר שלא רצה לשוב משום ששמע שובו בנים שובבים חוץ מאחר, ע"כ נתפקר לגמרי כענין ליזל ולתהני בהאי עלמא, וכיוצא בזה איתא בגיטין דנ"ו סע"ב, וכן איתא במדרש תלים ססי' נ"א שאמר דוד אם תקבלני כל הפושעים משלימין לך ומסתכלים בי ואני עד ומעיד לכל באי עולם שאתה מקבל השבים כו'. ואדמו"ר נ"ע אמר משל ע"ז מי שחייב לבעל חוב סך רב ואין ידו משגת לפרוע המחצה וגם זה בכמה שנים מעט מעט מידי שנה אזי אם בעל חובו יהי' טוב ויקבל זה ממנו אזי ישתדל בכל לב לסלק לו מעט מעד כפי שידו משגת, אבל אם הבע"ח קשה ורוצה שיסלק לו עד גמירא ולא ישאר לעצמו כלום, אזי הלוה יתייאש מזה ולא יסלק לו כלום, כן הוא בענין התשובה וזהו שאומרים בתפילת נעילה ותלמדנו ה' אלקינו להתוודות לפניך למען נחדל מעושק ידינו.

ג) **ורש"י** בתלים פי' כי עמך הסליחה לא נתת רשות לשליח לסלות כמ"ש כי לא ישא לפשעכם בפ' משפטים כ"ג, למען תיורא על זאת שלא יהא אדם בטוח על סליחות אחר מצאתי עכ"ל, וא"כ זהו טעם כפשוטו דפי' כי עמך שהיא מעוכבת מעט על שאין רשות לשום סלוח עליה כ"א עד שיפעול רצון מהקב"ה בכבודו ובעצמו, וע"כ יומשך היראה, ודברי רש"י הם מבוארים בילקוט פ' . . .

ד) **ועד"ז** פי' במד"ר פ' אמור פ"ל גבי ביום הראשון מן הכא חושבנא אמר ר' אחא כי עמך הסליחה מר"ה הסליחה ממתנת אצלך כ"כ למה למען תורא בשביל בשביל ליתן אימתך על בריותך עכ"ל, וכן איתא בקהלת רבה סד"ה לך אכול בשמחה לחמיך, וכ"ה בילקוט בתלים במקומו בשם הפסיקתא הסליחה מופקדת אצלך מר"ה, וזהו ע"ד ג' ספרים נפתחים בר"ה עד בינונים תלוים ועומדים עד יוכ"פ, והיינו שהסליחה מתחלת בר"ה ע' זח"ג פ' שופטים דף ער"ה א' גבי בכסא דסליקת לאתר דאתמר בי' במכוסה ממך כו', שהוא הכתר שמשם מקור הסליחה וכן פי' בזוהר פ' אמור ד"ק ע"ב כי עמך הסליחה ע"ד כי עמך מקו"ח מקור היינו כתר כמ"ש ברע"מ ס"פ בא וכן נת' בכמה דרושים בלקו"ת אך ע"י השופר ממשיכים ממקור ובחי'

אמרז"ל כל האומר הקב"ה וותרן יותרו מעיו: **ב"ק ג, א.**
בילקוט פ': **כ"ה בהכת"י.**
ג' ספרים נפתחים בר"ה: **ר"ה טז, ב.**

ממעמקים למלאות הפגמים בד"ה תקעו בחודש דרוש הראשון ובד"ה והי' ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובד"ה כי כארץ תוציא צמחה כן אד' הוי' יצמיח צדקה כו' אך עכ"ז לא בא הסליחה בפועל עד יוכ"פ וסוף היום מכפר עיין בלקו"ת פ' תצא בביאור ע"פ ולא אבה בסופו בענין ויהפוך ה' אלקיך לך ויש לפרש כי הימים שבין ר"ה ליוכ"פ הוא עד"מ כיומי דחוה"מ, או סוכות שעיקר המקרא קודש ביום ראשון ובשביעי ש"פ כי ביו"ט ראשון שנגלה עליהם ממ"ה ובשביעי ש"פ קרי"ס בשביעי דוקא, כי כל השביעין חביבין, וכמו יום השבת וע"ד נעוץ תחלתן בסופן ועכ"ז גם ימים שבינתיים הם בחי' מקרא קודש רק שאינו יו"ט ממש, וכן בסוכות ראשון ושמיני, ע"ד כנור של שבעה נימין ושל שמונה נימין, וזהו בחי' אז וע' בד"ה למנצח על השמינית, ועד"ז עשרת ימי תשובה שהעיקר ר"ה ויוכ"פ ומ"מ גם הימים שבנתיים נק' ימי תשובה, ועל כל היו"ד ימים נאמר דרשו הוי' בהמצאו כו' אלא שלגבי ר"ה ויוכ"פ שהם תחילתן וסופן אינו כמו הם, עכ"פ לכן מתחיל הסליחה מר"ה והסיום והגמר הוא ביוכ"פ שלימות עשר עומקים דוגמת כנור של יו"ד נימין, ועמ"ש בלקו"ת פ' אחרי סד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש השני מענין עשרת ימי תשובה ובד"ה שבת שבתון הוא לכם בפי' ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחודש דר"ל בכל הימים שבין ר"ה ליוכ"פ וזהו"ע הנסירה להפריד עשר בחי' שבנפש האלקית מנה"ב כו', ואפ"ל מופקדת אצלך היינו שנמשך בכתר דז"א שהוא רצון הנמשך מחו"ב האיר בו הסליחה מע"ק שהוא רעדכ"ר ע' ד"ה ויקהל משה אך אינו מאיר במ' עד שיהי' נסירת כל הע"ס. עוד י"ל פי' מופקדת הנה ראש השנה הוא כמשל הראש שבו נכלל ג"כ חיות כל רמ"ח אבריו הגוף כמ"ש בלק"ת בד"ה והי' ביום ההוא יתקע בשופר גדול פ"א ע"כ גם חיות כל עשי"ת והאור השייך להם כלול שם, וזהו הנק' מופקד וכן בפע"ח שער ראש השנה נזכר לשון פקדון ע"כ גם הסליחה הנמשך מע"ק לז"א מופקד בר"ה עד שנמשך ומתגלה ביוכ"פ שהוא בחי' יום העשור מ', אך נעוץ סופן בתחילתן בו עליית המל' בכתר.

בד"ה תקעו בחודש דרוש הראשון: **דרושים לר"ה נג, ד.**

ובד"ה והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול: **דרושים לר"ה נט, ג.**

ובד"ה כי כארץ תוציא צמחה: **לקו"ת נצבים ג, ב ואילך. ספה"מ תקס"ו ע' שמו ואילך.**

עיין בלקו"ת פ' תצא בביאור ע"פ ולא אבה בסופו: לט, ד.

הימים שבין ר"ה ליוכ"פ הוא עד"מ כיומי דחוה"מ: סי' האריז"ל. **נסמן בלקו"ש ח"כ ע' 555.**

כל השביעין חביבין: **ויקרא רבה פכ"ט, יא.**

וע' בד"ה לנצח על השמינית: **סידור עם דא"ח קלט, א ואילך.**

ועל כל היו"ד ימים נאמר דרשו ה' בהמצאו: **ראה ר"ה יח, א.**

ביוכ"פ שלימות עשר עומקים: **ראה לקו"ת נצבים נג, ב ואילך.**

בלקו"ת פ' אחרי סד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש השני: **אחרי כו, ד.**

ובד"ה שבת שבתון הוא לכם: **לקו"ת דרושים ליוה"כ סח, ד ואילך.**

כמ"ש בלקו"ת בד"ה והיה ביום ההוא יתקע . . פ"א: **דרושים לר"ה נח, א.**

ה) **אדמו״ר** ז״ל פי׳ כי עמך הסליחה הס׳ חזרת הרצון שיהי׳ בחי׳ ורצית בנו ואוהב את יעקב רק אתכם ידעתי משא״כ מתחילה הי׳ הסתלקות הרצון וע״י החזרת הרצון אזי למען תיורא כי היראה באה דוקא מהקירוב משא״כ האהבה היא מרחוק ע׳ בד״ה וידעת היום דרוש השני וע׳ מענין כי עמך הסליחה למען תיורא בלקו״ת בד״ה שובה ישראל דרוש הראשון פ״ד שהיראה הוא ע״י גילוי יו״ד של שם הוי׳ דבי׳ שריא ודחילו, וזהו הנמשך ע״י הסליחה של יג״מ ע״ש, שזהו ויקרא הוי׳ הוי׳ ובהביאור שם בסופו ובד״ה שובה ישראל דרוש השני פ״ד פי׳ למען תיורא נמשך בחי׳ מדת מלכותו ית׳, ולזה ג״כ צ״ל בתחילה כי עמך הסליחה יעו״ש, ופי׳ זה נוטה למש״ל סעיף ויש להעיר לענין הרצון ממ״ש ורצונו כעב מלקוש, וממ״ש במד״ר וישלח פרשה פ׳ בשלשה לשונות של חבה חבב הקב״ה את ישראל בדביקה חשיקה חפיצה כו׳ ע״ש והם נגד נר״ן, ועמ״ש בד״ה משכני אחריך נרוצה בענין בחבלי אדם אמשכם בעבותות האהבה ומ״ש בלקו״ת פ׳ תצא בד״ה ולא אבה בפי׳ כי אהבך הוי׳ אלקיך ובענין כי עזה כמות אהבה, ובענין מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה כו׳, ובהרמ״ז שם ר״פ תרומה בענין מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר ובבה״ז שם ומכ״ז יובן איך שרע ומר בחי׳ הסתלקות הרצון אף בלי עונש וגודל מעלת החזרת הרצון.

(קלב, ב)

אשר נשבע לה׳ נדר לאביר יעקב, בתילי׳ ובמדרש תלה הכתוב נדרים ביעקב, לפי שיעקב פתח בנדר תחלה דכתי׳ וידר יעקב נדר אם יהי׳ אלקים כו׳ ונתן לי לחם כו׳ והיה הוי׳ לי לאלקים, לכך נשבע כו׳ נדר לאביר יעקב. ולהבין ענין הנדרי׳ גם מה שאמר יעקב והי׳ הוי׳ כו׳ משמע שזהו ע״י הנדר דוקא, צ״ל תחלה ענין מדרגת הבע״ת, שארז״ל במקום שבע״ת עומדים צד״ג אין יכולי׳ לעמוד שם, ומצינו ענין התשובה על ר״א בן דרודיא, געה בבכי׳ כו׳ יש קונה עולמו בשעה אחת כו׳, וצ״ל מאיזה מקום הוא ממשיך

ע׳ בד״ה וידעת היום דרוש השני: לקו״ת ואתחנן ח, א.
למש״ל סעיף: כ״ה בהכת״י.
ועמ״ש בד״ה משכני אחריך נרוצה: ראה אוה״ת שה״ש ע׳ ס, סט, עח. אוה״ת שה״ש כרך ג׳ ע׳ תתיח.
ומ״ש בלקו״ת פ׳ תצא בד״ה ולא אבה: תצא לח, ג.
אשר נשבע לה׳: נעתק מכת״י 70 קסב, א.
במקום שבע״ת עומדין: ברכות לד, ב.
התשובה על ר״א בן דרודיא: ע״ז יז, א.

למלא את כל הפגמים, ומאין לו הכח כו', אך בזהר אמרו בע"ת משכין ליה בחיל' יתיר.

והנה באליהו בהר הכרמל כשאמ' אליהו אם ה' האלקי' לכו אחריו ואם הבעל כו', כתי' וירונו ויפלו על פניהם ויאמרו הוי' הוא האלקי' ה' הוא האלקים, ב"פ, וצ"ל מהו ענין ב"פ ה' הוא אלקים, ומהו השייכות לכשחזרו בתשובה. הנה כתי' שמש ומגן הוי' אלקי' פי' שב' שמות ה' אלקי' נמשלו לשמש ומגן, כמו המגן שעל השמש, ענינו כי אור השמש בעצמו אין אנו יכולי' לקבלו מצד ריבוי האור (וכמו בימי אברהם הוציא הקב"ה חמה מנרתקה כו') אך ע"י המגן שהוא נרתק לשמש וכשהשמש מאיר ע"י המגן אזי יכולים לקבלו מצד שהאור מאיר בשינוי המהות, כמו"כ הו"ע ה' ואלקי' כי הוי' פירוש אור א"ס מקור כל ההויות וכשהי' מאיר שם הוי' בעצמו ובמהותו לא היה שום מציאות נברא, כי אינו יכולת לקבל בבחי' נברא ויש (כי מהו גילוי הוי' היינו מ"ד אתה הוי' לבדך, וא"כ הי' רק לבדו ואיך הי' מציאות נברא ויש), וכמו שלע"ל כתיב ונגלה כבוד הוי' ובאו במערות צורים כו' מפני פחד הוי' כו', וכדי שיתהוה מציאות נברא היש (אשר זהו תכלית הבריאה) ע"כ צריך להיות מוסתר ונעלם האור דשם הוי' בשם אלקי', והשם אלקי' הוא המגן המסתיר על הוי' והאור מאיר ע"י בשינוי המהות ואח"כ יכול להיות מציאות היש (ודרך כלל זהו אצילות ובי"ע, הוי' נק' אצי' ומל' דאצי' מקור לבי"ע נק' אלקי' וד"ל). ונמצא שהשם אלקי' הוא המגן. ענין המשל משלי שלמה היינו כשאין התלמיד יכול לקבל גילוי השכל כמו שהוא אומר לו משל שהו"ע דבר זר, ואח"כ עי"ז משיג השכל, כמו"כ הו"ע אלקי' (ולמעלה בעולמות נק' פרסא שבין אצי' לבי"ע כו').

אך באמת צריך לידע כי הוי' הוא האלקי' פי' כולא חד שענין ההסתר דש' אלקי' הוא רק לגבי נבראים המקבלי' אורו ית' אבל לגבי שם הוי' בעצמו כתיב ומבלעדי אין אלקים שאין הסתר לפניו, וגם כי כח הסתר דשם אלקי' נמשך ג"כ משם הוי' וכמו שהמשל שהוא הסתר על השכל, ומי הוא האומרו בעל השכל וע"כ למי הוא הסתר אצל התלמיד המקבל אבל לגבי הרב אין זה הסתר כלל, וזהו כי הוי' אלקים פ"א, שאלקי' הוא ג"כ הוי'. (ולכאורה נ' מסוף מאמר שהפי' כאן ג"כ, שע"י תומ"צ דצדיקי' ממשיכי' להיות גילוי הוי' בש' אלקי' ושיהי' מאיר איזו הארה דעצמות הוי' כו' וזהו כי הוי' הוא האלקי'). ופעם ב' הוי' הוא האלקים, היינו כי לגבי עצמות אוא"ס ב"ה (שלמעלה מהתלבשות) הוי' גופא כאלקי' חשיב, כי כמו שלגבי שם הוי' נק' שם אלקי' המגן המסתיר כמו"כ לגבי אוא"ס ב"ה הוא צמצום גדול להיות ממנו גילוי

בחיל' יתיר: זח"א קכט, ב (ובחילא סגי).
הוציא הקב"ה חמה מנרתקה: נדרים ח, ב.

הוי' וזהו יו"ד צמצום כו' ונק' אלקי' כו', וזהו פעם ב' הוי' אלקי' היינו כשמאיר אוא"ס ב"ה בשם הוי' נק' הוי' אלקי' כו', וזהו שנאמ' זה בהר הכרמל כשחזרו בתשובה וכדי למלא כל הפגמי' נצרך להמשיך מעצמות אוא"ס ב"ה בשם הוי' וזהו כי הוי' הוא האלקי' פ"ב. וע"ז אמרו בע"ת משכין ליה בחיל' יתיר וכמו ר"א בן דרודי' געה כו' שעי"ז המשיכו מעצמות אוא"ס ב"ה הסוכ"ע למלא כל הפגמי'.

והנה גבי נדרי' כתיב ג"כ וידר יעקב כו' והי' הוי' לאלקי' כו', והיינו שע"י נדרים המשיך יעקב מעצמות אוא"ס בשם הוי' עד שהוי' נעשה כאלקי' לגבי אוא"ס ב"ה, וזהו לאתבא צדיקיא בתיובתא שבצדיקי' יש ג"כ בחי' זו דבע"ת, וענין נדרי' היינו ג"כ שפלות על עוצם ריחוקו מא"ס ב"ה עד שהצורים גשמיי' למעלה במדרגה הימנו כו' וע"כ הריני נודר כו', וזהו ג"כ ענין מרירות כו' בחיל' יתיר. וזהו וידבר משה אל ראשי המטות לאמור זה הדבר, שע"י לימוד התורה בבחי' לאמר מה שכבר נאמרה ודברי שמתי כו', יהי' בזה גילוי שם הוי' בעצמו בלי שם אלקי' יחו"ע שנק' זה משה נתנבא בזה זהו דוקא ע"י איש כי ידור נדר להוי' שע"י נדרי' ממשיך גילוי עצמות אוא"ס ב"ה בשם הוי' וזהו להוי', ועי"ז ממילא יהי' הוי' בבחי' אלקי' כו' (והש' אלקים לא יהי' בבחי' מגן כי לא יכיל אור הגדול הזה).

ובנפש נקרא בחי' זו ביטול במציאות ממש יחו"ת כמו יחו"ע בי"ע כמו אצי', כי צדיקי' ע"י תורתם ממשיכי' שיהי' גילוי בשם אלקי' היינו שלא יהי' השם אלקי' בבחי' מגן כו', המשכת אצי' בבי"ע ולא בי"ע כמו אצי', אבל עכ"פ ע"י שם אלקי' דוקא, ובנפש בחי' ביטול היש לאין.

(קמה, ב)

בעש"ת שנת תקצ"ה

בכל יום אברכך ואהללה שמך לעולם ועד, הנה נודע בענין ברכה והודאה שהברכה הוא המשכה מהעלם אל הגילוי כמ"ש ברוך אתה ה' אלקי מן העולם ועד העולם (וכמו שנדפס בקצת סידורים הפי' בלע"ז ברוך גיבענשט)

בכל יום אברכך: נעתק מכת"י 755 קמט, א.
ברכה והודאה: ראה אוה"ת נ"ך ע' תתקנט.

כי לכאורה אינו מובן איך שייך לשון ברכה עליו ית' שנאמר בו לא שניתי ואין לו תחלה וחכמה כו' אבל הענין שפי' ברכה הוא ענין המשכה וזהו מן העולם ועד העולם מעלמא דאתכסי' לעלמא דאתגליא וזהו שאומרים ברוך אתה לנוכח כלומר מהותו ועצמותו ית' שאינו מושג אפי' בעולמות עליונים ית' ויומשך בבחי' גילוי הגם שעפ"י הקבלה פי' אתה היינו בחי' אותיות מא' ועד תי"ו והם הם ה"ג שמפרידות ההבל ומחלקות האותיות מ"מ אין מקרא יוצא ג"כ מידי פשוטו ועפ"י פי' הפשוט אתה רומז למהו"ע ית' והוא שית' ויומשך אל הגילוי והיינו ע"י מעשה האדם בעוה"ז דוקא באתכפייא ואתהפכא שמקדש א"ע וכופה את יצרו ומעביר על מדותיו עי"ז מתעורר ג"כ למעלה בחי' סילוק והעברת הצמצום הראשון המעלים ומסתיר הארתו ית' להיות נמשך רק הארה מצומצמת וע"י העברה וסילוק זה ממילא מתגלה אורו ית' וזהו ענין הברכה ופי' בכל יום אברכך הוא כי הימים שנותנים לאדם הם במספר לפי שיעור ההמשכות שצריך להמשיך מהעלם אל הגילוי כי מדי יום ביומו הוא ממשיך מחדש וזהו שצריך לקיים מאה ברכות בכל יום וכמארז"ל ע"פ מה ה' אלקיך שואל מעמך א"ת מה אלא מאה כי המאה ברכות שהם המשכות הוא ע"י מה בחי' ביטול אתכפיא ואתהפכא כנ"ל, והנה דוד המלך ע"ה שהי' כלל נש"י כמ"ש אם קטן אתה בעיניך ראש אלופי אתה כו' אמר זה בעד כל הנשמות בכל יום אברכך מהו"ע ית' ממש מהעלם לגילוי ואח"כ ואהללה שמך מלשון בהילו בחי' הארה והתגלות ואין זה אלא מבחי' שמך שמו הגדול אורו וזיו ית' הוא שיכול להתגלות כענין נהנין מזיו השכינה שלהיות נהנים בבחי' תענוג ממש ע"י השגתם אינו אלא מזיו בלבד שהוא הארתו ית' אבל מהו"ע ית' למעלה מעלה מהיות נתפסת בכלי הנבראים להיות נהנים ממנו בבחי' הניי' ממש אלא שהוא ע"ד מארז"ל היום לעשותם בבחי' ביטול לגמרי מכל וכל וזהו בחי' קיבל השכר שהוא מה שמושג בבחי' השגה והניי' והיינו מזיו בלבד וזהו ואהללה שמך לע"ו ע"ד שאומרים משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול, והענין כי יש ב' מדריגות בבחי' עילוי אחר עילוי לאין קץ ותכלית כמו שיש ג"ע התחתון ואח"כ ג"ע העליון והוא למעלה במדריגה הרבה מבחי' ג"ע התחתון ע"ד שיש נהר דינור המפסיק ביניהם שכל העולה מזה לזה צריך לטבול בו בכדי לישכוח על אותו הענג שבג"ע התחתון שלא יבלבלו וימנעהו כו' וכן גם למעלה מעלה ויש ג"כ ריבוי מדריגות בעלוי אחר עלוי והכל רק בשמו וזיו ית' אבל עצמותו ית'

ברכה הוא המשכה: ראה לקו"ת ראה יט, א. ובכ"מ. וראה לקו"ש ח"י ע' 38 ובהנסמן בהערה 9 שם.

מעלמא דאתכסי' לעלמא דאתגליא: זח"א קנח, ב.

אין מקרא יוצא מידי פשוטו: שבת סג, א.

א"ת מה אלא מאה: ברכות מג, ב.

היום לעשותם: עירובין כב, א. ע"ז ג, א.

נהר דינור המפסיק ביניהם: זח"ב ריא, ב. ראה סה"מ אתהלך ע' ק.

למעלה מעלה מהיות נתפס בכלי הנבראים שיהי׳ נהנים ומתענגים בו לגמרי אלא רק בבחי׳ ביטול היום לעשותם וזהו ואברכך שתומשך בחי׳ זו ותתגלה ובחי׳ זו נק׳ חתן ע״ש הירידה והמשכה וז״ש מארז״ל כל המשמח את החתן זוכה לתו׳ שנתנה בה׳ קולות כי שמחת חתן הוא ענין המשכה הנ״ל מן ההעלם אל הגילוי ויש בזה ה׳ קולות שהם ה׳ המשכות כי כל המשכה נק׳ קול כמשל קול הגשמי שמחבר מו״ד ומוציא העלם המחשבה לידי גילוי בדיבור כו׳, וביאור ה׳ קולות בפרטות הקול וההמשכה הא׳ הוא להיות התהוות בחי׳ חכ׳ מלמעלה מהחכ׳ כי הגם דאתמר בו בחכמתו ית׳ חכים ולא בחכמה ידיעא שאינו בערך וסוג בחי׳ חכ׳ ידיעא דבי״ע מ״מ לגבי אור א״ס ב״ה שלמעלה מהחכ׳ אינו ערך כלל וצ״ל המשכה מבחי׳ או׳ א״ס הנק׳ שמו הגדול כנ״ל להיות התהוות החכ׳ וזהו הקול הראשון שבתו׳ כי אורייתא מחכ׳ נפקת כנודע אך הנה נודע שגופי התורה הן הן מדותיו ית׳ חג״ת שמהם נמשכים כל גופי הפסקים וההלכות שבתורה הכשר ומותר וטהור נמשך מבחי׳ חסד והפסול ואסור וטמא מבחי׳ גבור׳ והת״ת הוא הממוצע כו׳ אך אעפ״כ אורייתא מחכ׳ נפקת שהחכ׳ נמשכת ומתלבשת להיות מוחין למדות והם הטעמים של הפסקים מפני מה אסור ומותר שהן מוחין דחו״ג כו׳ והנה המשכה זו דחכ׳ שתומשך להתלבש במדות נק׳ ג״כ קול והוא הקול השני שבתורה ואח״כ המשכה ממדות למח׳ כמשל באדם שהטיית המדות שבלב אם לחסד אם לדין עולה אח״כ במח׳ להרהר בהו כו׳ (שם הוא גמר התחברות של מדה זו כמ״ש במ״א ע״פ אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה כו׳ שבמדת אין התבררות עדיין בשלימות כמשל באדם שיכול להיות שיחפוץ לאיזה דבר בדמיונו שהוא לש״ש כגון דירה נאה להרחיב דעת כו׳ ואעפ״כ יהי׳ בזה גם תערובות רע להניית גופו אבל כשהמדה הזאת עולה במחשבה שיחשוב להוציאה מכוח אל הפועל אז יכול לברר רק מה שהוא לש״ש ולהרחיק הרע מעליו) וזהו בחי׳ קול ואח״כ המשכה ממח׳ לדיבור כי מתניתין מלכתא כמלך הגוזר אומר ויקים שאיננו כ״א כשנשמע ממוצע שפתו בדיבור דוקא דבר מלך הוא השלטון משא״כ מחשבתו לא תפעל כלום ואפי׳ יחשוב היפך ממה שמדבר אין לקיים אלא דיבורו כו׳ וכך למעלה עיקר גילוי דבר ה׳ זו ההלכה הוא בבחי׳ דיבור העליון וההמשכה שממחשבה עילאה לדיבור נק׳ ג״כ קול והוא הקול הרביעי אך עוד צ״ל המשכה מדיבור למעשה כי הגם שדבר מלך שלטון מ״מ הא אשכחן בש״ס דאין למידין לעשות מעשה מהלכה דלמא להלכה אמרה ולא למעשה אבל מעשה רב וזהו בחי׳ הקול החמשי והנה כל ההמשכות הוא ע״י אתכפיא ואתהפכא כל חד לפום שיעורא דילי׳ יכול להמשיך כי בעל עסק כשכופה מעט יצרו לפי ערך הוא ג״כ ממשיך ואדרבה מצינו שעיקר קיום הבהמ״ק הוא ע״י עבודת ההמון שהרי גם כשנחרב מחמת חטא שחטא היו כמה תנאים גדולי העולם רשב״י ור״ע עם כ״ד אלף תלמידים ולא נתקיים מחמת חטא ההמון כו׳ כי הם דוקא המעמידים אותו כי עיקר ענין בהמ״ק

כל המשמח את החתן זוכה לתורה: ברכות ה, ב.

שהוא גילוי השכינה לכלל ישראל שייך להם שהרי גדולי העולם גם הגלות אין מסתיר להם) וכמ"ש היכל ה' המה ובחי' זו נק' עבודה כלשון עובד אלקים כי עבודה הוא תיקון דבר מה כמו עורות עבודים שמעבדים ומתקנים כו' וכך הוא ענין עובד אלקים שמתקן את ההעלם וההסתר דשם אלקים שיתגלה אלקותו ית' למטה והיינו ע"י אתכפיא ואתהפכא בכל דבר בלימוד יותר מכדי רגילותו כמארז"ל אינו דומה שונה פרקו לק' פעמים ואחד כו' שבפעם זו היתרה נק' עובד אלקים וכמ"ש בלק"א, ועפ"ז יובן מ"ש ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור דלכאורה אינו מובן שה' אלקים עשה להם כתנות עור והלא מלאכה בזויה היא עושה ויצטרך להזכיר ע"ז שני שמות ה' אלקים כו' אך הענין כי הנה יניקת החיצונים הוא ע"י העור כי הנה עיקר יניקתם הוא מן השערות כמ"ש בגלות כרחל לפני גוזזי' נאלמה רחל זו השכינה וגוזזי' הם הע' שרים היונקים מן בחי' השערות העליונים אך בגלות שהשכינה בגלות אצלם כמארז"ל גלו לאדום כו' והם יש ודבר בפ"ע כמאמר שר של מצרים לי יאורי כו' ידינו רמה כו' נק' בשם גוזזים עד"מ כאלו חתכו השערות ממקורם לגמרי ונפרדו אבל גם בתמידות יונקים מן השערות ועיקר צמיחת השערות הוא ע"י העור שיש בו גומות שבהם השערות צומחות מן הבשר משא"כ אם לא הי' הנקבים האלו לא הי' יכולים להצמיח (ואולי הי' היניקה ביותר לפי שלא הי' נקבים קטנים) וכדאיתא בפ' העור והרוטב נקב שאין הדיו עובר עליו כו' אך ענין עיבוד העורות הוא לתקן ולברר, כידוע ולכן נאמר ויעש ה' אלקים שני שמות היינו לאדם עשה שם הוי' ולאשתו שם אלקים כי אלמלא עוזרו כו' וחנוך הי' תופר מנעלים דהיינו לאחר שכבר נעבדו העורות ע"י כתנות עור דאדם וחוה תפר מהם מנעלים בחי' יחודים כו'.

(קמח, א)

הללוי' הללו את ה' מן השמים הללוהו במרומים. הנה ארז"ל שבת דקי"ח ע"ב אמר ר' יוסי יהי חלקי מגומרי הלל בכ"י, איני והאמר מר הקורא הלל בכ"י ה"ז מחרף כו', כי קאמרינן בפסוקי דזמרא, ופי' רש"י שמזמור הללוי' הללו את ה' מן השמים ומזמור הללוי' הללו אל בקדשו הם עיקר פסוד"ז [ובזח"ב פקודי דרל"ב א' ת"ח תושבחתא דא אמר דוד לקבל רזא דשמא קדישא דאיהו כללא דתושבחתא דכולא ואינון דא (היינו הללו את ה' מן השמים) ותושבחתא בתראה דכתיב הללו אל בקדשו, אבל דא הוה על

הללוי' הללו: נעתק מכת"י 557 שיט, א.

על עשר מינים (פי׳ הם ע״ס הנרמזים בהללו אל בקדשו) ודא הוה על שבעה מינים (פי׳ ז״ק הנרמזי׳ בהללו את ה׳ מן השמים)] והיינו מפני כי במזמור הללוי׳ הללו את הוי׳ מן השמים נחשב כל בחי׳ שמים וארץ כו׳, וכמ״ש בסידור האריז״ל הללוי׳ הללו את הוי׳ מן השמים אצי׳ הללוהו במרומים בריאה מלאכיו יצירה צבאיו עשי׳ הללוהו שמש וירח בחי׳ התכללות עשי׳ ביצי׳ כוכבי אור התכללות יצי׳ בבריאה שמי השמים בריאה באצי׳ והמים אשר מעל השמים אצי׳ בעצמיות המאציל כו׳, ואח״כ קחשיב הללו את ה׳ מן הארץ תנינים כו׳ אש יסוד האש ברד שלג וקיטור יסוד המים רוח סערה עושה דברו יסוד הרוח ההרים וכל גבעות בחי׳ דומם עץ פרי כו׳ בחי׳ צומח החי׳ וכל בהמה בחי׳ חי הבלתי מדבר מלכי ארץ כו׳ בחי׳ מדבר, ומסיים הודו על ארץ ושמים וירם קרן לעמו כו׳ לבנ״י עם קרובו. ולהבין פי׳ וענין וירם קרן, וגם להבין פרטיות הנ״ל, הנה פסד״ז הוא הקדמה לבוא לבחי׳ ק״ש ובק״ש אומרים שמע ישראל ה׳ אלקינו ה׳ אחד ונאמר שמע ישראל דוקא לפי שישראל עם קרובו [וכמשארז״ל במד״ר ואתחנן פ״ב ע״פ אשר לו אלקים קרובים אליו אשר לו גוי קרוב אין כתיב כאן, אלא אשר לו אלקים קרובים אליו והיינו כי ישראל הוא בחי׳ כי שרית עם אלקים והם קרובים ודבוקים לבחי׳ שם הוי׳, וכמ״ש ואתם הדבקים בהוי׳ אלקיכם, שלזה נק׳ עם קרובו היינו לבחי׳ שם הוי׳ שהזכיר תחלה יהללו את שם הוי׳ כו׳, ע׳ בלק״ת שלח בד״ה בפ׳ נסכים בסוף סי׳ ב׳ כמש״כ], והנה בענין ה׳ אחד צ״ל מפני מה לא נאמר יחיד שמורה יותר על אחדות כי אחד יש גם אחד המנוי שיש שני ושלישי אבל יחיד מורה על אחדות יותר, ובאמת בב״ש אנו אומרים יחיד חי העולמים מלך ובישתבח אנו אומרים מלך יחיד חי העולמים ומפני מה בק״ש נאמר אחד דוקא, אך הענין הוא דהנה יחיד מורה על אוא״ס שלמעלה מבחי׳ סוכ״ע וממכ״ע אשר אני ה׳ לא שניתי ואתה הוא קודם שנברא ואתה הוא לאחר שנברא, משא״כ אחד מורה על בחי׳ המהווה ז׳ רקיעים וארץ וד׳ רוחות כי חי״ת שבתיבת אחד מורה על ז׳ רקיעים וארץ ולמעלה הוא בחי׳ ז׳ מדות לך הוי׳ הגדולה וד׳ רומז לד׳ רוחות העולם והאלף הוא בחי׳ אלופו ש״ע המהוה ומחיה הז׳ רקיעים והארץ והד׳ רוחות, והיינו שאע״פ שנתהוו ז׳ רקיעים וארץ וד׳ רוחות אעפ״כ הם בטלים לאוא״ס ב״ה ולכן אומרים אחד דוקא [וזהו מ״ש יש אחד ואין שני לו פי׳ הגם כי אחד יש גם אחד המנוי כמו יום אחד, אבל יש אחד שאין שני לו כלל, וע׳ מזה בד״ה הגידה לי שאהבה נפשי (ד״ב)].

ב) **וביאור** הענין דהנה אנו מבקשים הבט משמים וראה וכתיב השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך ישראל [וכמו״כ בתפלת שלמה המלך נאמר כמ״פ ואתה תשמע השמים מ״א ח׳], וצ״ל מהו הבקשה מן השמים דוקא, אך הענין הוא דהנה שמים הוא בחי׳ אש ומים אש הוא בחי׳

אחד מורה על ז׳ רקיעים: ראה שו״ע אדה״ז הל׳ ק״ש סס״א, ס״ח.

גבורה בחי' העלאה מלמטה למעלה ומים יורדין מגבוה לנמוך שהוא בחי' חסד שמלמעלה למטה, ומדת הת"ת מחבר חו"ג כנודע וזהו בחי' שמים שהוא כללות המדות ז"א דאצי' ולכן בתיבת שמים יש תיבת מים בשלימות אבל מתיבת אש אין בו רק אות השין בלבד והיינו מפני כי ז"א רובו חסדים כו' וכמ"ש זכר חסדו [וגם מים בחי' חסד הוא בחי' יומם דאזיל עם כולהו יומין כמ"ש בזהר, ועמ"ש מזה בלק"ת בד"ה מצה זו], וזהו הבקשה הבט משמים והשקיפה כו' מן השמים דוקא כי כשנמשך במדות אז ואוהב את יעקב ואת עשו שנאתי כי מצד המדות הנה אהבה היא פנימיות החסד והשנאה היא בחי' הגבורה ולכן כשנמשך במדות אזי ואוהב את יעקב, אבל בגלותא הנה אמרו בזהר קוב"ה בגלותא סליק לעילא לעילא דהיינו לבחי' יחיד שלאו מכל אינון מדות כלל שגם החכמה כעשי' גשמיות נחשבת לפניו וכ"ש בחי' המדות אשר שם כחשכה כאורה ואם צדקת מה תתן לו לכן מצד זה נמשך הגלות שמצד בחי' זו יכול להיות נמשך השפע לאו"ה כו' [כי הנה כתיב רם על כל גוים הוי' שאו"ה מקבלים חיות מצד רוממות ה' והתנשאותו בעצמותו כביכול שהוא מצד עצמותו ומהותו רם ונשא מגדר עלמין עליונים ותחתונים ואין להם יחוס ושייכות אליו כלל ומזה נמשך ממשלת האו"ה על ישראל בזמן הגלות גוים מרקדין בהיכלו כו', כי שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך שאינו תופס מקום כלל, וכך כל העולמות עליונים ותחתונים כולא כלא ממש חשיבי קמי קוב"ה, וכדכתי' כי נשגב שמו לבדו (שגם בחי' נשגב סוכ"ע הוא ג"כ מבחי' שמו כו') רק הודו וזיו והארתו על ארץ ושמים, וזהו כד סליק קוב"ה לעילא, וע' מזה בתו"א בד"ה כי עמך מקו"ח], ולכן הבקשה הבט משמים דוקא שכאשר נמשך בבחי' מדות אז ואוהב את יעקב כו', וזהו ענין הללו את ה' מן השמים ששמים הוא בחי' מדות והללו מן השמים הוא בחי' ביטול המדות לאוא"ס ב"ה שלאו מכל אינון מדות וע"י העלאה זו נמשך אח"כ בזו' המשכות אוא"ס ב"ה.

ג) **והענין** הוא דהנה כתיב לך ה' הגדולה כו' כי כל בשמים ובארץ הנה לך וכל הוא בחי' א' רק שלך הוא בחי' העלאה מלמטה למעלה וכל הוא בחי' המשכה מלמעלה למטה, והנה לך הוא גימ' נו"ן שהוא בחי' חמשים שע"ב שנבראו בעולם, ופי' שערי בינה כי כדי שיתהוו המדות מן השכל זהו ע"י שערים שהוא בחי' ההטי' במוח אל המדה שעיקר המדה הוא בלב, אמנם

יומם דאזיל עם כולהו יומין כמ"ש בזהר: ראה זח"ג קג, א־ב. קצב, א. הל' "יומא דאזיל" מובא בע"ח שכ"ה דרוש ב. פע"ח ש' חה"ס פ"א. ש' מאמרי רשב"י פ' יתרו, תרומה ואמור (וממ"ש שם יש להעיר למ"ש בלקו"ת דברים עו, ב. עיי"ש) ועוד (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תש"ח ע' 144). וראה מים רבים תרל"ו פמ"ו.

ועמ"ש מזה בלק"ת בד"ה מצה זו: צו יב, ב.

שאו"ה מקבלים חיות: ראה גם תו"א לד, ב.

גוים מרקדין בהיכלו: סוף מכות.

בתו"א בד"ה כי עמך מקו"ח: לד, ד.

בעת שמתבונן בשכלו שכך טוב לפניו נעשה הטי' בשכלו כן וזהו בחי' השער שע"י השער הזה נעשית המדה אח"כ בלב ומספר מ"ט שע"ב הוא כי ז' מדות וכ"א כלול מז' הם מ"ט ושער הנו"ן הוא עצם הבינה וזהו לך ה' הגדולה שהעלאת המדות הוא ג"כ ע"י השערים כי השער משמש כניסה ויציאה וכשם שהתהוות המדה הוא ע"י השער כמו"כ עליית המדה הוא ג"כ ע"י השער, וזהו לך ה' הגדולה שהוא בחי' ביטול המדות לבחי' אוא"ס שלאו מכל אינון מדות שאע"פ שמדת הגדולה הוא בחי' גבוה שע"י הוא הנהגת העולמות [כמארז"ל לך ה' הגדולה זו מע"ב] אעפ"כ היא בטילה לך ועלייתם הוא ע"י נש"ב, וזהו כגוונא דאינון מתייחדין לעילא באחד פי' דאינון קאי על המדות שמתייחדים לעילא דהיינו בחי' ביטול ועלייתם לעילא דהיינו בבחי' בינה ע"י הנש"ב וזהו ג"כ מאמר השבטים ליעקב כשם שאין בלבך אלא אחד כי יעקב ויצחק גימ' שמים והיינו מפני שיעקב הוא בחי' מדת הת"ת שמחבר בחי' יצחק ואברהם שהוא בחי' שמים כנ"ל שהשמים הוא בחי' מדות, ופי' בלבך אלא אחד שהוא בחי' ביטול השמים בחי' מדות לאוא"ס ב"ה שלאו מכל אינון מדות שזהו בחי' אחד כנ"ל שהז' רקיעים והארץ בטלים לבחי' אלף ולמעלה הוא בחי' ביטול הז' מדות לאוא"ס שלאו מכל מדות שמתייחדין לעילא כו', ועי"ז נעשה כי כל בשמים ובארץ שנמשך בחי' כל שהוא בחי' הכלליות בשמים ובארץ, ופי' כל הוא ע"ד מ"ש אמרו אליו כל תשא עון, פי' לפי שאתה כל וכלליות הכל דהיינו בחי' א"ס ב"ה הסוכ"ע שלמעלה מהחכמה, כי מחכמה ולמטה יש התחלקות לפרטיות חכמה ומדות, אבל למעלה מן החכמה אין שום התחלקות, ולכן תשא עון כמ"ש בלק"ת בד"ה שובה השני, וכמו"כ ע"י ההעלאה בבחי' לך הוי' ביטול המדות לבחי' אוא"ס שלאו מכל אינון מדות כו' עי"ז נמשך בחי' כל בחי' הכלליות בשמים ובארץ וכמו"כ ע"י בחי' הללו מן השמים נמשך שיהי' הללוהו במרומים ובמלאכיו וצבאיו שהוא בחי' בי"ע כמשי"ת, וע"ד שאמרו השבטים ליעקב כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבינו אלא אחד ופי' מה שאין בלבינו אלא אחד נמשך מבחי' מה שאין בלבך אלא אחד כו', כי ע"י ההעלאה מה שאין בלבך אלא אחד עי"ז נמשך שיהי' גם בלבינו בחי' אחד שע"י ההעלאה בחי' לך הוי' ביטול המדות לבחי' שלאו מכל אינון מדות עי"ז נמשך כי כל בחי' הכלליות בשמים ובארץ.

ד) **וזהו** ע"ד מי עלה שמים וירד, ופי' בזהר ששמים עולה לבחי' מי וא"כ בחי' מי הוא למעלה מבחי' שמים והיינו כמ"ש מי יתן והי' לבבם זה ליראה אותי כל הימים, וארז"ל הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים שאינו

לך ה' הגדולה זו מע"ב: ברכות נח, א. וראה לקו"ת במדבר יב, ד.
כגוונא דאינון מתייחדין לעילא באחד: זח"ב קלה, א.
כשם שאין בלבך אלא אחד: פסחים נו, א.
יעקב בחי' ת"ת: ראה זח"א קנז, ב. זח"ב רעו, א. זח"ג שב, א.
כמ"ש בלק"ת בד"ה שובה השני: ראה דרושים לש"ש סז, ד.
הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים: ברכות לג, ב. זח"א נט, א.

בידי שמים, ולכאורה הלא דהע"ה ביקש יחד לבבי ליראה את שמך וכמו"כ אנו מבקשים ויחד לבבינו ליראה, אך הענין דבחי' יראת שמים אינו בידי שמים כ"א הוא תלוי בבחי' מי שלמעלה מבחי' שמים, שבחי' מי הוא בחי' שאינו מושג כלל וכמ"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, אל"ה הוא ו"ק ופ"ו גימט' אל"ה, אבל מי הוא בחי' שאינו מושג כלל, וזהו מי יתן מציון ישועת ישראל כו' מי יתן טהור מטמא, ובבחי' מי זה תלוי ענין יראת שמים כי אם הי' תלוי ענין יראת שמים בבחי' שמים לא הי' הבחירה חפשית שהי' מכריח את הבחירה אבל כשתלוי בבחי' מי אין הידיעה מכריח את הבחירה כו' [וע' בת"א בד"ה ארדה נא, שבחי' ד"ת שמתלבש בכלים דע"ס דאבי"ע ולכן ידיעה זו היא ע"י בחי' עיני ה' שהם הכלים והמדות שעי"ז נמשך ההתפעלות שכר ועונש שהפגם מגיע בהכלים דוקא, משא"כ ע"י הידיעה שבדעת עליון שלא ע"י הכלים דע"ס אע"פ שהכל גלוי וידוע לא נמשך מזה התפעלות כו' ותדע שכן הוא מענין ידיעה ובחירה שאין הידיעה שהשי"ת יודע שזה יהי' צדיק או רשע מכרחת את הבחירה כלל, ואיך הוא אלא לפי שידיעה זו שהשי"ת יודע הכל מקודם אשר עדיין לא נעשה זהו בבחי' דעת עליון שלא ע"י הכלים דע"ס כו', ולהיות ד"ע זה בחי' מקיף אינו מכריח את הבחירה שאין האדם מתפעל מזה כמו שלא נמשך מדעת זה התפעלות אפי' במדות עליונות חו"ג להיות מזה שכר ועונש, ושיהי' שכר ועונש זהו ע"י ד"ת שע"י הכלים כו'], ולפי פי' הזהר הנ"ל מי עלה שמים ששמים עולים לבחי' מי היינו כמו לך ה' הגדולה ביטול המדות לבחי' אור א"ס שלאו מכל אינון מדות כו' ועי"ז נעשה אח"כ וירד ע"ד כי כל בשמים ובארץ, וזהו מ"ש אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים, שלכאורה אות יו"ד שבתיבת היושבי מיותר דהל"ל היושב בשמים, אך הנה יו"ד זה הוא בחי' ההמשכה שנמשך בשמים ובארץ הנעשה ע"י עלית וביטול בחי' שמים לבחי' אוא"ס שלאו מכל אינון מדות כו', וזהו שמבחי' הללו מן השמים נעשה אח"כ הללוהו במרומים שהוא בחי' בריאה, כנודע ההפרש בין שמים למרום שמרום אינו עצם השמים כ"א מה שנראה לנו גוון השמים שבאמת אינו בחי' השמים עצמם כי השמים לעוצם רוממותו אינו נראה לנו כלל ומה שנראה לנו הוא רק מה שנעשה באויר מגוון השמים וזהו הנק' מרום ולמעלה הוא בחי' עולם הבריאה, הללוהו כל מלאכיו הוא בחי' היצי' כי מלאכים הם בחי' שלוחי ההשפעה והם המלאכים דיצי' כמ"ש אלף אלפים ישמשוני' ורבוי רבבן קדמוהי יקומון פי' אלף אלפים ישמשוני' הוא בחי' המלאכים דיצי' שהם שלוחים אבל בחי' ריבוי רבבן קדמוהי יקומון הם אינם שלוחים כי הם בעולם הבריאה שהם למעלה מבחי' השפעה כי בורא חשך כתיב שעולם הבריאה נק' בשם חושך שהוא בחי' העלם שלמעלה מבחי' השפעה כו' ויצי' נק' אור כו', הללוהו כל צבאיו הם מלאכים דעשי' שנק' צבאיו ע"ש כי ע"י נעשה הרצון עליון כי צבאיו הוא ל' רצון שעושים צביוני בעולם, פי' שעושים רצונו, הללוהו שמש וירח

[וע' בת"א בד"ה ארדה נא: טו, א.

הוא בחי׳ התכללות עשי׳ ביצי׳ ונקראים יצי׳ ועשי׳ בשם שמש וירח לפי ששמש הוא בחי׳ ז״א וירח הוא בחי׳ מל׳ וז״א מקננא ביצי׳ ומ׳ בעשיי׳, הללוהו כל כוכבי אור הוא בחי׳ התכללות יצי׳ בבריאה ונק׳ בריאה ע״ש כוכבי אור לפי שהכוכבים הם ברקיע תמינאה שהוא בינה אימא עילאה ואימא עילאה מקננא בבריאה כו׳ כנודע, ואח״כ כתיב יהללו שם הוי׳ כי הוא צוה ונבראו, פי׳ נבראו ממילא כי אע״פ שנאמר בראשית ברא אלקים שהבריאה היא משם אלקים אך זהו ברא לנוכח שהוא בחי׳ כח הפועל בנפעל אבל עיקר הבריאה הוא משם הוי׳ רק שהוא ע״ד בחי׳ ונבראו ממילא בלתי התלבשות ע״ד מי שאמר והי׳ העולם כו׳, ויעמידם לעד לעולם שבחי׳ אלו הוא רק בחי׳ עמידה ועכ״ז יש בזה ג״כ הגדלה ורבוי וכמשי״ת אי״ה.

ה) **הללו** את ה׳ מן הארץ כו׳ אש כו׳ קחשיב בכאן ד׳ יסודות ארמ״ע וד׳ מדרגות דצח״מ ומסיים הודו על ארץ ושמים וירם קרן לעמו כו׳ לבנ״י עם קרובו, פי׳ הודו על ארץ ושמים בתחלה ארץ ואח״כ שמים מפני כי מבחי׳ זו שמים מקבל מארץ כי הודו קאי על התורה שזהו שביקשו המלאכים תנה הודך על השמים שביקשו שיתן להם התורה ולא ניתן להם כ״א על הארץ ולכן בחי׳ זו מקבלים שמים דהיינו המלאכים מארץ דהיינו מנשמות וזהו כמ״ש היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני, פי׳ היושבת בגנים קאי על הנשמות היושבים בג״ע חברים מקשיבים לקולך קאי על מלאכי השרת שמקשיבים לשמוע מהם דברי תורה לכן בבחי׳ זו מקבלים שמים מארץ כו׳, וירם קרן לעמו, הנה כתיב יראו את ה׳ קדושיו כי אין מחסור ליראיו וצ״ל מהו קדושיו דוקא הלא כתיב יראו מה׳ כל הארץ אך יראו מה׳ ליראיו וצ״ל מהו קדושיו דוקא הלא כתיב ייראו מה׳ כל הארץ אך ייראו מה׳ כל הארץ זהו מהוי׳ היינו בחי׳ יראה תתאה, אבל את הוי׳ הוא קדושיו דוקא, כי פי׳ את הוי׳ שיהי׳ בטל וטפל לבחי׳ שם הוי׳, ופי׳ את הוא בחי׳ אותיות מא׳ ועד תי״ו, כמ״ש במ״א בד״ה וירא ישראל את היד הגדולה (תרח״י), זהו קדושיו דוקא היינו ע״י מעשה המצות שמברכין עליהם אקב״ו, פי׳ וצונו יש בו ב׳ פירושים הא׳ לשון ציווי והב׳ לשון צוותא וחיבור כי בחי׳ בריאת העולמות הוא רק מהארה בעלמא אבל ע״י המצות נעשה צוותא וחיבור עם עצמיות אוא״ס ב״ה, וזהו כי אין מחסור ליראיו הנה אין הוא בחי׳ שאינו מושג כלל שהוא למעלה מבחי׳ סדר השתלשלות שסדר השתלשלות הוא מבחי׳ החכמה ואילך אבל אי״ן הוא למעלה מן החכ׳ וכמ״ש והחכמה מאין תמצא

ז״א מקננא ביצי׳: ראה ע״ח שער סדר אבי״ע (שמ״ז) פ״ג. שער דרושי אבי״ע (שמ״ב) פי״ג.

כמ״ש במ״א בד״ה וירא ישראל את היד הגדולה (תרח״י): ראה אוה״ת בשלח ע׳ תלב.

וצונו יש בו ב׳ פירושים: ראה ג״כ לקו״ת בדבר נז, ג. עו, א. צב, ג.

וע"י בחי' היראה יכולים לבוא לבחי' אין כמשי"ת, כי אני הוא בחי' יראה הוא אותיות אין נעוץ סופן בתחלתן, ובזה יובן ענין וירם קרן כי הנה נודע מ"ש בזהר על מארז"ל ובא לו לקרן דרומית מזרחית כו' בא לו לקרן בקדמיתא שמתחלה צ"ל בחי' קרן ואח"כ יוכל לבוא לבחי' דרומית שהוא בחי' אהבה הלוך ונסוע הנגבה, וענין הקרן הנה הקרן יש בו כמה פירושים, הא' קרן זויות הב' לשון מלוכה כמו קרן חזית בדניאל, ל' קרן עור פני משה, והנה ענין הקרן זויות אינו מדה בפ"ע כלל רק שהוא מחבר ב' הכתלים כמו עד"מ דרום ומזרח הנה כל הנמשך בדופן דרום הוא דרום והנמשך בדופן מזרח הוא מזרח והקרן נק' מקום חיבורם עד שאינו מהות בפ"ע כלל, וכמו"כ בחי' מלוכה נק' ג"כ קרן כמ"ש רמה קרני וארז"ל דוד שנמשח בקרן נמשכה מלכותו כו' וכן כתיב בדניאל (סי' ח' ה') קרן חזות שקאי על מלוכה והיינו מפני כי ענין המלוכה היא ג"כ אינו מהות בפ"ע רק היא בחי' חיבור המלך עם העם כי המלך הוא בפ"ע והעם המה בפ"ע וחיבורם הוא בחי' המלוכה ולכן נק' בשם קרן ובנפש האדם בעבודה בחי' קרן הוא בחי' קבלת עומ"ש שהוא בחי' יראה ולמעלה הוא בחי' מל' מלכותך מלכות כ"ע, ופי' וירם קרן היינו שבחי' יראה יגיע לבחי' אי"ן כי אין מחסור ליראיו ובאמת א"א להגיע לבחי' אי"ן כ"א ע"י יראה דוקא שהוא בחי' ביטול כי אהבה הוא בחי' יש מי שאוהב, אבל יראה היא בחי' ביטול ולכן ע"י יראה דוקא יכול להגיע לבחי' אי"ן שלמעלה מן השגה וזהו ענין רוממות קרן, והיינו כמו הפי' הג' בתיבת קרן שהוא מלשון כי קרן עור פני משה והיינו ג"כ כנ"ל כי משה הי' בחי' מ"ה ונחנו מ"ה דהיינו בחי' חכמה, ופי' קרן עור פני משה הנה ההארת פנים הוא בחי' שלמעלה מן משה בעצם והיינו בחי' אין שלמעלה מן החכמה כו' וזהו ענין רוממות קרן כו', והנה בד"כ ענין בחי' הביטול דשמים ומרומים ומלאכיו וצבאיו הוא להמשיך בחי' חיות העולמות בחי' ובטובו מחדש בכ"י תמיד מע"ב שצריך להיות אתעדל"ת לזה והוא בחי' אתעדל"ת דנבראים ומלאכים שהוא בחי' השירה שלהם כמשארז"ל כל בעלי השיר יוצאין בשיר כו' [וכמו"כ נש"י ע"י עבודתם במו"מ באמונה ממשיכים ג"כ בחי' חידוש הישינות כמ"ש מזה בד"ה זכור את יום השבת שע"י העבודה במו"מ באמונה עי"ז ממשיכים בחי' ובטובו מחדש בכ"י תמיד מע"ב], וע"פ הקבלה הוא להמשיך זווג חיצוני דחו"ב שזיווגייהו תדיר לצורך קיום העולמות כי בינה נק' יש כמ"ש להנחיל אוהבי יש והחכמה נק' אין כמ"ש והחכמה מאין תמצא וזווגייהו תדיר שאל"כ

אני . . אותיות אין : ראה ע"ח שער עקודים (ש"ו) פ"ג. שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) ספ"א. מאו"א א, סד. ובכ"מ.

מ"ש בזהר על מארז"ל ובא לו . . לקרן בקדמיתא : ראה זח"ג קכ, א.

דוד שנמשח בקרן נמשכה מלכותו : ראה מגילה יד, א. הוריות יב, א.

כמשארז"ל כל בעלי השיר יוצאין בשיר : שבת פ"ה, מ"א.

בד"ה זכור את יום השבת : ראה תו"א יתרו כט, ג ואילך.

בינה נק' יש : ראה זהר ויחי רמב, ב ואור החמה שם.

הי׳ חחר העולם לתהו ובהו ואעפ״כ צ״ל אתעדל״ת לזה והוא בחי׳ השיר והביטול של המלאכים כו׳, וזהו ויעמידם לעד לעולם שבחי׳ זו נק׳ עומדים לפי שאין בה התחדשות כ״א חידוש הישינות והנה אף שנק׳ עומדים אעפ״כ בבחי׳ עמידה גופא יש עליות וירידות וכמו שאנו רואים שנה זו נשפע רוב טובות משא״כ בשנה אחרת וכמו שבע שני השבע ושבע שני הרעב, ובד״כ נק׳ עמידה כנ״ל לגבי הזווג פנימי דחו״ב להמשיך בחי׳ אור חדש, אבל נש״י ממשיכים אור חדש וזהו וירם קרן שע״י הרוממות קרן ממשיכים אור חדש מבחי׳ אי״ן כו׳.

(קנ, ו)

בענין תהלל י״ה ע׳ זח״ב קסהב בפי׳ לרוכב בערבות בי״ה שמו, ועמ״ש בד״ה ראה אנכי בפי׳ יהא שמי׳ רבא שם י״ה רבא מברך, וע׳ סד״ה עד דלא ידעי דרוש הראשון בבחי׳ בשלח שלע״ל יהי׳ שש אותיות וע׳ סוף הביאור והקיצור ע״פ אחרי ה׳ אלקיכם תלכו.

בענין תהלל: נעתק מהכת״י 1023 נה, א.
ועמ״ש בד״ה ראה אנכי: לקו״ת ראה יח, ד.
וע׳ סד״ה עד דלא ידעי דרוש הראשון: תו״א צה, א ואילך.
וע׳ סוף הביאור והקיצור ע״פ אחרי ה׳ אלקיכם תלכו: לקו״ת ראה כ, ב.

ג, כג

כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר, ובגמ' פ"ק דברכות ה"א מבואר דרך חיים היינו העוה"ב, וצ"ל דהא העוה"ב נמשך ע"י קיום התומ"צ בהיום לעשותם א"כ היינו ענין נר מצוה ותורה אור, וילה"ק דלפעמים משמע שתורה גבוה מנש"י כמאמר הזח"ג ע"ג א' תלת דרגין אינון מתקשראן דא בדא קודב"ה אורייתא וישראל, הרי דישראל הם למטה מהתורה והם מתקשראן באוריי' ולפעמים משמע דנש"י הם גבוהים מהתורה כשארז"ל ע"פ מורשה א"ת מורשה אלא מאורסה א"כ התורה מאורסה לישראל, והרי נש"י הם במעלת דכר המשפיע והתורה בחי' מקבל, ועיין מזה בד"ה ועשית בגדי קדש ובסדור בד"ה רשב"י מרקד אתלת, ובמ"א נת' שהענין שיש מעלה בישראל יותר מהתורה שישראל ממשיכין את אא"ס ב"ה שיתלבש בחכ' שהוא התורה, וזהו ענין עוסק בתורה לשמה שלשם התורה עצמה להמשיך שפע אא"ס ב"ה בהתורה, ויש מעלה בהתורה שמגבהת את האדם העוסק בה להתקשר בהקדב"ה כנ"ל בד"ה אז ישיר כו' אגוסטוט יושב כו' ע"ש. וביאור הענין יובן בהקדים ב' בחי' אהבה היינו בכל נפשך ובכל מאדך, והנה י"ל ענין אהבת בכל מאדך בלי גבול וקצבה איך יתכן ענין בלי גבול בנפש האדם המוגבלת, וגם במלאכי'

כי נר מצוה: **נעתק מהכת"י 376 כא, א.**

כמאמר הזח"ג ע"ג א' תלת דרגין אינון: **כפה"נ אדה"ז אמר בכל פעם בל' ג' קשרין שכן נזכר הל' בכל הדרושים [ד"ה ובכן יתקדש רנ"ז]. [באגה"ק חסדי ה' — מהד"ק — פוטו — גבתי"ק אדה"ז הל' ג' דרגין. ספר המפתחות מאמרי אדמו"ר מהורש"ב ע' 470 מערכת תלת קשרין].**

לפעמים משמע דנש"י הם גבוהים מהתורה: **ראה אוה"ת בשלח ע' ב'תרע: בענין שלפעמים ישראל גבוהים מהתורה, בהביאור ע"פ באתי לגני פ"א ענין עוסק בתורה לשמה לשם התורה, וסד"ה ביום השמע"צ כנישין בענין עוטה אור כשלמה ושם בהקיצור ענין דהע"ה הי' מחבר תורה שלמעלה בהקב"ה, בביאור כי תצא ספ"ב, בד"ה וכל בניך ענין ברכו בתורה, בת"א ויצא דל"ז ע"ג* ענין ויצוק שמן שתהי' חכ"ע מתלבשת בעסק התורה שלמטה וממ"ש מחבר תורה שלמעלה משמע ההמשכה בחכ"ע, י"ל זהו באמת ב' בחי' והיינו ב' בחי' חתן שנז' בד"ה שיר השירים, וצ"ל לזה ב' בחי' כלה, למס"נ באחד ובכל נפשך.**

מורשה א"ת מורשה אלא מאורסה: **פסחים מט, ב.**

בד"ה ועשית בגדי קדש: **תו"א פב, ד. ספר המאמרים תקס"ה ע' דש ואילך.**

ובסדור בד"ה רשב"י מרקד אתלת: **קכח, א.**

עוסק בתורה לשמה: **אבות פ"ו מ"א. ראה תו"א ע, ד. לקו"ת שה"ש א, ד.**

בד"ה אז ישיר: **ספר המאמרים תקס"ה ע' רלו. הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי במאמרי אדה"ז פרשיות ע' רפב. אוה"ת בשלח ע' תצ. וראה ג"כ ע' ב'תרסד.**

אגוסטוס יושב: **ראה שמו"ר רפכ"ג.**

אהבה בכל מאדך בלי גבול: **ראה תו"א לט, ד. שרש מצות התפלה פל"ז. ד"ה לרוקע פ"א (דרמ"צ קס, ב).**

---

*) בהוצאת קה"ת: כא, ב.

א'שלט

ועולמות עליונים מאחר שהמה בע"ג ותכלה לא יתכן לומר שיהי' להם אה"ר בלתי מוגבלת כלל, ולכן נקראי' המלאכי' עומדים כמ"ש במ"א, וגם י"ל לשון מאדך ולא נאמר מאד, אלא שקושיא השני' תירץ לקושיא הראשונה, כי ידוע שיש ב' מיני אהבה א' שנכנסת בכלי הנפש והב' שאינה נכנסת ונתפסת בכלי הנפש שמרוב גודלה לא תכילנה הכלי, עיין בד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה, ועיין בד"ה השמים כסאי, שבכל נפשך בחי' נר"נ המלובשים בכלי ובכל מאדך בחי' יחידה ועיין באגה"ק סי' ז'.

אך צריך להבין ענינו. הנה אנו רואים שיכול להיות שתהי' לאדם אה"ר בתפילה ברשפי אש והתלהבות ותשוקה נפלאה וגם עבודה כל היום במצות מעשיות ובהגיע עת התשובה יתמרמר לבבו מאד בפנימיות הלב, ועכ"ז יהי' טבעיות מדותיו וכחות נפשו הבהמיות בלי שינוי כלל מכמו שהי' מוטבעות מהיכלות דנוגה אם הי' אכזרי בטבעו לא נעשה רחמן או אם הי' בעל גובה לבב לא נעשה לב נשבר ורך הלבב וכדומה לזה בכל פרטי כחות נפשו הטבעיות לא נתהפכו כלל אפי' הי' עובד ה' בכל הנ"ל כמה שנים, אך הענין הוא מפני שהי' אהבתו לה' בלבבו בבחי' אור פנימי (עיין מזה בד"ה נשא דתקס"ג דהפנימי כמשל מהשכל למדות כו' ואח"כ חצר הכבד מסך מבדיל כו' עד בבני מעיים, גם צואה, משא"כ המקיף כמו הרצון מושל על הרגל להשימו במים קרים או חמים נגד טבעו כו' וכן בעבודה יש או"פ לפי טבעו כו' ויש או"מ שמשנה טבעו וזהו בכל מאדך בכל מדה שמודד לך כו' וכמו"כ ממשיך מלמעלה מסוכ"ע משא"כ ע"י או"פ ממשיך ממכ"ע, ולפי"ז מאדך בלי גבול שלך ר"ל שינוי הטבע כו' עיין תניא פט"ו שכדי לשנות טבעו צריך לעורר אה"ר כו' וזהו הרצון דיחידה כו' דהיינו שיהי' האהבה האלקי' תיישבת ויהי' ביכולת כלי הגוף והלב לסובלו, עד שאדרבה נתמלאים האה"ר בתוך כלי הלב ונתרווה צמאון הלב בה כמו השותה מים לצמאו שיסוד האש שהי' תחלה בהתגברות בלבבו נתקרר ע"י השתי' להיות כי הגיע למחוז חפצו ותשוקתו, כן מי שמרוה צמאונו ותשוקתו לה' ע"י האה"ר אלקי' בתפילה וגם יעבוד ה' כל היום מחמתה במצות מעשיות וגם בסו"מ בתשובה אמיתית הנה כל זאת לא יעשה שינוי במזג טבעית דמו ובשרו הטבעיית הנ"ל, להיות כי מאחר שנכנסת אור האהבה האלקי' בכלי גופו ונתרווה צמאונו כו' הרי כלי הלב שהם מקור הדם והבשר הטבעי' מכבים על אור האהב' האלקי' ונשאר הטבעי' כמו שהי' כמשל המים שנכנסין בכלי המגבילים מכל צד שהכלי מסבב להמי' מכל צד כן עד"מ אור האהבה האלקי'

לכן נקראים המלאכים עומדים כמ"ש במ"א : ראה תו"א וישב ל, סע"א. לקו"ת בחוקתי מה, א. מאמרי אדה"ז כתובים (ח"ב) ע' קכ.

ע' בד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה : תו"א כה, ג. ספה"מ תקס"ה ע' ס ואילך.

וע' בד"ה השמים כסאי : ראה מאמרי אדה"ז נביאים ע' קצד.

בד"ה נשא דתקס"ג : לקו"ת כג, ד. וראה סה"מ תקס"ג ע' תקמט.

בכל מדה שמודד לך : ברכות נד, א.

מתיישבת בתוך כלי הלב ונסתרת בהם עד שכלי הלב הטבעי' מקיפם מכל צד ונשארת בטבעיות שלה כמו שהיתה, וזהו ענין מלאים מצות כרמון פי' שנתמלאו כליהם מן המצות מעשיות שע"י האהב' האלקית ועי"ז כלי גופם מכסה על המצות עד שלא נעשה שום שינוי בטבעיות שלו כלל, וזהו הנקרא בחי' עומדים, וכידוע שדוקא אור המקיף מזכך הכלי מבחוץ, וע"כ יתהפכו הטבעי' ע"י אהבת בכל מאדך כנ"ל וע' בד"ה ועתה יגדל נא שכדי לבוא לבחי' מאדך זהו ע"י תומ"צ המשכות מסוכ"ע מקיף כו', אמנם מדריגת אהבה השנית שלא תוכל לסבול היינו שתקצר כלי הלב מהכילם בתוכה והר"ע אהבת בע"ת שרשפי אש תשוקתם תגדל בבחי' או"מ על כלי לבבם כמ"ש בזהר דמשכין לי' בחילא יתיר ותאובתא יתיר, פי' יתיר הוא העודף על כלי הלב הגשמי' והיינו בכל מאדך, פי' שאינה בלתי בע"ג באמת שהרי זאת לא תהי' בנפש המוגבלת בעצמותה, אך הענין שהמאד הוא מצד הכלי שא"א לאה"ר שבנפש להכנס בכלי הלב שהם כחות הנפש, וזהו מאדך מאד שלך לבד, אבל ע"י אהבה זו מתהפכין הטבעיות להיות לו טבע אחרת מן הקצה אל הקצה אם הי' אכזרי יהי' רחמן וכדומה לזה בהתנשאות ושפלות להיות כי כלי לבבו הטבעיי' נזדככו ע"י אור אה"ר המקפת על הלב.

קיצור. ענין נפשך ומאדך או"פ ואו"מ והמקיף מזכך הכלי, שינוי הטבע כו' משא"כ בכל נפשך מדו"מ כסדר לפי הטבע כנ"ל.

והנה עוד זאת ההפרש בין אהבת בכל מאדך לאהבת בכל נפשך, בהיות אנו רואים שאור האהבה הנכנסת בכלי הלב תוכל להיות במדריגה כמו שהיא ימים ושנים רבים בלי שיהי' בהם תוס' הארה ברבות העבודה ולא תגרע מכמו שהיתה וזה נקרא בחי' עומד כמו שרפים עומדים פי' שמדריגת אהבתם בבחי' עמידה תמיד במדריגה אחת ולא יוסיפו ולא יגרעו, כן יש בכל אדם שכל עבודתם באוי"ר וגם התשובה שלהם מידי שנה בשנה בסגנון א' בלי שינוי ולא יתעלה במדריגה היותר גבוה אפי' תמשך עבודתו כמה שנים, אבל יש בני אדם שנק' מהלכים והיינו כמ"ש באברהם הלוך ונסוע מדרגא לדרגא שבכל יום ויום היתה אהבתו נוספת ונקרבת ונגבהת בעילוי אחר עילוי, ובכל רגע ורגע הי' יתרון האהבה הארה בנפשו האלקי' מכמו שהיתה וזהו שנא' אצל יהושע ונתתי לך מהלכים כו', ובביאור יותר בהיות שע"י אהבת בכל נפשך לא תוכל הנפש המוגבלת הנלקחת מכח הפועל אלקי של מדת מל' להגיע בעבודה זו כ"א למקורה לבחי' זיו השכינה בגעה"ע, היינו שע"י העבודה בדרך או"פ ממשיך ממכ"ע לבד, אבל להגיע להמשיך מאא"ס הסוכ"ע זהו ע"י מאדך כו' זהו תוכן המכוון, שהם בחי' אותיות שמו אותיות המח'

מלאים מצות כרמון: עירובין יט, א. חגיגה בסופה.

וע' בד"ה ועתה יגדל נא: לקו"ת שלח לח, ד. וראה ספה"מ תקס"ו ע' רמה ואילך.

דמשכין לי' בחילא יתיר: זח"א קכט, ב.

ואותיות הדבור כמו שנז' בס"י ב' אבנים בונות שתי בתים כו' וכידוע שבמקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו. פי' כל השביחם הם ירידות ושפלות אצל עצמותו. ולא כמו בו"ד בע"ג ששבחים שישבחהו בחכ' וכדומה יעלוהו השבחים להיות בחשיבות, ואמנם בלעדי השבחים אינו כלום כי הנפש מוגבלת היא וכוחותיה משלימים אותה ובלעדם תחסר ממש, אבל המאציל ית' הוא שלימות כל הנאצלים ולא יחסר ח"ו בלעדם כידוע בענין חכים ולא בחכ' ידיעא דלית לך אתר ידיעא שאין החכ' ובינה ומדות דאצילות משלימין או גורעין ח"ו איזה תוס' הארה וזהו אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו פי' בדוגמת העיר הבנוי' מאבנים רבים ודרים בה בני אדם, כן ריבוי התחלקות צירופי אותיות של שמו ית' בע"מ נקרא עיר אלקינו שהיא מדת מל' כח הפועל בנפעלים הרבים אזי יתכן לקרותו גדול אבל כשאותיות המו"ד בטלים במקורם הרי מדת הגדולה בטילה אל העצמות, וגם הלא ידוע שלא כמדת הקב"ה מדת ב"ו, א"כ הגם שבאדם התחתון כשהוא טרוד במחשבתו הרי שכלו ממש תפוס ומלובש בהאותיות, אבל במאציל לא יתכן לומר כן שמהות חכמתו יתפש באותי' מחשבתו מאחר שגם החכ' אינה תוארי' כמו באדם שהרי הוא חכים ולא בחכ' ידיע' א"ו גם הלבשת החכ' באותיות ע"ד ביו"ד נברא העוה"ב שהוא געה"ע אותיות המח' אינה המשכת דבר מה מן החכ' אלא בבחי' אור וזיו בלבד, וזהו פי' זיו השכינה שאינו אלא בבחי' זיו ואור ולא העצמיות, וא"כ לא תוכל הנשמה שנתהוו במקור חוצבה מאותיות המח' שבעולם הבריאה להגיע ע"י עבודתה כל ימי' כ"א בבחי' זיו השכינה אבל בעצמות אורות דאצילות בלתי אפשרי לה להגיע ולהשיג לשם אפי' תבטל ותכלל לגמרי שהרי א"א להיות הביטול וההתכללות כ"א לאותו המקור שנחצבה משם אמנם מדריגות מהלך הנ"ל שבהיות אור המקיף מעלה גם אור הפנימי מידי יום ביום יכול להיות שיתעלה ב"כ עד שתשיג ותגיע גם האורות בעצמות המאציל הגם שהמאד של האת"ר שבנפש אינו אלא למעלה מכלי הלב אבל גם הוא מוגבל עכ"ז רוח איתי רוח ואמשיך רוח מלמעלה בדומה לו ומאחר שהוא בחי' מקיף על הלב יכול לעורר עלי' בחי' מקיפים עליונים דאצילות שיהי' לה בבחי' או"פ למעלה מבחי' זיו השכנה, וזהו"ע לעבדה ולשמרה להמשך תוס' אור בג"ע מסוכ"ע וזהו ע"י קרבנות ריח ניחוח בחי' ריח מקיף כו' כמ"ש סד"ה השמים כסאי הנ"ל.

קיצור. עוד הפרש בין עמידה מדריגה אחת משא"כ הליכה עילוי אחר עילוי כו' ועיין בד"ה ועתה יגדל נא שזהו אורות שבכלים, ובד"ה מהלכים בין העומדי' כו'.

בס"י ב' אבנים בונות שתי בתים: פ"ד, מי"ב.

שבמקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו: מגילה לא, א. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בס' המאמרים ה'ש"ת ע' 40.

רוח אייתי רוח: זהר תרומה קסב, רע"ב. זח"א צט, רע"ב. אוה"ת חנוכה רפו, א.

סד"ה השמים כסאי: ראה תו"א א, ד.

ועיין בד"ה ועתה יגדל נא: ראה לקו"ת שלח לח, ד.

ובד"ה מהלכים בין העומדי': ראה תו"א וישב ל, סע"א ואילך. ובתוס' הגהות וכו' באור התורה חנוכה ע' תתריג.

ובזה יובן דהא דלפעמים רק ישראל מתקשראן באורייתא והתורה היא למעלה מישראל זהו כשאין לו רק בחי' האהבה דבכל נפשך שהוא הרצון הנמשך מהשכל והוא בחי' או"פ לכן עי"ז ממשיך כמו"כ מלמעלה מבחי' ממכ"ע או"פ שהוא אורות שבכלים, וראשיתן הוא ח"ע שהיא התורה והיינו דמתקשראן באורייתא, ואורייתא מתקשראה בקודב"ה סוכ"ע בחי' כתר כי החכ' מאין תמצא וכנודע מענין ל"ב חוטי הציצית שהם ל"ב נ"ח והם קשורים בהטלית בחי' סוכ"ע אר"מ כו' אבל כשיש להם בחי' בכל מאדך רעו"ד בחי' יחידה הרצון שלמעלה מהשכל ובחי' מקיף ולכן שולט על כל טבעי גופו לשנות הטבע וכשנ"ת בד"ה נשא בענין יריעות המשכן, כי לגבי רצון זה שהוא עמוק עמוק בטלים כל האברים והכלים והוא מושל עליהם כו' וע"כ מעורר להמשיך ג"כ למעלה מבחי' סוכ"ע ומקיף עליון והוא כ"ע שלמעלה מהחכ' ואזי בעסק תורתו נקרא עוסק בתורה לשמה לשם התורה עצמה שהיא מבחי' חכ' והוא ממשיך בחי' גילוי אור הכתר בח"ע וזהו אני תורתך שעשעתי, ועיין מזה בד"ה אחת היא יונתי שזהו"ע חסידים הראשונים שהיו שוהים בתפילתם כו' ט' שעות ביום, וכמבואר ע"פ יונתי גבי כי קולך ערב כו' לכן עי"ז נש"י הם למעלה מהתורה ואזי התורה היא בחי' מאורשה ומקבל מנש"י כו' ועמ"ש בד"ה באתי לגני גביא ריתי מורי כו', וזהו שפרשה והא"ש נק' בגמרא רפ"ו דברכות אין עושין רש"מ והיינו לפי שנא' רק בכל לבבכם ובכל נפשכם ולא נאמר בכל מאדכם ע"כ אין ממשיכין מבחי' הכתר הנקרא רצה"ע כ"א מבחי' כתר דז"א הנמשך מבחי' חו"ב וע"כ נק' אין עושין רש"מ שהוא בחי' כ"ע, וזהו מדריגות הבע"ת שארז"ל במקום שבע"ת עומדים כו' שהצדיקי' נהנים מזיו השכינה זיו הוא בחי' ממכ"ע והיינו לפי שעבודתם מדרגא לדרגא בבחי' סדר והדרגה ואו"פ בכל נפשך, אבל הבע"ת מצד חשך גופם שהסתיר מאד עי"ז הוא בחי' מדלג שור דמשכין לי' בחילא יתיר, וכמשל המים שבנהר שמחמת הדף המונע ומעכב אותם גורם שיתגברו על המונע בכח גדול יותר וירוצו בשטף וזרם חזק ביותר הרבה מאלו לא הי' מונע כו' ולכן הבע"ת יבוא לבחי' ובכל מאדך, וזהו ירידת הנשמה בגוף שקודם ירידתה הי' בחי' צדיק, וע"י הגוף דוקא יבא לבחי' תשובה ובכל מאדך כו'. ועד"ז י"ל מה שעושין שמח"ת בשמע"צ ולא בשבועות זמן מ"ת אלא כי לוחות ראשונים הם כנגד בחי' צדיקי', אבל בלוחות שניות שנתנו ביוהכ"פ הי' נש"י בחי' בע"ת אחר החטא ועי"ז באו לבחי' ובכל מאדך

ל"ב חוטי הציצית שהם ל"ב נ"ח: ראה זח"ג (תוספת) שא, א. הובא ברקאנטי ס"פ שלח. פי' הרמב"ן (ר' עזריאל ?) לשה"ש ד, יא (כתבי הרמב"ן ירושלים תשכ"ד ע' תצו). בחיי ויקהל לה, לה. שלח טו, לח ועל דרך הקבלה (ס"ע קא).

בד"ה נשא: לקו"ת נשא כג, א. וראה ספה"מ תקס"ז ע' קצב ואילך.

ועמ"ש בד"ה באתי לגני: לקו"ת שה"ש לב, ב.

במקום שבע"ת עומדים: ברכות לד, ב. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בס' המאמרים ה'תש"ט ע' 183-4.

צדיקים נהנים מזיו השכינה: ברכות יז, א.

שמח"ת בשמע"צ ולא בשבועות: ראה גם אוה"ת שמע"צ ע' א'תשעט ואילך.

ואזי ממשיכין בהתורה מבחי' כתר, אבל לוחות ראשונו' בחי' ישראל מתקשראן באורייתא היינו בחי' חכ', וכן אי' במד"ר שמות פמ"ו שעל לוחות שניות נגד לוחות ראשונות נאמר ויגד לך תעלומות חכמה כי כפלים לתושי', תעלומות חכ' דוקא שהוא חכ' שבכתר שלמעלה מחכ' דאצילות, וזכו לזה ע"י התשובה שבמקום שבע"ת עומדים כו' ולכן עושין ע"ז דוקא שמח"ת שהתורה עצמה שמחה מגילוי זה שממשיכין אא"ס ממש בח"ע ע"ד הנ"ל בעוסק בתורה לשמה, ועמ"ש בד"ה תורה צוה כו', וזהו ענין ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם פי' בעת צרתם דוקא שעי"ז באו לבחי' תשובה וכמ"ש בזח"ב ע"פ ופרעה הקריב כתיב ה' בצר פקדוך כו' ע"ש, ואזי נמשך בחי' עמדת להם עמידה דוקא, והענין דהנה כתיב ה' למבול ישב ואי' במד"ר בא פי"ז אנו מוצאין בדור המבול בישיבה דן אותם שנאמר ה' למבול ישב מה כתיב בהו וימח את כל היקום כו' אבל לע"ל הוא עומד ודן את עולמו בעמידה שנאמר ועמדו רגליו ביום ההוא וכתי' לכן חכו לי נאום הוי' ליום קומי לעד כו' וצ"ל איך יתכן ענין הישיבה והעמידה באא"ס ב"ה אשר לא שייך בו מתארי הגוף ח"ו ולא נערוך אליו קדושתו, אך הנה אנו רואים באדם התחתון ההפרש בין עמידה לישיבה הוא ב' דברים הא' שבישיבה כשיושב על הכסא נגבהי' רגלי' מן הארץ ונעשה חלל והפסק בין רגליו לארץ, הב' שכשיושב הוא השפלת הראש והגוף לגבי כשהאדם עומד הנה הוא בעל קומה וראשו ומוחי' גבוהים מעל הארץ וע"י ישיבה נשפל קומתו וברגליו הוא בהיפוך שבישיבה נגבהים מן הארץ ובעמידה עומדי' על הארץ, וכמו"כ יובן למעלה שהישיבה היא הגבהת בחי' נו"ה הנק' רגלי' עד"מ שהן כלי השפעה כמו שע"י רגלי' האדם הולך ממקום למקום וכך בחי' נו"ה הם מוליכים ההשפעה, ולכן נה"י שבעליון נעשי' מוחין לתחתון, וכשהם נגבהין מהארץ ונעשה חלל בינם לארץ זהו"ע הסתלקות השפע מחמת שבחי' נה"י עולים לבחי' העצמי' של המשפיע, ולכן נעשה חלל בינם לארץ שהחלל מורה על העדר השפע, וזהו ע"ד הנז' בלק"ת פ' בשלח בענין תחום שבת י"ב מילין דאורייתא ע"י שעלו נה"י דעשי' למעלה בחג"ת ונשאר אותו מקום חלל כו', ואמנם רשימו דקדושה נשאר שם ולכן התחום הוא של קדושה כו' ע"ש וגם כמ"ש בע"ח קיפל א"א את רגלי' כו', ועיקר בחי' זו הוא במשפט כשיושב לדון וכמשי"ת. וענין שבישיבה הוא השפלת הקומה לגבי עמידה יובן ע"ד משארז"ל פ"ק דע"ז ד"ג ע"ב י"ב שעות הוי היום ג"ר הקדב"ה יושב ועוסק בתורה שניות יושב ודן את כל העולם כולו כו' שלישית יושב וזן את כל העולם כו'.

והנה ההפרש בין כשדן בישיבה ובין כשדן בעמידה, היינו כי בישיבה שלדון זהו"ע השפלת המוחין חב"ד שנשפלים ממהותם ועצמותם הגבוה במעלה ומדריגה חכים ולא בחכ' ידיעא ויורדים ומתלבשים בהמדות של הנהגת המלוכה, אבל ענין העמידה הגבהת הראש והמוחין היינו ענין חכמתו ובינתו ממש חכים ולא בחי' וידוע דלפי"ע גדלות החכ' כך הוא מקור החסד וכל הדינים הם ממוחי' דקטנות וזהו שדור המבול דן אותם בישיבה מה כתי' בהו וימח את כל היקום, פי' שהישיבה שהיא שפלות הראש והקומה

והיינו שנמשך וירד שם הוי׳ ונתלבש בשם אלקי׳ ואז וימח כו׳ בחי׳ דין גמור, וגם מה שבישיבה הרגלי׳ נגבהי׳ מן הארץ זהו״ע הסתלקות השפע מהם כו׳, ובמד״ר אחרי פס״ג והביא קוצצו לקוצצו שנאמר ה׳ למבול ישב כו׳ ועיין מענין למבול ישב בזח״א דנ״ו ס״ד ב׳ ח״ב קפ״ז א׳, ח״ג דרכ״ז, משא״כ בישראל בעמידה דן אותם כמ״ש במד״ר וישלח פ׳ פ״ב ע״פ נצב לריב הוי׳ ועומד לדין עמים, בישעי׳ סי׳ ג׳, וכתוב א׳ אומר כי שם אשב לשפוט כו׳, ביואל סי׳ ד׳, בשעה שהקדב״ה דן את ישראל דן אותם מעומד מקצר בדין ומפשר בדין אבל כשהוא דן את העכו״ם דן אותם מיושב מדקדק בדין ומאריך בדין, ור׳ יהושע שם דרש ענין העמידה כו׳ ע״ש.

והענין כי ישראל לפי שקבלו את התורה שהיא מהות חכמתו ית׳ חכים ולא בחכ׳ ידיעא והגם שיש בה ג״כ מדות חו״ג כשר ופסול כו׳ אך הם מדות עליונות שלמעלה מהמדות של הנהגות העולמות ולכן דן אותם בעמידה בחי׳ מוחין דגדלות ושם מקור החסדים ע״כ מקצר בדין כו׳, אבל דור המבול שלא הי׳ להם התורה והרבו לחטוא ע״כ דן אותם בישיבה בחי׳ התלבשות חב״ד במדות שבהנהגת המלוכה כו׳ ע״כ מדקדק בדין כו׳, וגם הרגלי׳ מוגבהים הסתלקות עצמיות השפע מהם רק רשימו נשאר, משא״כ כשדן לישראל בעמידה הרי רגלי׳ עד״מ בארץ שאינו מסלק השפע מהם, והנה ענין העמידה שהוא הגבהת הראש כו׳ אינו אלא ע״י העמידה על הרגלי׳, והענין הוא כי הנה נש״י נקראים בנים ברא כרעא דאבוה בחי׳ רגל וכדפירש״י בחומש פ׳ בלק ע״פ כי הכיתני זה שלש רגלים אומה החוגגת ג׳ רגלים וכתי׳ והם תכו לרגליך, וע״כ כאשר ישראל לומדים התורה הרי בעמידה זו שלומדים את ההלכה כיון שהם עצמם בחי׳ רגל הרי עי״ז מגביהים את הראש העליון כו׳ וזהו ישראל לי ראש שע״י הרגל נגבה הראש, וע״י שמקיימין את המצות שהמצות נקראי׳ ג״כ רגל כו׳ כנ״ל בענין שלש רגלים, וכתי׳ נר לרגלי דבריך דהיינו המצות כמ״ש כי נר מצוה עי״ז גורמים להיות הקדב״ה כביכול עומד על רגליו שהוא בחי׳ הגבהת הקומה עליונה, ועד״ז יתפרש מ״ש בישעי׳ סי׳ ה׳ י״ו ויגבה ה׳ צבאות במשפט כו׳ ובגמרא ספ״ק דברכות די״ב ע״ב דקאי על עשי״ת ויש לפרש בענין ויגבה ב׳ פי׳ הא׳ כשדן מיושב וההגבהה היינו שהרגלים נגבהים מהארץ הב׳ כשדן מעומד וההגבהה הוא הגבהת הראש וגם הגוף שהם המדות, ובאמת בישראל שעוסקים בתורה ומצות עי״ז דן אותם בעמידה שהוא מוחין דגדלות וגם המדות מתעלי׳ כפי המוחין האלו ומקצר בדין כו׳, וא״כ פי׳ ויגבה הוא הגבהת הקומה, וזהו שמסיים והאל הקדוש נקדש בצדקה ופי׳ במדרש תנחומא ר״פ קדושים שהוא מתקדש בעולמו בצדקה שהוא מלמד

ברא כרעא דאבוה: יונת אלם רפ״ב. וראה יבמות ג, א תוד״ה מקמי.

ישראל לי ראש: ראה דרך מצותיך בשם הזוהר. וראה שער הפסוקים וישלח לב, כב. ספר הליקוטים ויחי מז, כח. מח, ב.

סניגוריא על ישראל שנאמר אני מדבר בצדקה כו׳ ע״ש ועיין מהמדרש הזה בשל״ה פ׳ קדושים, וכ״ז לפי שהם בחי׳ רגל שהוא הגורם העמידה, וזהו והנה ה׳ נצב עליו עליו ממש על יעקב כמ״ש במ״ר ויצא פס״ט, אבל דור המבול דן אותם בישיבה, וא״כ ויגבה היינו הגבהת הרגלי׳ כשיושב על הכסא, ובמ״ר פ׳ קדושים הה״ד ויגבה ה׳ צבאות במשפט כו׳ והתגדלתי והתקדשתי כו׳ פי׳ והתגדלתי כשהוא בחי׳ עמידה זהו כביכול הגדלת הקומה ור״פ שופטים בזכות הדין אני מתגבר שנא׳ ויגבה כו׳ וע״י שאתם מגביהים אותי בדין אף אני עושה צדקה ומשרה שכינתי ביניכם מנין שנאמר והאל הקדוש נקדש בצדקה ובמ״ר לך לך פמ״ז ארז״ל האבות הן הן המרכבה שנא׳ ויעל אלקי׳ מעל אברהם כו׳ והנה ה׳ נצב עליו, הרי שפי׳ עליו על יעקב ממש כי לפי שהי׳ בבחי׳ ביטול לכך שייך עליו עמידה מבחי׳ א״ס ב״ה שאינו שורה ומתגלה כ״א במי שבטל ממש כו׳ ולכן ההולך בקומה זקופה ארז״ל כאלו דוחק רגלי השכינה לפי שהוא בחי׳ יש כו׳ ובמ״ר ס״פ משפטים והנה ה׳ נצב עליו אימתי בשעה שעושים רצונו כו׳ ע״ש.

וזהו מ״ש ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה׳ ויפוצו אויביך כו׳ ע״י הקומה דוקא יפוצו אויביך כי הרי הקימה והעמידה היא מוחי׳ דגדלות של התורה ח״ע שממנה אין יניקה לחיצוני׳ ולאויבי ה׳ הם העכו״ם, וכתי׳ ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל, ועוד שהקימה היא על הרגלים דוקא שהם נש״י שנקראים רגל, וכמבואר בע״ח שההמשכה שנמשך לעכו״ם זהו״ע הקיטע יוצא בקב שלו ולא ע״י בחי׳ רגל ובמ״א נת׳ דרגלי׳ הם האותיות שהם מוליכים את ההשפעה, אבל העכו״ם אינם מקבלים מהאותיות עצמם כ״א מחילופי אתוון והמילוים, וזהו עד״מ ענין הקב של הקיטע שעשוי בדמות הרגל אבל אין בו חיות כלל כמו בהרגל עצמו, ולכן נאמר יקום ה׳ ויפוצו אויביו כו׳ ובמ״ר תולדות פ׳ ס״ה ע״פ קום נא שבה כו׳ חייך בו בלשון אני פורע לך שנאמר קומה ה׳ ויפוצו אויביך הרי ע״י הקימה דוקא נמשך שיפוצו אויביו, ובמדרש רות רבה פ״ב ויוקים זה משה ע״ש קומה ה׳ כו׳ ובמד״ת סי׳ ג׳ ע״פ קומה ה׳ הושיעני אלקי אר״פ חמשה פעמים מקים דוד להקדב״ה בספר ראשון שבתהלים ד׳ כנגד ד׳ מלכיות של האומות מצרים בבל כו׳ אדום כו׳ ואחד כנגד גוג ומגוג כו׳, וזהו״ע שהנחש נקצצו רגליו, ועזח״א קע״א א׳ מאי על גחונך תלך דאתברו סמכין דילי׳, ובפי׳ הרמ״ז שם שהרי אין לו אחיזה ברגלי׳ העליונים, ומזה י״ל ג״כ חטא המרגלים כי להה״ר נקרא מרגל כמ״ש לא רגל על לשונו וכתי׳ וירגל בעבדך אל אדוני המלך בש״ב י״ט כ״ז, כי כמו שהאותיות בקדושה נק׳ רגל כך לעו״ז להה״ר וממשיך רגלי׳ להנחש שא׳ להה״ר על בוראו כו׳ כו׳.

האבות הן הן המרכבה: ב״ר פמ״ז, ו. פפ״ב, ו.
כאלו דוחק רגלי השכינה: ברכות מג, ב.
וכמבואר בע״ח שההמשכה שנמשך לעכו״ם זהו״ע הקיטע: שער אנ״כ פ״ג.

ועפי"ז יובן המד"ר בא פי"ז הנ"ל וז"ל ע"פ ומה אעשה כי יקום אל וכי יפקוד מה אשיבנו באיוב סי' ל"א י"ד, מי אמר הפסוק הזה שר העולם אמרו כו' אנו מוצאים דור המבול בישיבה דן אותם כו' אבל לע"ל הוא עומד ודן את עולמו בעמידה שנא' ועמדו רגליו כו' אם בישיבה דן את דור המבול ומחה אותן לכשיעמוד לע"ל ודן את עולמו מי יוכל לעמוד לכך כתי' ומה אעשה כי יקום אל עכ"ל, ולכאורה זהו סותר למה שנת' במד"ר וישלח פ' פ"ב דביאר בהדיא כשדן מיושב דוקא מדקדק בדין משא"כ כשדן מעומד מקצר בדין ומפשר בין וא"כ מהו הק"ו אם בישיבה כו' לכשיעמוד לע"ל כו' אדרבה מעומד עדיף ומטעם דלעיל שזהו הגבהת המוחין בעצמות ח"ע, אך הענין הוא דודאי לישראל עדיף העמידה שהוא מוחין דגדלות של התורה ותורה שם בישראל שהם בחי' רגל שעליהם עמידת הראש אבל לאוה"ע העמידה הוא דין חזק יותר, כי והנה ה' נצב עליו כתיב, משא"כ העכו"ם שהם יש ודבר נפרד לא יוכלו כלל לקבל בחי' זו כנ"ל, וגם שמעשה המצות נק' רגליו כנ"ל, וזהו ואנכי תרגלתי לאפרים פי' כמ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך ומבחי' זו נמשך כח בחי' הרגלי' לנש"י, וזהו ואנכי תרגלתי כו' ועיין באגה"ק ע"פ חגרה בעוז מתני' וכמ"ש במ"א דשרש נה"י מהכתר כו', ועוד הקימה שהוא הגבהת הראש לבחי' ח"ע שהיא התורה שעיקרה להבדיל בין הטמא לטהור כו' כי בחכמה אתברירו כו'.

ומכ"ז יובן ענין ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם עמדת דוקא ועי"ז הי' להם תשועה גדולה, כמ"ש והנה ה' נצב עליו כי ברא כרעא שהם בחי' הרגלי' המגביהי' את הראש לבחי' עצמיות ח"ע ואזי אבינו אב הרחמן כי ח"ע שרשה מגולגלתא דא"א שבו חסד דע"ק כו', וזהו ברחמיך הרבים עמדת להם כו' ועי"ז ג"כ ממילא יפלו החיצוני' כמ"ש קומה ה' ויפוצו אויביך וכנ"ל כי הרי חסד ורחמים הנ"ל מתלבשי' בח"ע וכפי גודל רחמי האב על הבן ברא כרעא כו' כך נוקם הוא לאויביו של בנין כו' שהם הרשעים שפרצו בבהמ"ק ורצו להעבירם על חוקי רצונך כו', אך בחי' עמדת להם הוא בעת צרתם דוקא פי' כי יתרון האור הוא בא ונמשך מן החשך דוקא, וזהו"ע הבע"ת שמהיפך נמשך בחילא יתיר בבחי' ובכל מאדך כו' ע"י המרירות העצום ממה שהי' קשור בעמקי הקליפות וזהו ענין תכלית ירידת הנשמה בגוף כי תשובה אינה על עבירות דוקא ח"ו כ"א על הריחוק, והגוף שרשו מעולם התהו ממלכין קדמאין לפני מלך מלך כו' ע"כ יגרום בחי' עמידה עליונה כו', והיינו דבחי' עמידה זהו כנז' בזח"ב קפ"ג א' כדכורא דקיימא בחילי' ירכין וגופא כחדא ולא כנוקבא דאורחהא למיתב כו' והיינו כשנ"ת שהאהבה שמבחי' אור"פ הולכת ומתמעטת גם הוא לפי ערך הכלי וזהו"ע נוק' דאורחהא למיתב שאין תוקף כ"כ ברגלי' כו' כי רגלי' יורדות כו' והיינו שמשתנה האהבה בין עת התפילה ובין אח"כ כל היום, אבל אה"ר דבחי' בכל מאדך שמושל ושלוט על טבע הגוף ז"ע כדכורא דקיימא בחילי' כו' ירכין וגופא

כחדא כו׳ ועמ״ש בד״ה ואתחנן ההפרש בין את״ע שיש בה שינוים לבחי׳ אה״ר אין לה לעו״ז וכמ״ש בד״ה חכלילי, והנה אה״ר זו דבחי׳ בכל מאדך נמשך ע״י בצר להם כו׳ וזהו״ע עמדת להם בעת צרתם כו׳, וזהו מ״ש ירמי׳ סי׳ ל״ז ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע ממנה דוקא וכמארז״ל בירושלמי פ״ג דתענית הקב״ה מעמיד עליהם מלך כהמן ומיד הם עושים תשובה ונגאלים מ״ט ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע, וע׳ ברבות ר״פ ואתחנן ירמי׳ אמר יעשו לו כבלים של ליט׳ א׳ שנא׳ ועת צרה כו׳ ע״ש ועיין בזח״א קי״ט א׳ ח״ג רע״ח ב׳, והיינו ע״ד הנ״ל דבחי׳ עמדת להם שהיא מעלה גדולה מאד נמשך ע״י עת צרתם דוקא, ומעמידה זו נמשך הישועה כמ״ש קומה ה׳ והושיעני כו׳.

וזהו כי נר מצוה ותורה אור כי הנה בנר חנוכה יש בחי׳ נר ואור ויש הפתילה והשמן נקרא נר כמ״ש בהטיבו את הנרות ועליהם נתלה האור, והנה הנר הוא המצות מעשיות אק״ב ומעשה המצות זהו״ע העמדת הרגלי׳ שהוא בחי׳ עשי׳ כשמקיים המצוה כדבעי וכמ״ש אשרי איש ירא את ה׳ במצותיו חפץ מאד וארז״ל כשהוא איש ולא כשהוא אשה כו׳ ובאשה קראה מושב, אבל איש הוא בחי׳ דכורא דקיימא בחי׳ עמידה בתוקף נגד כל מונע מבית ומבחוץ, וזהו ואנכי תרגלתי שהמצות נמשכי׳ מבחי׳ אנכי תר״ך עמודי אור עמודי דוקא כמו העמוד העומד על הארץ ומחבר הגג עם הארץ כך המצות נשפלו בעשיות גשמי׳ להיות ביטול היש כו׳ והם רצה״ע כו׳ לכן יש בכח בחי׳ הרגלי׳ אלו להגביה הראש בבחי׳ עמידה הגבהת המוחין למקום מקורם ושרשם בחי׳ והחכ׳ מאין תמצא, וזהו ענין ותורה אור שהוא בעין יתרון האור הבא מן החשך דאתהפכא חשוכא לנהורא ע״י המצות כו׳.

ועוד נלע״ד דגם בעסק התורה יש בחי׳ ישיבה ועמידה, בחי׳ ישיבה היינו משארז״ל ג״ר הקב״ה יושב ועוסק בתורה, ובחי׳ עמידה כמארז״ל רפ״ג דמגילה ע״פ ואתה פה עמוד עמדי כבי׳ אף הקב״ה בעמידה, וביאור בחי׳ ישיבה זהו כמבואר בד״ה השמים כסאי שהמשכת התורה בבחי׳ שמים אש ומים חו״ג דז״א נק׳ כסאי שהשמים הוא התורה הרי הוא כסא עד״מ שנעשה לשבת, וישיבה זו היא השפלה לגבי עמידה כו׳ כך הוא השפלת ראשו כבי׳ שהוא בחי׳ רצונו וחכמתו ובינתו שיורדים ומתלבשים בחו״ג דז״א כדי להתלבש בדברים גשמי׳ דתפילין וציצית כו׳, ואמנם התורה עצמה קדמה אלפים שנה לעולם פי׳ אלפים היינו אאלפך חכ׳ אאלפך בינה שלמעלה מבחי׳ עולם שהוא ו״ק דז״א ומשם נסעה וירדה להתלבש בבחי׳ שמים וכסא.

בד״ה ואתחנן: ראה לקו״ת ואתחנן ב, ג.
ובאשה קראה מושב: ראה פסחים ג, א.
ג״ר הקב״ה יושב ועוסק בתורה: ע״ז ג, ב.
אאלפך חכמה אאלפך בינה: איוב לג, לג. שבת קד, א.

וכשמתעלה ז"א לקבל המוחין דאו"א עצמן ממש כמו בשבת זהו ענין אף הקב"ה בעמידה שהוא הגבהת הקומה כביכול, וזהו דלפעמי' נק' התורה מים כמ"ש הוי כל צמא לכו למים, ותמלא כדה ותעל כ"ד ספרין דאורייתא וגם שמים שם מים, ולפעמים נק' אור וכמ"ש ותורה אור כי הנה יש ג' בחי' אור מים רקיע כמבואר בזח"ב קס"ו ובפרדס סוף שער האותיות פכ"ז ונת' בסדור ע"פ הללוהו ברקיע עוזו יעו"ש, ועיין בע"ח שער מ"ן ומ"ד דרוש ה', וזהו שבבחי' כסאי שהוא ישיבה והשפלה נק' התורה שמים שם מים כי מים יורדים מגבוה לנמוך, אבל בהיותה למעלה בבחי' ח"ע עצמה נק' אור שהוא למעלה מבחי' מים, וזהו כי נר מצוה ותורה אור כי העמידה הוא ע"י הרגלי' בחי' עשי' שע"י שמתקן מעשיו שהם בכח המעשה בעשי' גשמיות בבחי' רגלי' נעשי' מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה וכמ"ש בד"ה השמים כסאי גבי והארץ הדום רגלי, והטעם לזה יובן ממ"ש בד"ה מי מנה גבי אף עשיתיו אף מרבה בחי' רביעית כו' ע"ש, ועוד כמ"ש במ"א בענין הראיני את מראיך השמיעני כי הנה אינו דומה שמיעה לראי', ומ"מ הראי' מתפשטת עד העשי' שרוה העשי' גשמיות משא"כ השמיעה אינה תופסת רק קול ודבור כו' אלא דהיא הנותנת כי נתב"ס דוקא, וזהו"ע יס"א ארוך משא"כ יס"א קצר כו' וכמו"כ נסב"ת שהעשי' שרשה לעילא שמעשה המצות ממשיך בחי' ראי' הראיני כו' עיני ה' אל צדיקי' כו' וראי' הוא בחכ' שם ע"ב שהוא בחי' אור שלמעלה מבחי' מים כמ"ש בע"ח, ולכן ע"י כי נר מצוה רמ"ח פיקודין כשנעשי' בדו"ר נק' נר עי"ז גורם בחי' ותו"א שהוא הגבהת הקומה כביכול בחי' עמידת עמדת להם ומשם נמשך ההמשכה למטה גם בבחי' רגל ועשי', וכמו הראי' שמתפשטת עד העשי', משא"כ בישיבה הרגלי' מוגבהים כמו השמיעה שאין נמשך בעשי', וזהו אור זרוע לצדיק, וזהו שנא' ג' רגלים תחוג לי בשנה כו' שלש פעמים יראה כו' משפטים כ"ג כי בחי' שלש רגלים זהו כללות המצות שנקראו רגלי' ועי"ז ממשיכי' מלמעלה בחי' ראי' להיות יראה כל זכורך כו' וזכורך היינו שהוא בחי' איש דקיימא בחילי' כדכורא ירכין וגופא כחדא כו'.

אך ענין ודר"ח י"ל עוד בחי' עליונה יותר כי הנה אורייתא סתום וגליא והיא הממוצע בין אא"ס לעולמות כי באורייתא אתברי עלמא וכמ"ש ואהי' אצלו אמון אומן כו', והנה הממוצע יש בו ב' בחי' ע"ד שהכתר ממוצע

כדה . . . כ"ד ספרין דאורייתא: תולדות כד, טז. ראה ת"ז תכ"א (מו, ב). אוה"ת בראשית מה, א.

שמים שם מים: חגיגה יב, סע"א. וראה ס"י פ"א ופ"ג.

בסדור ע"פ הללוהו ברקיע עוזו: ע, א.

בד"ה השמים כסאי: תו"א א, ב.

בד"ה מי מנה: לקו"ת בלק סז, א. וראה ספה"מ תקס"ג ע' תר.

אינו דומה שמיעה לראי': מכילתא יתרו יט, ט.

שהכתר ממוצע: ראה ע"ח שער אבי"ע (שמ"ב) פ"א. וראה ד"ה להבין מ"ש בע"ח דהכתר הוא ממוצע — בס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' קצא [ובהנסמן בהמ"מ לשם].

בין המאציל לנאצלים שיש בו ב׳ בחי׳ ע״ק וא״א כו׳ וכך עד״ז בענין התורה דמחכ״נ יש בה פנימי׳ וחיצוני׳ כי פנימי׳ אבא הוא פנימי׳ עתיק וא״כ הוא בחי׳ א״ס ממש וחיצוני׳ התורה הוא שרש ומקור העולמות ופנימי׳ התורה תתגלה לעי״ל, וזהו ענין שארז״ל ודרך חיים הוא חיי העוה״ב כי החכ׳ תחי׳ עץ חיים היא, אכן ודרך חיים הוא הדרך וההמשכה שנמשך בחי׳ חיים והיינו מבחי׳ כי עמך מקור חיים כו׳ עמך היינו אוא״ס בחי׳ עתיק שהוא מל׳ דא״ס ובמ״ש במ״א ע״פ כי עמך הסליחה כו׳ וההמשכת דרך חיים זהו ע״י ותוכחות מוסר כי גבורה דעתיק מתלבש במו״ס והמשכה זו ע״י בכל מאדך למשול על הכלים ואברי הגוף כו׳ ע״י יחידה או״מ כנ״ל, ומזה נמשך ג״כ שבכל מדה ומדה שמודד לך כו׳ ועי״ז נש״י גבוהים מהתורה שממשיכין כתר בחכ׳, וזהו ואתה כו׳ עמדת להם אתה הוא אא״ס ממש ועמדו רגלי׳ והם טעמי תורה ר״ל הנגינות זרקא כו׳ שהם אותיות התענוג קושר כתרים לאותיות וזהו ענין שמן המנורה שנקרא שמן למאור שנעשה ע״י כתיתת הזתים ביטוש הגוף תוכחות מוסר כו׳, והנה שמן למאור פי׳ ע״ד ולמה נק׳ שמו ר׳ מאיר שהי׳ מאיר עיני חכמים כו׳ והענין כי חכ׳ נקרא אור, אך ר״מ המשיך מבחי׳ המאיר מקור האור והוא החכ׳ כמו שהיא כלולה מלמעלה מהחכ׳ היינו בכתר ונק׳ חכ׳ שבכתר שהיא למעלה מהחכ׳, ולכן אומר על טמא טהור ומראה לו פנים כי עד״מ שיש הפרש בין המדות כמו שהם בעצמם ובין כמו שהם כלולים בשכל שאז הם רוחני׳ יותר ויכול להיות בהם היפך מכמו שהם בעצמם כמו תאוות האכילה כשהיא בלי שכל יאכל המתוק לחיך אף שמזיק לו משא״כ ע״י השכל יתאוה לאכול המועיל לו ולא המזיק לו כו׳ כך עד״ז גם בחכ׳ יש הפרש בין כשהיא בחי׳ חכ׳ ובין כשהיא כלולה בכתר, ולכן מה שהוא טמא עפ״י החכ׳ יוכל להיות טהור עפ״י החכ׳ שבכתר וזהו ומראה לו פנים, פי׳ חכ׳ דאצי׳ מקבלת רק מעשרות דמו״ס אבל הפנים פנוי משערות בחי׳ שע״ה נהורין דא״א כו׳ גילוי עצמיות מו״ס, וזהו״ע ר״מ ששרשו ממו״ס ולכן מאיר עיני חכמים בהלכה, הלכה אותיות הכלה בחי׳ מל׳ תושבע״פ קרינן לה, וזהו כה תברכו אותיות בכתרו והיינו ע״י יאר ה׳ פניו אליך ישא ה׳ פניו ישא הגבהת הקומה ע״ד עמדת להם כו׳, וזהו ענין שמן למאור ועי״ז ותורה אור בחי׳ באור פני מלך חיים וזהו ודרך חיים כו׳ ובתורתו של ר״מ כתיב כתנות עור בא׳ שהפך העור נה״ב מחשוכא לנהורא ע״י הא׳ פלא אאלפך חכ׳ כו׳ שהמשיך ממו״ס כו׳, והנה ב׳ בחי׳ חכ׳ בנפש בעבודת ה׳ הענין שיש ב׳ בחי׳ התבוננות הא׳ התבוננות כי הוא חייך וחיי החיים של כל העולמות, והב׳ התבוננות שישים אל לבו בחי׳ מהו״ע ית׳ חד ולא בחושבן אני הוי׳ לא שניתי ולמתב״כ, והתבוננות והשכלה זו הוא דוגמת החכ׳ כמו שהיא בלמעלה מהחכ׳ כי הוא רק החכ׳ איך דלמתב״כ ומבואר בד״ה ויקח

ולמה נק׳ שמו ר׳ מאיר שהי׳ מאיר עיני חכמים: ראה עירובין יג, ב.

כתנות עור בא׳: בראשית ג, כא. וראה של״ה רצז, ב. תו״א בראשית ה, ב. מאמרי אדה״ז כתובים (ב׳) ע׳ נט.

מן הבא בידו שמבחי' הא' נמשך האהבה ותשוקת הנפש כאשר יכולה שאת לפי מזגה ותכונתה בחי' או"פ, אבל מבחי' הב' נמשך האה"ר שתכלה אליו נפש כל חי להבטל במציאות ולהתכלל באחד, וזהו בחי' בכל מאדך בחילא יתיר, וז"ש במדרש רות פ"ב ע"פ ויוקים ויואש כו' ויוקים ע"ש קומה ה' כו' יואש ע"ש שנתייאש מן החיים כו' בחי' מס"נ ועי"ז ממשיך בחי' ודרך חיים כו' וישובי לחם זו התורה כו'.

להבין שרשי הדברים הנ"ל, הנה טעם הדבר למה תגיע הנשמה שבגוף לעצמות יותר משתגיע מצד עצמותה, להיות כי ידוע שמן הבירורים מעה"ד נעשה הא"ח, וידוע ויובן זה עפ"י הידוע כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי הוי' יחי' האדם, אף שגם באדם יש מוצא פי הוי' מיו"ד מאמרות כמו במאכל ולמה יחי' את האדם הגבוה ממנו בהשתלשלות היו"ד מאמרת, אך הענין הוא להיות כי במאכל אנו רואים שיש בו טעם ומתיקות מעולם התענוג, ונפש החיונית אינה מעולם התענוג כמ"ש בס' כוונות ששרש המאכל מבחי' חיצוני' בינה דאצילות, הגם שנפש האדם הוא מהמדות דאצי' והמדות נולדים ג"כ מבחי' חיצוני' בינה, ההפרש הוא כך דידוע שהתגלות התענוג אינו אלא בבינה ולא בחכ' כנראה בחוש שהאדם מתענג באיזה שכל אינו אלא כשמשיגו דוקא ולא מקודם אף שהי' בבחי' חכ', וזהו נהרותיו כשמן יוליך כלומר שלע"ל יהי' הנהרות דבינה שהוא הרגשת השכל והתענוג כשמן בבחי' ביטול החכ' שבו התענוג מוסתר, וידוע שהשבירה הי' בבחי' בינה שהוא שם ס"ג, והענין הוא שנפלו הכלים דז"ת דבינה ונמצא בחי' ענג העליון שהי' נרגש בבינה נפלו למטה בירידת המדריגות שמזה יצא שרש מציאות ענין התענוגים גשמי' שבמאכלים וכדומה, אבל נפש החיונית אף שנולדה מאין ליש בשרשה מפנימיות בינה אם הבנים שמחה וישראל עלו במח"ת, אך להיות כי המדות מבינה הוא ענין התיקון כידוע שהוא מלך ישראל, והמלכין קדמאין הי' לפני מלך מלך כו' א"כ קדמה שבירת ונפילת האורות דבינה להולדת המדות ממנה הגם שהוא מבחי' חיצוני' דבינה הרי ידוע שחיצוני' העליון גבוה מפנימי' תחתון, כן חיצוני' התענוג גבוה מחמת שהיא מחיצוני' בינה מפנימי' המוליד המדות כו' כמו שבוודאי חיצוני' התענוג גבוה מאד נעלה מפנימיות המדות ומפנימי' השכל וזהו ידוע שכח התענוג מסתלק בעת הולדת השכל את המדה, ועתה יובן שגם באופנים דעשי' כשמשפיעין לע"ש והשר משפיע דומם וצומח הגשמי' וגם נפש החיוני' נמשך ג"כ בסדר הזה שנפש החיונית מקבלת רק מהמדות דאופנים והטעם שבמאכל שיש בו עריבות ותענוג הוא מבחי' חיצוני' בינה, נמצא שמוצא פי הוי' שבמאכל הגבה מאד נעלה ממוצא פי הוי' שבנפש החיונית שהיא אינה אלא מבחי' ז"א וזה עיקר הטעם למה שבחי' חיצוני' בינה מתצמצם כ"כ אפי' בצומח שבמאכל הגשמי ומבחי' פנימי' המדות לא ירד כ"כ להתצמצם כ"א לבחי' מדבר שהוא נפש האדם בהיות שכל הגבוה יותר יוכל לירד מטה יותר, לכך מעולם התענוג יוכל להשפיל עד דומם וצומח הגשמי'

שבמאכלי' ובכל תענוגי עוה"ז, אבל מהנמוך דהיינו צמצום השכל במדות לא ירד כ"כ, אך בהיות שאנו רואים שיש בפירות ומאכלים גם מראות חלוקים לפי מהותם מגבורות או חסדים כמו ענבים ותפוחי' אדומים ולבנים הרי יש בהם ג"כ מבחי' המדות, אמנם הענין הוא שהחו"ג ההם שבמראות שלהם אינו מדות עצמיי' אלא מדות שבתענוג כמו שאנו רואים שיש בתענוג העצמי' של הנפש בחי' חו"ג יש מתעדן ומתענג מנקמת מפלת שונאו שהוא מבחי' גבורות ויש שאינו מתענג מזה כלל אדרבה מהטיבות וחסדים כו' וכיוצא בזה במלבושים ומאכלי' יש מתעדן מחריפות וחמיצות ויש ממתיקות ועריבות בין בגופי המאכלים והדצח"מ הגשמי' המדות שבהם הכל מבחי' תענוג שיש תפוח חמוץ והעריבות שלו לנפש הוא מחמיצתו וכו' אבל לא שהם מדות ממש כמו אהבה ושנאה שאין בהם תענוג כלל וכ"ש הדבור וגם השכל מצד עצמו הוא בחי' קרירות רק בהעלם יש בו התענוג דהיינו כשהתענוג נשפל ומתלבש בו והיינו בבחי' חיצוני' בינה, ועתה יובן ענין הבירורים כאשר האדם אוכל המאכל ויתחזק בכחו ומן כח זה של המאכל מתפלל בכוונה לה' אחד נעשה תוספות חיזוק לאהב' האלקי' שמצד ניצוץ האלקי' בתו"מ מרובה על העיקר כערך תוס' יתרון מעלת בחי' חיצוני' בינה על פנימי' המדות, וזהו שנעשה או"ח ע"י הבע"ת בהיות דמשכין לי' בחילא יתיר פי' מצד השבירה והנפילה שבתענוגי העוה"ז שבמאכלי' וכדומה במה שהתענגו בעוה"ז אזי כשיצעקו במר נפשו שאין המרירות אלא לפי אופן ההטבעה שלהם בתענוגי העוה"ז הרי נתעלה מוצא פי הוי' שהי' בתענוגים למקור כמו שהי' לפני מלך מלך כו' וצעקה זו שלהם היא מפני שנתחזק נפשם האלקי מבירורי הטוב שבתענוגי עוה"ז ששרשם מאד נעלה, ונמצא ב' הדברים באים כאחד שמיד בתשובתו ומרירות נפשו שנופל הרע שבתענוג ומן הטוב שבתענוג מתעורר חיזוק נפשו באלקו' בנקודת הלב בבחי' או"ח ועליית התענוגים שלהם למקורם לעשות גם שם בחי' או"ח ובאים כאחד.

ועתה צ"ל מהו ענין או"ח שנעשה ע"י אהב' בכל מאדך, הנה צריך להקדים מה שאנו רואים ההפרש בין אש ומים גשמי' שמן המים יוכלו ההשפעת מכלי אל כלי שהרי אפי' ים אוקינוס ימעט משיעורו בריבוי הכלים משא"כ מן האש יוכל להדליק זה מזה עד אין קץ וגבול ולא יוגרע ממנו דבר בהדלקה, אעפ"י שהאש גופה ג"כ במדה נקצבה שנתפס במקום והוא גשמי כמו המים רק בהדלקה במה שידליקו ממנה ריבוי רבבות שלהבות לא יחסר מאומה זהו הוראה על כח והעלם שלו שהוא בלת בע"ג וקצבה כלומר שנשתלשל מאלקי' חיים בנבראים דבר א' בע"ג בכח העלם שהוא בבע"ג שאין גבול וסוף לכח שפע האש כדי שיכיר מתוכו בחי' אמיתי' בבע"ג, ועפ"י משל האש הגשמי יש להבין הדלקת נר חנוכה שהוא באור ושמן ופתילה, האור הוא הדולק את השמן ולא יחסר מהאור דבר והשמן כלה בהאור הענין הוא מפני מיד שיומשך האש להדליק הקיסם או השמן לא ישאר בהקיסם והשמן מאומה כ"א יקפוץ ויחזור מיד אל השלהבת, אבל השמן יכלה מעט כן עד"מ ודוגמא יובן למעלה

בשמן עילאה הנק' שמן המשחה שהתענוג מעורב בו הוא יציאת והמשכת מהות כח החכ' מן ההעלם שבעצמות המאציל, וכשהיתה גנוזה כח ומהות החכ' בהעצמות ונתגלית ה"ז כמים היורדים כו' בדוגמת כליון המשכה ברבוי הכלים שבמים הגשמי וזהו מצד בחי' או"י של התענוג העליון הנק' רב חסד משחא דנגיד כו' כשמן היורד על הראש כו' כמ"ש בזהר והיינו מדידת מהות כח החכ' מבחי' חסד דעתיקא, ולכך נק' משחא ע"ש משחתא וע"ש ההמשכה, אך להיותו אינו בדרך ירידה למטה אלא כמו שמושחין בשמן שהוא נח וצפה עפ"י הדבר הנמשח ומימין לשמאל לכך נק' שמן המשחה, ונק' חסד דאחיד בי' אבא כידוע שהוא שרש קו הימין חח"נ, וחסד שלמעלה מן החכ' הוא רב חסד ועכ"ז השמן הפשוט הוא המשכת החכ' בדרך ירידה מלמעלמ"ט שהיא בלי תענוג כלל ג"כ יכלה מעט מעט כמשל דבר המדוד מתחילתו כשימדדו אותו בכלים רבים יכלה כולו אבל יש בחי' או"ח בתענוג העליון שהשפעתו בלא מדידה פי' שלא יחסר בשפעו כמשל האש מפני שהשפע חוזרת למקורה וע"כ כח מהות החכ' שנקרא העלם הגילוי וג"ר שבחכ' כשנמשך מן או"ח זהו אינו גורע ממנו כלום אלא יחסר מאומה וע"כ אין קץ וגבול לכמה מיני צמצומים וירידות ולא יוסתר אורו כלל עד שהחכ' הגלוי' מן ההעלם שבה מתחדשת בתמידות בלי הפסק וזה נק' בחי' מעיין המתגבר פי' מעיין החכ' שנלקח מבחי' גבורות דע"י, משא"כ החכ' שמקו הימין מבחי' רב חסד הוא מדוד מתחילתו, ואפשר זהו ענין מדריגת ב"ש וב"ה שב"ש מחדדי טפי ואין הלכה כב"ש שצ"ל מדידה והמשכה לעולם העשי' שזהו בחי' הלכה ומ"מ אלו ואלו פי' או"י ואו"ח שניהם דברי א"ח דלית שמאלא בהאי עתיקא כמ"ש במ"א בענין הלכה למשה מסיני שהוא הי' הקו האמצעי ומה שתלמיד וותיק עתיד לחדש וגם מה שנחלקו ב"ש וב"ה שהם ב' הקוין הכל הי' במשה וכן בדורות הזוגות שנקראו אשכולות איש שהכל בו, והנה אהבת בכל מאדך גורמים ענין או"ח למעלה, והיינו שיהי' נשפע ולא יחסר אך א"א [להגיע] לזה כ"א שיהי' העלאת מ"ן מלמטה באופן זה והיינו ענין הסתלקות הבע"ת לצאת מחשכי גופו שמעלה כח התענוגי' למקורם בבחי' או"ח, ועד"ז ענין הדלקת נר חנוכה בשמן ואור הוא העלאת מ"ן לגרום למעלה בעובדא זו בחי' או"מ בשמן העליון ולהיות כי בחנוכה הוא ירידת מדריגות המל' באותי' מושכל מורגש ומוטבע כי הי' הנס מוסתר בטבע כמ"ש אותותינו לא ראינו כו' ע"כ הוצרכה להארה גדולה מאד להאיר את החושך והיינו ענין יתרון אור שבא מתוך החשך והוא בחי' האו"ח שמחמת הבירורים וכן מעשה הדלקת השמן לכלות באור, אך א"א לאור החוזר שהוא בבחי' העצמי' שיאיר את השמן כ"א ע"י כלי שיהי' השמן נמשך ונבלע בהפתילה, והשמן המובלע בפתיחלה ידלק ויוכלל באור, אבל לא השמן עצמו, להיות

תלמיד וותיק עתיד לחדש: ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד. שמו"ר רפמ"ז. ויק"ר רפכ"ב. קה"ר פ"א, ט (ב), פ"ה, ח (ב) ועוד. וראה לקו"ש חי"ט ע' 252 הערה 21.

כי ידוע שאא״ס אינו שורה אלא בחכ׳, אמנם דוקא שחכ׳ הוא בכלי כמו הדבור לשכל, ובלא דבור הרי השכל מצד עצמו כלא חשיב ואין לו ערך כלל עם העצמיות רק ששורה בו כמו השמן בבית וכמו שמורה השכל באצבע בשעת הכתיבה ע״כ לא ישרה בחכמה לבדה כ״א כשהוא בכלי הדבור שאז הוא מכון ממש לשבתו שכל היותר גבוה כו׳.

ועתה צריך להבין ענין העמידה והישיבה למעלה כמ״ש וה׳ נצב עליו כו׳, הנה ידוע שבחי׳ נה״י דז״א מוחין לנוק׳ וכשמתגלי׳ במוחי׳ דנוק׳ נמתקים הדינים האחוזים בה פי׳ להיות כי זהו ההפרש בין המשפיע למקבל אשר גבורות המשפיע קשין בתחילתן ורכים בסופן כמבואר בזהר בענין מברך, ובהמקבל הוא להיפוך כי דינין דנוק׳ נייחין ברישא וקשין בסופה וטעם הדבר מפני מה בגבורו׳ המשפיע דבחי׳ ז״א נייחין בסופא דוקא שהוא בחי׳ נה״י יובן עפ״י משל הידוע משפע הרב לתלמידו שתחלת שפעו כשצריך הרב להשפיל עצמו ממהות למהות קשה לו ביותר ולא יתענג כלל אדרבה יצטער בנפשו ויהי׳ שפעו בע״כ ומה שיש תענוג להמשפיע אינו אלא בסופה כשכבר נמשכת הסברא ומתקבלת בהשגת התלמיד אזי יקבל תענוג ובקבלת התלמיד להיפוך בתחילת שמעו הסברא מתרחבת דעתו מאד ויבין הסברא קרוב לערך הרחבת דעת הרב ויתענג מאד וכשכבר קבלה במוח תבונתו לאחר שעה מתקצרת ונעשית רחוקה מאד מאמיתיות הסברא כמו ששמע ויצטער מאד, וכמו״כ יובן למעלה בהיות שאין ערך להשפעת מדות דאצי׳ למדת מל׳ כח הפועל מקור כל המקבלים, וא״כ גבורות דז״א קשין בתחילתן דוקא לירד ממהות העצמי׳ ולהיות מקור ומוחי׳ למדת מל׳, אמנם נייחין הן בסופן דוקא כשמתגלי׳ בבחי׳ נה״י כו׳ ששם התענוג ואנפין נהירין ביותר להיות כי ידוע שענין נה״י הו״ע שלשה עדרי צאן רובצים על הבאר שנז׳ בזהר והיינו חסד דאצי׳ כשמתגלה בהבל הלב העליון ונק׳ חסד דרעוא ימינא כידוע התגלות זה יש בו מן תענוג של המשפיע, ולכך נמתקים הדינין דנוק׳ פי׳ שהוא עובר על פשע ונושא עון לפי שאינו מדקדק כ״כ במדה״ד של מדת מל׳ מפני שמדת גדולה המתפשטת בעולמות ממדת מל׳ הוא מצומצם מאד אבל כשמתגלה מדת גדולתו העצמי׳ שבבחי׳ נה״י דז״א שנק׳ גדול מצד העלם ולא מפני גדולתו בעיר אלקינו אזי נמתקו כל הדינין והדקדוקי׳ מפני שאינם תופסים מקום כלל, אבל כשישב למשפט באים הגבורות של המשפיע לתחילתן בבחי׳ המוחין לצאת ממהותם למהות אחר קשין הן שאין בהם התענוג להיות גדולתו העצמי בהתגלות כ״כ באנפין נהירין עד שיסבול כל הדינין מפני העדר תפיסת מקום כמו שהמצטער לא יסבול אפי׳ כ״ש נגד רצונו, וזהו עמדת להם בעת צרתם שהעמידה ברגלי׳ הוא התגלות

המשפיע קשין בתחילתן . . כמבואר בזהר : ראה זח״ב קפז, א. ע״ח שער הכללים פ״ז. שער מיעוט הירח (של״ו) פ״ב. שער לאה ורחל (של״ח) פ״ד. ספה״מ אתהלך לאזניא ע׳ קיד. מאמרי אדה״ז ענינים ע׳ קיב.

התענוג בסופן ולכך גורם הוא הזקיפה של הראש שהוא העלאת והגבהת הראש והמוחי' אל העצמות שהוא התענוג שבחכ', וזהו ענין שבכלות ו' ימי המעשה מבחי' ז"א דאצי' בכל ע"ש בשעת קבלת שבת אז נגדל ראשו בהיכל הבריאה פי' כי מוחין דז"א ידוע עניגם שהם חכ' שנתפשטה במדות עליונים להיות מקור דמקור לחיות העולמות, וחכ' זו צמצום גדול הוא מן העצמיות חכ' כמו עד"מ חכם במלאכת הציור כשיושב לעסוק בציור אזי אין בו אלא קצת הארה בעלמא מן עצמות החכ' שיש לו במלאכה זו וכן היושב לדון אדם א' עפ"י חכמתו בדינים שלמד שיקח שמץ איזה פסק דין לאותו האדם מן עומק החכ' שבדיני האדם לחבירו בדיני ממונות וכדומה לזה וא"כ כשעמד מן הישיבה לדין או הציור הרי בא לבחי' עצמות החכ' שיצא מן הצמצום שהי' במוחו בשביל פסק דין זה הפרטי או לצייר וכדומה, והזקיפה והעמידה שלאחר הישיבה הוא שבא לעצמותו וכמו"כ המשכות המוחין למדות דאצי' שהוא כמשל הישיבה של המלך על הכסא להנהיג מדינתו הוא ירידה וצמצום, והזקיפה והעמידה שלאחר הישיבה הוא שבא לעצמותו, וזהו שלאחר הישיבה של מעלה בו' ימי המעשה לדון העולם ולזונם מקרני ראמים כו' כשיזקוף ויעמוד הוא בא אל עצמות החכ' בהיכל הבריאה פי' ממוחי' דאו"י שנלקחי' משם המוחי' למדות בשביל חיות העולמות, וזהו לשון שנגדל ראשו פי' שנזקף מן כפיפתו לדון העולם, וזהו צדיק כתמר יפרח בהיות מוחי' לנוק', וכארז בלבנון ישגה כשיעמוד ויזקוף בכלי שפעו בע"ש ישגה מאד נעלה כלבנון שהם מוחי' דאו"א עילאין ולכך ויפוצו אויבי' ממילא בעת עמדו כמ"ש ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויביך להיות כי נמתקו הדינין בעמידת הרגלי' ובא ממילא לזקיפת הראש.

ובכל הנ"ל יובן מאמר רב ששת חדאי נפשאי לך קראי לך תנאי מעיקרא כי עביד אינש אדעתי' דנפשי' קא עביד, והיינו כמארז"ל זכה נקרא תורתו לא זכה ובתורת ה' חפצו וכמו שידוע שתלת קשרין הן אורייתא וישראל כו' ופעמים נראה שהתורה מאורסה ונק' כלה, אך הענין הוא כשאהב' אלקי' שבאדם הוא בכלי ומדה אף דע"י דו"ר סלקא אורייתא לעילא לא שהגביה הוא את התורה אלא אדרבה התורה הגביה אותו כשבא דבר ההלכה למקור חוצבה בבחי' אצי' ה"ז בחי' מוחי' החיצוני' דז"א שהוא הישיבה לדין את העולם שנשפלו מוחין אלו עפ"י תורה העצמי' חכים ולא בחכ' ידיעא ואז תורה זו מקשרת לניצוץ האלקי' שלומדה להקב"ה שהיא פנימי' המוחי' שהושפלו מחכ' העצמי', וזהו תלת קשרין א' גבוה מחבירו אבל כשיש לו אהב' בכל מאדך שגורם בחי' אות למעלה שהוא שרש החכ' העצמי' בבחי' זקיפת הראש אזי התורה מאורסה לו והוא המשפיע לתורה פי' שמגביה את בחי' פנימי'

מאמר רב ששת: פסחים סח, ב.
שתלת קשרין הן: ע"פ זח"ג עג, א.
שהתורה מאורסה ונק' כלה: פסחים מט, ב.

החכ׳ דז״א אל שרשן שהושפלו שהוא החכ׳ העצמי׳ כו׳ והרי התורה בחי׳ מקבל ואלה הם שתורתם אומנתם פי׳ כלי אומנות שהוא כמשל המצייר בכלי אומנות, שבמלאכתו בכלי אומנות אין בה אלא הארה בעלמא שהושפלה מעצמי׳ החכ׳ כן עד״מ גא׳ על התורה דאצי׳ ואהי׳ אצלו אמון כלי אומנתו כי הוא נובלות חש״מ וענין אצלו הוא בחי׳ ח״ס דא״א וכן בתורתו יהגה, וזהו״ע המאמר מעיקרא כי עביד כו׳ פי׳ באהוי״ר לצורך העלא׳ נפשו לקשרו בהקב״ה ואח״כ חדאי נפשאי בבחי׳ עונג העליון לכך לך בשבילך קראי כו׳ וד״ל.

במשלי סי׳ ו׳ כ״ג, כי נר מצוה וגומר, וצ״ל סיפי׳ דקרא ודרך חיים איזהו דרך חיים מלבד התורה והמצוה האמורה למעלה בפסוק, והנה מה שהמשיל את המצוה לנר והתורה לאור פי׳ בשל״ה בתחילתו שני פירושים האחד דפי׳ נר היינו נר יחידי נק׳ נר, ואור הוא מדורה גדולה, ועד״ז אמרז״ל בסוטה דכ״א ע״א דרש רבי מנחם בר׳ יוסי כי נר מצוה ותורה אור תלה הכתוב את המצוה בנר כו׳ לומר לך מה נר אינה מגינה אלא לפי שעה כו׳, ואת התורה באור לומר לך מה אור מגין לעולם אף התורה מגינה לעולם כו׳, ולפי״ז משמע דאור היינו אור היום וכ״מ ממש״ש כיון שעלה עמוד השחר כו׳, ולא כמ״ש בשל״ה מדורה גדולה, דאור היום עדיף גם ממדורה גדולה, הפי׳ השני פי׳ בשל״ה בנר עצמו שייך נר ואור כי הנר הוא המקבל האור דהיינו הפתילה והשמן שבכלי והאור אחוז בו והם דביקים זה בזה וצריכים זה לזה כו׳ ע״ש. והנה להבין זה נעתיק תחילה מ״ש בת״א סוף פ׳ מקץ בד״ה נר חנוכה מצוה כו׳, דהנה כתיב כל אשר חפץ ה׳ עשה וכתיב בדבר ה׳ שמים נעשו ובעשרה מאמרות נברא העולם שהי׳ מאמר ודיבור ולא נברא בחפץ ורצון בלבד, והענין כי הנה נודע שלכל הדברים יש חומר וצורה שהחומר הוא ענין הדבר בכללות דהיינו להיות שמים או ארץ או שמש וירח, והצורה הוא כל ציור וכל תמונה במראה ושטח שיש לכל דבר כו׳, והנה החומר נברא בדבר ה׳ ובע״מ שבמאמר יהי אור נתהווה בחי׳ האור מאין ליש, וכן במאמר יהי רקיע נתהווה הרקיע מאין ליש, אבל אופן צורת הרקיע בדמותו בצלמו הוא נעשה בחפץ ה׳ שלא בא לכלל גילוי בדבור או מאמר, וזהו ענין כולם בחכמה עשית, ושורש החכמה למעלה הוא בחי׳ בוצינא דקרדוניתא קו המדה

נובלות חש״מ: בראשית רבה פי״ז, ה.

במשלי סי׳ ו׳ כ״ג כי נר מצוה: נעתק מהכת״י 869 כה, א. נמצא ג״כ בכת״י 485 רסא, א. חלק מהמאמר נדפס באוה״ת נ״ך ע׳ תקסח. וראה אוה״ת בראשית (ז) תתתמ, ב.

בת״א ס״פ מקץ בד״ה נר חנוכה מצוה: מא, ד.

בוצינא דקרדוניתא: זח״א טו, א.

כו', מי מדד בשעלו מים כו', ובזה יובן מ"ש בע"ח דיחוד או"א הוא תדירי כדי להחיות העולמות תמיד דלכאורה אינו מובן שהרי חיות העולמות הוא ע"י דבר ה', אך לפמש"כ א"ש כי כולם בחכמה עשית שמשם דווקא נמשך הצורה כו', ועיין בפרד"ס שער הצחצחות רפ"ג כי לא מחשבותיו מחשבותינו כו' כי כאשר עלה ברצונו להוות כו' הנה אז נאצל ונצטייר כולו בעצמותו בלי שינוי בו ח"ו, ועמ"ש מזה בביאור ע"פ יונתי בחגוי, וזהו ענין ואתה מחי', ופי' בזוהר ר"פ תצוה נהורא עילאה ונהו"ת כליל כחדא דהיינו שהוי"ו הוא המשכה מבחי' חפץ ה' וח"ע אל בחי' הדיבור הנק' אתה להיות מחי' את כולם, וכמ"ש במ"א ע"פ הקול קול יעקב כו', והנה מה שנברא החומר במאמר ודיבור ולא נברא הכל בחפץ ה' ורצונו בלבד הוא מפני שאז לא הי' גילוי מאין ליש רק שהי' העולם בטל במציאות ממש לפי שהי' מקבל מבחי' חכמה שהיא בחי' ביטול איהו וחיוהי חד, רק עיקר גילוי היש הוא ע"י דבר ה' כי הוא צוה ונבראו, פי' צוה מל' מצות המלך כי מלכותך מלכות כל עולמי' אין מלך בלא עם שבחי' מלכות הוא בחי' התנשאות והסתלקות כי מל' דאצי' נעשה עתיק לבריאה, עתיק הוא בחי' מקיף כו' והיינו שלא יאיר ויתגלה אלא בחי' שם בלבד כו', וזהו פי' יש מאין דהיינו שהמשכת החיות אשר בהעולמות הוא בבחי' אין והארה בעלמא שהוא בחי' שם בלבד, ומזה נעשה גילוי היש, אך תכלית בריאת יש מאין הוא כדי להיות היש בטל לאין ונגלה כבוד ה' למטה כמו למעלה, וכמו שיהי' לע"ל כי עין בעין יראו כו', וזהו תלוי בעבודתינו כל ימינו היום לעשותם, וכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, וצריך כל אחד להמשיך בחלקו גילוי זה להיות ביטול היש כו', והיינו ע"י שכל אשר חפץ ה' נמשך ועשה גם בשמים ובארץ שכולם יש להם ציור ותמונה מבחי' חפץ ורצון הוי', ובכח יוכל להיות ביטול היש הנמשך מן הדיבור כו', וזהו שבישראל נאמר יצירה כמ"ש ויוצרך ישראל שמזה נמשך להיות כי שרית עם אלקי' כו', ועמ"ש בד"ה הבאים ישרש, וז"ש וייצר ה' אלקי' את האדם, בשם מלא, לפי שהצורה נמשך מבחי' חפץ ה' וח"ע, אך ענין וייצר בשני יודין, והיינו לפי שהצורה שבאדם נמשך מלמעלה מעלה ע' באד"ר דקמ"א ע"ב, ולפיכך בו תלוי עיקר בחי' ביטול היש שכדי להיות הביטול נמשך גם בהיש צ"ל מקור ההמשכה מלמעלה מעלה כמ"ש במ"א סד"ה שובה ישראל. וזהו ענין נר

מ"ש בע"ח דיחוד או"א הוא תדירי: **ראה פע"ח שער חג המצות פ"ז.**

ועמ"ש בזה בביאור ע"פ יונתי בחגוי: **ראה לקו"ת שה"ש יז, ג ואילך.**

וכמ"ש במ"א ע"פ הקול קול יעקב: **ראה תו"א מקץ לו, ד.**

צוה מל' מצות המלך: **ראה תוספתא נגעים פ"ג, ז. בבא בתרא קנט, א גזירת המלך.**

אין מלך בלא עם: **בחיי וישב לח, ל. עמק המלך שער שעשועי המלך רפ"א. תניא ח"ב פ"ז.**

מל' דאצי' נעשה עתיק לבריאה: **ראה ע"ח שער העקודים פ"ב.**

וכל ישראל יש להם חלק לעוה"ב: **סנהדרין צ, א.**

ועמ"ש בד"ה הבאים ישרש: **תו"א נג, ג.**

כמ"ש במ"א סד"ה שובה ישראל: **ראה לקו"ת דרושים לשבת שובה סד, ד ואילך.**

מצוה ותורה אור, כי הנה מדת מל' נק' מדת לילה שהוא בחי' ברישא חשוכא לפי שהיא בחי' הסתלקות האור ונעשה בחי' יש מאין שהוא בחי' חושך, וכמ"ש בד"ה רני ושמחי גבי רננא ברמשא, וזהו ענין נפשי אויתיך בלילה כו', וכדי להמשיך אור וגילוי א"ס ב"ה בבי"ע זהו ע"י תורה ומצות שעי"ז ממשיכים ומאירים גם בבי"ע להיות הגילוי כמו באצילות, וכמ"ש בביאור ע"פ כי כאשר השמים החדשים, ועד"ז נאמר הלילה הזה ליל שמורים שגם בבחי' לילה יוכל להיות גילוי בחי' זה שהוא כמ"ש זה אלי ואנוהו, ועמ"ש מזה בד"ה ותוסף אסתר, ועמ"ש בד"ה ואתחנן בענין נר הוי' כו' והוא ע"ד הנ"ל, והנה המצות נק' רמ"ח אברים דמלכא והתורה היא בחי' ראש ומוחין דאורייתא' מחכמה נפקת, והנה כמו שבמוח הוא כללות גילוי אור וחיות הנשמה ואח"כ מהמוח מתפשט לכל אבר החיות השייך לו, נמצא הראש הוא הממוצע שממשיך מהנפש לכל אבר כו', כך אמרז"ל גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, וגם אמרז"ל ותלמוד תורה כנגד כולם, ועמ"ש מזה בד"ה אז ישיר כו' עלי באר כו', ולכן נמשלה המצוה לנר שהיא גילוי הארה פרטית והתורה לאור שהוא כנגד כולם, ולכן ג"כ המצות תלויות בזמן ומקום, משא"כ בתורה שגם עכשיו שאין בהמ"ק עכ"ז העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה, א"כ י"ל כי נר שהוא הארה קטנה זהו המשכת היחוד דאיהו וגרמוהי חד שיתגלה יחוד זה בבי"ע, ואור הוא המשכת יחוד עליון דאיהו וחיוהי חד כו', ומה"ט ג"כ המצות תלויות בזמן ומקום, ועמ"ש מזה בד"ה כי ביום הזה יכפר ובד"ה וידבר דעשרת הדברות שהן בחי' יחו"ת ויחו"ע, ועד"ז י"ל משארז"ל בסוטה דמצוה מגינה לפי שעה ותורה לעולם כו', וע' בזוהר תרומה דקמ"ו א' ב' דנר הוא מל' ואור הוא ז"א.

והנה להבין ענין ודרך חיים יש להקדי' מארז"ל בברכות דכ"ח ב' גבי ריב"ז ולא עוד אלא שיש לפני שני דרכים א' של ג"ע כו' ואיני יודע באיזו

וכמ"ש בד"ה רני ושמחי : **תו"א לו, א.**

רננא ברמשא : **זח"א רכט, ב.**

וכמ"ש בביאור ע"פ כי כאשר השמים החדשים : **תו"א בראשית ג, א.**

בד"ה ותוסף אסתר : **תו"א מג"א צד, ד.**

ועמ"ש בד"ה ואתחנן : **לקו"ת ואתחנן ב, א. ספה"מ תקס"ד ע' קצו.**

המצות נק' רמ"ח אברים דמלכא : **ראה ת"ז תיקון ל. תניא פ"ד.**

גדול תלמוד שמביא לידי מעשה : **קידושין מ, ב.**

ותלמוד תורה כנגד כולם : **פאה פ"א מ"א.**

ועמ"ש מזה בד"ה אז ישיר כו' עלי באר : **ספה"מ תקס"ד ע' קסה. אוה"ת חוקת כרך ה' ע' א'תרמא.**

העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה : **מנחות קי, א.**

ועמ"ש מזה בד"ה כי ביום הזה יכפר : **ראה לקו"ת אחרי כו, ד ואילך.**

ובד"ה וידבר דעשה"ד : **ראה לקו"ת במדבר טו, ג ואילך. ספה"מ תקס"ח ע' רכד ואילך.**

יש להקדים : ראה לקו"ת ויקרא (בהוספות ג, סע"ד. מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שט — **נעתק (עם הגהות) באוה"ת ר"פ פנחס ורד"ה אך בגורל תרכ"ו. רד"ה אשרינו תרפ"ח ותרצ"ו (בספה"מ קונטרסים ח"ב)). וראה ד"ה להבין מאמרי ריב"ז בס' מאמרי אדה"ז על מאמרז"ל.**

מוליכים אותי, דלכאורה תמוה שלמד תורה שמונים שנה ואיך עלה על דעתו הספק ואיני יודע כו'. אך הענין דהנה מבואר בד"ה כי עמך מקור חיים בפי' המגביהי לשבת המשפילי כו' פי' שמים וארץ הוא תור' ומצות כי שמים שם מים ח"ע כו', וע' בזוהר ח"ג דרמ"ו ב' דאלין מים דא אורייתא דאתמר בה ותורה אור כו', ועמ"ש בד"ה וכל העם רואים, והנה המשכת אוא"ס מה שמתלבש בחכ"ע זהו ירידה והשפלה גדולה וכמ"ש וירד הוי' על הר סיני כו' מפני אשר ירד עליו כו', וע' מ"ש במ"א בענין ויוסף הורד מצרימה, מצרימה היינו חו"ב שהחכמה מגבלת הדבר להיות כן וכן דווקא וזהו בחי' ירידה לגבי אור א"ס כו', ועד"ז כל התורה היא בשיעורים וגבולים משא"כ בעצמות אור א"ס כתיב אם צדקת כו', וזהו רם על כל כו' ע"ש, וזהו עבדים היינו לפרעה המקבל מעורף דא"א, וע' מזה ג"כ ד"ה בשלח פרעה, אך עכ"ז המגביהי לשבת המשפילי כו' פי' שהשפלה זו נמשך מלמעלה מעלה יותר בבחי' רם על כל כו', כי כדי לחבר בחי' סוכ"ע רוממות שיאיר ויומשך בממכ"ע חו"ב הנה הכח לזה נמשך מלמעלה מבחי' סוכ"ע, וזהו כי גאה גאה ועי"ז דווקא סוס ורוכבו רמה כו', וזהו וברוב גאונך תהרוס כו' וזהו ענין ויוסף דווקא הורד מצרימה כמשארז"ל ע"פ ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך כו', והנה כדי להמשיך אוא"ס ב"ה בחו"ב זהו ע"י מס"נ בק"ש כמ"ש האריז"ל שכדי להיות יחוד או"א הוא ע"י מסירת נפש ועמ"ש מזה בביאור ע"פ ונקדשתי בתוך כו', וע"פ עלי באר כו' גבי בשביל ישראל שנק' ראשית ובשביל התורה שנק' ראשית ועמ"ש במ"א בענין פי' כי תשמע בקול כו' והנה מס"נ נמשך מצד עצם הנשמה שהיא למעלה מהשכל, כי ענין הנשמה הוא לא כמו שסוברים העולם שהיא שכל אלא השכל הוא רק זיו והארה מן עיקר הדבר שהיא הנשמה הנק' יחידה, והיא נק' ספירת כתר שכלולין בו ע"ס, והיא מתלבש' באור השכל, ועמ"ש ע"פ השמים כסאי מענין יחידה שהוא הרצון מעומקא דלבא, למס"נ לה' ולמעלה מהדעת, וא"כ מוכרח שאין להשיג מהות הנשמה מאחר שהיא למעלה מן הדעת.

בד"ה כי עמך מקור חיים: **תו"א מקץ לה, ג.**
שמים שם מים: **חגיגה יב, סע"א.**
ועמ"ש בד"ה וכל העם רואים: **ראה מאמרי אדה"ז פרשיות ע' שלו ואילך.**
לפרעה המקבל מעורף דא"א: **ראה לקו"ת להאריז"ל פ' וישב ור"פ שמות.**
ד"ה בשלח פרעה: **תו"א בשלח סא, ג. וראה ספה"מ תקס"ב ע' קמה ואילך.**
כמשארז"ל ע"פ ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך: **ספרי דברים כו, ח. וראה הנסמן בהגדה של פסח עם לקוטי טעמים ומנהגים (קה"ת, תשל"ו) כד, ב.**
ועמ"ש מזה בביאור ע"פ ונקדשתי: **ראה לקו"ת אמור לב, ג. ספה"מ תקס"ג ע' שנה ואילך.**
בשביל ישראל שנק' ראשית: **מדרש הובא ברש"י ורמב"ן בראשית א, א. וראה ב"ר פ"א. ויק"ר פל"ו, ד.**
ועמ"ש במ"א בענין פי' כי תשמע בקול: **ראה לקו"ת ראה כב, ד ואילך.**
ועמ"ש ע"פ השמים כסאי: **תו"א א, א.**

וזהו מה שאמר ריב"ז איני יודע כו' שאע"פ שעסק בתורה הרבה והתבונן רב חכמתו בחכמת ה' בדביקות גדולה אעפ"כ נסתפק שמא בבחינת נשמה שלמעלה מהשכל לא הי' בעבודת ה' כי זה לעומת זה כו' ועמ"ש בד"ה ושמתי כדכד בענין ומכפירים יחידתי, ויש נשמות גבוהות שאף שהשכל שלו בקליפות תמיד נקל לו לבוא לידי תשובה מחמת נשמתו שהיא מעולם העליון ויש להיפוך אפי' הצדיקים ששכלם תמיד בעבודת ה' אפשר שיש להן נשמה נמוכה והיא בקליפות אלא שבהמשך הזמן תתהפך גם היא, ועמ"ש מענין נשמות שבדורות הראשונים ונשמות שבדורות האחרונים בעיקבא משיחא ד"ה כי אתה נרי וזהו שאמר ריב"ז איני יודע כי הוא למעלה מהדעת, וזהו שמשביעי' את האדם שאפילו אם כל העולם כו' היה בעיניך כו', והיינו מטעם הנ"ל שע"י תורה ומצות ממשיכים האור שכבר נמשך באצילות והוא הנק' יחוד זו"נ, אבל להמשיך אור חדש מא"ס ב"ה באצילות וזהו הנק' יחוד או"א זהו ע"י מס"נ בקריאת שמע שהוא הנמשך מעצם הנשמה כנ"ל, וזהו הנק' דרך חיים, והוא ע"ד מ"ש בזוהר פ' שלח דקמ"א ע"ב ת"ח כד אנהיר עתיקא סתימאה במוחא ומוחא אנהיר ללבא בדרך נועם ה', ופי' במק"מ בדרך נעם ע"י הבינה, וכ"כ האריז"ל ס"ג וקס"א גימ' דרך, ע' במק"מ פ' ויחי דרל"ז א' גבי לשמור את דרך עה"ח שכתב כנ"ל, ועמ"ש עוד בזוהר ח"א דל"ז סע"ב ודנ"ח ריש ע"א בענין רוחא דחיי ובמק"מ שם ויובן עד"ז ענין ודרך חיים שהוא ההמשכה מא"א ע"י הבינה כו', ועמ"ש בביאור דהשמים כסאי הנ"ל בענין ויניחהו בג"ע לעבדה שכדי להמשיך תוספת אור בג"ע זהו ע"י כסאי הפרסא ושרשה מבחי' כת"ר ונמשך דווקא ע"י רצון הנ"ל שבנפש מבחי' יחידה, משא"כ בלי רצון הנ"ל לא נמשך כ"א מבחי' זיו והארה לבד, ועד"ז נת' סד"ה יחתו מריביו שלהיות גילוי בג"ע ת' עלמין דכסופין הנמשכים מא"א זהו נמשך רק לצדיקי' הגדולי' לבד כו', וגם נתבאר במ"א על המדרש הרבה מרגליות ואבנים טובות יש בג"ע דהיינו בחי' תענוג נברא לא גילוי מהות אלקות ממש אפילו הזיו כו', ועמ"ש ע"פ ואברהם זקן כו', וזהו ענין ודרך חיים היינו מה שנמשך מבחי' באור פני מלך חיים כו', ולכן נסתפק ריב"ז על גילוי בחי' זו בג"ע אף שלמד הרבה תורה. והנה כתיב ואת להט החרב כו' לשמור את דרך עה"ח, ואמנם ע"י ודרך חיים תוכחת מוסר ניצולים מבחי' להט החרב כו', והענין כי ע"י דר"ח הנ"ל הנה עי"ז נמשך ג"כ שלא יגביהו א"ע החיצונים בבחי' אם תגביה כנשר לינק מבחי' רם על כל כו' אשר אם צדקת כו' מעורף דא"א, והיינו ע"י שנמשך האור דרך חו"ב בחי' תורה, וכנודע מענין עבדים היינו כו' ויוציאנו כו', וזהו ענין פותח בברוך כמ"ש בד"ה להבין ענין הברכות בפ' בראשית, וזהו אמר אויב ארדוף כו' ה'

ועמ"ש בד"ה ושמתי כדכד: לקו"ת ראה כה, א. וראה ספה"מ תק"ע ע' קכו ואילך.
ד"ה כי אתה נרי: תו"א מ, ב.
ועמ"ש ע"פ ואברהם זקן: ראה תו"א טז, ב.
בד"ה להבין ענין הברכות בפ' בראשית: ו, א.

אלפין כי מבחי' אלף יש לו יניקה כמ"ש בזוהר ר"פ ויגש שלכן נברא העולם בבית דווקא, וזהו ע"ד הנ"ל שמבחי' כתר שהוא אלף כו', אבל כשנמשך בחכמה שהיא בית ברוך כו'. ועמ"ש סוף הביאור ע"פ כי עמך מקור חיים יובן דאעפ"י שההמשכה זו שע"י התורה היא בבחי' צמצום מ"מ שרשה נמשך מבחי' עליונה יותר שבאור א"ס מבחי' ומדריג' רם על כל כו' שהמשכה זו דבחי' רם הוא מבחי' כי עמך מקור חיים עמך היינו מה שטפל ובטל אצלך, אבל ההמשכה שע"י התורה היא מבחי' באורך שהוא מבחי' עצמיות אוא"ס ושם דייקא נראה אנחנו אור כו' ע"ש ועמ"ש ע"פ ויוסף הורד כו' וכנזכר לעיל.

והנה זהו ענין הפה הא' דחרב פיפיות דקאי על התורה כמ"ש בב"ר פרשה כ"א, אשר עי"ז נצולי' מבחי' להט החרב כו' דלשמור את דרך עה"ח ע"ש, והיינו לפי שע"י פותח בברוך הנ"ל ממשיכים בחי' ודרך חיים, ושלא יינקו החיצוני' מבחי' כי עמך מקור חיים, וענין הפה הב' הוא בחי' חותם בברוך, והענין דאיתא בזוהר פ' בשלח דנ"א רע"א מאן דרך עץ חיים כו' דא היא מטרוניתא רבתא דהיא ארחא כו', וזהו כמ"ש בפ' אמור צ"ה א' ע"פ פתחי לי אנת הוא פתחא לאעלאה לי כו', נמצא לפי"ז המל' נק' דרך שהיא דרך ופתח ומבוא לבחי' עץ חיים וענין עץ חיים עיין מ"ש לעיל ב' הזוהר ח"א דל"ז סע"ב ודנ"ח רע"א, ודרך זה צריך שמירה והוא כמ"ש שם ח"א דרל"ז א' וכל דא לשמור את דרך עץ החיים מאן דרך כמד"א הנותן בים דרך ופי' במק"מ דרך הוא יסוד דנוק' עץ החיים הוא ז"א וכוונת הכתוב לשמור את יסוד דנוק' שמתחבר עם עה"ח שלא יינקו ממנו החיצונים כו', והיינו כמ"ש בפ' ויקהל דרט"ו ע"א דרך רזא דא הנותן בים דרך, בגין דדריך בי' סט"א כו', והיינו שהחיצונים יונקים מן הטיפה כשהיא אינה קולטת, וכמ"ש ענין זה בעבודה ע"פ ה' לי בעוזרי כו', וזהו ענין הנפילים כו', וצ"ל קליטה וזהו ענין שמור זו משנה, וע' בפי' האדרא בענין כורסיא דשביבין כו', ובענין בא נחש כו', וזהו ענין דרך נחש עלי צור המבואר במק"מ ח"א בזוהר דף ו' ונתבאר מזה בביאור   באר חפרוה כו', וזהו ענין מ"ם פתוחה שיש פתח ודרך ומבוא ליניקת החיצוני' מיסוד דנוק', ובעבודה הוא שתאוות נה"ב מפסיקים שלא יהי' נקלט ההתבוננות וההתפעלות בפנימי' הלב כו', והשמירה לזה הוא להתרחק מתאוות נה"ב וזהו ענין החותם מ"ם סתומה, וזהו ענין ודר"ח תוכחות כו', שעם היות שקדם בחי' תורה אור עדיין צריך להמשיך ודר"ח, דאל"כ הא אמרז"ל ביומא דע"ב ב' ע"פ וזאת התורה אשר שם משה זכה נעשית לו סם חיים לא זכה כו', וענין לא זכה היינו כשיונקי' החיצוני' מיסוד דנוק' מחמת שנמשך הוא אחר גסות ותאוות נה"ב, וזהו כי ישרים

ועמ"ש סוף הביאור ע"פ כי עמך מקור חיים: תו"א לה, ד.

ועמ"ש ע"פ ויוסף הורד: ראה אוה"ת בראשית (כרך ו') תתרפה ואילך.

שמור זו משנה: בלקו"ת האזינו עת, א — בספרים. ראה עד"ז קידושין לז, א. וראה בהנסמן בהמראי מקומות (קה"ת, תשד"מ).

דרכי כו' ופושעים יכשלו בם וענין זה מבואר סד"ה להבין ענין הברכות איך כי מתושבע"פ שהיא בחי' נוק' חוה עלמא דאתגליא יוכל להיות יניקה כשלומד בבחי' יש וגסות, וזהו ענין בא נחש על כו', וצ"ל חותם בברוך וזהו הפה הב' של החרב, ובמ"א נתבאר שב' פיות הנ"ל הם השמירה מב' בחי' גסות ותאוות, וזהו ענין ליבון הלכתא, כי הנה עם היות דכתיב ותורה אור הרי אמרז"ל במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי, וכבר עמד ע"ז השל"ה בהקדמה דט"ז ע"ב ותירץ ע"ש, ושזהו ענין אשה הכושית אשר לקח משה, והענין כמ"ש במ"א ע"פ הזוהר ח"א דכ"ז ב' בענין משנה אתתא דההוא נער ואיהי שפחה כו', דהיינו מצד התלבשות מלכות דאצילות במל' דיצירה, וע"ז נאמר שחורה אני במחשכים הושיבני אשה הכושית, ועמ"ש בד"ה קול דודי בפ' שמות, וצ"ל ליבון הלכתא גילוי מטרוניתא כו', וזהו שצ"ל ודרך חיים כדי שיהי' ליבון הלכתא.

והנה כתיב ויגרש את האדם כו' ואת להט כו', ועמ"ש מענין ויגרש סד"ה אוסרי לגפן, ופי' החרב המתהפכת פי' בזוהר ס"פ אמור דק"ז ב' שזהו בחי' טו"ר מן טוב לביש כו', ובפ' ויחי דרל"ז א', פי' המתהפכת דא האי חרבא דייקא בתרין סטרין ואתהפכא מסט' דא לסט' דא, וע' מענין דינקא בתרי גווני בדינא וחסד בדף צ"ב סע"ב, והיינו כי למעלה מעה"ת הוא בחי' אני הוי' לא שניתי כמ"ש בזוהר ס"פ אמור שם כי באור פני מלך חיים, משא"כ במל' יש ג"כ דינים וגבורות, וזהו המתהפכת, משא"כ בחי' לא שניתי הוא שאין בו הפכים ושינוים כ"א הכל חסד, וע' בפ' וירא דק"ט ע"א ע"פ מתהפך בתחבולותיו כו' דאיהו טקלא כו', וכ"ז לפעלם דבני נשא שאם אכשר דרי מקבלת המל' מחסד וא"ל מקבלת מגבורה, וזהו ענין החרב המתהפכת כו', והתהפכות' לטוב ולחסד יובן ע"ד מ"ש בפ' בשלח ד' נ"ד א' בענין אז וכד אתנהיר נהירו דאלף ומטי לזיי"ן מאן זיי"ן דא חרב לה' מלאה דם כדין עביד ניסין וגבורין בגין דאתחבר א' עם ז' ועמ"ש ע"פ אז ישיר כו' נכון כסאך מאז כו' שהמשכת בחי' זו זהו ע"י רעותא דליבא, וזהו ענין ודר"ת תוכחות כו' שעי"ז בא לרעותא דליבא ואז מתהפכת החרב הנ"ל להיות ניסים כו', משא"כ כשיונקת מן הדין, ועמ"ש בזוהר פ' חוקת דק"פ סע"ב מענין זה, ועיין עוד מזה בפ' וארא דכ"ח ב', בשלח ד"ג ע"ב, ור"פ מצורע ובפי' הרמ"ז שם, ובאדרא קל"ז א' ובפ' ויקרא די"ט ע"ב ובמדרש רבה בראשית פכ"א, וכ"ז הוא כדי לשמור את דרך עה"ח, כי עה"ח הוא בחי' אני הוי' לא שניתי, וא"כ כדי שלא יקבל גם הרע יניקה, ועמ"ש מזה בת"א בפ' בראשית סד"ה

סד"ה להבין ענין הברכות: **תו"א ז, א.**
במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי): **סנהדרין כד, א.**
כמ"ש במ"א ע"פ הזוהר: **ראה ביאוה"ז א, ד. ביאורי הזהר להצ"צ ח"ב ע' תריב.**
ועמ"ש בד"ה קול דודי בפ' שמות: **תו"א ג, ד ואילך.**
סד"ה אוסרי לגפן: **תו"א מז, א.**
בת"א בפ' בראשית סד"ה הן האדם: **ה, ב ואילך.**

הן האדם גבי פן ישלח ידו כו', ולכן צ"ל להט החרב הנ"ל לשמור ע"ד והוא מסיבות מתהפך כנ"ל, וע' ברע"מ פ' נשא דקכ"ג ע"א גבי ונטרין ההוא טוב כו', ובזוהר וישלח דקע"ה ע"ב ע"פ כי ישרים דרכי ה' ופושעים יכשלו כו', ועמש"ש בביאור מאמר הנ"ל.

והנה ענין תוכחות מוסר הוא ע"פ מ"ש בזוהר ר"פ פנחס ע"פ שמע בני מוסר אביך אביך דא קודב"ה, מאי מוסר אביך דא אורייתא דאית בה כמו תוכחין כו' ופי' הרמ"ז שם שהתורה היא באבא שהיא מושפע מח"ס וידוע שבח"ס שורש בוצינא דקרדוניתא שהוא מקור הגבורות שלכן נתקנה מגבורה דעתיק ושם עיקר הבירור כו', וזה נעשה ע"י הגבורות כו' והנה משם באין היסורים המצרפי' את האדם עכ"ל. והענין כמ"ש במ"א בביאור דפ' שמות בענין חלב ודבש, שהאריז"ל הכריע שמה שחכ' הוא מקו ימין חח"ן זהו חכמה דאצילות, אבל ח"ס היא בחי' דין שבה מלובש גבורה דעתיק וכנ"ל, ולכאורה אינו מובן דעכ"פ ח"ס היא למעלה מעלה מחכמה דאצי' וא"כ איך היא דין כו', אך הענין כי לפי שח"ס היא שורש הנאצלים ובה צ"ל התלבשות עתיק שהוא המתנשא מהנאצלים מלשון נעתק ומובדל כו' ע"כ א"א להתלבש בח"ס כ"א ע"י גבורות דווקא בחי' צמצומים, ומ"מ גבורה זו עיקר החיות כו' כמו כי הדם הוא הנפש כו', ואף שבגלגלתא מלובש חסד דעתיק זהו מפני שאין הגילוי מעתיק שם רק בבחי' מקיף, אבל בח"ס הגילוי בבחי' פנימיות, וזה א"א כ"א ע"י גבורה כו', ועמ"ש מזה ג"כ בביאור ע"פ שוש אשיש בענין השופר כו', והחכמה דאצי' שהיא חסד היינו מפני שמקבלת רק מבחי' שערות כו' שהן רק מותרי מוחין, משא"כ פנימית מו"ס שבו התגלות פנימית עתיק דמ"ן ואח"כ בירור דמ"ד כמ"ש בדיבור המתחיל והנה אנחנו מאלמי', כך במ"א ע"פ תורה צוה כו', ולכן מבחי' ח"ס דווקא באי' תוכחות מוסר, והיינו שכדי לזכות לגילוי זה דפנימי' ע"י צ"ל זיכוך רב, והיינו ע"י תוכחות מוסר, משא"כ ע"י תומ"צ לבד אינו זוכה רק לגילוי מחכמה דאצי' שהיא בחי' נובלות לבד מח"ס, והיינו דוודאי יש בירור אחר בירור, וכמו שיש בירור דמ"ן ואח"כ בירור דמ"ד כמ"ש בדיבור המתחיל והנה אנחנו מאלמי', כמ"ש ג"כ יש עוד בירור אחר בירור, ולכן עם היות שמה שנתברר ע"י תומ"צ זהו בירור דמ"ד היינו שיוכל להיות עי"ז גילוי אור האצילות להיות איהו וגרמוהי חד וכמ"ש בת"א פ' בראשית בביאור דכי כאשר השמים החדשים, עכ"ז לגבי שיהי' בהם גילוי מו"ס שלמעלה מאצילות צ"ל עוד בירור וזיכוך כו', וכמ"ש

במ"א בביאור דפ' שמות: ראה תו"א (בהוספות) קו, א. ספה"מ תקס"ג ע' קג ואילך. אוה"ת שמות (ז') ב'תקטז. אוה"ת עקב ע' תקכב.

בביאור ע"פ שוש אשיש: לקו"ת נצבים מח, ד ואילך.

כמ"ש במ"א ע"פ תורה צוה: ראה לקו"ת ברכה צד, א.

בד"ה והנה אנחנו מאלמי': תו"א כח, א. מאמרי אדה"ז הקצרים ע' יח. ספה"מ תקס"ה ע' צט ואילך.

בת"א פ' בראשית בביאור דכי כאשר השמים החדשים: ג, א.

באגה"ק סי' ד' בענין ומלתם את ערלת כו' אך להסיר הקליפה הדקה כו' ע"ז נאמר ומל ה' כו' ע"ש, ועד"ז איתא בזוהר ח"א די"ט רע"א דא לגו מן דא ודא לגו מן דא עד דאשתכח דהאי קליפה להאי כו', וכמו באדם בחי' אהבה דכמים הפנים כו' הרי וודאי נק' מוחא ועכ"ז לגבי האהבה בכל מאדך בלי גבול נק' קליפה למוחא כו', ועמ"ש עוד מענין בירור אחר בירור ע"פ ואכלתם אכול כו', וע' באגה"ק סי' כ"ח ד"ה למה נסמכה בענין בירור שע"י ז"א ובירור שע"י מו"ס כו', ועפי"ז יובן מה שנזכר בזוהר בטש בוצינא דקרדוניתא וכן נז' בטש בפ' נח ס"ה א', אשר הבטישה זו היא גם בכלים דאצילות ממש שצריכים בירור עד שיהי' גילוי אור עליון יותר כו', ועמ"ש בפי' המילות דברוך אומר ועושה שעיקר תיקון הכלי' ע"י מו"ס בוצד"ק כו', ועמ"ש מענין בטישה הנ"ל בביאור דמנורת זהב כולה כו' שזהו ענין כתית למאור, וכך משם דוקא נמשך מבטשין להאדם כדי לתקן הגוף שלו אשר הוא בחי' כלי שלא יסתיר על הנשמה והאור, ועיין זוהר ס"פ שלח קס"ח ע"א בגין דאית גופא דלא יכילא נשמתא לאנהרא בי' עד דיבטשון ביה וכדין נהיר, ועיין מזה בתניא פרק כ"ט, ועמ"ש סד"ה להבין פי' יג"מ גבי לב נשבר ונדכה כו', ועמ"ש סד"ה כי אתה נרי גבי אין כח בנשמתם עצמם לשלוט על הרע כו', והנה הטעם שע"י ביטוש הגוף יקבל נהירו דנשמתא יובן שזהו מעלת שמאל דוחה ביתר על בחי' ימין מקרבת כו', וע' מזה בביאור הזוהר פ' קרח דקע"ח בענין הוא דא עתיקא אלמלא דינא כו', ובת"א פ' תשא בד"ה שמאלו תחת כו', והיינו לפי שעי"ז נשבר הקליפה, וז"ש בר"ח שער התשובה פ"ג קרוב לסופו בענין פי' ג' מתנות כו' אלא ע"י יסורים שאפילו יהי' צדיק גמור צריך יסורים לזכות אליהם, ועמ"ש בד"ה וכל העם רואים שמצרים הוא כור הברזל כמו מצרף לכסף כו' כך גלות אדום כו' והמצות יזדככו יותר כו' עיין שם.

ומכ"ז יובן ענין ודר"ח תוכחות, שעם היות שכבר קדם בחי' נר מצוה ותורה אור, עכ"ז כדי להיות גילוי בחי' העוה"ב צ"ל תוכחות מוסר לזכך כו', והיינו כנ"ל שע"י התומ"צ ממשיכים בחי' זו"נ דאצילות שיתגלו בבי"ע וז"א נק' עה"ח, אכן עוה"ב הוא בינה ששם התגלות עתיק לכן צ"ל זיכוך גדול יותר, וכנודע דבינה לגבי ז"א הוא כמו כתר לגבי חכמה כו', ובביאור יותר היינו כנ"ל שהתורה היא נובלות חש"מ ונק' פיהו פתחה בחכמה ותורת חסד כו', אבל כדי שיהי' גילוי פנימית התורה שהיא מו"ס ופנימית ע"י צ"ל תוכחות מוסר להיות בירור עליון יותר כו', וכמש"ל בשם ד"ה וכל

ועמ"ש בפי' המלות דברוך אומר ועושה: ראה סידור מ, ב.
בביאור דמנורת זהב כולה: לקו"ת בהעלותך לו, ב.
ועמ"ש סד"ה כי אתה נרי: ראה תו"א מא, ב־ג.
ובת"א פ' תשא בד"ה שמאלו תחת: פה, ג.
ועמ"ש בד"ה וכל העם רואים: תו"א עד, ב. ספה"מ תקס"ה ע' תרכח ואילך.
נובלות חש"מ תורה: ב"ר פי"ז, ה. פמ"ד, יז.

העם ועמ"ש בפ' וארא סד"ה וידבר אלקים כו', והיינו ע"י גבורה דעתיק וזהו מוסר אביך דפנימית אבא הוא פנימית ע"י כו', ונק' בחי' זו ודרך חיים כמו בעץ החיים ועל יובל ישלח כו', שער החמשים המקור לכל המ"ט שערים כו', אך כי שבת מוחין דאבא ח"ע חסד, אבל יוהכ"פ שבת שבתון ח"ס דעתיקא דלכאורה איך הוא טעם על ועניתם דבשבת וקראת עונג וכ"ש שבת שבתון כו', אך כי שבת מוחין דאבא ח"ע חסד, אבל יוהכ"פ שבת שבתון ח"ס דעקיתא אשר שם גבורה דעתיק ע"כ אי אפשר לקבל גילוי הארה זו כ"א ע"י גבורות לכן צ"ל ועניתם כו', ה' עינוים כנגד ה"ג דעתיק כו', והנה יוהכ"פ הוא כמו העוה"ב שאין בו לא אכילה ושתי' כו' לכן מכפר כמו ודר"ח שלמעלה מנר מצוה כו', והנה תוכחות מוסר אין ר"ל דווקא יסורים ח"ו כ"א י"ל ע"י שהאדם מכניע א"ע, וכמו ביוהכ"פ ועיניתם, וכ"מ בזוהר תרומה דקס"ו א' דתוכחות מוסר יש בו ב' פירושים ע"ש ובמק"מ, וכ"כ בספר אוה"מ בכמה דוכתי, וענין בחי' זו י"ל שזהו ענין קדש א"ע במותר לך כו' כי גם שהוא מותר ואינו נקרא קליפה לגבי האיסור שהוא מג"ק שלמטה מנוגה עכ"ז נק' גם הוא קליפה, ולכן כדי שיהי' גילוי בחי' עליונה יותר צ"ל קדש כו', ועד"ז מצינו גם באיסורים שאמרז"ל כל הכועס כאלו כו', ולא שהן שוין ממש אלא שלגבי בחי' העליונה הנה הכעס כמו כו', וזהו ענין אתכפיא סט"א שעי"ז אסתלק יקרא כו', וע' בתניא ס"פ ז"ך ולא עוד אלא אפילו בדברי' המותרים כו' (וענין תוכחה לשון ויכוח דהיינו שיוכח א"ע כו'), ועיין בד"ה בשלח פרעה ובכל דחיי' ודחיי' שישראל מדחה תאוות גופו ומקרב לבו לעבודת ה' ה"ז בחי' מסירת נפש כי מ"ל קטלא כולא מ"ל פלגא כו' וכן ע"י הצדקה כמארז"ל בענין מלקות מאי לוקה ממון כו' בפ"ד דכתובות דמ"ו רע"א, ועיין בשל"ה דקנ"ז ב' בדרוש השני דמצה עשירה הקשה בענין ג' מתנות הנ"ל הלא נותן בעין יפה נותן וא"כ מדוע לא נתנו כ"א ע"י יסורים, ותירץ משום שהקליפה קדמה לפרי, ולכן תחילת ההתגלות למשה הי' מתוך הסנה כו', ועיין בזוהר יתרו דס"ט ב' ע"פ מתוך הסנה ודזא דא מי יתן טהור מטמא קליפה ממוחא כו', כו', והיינו שלהיות גילוי לבת אש כי ה' אלקיך אש אוכלה זהו ע"י שבירת הקליפה ושבירת הקליפה ע"י יסורין הסנה קוצים כמ"ש במדרש שזהו ענין עמו אנכי כו' וכמ"ש הרמ"ז ר"פ פנחס שלכן נק' מוסר ה' ולפמש"ל דא קליפה כו' נמצא גם אחר מוחא עדיין נק' קליפה וצריך לשוברה כו' ולכן ודרך חיים כו'.

וביאור ענין קליפה קדמה יובן עד"מ מחותם המתהפך ומענין עליונים למטה כו' שנת' בד"ה בזאת יתהלל כו', והנה בענין מוסר פי'

ועמ"ש בפ' וארא סד"ה וידבר אלקים: תו"א נו, ד. וראה מאמרי אדה"ז פרשיות ע' רכו.

כל הכועס כאלו: ראה זח"א כז, ב. זח"ג קעט, א. רלד, ב. זהר חדש כא, א. רמב"ם הל' דעות פ"ב ה"ג. וראה שבת קה, ב. נדרים כב, ב.

ועיין בד"ה בשלח פרעה: ראה תו"א סא, א ואילך. ספה"מ תקס"ב ע' קמה.

מ"ל קטלא כולא מ"ל פלגא: ב"ק סה, א. ב"מ צה, א.

בשורש ישע שהוא ג״כ מלשון קשר כמו נגתקה את מוסרותימו (תלים סי׳ ב׳) שהם חבלים לאסור ולקשר, וא״כ יהי׳ כמו לשון איסור ע״ד ויאסור יוסף מרכבתו כו׳, וכן ענין היסורים הם הקשרים והחבלים בני האדם להחזיקם להלוך בישרה או שמוסרים ומאסרים את גופו וחומרו להיות הנשמה והגוף יחד להיות ב׳ לבבות נאמנים בלי יתנגדו זה לזה היצ״ט והיצה״ר עכ״ד, וכן בישעי׳ סי׳ כ״ח כ״ב ועתה אל תתלוצצו פן יחזקו מוסריכם ות״י ופירש״י יסורים והוא ג״כ ל׳ עבותות כו׳, ועד״ז בירמיה סי׳ למ״ד ח׳ ומוסרותיך אנתק, והיינו שכמו כשאוסרי׳ את האדם אינו יכול לילך להלאה כרצונו כך היסורים הם גדר שלא יוכל הרצון להתפשט כמו תאוות ממון כשיש לו ח״ו יסורי עניות הם מונעים מהתפשטות הרצון כו׳, ומוכרח הרצון להיות כפוף ובטל לנה״א, וזהו ענין הקשר לחבר ב׳ הפכיים יחד היינו הנה״ב שתהי׳ בטל לנה״א, ועד״ז ג״כ המוסר בדברי׳ היינו לאסור איסר על נפשו למנוע התפשטות רצונו עד שתהי׳ הנה״ב קשורה ובטילה לרצון נה״א, וכמ״ש במשלי סי׳ ל״א י״ח יסרתי ואוסר, ולכן נאמר בדברי׳ לא יוסר עבד משלי כ״ט י״ט, דהיינו שמצד גסות נפשו אין המוסר דברים מועיל לו לקשר נפשו כי הן בהפקירא ניחא לי׳ כ״א בשבט יכוהו, משא״כ במי שאינו עבד כתיב לקחת מוסר השכל וכתיב תלים י״ו ז׳ יסרוני כליותי, וכן הנדרים נק׳ איסור וכן השבועה כמארז״ל איסר שבועה שהוא ג״כ ענין שאוסר נפשו ומקשרה לנה״א להיות קדש עצמך במותר לך, ועמ״ש סד״ה אוסרי לגפן עירה לקשר בחי׳ עיר פרא אדם מדות דנה״ב לבחי׳ גפן שהוא כנס״י כו׳, והנה ע״י צמצומים אלו שמקשר ואוסר את נפשו עי״ז מעורר כן למעלה להיות המשכת האור מא״ס ב״ה להתלבש בחכמה עילאה שצריך לזה כמה צמצומים, והיינו ענין גבורה דעתיק המתלבש במו״ס, וכמ״ש בביאור ע״פ ולא אבה כו׳ לשמוע אל בלעם, ועי״ז נמשך אח״כ בשערות שהם הכל צמצומי׳ ואפ״ל שזהו פי׳ מוסר הוי׳ שצ״ל כביכול איסר וקשר לבלתי יהי׳ גילוי האור עד שיומשך שם הוי׳ כו׳ יו״ד צמצום כו׳, גם כמ״ש בביאור אתם נצבים בענין לעברך בברית ובד״ה ביום השמיני עצרת בענין אשר נשבעת לאבותינו כו׳ איך שייך אצלו ית׳ לשון שבועה אלא שהברית הוא קשר אמיץ וחזק למעלה מן הטעם והדעת כו׳ דהיינו ההמשכה מלמעלה מסדר ההשתלשלות וזהו נק׳ שבועה שמכריח א״ע נגד חכמתו ורצונו כו׳ ע״ש וענין זה היינו להיות התקשרות והתחברות בחי׳ מל׳ דא״ס להתלבש בשורש הנאצלים, ולכן שבועה לשון שבעה היינו ז״ת דע״י המתלבשים בא״א, וזהו אשר נשבעת כו׳ מימי קדם, וזהו דשבועה ואיסר ענין א׳ הוא לאסור איסר כו׳, היינו קשר וחיבור ב׳ הפכיים א״ס והעולמות, או ל׳ קשר וצמצום שלא יתפשט האור כמו שהוא בלי גבול רק בצמצום כדי שעי״ז יוכל להתלבש במו״ס כו׳, וכ״ז

בהפקירה ניחא לי׳ : ראה גיטין יג, א.
קדש עצמך במותר לך : יבמות כ, א. ספרי ראה יד, כא.
ועמ״ש סד״ה אוסרי לגפן : תו״א מו, ד.
בביאור אתם נצבים : ראה סידור רלב, ד. ספה״מ תקס״ב ע׳ תקכט ואילך.
ובד״ה ביום השמיני עצרת : לקו״ת דרושים לשמ״ע פג, א.

נמשך ומתעורר ע"י תוכחות מוסר שהאדם מצמצם וקושר א"ע בלי יהי' התפשטות רצונו ומודו"מ בדברי' זרים כו', וגם שקושר ואוסר נפשו הבהמית לנה"א שזהו התחברות ב' הפכיים ממש שיתאחדו יחד ממש והם לאחדים, וכל עי"ז מעורר למעלה התקשרות והתחברות א"ס ב"ה עם העולמות עם היותן ב' הפכיים שהעולמות הן בעלי גבול וא"ס ב"ה כשמו כן הוא כו', וזהו ענין ודרך חיים פי' כי החכמה תחי', והיא בחי' חיים, ולהיות דרך והמשכה מא"ס ב"ה שיומשך בבחי' חכמה ואפילו בח"ס זהו ענין דרך חיים, וזהו ע"י תוכחות מוסר דווקא מטעם הנ"ל, אבל ההמשכה מהחכ"ע כאשר כבר נמשך בה האור, הנה להמשיך משם בעולמות זהו ע"י תומ"צ, והיינו מ"ש האריז"ל שע"י תורה ומצות נעשה יחוד זו"נ, אבל שיהי' יחוד אוא"ס זהו ע"י מסירת נפש דווקא, כי יחוד זו"נ היינו להמשיך ממה שכבר נמשך באו"א, וזהו ענין על נהר כבר כבר כו', אבל להמשיך אור חדש בחו"ב זהו ע"י מסי"נ דווקא שמשליך נפשו מנגד כו' בביטול אמיתי ועי"ז דווקא מעורר כן שיומשך גבורה דעתיק במו"ס מטעם הנ"ל, ועד"ז הוא ג"כ כל בחי' אתכפיא וכנ"ל, וזהו שאמרז"ל הרוצה שיחי' ימית א"ע, פי' למסו"נ באחד שעי"ז ממשיך ודרך חיים כו'.

וזהו כי עמך מקור חיים ואח"כ באורך נראה אור, פי' באורך היינו תורה אור ומתחילה צ"ל ההמשכה מבחי' כי עמך מקור חיים להיות ודרך חיים, כי פי' עמך היינו כמ"ש כי עמך הסליחה, שהסליחה צ"ל מלמעלה מהתומ"צ עצמן, והיינו שהתורה נק' עץ חיים והתשובה היא בחי' יובלא ועל יובל ישלח שרשיו כו', וע' בזוהר פ' אמור דק"א רע"א, ומ"ש בד"ה שובה ישראל בענין עמך הסליחה, ועמ"ש בביאור ונקדשתי בענין ג"פ קדוש א' יחוד או"א י"ל שזהו ודר"ח, ב' כתר דז"א זהו ותורה אור ג' כתר דנוק' נר מצוה. אמנם לפ"ז משמע דמתחילה צ"ל ודר"ח ואח"כ תומ"צ, ולפי הפסוק הוא להפך, ע"כ נראה לפרש כפשוטו, דהנה פי' נר ואור היינו רק שבהם ועל ידם יראו הדרך, א"כ העיקר הוא ודרך חיים אלא שא"א להגיע לזה כ"א ע"י נר מצוה ותו"א, והענין עפמ"ש בגמרא שהתורה נק' תרעא לדרתא לגבי יראה, ועיין בתניא פכ"ג, והיינו כי ע"י תומ"צ הוא ההמשכה אור האצילות בבי"ע שיהי' גם בבי"ע כל היחוד שבאצי', אלא שהמצות ממשיכים ממל' והתורה מז"א א"נ המצות מזו"נ ותורה מח"ע, אך כל זה הוא גילוי האצי' שנק' ח"ע בכלל, אבל להיות גילוי א"ס ב"ה ממש שלמעלה מהחכ' זהו ע"י הכתר הממוצע המחבר כו', וההתגלות זו לעה"ב דווקא כי עכשיו כל המשכו' רק מח"ע מוחין דאבא רק שיש כמה עליות בחכמה זו למעלה מזו ועכ"ז הכל רק ח"ע, ולע"ל

בד"ה שובה ישראל: לקו"ת דרושים לשבת שובה סז, א.

ועמ"ש בביאור ונקדשתי בענין ג"פ קדוש: ראה לקו"ת אמור לא, א ואילך. ספה"מ תקס"ג ע' שנה ואילך.

תורה נק' תרעא לדרתא: שבת לא, ב.

יהי' גילוי חדש מפרצוף הכתר כו', וזהו ענין ודרך חיים, ועמ"ש בד"ה שבתותי תשמרו בענין ב' שבתות אשר שבת תתאה הוא כל העליות מבי"ע עד חכמה דאצי', וזהו בענין ג"מ ותו"א, והיינו ח"ת וח"ע וכענין קבלת שבת ושבת, אבל שבת עילאה העלי' מחכמה דאצילות עד שגם א"ק עולה בא"ס זהו ענין ודר"ח כו', ולכן ביקש משה אחר מ"ת הודיעני כו' דרכיך כו', ולכן התורה נק' תרעא לדרתא לגבי ירא' עילאה הבו' בגימ' יראה היינו גבורה דעתיק המלובש במו"ס כו', ויראת ה' לחיים היינו ודרך חיים, ועמ"ש סוף הביאור דכאשר השמים החדשים בענין גילוי זה שלמעלה מאצי', וע' באד"ר קכ"ט א' ע"פ ואורח צדיקי' כו', וענין שם מ"ה דאיהו אורח אצילות כו', ועמ"ש בד"ה שובה ישראל שזהו מ"ש יעקב אם יהי' כו' והי' הוי' כו' שיוכלל בעצמות א"ס ממש עד ששם הוי' יהי' רק כמו שם אלקי' ועמ"ש מזה בת"א גבי עשר אעשרנו לך כו', וכ"ז ע"י לחם לאכול תורה ובגד מצוה ושבתי כו' היינו יראה עילאה הנק' בית אבי כנודע מענין מגורי אביו כו', ועי"ז והי' כו' כנ"ל, ולכן נק' התורה משל הקדמוני בחי' משל לגבי קדמונו של עולם ממש, לכן היא נק' אור להראות הדרך כו', כמו שע"י המשל משיג הנמשל, וע"פ חסידות הגלוי שע"י תומ"צ היינו גילוי סובב וממלא, וזהו נק' הוי' אלקיך שב' שמות אלו הן סובב וממלא, וגם בממלא שייך גילוי כי עכשיו האור מוסתר וכמו הנשמה המלובש' בגוף שאע"פ שמלובשת בגוף אין הגוף משיג מה היא הנשמה, וזהו מעלת ג"ע גילוי ע' מ"ש בד"ה ואברהם זקן כו' בת"א, אכן ודר"ח זהו גילוי עצמותו ית' שלמעלה מסוכ"ע כו', וז"ש במ"ת וידבר כו' אנכי ה' אלקיך, אנכי היינו עצמותו ית', והנה ח"ע נק' סוכ"ע כי אינה מתלבשת בבי"ע כלל, משא"כ בינה וזו"נ כו' בינה מתלבש' בבריאה, נמצא גילוי זה שלמעלה מסוכ"ע זהו ע"י הכתר, והנה ענין ודרך חיים י"ל ג"כ ב' בחי' הדרך לבחי' חיים, א"כ הדרך הוא בחי' א' והחיים בחי' עליונה יותר י"ל דהיינו ב' פרצופים שבכתר א"א וע"י כו', וזהו עד"מ כמו שצריך ללמוד איזה חכמה נפלאה וצריך ללמוד מתחילה הלשון שבו מלובשת החכמה ההיא כמו ללמוד חכמת התורה צריך ללמוד לשון הקדש דווקא כי בלשון אחר לא יובן כלל עיקר התורה כנודע שגם כל אותיות התורה רומזים לענינים כו', נמצא לימוד הלשון הוא דרך ומביא שעל ידו תושג החכמה, כך הוא ענין ודרך חיים, שבחי' א"א הוא הדרך שבו ועל ידו יושג בחי' ע"י שהוא בחי' א"ס ממש, וכמ"ש בלק"ת פי' וע"י יתיב לבושי' כתלג דבחי' א"א נק' לבוש לבחי' ע"י כו' ע"ש, וע' בזוהר פ' מקץ דקצ"ז ב' וס"פ וארא דל"א ב' ע"פ דרכי'

בד"ה שבתותי תשמרו: לקו"ת בהר מא, א.

שבת תתאה: זח"א ה, ב.

סוף הביאור דכאשר השמים החדשים: תו"א בראשית ג, ד.

בת"א גבי עשר אעשרנו לך: כב, ד.

נק' התורה משל הקדמוני: שמ"א כד, יג. וראה מאמרי אדה"ז מאמרז"ל ע' יא.

ע' מ"ש בד"ה ואברהם זקן כו' בת"א: טז, א ואילך.

וכמ"ש בלק"ת פי' וע"י יתיב לבושי': ראה דברים א, ד. ובכ"מ.

דרכי נועם כו' עלמא דאתי אקרי נועם, וע' בזוהר ח"א קמ"ב ב' בענין ויהי נועם כו' לחזות בנועם כו', והנה פי' בזוהר מקץ שם שבחי' נועם זהו ענין חירו דכולא כו', והיינו שער החמשים דבינה, וזהו ענין יובל שלמעלה מבחי' עה"ח כנ"ל, ועמ"ש בד"ה והי' ביום ההוא יתקע בשופר גדול כו', והנה פי' נועם ה' זהו כענין שפי' באד"ר דק"ל בענין באור הוי' בחי' שהוא ע"י שהוא האור המאיר בשם הוי' שבאצי', ועד"ז הוא ענין נועם הוי' כו', וזהו ענין דרכי נועם.

(כד, ג)

במשלי כ"ד ג"ד בחכמה יבנה בית וגו' במד"ר ר"פ ויהי ביום השמיני ע"פ חכמות בנתה ביתה, ר' ירמיה בר' אלעאי פתר קרא בברייתו של עולם שנאמר בחכמה יסד ארץ, חצבה עמודיה שבעה אלו שבעת ימי בראשית, וע' במד"ר פ' פמ"ח מפרש בג' דברי' (חב"ד) נברא העולם שנאמר בחכמה יסד ארץ, ומפרש בחכמה יבנה בית על בנין בהמ"ק לע"ל, (היינו מד"ר ויקהל מפרש בית בינה ע"כ זהו מקדש דלע"ל ומבד"ר דפ' שמיני מפרש ביתה מ' שזהו בריתו של עולם), וצ"ל לפי המד"ר דפ' שמיני דקאי על ברייתו של עולם איך נקרא זה ביתה, וצ"ל דמפרש כמ"ש בת"ז תחלת תקון שישי דט"ז ע"ב ודא ב' מבראשית דאתמר בה בחכמה יבנה בית, הרי בית היינו ב' דבראשית ובו נברא העולם וכמ"ש מזה מד"ר פ' בראשית פרשה א' שהאלף קרא תגר כ"ו דורות ועיין מזה בזהר פ' בראשית דף ג' ור"פ ויגש, ולכן שפיר יש לפרש פסוק חכמות בנתה ביתה על בריית העולם שנברא באות ב' שהיא בחי' בית, ובכס"מ שם פירש כשמתפשטת חכמה במ' דאצילות כי חכמה עילאה מתפשטת עד חכמה תתאה וחכמה נתקנת ונעשה בית (גם צפור מצאה בית ודרור קן לה ר"ל הבינה הנק' דרור עלמא דחירו נעשה לה בית הנ"ל לבחי' קן וזהו ובתבונה יתכונן שממשכת הדרור החירו בבית דבראשית כו', ע"ש בת"ז ובכס"מ), ובאור הדבר מבואר בכתבי אדמ"ו ז"ל (שבת שלפני ר"ה דתקס"ה) שעולם הדבור שהוא מ' נק' בית שהבית נבנה מן האבנים שהם האותיות ובנין זה הוא ע"י החכמה שממנה נמשך כח הדבור ולכן התינוק אינו יכול לדבר עד שישלמו בו מוחין דיניקה,

---

ועמ"ש בד"ה והיה ביום ההוא: **ראה לקו"ת דרושים לר"ה נח, א ואילך.**

במשלי כ"ד ג"ד בחכמה יבנה בית: **נעתק מהכת"י 1058 קעט, א.**

(שבת שלפני ר"ה דתקס"ה): **ראה ספר המאמרים תקס"ד (ד"ה בחכמה יבנה בית) בכותרת: ש"ש.**

האבנים שהם האותיות: **ראה ס"י פ"ד מט"ז.**

ועיין מזה באג"ה ד"ה ויעש דוד שם ובת"א פ' מקץ בד"ה מזוזה מימין שהמשכות אותיות הדבור נמשך מקדמות השכל שהוא חכמה עילאה וזהו ויהי האדם לנפש חיה ות"א לרוח ממללא וחיה הוא החכמה כמ"ש והחכמה תחיה, וזהו חכמות בנתה ביתה, חכמה דוקא שממנה נמשך בית דבראשית עולם הדבור, אבא דוקא יסד ברתא, והיינו בחכמה יסד ארץ שהוא ג"כ עולם הדבור, ולכן ג"כ ע"י הדבור נמשך תוספת אור השכל כמארז"ל ומתלמידי יותר מכולם והיינו לפי שהדבור מעורר שרשו שמשם נלקח והוא החכמה, וכמבואר בבה"ז פ' פנחס על המאמר שם דף רנ"ד רב המנונא סבא אמר, יעו"ש בבה"ז בד"ה עוד יש לפרש באופן אחר מאמר זה, והוא דברי אדמ"ו ז"ל בקיץ תקס"ה, וע"ש דענין בשלשה ספרים ברא הקב"ה עולמו בסופר וספר וספור י"ל דהיינו ג' בחי' חב"ד דהיינו ענין בחכמה יסד ארץ כו' וענין בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן ובדעת חדרים ימלאו, וענין ובתבונה יתכונן היינו כי החכמה היא קדמות השכל ונק' כח השכל ואבא יסד ברתא, שמשם נמשך שורש האותיות ששרשם נמשך מלמעלה משכל המושג ומובן, אכן השכל הנמשך ומתלבש בהתיבות והאותיות הדבור הוא מבחי' תבונה, ובדעת כו' הון יקר זהו הזיווג והאדם ידע שממשיך הטפה ממו"ס ונק' הון יקר, ולמעלה מחו"ב כ"א מחצה מתר"ך כו'.

(כז, יט)

כמים הפנים משלי כז יט, מ"ס פט"ז ה"ג, פא"פ ברמ"ז ח"ג רסא, יחזו פנימו ח"ג ט"ו, באור פני קלג, ענין ראיה ברגלי' יראו' את פני שמות כג יז, ח"ב קכד א ב ושם פי' המק"מ בינה, קפג א, ח"ג קסה א, קסח א, לד כג, כמדומ' שע"ז סובב הדרוש דכמים הפנים, פא"פ בראשי' לב ל, שמות לג יא, שלש פנים צפונ' מ"א ז כח, ובכרובי' ופניהם כו'.

באג"ה ד"ה ויעש דוד שם: סי' ה'.
ובת"א פ' מקץ בד"ה מזוזה מימין: מא, ד ואילך.
אבא דוקא יסד ברתא: זהר (רע"מ) פ' נח. רמח, א. רנו, ב. רנח, א. תקו"ז תכ"א (סא, ב) תס"ט (קה, ב).
ומתלמידי יותר מכולם: ראה תענית ז, א (בשינוי לשון קצת).
בשלשה דברים ברא הקב"ה עולמו בספר: ס"י פ"א, מ"א.
כמים הפנים: נעתק מהכת"י 1058 קיב, א.

(כט, כג)

במשלי סי' כ"ט.

ושפל רוח יתמוך כבוד, וארז"ל במד"ר נשא פי"ג דרנ"א ע"ג ע"פ ויהי המקריב ביום הראשון, זה אברהם אבינו שהשפיל א"ע ואמר אנכי עפר ואפר, יתמוך כבוד קרא הקב"ה אותו האדם הגדול בענקים יהושע י"ד ט"ו, שם זה גדול מן אדם הראשון, וכ"כ במד"ר פ' בראשית פי"ד, והענין כי אדה"ר הוא בחכמה עילאה כמ"ש במא"א אות א' סל"ב ובת"א בד"ה ענין האבות הן הן המרכבה דקכ"א ע"ג וכמובן ממ"ש בזח"ג בלק קצ"א ע"ב ע"פ מה שמו ומה שם בנו, דפי' במק"מ מה שמו היינו אבא שנק' מה גימ' אדם וגם חכמה כח מה והיינו אדם הראשון ומה שם בנו היינו ז"א שנק' ג"כ אדם, וא"כ אדם הגדול זהו א"א הכתר, שנא' בו ג"כ בחי' אדם וכמ"ש ועת"י יתיב לבושי' כתלג חיוור ושער רישי' כעמר נקא, וכן פי' בפרדס ערך אדם בשם התיקונים, וגם פי' שזהו בחי' אדם קדמון, ולבחי' זו זכה אברהם ע"י שעמד בעשר נסיונות, ונק' הגדול בענקים ע"ד שמעניקים את השמש, ואולי זהו למעלה מבחי' שמש ומגן הוי' אלקים אך הרי נא' עד יעבור עמך ה' וכ"ש באברהם שארז"ל שמשה דימה את עצמו לאברהם אמ"ל הקב"ה במקום גדולתו אל תעמוד במד"ר פ' וירא פנ"ה ע"פ ויאמר הנני, והיינו במקום גדולי' זהו מה שנק' אברהם האדם הגדול וכמ"כ הם יצחק ויעקב שהרי ארז"ל יפה שיחתן של עבדי בתי אבות מתורתן של בנים במד"ר פ' חיי פ"ס, גם אמרז"ל שאברהם עצמו לא נברא אלא בזכות יעקב ועמ"ש מכ"ז ע"פ איומה כנגדלות, וזהו ושפל רוח יתמוך כבוד כי במשה נאמר הראני נא את כבודך ופי' בזח"ג פ' פנחס דף רנ"ה סע"ב דקאי על כתר עליון ובפרדס ערך כבוד לא הזכיר מאמר זה, גם הרמ"ז פ' במדבר דף קי"ח א' פי' כבוד הוא אבא עכ"פ במשה נאמר ופני לא יראו היינו בחי' אבא ובאברהם נאמר יתמוך כבוד ואולי כבוד זה עם שהוא באבא י"ל שהוא פנימיות אבא שחשוב כמו פנימיות עת"י כו'.

(לא, כד)

סדין עשתה ותמכור וחגור נתנה לכנעני, וכתי' יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם וכתי' והאלקים נסה את אברהם וכתי' שממית בידים

במשלי סי' כ"ט: **נעתק מהכת"י 1058 קיג, ב.**

שמשה דימה את עצמו לאברהם: **ראה ב"ר נה, ה.**

סדין עשתה ותמכור: **נעתק מהכת"י 528 כג, א. נדפס במאמרים הקצרים ע' רס (בלי הגהות). נמצא ג"כ בהכת"י 539 קה, ב. 794 נ, א.**

מאמר זה בתוס' הגהות (אחרות) נדפס באוה"ת נ"ך ע' תרמז.

תתפש והיא בהיכלי מלך, וכתי' כל פעל ה' למענהו וגם רשע ליום רעה. הענין דהנה יש ב' מיני אהבות דכתי' מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, וכתי' רשפיה רשפי אש שלהבת י"ה שיש אהבה דומה למים שהוא תמיד בשוה ולא ישתנה לעולם כתמול כל היום ויש אהבה דומה לאש שהוא ברצוא ושוב ומתנענע תמיד כי יש דבר שמכבה את האהבה זו ונעשה שוב (ר"ל ביטול והעברת האהבה שנתקרר הרשפי אש מחמת מניעת מטרדת גשמיות כמ"ש אח"כ) ועי"ז כשמתגבר אח"כ לעורר האהבה נעשה רצוא יותר, והנה אהבה הראשונה נק' אהבת עולם ואהבה השני' נק' אה"ר וע' מ"ש ע"פ כי תבואו כו' ושבתה הארץ כו' מענין מעלת האהבה דרשפי אש כו') והנה איתא בס"י בכ"ב אותיות ברא הקב"ה את עולמו, והנה במחשבה יכולים לחשוב אותיות בלי נקודות, אבל בדיבור א"א לדבר שום אות בלתי הרגשות הנקודות שהם שכל של אותיות, וזהו בחכ' יסד ארץ דהיינו הנקודות שהם שכל של האותיות הם יסוד הדיבור הנק' ארץ (היינו שבבחי' דיבור שהוא בחי' מל' שנק' ארץ שם יש גילוי ח"ע יותר מבמח' והראי' מהנקודות שנמשכים דוקא בדיבור ואולי זהו פי' נקודה בהיכלי' דלקמן, ועמ"ש בענין דור המדבר שלא רצו ליכנס לארץ שהוא בחי' דיבור כו', כי הוא מבחי' לאה מחשבה כו', ובאמת צ"ל בחי' דיבור ומעשה, וז"ש במדבר הזה יתמו שיגיעו לבחי' תם ע"י בחי' מדבר כו' וכדלקמן בפירוש יתמו חטאים מן הארץ כו' (עיי' זהר פ' שלח דקס"ג, וזהו יתמו חטאים מן הארץ שיעלו מן הארץ למדריגת תם שהוא בחי' תתן אמת ליעקב הנק' איש תם (ור"ל דדוקא למטה בעולם הזה יוכל להיות להם עלי' ע"י שמאיר כאן הארת חכמה שבחכמה תורה יסד ארץ ובחכמה אתברירו כו' משא"כ בעולם העליון כו' וכמ"ש במא' את קרבני לחמי) ואח"כ יעלו ממדריגה למדריגה עד בחי' אין, וזהו ורשעים עוד אינם כלומר עוד יש דבר שיעלו דהיינו למדרגת אין, וזהו השכם והערב עליהן לביהמ"ד והם כלים מאליהם, פי' השכם לשון מחשבה תחילה וכענין קדמות השכל, וכן באדם בתחילת קימה ממטתו יחשוב שה' נצב עליו כמ"ש בשו"ע א"ח סי' א' וכן להעמיק במחשבה זו להכניסה בעומק שכלו זהו ג"כ פי' מח' תחלה היינו תחלת המח' ועומקה) והערב הוא סוף המעשה שהם אותיות יבא הכל לדיבור שנק' ביהמ"ד והם כלים מאליהם לבחי' אין, וכן כל אדם בפרטיות יש לו טרדת הזמן ואז העצה כנ"ל שיתחזק א"ע למעלה. והנה גרם כיבוי האהבה הוא מ"ש שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך, שהנה לכאורה כמה שומרין יש על פלטרין של מלך שלא יכנוס שום אדם בלא בר והשממית עיילו בלא בר בהיכל מלך מפני שהיא ברי' שפילה מאד ואינו חושש לה המלך והיא הגורמת כיבוי האהבה והן הן גבורותיו כי השממית אשר היא בהיכלי מלך מחמת גודל שפלותה והיא מושלת על כל, וכשתבין את זאת אם לעכו"מ עוברי רצונו כך לעושי רצונו עאכו"כ, אז והאלקים

השכם . . מאיליהם: גיטין ז, א.

הן הן גבורותיו: ילקו"ש נחמי' רמז תתרעא. וראה יומא סט, ב.

אם . . וכמה: מכות בסופה.

נסה את אברהם פי' והאלקים שהוא מן בחי' שממית הוא דין בחי' שוב נסה את אברהם מרים את האהבה להיות רצוא יותר, וזהו ג"כ כל פעל ה' למענהו, וזהו וחגור נתנה לכנעני ר"ל שיכולה ליתן חגור ואומץ אף לכנעני אף שנאמר חגרה בעוז מתניה שהחגור לעצמה ואיך יתכן שתתן החגור לכנעני. אך מפני כי עוז והדר לבושה ואין הכנעני נחשב למאומה כמו שממית והוא ענין נקודה בהיכלי'. ומכ"ז יובן בתוספת ביאור ענין איך ע"י קנוגיא הנ"ל יומשך הצחוק כי הרי ופרעה הקריב שע"י מלחמת הדוב נגד הנמר עי"ז מתגבר הנמר יותר כו' וכענין הנז' כאן שע"י הכיבוי מתעורר הרשפי אש יותר כו' וזהו טוב מאד זה יצה"ר כו' לפי שעי"ז יגיע לבחי' בכל מאדך ולכן עי"ז דווקא יומשך גילוי תענוג עליון כו'.

פרעה . . הקריב: **ראה שמות רבה פכ"א, ה. ביאוה"ז קרח צה, רע"ד.**

טוב מאד זה היצה"ר: **ב"ר פ"ט, ז. קה"ר פ"ג, יא. זח"א יד, א. יט, ב. זח"ב סח, ב. קנ, א.**

איוב

[י, ד]

מ"ש באיוב העיני בשר לו ר"ל כי אצלו ית' היש הגשמי אינו תופס מקום הפך בעיני בשר. ברע"מ קטירא בקטירא זרקא מונח סגולת' הוא ענין צרורה בצרור ע"י צרור נזרק למעלה יותר כו'.

[לה, יו"ד]

[איה אלוה]

ערובין פ"ב דף י"ח סע"ב וא"ר ירמיה בן אלעזר כל בית שנשמעין בו ד"ת בלילה שוב אינו נחרב שנאמר איוב ל"ה יו"ד ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה, ופרש"י ולא אמר איה, לא הוצרך להתאונן ולומר איה עושי והריני חרב, מי שנותן זמירות של תורה בלילה ולהכי נקט בלילה מפני שהקול נשמע מרחוק עכ"ל. ויש להעיר ממשארז"ל רפ"ב דחגיגה דף י"ב סע"ב כל העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום, וממ"ש בזהר ויגש דף ר"ז ע"ב ע"פ ה' אלקי ישועתי יום צעקתי בלילה נגדך, וז"ל ת"ח דוד מלכא כתב ה' אלקי ישועתי כו' אימתי איהו ישועתי בימּמא, בההוא יומא דאקדימת תושבחתא בלילה נגדך, כדין איהו ישועתי בימּמא כו'.

זח"ב ס"פ תרומה דף קע"ב סע"ב פתח ר"ש ואמר, ולא אמר איה אלוה עשי נותן זמירות בלילה, האי קרא אוקמוהו ואתמר, אבל עושי עושי מיבעי ליה מאן עושי, הלשון אינו מובן ובפ' ויקרא דכ"ג ע"ב כתב עושי עושה לי מיבעיה ליה, אלא שמא דאלוה, שמא כליל איהו דאתחזי הוא ובי דיניה, דא שמא שלים איהו דכליל דכר ונוקביה, אל ו"ה, ובגין כך עושי, וע' בזהר ר"פ משפטים דצ"ו ע"ב מענין שם אלוה, נותן זמירות בלילה בגין דדא איהי דקא משבחת תדיר לגבי מלכא דשלמא דיליה (היינו תפארת,

---

מ"ש באיוב העיני בשר לו: נעתק מגוכתי"ק 1114 קלה, א.

[איה אלוה]: נעתק מגוכתי"ק 1056 שמז, א. בגוכתי"ק חסר ההתחלה, ונראה שהוא רשימה עה"פ באיוב לה, יוד.

שהשלום שהוא יסוד הוא שלו) וע' מזה בזהר תרומה דף ק"מ ע"א ע"פ אלקים אלי אתה אשחרך, כגוונא דבוצינא דלא שכיך תדיר בגין לקבלא נהורא חדוה עילאה מסגיאות חדוה דיליה, וע"ד נותן זמירות בלילה.

זח"ג פ' ויקרא דכ"ג סע"א וע"ב, ר' יהודה אמר אנא שמענא דאמר ר' אבא האי קרא ולא אמר איה אלוה עושי, עושה לי מיבעי ליה מהו עושי, אלא כמה דאמרת, בשעתא דאיהו קם בפלגות ליליא ואשתדל באורייתא כד נהר יממא, אתער אברהם בההוא חוטא דיליה דכתיב אם מחוט ועד שרוך נעל וגו', עיין בפרדס ערך חוט השדרה, ועיין במד"ר סדר לך לך ס"פ מ"ג בענין אם מחוט, וקודב"ה וכנס"י מתקני ליה ועבדי ליה בכל יומא בריה חדשה, הה"ד אלוק עושי, והא אוקמוה אל ו"ה, אל דא אברהם דכתיב האל הגדול (ור"ל כי הגדול הוא חסד) ו' דא קודב"ה ה' דא כנס"י ודא הוא אלוה ואינון עבדי ליה לבר נש ומתקני' ליה בכל יומא ובג"כ עושי כד"א ישמח ישראל בעושיו עכ"ל.

זח"ג פ' וילך דף רפ"ד ע"א ע"פ מכנף הארץ זמירות שמענו כד"א נותן זמירות בלילה.

[ג, מא]

באיכה סי' ג' פסוק נשא לבבינו אל כפים אל אל בשמים, הובא בגמ' פ"ג דר"ה דכ"ו ע"ב מר סבר בר"ה כל מה דפשיט אינש דעתיה טפי מעליה, אפ"ל דפשוט אינש דעתיה לכוין אליו ולא למדותיו ואעפ"י שאמרו מפני מה ישראל צועקים ואינם נענים מפני שאינן יודעין לכוין בשם וע' מזה בסידור קודם שמו"ע ד"ה איתא בספרי בענין אליו ולא למדותיו מ"מ אפ"ל בר"ה א"צ לזה וצ"ע.

ב) **בתענית** פ"ק ד"ח ע"א אין תפילתו של אדם נשמעת אא"כ משים נפשו בכפיו שנאמר נשא לבבינו אל כפים אפ"ל ע"ד מ"ש בלק"ת ד"ה האזינו השמים דרוש השני וז"ל וענין מס"נ אינו כמו שסוברים העולם שהוא הצעקה בהתלהבות ברעש אלא הוא כמ"ש אליך ה' נפשי אשא שאינו רוצה להיות יש ודבר נפרד אלא להיות בבחי' ביטול לשאת נפשו ורוחו אלו יתברך, גם י"ל אל כפים ב' כפין הן ב' הבחי' שבכתר הנמשכים ע"י ב' עומקים שבלב.

ג) **תענית** די"ו ע"א שיהי' מודה ועוזב ירוחם שנאמר נשא לבבינו אל כפים עם הכפים צריך לישא הלב לשמים בכירים ב' בחי' אין והוא עקודים שלמעלה מנקודים.

ד) **ירושלמי** פ"ב דתענית הלכה א' דרש ר' בא בר זבדא נשא לבבינו אל כפים ואפשר כן אית בר נסיב ליביה ויהיב בידיה אלא נשא לבבינו לכף ידינו ואח"כ אל אל בשמים, נשים לבינו לכף ידינו לעיין ממה שבכף ידינו מן הגזל והחמס, עכ"ל.

ה) **בלק"ת** בשה"ש ד"ה צאינה וראינה פ"ב כ' והנה כתי' שאו ידיכם קדש ב' ידים הם ב' פסוקים של ק"ש שמע ישראל ובשכמל"ו כו' כי דרועא ימינא וימינו תחבקני כו' ובחי' יחו"ת היא דרועא שמאלא כו' וב' בחי' ידים אלו הנשיאות והעלאה לקדש העליון כו' גם ע"ד שנת' בד"ה לכן אמור לבנ"י בענין אשר נשאתי את ידי עד"מ שהיד יכול להרים הנופל ארצה ולשום למעלה על ראשו וע"ש בהביאור דצ"ט סע"א.

באיכה סי' ג': **נעתק מהכת"י 355 עד, ב.**
וע' מזה בסידור.. ד"ה איתא בספרי: **פה, ב ואילך.**
מ"ש בלק"ת ד"ה האזינו השמים דרוש השני: **עד, א. וראה סה"מ תקס"ז ע' שנו.**
בלק"ת בשה"ש ד"ה צאינה וראינה פ"ב: **כא, ג.**
בד"ה לכן אמור לבנ"י: **תו"א נח, א.**
וע"ש בהביאור דצ"ט סע"א: **בדפוס שלפנינו דנ"ט ע"ד.**

קהלת

[ב, יב]

קהלת סי' ב' י"ב כי מה האדם שיבא אחרי המלך נתבאר בפ' וארא בד"ה, ברבות ר"פ וארא הביא מ"ש בקהלת סי' ב' י"ב כי מה האדם כו'.

[ב, יג]

על סעודת בר מצוה בס"ד

וראיתי אני שיש יתרון לחכמה כו' ע' זהר ח"ג מ"ז ב' והענין דאי' בזהר ר"פ וישב ענין טוב ילד מסכן וחכם כו' וערמ"ז שם כי ידוע השבירה מסיבת רבוי האור והתיקון מיעוט האור כי תיקון ל' לבוש והעלם כדת"א לא ילבש גבר לא יתתקן כו' וכדאי' באד"ר על דלא אתתקן ע"ק כו' וזהו ששרש התיקון רק ממצחא אור שע"י מסך כו' ע' בביאורי' ע"פ שקלי' מזה איך דשרש המתברר גבוה כו' כי המברר רק אבנא למשקל כו' לכן נק' היצ"ט מסכן רק הארה בעלמא ונק' ילד אבל יצה"ר קדם מבחי' מלכין קדמאין סדר זמני' קודם לכן בונה עולמות ומחריבן,והא"ש שניתן היצה"ר קודם ולא לחוש לדין שמיעת טענת א' מהבע"ד קודם חבירו דהא בינוני זו"ז שופטן אלא משום דכמ"כ בבריאת העולם קדם ענין שבה"כ להתיקון, ואעפ"כ יש כח בהתיקון לברר וכן ביצ"ט להיותו חכם. הענין כי בזלע"ז אין דע"ת רק ב' מוחי' כי הדעת בחי' הרגשה בחי' אין ביטול ממטה למעלה אברהם הכיר וזהו אשר לא ידע להזהר להתברר ע"י עצמו ע"ד שהי' סבור יצחק שיתברר עשו ע"י עצמו שא"א כיון שאין לו דעת כו' אבל יצ"ט יש בו דעת ובכח זה יכול לברר היצה"ר ולכן הקטן פסול לקידוש מי חטאת מטעם שעדיין אין בו דעת כמ"ש במ"א ובשנת י"ד בא הדעת וזהו אלמלא

קהלת סי' ב' י"ב: **נעתק מגוכתי"ק 1181 רמו, ב.**

וראיתי אני שיש יתרון לחכמה: **נעתק מגוכתי"ק 1114 קכה, א. נמצא ג"כ בהכתי"י 744 שסא, ב. 400 בסופו.**

נתבאר בפ' וארא בד"ה: **כ"ה בגוכתי"ק.**

לכן נק' היצ"ט מסכן: **נדרים לב, ב.**

הקטן פסול לקידוש מי חטאת וכמ"ש במ"א: **ראה לקו"ת חקת ס, ג.**

עוזרו כו' ומ"מ יש יתרון לחכמה ע"י בירור הסכלות כי בשרשו המתברר גבוה כו' מלכין קדמאין וזהו יעקב נטל הבכורה.

[ב, כא]

ב' כ"א, כי יש אדם שעמלו בחכמה ע' רש"י בשם מדרש דקאי על הקב"ה והוא מהמדרש קהלת במקומו, ובמד"ר ס"פ בראשית ר"פ כ"ז ע"פ כי רבה רעת האדם כו', וזהו ע"ד כמה ארך אפיים לפניו כו' בת"א בד"ה בשלח פרעה, והנה יש עמל לעומת זה שזהו ענין עמלק עמל לקה בת"א בד"ה לבסומי בפוריא דרוש הראשון, והעצה לזה הוא לעמול בתורה שזהו אשרי אדם שעמלו בתורה וממשיך מבחי' אדם שעמלו בחכמה שיאיר בקדושה ולא בעמל לקה כו', ובמד"ר נשא פי"ב דרמ"ט א' ע"פ ויהי ביום כלות משה, דרשו יש אדם שעמלו בחכמה זה בצלאל כו' ולאדם אשר לא עמל בו זה משה כו', י"ל עפמ"ש בלק"ת סד"ה לא הביט און ענין ולא ראה עמל בישראל שהוא בחי' שבת משא"כ בבחי' יעקב ששת ימי המעשה שייך עמל ששת ימים תעבוד כו', וא"כ כל הטורח והעמל בששת ימי המעשה בשביל הגילוי והעונג שבשבת שאין בו עמל והוא הנותן כח בששת ימי המעשה לברר כו' כך הוא בצלאל ומשה כי הכח שבבצלאל לעשות מלאכת המשכן זהו ע"י הארת משה בו כו' ובמשה אין שייך עמל רק בדבור לבד וכמו שוקי החיות כנגד כולן וכן ארז"ל במד"ר פ' ויקרא פ"א שדיבורך חביב עלי יותר מן הכל, כי הבחי' דבור שבאצי' נעלה לאין שיעור יותר מכל הע"ס דבי"ע כו', ע"כ רמז עיקר הקמת המשכן שיאיר עליו הכבוד עליון זהו ע"י משה דוקא אישה יקימנו כו' אף שבצלאל טרח ועמל ועשה מעשה המשכן היינו שיהי' זה כלי להשראה כו' וכמו עשיית התפילין שהסופר עושה שטורח בהם הרבה ועיקר ההמשכה כשהאדם מניח אותם על ראשו ובזרועו כו', וזהו יש אדם שעמלו כו' ולאדם אשר לא עמל בו כי הבחי' שאין בו עמל דמשה גבוה הרבה מהבחי' עמל דבצלאל כו' ועמ"ש בלק"ת סד"ה ושמתי כדכד בענין נוח לו לאדם שלא נברא כו' בענין כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה, וע' במד"ר פ' ויקרא ע"פ אדם אחד מאלף מצאתי זה משה, כי בי"ע זהו יחידות עשירות מאות נר"נ, ואלף זהו אצילות, וא"כ כל העמל והטורח דנר"נ דבי"ע רק כדי

ב, כ"א : נעתק מגוכתי"ק 1181 רמו, ב.
בת"א בד"ה בשלח פרעה : **סא, א.** וראה סה"מ תקס"ב ע' קמו.
בת"א בד"ה לבסומי בפוריא : **צה, א.**
עפמ"ש בלק"ת סד"ה לא הביט און : **עב, א.** וראה סה"מ תקס"ד ע' קעח.
ועמ"ש בלק"ת סד"ה ושמתי כדכד : **כח, ד.**

להוסיף אורות באצי' כו', וזהו ענין חול מכין לשבת כו', ואעפי"כ גם בבי"ע נמשך עי"ז תוס אור אבל עיקר האור זהו באצי' כו', וע' במד"ר ויקרא רפ"ד ע"פ טוב מלא כף נחת ממלא חפנים עמל דקאי ג"כ על הקב"ה נגד משה, טובה דריסה אחת כו' וכן על יום השבת עם ששת ימי המעשה כו', ויש ג"כ לפרש שהמלא כף נחת בשבת נמשך ע"י מי שטרח ועמל בע"ש בכל ששת ימי המעשה וזהו טוב מלא כף נחת דשבת והוא נמשך ממלא חפנים עמל דקדושה בששת ימי המעשה כו', וכן טוב אחרית דבר נמשך מראשיתו כו' וכן ועברתי באמ"צ נמשך אחר מלא חפנים דמשה כו'.

דניאל

[ט, יז]

ועתה אלהינו שמע אל תפלת עבדך ואל תחנוניו והאר פניך על מקדשך השמם למען אדני, וארז"ל (ברכות דף ז' ע"ב) אף דניאל לא נענה אלא בזכות אברהם למען אדני למענך מבעי לי' אלא למען אברהם שקראך אדון כו'. והנה אח"כ כתיב הטה אלקי אזנך ושמע פקח עיניך וראה שוממותינו כו'.

ולהבין הענין הנה כתיב עין ה' אל יראיו משמע עין אחת וכתיב עיני ה' אל צדיקים משמע ב' עינים וארז"ל רבות סוף שיר השירים בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מביט עליהם בעין אחת וזהו עין ה' אל יראיו ובזמן שישראל עושין רצונו ש"מ אזי מביט עליהם בשני עינין וזהו עיני ה' אל צדיקים, וצריך להבין דהא איתא (ברבות פ' לך לך ר"פ מם דף מ"ז) ע"פ עין ה' אל יראיו למיחלים לחסדו שדרשו זה על אברהם שנק' יראיו כדכתיב כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה כו' להציל ממות נפשם זה נמרוד כו', והנה לפי הנ"ל קשה מאד איך דרשו פסוק זה דעין ה' כו' על אברהם והלא עין ה' עין אחת קאי על אין עושין רש"מ כו' ואיך שייך זה לומר כן על אברהם ומה גם שהיה אחר העקידה שהוא נסיון העשירי לכנותו אז רק בבחי' זו דעין ה' אל יראיו כו'. אך הנה כתיב בינו בוערים בעם וכסילים כו' הנוטע אזן הלא ישמע אם יוצר עין הלא יביט, וצ"ל דממ"נ כיון שהוא ית' נוטע אזן איך יוכלו לומר שלא יראה י"ה ולא יבין כו' עד שנצרך לומר להם בינו בוערים הנוטע אזן כו'.

והענין הוא דהנה אנו אומרים המחדש בטובו בכל יום תמיד מע"ב, דהנה יש בכלל שני מדרגות בחי' השתלשלות ולמעלה מהשתלשלות בחי' השתלשלות עלה ועלול הוא עד"מ כמו בנפש שכל ומדות מחודומ"ע שכל בחי' אלו הם נק' השתלשלות עו"ע שכל עלול מקבל מעילתו וכמו שכל ומדות שהמדה נעשה מהשכל בהכרח כי במה שמתבונן האדם נעשה כן רצון אצלו הן בעניני העולם והן בעעבודת ה' רק שיש ב' בחי' רצון היינו רצון שבמוח ויש רצון בלב ועכ"פ הרי נעשה רצון מההתבוננות כו' וזהו שמשכל נעשה מדה, וכן ממדה נעשה מחשבה כי מה שהאדם רוצה באותו דבר הוא מחשב כו' וממחשבה נעשה דבור שמדבר בזה

ועתה אלקינו שמע: נעתק מגוכתי"ק 1153 כט, א.

וכן מעשה כו' וכ"ז הוא השתלשלות עלה ועלול שכל עלול מקבל מעילתו. וכן עד"ז למעלה יש ג"כ השתלשלות עו"ע וכמו נפש הבהמה נמשך מפני שור שבמרכבה והנה ע"כ מוכרח להיות שיש בזה רבבות מדרגות השתלשלות דאל"כ איך נמשך נפש הבהמה מפני שור שבמרכבה שבעצם הם רחוקים מאד כי הרי פני שור שבמרכבה פני אריה אל הימין ופני שור מהשמאל כו'. והנה מצד מדרגה זו אומרים אוה"ע רם על כל גוים ה' כי לדעתם מאחר שהעולמות הם בבחי' השתלשלות עו"ע הרי הוא ירידה גדולה להחיות שיורד ונמשך ונשתלשל ממדרגה למדרגה עד שנעשה גשמי' וע"כ אומ' שהקב"ה ית' הוא מרומם מגשמיות העולם ואין שייך לומר שהעוה"ז הגשמי יהי' חקוק למעלה וכמ"ש רם על כל גוים ה' וזהו שאומרים לא יראה י"ה ולא יבין כו' פי' שאין מעשה עוה"ז חקוק למעלה וזהו לדעתם אבל אנו אומרים המחדש בטובו בכ"י מע"ב פי' שהתהוות הבריאה הוא למעלה מהשתלשלות כ"א בבחי' יש מאין והגם שיש השתלשלות היינו אחר שנתהווה בחי' חכמה משם ואילך הוא השתלשלות אבל התהוות החכמה מלמעלה מן החכמה הוא בחי' יש מאין מהארה בעלמא כי אין ערוך לך כלל ולא ע"ד השתלשלות עו"ע שיש ערך להעלול עם העילה משא"כ התהוות יש מאין שנתהווה מבחי' אין, הארה בעלמא ואין ערוך כו' וע"כ אנו אומרים שגם עתה בכל יום נעשה התהוות מאין ליש כו' וגם מעשה עוה"ז הכל חקוק למעלה כי רוחנית וגשמית שוין לפניו ית' באין הבדל והפרש כלל בין רוחניות לגשמיות ועוה"ז הגשמי אינו רחוק אצלו ית' יותר מעולמות הרוחנים וכמ"ש המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ בשוה כו'. אך איך יובן זהו הנה זהו דכתיב הנוטע אזן הלא ישמע אם יוצר עין הלא יביט כו' דהנה ב' חושים האלו ראי' ושמיעה באדם הם כח ההתחברות וכמו כח הראיה שע"י שרואה אבן או חומה הרי עי"ז נתחבר האבן עם האדם שבעצם הם ב' דברים רחוקים שהאבן הוא דומם ואין לו שייכות וחבור כלל עם האדם שהוא במעלה גבוה הרבה מהאבן כי האדם הוא מדבר ויש בו נפש השכלית כו' ויש מדרגות צומח וחי בין דומם למדבר כו' והנה ע"י שראה את האבן עי"ז מתחבר האבן עם האדם עד שנחקק במוחו ויכול לזכור על החומה ולצייר אותה במחו ומחשבתו גם בעת שאינו רואה כלל את החומה כו' וכמ"כ הוא גם כח האזן ועד"מ ע"י שמיעה הנה הקול ודבור של אדם אחר שאומר איזו דבר חכמה נתפסת אותה החכמה בשכל ומחשבה של אדם אחר מה שבעצם המה דברים נפרדים כי מה שייך הקול ודבור של אדם האומר לאיש אחר והרי אנו רואים שעכ"ז האדם השומע הוא מקבל את השכל ונתפס בפנימיותו כו' וזהו מחמת שיש בכח הראי' וכח השמיעה כח רוחני על התחברות לחבר גשמי עם רוחני עד שיוכל להצטייר חומה ואבנים גשמי' בנפש השכלית שהוא רוחני לגבי הדומם כו' וזהו ענין העין כי עין אינו קאי על העין הגשמי כ"א על כח הראי' שבעין שהוא רוחני כו'. והנה עד"ז כתיב הנוטע אזן הלא ישמע כו' היינו שחקוק למעלה כל מעשה התחתונים הן אם אדם מדבר באותיות תורה ותפלה או להיפך ח"ו בדברים בטלים וכה"ג הכל גלוי וידוע לפניו ית' הגם שרחוק הוא מאד מהות האדם לגבי ית' כי אין ערוך הנברא לגבי הבורא הנה עכ"ז

כן הוא הדבר ובמכש"כ וק"ו מהאדם מאחר שיש כח כזה אפילו בנברא שע"י כח הראי' מחבר גשמי עם רוחני וכנ"ל הנה פשיטא דפשיטא שיש כח זה למעלה יותר כי למטה הוא רק כח ההתחברות אבל בלי השפעה משא"כ למעלה שע"י הראי' הנה יש עי"ז השפעה וזהו הנוטע אזן הלא ישמע אם יוצר עין כו' והכל גלוי וידוע לפניו ית' ויש השגחה על כל פרט ופרט ממעשה התחתונים וזה נק' עין ה' כו'.

אך בזה יש שני נדרגות עין ה' אל יראיו וכתיב עיני ה' אל צדיקים והענין דהנה ארז"ל (שבת ל"א) כל אדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמים דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימים ומפתחות החיצוני' לא מסרו לו בהי עיל כו', הנה קורא יראה מפתחות החיצוני' ותורה מפתחות הפנימי' דהנה כתי' והאלהים עשה שייראו מלפניו כו' סוף דבר כו' את האלקים ירא כו' דהנה מקור החיות לכל העולמות עליונים ותחתונים הוא מבחי' מלכותו ית' וכמ"ש מלכותך מכ"ע שמזה שעלה ברצונו ומחשבתו ית' אנא אמלוך מזה הוא מקור החיות לעולמות והוא רק הארה בעלמא ונק' מלוכה עד"מ מלך על מדינה שהוא רק מלך שמו נק' כו' ונק' דבור עליון שהוא רק הארה כי אין נצרך לו לעצמו אלא לזולתו כו' והנה מבחי' זו כשמתבוננים בזה איך שכל העולמות נתהוו מאין ליש ורק מהארה בעלמא מזה נופל יראה כו' והנה מדריגה זו נקרא מפתחות החיצוני' שנלקח מבחי' הארה בעלמא מבחי' מלכותו ית' שנק' חיצוני' דהנה יש למעלה חיצוני' ופנימי' וכמו באדם מחדו"מ הנה מחשבה היא פנימי' ודבור חיצוני' ומעשה חיצוני' יותר וגם במחשבה גופא יש בחי' פנימי' יותר והיינו עומק המחשבה שנוגע עד הנפש כו' והנה כמ"כ למעלה יש פנימית וחיצוני' דהנה כתיב תתברך ה' אלקינו על כל שבח מעשי ידיך הרי יש בחי' עשי' למעלה וכן כתיב בקול דברי אלקים חיים שהתפעלות המלאכים מבחי' בקול דברי כו' שהוא בחי' דבור עליון שהוא ג"כ בחי' חיצוני' וזהו והאלהי' עשה שייראו מלפניו שבחי' היראה נמשך רק מהתבוננות בשם אלקים איך שמלכותך מלכות כל עולמים כו' וזהו עין ה' אל יראיו עין אחת שהוא השגחה עליונה שנמשך ג"כ בבחי' מאין ליש היינו שהיא השפעה מלמעלה בבחי' הסתר והעלם וכמו שהנברא מתהווה יש מאין כמ"כ השפעה עליונה נמשך ג"כ בבחי' מאין ליש שהוא בבחי' הסתר והעלם וזהו שם אלקים וע"כ בבריאת העולם כתיב שם אלקים בראשית ברא אלקים וע"כ היראה שנמשך מזה נק' מפתחות החיצוני' אבל תורה הוא מפתחות הפנימי' כי ע"י תורה נמשך התגלות עצמותו ומהותו ית' שלמעלה מבחי' מקור החיות לעולמות וכמ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום כו' אנכי מי שאנכי שנמשך ע"י תורה כי אורייתא מחכמה נפקת וחכמה הוא בחי' ביטול כח מ"ה ע"כ ע"י המשכת עצמו' אא"ס ב"ה וזהו עיני ה' אל צדיקים צדיק הוא בחי' מחבר וכמ"ש כי כל בשמים ובארץ דאחיד

כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא וארעא: דברי הימים-א כט, יא. זח"א לא, א. זח"ב קטז, א.

בשמיא וארעא כו׳ ובכלל הוא ב׳ השגחות דש׳ הוי׳ וש׳ אלקי׳ והנה בתורה יש מצות כי צ״ל תורה ומצות וכמ״ש כי נר מצוה ותורה אור כי האור שנמשך ע״י תורה צריך להיות לו כלי שבה יהי׳ שורה האור וכמו עד״מ אור גשמי צריך לשמן ופתילה שיתאחז על ידם האור כמ״כ מצות הם כלים להאור דתורה כו׳ ובמצות יש מ״ע ומל״ת מ״ע הם הכלים רמ״ח פקודין רמ״ח אברין דמלכא ומצות ל״ת הוא להרחיק הרע ובערת הרע מקרבך כי כתיב לא יגורך רע וארז״ל (רבות פ׳ בא די״ח) כל דבר רע אינו נוגע בכסא הכבוד פי׳ כסה״כ היינו השראת אור א״ס ב״ה נק׳ כסא ובכל מקום שיש רע אין שם השראת אור א״ס הגם דכתיב ובורא רע הנה הוא בריאה אבל במקום שיש השראת אור א״ס ב״ה אין דבר רע שם כלל כו׳ וכמ״כ בעבודה צריך תחלה להעביר הרע ואח״כ יכול להמשיך ע״י תומ״צ אשר אנכי מצוך כו׳ וז״ש השכל וידוע אותי כי אני ה׳ עושה חסד משפט וצדקה בארץ ולכאורה מהו נתינת טעם השכל וידוע אותי כי אני ה׳ עושה חסד משפט כו׳ והענין הוא כי השכל וידוע אותי הוא בחי׳ השגות אלקות והכלי לזה הוא מצות כנ״ל והמצות צ״ל מ״ע ומל״ת והיינו חסד ומשפט חסד הוא מ״ע רמ״ח פקודין רמ״ח אברים כו׳ ומשפט הוא ל״ת ובערת הרע והנה כמו שהוא ביראה ותורה שיראה נק׳ מפתחות החיצוני׳ ותורה מפתחות הפנימי׳ כמ״כ בתפלה יש ב׳ המדרגות תחלה פסוד״ז שנק׳ חצר החיצונה יהללו את שם הוי׳ הללו את ה׳ מן השמים כו׳ ואח״כ בק״ש שמע ישראל כו׳ והיו הדברים האלה אשר אנכי כו׳ כי צריך לילך מלמטה למעלה וע״כ תחלה פסוד״ז שנק׳ חצר החיצונה ואח״כ יוכל לבא לבחי׳ חצר הפנימי׳ כו׳.

והנה עתה צ״ל דלפ״ז לא אתי שפיר הדרש מה שנדרש פסוק זה דעין ה׳ אל יראיו על אברהם כו׳ והענין הוא דיש בחי׳ עין ה׳ אל יראיו שהוא למעלה גם מבחי׳ עיני ה׳ אל צדיקים. והענין הוא דהנה ארז״ל (שבת בדף הנ״ל) מכריז ר׳ ינאי חבל על דלית לי׳ דרתא ותרעא לדרתא עביד הרי קורא לתורה תרעא וליראה דרתא והוא היפך מגמרא הנ״ל דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות כו׳ שלפי הגמרא הנ״ל הרי יראה מפתחות החיצונית ותורה מפתחות הפנימית כו׳ אמנם הענין הוא דהנה ארז״ל אם אין חכמה אין יראה אם אין יראה אין חכמה וצ״ל איזהו קודם וא״כ אין אפשר להתחיל כלל כ״א אין חכמה אין יראה ואם אין יראה כו׳ אך הענין הוא דיש שני בחי׳ יראה דהנה כתיב כי אל דעות ה׳ שיש ב׳ דעות דעה תחתונה שהיא בריאה יש מאין הגם שאנו אומרים המחדש בכ״י מע״ב למעלה מהשתלשלות עכ״ז הוא בריאה יש מאין כו׳ אבל דעה העליונה שלמעלה יש ולמטה אין כו׳ וזהו בחי׳ יראה עילאה שלמעלה מתורה עד כי תורה נק׳ תרעא לדרתא

דמ״ח פיקודין דמ״ח אברין דמלכא: ראה ת״ז תי׳ ל. וראה תניא פ״ד ובליקוט פירושים ומ״מ שם.

אם אין חכמה אין יראה: אבות ג, יז.

והדרתא היא בחי' יראה היינו יראה עילאה שהוא התגלות איך כי למעלה יש ולמטה אין כו' וזהו אם אין יראה אין חכמה היינו בחי' יר"ת וע"ז ארז"ל כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו כו' ואם אין חכמה אין יראה הוא בחי' אורייתא מחכמה נפקת וחכמה הוא כח מה ביטול אין כו' וזהו שתורה נק' יר"ע שבלתי אפשר לבא לבחי' יראה עילאה אם לא ע"י תורה דייקא כי מפתחות הפנימית שתורה הוא רק מפתח לפנימית והפנימית גופא הוא בחי' יר"ע וזהו ד' אותיות דשם הוי' יראה תתאה הוא בחי' ה' תתאה ואח"כ ב' אהבות ואח"כ הוא בחי' ומדרגת יר"ע וזהו עין ה' אל יראיו שלמעלה מבחי' עיני ה' דהיינו שיראיו קאי על יראה עילאה שעי"ז ממשיכים מבחי' עין ה' עין אחת דייקא כי הנה ב' עינים (דכתיב עיני ה' אל צדיקים) היינו חסד וגבורה שהוא בחי' ועל הכסא כמראה אדם עליו מלמעלה בחי' ציור קווין שהגם שיש ג' קוין אמנם העיקר הוא ב' קוין דהיינו חו"ג וכמו שבידים יש ב' ידים יד ימין הוא חסד ויד שמאל הוא גבורה וכמ"כ בעינים יש ב' בחי' ימין ושמאל שהוא חסד וגבורה שהוא בחי' התחלקות המדרגות ומשם הוא המשכת השתלשלות אורות בכלים אבל בחי' עינא פקיחא הנ"ל הוא למעלה מבחי' התחלקות והוא המשכת עצמות אור א"ס ב"ה שלמעלה מבחי' אדם וכמ"ש כי לא אדם הוא כו' וזהו דכתיב עורה למה תישן הוי' ופעם כתיב לא ינום ולא יישן וכמו שאמרו וכי יש שינה לפני המקום והענין הוא דזהו ששייך שינה הוא בבחי' ב' עינים הנ"ל שיש גבינין דמכסיין על עינין כו' כי שם יש תהחלקות חו"ג וזהו דאיתא בזהר אשכחן השגחה לטב כו' ואשכחן השגחה לביש כו' וכמ"ש ארדה נא ואראה שזהו מצד התחלקות חו"ג אבל בבחי' עינא פקיחא הנ"ל לית גבינין כו' וזהו דכתיב ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקי' עמדי דב' עינים הם בחי' ב' שמות הוי' ואלקים אבל בעינא פקיחא הנ"ל אין אלקים עמדי וכדאיתא בזהר לית שמאלא בהאי עתיקא כו'.

והנה בחינת זו ביקש דניאל פקח עיניך וראה כו' וזהו והאר פניך על מקדשך השמם למען אדני וארז"ל למען אברהם שקראך אדון והענין הוא דהנה אדני הוא שם דעשי' ובכלל הוא כולל ג' עולמות בי"ע ודניאל הוא תיבת אדני, וע"כ ענינו הי' שרצה להמשיך גילוי אלקות למטה שמזה יהי' בנין בהמ"ק ע"כ לא נענה כ"א בזכות אברהם שקראך אדון פי' שהמשיך אלקות גם למטה מטה בעולם העשי' והי' כחו גדול להמשיך גם מבחי' עינא פקיחא הנ"ל כי באברהם כתיב ויעקוד את יצחק בנו ממעל לעצים עצים הם עה"ח ועה"ד עה"ח תשב"כ ועה"ד תשבע"פ שהוא לברר עה"ד כו' וממעל לעצים היינו ע"י

אל דעות ה' שיש ב' דעות: נסמן לעיל ע' א'קפב.
כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו: אבות פ"ג מ"ט. זח"ג רעה, ב.
אורייתא מחכמה נפקת: זח"ב קכא, א. וראה שם פה, א.
לית שמאלא בהאי עתיקא: זח"ג קכט, א. וראה שם רפט, א.
ואמרז"ל למען אברהם שקראך אדון: ברכות ז, א.

יר"ע שזכה לזה ע"י מס"נ שלמעלה ממדרגת תומ"צ וזהו שנאמר כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה פי' בבחי' יראה עילאה דוקא וע"כ היה זכותו גדול להמשיך מבחי' עינא פקיחא הנ"ל וכמ"ש עין ה' אל יראיו כו' אך הענין שהוצרך לבחי' זו דייקא היינו כי הי' צריך להמשיך גילוי אלקות למטה והנה בכדי שיתגלה למטה ג"כ צריך להמשיך בחי' גבוה מאד כי כל מה שגבוה ביותר יוכל להשפיל ולירד למטה מטה ביותר וכמו ענין ראיה ושמיעה הנה ראי' למעלה משמיעה וכמארז"ל אינו דומה שמיעה לראיה שהגם ששומע ומבין הענין ואין דבר מתחדש לו בראי' של אותו הדבר שידע מקודם הכל בכל פרט ופרט כמו בראי' אעפ"כ אינו מתפעל כ"כ כמו בראי' שכשרואה בעיניו אזי מתפעל בעומק יותר כו' וזהו אינו דומה שמיעה לראיה והנה אעפ"כ הרי שמיעה אינו תופס רק רוחנית כמו קול ודבור משא"כ ראיה תופס גשמיות אבן ודומם וכו' והענין הוא שמחמת שהראי' גבוה יותר ע"כ יתפשט למטה יותר כו' ועד"ז למעלה הנה כדי שיוכל להיות נמשך גם למטה צריך להמשיך מבחי' גבוה מאד כי נעוץ תחלתן בסופן וזהו פקח עיניך וראה שוממותינו כו' וזהו שמסיים כי לא על צדקותינו אנו מפילים תחנונינו לפניך שהבקשה שמבקשים שיהי' בנין בהמ"ק הוא לא עפ"י אתעדל"ת כי עפ"י אתדל"ת שמגיע למעלה בבחי' עיני ה' אל צדיקים הנה יש שם חו"ג ומדת הדין מעכב כו' כ"א ע"פ רחמיך הרבים שהוא בחי' ורב חסד כו' שלמעלה מאתעדל"ת פקח עיניך וראה כו' בבחי' ראיה שיהי' מזה השפעה וכמו אפילו בנבראים מצינו בחי' ראי' שיש מזה השפעה וכמו בת היענה שההולדה הוא ע"י ראיה כידוע ולכן מבקשים פקח עיניך וראה כו'. וזהו כי תשמע בקול ה' אלהיך קול הוא המשכה מהעלם אל הגילוי היינו ע"י תורה וע"י מצות שהוא לשמור את כל מצותיו ופי' את כמו עם וכמו הולך את חכמים שפירושו עם חכמים כו' והמכוון הוא לעשות הישר בעיני ה' אלקיך שיהי' ישר למטה כמו למעלה וכמ"ש האלקים עשה את האדם ישר דהיינו שתחלת הבריאה היה על אופן שיהי' עיקר גילוי אלקות למטה וכמ"ש הן האדם הי' כאחד ממנו כיחידו של עולם כו' והמה בקשו חשבונות רבים כו' וזהו לעשות הישר בעיני ה' אלקיך פי' שיהי' ב' בחי' העינים שוים כי בבחי' עיני ה' אל צדיקים אינם שוים כי שם יש חו"ג ואינו שוה הגם שיש התגלות ב' בחי' עיניים אמנם בעצמם אינם שוים כי זו בחינה אחרת וזו בחינה אחרת אבל עין ה' אל יראיו עין אחת היינו שהוא המשכת בחי' גבוה מאד עד שמתאחדים ב' בחי' עיניים הנ"ל להיותם נחשבים שם רק עין אחת כי הגם שיש שם ג"כ ב' עיניים אמנם אין בהם התחלקות כדאיתא בזהר לית שמאלא בהאי עתיקא וזהו שזו"נ שוין בקומתן שוין ממש כו' וזהו לעשות הישר בעיני כו' שיהי' ישר ב' העינים כנ"ל ועי"ז יהי' גילוי אלקות למטה כמו למעלה וזהו המכוון מתומ"צ וכנ"ל שנק' תרעא לדרתא בכדי לבא לבחי' יר"ע ויצווינו ה' את

אינו דומה שמיעה לראי': מכילתא יתרו יט, ט. פס"ז שלח יג, ח: אינו דומה ראי' לשמעיה.

כל החוקים האלה בכדי לבא ליראה את הוי׳ אלקינו בחי׳ יר״ע וזהו כי תשמע בקול ה׳ אלהיך לשמור את כל מצותיו דהיינו תורה ומצות שהמכוון הוא לעשות הישר בעיני ה׳ אלהיך שיהיה שוה למטה כמו למעלה וכנ״ל.

(קיצור. והאר פניך על מקדשך השמם למען אברהם שקראך אדון כו׳ הנה ברבות בזמן שאין ישראל עורש״מ עין ה׳ אל כו׳ ובזמן שעושין רצונו ש״מ עיני ה׳ כו׳ וצ״ל דאיתא במדרש עין ה׳ אל יראיו על אברהם הנה הנוטע אזן הלא ישמע וצ״ל מאחר שמודים שנוטע אזן איך אומרים שלא יראה והענין שהם אומרים שהבריאה השתלשלות עו״ע וע״כ רם על כל גוים אבל אנו אומרים המחדש בכ״י מע״ב כי הוא התהוות יש מאין וההסבר הוא הנוטע אזן הלא ישמע אזן ועין באדם כח המחבר רוחניות עם גשמיות עד שהגשמי׳ אבן חקוק ברוחני היינו הנפש המדברת כו׳ וק״ו שגלוי וידוע לפניו ית׳ כל מעשה התחתונים לו ית׳ ואדרבה בהשפעה כו׳ וזהו עין ה׳ כו׳ אכן עין ה׳ אל יראיו עין אחת זהו יראה מפתחות חיצוניות והאלהים עשה שיראו מלפניו ותורה מפתחות הפנימי׳ והיו הדברים האלה אשר אנכי ובתורה צ״ל מצות כי נר מצוה ותורה אור וזהו עיני ה׳ אך יש עוד עין אחת שלמעלה מעיני ה׳ כי אל דעות ה׳ דעה שלמטה יש מאין ודעה עליונה שלמעלה יש ולמטה אין ולבא למדרגה זו הוא ע״י תורה אם אין חכמה אין יראה חבל על דלית לי׳ דרתא ותרעא לדרתא עביד כו׳ הרי התורה תרעא והדרתא יר״ע ויצווינו כל החוקים ליראה את ה׳ וזהו עין ה׳ אל יראיו על אברהם עין אחת עינא פקיחא דלא נאים כי עיני ה׳ ב׳ עינים חו״ג ועל הכסא כמראה אדם ציור קוין עורה למה תישן ה׳ אבל לא ינום ולא יישן זהו עינא פקיחא וזהו ביקש דניאל פקח עיניך למען אברהם שקראך אדון להמשיך אלקות למטה דוקא אדני שם דעשי׳ כי אברהם בעקידה ממעל לעצים עה״ח ועה״ד וע״כ כחו גדול כו׳ והוצרך לזה כי בכדי להמשיך למטה צריך להמשיך בחי׳ גבוה וע״ד ראי׳ ושמיעה אינו דומה שמיעה לראי׳ ועכ״ז ראי׳ מתפשטת למטה כי נעוץ תחלתן בסופן וזהו לא על צדקותינו אתדל״ת כ״א על רחמיך הרבים רב חסד וזהו כי תשמע בקול כו׳ לשמור כו׳ תומ״צ והמכוון לעשות הישר בעיני כו׳ שיהי׳ גילוי אלקות למטה כמו למעלה).

———•———

עינא פקיחא: ראה זח״ג קלז, א.

[ט, יח]

ועפ״ז יובן ענין פקח עינך וראה בישעי׳ סי׳ ל״ז עינך חסר כתיב ובדניאל כתיב עיניך מלא. והענין דהנה כתיב בינו בוערים בעם כו׳ הנוטע אזן הלא ישמע אם יוצר עין הלא יביט במא״א אות ב׳ סכ״ח בער נקרא סמאל כי דעת אין לו כו׳ ובי״נ שם שז״ש איש בער לא ידע כו׳. כי הנה מה שעוכומ״ז כופרים בהשגחה ויאמרו לא יראה י״ה, עם שמאמינים שברא העולם זהו מפני שאצלם נחשב זה להשפלה שישפיל להשגיח בשפלים ולגודל רוממותו הוא שלא ישפיל א״ע כ״כ, וזהו לפי טעותם שאומרים שהבריאה היא דרך השתלשלות עילה ועלול, וידוע כי לכל עילה יש ערך ויחס עם העלול איזה ערך שהוא עכ״פ עד״מ באדם יש שכל ומדות ומחשבה ודבור וכל א׳ נתהווה מחבירו, דהיינו מההתבוננות בשכלו נולדה המדה לעשות חסד וכה״ג הנה הגם שאין המדה ממהות השכל, מ״מ יש שייכות זה לזה שכפי ערך השכל איך ומה הוא כך היא המדה בהתגלות לעשות חסד, ולכן הקטן מתאוה לדברים קטנים לפי עניות דעתו והגדול ששכלו גדול מואס בהן וכמ״ש לפי שכלו אח״כ בהמדה איך לעשות החסד כו׳, וזהו בחי׳ עילה ועלול שהעלול יש לו יהולל איש, הרי המדה אהוי״ר וכיוצא היא לפי השכל גם השכל מתלבש ערך ויחס להעילה, וכמ״כ המדה לגבי המחשבה שמתלבשת בהמחשבה והמחשבה בדבור וכל א׳ נתהווה זה מזה בהשתלשלות ולכן פועל כל אחד שינויים בחבירו שיש שינוי בהעילה ע״י שמתלבש בהעלול ואינו כמו שהיה במהותו קודם לזה ולכן נמשך מזה שרוממות הוא שלא ישפיל א״ע כ״כ להשגיח בעלולים השפלים מאחר שזהו שינוי, אבל באמת זהו טעות גדול שההתהוות אינו כלל דרך השתלשלות עילה ועלול כ״א מאין ליש ממש וע״ז אמר דהע״ה רבות עשית כו׳ אין ערוך אליך, כי כל העולמות אין פועלים שום שינוי בו ית׳, וכמאמר אתה הוא עד שלא נברא העולם ואתה הוא משנברא כו׳ ר״ל בשוה בלי שינוי כמ״ש אני הוי׳ לא שניתי, והיינו משום שהעולמות אין ערוך כלל להבורא ית׳ ואפילו לגבי החיות הנמשך להן ממחשבתו ית׳ והתהוותם ע״י בחי׳ דילוג וצמצום ולא בבחי׳ עילה ועלול ח״ו וכמשי״ת אי״ה, ולכן כלא ממש חשיבים קמי׳ ית׳ וכמו קודם שנברא העולם ממש וזהו שארז״ל *במקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו*, פי׳ ענותנותו הוא מה שהוא ית׳ משפיל עצמו להשגיח בשמים וארץ הגשמיות ג״כ בפרטי פרטיות

ועפ״ז יובן ענין פקח עינך: נעתק מהכת״י 1153 לד, א (כת״י מעתיק עם הגהות בגוכתי״ק דהצ״צ). והוא מיוסד והגהות על ד״ה פקח עיניך הנדפס במאמרי אדה״ז כתובים (ח״ב) ע׳ קפח.

חלק מההגהות נמצאים ג״כ בגוכתי״ק כ״ק אדמו״ר הצ״צ בכת״י 1122 ונרשמו שם בהמשך לד״ה כי תשמע בקול (לקו״ת ראה כב, ד). וכנראה מטעם זה התחלת המאמר הוא בהתיבות „ועפ״ז יובן״.

במקום שאתה מוצא גדולתו: ראה מגילה לא, א. וראה הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א בס׳ המאמרים ה׳ש״ת ע׳ 40.

להיות בוחן כליות ולב ומה׳ מצעדי גבר כוננו הכל בהשגחה פרטיות וזהו ענוה גדולה שהוא ית׳ א״ס ומשפיל א״ע להשגיח בבריות שפלים כו׳ וזהו ג״כ גדולתו, כי באמת מאחר שהוא ית׳ קדוש ומובדל וסוכ״ע אין שייך לומר שזהו גדולתו דוקא מה שברא עולמות עליונים כי אפילו ג״ע העליון הוא רק זיו והארה בעלמא ולפניו כחשיכה כאורה ואפילו אור צח אוכם הוא קדם עילת העילות, רק אדרבה מה שהוא ית׳ משפיל א״ע לראות בשמים ובארץ זהו גדולתו, והענין כי הנה איתא בגמרא ע״פ ומספר את רובע ישראל זרע היוצא מהן מן התשמיש שלהן ועל דבר זה נסמית עינו של בלעם הרשע באמרו טהור עיניים מראות ברע כו׳, והיינו כי לפי טעותם שהתהוות העולמות ממנו ית׳ הוא דרך השתלשלות עילה ועלול א״כ נמשך מזה שראוי שיהי׳ הוא ית׳ בבחי׳ רם על כל גוים ה׳ בלי שישפיל עצמו לראות בהשגחה פרטיות בעוה״ז, כי מה שהוא בדרך השתלשלות עילה ועלול הנה התלבשות העילה בהעלול פועל בו שינוי לכן אמר איך נכון שיתלבש הוא ית׳ כ״כ בעלולים השפלים שבעוה״ז להיות טהור עינים מראות ברע, והיה ראוי יותר שיהיה רם ומרומם בלי שישפיל א״ע כ״כ למטה, אבל לפי האמת שהוא ית׳ קדוש ומובדל מכל העולמות ואין ההשפעה ממנו בבחי׳ התלבשות ועילה ועלול, וכמש״ל באריכות בענין נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין ערוך אליך, אין ערוך ממש ולא מיני׳ ולא מקצתי׳ מהערך שבהשתלשלות עילה ועלול עד שאע״פ שהוא ית׳ מחיה ומהוה העולמות מאין ליש עכ״ז אין פועלים בו שום שינוי ע״י חיות זה שמשפיע הוא ית׳ עליהן וכמארז״ל יחיד חי העולמים רק מבחי׳ מלך כו׳, ושלכן הוא ית׳ בשוה ממש גם עתה כמו קום שנברא העולם ממש, א״כ כיון שמה שהוא מחיה העולמות אין פועל בו שום שינוי כלל, ולכן אין שום דבר גדול וקטן נעשה חוץ ממנו בכל העולמות עליונים ותחתונים וכמארז״ל אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא א״כ מכריזין עליו מלמעלה וכתיב שאול ואבדון נגד ה׳ כו׳ ידע מה בחשוכא כו׳ אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה׳, וכל אלו ההשגחות הפרטיים אין פועלים בו שום שינוי ח״ו כמו שהיותו מחיה ומהווה אותן מאין ליש אין פועל בו שינוי ח״ו מטעם הנ״ל דאין ערוך כו׳ ולכן זה שהוא ית׳ משפיל א״ע להשגיח בשמים וארץ גשמיי׳ זהו גדולתו יותר ממה שברא עולמות עליונים כי כל השבחים וגדולו׳ ועולמות עליונים כו׳ באמת כלא חשיבי׳ קמי׳ ית׳ רק זהו גדולתו שמשפיל א״ע לראות בשמים ובארץ שהוא מפני כי אני הוי׳ לא שניתי כו׳ ושאין ערוך אליו ב״ה ואת השמים ואת הארץ אני מלא והתהוות העולמות הוא רק מבחי׳ שם מלכותו והוא ית׳ סכ״ע.

ב) אך איך יובן זה לקרב אל השכל שכל מעשה גשמי ידוע ממש אצלו יתברך כמ״ש אשר עיניך פקוחות על דרכי בני אדם, אך ע״ז נאמר הנוטע אזן הלא ישמע דהנה ב׳ חושים אלו שמיעה וראיה באדם הם כחות

וכאמרז״ל אין אדם נוקף אצבעו מלמטה: חולין ז, ב. זח״ג רעד, ב.

המחברים לחבר דבר נפרד ורחוק מאד שיתקרב ויתחבר במוחו ושכלו ומחשבתו של האדם והיינו כח הראי׳ בעין שרואה ומסתכל בדבר גשמי שהגשם הוא דומם ונפרד לגמרי ממוח האדם ואין לו ערך לגבי שכל האדם אעפ״כ נתחבר ע״י הראיה במחשבתו עד שמציירו במוחו אע״פ שאינו קירוב אמיתי דהיינו שיהי׳ מהות הגשם במוחו אבל עכ״ז לגבי הפירוד הגדול שהיה תחלה שהגשם מופרד מאד מן האדם תחברנו אליו הראיה וכן שמיעת האזן דיבורים של זולתו שזולתו הוא נפרד לגמרי יש ודבר ממש בפ״ע אבל ע״י השמיעה ששומע את הקולות שנכנסו באזניו הגשמיים מתחברים הקולות הגשמיים ונעשו לאחדים עם המוח ומרגישם מאד ואמנם ידוע שיש הפרש בין שמיעה לראיה כי אין דומה שמיעה והבנה בדבריו על איזה ענין שהוא טוב מאד לראיה בעין, כי אף שלא נוסף לו מהשמיעה שסיפרו לו מ״מ יהיה בו אמיתת השגה מחמת הראיה כמו שאחז״ל אותיות מחכימות והנה אנו רואים בכאב הרגל אף שלא יראנה ירגיש הכאב במוחו מאד ויצייר איכות מהות ההכאה מצד הרגשה שירגיש במוחו וזהו ממוח הבינה שמרגיש ומבחין כל דבר ויוסיף דעת יוסיף מכאוב כלומר שאם רוצה להסיר מחשבתו מן הכאב לא ישמע כלל הכאב ואם רוצה להעמיק באיכות הכאב יעורר ביותר כח ההרגשה שבמוח ונק׳ שמיעה מצד בינה עד שכאב קטן יהי׳ גדול בעיניו ויהי׳ לו קשה לסובלו והנה כמו שבבינה עצמה יש חילוק במיעוט ההרגש לרב כן אפילו רוב ההרגשה שבבינה אין ערוך לגבי הראיה וא״כ היה צריך שיהיה כח המחבר של העין יותר במעלה מכח המחבר של השמיעה ולמה האוזן מחבר הדבור והכח של העין מחבר הדומם אך כי ידוע שכל דבר הגבוה יוכל להיות יותר נשפל מטה מטה ולהיות כי העין הוא כלי מל׳ דאבא שנק׳ ראשית יכול לחבר אליו היותר נמוך במדרגה דהיינו אפילו הדומם ע״ז וכלי האזן היא מל׳ בינה אינו יכול לחבר אליו הדומם כ״א קולות רוחני׳ כמשל החכם כל שהוא חכם ביותר יכול להשפיל א״ע ביותר וזהו ענין בינה עד הוד אתפשטת אבל יסוד אבא ארוך כו׳ וכמ״ש בבה״ז פ׳ כי תשא ע״פ והדל לא ימעיט כו׳, והנה עד״ז נאמר הנוטע אזן הלא ישמע אם יוצר עין הלא יביט שגם כל הענינים גשמיים הרחוקים מאד כולם מתחברים וידועים ממש אצלו ית׳ ובחי׳ התחברות זו נק׳ אזן ועין כו׳ כנודע מענין אח״פ דא״ק ור״ל כי הגם שאין שייך שם אוזן ועין גשמיים ח״ו אך כיון שהעין גשמי נתהוה מאותיות עי״ן הרוחנים א״כ כ״ש שיש באותיות הרוחניים אלו כח ושרש כח הראיה באופן נעלה יותר מהראיה גשמיות וכ״ש בכח החכמה מקור האותיות וכ״ש במקור החכמה כן מתבאר מדברי הפרדס בשער ערכי הכינויים פ״א הביאו השל״ה בהקדמה די״א ע״א יעו״ש וזהו ענין אח״פ דא״ק, וגם יש לפרש שא״צ כלל לאזן ועין שאם הוא נוטע אזן ויוצר עין מכ״ש שיוכל לראות ולשמוע שלא

אותיות מחכימות : מגדול עוז הל׳ אישות ד, ט. של״ה הל׳ קריאת שמו״ת ובהסכמה לשל״ה מהרב מאמסטרדם. ועי׳ הלומד אגדה מתוך הספר. ועי׳ ירושלמי ברכות ח.

בינה עד הוד אתפשטת : ראה זח״ג רכג, ב. ת״ז בהקדמה ז, א. ט, ב.

ע"י אזן ועין גם אזן הרוחני ועין הרוחני א"צ, ושני הדברים אמת ועז"נ כי אל דעות ה' שיש ב' בחינות דעת עליון שהוא בחי' סוכ"ע שלמעלה מע"ס וכלים שם הפי' שא"צ כלל עין ואזן וכמ"ש כי לא אדם הוא, ויש בחי' דעת תחתון היינו בז"א דאצילות שנקרא כמראה אדם שם הידיעה והראיה ע"י אזן ועין הרוחניים שהם הכלים דע"ס ומהם משתלשלים ונבראים המלאכים שנק' ג"כ אזניך, ועיני ה' ועמ"ש מזה בת"א פ' וירא בד"ה ארדה נא ואראה, ומ"ש בביאור ע"פ את שבתותי תשמרו מענין ידיעה ובחירה ובביאור ע"פ לבבתיני בענין כי אל דעות, וזהו ענין וגם כל היצור לא נכחד ממך כו' לא נתקו כלומר שהמאציל ית' צופה ומביט בבחי' כלי העין לבד על הנאצלים ובהבטה זו יתקיימו ולא ינתקו כי באדם התחתון ההבטה על הדבר יקרב הדבר בציורו במוחו אבל אינו קירוב אמיתי שהרי עכ"ז הדבר נפרד לעצמו אמנם למעלה במאציל ית' בחי' הבטה והשגחה זו קירוב אמיתי כמ"ש בתניא פמ"ח שהרי ידיעה זו היא חיות כו' כוללת כו' ומהוה אותו עי"ז כו' ע"ש והיינו להיות מציאותם קיומם וחיות התהוותם בתמידות בבחי' כח התחברות לבד מפני שאין ערוך לנאצל עם המאציל כ"א כמו הדומם לגבי כח הראיה וכח התחברות זה הוא הארה בעלמא מן המאציל והם בחי' כלים לבד (והיינו בחי' אח"פ דא"ק שנז' דוקא העין והאוזן עצמם) וזהו צופה ומביט עד סוף כל הדורות דייקא כי דורות נק' הי"ס והסוף שלהם הוא בחי' דומם שבדומם והיינו דעולם העשי' הנק' סוף מעשה והוא במחשבה תחלה דוקא והיינו בבחי' הסתכלות עיני העליוני' דוקא ולא באוזן כנ"ל שהראיה מחבר גם הגשמי ממש ועמ"ש מזה בד"ה יונתי בענין הראיני את מראיך השמיעיני את קולך שעל עסק התורה נאמר השמיעיני ועל מעשה המצות שהם גשמיים אך בשרשם הם למעלה מהתורה נאמר הראיני את מראיך.

ג) **ועד"ז** יובן ענין הטה אזניך ושמע, כי אע"פ דהפירוש הוא שישמע תפלת התחתונים עוד יש לפרש בזה ע"ד השמע לאזנך מה שאתה מוצא מפיך להיות כי מדת מלכותו ית' המה בחי' אותיות לבד מן האצילות כידוע שהוא נק' עולם הדבור כמ"ש ויהי האדם לנפש חיה לרוח ממללא כו' והם הצירופי אותיות של העשרה מאמרות ויאמר אלקים כידוע והוא סופא דכל דרגין ומשם מקבלים חיות ויניקה גם החיצונים ויצר הרע שלולי חיות זה היו כלא היו, רק שכפי החוק שנמשך להם בבריאת העולם היו בשפל המצבים מתקיימת בחיותה מצומצם, אבל אחר שחטא האדם נפלו רפ"ח ניצוצים בקליפות ויונקים יותר כמ"ש הרמ"ז ס"פ בא ד"מ, וזהו כרחל לפני גוזזיה כו' שגוזזים ומפרידים החיות הנמשך בהם מעשרה מאמרות להיות מוסתר ונעלם בהם

ועמ"ש מזה בת"א פ' וירא בד"ה ארדה נא ואראה: **טו, א.**
בביאור ע"פ את שבתותי תשמרו: סה"מ תק"ע **ע' פב ואילך.**
ובביאור ע"פ לבבתני: לקו"ת שה"ש **ל, א.**
ועמ"ש מזה בד"ה יונתי: **יז, ב.**
ויהי האדם לנפש חיה לרוח ממללא: **בראשית ב, יוד. ותרגום אונקלוס שם.**

כו', וזהו ג"כ ענין השתלשלות ק"ך צירופי אלקים כו' שמארבעים ושמונה צירופים האחרונים יש להם יניקה ולכן נקראים בני חם ע"ש מ"ח צירופים הנ"ל, וזהו ענין רגליה יורדות כו', אבל הבינה היא עלמא דחירו ים עילאה עלמא דאתכסיא היא ראשית בבחי' גילוי כמשל הדבור משכל הגילוי שבמוח בשעת הדיבור וכמו שהשכל שבמוח הגילוי בשעת הדיבור יש בהם כח ההרגשה לשמוע ולהבין מה שמדבר וכח הרגשה זו הוא למעלה מאותו השכל הגלוי במוח מאחר שהוא מבחינו איך ומה הוא וכח זה במוח בינה פי' במקום שיש בינה מתפשטת וזהו אזן מלין תבחן ועיין מזה באדר"ז דף רצ"ד ע"ב באריכות פי' כח השמיעה שבאזן שהוא מן ההרגשה שבמוח הוא משרש הבינה הגלויה ולכן היא מילין של השכל תבחן להבדילו מן הפסולת וכמ"כ למעלה אזן העליון דאדם שהוא ז"א דאצילות אף שהיא בחי' כלי וכח התחברות לבד לשמוע מילין של עשרה מאמרות אבל מצד כח ההרגשה של כח השמיעה שבאוזן הרי הוא משרש הבינה דז"א שהוא בחי' ל"ב שבילין דמתפתחין במוחין דז"א שהם שרשי הל"ב מאמרות בנוק' ונק' ראשית להם כנ"ל במשל השכל הגלוי במוח בשעת הדבור ושרש ל"ב שבילין אלו הוא כח ההרגשה להבחין המילין כמו אדם השומע דבריו מזולתו אם אינם בבחי' הבחנה בהם להבחין בין טב לביש (שבאותו שכל הגלוי ששומע) זהו חיצוניות הבינה שבכללות כלי האוזן, אבל העקמומית שבחלל האוזן שבהם נבחני' הקולות ששומע בין טב לביש כנז' בזהר באד"ר הוא הבחין פנימיות בינה הנק' שומע ומבין וזהו הטה אזניך אזני ז"א לשמוע ולהבחין היו"ד מאמרות שלא יומשך מהם החיות כ"א במקום הביטול, וכענין חותם בברוך ואז וידע אלקים נאקת בנ"י וכי מצרים מעבידים אותם, וכן הקולות.

נקראים בני חם ע"ש מ"ח צירופים: ראה ספר הליקוטים ר"פ בא. פע"ח שער חגהמ"צ פ"ו. תו"א הוספות יתרו קט, ד. ובכ"מ.

דברי הימים א׳

כט, ט

דה״א כ״ט ט׳ וישמחו העם על התנדבם כו׳ וגם דוד כו׳, ופסוק יו״ד ויברך דוד את ה׳ כו׳, ובמד״ר פ׳ ויצא ר״פ עיין ולפי שהיו עסוקים במצות נדבה ועלה בידן לפיכך שמחו. אפ״ל לכן איתא בסידור האריז״ל שצריך ליתן פרוטה לצדקה קודם ויברך דוד והיינו משום שהפסוק שלפני ויברך דוד הוא ענין וישמחו העם על התנדבם, ועל ענין זה נאמר אח״כ פסוקי ויברך דוד לכן צריך ליתן פרוטה לצדקה קודם ויברך דוד. עוד נזכר במד״ר ס״פ בא ר״פ י״ט מענין וגם דוד המלך שמח שמחה גדולה, וע׳ מענין דוד במד״ר פ׳ ויצא שם.

תלים סי׳ י״ו ט׳ לכן שמח לבי ויגל כבודי אף בשרי ישכון לבטח ב״מ דפ״ג סע״ב, ספ״ק דב״ב שבעה לא שלטה בהן רמה וי״א אף דוד כתי׳ אף בשרי ישכון לבטח. מד״ר בא ר״פ י״ט כשאדם שמח הלב שמח תחלה שנאמר לכן שמח לבי, ובמד״ר פ׳ אמור ס״פ כ״ו לכן שמח לבי אמר דוד בשמן המשחה שנמשחתי בו אני שמח שנאמר לכן שמח לבי כו׳, ואפשר להוציא מזה שיהי׳ האדם שמח בתומע״ט כמו דוד שהיה שמח בשמן המשחה כמ״ש במד״ר בקהלת דצ״ט ע״ד ע״פ טוב שם משמן הטוב אמר הקב״ה חביבין עלי שמותן של שבטים משמן המשחה שנמשחו בו כהנים ומלכים, וזהו ענין כתר שם טוב שעולה על גביהן של ג׳ כתרים כתר תורה כתר כהונה כו׳, ובאבות פ״ו גדולה תורה מן הכהונה כו׳ א״כ מצד עסק התורה צ״ל שמח יותר וכ״כ הרמב״ם רפ״ג מה׳ ת״ת הא למדת שכתר תורה גדול משניהם, וכ׳ הכ״מ שהוא מהש״ס דיומא דף ע״ב ב׳ שלשה זירים הן כו׳ וכ״ש אם זכה לשם טוב ופי׳ שם טוב כתב הרע״ו מעשים טובים.

בטחון משען ותקוה ומחסה ותוחלת וחכוי וסמיכה ושבר ומסעד וכסל בח״ה סוף שער הבטחון.

ואני בחסדך בטחתי תלים סי׳ י״ג ו׳, מד״ר בקהלת דף קוף עמוד ג׳ סד״ה טוב שם משמן הטוב אבל דהע״ה הי׳ פומל חסד לכל כו׳ ואני בחסדך בטחתי כו׳.

דה״א כ״ט ט׳: נעתק מהכת״י 1107.
כתר שם טוב עולה על גביהן: **אבות ד, יג.**

סי' כ"ה ב' אלקי בך בטחתי אל אבושה, ילקוט ח"ב דנ"ג ע"א סוף רמז של"ה ס"פ מי בכם ירא ד', שכל מי שבוטח בשמי אני מצילו כו'.

בילקוט במקומו דף צ"ט ע"א אלקי בך בטחתי כ"ב אותיות כו' עד כך אמר דוד אלקי בך בטחתי כו' יעו"ש תחלת רמז תש"ב.

[כט, יא]

לך הוי' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש בד"ה א' סי' כ"ט י"א, ופרש"י אתה נתת לי את כל הגדולה הזאת, והגבורה שנתת לי גבורה להלחם עם שונאי ישראל ולבוז שללם לפניו לבנות הבית כו', והתפארת כל שבחות אלו על שנתן לו הקב"ה כח לקבץ ממון לבנין בהמ"ק שנק' פאר דכתיב לפאר מקום מקדשי בישעי' ס' ט', והנצח כו' כי כל בשמים לך הוא אפילו מה שעל השמים אתה מושל כש"כ על מה שבארץ כו'.

ב) **אדמ"ו** נ"ע בביאור ע"פ עיני כל אליך ישברו כ' וז"ל הנה שרש ענין כל בלא ה"א הוא בחי' הז' מדות שבבינה ונק' מדות שבשכל עד"מ באדם למטה מה שיחייב השכל לדון לזכות או לחיוב או להכשיר ולפסול לטמא ולטהר וכיוצא זהו הנק' בחי' מדות שבשכל ונק' ז"ת שבבינה כמו חסד דבינה הוא אשר השכל מטה כלפי חסד וגבורה שבבינה היינו מה שהשכל מטה כלפי דין וכיוצא בזה וכל מדה כלולה מז' כמו חסד שבחסד וגבורה שבחסד זה ות"ת שבחסד זה כו' ועד"ז גבורה כלולה מז' כו' ונמצא הן זפ"ז שהן מ"ט שערי בינה כנודע ושער החמשים הכוללם יחד והוא הנק' כל (צ"ע במא"א אות כ' סעיף מ"ב כתב כל נקרא היסוד כולל ה"ח וה"ג כו' אבל זה ששער החמשים נקרא כל לא נמצא שם, כ"א בלק"ת בד"ה שובה ישראל עד גבי אמרו אליו כל תשא עון, פי' כל א"ס ב"ה הסוכ"ע שלמעלה מבחי' חכמה, לפ"ז שפיר י"ל שהוא שער החמשים כי שער החמישים זהו בחי' כתר כמ"ש בפרדס סוף שער השערים וע' לקמן סעיף ה' מבואר שיסוד דאימא נק' כל לפ"ז אתי שפיר שהוא שער החמישים) ועז"נ נודע בשערים

לך ה' הגדולה: נעתק מגוכתי"ק 1014 של, א [רק הגהות].
נמצא ג"כ שם שלג, א. מעתיק עם הגהות.
אדמ"ו נ"ע בביאור ע"פ עיני כל אליך: ראה סידור נד, ג. אוה"ת ויקרא (ג) תשמז. אוה"ת שה"ש ע' לו.
בלק"ת שובה ישראל: סו, ד.

בעלה פי' בעלה הוא בחי' החכמה והחכמה נודע ומתגלה בשערים דבינה כי הן תרין רעין כו' וז"ש שאו שערים ראשיכם ויבא מלך הכבוד כו' וכמ"ש בזהר. והנה לכאורה אין התחלקות הזאת רק למספר חמשים בלבד וא"כ למה אמרו בזהר עפ"ז נודע בשערים בעלה בכל חד לפום שיעורי' דמשער בלביה כו' והיינו בריבוי רבבות עולמות מלאכים ונשמות כו' ומהיכן יבא התחלקות בריבוי גדול כזה אך הענין הוא דזה שאמרו בשערים בנש"ב בלבד היינו דוקא למעלה בבחי' בינה שהוא עד"מ בחי' השכל וההשגה קודם שיבא אורו להאיר במדות שבלב אך כשיוצא אור השכל להאיר במדות שבלב מבחי' ההעלם לגילוי הנה אז מתחלקים הנש"ב לחלקים רבים מאד מאד דהיינו למעלה בכל מדה שבז"א דאצילות שמתחלקת ליו"ד ספירות בכל ספי' פרטיות יש מ"ט שערים הנ"ל וכן כל ספירה שמתחלקת ליו"ד ומיו"ד ליו"ד עד שיש בו וי"ו קצוות דז"א ס"ר חלקים והם ס"ר שרשים לס"ר נשמות ישראל למטה וכולן שרשם מבחי' נש"ב בלבד ובבוא הארה עוד למטה דהיינו בבי"ע שם עוד מתחלק לאין שיעור וקץ והיינו ענין אלף אלפין וריבוי רבבן כו' וזהו שנודע למטה בכל אחד ואחד לפום שיעורי' דילי' גם בריבוי רבבן כו' שבבי"ע אך שרש הכל אינו אלא נש"ב בלבד, וזהו פי' עיני כל דהיינו כל הריבוי של התהוות העולמות בכל חד לפום שיעורי' דילי' כולם מקבלים מבחי' כל שהן נש"ב למעלה ולכך נקראו עיני כל, והטעם שנש"ב נק' כל באותיות אלה כף ולמד דוקא הענין הוא מבואר בדברי האריז"ל שבבחי' בינה דאצילות הנק' אימא עילאה יש בה בחי' חסדים מכוסים ביסוד אימא ובחי' חסדים מגולים המתגלי' למטה בז"א, והנה בחי' החסדים המכוסים בהעלם באימא הוא בחי' חג"ת והוא אות הלמ"ד דכל שמספרו ג' עשירית ואות הכף הוא בחי' החסדים המגולים בז"א שהן בחי' נצח והוד דלבר מגופא כו' ולכך המה חסדים מגולים כי בחי' נו"ה באין בהתגלות לזולתו דוקא וזהו מלמעלה למטה דהיינו מבחי' בינה לז"א הלמ"ד קודם לכ"ף וזהו מ"ש לך פי' כל אך לפ"ז צריך הלמ"ד קודם לכ"ף אך באמת כמו שהולך האור והשפע הוי' הגדולה והגבורה כו' אך בבחי' אור חוזר העולה מלמטה למעלה מבי"ע לאצילות כו' כמ"ש עיני כל אליך כו' הכ"ף קודם ללמ"ד וזהו הטעם שנקרא כ"ל וזהו כי כל בשמים ובארץ.

ג) וז"ל הפרדס בשער השערים ספ"ו דע"ה ע"ד שהחמשים שערים הם מהחסד עד הוד ואגב אורחין שמענא כי היסוד נקרא כל שעולה חמשים לפי שמקבל חמשים שערים מהבינה ומשפיעים למלכות הנק' כלה פי' כל ה' כל העולה ג' וכן בפסוק לך ה' הגדולה והגבורה ל"ך עולה חמשים והוא הבינה על שם חמשים שעריה המתפשטים בגדולה ובגבורה ובתפארת והנצח וההוד ואח"כ היסוד נק' כל שהוא מקבל החמשים והוא כדוגמת החותם המתהפך כל לך. ובשער ערכי הכינויים דקל"ג ע"ד בערך כי כל כתב פי'

ס"ר שרשים לס"ר נשמות ישראל: נסמן לעיל ע' א'קנט.

ביסוד וכן פי׳ הרשב״י ע״ה בפסוק כי כל בשמים וארץ ואמר שהוא יסוד ולזה כיון יונתן שאמר דאחיד בשמיא ובארעא והכוונה שהוא מייחד התפארת והמלכות כל כלה כל פי׳ הרשב״י ע״ה כי יסוד נקרא כל נק׳ כל מסטרא דאימא עילאה שבה חמשים שערים וכאשר יונק ממנה ונכלל בחמשים שערים כמנין כל אז נק׳ כל וכאשר המלכות מקבלת החמשים מצד היסוד ואז נקראת כלה פי׳ בהיותה מקבלת שבע ברכות ואז נקראת כלה עכ״ל, ודקל״ה ע״ד בערך לך כתב וז״ל פי׳ הרשב״י ע״ה בזהר פ׳ לך לך כי מלת דך היא המלכות מדרגה ראשונה מהאצילות ממטה למעלה ולכן היא נגלית ונק׳ לך לנכח ואפשר כי ג״כ נקראת כן בהיותה כוללת חמשים שערים העליונים בעצמותה וזהו חשבון לך והענין הזה מוכרח מצד א׳ שהיא נקראת כן יונקת מן הבינה ויש מן המפרשים שפי׳ שהבינה ג״כ נקראת לך וכן דעתנו נוטה והיא נקראת כן בסוד חמשים שערי בינה ונק׳ לך בסוד גלויה ובחינתה התחתונה השופעת בבנין עכ״ל. לפ״ז פי׳ לך הוי׳ הגדולה כו׳ היינו המשכות נש״ב מהבינה לז״א, ואח״כ כי כל בשמים ובארץ היינו נ׳ שערים הנ״ל מהיסוד במל׳ וזהו ענין מ״ש גבי יצחק וימצא בשנה ההוא מאה שערים וע׳ בפרדס ערך שערים כ׳ כי יש שערים במל׳ ושערים בז״א וכן בבינה כו׳, ועפ״ז אפ״ל ענין כפל הפסוק שאו שערים ראשיכם כו׳ שאו שערים ראשיכם כו׳, דקשה מהו כפל הענין ולפי הנ״ל כי יש נש״ב בבינה ויבא מלך הכבוד היינו א״א המלובש באבא כו׳, ויש עוד נש״ב במל׳ שבהם נמשך מלך הכבוד הוא ז״א כו׳, וזהו ענין לך הוי׳ וענין כי כל וכנ״ל וזהו ענין מאה שערים.

ד) **בת״א** בד״ה וארא אל אברהם פי׳ לך הוי׳ הגדולה כו׳ על ביטול ו״ק עליונים (שהם בחי׳ מקום רוחני) איך שהם בטלים לו ית׳, שאינן נקראים בשם גדולה וגבורה כלל אצלו ית׳, ח״ל משא״כ לגבי קוב״ה עצמו שהוא יחיד ומיוחד הרי הוא רם ונשא דבבות מדרגות עד אין קץ וסוף מגדר הקצוות גשמיות ורוחניות וכמ״ש לך ה׳ הגדולה והגבורה וכו׳ פי׳ שבחי׳ גדולה וגבורה וכו׳ בטלים לו ית׳ שאינם נקראים בשם גדולה וגבורה כלל כי כל בשמים ובארץ פי׳ שהכל בטלים אליו ית׳ ולפניו כחשיכה כאורה ומעלה ומטה שוין כי מהותו ועצמותו נמצא למטה כמו שנמצא למעלה ממש בלי שום חילוק ושינוי כלל ולא שייך לפניו ית׳ בחי׳ מעלה ומטה כלל ובחי׳ שמים וארץ כלל לא בבחי׳ ממלא כל עלמין ולא בבחי׳ סובב כל עלמין כי אינו בבחי׳ וגדר עלמין כלל עכ״ל וכ״כ בד״ה בהעלותך את הנרות בלק״ת ר״פ בהעלותך, דרוש הראשון פ״ב, וג׳ שזהו ע״ד מ״ש גדול הוי׳ ומהולל מאד ולגדולתו אין חקר, דפי׳ גדול הוי׳ הוא בבחי׳ חכמה, שמשםב נמשך החיות

בת״א בד״ה וארא אל אברהם: נה, ג. וראה סה״מ תקס״ב (ח״א) ע׳ קלה.
עצמו: בתו״א שם: בכבודו ובעצמו.
ומטה: בתו״א שם: מטה.
אינו: בתו״א שם: איננו.
בלק״ת ר״פ בהעלותך דרוש הראשון פ״ב: כט, ד.

ביבחי' חסד הנקרא גדולה, אך ולגדולתו בחי' כתראין חקר, ולכן שם בבחי' כתר נאמר לך הוי' הגדולה שאין החכמה והחסד שם תופסים מקום כלל, ועיין עוד מענין לך הוי' הגדולה בת"א פ' וישב בד"ה בכ"ה בכסלו בענין ז' נרות המנורה וז"ל והענין כי הנרות הם המדות לך ה' הגדולה והגבורה כו' שתהיינה המדות כולן לה' בבחי' ביטול לך ה' הגדולה הגבורה כו' והבירור הוא בחכמה כי בחכמה אתבריר עכ"ל ואפ"ל כי הבירור ע"י לך שממשיכים נש"ב ונודע בשערים בעלה ששם מלובש ג"כ בחי' חכמה יסוד אבא כו' וכמ"ש ע"פ אמר עם הספר ישוב כו' עוי"ל שמלבד הבירור הנה ע"י העלאת והטבת הנרות ממשיכים מבחי' ולגדולתו אין חקר שיהי' נמשך ומאיר בבחי' לך הוי' הגדולה וכענין מארז"ל פ"ז דיומא דס"ט ע"ב ע"פ ויברך עזרא את ה' האלקים הגדול מאי גדול אמר רב יוסף אמר רב שגדלו בשם המפורש, והיינו שהמשיך מבחי' שמו הגדול ע"ד ישר"מ כמ"ש בד"ה אני דפ' ציצית בלק"ת פ' שלח, גם שם המפורש שאומרו ככתבו ולא בכינויו, והיינו ע"ד ביום ההוא כו' ושמו אחד בגמרא ספ"ג דפסחים, וזהו גלוי בחינת גדול הוי' שלא ע"י הסתר והעלם, רב גדל אמר ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם דהיינו ההמשכה משם הוי' שבא"א בשם הוי' דז"א, ולכן נק' זה שגדלו המשכה מבחי' ולגדולתו אין חקר כו' וע' במא"א אות ג' סעיף ז' בענין גדלות ז"א שיש גדלות ראשון וגדלות שני, ושם אימא מגדלת לז"א וזהו הבו גודל לאלקינו, ומ"ש במ"א ע"פ הגדיל הוי' כו' והנה בז' נרות ההגדלה וההמשכה מבינה, ובחנוכה שמונה נרות, א"כ בינה בכלל הנרות, ועכצ"ל ההמשכה מחכמה וכתר כו' וההמשכה זו ע"י תומ"צ היינו ענין תלמוד גדול ומעשה גדול, המעשה זהו השמן, והתלמוד זהו האור כו' ועמ"ש ע"פ ושדי כמגדלות אלו ת"ח המשכה מפנימית התורה כו' והנה זה שבינה עצמה בכלל הנרות י"ל כענין והניף ידו על הנהר כו' והכהו לשבעה נחלים שבחי' הנהר שהוא בינה עצמו יתגלה בז' המדות כמ"ש מזה בלק"ת בסד"ה והניף ידו ספ"ה יעו"ש, וע' סד"ה כי אתה נרי פי' ח' ימים המחשבה וז' המדות כו' וגלוי זה נמשך מבחי' והוי' יגיה חשכי א"א ע"ש, עוי"ל ז' נרות מ"ט שע"ב ז' פעמים ז' אך ח' ע"י גילוי שער החמשים ששקול כנגד כל המ"ט כו' וזהו בחי' כי כל כו' וכמשנ"ת לקמן אות ו' בד"ה ולא ידע איש פי' היכל וזהו ענין טמאו כל השמנים שבהיכל כו' בבחי' הי כל נש"ב ע"כ התיקון ע"י ז' נרות מ"ט שע"ב ונר הח' ממשיך כי כל כו' עוד מענין לך ה' הגדולה בד"ה ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל

בת"א פ' וישב בד"ה בכ"ה בכסלו: **כט, א.**

בד"ה אני דפ' ציצית בלק"ת פ' שלח: **מח, ג.**

בלק"ת בסד"ה והניף ידו ספ"ה: **יח, ב.**

וע' סד"ה כי אתה נרי: **תו"א מא, א.**

בד"ה ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך שופטים תקס"ב: **סה"מ תקס"ב (ח"א) ע' רנט ואילך.**

מעמך שופטים תקס״ב ובדרוש לך ה׳ הגדולה לאזני, עוד בת״א ס״פ ויצא בד״ה וישכם לבן בבקר כ׳ הנה כתיב לך ה׳ הגדולה והגבורה כו׳ בלשון נקבה שהם בחי׳ מקבלים מאור א״ס ב״ה כי באור א״ס ב״ה עצמו לא שייך לשון גדולה שבמקום גדולתו כו׳.

ה) **מענין** כי כל בשמים ובארץ בלק״ת בשה״ש בד״ה לסוסתי, דרוש השני פ״א ענין כי אמרתי עולם חסד יבנה, שהחסד צ״ל נבנה תמיד, והיינו ע״י כי אמרתי, בחינת מחשבה ורעו״ד והיינו ע״ד לך ה׳ הגדולה כו׳ כנ״ל ס״ד, ועי״ז כי כל, הוא נש״ב נמשך בשמים וזהו חסד יבנה אותיות בינה ואח״כ ובארץ כו׳.

ובדרוש לך ה׳ הגדולה לאזני: **ראה מאמרים הקצרים ע׳ תריד הערה 35.**
בת״א ס״פ ויצא בד״ה וישכם לבן בבוקר: **כג, ד. וראה סה״מ תקס״ד ע׳ יד.**
בלק״ת בשה״ש בד״ה לסוסתי דרוש השני פ״א: **יא, ג.**

מפתח ענינים

א

ב

ג

ד

ה

ו

ז

יואש: א'שנא (ע"ש שנתייאש מן החיים).
יוחנן, ריב"ז: א'שנח־ס (איני יודע באיזו דרך וכו').
יום: א'רנז (ואני נתתי לך את שני עוונם למספר הימים שלש מאות ותשעים יום). א'רפה (י. ראשון). א'רפז (כנ"ל). א'שט (ששת ימים עשה ה'). א'שכט (בכל יום אברכך).
יום, יום ולילה: א'שעד (התועלת בלימוד התורה בלילה). וע"ע חצות, לילה.
יוהכ"פ: א'קסז ואילך (גדר זמן, י. למעלה — בספירות העליונות). א'קעה (ופורים). א'קפא ואילך (תשובה תולה ויוהכ"פ מכפר). א'קפד־ו (ופורים). א'רצט־ש (שמאלו תחת לראשי). א'שכד־ה (גמר הסליחה). א'שסה (שבת שבתון ועניתם).
יו"ט: א'קסז ואילך (גדר זמן, י. למעלה — בספירות העליונות, ואופן היחס לזמן, מוגדר למטה בעוה"ז). א'שטז ואילך (אל הוי' ויאר לנו אסרו חג וגו' כל המענג את החג באכילה וכו'. שמחת יו"ט). א'שמט (ג' רגלים). וע"ע חוה"מ.
יוסף: א'קסז (צדקת פרזונו). א'רז־ח (מעלתו ע"ג יעקב). א'רבע (והשבטים). א'רעו (ויהודה). א'רצא־ב (עדות ביהוסף שמו). א'רצו (שומר הברית). א'שיד (שור, משיח בן יוסף נק' שור). א'שנט (הורד מצרימה).
יחו"ע, יחו"ת: א'רנה (חטא המרגלים שלא הי' אצלם יחו"ת). א'רצב (הגילוי דיחו"ת לע"ל). א'שנח (תומ"צ).
יחזקאל: א'רנג (יכולת נבואתו בחו"ל כי כבר הי' לו נבואה בא"י).
ים: א'רפח ואילך (כי הוא על ימים יסדה). א'שיד (בינה, מל').
ימין ושמאל: א'קצא (וימינך תחבקני). א'רמז ואילך (שמאל דוחה אצל הערב רב משא"כ בבנ"י הוא ימין מקרבת). א'שה ואילך (ימין ושמאל במקבל מימין ושמאל המשפיע).
יסוד: א'רצא (דז"א ודעת"י). א'שיד (לויתן, קו השמאל). א'שיט (אין קישוי אלא לדעת). א'שסא (יניקת החיצוני' מיסוד דנוק'). א'שצג־ה (כל).
יסודות, ד' יסודות: א'רטז (אש ומים). א'שלב (במזמור הללו את ה' מן הארץ וגו' אש וברד וגו'). וע"ע היולי.
יסורים: א'קעה (ממרקין). א'קפו־ז (כנ"ל). א'ריא (אודך ה' כי אנפת בי וגו'). א'רלו־ז (התועלת שבהם לחטאים). א'רמט (הגוף). א'רנ (הצדיקים). א'רצט (ממרקין וקבלתם באהבה). א'שסג־ז (וד"ח תוכחת מוסר).
יעקב: א'קצה (נדר לאביר יעקב). א'רז־ח (מעלת יוסף לגבי י. מבריח מן הקצה אל הקצה). א'ריג (ויחי יעקב). א'רכה ואילך (יחוד י. ורחל). א'רכח (וישראל). א'רנה (יעקב גלל האבן לבדו). א'רנט (ויעקב יצא). א'רסו (איש חלק). א'רצג (מי יעלה בהר הוי'). א'רצד־ה (מבקשי פניך יעקב סלה. וזכרתי את בריתי יעקב). א'שיב (שופרי' דיעקב. לא ראה עמל בישראל דוקא). א'שכו ואילך (וידר יעקב נדר וגו' והי' הוי' לי לאלקים). א'שלד (שאין בלבך אלא אחד). א'שמו (והנה ה' נצב

כ

— אבן ולבינה). א׳רט (מ. דאצי׳ נק׳ גבירתה ומ. דיצירה נק׳ שפחה). א׳רכה (הפרש הביטול דמ. לבחי׳ חכמה). א׳רסא (שכינה). א׳רעז (נק׳ צדק). א׳רפב (ארץ). א׳רצב־ג (ובינה — ה׳ תתאה ועילאה). א׳שז (מקבלת מחסד ובנינה מהגבו׳). א׳שלז (נק׳ קרן). א׳שנז (עת״י לבריאה). א׳שסב (חו״ג במל׳). א׳שצ (עולם הדיבור).

ממוצע: א׳שט (בין אוא״ס לבחי׳ מקור הגבול).

ממכ״ע, סוכ״ע: א׳שו. א׳שיז־ח (שינוי בעולמות ובלי שינוי בהם). א׳שמ־ג (או״פ ואו״מ). א׳שנט (חי־בורם נמשך מלמע׳ מסוכ״ע). א׳שסח (גילויים ע״י תומ״צ).

מס״נ: א׳רנז (עקידת יצחק פתח הצינור לדורות שלאח״ז חנה ושבעה בני׳ וכדו׳). א׳רעג (אמי). א׳שסח (כל דחי׳ דתאוות — מס״נ). א׳שסז (ממשיך אוא״ס בחו״ב). א׳שנט־ס (ממשיך יחוד או״א). א׳שעו (שאינו רוצה להיות יש).

מספרים: א׳רכג (ולמעלה ממ.). א׳שעה (יחידות עשירות מאות ואלף).

מספרים, פרטי המס׳: א׳רכב (ג׳ מאות, ג׳ אלפים). א׳רנז (שלש מאות ותשעים). א׳רצו (כ״ד). א׳שצג (חמישים).

מעין: א׳שנג (המתגבר).

מעשה: א׳ש (ע״י מצות מעשיות — חיבוק). א׳שז (מצות מעשיות). א׳שיט־כ (מעהמ״צ). א׳שמח־ט (מצות מעשיות. עשי׳ לעילא). וע״ע מחדו״מ.

מפתח, מפתחות: א׳קפח־ט (חיצו־ניות ופנימיות). א׳רנח (ג׳ מפתחות בידו של הקב״ה). א׳שפב (מ. חצונים ומ. פנימים).

מצה: א׳ריח (פרוסה).

מצות: א׳קעה (חמורות וקלות). א׳קפא (ע״י דקדוק בהם נמשך נשיאת פנים). א׳רלה (מלשון צותא וחיבור). א׳רבע (עבודת עבד). א׳שיח ואילך (זריעה). א׳שמא (מלאים מצות כרמון).

מ״ע ומל״ת: א׳קעו ואילך (י״ה ו״ה). א׳קפד־ו (כנ״ל). א׳ריד (מל״ת גבור־הים ממ״ע). א׳שיח (חרישה וזריעה). א׳שפג (חסד ומשפט).

מצרים: א׳ריג (התועלת ליעקב ע״י ירידתו למ.). א׳שנט (חו״ב).

מצרים, יצי״מ: א׳רצד (בזכות ה־אבות). א׳ש (ע״י חסד ה׳).

מקוה: א׳קעה (מ״ם סתומה דבינה). א׳רטז (ההפרש בין טבילה במים ובין טבילה באש).

מקום: א׳רצב־ג (ומי יקום במקום קדשו, ב׳ בחי׳ מקום). א׳שטו (ויפגע במקום ההוא).

מקיף ופנימי: א׳קצ ואילך (דתורה ומצות). א׳ריד (מ. ומקיף למ.). א׳שה ואילך (מבחי׳ חו״ג. על ידי השגת הפנימי יותר משיג יותר במקיף. בבי״ע. באדם). א׳שי (תורה וגמ״ח. במשכן ומקדש. מעלת הפנימי מצד שרשו). א׳שמ־ב (באדם).

מרגלים: א׳רנה (חטאם — לא הי׳ בהם יחו״ת). א׳שמו (חטאם — לה״ר).

מרדכי: א׳קעז־ח (ארור המן וברוך מרדכי). א׳קפד־ה (כנ״ל). א׳דש (אמר ארוממך אלקי המלך וגו׳).

מרום: א׳שלה (הללוהו במרומים).

מרכבה: א'רלה (ע"י מעשה המצות נעשה מרכבה לאלקות ולהיפך ע"י עבירה).

משה: א'רכו (כבד פה). א'רמז (הטעם מה שהקב"ה לא רצה לקבל את הערב רב ומשא"כ משה). א'רעח־ט (ותמונת ה' יביט). א'רפה־ו (יודע את העליונים ואת התחתונים, יחו"ע). א'רצג (מי יעלה בהר הוי'). א'שלז (קרן עור פני משה). א'שנג (הלכה למ"מ. מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש וכו'). א'שסב (האשה הכושית גו'). א'שעא (ואברהם). א'שעח (למעלה מעמל, ובצלאל).

משה, הרמב"ם: א'רמט (חילוקו להבדיל מאריסטו).

משיח: א'רעח (שייכותו לדוד, מאד אותיות אדם).

משכיל: א'קנט (למעלה משכל).

משכן: א'קסז (מ. שילה). א'רכ (ה־מדות במ. היו ברובם ענין החצי). א'רפז (כבוד ה' מלא את המשכן). א'שי (יריעות וארון — מקיפים ופנימים). א'שיא (ברכת משה — ויהי נועם וגו').

משל: א'קעב (תורה). א'רכב־ג (ג' אלפים מ., ג' מאות מ.). א'שכז.

משנה: א'רמג (מתניתא מלכתא).

משפט: א'קסו (מ. וצדקה — ע"י המ. שעושה על עצמו — גורם לנתינת צדקה). א'קפח (ציון במשפט תפדה). א'קצד (כנ"ל). א'שכ (ואמת). א'שפג (חסד ומשפט — מ"ע ומל"ת).

משפיע ומקבל: א'שנד־ה (גבו' ה־משפיע קשין בתחלתן ורכין בסוף, ובמקבל להיפך).

משקל: ע"ע מאזנים.

מתיבתא: א'רפ־א (מ. דרקיעא — ג"ע).

מ"ת: א'קפט (בשבת ניתנה תורה). א'קעג (נא' אנכי).

מתנה: א'שפה (ג' מתנות ע"י יסורין).

נ

נביא: א'רעד (חכם עדיף מנביא). א'שיז (נבואת משה באספקלריא א' ושאר נביאים בט'). וע"ע יחזקאל.

נדרים: א'קצה (נדר לאביר יעקב). א'דיד (התר נד. פורחים באויר). א'שכו (נדר לאביר יעקב. ממשיך גילוי עצמות אוא"ס ב"ה). א'שסו (איסר).

נהר: א'רסו (בעבר הנהר). א'רפח ואילך (ועל נהרות יכוננה). א'שמג (רץ בשטף חזק יותר נגד מונע). א'שנא (נהרותיו כשמן יוליך). א'שסז (על נהר כבר). וע"ע ג"ע. נה"ד.

נה"ד: א'רטז (נגיד ונפיק מן קדמוהי, יוצא מזיעתן של חיות).

נועם: א'רצג (נועם הוי'). א'שי ואילך (ויהי נועם ה' אלקינו וגו'). א'שסח־ט (דרכי' דרכי נועם, נועם ה').

נוריאל: א'רטז.

נזיר: א'רסז (שרשו מא"א).

נח: א'רפז (לגביו נא' במוסף דר"ה — להרבות זרעו כעפרות תבל).

נחש: א'רח ואילך (לע"ל — ושעשע יונק על חור פתן ועל מאורת צפעוני וגו'). א'שמו (נקצצו רגליו). א'שסא־ב (בא נחש וכו'. דרך נחש עלי צור).

נטיעה: א'קצג (לנטוע שמים).

נינוה: א'רסו (העיר הגדולה).

נס: א'שסב (ע"י המשכת א' בז' — אז).

ס

ע

ק

ר

ש

שאגה: א׳רסה (שאגת הארי׳).
שארה כסותה ועונתה: א׳קצב (תורה עבודה וגמ״ח).
שבועה: א׳רצג (אשר לא נשא לשוא נפשו ולא נשבע למרמה). א׳שס (משביעין אותו וכו׳). א׳שסו (למע׳).
שבטים: א׳רבע (אמרו המלוך תמלוך עלינו). א׳שלד (כשם שאין בלבך אלא אחד כך וכו׳).
שביל: א׳רכא ואילך.
שביה״כ: א׳שנא (בבינה). וע״ע תוהו ותיקון.
שבת: א׳קסז ואילך (גדר זמן ש. למעלה — בספירות העליונות, ואופן היחס לזמן מוגדר למטה בעוה״ז). א׳קפט (איסור דיבור בשבת, בשבת ניתנה תורה). א׳קצד (ב׳ בחי׳ דש.). א׳רנג (אומרים קדשנו במצותיך). א׳שדמ (תחום שבת). א׳שסה (ו־יוהכ״פ). א׳שסח (תתאה ועילאה).
שבת וחול: א׳קסח־ט (ענינם למעלה בספירות העליונות). א׳שנה (עמי־דה וישיבה). א׳שעח־ט (כל הטורח וכו׳).
שולחן: א׳רצא. וע״ע אכילה, אכו״ש.
שועל: א׳רכב־ג (חכם מכל החיות, וראש לשועלים).
שופר, תקי״ש: א׳רסה (אם יתקע שופר). א׳רצא (יובל). א׳שיא (עד שיאדים פני התוקע).
שור: א׳שיד (שור הבר, שמאל).
שושנה: א׳קפ (הרועה בשושנים).
שילוב: א׳רכז.
שינה: א׳שפד (ולמעלה משינה).
שיר: א׳רנג (שירה חדשה).
שכינה: א׳רנז (גימטרי׳ שפ״ה ועם ה׳ אותיות ש״צ). א׳רסא (מלכות).
שכל: א׳שנב (בחי׳ קרירות ורק בהעלם בהעלם יש בו התענוג). א׳שצג (מדות שבשכל). וע״ע מדות, מדות ושכל, משכיל.
שכר: א׳שכט (נהנין מזיו). א׳שלה (שכר ועונש ע״י ד״ת).
שלג: א׳קעה ואילך (אם יהי׳ חטאיכם כשנים כשלג ילבינו וגו׳). א׳קעה ואילך (כי לשלג יאמר הוי ארץ).
שלום: א׳רה ואילך (למרבה המשרה ולשלום אין קץ). א׳רח ואילך (לע״ל יהי׳ שלום בין האשה ובין הנחש). א׳רלט (ת״ח מרבים שלום בעולם). א׳רמב ואילך (כנ״ל). א׳רצ־א (ונתתי שלום בארץ, הנני נוטה אלי׳ כנהר שלום). א׳שח ואילך (פדה בשלום נפשי).
שליש: א׳רכ ואילך (וכל בשליש עפר הארץ).
שלמה: א׳רט (שהשלום שלו). א׳רצה־ו (דבקו שערים זה בזה, בשעה שנשא בת פרעה וכו׳).
שם, שמות: א׳ר (השבעת השמות). א׳רב (כל השבעת השמות צ״ל בלה״ק). א׳רב־ג (הלך הקב״ה מהלך ת״ק שנה לעשות לו שם). א׳רכח (ואלה שמות בנ״י גו׳ יעקב). א׳רנג (הי׳ הוא ושמו). א׳שכט (ואהללה שמך לע״ו). א׳רנג (הי׳ הוא ושמו). א׳שעא (מה שמו ומה שם בנו).
שמו״ע: א׳קצב (ח״י ברכאן דצלותא ובשבת ברכה הז׳ כולל י״ב ברכות אמצעיות). א׳רמב (אמירת סלח לנו דוקא לאחר ק״ש).
שמחה: א׳קצא (ש. של מצוה). א׳רלו (באבוד רשעים רנה). א׳רלז (קבלת יסורים בשמחה ותשובה מתוק ש.).

ת

תפילין כאילו מעיד עדות שקר). א׳רעט (קשר של ת. אחוריים דחכ׳). א׳שיט־כ (איסור היסח הדעת).
תשובה: א׳קעה־ו (קדמה לעולם, בינה). א׳קפא ואילך (דיוהכ״פ, רפו־אה). א׳קפה (המשכה מלמעלה משם הוי׳). א׳קפח (ושביה בצדקה — התעוררות ת. שע״י הגלות). א׳קצד (כנ״ל). א׳רלג (עילאה תתאה). א׳רלו (כנ״ל). א׳רלז־ח (מתוך שמחה). א׳רס ואילך (התועלת בווידוי). א׳רצט (בלא יסורים הי׳ חוזר לסורו). א׳ש (בר״ה ויוה״כ). א׳שכג־ד (כי יש הסליחה). א׳שמז (אינה על עבירות דוקא ח״ו כ״א על הריחוק). א׳שסז (יובלא למע׳ מתורה).
תשעה באב: א׳רצט־ש (גדר הפרוכת ויצא דם).

רשימת המאמרים

שנדפסו בכרכי אור התורה על נביאים — כתובים *

יהושע

שופטים

שמואל א

*) לשלימות הענין נסמן גם להמאמרים שהתחלתם ע״פ מנביאים וכתובים שנדפסו בשאר כרכי אוה״ת על פרשיות התורה, ובשאר ספרי כ״ק אדמו״ר הצ״צ.

רשימת המאמרים

רשימת המאמרים

רשימת המאמרים

יחזקאל

רשימת המאמרים

הושע

יואל

עמוס

רשימת המאמרים

זכריה

מלאכי

תהלים

רשימת המאמרים

רשימת המאמרים

רשימת המאמרים

רשימת המאמרים

---

*) נדפס ג"כ באוה"ת שה"ש (ג) ע' א'מז.

לשלימות הענין נסמן גם להמאמרים שהתחלתם ע"פ משה"ש — שנדפסו בשאר כרכי אוה"ת על פרשיות התורה, ובשאר ספרי כ"ק אדמו"ר הצ"צ.

1) מיוסד והגהות וביאורים על ד"ה זה בלקו"ת שיר השירים.

2) חלק מדרושים אלו — מיוסד והגהות על ד"ה אחרי ה' תלכו בסה"מ תקס"ג ח"ב ע' תרצ.

3) מיוסד והגהות על ד"ה זה בסה"מ אתהלך לאזניא ע' קסט.

---

4) חלק מדרושים אלו — מיוסד והגהות על ד"ה זה בסה"מ תקס"ג ח"ב ע' תשלו. וראה ג"כ על ד"ה זה — בשיחת ש"פ תשא תשכ"ו.

5) בכו"כ כת"י בא אחר מאמר זה בתור ביאור — ד"ה להבין בתוס' ביאור ע"פ יביאו לבוש מלכות (נדפס באוה"ת הוספות למג"א ע' ט ואילך). ועו"פ כמה כת"י (587 .298) ד"ה עד שהמלך נאמר בר"ה שנת תקצ"ב וביאור הנ"ל בשבת תשובה וחגה"ס שנה ההיא (ביאור הנ"ל הוא גו"א ובארוכה מביאור ד"ה יביאו לבוש מלכות שבתו"א צב, ב (ורשום עליו בכ"מ שהוא משלהי אדר תקע"ב). ותוכנו שייך ג"כ לד"ה עד שהמלך). לכמה ענינים שבד"ה זה (עד שהמלך) ראה גם ד"ה ענין היום לעשותן בסה"מ הנחות הר"פ ע' קלה — בכותרת: דובראווגא בחודש שבט תקע"ב.

6) קאי על הקיצורים שנדפסו בלקו"ת שה"ש בסופו (נא, ד).

7) ראה השמטה בסוף הספר שם ע' שסו. ומשם ואילך הוא הגהות על הביאור — סה"מ תקס"ד ע' קלט (ולא נדפס בלקו"ת).

8) הגהות על הביאור הנ"ל.

9) ראה גם אוה"ת ויגש כרך ה' תתקפה, ב.

10) כמה מדרושים אלו — מיוסד והגהות על ד"ה זה משנת תקע"א. (ובהמשך וככה תרל"ז ע' קנג נזכר ד"ה זה הנחת ר' שלמה פריידעס).

פסוק	ד"ה	כרך	עמוד
ב, ד	**הביאני אל בית היין**	**א**	**רה. ואוה"ת במדבר מ.**
ב, ה	**סמכוני באשישות** [11]	**א**	**רח. רט. ריא. רכט. רלא.**
		ב	**תסז.**
			אוה"ת ויקרא־ג תשפ.
			ס' החקירה פד, ב.
			אוה"ת — מארז"ל עג [12]**.**
ב, ו	**שמאלו תחת לראשי**	**א**	**רלב** [13]**.**
ב, ז	**השבעתי אתכם**	**א**	**רמב. רמד.**
ב, ח	**קול דודי גו' מדלג**	**א**	**רמה** [1]**. רע. רעב** [1]**. רנח** [14]**.**
			רעח [15]**.**
		ג	**תתפד** [1]**.**
			אוה"ת ויקרא־ג תשסח [1]**.**
			תשסט [3]**.**
ב, ט	**דומה דודי לצבי**	**א**	**רפא. רצא.**
			ביאוה"ז־א תמא.
			אוה"ת — מארז"ל עג [12]**.**
ב, יב	**הנצנים נראו בארץ**	**א**	**קפה. שב. וביאוה"ז־ב תרלו.**
ב, יג	**התאנה חנטה פגיה**	**א**	**שז.**
ב, יד	**יונתי בחגוי הסלע** [16]	**א**	**שח. שט. שיב. של. שלו. שלז. שמג. שמז. שנג.**
		ג	**תתפו. תתצא** [1]**.**
			אוה"ת בראשית־ז תתשיז, ב. ויקרא־ד א'לו. אוה"ת — מארז"ל עג [12]**.**
ב, טז	**דודי לי**	**א**	**שנה.**
ב, יז	**עד שיפוח היום**	**א**	**שנז.**

11) כמה מדרושים אלו מיוסד והגהות על ד"ה זה בסה"מ תקס"ג ח"א ע' רסח (ובנוסחא שני' שם ההתחלה: שאו מרום עיניכם). וראה גם ס' החקירה קא, ב. ובס' אמרי בינה בפתח השער פ' כ־כב. ובהמשך מים רבים תרל"ו פ' ל־מ.

12) שם קיצורים והגהות על ד"ה זה בס' אור תורה להה"מ.

13) ראה גם ד"ה זה בתו"א ואוה"ת פ' כי תשא. ור"פ תולדות (שם ההתחלה: ואלה תולדות יצחק. ובד"ה זה שבסה"מ תקס"ח ע' תקטז ההתחלה: שמאלו תחת לראשי).

14) הגהות על ביאור ד"ה קול דודי — בסה"מ תקס"ט ע' נד. (והוא ביאור ד"ה זה שבלקו"ת).

15) ביאור על ד"ה זה בתו"א פ' שמות ג, ד.

16) דרושים אלו — מיוסד והגהות וביאורים על ד"ה זה בסה"מ הנחות הר"פ ע' קס. וסה"מ תקס"ט ע' פג (ועי"ש בהמ"מ).

פסוק	ד"ה	כרך	עמוד
ג, א	על משכבי בלילות		**ביאוה"ז־ב תתנג.**
ג, ב	אקומה גו' אבקשה	ב	**שעג.**
ג, ג	מצאוני השומרים	ב	**שעג.**
ג, ד	כמעט שעברתי	ב	**שעג.**
ג, ו	מי זאת גו' כתמרות	ב	**תשיג. תשיד. תשכו.**
ג, ז	הנה מטתו שלשלמה	ב	**שעד. שעה.**
ג, ט	אפריון עשה לו	ב	**שעז. שעח.**
ג, י	עמודיו עשה כסף	ב	**שעח.**
ג, יא	צאינה וראינה	ב	**שפב. שפח[1]. שפט[1]. שצא[1]. תב. תה[17].**
ג, יא	צאינה וראינה	ג	**תתצג[1]. תתקיח[18]. אוה"ת בראשית־ו תתרנח, א[18]. אוה"ת — מארז"ל עג[12].**
ד, א	הנך יפה — ראה לעיל עה"פ א, טו		
ד, ג	כחוט השני		**אוה"ת מארז"ל עד[12].**
ד, ד	כמגדל דוד	ב	**תז. תח.**
ד, ו	עד שיפוח	ב	**תיח.**
ד, ז	כולך יפה	ב	**תיט.**
ד, ח	אתי מלבנון	ב	**תכא. ואוה"ת שמות קא. ביאוה"ז־א קפז. ביאוה"ז־ב תשסה. תשסט.**
ד, ט	לבבתני אחותי כלה	ב	**תכד.**
ד, י	מה יפו דודיך	ב	**תכה.**
ד, יא	נפת תטפנה	ב	**תכה. תכז.**
ד, יב	גן נעול[19]	ב	**תכח. תמא. תמז. תנ. תסז.**
ד, יג	שלחיך פרדס רמונים	ב	**תסח.**
ד, טו	מעין גנים	ב	**תעג.**
ה, א	באתי לגני		**תעו. תעו[1]. ביאוה"ז־ב תתמה. תתריז.**

---

17) מיוסד והגהות על ד"ה להי"ע ל"ג בעומר — תקס"ב (נדפס בתו"ח שמות רחצ, ב. ונו"א בסה"מ תקס"ב ח"ב ע' תל ומתחיל: להי"ע הלולא דרשב"י. ושם ע' תנג ומתחיל: להי"ע מארז"ל אלמלא כו' ב' שבתות).

18) ד"ה זה שבתו"א ז, ד — בתוס' הגהות.

19) כמה מדרושים אלו — מיוסד והגהות על ד"ה זה בסה"מ תקס"ד ע' מט.

פסוק	ד"ה	כרך	עמוד
ה, ב	אני ישנה	ב	תפה. תצב [20]. תצז [21].
			תקה [21]. תקיז [1]. תקכד [1].
			תקכז [1].
		ג	תתקיב [1]. תתקיג [20].
ה, ג	פשטתי את כתנתי	ג	תתקטו.
ה, ד	דודי שלח	ב	תקכח.
ה, ה	קמתי אני [22]	ב	תקלב. תקלח.
		ג	תתקטז.
ה, ז	מצאוני השומרים	ב	תקמ.
ה, י	דודי צח	ב	תקמא.
ה, יא	ראשו כתם פז		אוה"ת — מארז"ל עד [12].
ו, ג	אני לדודי [23]	ב	תקמג. תקמו. תקמח. תקנו.
			תתקנז. תקנח.
		ג	תתקטז. תתקיז.
			אוה"ת דברים תשפא.
			תשפו. תשצב. תתב. תתט.
			דברים־ה ב'מה. דברים־ו
			ב'שנ. ב'שנא.
ו, ד	יפה את רעיתי	ב	תקנח.
ו, ה	הסבי עיניך מנגדי [1]	ב	תקנט.
		ג	תתקכג.
ו, ו	שניך כעדר הרחלים [1]	ב	תקסז.
		ג	תתקכח. תתקלו.
ו, ח־ט	ששים המה מלכות	ב	תקעו.
		ג	תתקמב [1]. תתקמו [1].
			תתקמח [1]. תתקנז [1].
			תתקנח [1]. תתקסה [1].
			תתקסט [1].
ו, י	מי זאת הנשקפה	ב	תקעז.
			אוה"ת במדבר מג. מח.

---

20) מיוסד והגהות על ד"ה אכלו ריעים תקע"א — ראה בהנסמן לעיל בהספר בשוה"ג לע' תתקיג.

21) מיוסד והגהות על ד"ה זה וביאורו בסה"מ תקס"ד ע' קנה.

22) הוא ד"ה זה מאדה"ז שנאמר בהשנים תקנ"ו־ז וכו' — ראה בהנסמן בסו"ס מאמרים הקצרים ס"ע תריז. ולעיל ס"ע תתקטז.

23) כמה מהם הם הגהות וביאורים להמאמרים ד"ה זה שנדפסו בלקו"ת ס"פ ראה. (נמצא גם ד"ה זה משנת תקע"א ולא נדפס לע"ע).

---

24) מיוסד והגהות על ד"ה זה בסה"מ תקס"ג ע' רמח וע' רסא.
25) מיוסד והגהות על ד"ה זה בסה"מ תקס"ה ח"א ע' תפז. ראה עוד על ד"ה זה באוה"ת דברים כרך ו' ע' ב'תלא.
26) הוא הגהות וביאורים על ד"ה זה בתו"א פ' תרומה.
27) ראה גם לעיל עה"פ ג, ו.
28) הוא הגהות וביאורים לד"ה זה בתו"א ר"פ נח.
29) הוא ד"ה זה משנת תקס"ה (ראה סו"ס תקס"ה ח"ב ע' א'קיב) — בתוס' הגהות.
30) כמה מהם הגהות וביאורים לד"ה זה משנת תק"ע (סה"מ תק"ע ע' נד).

רות

איכה

קהלת

מגלת אסתר

דניאל

נחמיה

דברי הימים א'

אפרים א

סי' ג יב

בן מאה אומה • פי' בערובין בשנ"ג סע"ב
לענין אל ישנה אדם ממנהגות אבותיו יוכח
משייך נב"ב על משפחות אמו . ע"ש .
רבות־כו תפ"א סס"י יש נגה ב .
ועיי' סס"י מח נסב א .

סי' ח נש"י ויהיו בקרי אלה • פי'
ברה"ב בת ע"ב משפט עבדן ומשפט אמו -
ושם ט"ג א • בבקר יום קיום
ספב ביומא ק ב • רבות נש"א
פיל רנ"ב ב נגי ביום השלי. נש"א ,
עיה"ש שי' פטו בנו ג • בירושלמי
פי' ברה"ב הג יוך וצבור נבוקן בכל
יום שנאמר לעשות משפט עבדו ומשפט
עמו בבקר יום ביום •
ושם שנבונין ביום ולא בלילה .

פקסימיליא מגוכי"ק אדמו"ר הצ"צ
— נדפס לעיל ע' איקעג —

פקסימיליא מגוכי"ק אדמו"ר הצ"צ

— נדפס לעיל ע' אישה —

פקסימיליא מגוכי"ק אדמו"ר הצ"צ
— נדפס לעיל ע' א'רסו —

הוצאת ספרים
קרני הוד תורה
קה"ת
ליובאוויטש